

Ivan Baran
Mord Dur'agemski, dio drugi

Napisao, uredio, lektorirao: Ivan Baran
Ilustracija zemljovida: Ivan Baran
Ilustracija nalovnice: Željko Matuško

TISAK: Color-print, 2019.
www.color-print.hr

ISBN:

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem:

Ivan Baran

MORD DUR'AGEMSKI

dio drugi

knjiga druga iz *Ciklusa Crnih Knjiga*

Ova elektronička knjiga je intelektualno vlasništvo njezinog autora, Ivana Barana. Niti jedan dio ove knjige ne smije se reproducirati niti uređivati bez dozvole autora.

Knjige iz *Ciklusa Crnih Knjiga*:

Enzolart
Mord Dur'agemski
Tame Hil'guma
Vrhunac

Poglavlje 28

Gossah. Otac ne samo Habora i njegova brata Zirona već i čitavih generacija velikana koji samo imaju doći, a koji i jesu u konačnici hodili Enzolartom. To ime koje će već nekoliko godina kasnije prerasti u legendu i biti zapisano u svim mogućim knjigama, čije će stablo biti zapisano kao: Gossahu se rode Ziron i Habor. Zironu se rodi Ysabel, a Haboru se rode Goroth, Sybil i Horad. Gorothu se rodi Oryas. Oryasu se rodi Girstos Prvi. Girstosu Prvom se rode Girstos Drugi i Gerbetus Prvi. Gerbetusu Prvom rodi se Gerbetus Drugi. Gerbetusu Drugom rodi se Gerbetus Treći. A Gerbetusu Trećem rodi se Mihael, jedan od najvećih prinčeva što su ikada imali prilike stupiti nogom na zemlju enzolartsku. Pak su se Girstosu Trećem rodili Wargh i Ellira. A Warghu se rodio Gorst.

To je taj Gossah bio koji je jahao neistraženim dijelom Enzolarta, budnim okom uz svoga sina Habora – snažnog crnokosog dvadesetdevetogodišnjaka širokih pleća – i petero konjanika istražujući zemlju i uglavnom tražeći bilo kakav izvor pitke vode.

Drugi bi se bojali poći tako daleko, ali Gossah nije bio takav. Taj čovjek uljudna pogleda kada ni u koga ne bi gledao bio je pogleda čelična i nelomljiva, i nikako se ne bi moglo reći da ima nečega što bilo kojom zemljom hodi a da njemu može utjerati strah u kosti.

Također, bio je to i čovjek koji je sasma slučajno skrenuo s puta i posljednja tri dana izgubljeno uz šest ljudi lutao enzolartskim šumama, psovajući samome sebi u bradu što se ne zna vratiti natrag u tabor.

“Kad sam glup, glup, glup...” mrmljao je stišćući balčak svoga mača za pasom. Nije se toliko brinuo zbog vode koje je u čuturicama nestajalo, već zbog boli u svojim križima koja se pojavljivala od hladnoće, a kako je pošao radi vrućine kao i ostali gola torza bilo mu je hladno. Vruće doista jest bilo danju, ali noću je vladala sasvim druga priča: i mraz i magla su se spuštali na pješčanu zemlju. A oni nisu smjeli zapaliti vatru. Jedini način

da se ugrije tokom protekle dvije noći Gossahu je bio da se sklopča uz svog konja. Ali to bi samo rezultiralo time da bi se Gossah ujutro probudio pun dlaka po tijelu kojih se, činilo se, nije mogao riješiti nikako.

U ta tri dana ni konji nisu popili gotovo ništa vode. Od jedanaest čaturica vode koliko su ponijeli, već su prvog dana ljudi dali konjima da potroše njih devet. Preostale dvije čaturice bile su namijenjene samo ljudima, a na njih sedmero dvije nevelike čaturice bile su ništa.

No nije bilo baš tako da nisu imali što piti. Čak i da je nestalo vode, putnici bi i dalje mogli piti kokosovo mlijeko, jer šuma kojom su prolazili bila je manje-više kokosova šuma. Imali su tako što i jesti, jer tu je raslo i mnogo datulja. Ako bi se nešto više potrudili, mogli bi uhvatiti i kakvog zeca, ili srnu, jer svega je toga bilo u tim šumama. enzolartske su šume bile bogate, tako da oko toga nitko nije mogao suviše brinuti i da je htio.

Veći je problem, uz bol u Gossahovim križima, predstavljao put. Kako su u ta dva dana vjetrovi bili žestoki, tragovi su se putnika u pijesku zameli i nestali. Više nikakvog puta nije bilo, a Enzolart je bio u potpunosti nepoznata zemlja; mogli su lutati njome i godinama – to ništa ne bi govorilo.

Što se ticalo orijentiranja pomoću zvijezda, svatko je u toj skupini posjedovao tu jedno skromno znanje o zvijezdama koje je sezalo čak do toga da su znali razlikovati sunce od mjeseca. I to je bilo sve njihovo znanje. Habor je, ako ništa drugo, već prvog sata otkako su se izgubili predložio da se jedan od njih uspne na kakvu palmu i pokuša vidjeti gdje su, ali kako se baš svaki član te ekspedicije bojao visine, ni taj plan nije mnogo učinio.

Dakle, preostalo im je bilo samo lutati i živcirati se, a kako ih je pola bilo ovisno i o duhanu kojeg nisu sada mogli pušiti s obzirom da nisu smjeli zapaliti vatru, ta je nervoza rasla još i više.

No kako ljudi često običavaju pobijediti čak i najljućeg neprijatelja, i nervozu su oni uspjeli pobijediti međusobnim pričanjem anegdota i šala. U tomu su se oni još više povezali, i moglo se reći, ako ništa drugo, da je u svemu tomu barem to bilo nešto pozitivno.

I u takvom, moglo bi se reći pozitivnom lutanju nepoznatom šumom na konjima, putnicima su prošla još dva dana.

* * *

Enzolart, za razliku od Hil'guma, u tri dana jahanja nije se mogao prijeći. Zapravo, jedva četvrtina širine tog prostranstva se u tri dana jahanja mogla prijeći, i to tek u zemlji označenoj kao "Enzolart", jer iako je zemlje van karte oduvijek bilo daleko više, oni koji su mapirali sve to jednostavno se nisu trudili unositi ono što se nalazilo dalje od Eriona. No, pripovijesti o tome su imaju doći tek kasnije.

U trenutku u kojemu su se nalazili kneževi otac i sin, niti je bilo kakvog Učenjaka u Enzolartu koji je znao crtati zemljovide, niti se itko uopće mislio zamarati sa tim još dugo vremena.

Nije o svemu tomu nitko zapravo u čitavoj ekspediciji, ako su se ta sedmorica konjanika na jedva živim konjima uopće i mogli nazvati ekspedicijom, ni mislio, a imali su ne misleći i pravo. Ta zašto bi, držali su, uopće i brinuli oko nečega što ih ionako ne može izvući iz nevolje? Bile su tu daleko veće brige oko kojih se valjalo brinuti. A prva od tih briga bila je popraćena strijelom što je uz fićuk proletjela jedva pedalj od Gossahove glave u jednom niti najmanje očekivanom trenitku.

“Što radite ovdje, prokletnici Tamni?” neki je duboki i hrapavi glas povikao, a izvor glasu nitko od putnika nije mogao odrediti. Gossah je još i prije no što se taj glas javio instinktivno skočio sa svog konja, pognuo se i isukao mač.

“Rekoh, što radite?”, glas je ponovio. “Ta zar vam nije dosta što smo vam zala učinili i djecu vam pobili? Zašto nas mučite?”

Nikome od putnika nije ništa bilo jasno. U roku od jedva dva otkucaja srca već su svi ostali za Gossahom skočili na tlo i pripremili se na mogući okršaj. Iako kasnije to nije htio priznati, Gossah je sve to vrijeme svoj pogled držao prikovanim na svoga sina. Ako im je bilo suđeno umrijeti toga dana, Gossah se ipak htio prije toga oprostiti od svoga sina, pa makar tek i pukim međusobnim pogledom.

“Ne želimo više ubijati. Naše su potrebe zadovoljene.”, glas je govorio, ovaj puta glasom nešto pekulijarnija tona. Takav su glas putnici ranije u životu mogli čuti samo u gostionicama, jer tako su obično govorile nesretne pijane duše. “Okruženi ste svi. Možete pasti sada ovdje, ali evo, pošteđeni ste. Recite, što hoćete?”

Gossah tu uvidi da je došao krajnji trenutak da nadvlada svoju zatečenost i predstavi se. Istina, srce mu je lupalo nekoliko puta brže no

što je to za njega bilo uobičajeno i čitava ta predstava sa skrivenim streličarem odvijala se jedva sveukupno dvadesetak sekundi, ali knez je morao priznati da je odugovlačio previše.

“Ja sam Gossah Ugaški, a ovo su kraj mene moj sin, Habor, i naša pratnja: štitonoše Aron i Orow, Ser Qarsam, Ser Zandir, i Ser Khaz.”

“Laži! Nikada nisam čuo za Ugas!”

“Nisu laži.”, prije no što ga je Gossah uspio zaustaviti, Habor je povikao u prazno, jer svog sugovornika nije mogao vidjeti. “Mi nismo odavde, iz ove zemlje. Mi smo putnici što smo brodovima došli preko velikog mora. U zemlji odakle dolazimo doista postoji grad Ugas.”

Onaj koji im je bio sugovornik očito im se na trenutak bio par koraka primaknuo, jer jasno se tokom tih trenutaka moglo vidjeti pomicanje lišća. Iako su je iščekivali, prilika ipak nije izašla na vidjelo. “Kakav dokaz imate?”

Ovdje je odgovorio Gossah: “Ako nam pomognete vratiti se do svojih brodova i ljudi, nagradit ćemo zlatom, a i odmah ćete svojim očima vidjeti sve to kao dokaz.”

“Koliko vas je?”

“Sedmero...”

“Mislim, koliko vas je kod brodova i koliko je uopće brodova?” glas prekinu odgovor.

“To ćemo ostaviti zasad za sebe, jer smo te informacije voljni podijeliti samo sa onime komu vjerujemo. A nije baš da smo spremni vjerovati nekome tko svoga lica ne pokazuje...”

Gossah niti ne dovrši rečenicu, a pred njih sedmoricu tada izroni neka prilika vrlo neobične vanjštine. Toliko neobične da su ona dvojica štitonoša morali suspregnuti preplašen uzdah.

Bilo je to biće podosta nalik čovjeku, no stasa niža za gotovo tri pedlja, ramena nešto neravnijih i izobličениh, a glave veće i koščatije. Ruke tog bića bile su neravnomjerne – jedne dulje od ljudskih a druge kraće; jedne mišica gotovo većih no što je to u ikojeg putnika bio slučaj sa bedrima, a druge premda ne upijene do koščatosti, a ono sad snažne a sada slabašne, mišića uvijenih do te mjere da im se izobličенost vidjela i ispod košulja. Lice je tog bića bilo kanda upijeno, crnomanjaste kože, obraslo pod ugljeno crnim očima, podsjećajući na onakvu travestiju ljudskog lica kakvu bi Gossah možda ugledao kad bi uznemirio vodu sa svojim

odrazom.

“Za ime svega... što si ti?” Gossah je upitao gubeći daha kao da gleda u kakvu zvijer. S obzirom da vrlo vjerojatno i jest osmatrao zvijer, čvrst stisak kojim je držao balčak svog mača bio je opravdan.

To što nije bilo čovjek a ni životinja začudilo se pitanju. Bacivši nepovjerljivi pogled na trenutak prema oružju ljudi koje je upravo sreo, odložio je svoj kratak luk na tlo.

“Ne znam ima li od moga usuda ikoga tamo u vašoj zemlji, ali ja sam ovdje jedan od onih koji sebe nazivaju Eaa Zat'urna. To stoga neka bude moje predstavljanje.” polako je prilika odgovorila. Glas joj bijaše ljudski, ali pomalo metalan i dubok, kanda mu glasnice za govor bijahu prestare.

“Eaa...” pomalo zbunjen, umjesto ičeg drugog Gossah je pokušao ponoviti riječi koje je ovaj izrekao.

“Zat'urna. Kažu da to znači 'Onaj tko je proklet dugim životom', a proklet bio ako nisam dugim životom proklet. No, moje ime... pa, recimo da se zovem Thoron.”, osoba dodaje i pruži ruku Gossahu da se s njime kao onime koga je smatrao vođom ekspedicije pravilno upozna. “Sada kada smo sklopili neku vrst primirja, molio bih vas da pođete za mnom. Tu, stotinjak metara dalje, nalazi se jedan kamp koji su podigli moji...”

“Ezeruni?” Habor će upitno, a nehotično dijelom ironičan ton u njegovu glasu Gossaha natjera da ga odmah oprezno primi za nadlakticu, jer on nije htio da se Thorona uvrijedi ijednom jedinom riječju.

No Thoron im nije zamjerio. Okrenuvši im leđa i pošavši ih voditi, on se tada osmjehnu i kaza: “Eaa Zat'urna radije, kako rekoh. Ali i ovo nam isto odgovara. Kad je tako teško naći prikladnu riječ... No dobro, neka bude 'ezerun!'.”

* * *

Do Thoronovih su ezeruna došli niti deset minuta kasnije. Tih je prilika bilo gotovo stotinu, i svaka je od njih bila privlačna ljudima koliko bi bio i kakav bijesan pas.

Ni sa kime od njih ljudi nisu razgovarali, već ih je Thoron šutke odmah poveo do svog vlastitog šatora, što se nalazio nešto dalje od ostalih. Privezavši svoje konje pred šatorom, ljudi su ušli za Thoronom unutra.

Šator je drvena kostura pokrivena sa mnogo velikih životinjskih koža. U njemu je bilo iznenađujuće hladno za razliku od sparine koja je vladala vani. Gossah se neko vrijeme domišljao zašto se Thoron postavio kao vođa – jer iz nekog je razloga mislio da je ovaj samo vođin sluga ili štitonoša kakav koji će ih do vođe odvesti – ali kad je taj ezerun u prostranom šatoru sjeo na nešto što je itekako podsjećalo na tron i mahnuo rukom ponudivši ljudima da sjednu za stol ispred njega, Gossah je uvidio da je Thoron netko visoka roda.

Nije Gossah zapravo ni imao što uviđati, jer sam Thoron rekao je tada: “Ja sam kralj svih Eaa Zat'urni, ili 'ezeruna' kako nas prozvaste. Starosjedoci...”, kao za sebe potom on kaza, “pa i mogli bi to biti, da.”

Čim je Thoron to kazao, svaki je čovjek polako kimnuo glavom, uz poštovanje time pokazavši da prihvaćaju njegovu tvrdnju.

“Zašto odmah niste rekli da ste Veličanstvo?” Gossah upita.

Thoron se nalakti na svome tronu i, čineći time sve ono što ne bi jednom kralju bilo prikladno činiti, reče: “Zato što bih tada možda bio u opasnosti. Istina je da vam još ne mogu vjerovati, a ovoj šumi”, osvrne se iako se nalazio u šatoru, “mogu vjerovati još i manje.”

Habor je pustio da riječima barata njegov otac, jer manje-više je tu u pitanju bilo hoće li im svima i dalje ostati glave na ramenima, pa je pravilno držao da bi bilo mudrije ostati šutjeti. A Gossah je rekao, odmah započevši sa iskrenošću kao najboljim oružjem: “Istina je da nama ne možete vjerovati, ali ako se ne može vjerovati onome koji otvori svoje karte – a to upravo i činim, jer evo: naši neprijatelji su demoni i njih smo došli pobiti – tada, ako su demoni i vaši neprijatelji, barem imate izbor vjerovati neprijatelju svoga neprijatelja.”

“A ako su nam demoni prijatelji?” Thoron je upitao.

“Tada smo svi u grdnoj nevolji.”, Gossah kratko odgovori. “Iz nekoliko razloga. Nas ćete sedmero vi ovdje tada ubiti, a oni koji dolaze iza nas pobit će sve vas. No... ja ipak ne bih da razgovaramo na tako okrutan način.”

“Imate pravo, gospodar Gossah.”

“Upamtili ste mi ime?” nevezano za razgovor o demonima Gossah upita. Doista se divio moći pamćenja kralja ezeruna, jer morao je priznati, sam je pozaboravljao imena većine ljudi oko sebe. Da ga je netko u tome trenutku pitao kako mu se kralj zove, trebalo bi mu nekoliko

trenutaka da se sjeti.

“U nas Eaa Zat'urne to je sveta kultura. Zar nije: Gossah, Habor, Aron, Orow, Qarsam, Zandir i...?” govorio je kralj pokazujući na svakog čovjeka čije bi ime spomenuo.

“Ser Khaz.” javi se ovaj posljednji čije je ime Thoron, činilo se, zaboravio.

“Moje najdublje isprike.”, odgovori mu Thoron na to. “Čini se da starim...”

“Nema nikakve greške za oprostiti, gospodaru.” Ser Khaz dometnu istom pokazujući da osjeća samo poštovanje, a ne zamjerke, spram kralja ezeruna.

Prođe nekoliko trenutaka u tom razgovoru ljudi i kralja ezeruna, koji se kasnije u ljetopisima nekog Učenjaka zabilježio kao "upoznavanje uz mnoge nebitne riječi", a onda Gossahu padne na pamet nešto za što se začudio da mu ranije na pamet nije palo.

“Kako to da govorimo istim jezikom, ako živimo u dvije različite zemlje?”

To što je Gossah upitao bilo je doista zanimljivo, mada je u jednom vrlo kratkom trenutku pomislio da će to više biti zanimljivo Thoronovu maču, s obzirom da je to sa jezikom bilo manje-više dokaz da su ljudi o svojoj zemlji i nakanama lagali. Učinilo se u tom kratkom trenutku Gossahu da će Thoron pomisliti: *Ako govore istim jezikom kao i ja, tada su ovi ljudi odavde. A ako su odavde, a nisu bili na našoj strani dosad, tada su nam neprijatelji.*

No bila je sreća što je Thoron bio drugačija kova, pa su mu tako i razmišljanja bila drugačija. “Možda jedni od drugih potječemo?”, upitao je svim silama imajući na umu samo održati mir sa došljacima. “No pustimo to.”, dodao je, time mogućem sukobu zadavši posljednji, smrtni udarac. “Rekli ste da ste neprijatelji Bića Bijelog Carstva?”

“Čega?”

“Demoni, gospodaru Gossah. Vi ste ih nazvali demonima, ali ja sam odmah zaključio na što točno mislite.”

“Dakle tako se zapravo zovu: Bića Bijelog Carstva...? No jest. Oni su nam neprijatelji.”

“Koji je tomu povod, ako smijem znati?”

Gossah razmisli kako bi na to odgovorio a da odgovor bude kratak i

jasan. Uvidjevši da će biti vrlo teško to postići, samo je započeo sa izlaganjem: “Naša zemlja jedan je veliki otok daleko s onu stranu mora.”, rekao je. “Jednoga je dana naš kralj zapovjedio da se pošalju moreplovci na to more i počnu tražiti novu zemlju. Bila je stvar u tome najviše političke prirode. Hil'gum je mali otok, a podijelio se na nekoliko dijelova od kojih svaki hoće vladati čitavim otokom.”

“Razumijem.”

“I tako se dogodilo...”, Gossah nastavi, “Godinama su tražili brodovi zemlje unaokolo, no osim otvorenog mora nisu ništa našli. To jest, nisu ništa našli sve do trenutka kada se grupa jednih naših mornara nasukala na obalu ove zemlje i tu zatekla ta neka, kako ste ih vi nazvali, Bića Bijelog Carstva.”

Od te točke Thoron je sam mogao pretpostaviti što se dalje dogodilo, no ni u ludilu on ne bi imao namjeru prekinuti sugovornika u njegovu govoru. “U početku su se ljudi i demoni slagali dobro, a demoni su se pokazali općenito kao ljubazna i poštena bića...”

“No onda ste zapalili vatru?” Thoron promrmlja sjetivši se nečega drugog, što je bilo usko vezano uz njegovu vlastitu prošlost.

“Tako je. I od tada je započeo kaos. Većina je mornara završila pubijana, a oni koji su pobjegli, donijeli su našem kralju vijest o svemu što su doživjeli. Kralj je, posavjetovavši se sa svojim ljudima i dobro promislivši, naposljetku odlučio poslati brodovlje i vojsku u ovu zemlju da se ti demoni istrijebe a zemlja nastani ljudima. I to je, ukratko, to.”

“Ljudi protiv Bića Bijelog Carstva?”

“Ne čini se izgledno, zar ne?” kiselo će Gossah.

Na to je Thoron odgovorio svojom pričom: “Jednom sam se i sam zamjerio Bićima Bijelog Carstva, pa sam poslao na njih vojsku ogromnih razmjera. Pet tisuća Eaa Zat'urni naoružanih do zuba jurišalo je na njih. Nismo ubili nijednog. A poginuli su od... ezeruna... svi.”

Gossah je slušao pozorno, kao i svaki drugi čovjek koji se ondje nalazio, jer to što je Thoron govorio bilo je itekako uznemirujuće. Barem je trebalo biti.

“Sada bih vam najradije rekao s koliko smo mi vojske došli”, zamišljeno je rekao Gossah, “ali bojim se da bi time ugrozio sigurnost svojih ljudi... jedino kada bi sada sklopili savez?”

Činilo se da će Thoron pristati, no on nije tako učinio, već je mudrije

postupio: "Ne.", rekao je. "Prvo ćemo pričekati neko vrijeme da uvidimo jesmo li doista u potpunosti na istoj strani, a tek ćemo onda započeti sa daljnjim odlukama. Dotad, moji će vam ezeruni", rekavši "ezeruni" osmjehnuo se, "pružiti smještaj da možete u miru noćiti."

"Možemo li vam vjerovati, gospodaru?" javio se iznenada sa tim prilično drskim riječima Gossahov sin. Gossah se nije naljutio na svoga sina zbog toga, ali nije mu bilo svejedno. Samom je Thoronu, pak, činilo se, bilo drago radi tog upita.

"Ako tražite nekakav dokaz da ćete biti sigurni, evo, dopustiti ću vam da uza se imate oružje. Neću vam ga oduzimati. Ali sada dosta o tome. Ipak, vi niste samo vjerojatni budući saveznici, već ste i moji gosti, a sa gostima i nije neki običaj raspravljati suviše o politici. Pak ni sam nisam mislio da ću takve stvari doživjeti danas, jer sve što sam namjeravao učiniti bio je odlazak u lov, kada smo se i sreli. Danas je, naime, dan odmora."

Rekavši to, kralj ezeruna svoje goste tada ponudi pićem. Kako su ljudi na ponudu pristali, oni su pričekali nekoliko minuta da neki Eaa Zat'urna donese drvene pehare i čiture sa nekakvim alkoholom u njima. Taj je alkohol bio čudna okusa, moglo se čak reći i odvratna, no opet, u isto vrijeme iz nekog razloga i primamljiva.

"U ovoj zemlji vatre se nikada ne pale, pa tako pića možemo peći samo pomoću sunca. Čudan je to i dug proces, ali bolje ne smijemo...", objašnjavao je kralj promatrajući tekućinu u svojoj šalici prije no što ju je ispio. "No pazite: iako nije pečeno, ovo nije za uzeti olako!"

Gossah nije bio jedini koji se tada pitao kako li Eaa Zat'urne kuju željezo ako ne smiju koristiti vatru. Ne želeći prekinuti kralja u govoru, odlučio je to pitanje sačuvati u pozadini svoga uma, namjeravajući ga postaviti kasnije. No kako su se kraljeve riječi ubrzo pokazale itekako istinitima, rakija je učinila svoje i ljudi su nakon jedva sat vremena završili pijani, pa su tako i sva pitanja koja je Gossah htio postaviti završila tko zna gdje.

Ljudi su bili iznenađujuće neotporni na piće Eaa Zat'urni, ali to im nije bilo zamjereno. Kad je već postalo očito da od svojih sugovornika nema koristi, Thoron je zapovjedio da ih se pažljivo - sa njihovim oružjem, kako je i obećao - odvede i položi u jedan šator gdje će se odmoriti. Kraj ljudi, naložio je, treba se položiti i nešto hrane - sve redom

tek vjetrom i solju sušeno – pa da kada se probude mogu uzeti i okrijepiti se, jer, kralj je vjerovao, njegovi su došljaci bili gladni.

Kada je završio sa svime što je imao završiti, kralj se zavalio na svoj tron i, sa svojim peharom punim rakije u ruci, stao razmišljati o svemu što su ljudi rekli. Mnogo je razmišljao i na mnogo je pitanja odgovorio u svom miru, jer bio je kao kralj prilično mudar i razborit, no svejedno, ma koliko god da mudar bio, Thoron je ipak uvidio da je jedno pitanje ostalo je neodgovoreno, i to ono najbitnije: Kako to da došljaci govore istim jezikom kao i on?

Odgovoriti na to bilo je nemoguće ako bi se razmišljalo racionalno, kako je, uzgred, Thoron jedino i razmišljao, jer sam odgovor na to bio je oličenje iracionalnosti. Naime, nikako nije bila istina da su Eaa Zat'urne govornice hil'gumskim, ili ljudi enzolartskim. Ne, u sve to svoje je prste upleo netko drugi; netko tko je nalazio u svemu tomu vlastitu korist.

Naime, Demon Bez Vojske tiho je sjedio u svome mraku i vrlo budno promatrao povijest. Dakako, utječući na nju i više no što ona samo sanjati može.

Poglavlje 29

Nočela je padati sitna kišica, time tjerajući onu sparinu što je do tog trenutka vladala, kada je Perp prišao Mordu i Neuriju uz riječi: “Izvršeno je: svaki čovjek koji nosi amulet oko vrata spreman je u kružnoj formaciji. Njih pet tisuća stoji spremno. A, kao što ste tražili”, doda nešto pažljivije, “usred te kružne formacije nalazi se prostor sa četiri stolca.”

“To je odlično.” rekao je na to Mord niti najmanje više voljan čekati. “Pođimo odmah sada”, rekao je Neuriju, a zatim se ponovno okrenuo prema Perp: “Thargelion i Jarez nas ondje čekaju, predmnijevam?”

“Tako je.” Perp odgovori. Narednik je nosio svoj pun oklop, čiji je svaki centimetar kvadratni bio pažljivo namazan uljem da se sjaji visokim sjajem ugodnim očima. Pod okloпом nije nosio žičanu košulju, ali jest košulju od fino obrađene kože, kao i još neke lanene zavoje. Bilo je očito u njegovoj pojavi (začešljana kosa, nauljena brada, očišćeni nokti od zemlje) da se on nije spremio za boj, već za svečanost. Kad ga je Mord ranije toga dana upitao zašto se tako spremio, Perp mu je odgovorio da je većina tako učinila. “Ne možemo pred pretke prljavi i smrdljivi.” Perp je rekao, a Mord je uz bol u svojoj duši shvaćao koliko je taj čovjek u pravu. Doista, nitko nije mislio da će se rat protiv Bića Bijelog Carstva pobijediti.

No Thargelion, Neurij, Jarez i Mord, koji su imali sjesti usred masivne formacije vojnika nisu se obukli ni za boj ni za svečanost, već su – kako je Jarez predložio – gledali da na sebi nose ono što im je pružalo najveću udobnost. Tako je, na primjer, Thargelion sjedio gotovo u potpunosti nag, samo umotan u svoju deku kojom se inače noću pokrivaio. Jarez je nosio neku laganu halju i pijuckao je iz pokala vino, što mu je pomoglo da se umiri. Mord je nosio samo čizme, lanene hlače i jedan kožneni pas sa mačem, a Neurij (čemu se nije trebalo čuditi, jer je taj čovjek navikao na komfor) nosio je na mnogo mjesta ukrašenu halju majstorske izrade, a na

prstima je nosio nekoliko zlatnih prstenja optočenih rubinima.

Tako su ta četiri čovjeka iščekivala svoj kraj.

Ostali vojnici, koji nisu bili dio one glavne formacije od pet tisuća ljudi, nalazili su se u brodovima, gdje, činilo se, demoni nisu mogli prići. To je značilo da će demoni, jednom kada se pojave, početi napadati samo one ljude za koje je plan prisnika i govorio da treba napasti. Ako ti ljudi padnu – plan je diktirao – na njihovo će mjesto dotrčati oni iz brodova i tako će se glavna formacija oko Morda, Thargeliona, Jareza i Neurija sve vrijeme održavati jednakom.

U konačnici, kada su se svi složili da su spremni i kada je Mord (on, kao jedna od najbitnijih točaka, morao je osjećati apsolutni mir) kimnuo glavom na Jarezovo pitanje je li obuhvatio mislima svakoga u tih pet tisuća naoružanih ljudi, narednik Perp je učinio ono krajnje zabranjeno u Enzolaru: uzeo je kresivo i njime zapalio neko triješće.

Kišica koja je sipila prijetila je da će ugasiti vatricu, no Perp je bio spretan čovjek, i znao je kako se pali lijepa vatra. Ubrzo je tako plamenje progutalo triješće, a Perp je na sve to nabacao još suhih grana.

Već nakon nekoliko minuta, plamen upaljene vatre sezao je uvis toliko da je nadvisivao glavu svakoga prisutnog. Tokom svega toga, osim šumova valova, šuštanja lišća i tapkanja kapi kiše, jedino što se moglo čuti bilo je pucketanje te vatre, jer nitko se nije usudio niti glasno disati, a kamoli nešto reći.

Tek je Mord tiho šapnuo Jarezu: “Mislim da dolaze.” kada je uvidio da su sivi oblaci zaklonili sunce na nebu u jedva nekoliko sekundi.

Jarez je na to kimnuo glavom i nasmiješio se. Ugledavši taj smiješak, Mord je osjetio sigurnost.

Kada se prvi prodorni vrisak začuo negdje u daljini, većina se vojnika trgnula, a odmah potom su se začulo i zveckanje oružja, jer svatko je tada stegnuo u šaci svoje oružje najčvršće što je morao.

Moglo se reći: zavladao je strah.

Ali doista, zapravo je vladao vrisak tisuća glasova. Teško se dalo razaznati tko to vrišti (svi su od vojnika šutjeli, tako da ljudski glasovi nisu bili u pitanju), ali kada bi se dobro načulile uši čovjek bi počeo gubiti čak i razum malo si umišljajući da čuje vrisak novorođenčadi, a malo umirućih staraca. Sve se stapalo u jedno: žene, djeca i staci vrištali su, a neki i plakali.

Mordu se najednom čak učinilo da ne čuje vriske, već glasanje čitavog jata kobaca. Da nije znao da im se neprijatelji približavaju, pomislio bi da je poludio.

Najednom su silni zvuci prestali, a vladavinu tada preuzme vjetar. Vrlo polako, sve jače i jače, vjetar se, okrenuvši se spram vojnika, počeo obrušavati gurajući ne samo kišu, već i podižući pijesak sa tla pred sobom. Ubrzo, točnije jedva desetak sekundi kasnije, vjetar je počeo čupati iz zemlje sa korijenjem i prva stabla.

Taj je vjetar udarao uz veliku moć, kao da ga sami bogovi tjeraju da udara – i da pri tome ne pruža ni najmanje milosti. Vjetar je stigao na stotinjak koraka od formacije vojnika i jedva je preostalo nekoliko sekundi do konačnog sraza i prvih pogibelji, kada je Jarez gotovo zabrinuto rekao Mordu: “Vladaš li nad situacijom?”

Mord nije imao razloga da odgovori, jer njegov je smiješak govorio sve. Držeći oči zatvorene, sjedeći na stolcu u potpunom miru svoga uma, Mord je instinktivno stao širiti svoje ruke. Lijevom je ubrzo dotaknuo Neurijevo rame, a desnom Jarezovo.

Od zida pijeska, počupanog drveća i kiše kojim je vjetar trebao smrviti ljude doista je nekog čovjeka dotaknulo jedva dva-tri zrnca prašine. Sve ostalo stalo je na jedva pola metra od prvih vojnika i nije moglo – ma kolika sila ih gurala – probiti Mordovu barijeru.

Nekoliko trenutaka prije ulaska u konačni trans, Mord je dobio Jarezu i dalje držeći oči zatvorene: “Bio si u pravu, Jazeze! Ubiti – nema ničeg lakšeg!”

Jarez nije mogao odgovoriti, jer sva trojica što su na stolicima sjedili oko Morda tada su upala u trans kako im je Mord uzeo gotovo svu energiju. Takav dogovor nije bio – ali instinktivne radnje niti ne mogu se dogovarati.

* * *

To je bio tvoj prvi doticaj sa Taorzima. Uživao si u njihovu ubijanju.

Ali zar ih ne ubijam upravo sada, Silo?

Ne. Čitav ovaj spektakl događa se uopće izvan granica tvog opažanja. Ono što misliš da vidiš i osjetiš ne događa se. Osim toga, čak i u trenutku kad si izgubio razum nisi ih počeo klati. Pak se to dogodilo onda kad sam se ja

usprotivio samome sebi i stao ti pomagati.

Kada si mi ti pomogao, Silo? Ta moj si neprijatelj. Demon Bez Vojske tvoja je titula. Vojsku sam ti uništio.

Jednom ćeš reći: Istina nije da se izvrcé. I doista, vojsku si mi uništio s razlogom. Taj razlog ja razumijem. Upravo stoga sam ti i odlučio pomoći u ponovnom povratku.

Reci...

No nije se imalo više što reći. Mordove su se oči otvorile, a razgovor sa Demonom Bez Vojske istog je trena bio zaboravljen. Sve što je valjalo učiniti u trenu kada je otvorio oči, uvidio je, bilo je da pobije apsolutno svakog onog gadnog stvora lica skrivena pod viziorom.

Taorzi su trčali, njih koliko je bilo i kapi kiše prije no što je prestala padati, i vrištali su, a svaki je u svojoj bljedolikoj ruci držao tupi mač koji bi se najbolje dao opisati kao "oličenje hrđe".

Osim kaciga i mačeva, Taorzi nisu nosili ništa. Da je imalo duže trajao čitav taj trenutak sraza vojske Bića Bijelog Carstva sa Mordovom magijom, ljudski vojnici što su hrabro čekali na kreševu stali bi povraćati, jer sam prizor Taorga bijaše gadniji od svih gadosti što je polovina tih ljudi mogla i zamisliti.

Sraz se dogodio kako je Mord znao da će se dogoditi: Stotine su Taorga bile pretvorene u prah već kada su se drznuli stupiti ondje gdje je Mord postavio granicu, a u prah ih je pretvarao bez i najmanje težine na svojoj savjesti.

No težina koju je na svojim plećima morao nositi bila je gotovo neizmjenjnih razmjera, i sve to skupa bilo je bolno, bez obzira što on to sada nije mogao osjetiti.

U tom trenutku Mord poželi Taorge klati, a ne slati u prah. Njegova želja bila je ispunjena odmah, pa je tako svaki Taorg koji je vojnicima prišao dovoljno blizu svoj kraj doživio tako što mu je glava bez ikakva upozorenja završila odvojena od tijela i bačena na zemlju. Jedna brutalnost, ako se to tako moglo nazvati, bila je tu u pitanju. No Mord nije osjećao spram svega toga ništa. Kako je pobio nekoliko desetaka Taorga, doista ubrzo počevši i uživati u tome, začuo je poznati glas u svom umu: *Poslušaj, Veliki Pukovniče! Nemaš snage da mi vojsku uništiš sam. Dopusti sada svojim vojnicima da se izkažu; ulij moć u njihove mačeve!*

Bio je to Sila, čije su se ranije riječi ispunile. Ranije ili kasnije, zapravo

- bilo je svejedno, baš kao što je i samome Demonu Bez Vojske bilo svejedno gdje se u odnosu na vrijeme nalazi. Kao što je rečeno bilo: "Ta ipak Sila savija vrijeme!"

Mord je poslušao savjet čiji je smisao zaboravio već sekundu kasnije: on je uklonio barijeru oko sebe i svoje vojske, i ulio je svu onu tešku moć u oštrice svojih ljudi. Mač svakog čovjeka tada je postao dovoljno jak da pukim doticajem ubije i najjačeg konja.

Činilo se da Taorzima nema kraja i da će ljudi izgubiti svoju hrabrost, no dogodilo se da je Mordova destruktivna magija u ljudima probudila onu životinjsku mržnju, pa su već nekoliko otkucaja srca kasnije svih pet tisuća naoružanih vojnika nasrnuli na Taorge.

Perp pomisli upitati Jareza ili nekog od Mordovih prijatelja za savjet, ali uvidjevši da oni snivaju na svojim stolcima u potpunosti odvojeni od stvarnosti, samo je pogledao u svoj mač, čija je oštrica postala tamnija no što je bila tokom tih trenutaka i izgubila, činilo se, svoj sjaj, te, pogledavši potom neustrašivo spram Taorga, opsovao, i potrčao naprijed.

Rijetko je među tih pet tisuća vojnika tko znao da itko među njima, osim Jareza, poznaje magiju, ali kada su uvidjeli da Mord, Neurij i Thargelion čine nešto što vrlo podsjeća na magiju nisu se uzrujali, jer pred njima su bile horde onih radi kojih su se zbilja imali uzrujavati. Također, Mordova magija, ma koliko snažna bila, teško da je mogla ljudskom oku biti vidljiva. Sve što su ljudi mogli osjetiti kraj nje, bila je tek neobična hrabrost i želja za ubijanjem.

Taorzi su brzim zamasma sjekli niti ne gledajući gdje mašu, time sijekajući malo ljude i malo se međusobno ozljeđujući ili ubijajući. Ljudi su, pak, iako seljaci, bili nešto razumniji. Oni su mahali samo onda kada su bili uvjereni da će nešto time postići.

Kada je prišao prvim Taorzima, Perp ondje nije stao. Radije se taj veliki čovjek probio još dublje među njih, nekoliko desetaka koraka dalje od najbližih ljudskih vojnika, tako da je bio u potpunosti okružen Taorzima, te je počeo sjeći svojim kratkim mačem natopljenim Mordovom magijom, niti najmanje se osvrćući spram modrica i posjeklina koje je zadobivao, kao što ga nije brinula ni krv koje je bilo čitavo more.

Taorzi nisu sloveli nikako, jer ljudima su ta bića dotad bila u potpunosti nepoznata, pa je tako Perp sjekao samo onako kako je znao, a

svojim je mačem, hvala bogovima, Perp dotad stekao mnogo znanja. Toliko je on pobio ljudi do tog trenutka da je doista mogao reći da je bio jedno sa svojim mačem. Svome maču Perp je i ime dao, a mač se zvao Krvnik. To da je svome maču nadjenao ime, Perp dotad nikome nije rekao, ali kako mu je to usred kreševa palo na um, rekao je samome sebi u mislima: *Ako dobijemo barem ovu bitku, reći ću svima da sam ja kadar učiniti takvu djetinjastu glupost. Evo, dati ću da me se osramoti, samo ako vi, bogovi, dopustite pobijediti nama ljudima...*

No kako je borba prolazila kao da nikada ne misli stati, nade su tonule sve više. Taorzi su bili neustrašivi i neumorni, ma što god oni to bili. Ljudi bili nisu – to je bilo sigurno. Zapravo, to je postalo sigurno tek kada je prvom Taorgu neki čovjek slučajno skinuo kacigu sa glave i ugledao kako ta ogavna bića doista izgledaju. U potpunosti crne oči posred blijeda lica bez ijedne dlake, ponad deformiranog nosa i usta sličnim onim ljudskim – sve je to natjeralo ljude na pomisao da ne samo da Taorzi nisu ljudska bića, kada već nisu u potpunosti u skladu sa opisima mornara, već nisu ni bića koja uopće zaslužuju živjeti.

Prvi puta kada je Perp dobio priliku pogledati jednog od Taorga ravno u oči, morao je priznati, svaka je prijašnja kap sažaljenja iz njega isparila kao da je ondje nikada nije ni bilo. Istog je tog Taorga pred sobom tada ubio zabivši mu vrh svog mača u vrat, a kada ga je ubio, na tome nije stao. Htio je pobiti Taorga koliko mu je srce htjelo, a to bi i učinio, slušajući svoje srce, da mu srce nije htjelo vidjeti toliko mrtvih Taorga koliko ih nije ni bilo u čitavoj toj neprijateljskog vojski.

Bitka je sveukupno trajala dvadesetak minuta. Bio je to sukob dvije ravnomjerne vojske, s obzirom da je Mord slabost ljudi uklanjao magijom, a jedna je od tih vojski ipak morala izvući deblji kraj. U skladu sa zamislama (ili milošću, kako tko već gleda) bogova, deblji su kraj ipak izvukla Bića Bijelog Carstva. Ljudi ih nisu potukli, iako ih je barem trećina mrtva ležala na tlu, već se dogodilo da su Taorzi baš odlučili pobjeći kada se posljednje drvo sa upaljena ognjišta ugasilo.

Mnoge su misli u trenutku povlačenja Taorga bile okrenute spram ranjenih ljudi. Pitanje koje se postavilo gotovo istog trenutka glasilo je: koliko je ljudi svoj život izgubilo?

Perp na to nije kanio odgovoriti, ali svakako je imao namjeru prvo pokušati smanjiti taj broj ako je nekako to uopće bilo moguće postići, pa

je stoga obrisao krvavi mač o dio svoje kožne tunike te je, spremivši oružje u korice, žurno pošao do najbližeg čovjeka što je ležao u lokvi krvi.

Mnogo je crijeva, organa i udova bilo rasječenih i raskomadanih po čitavoj toj plaži – bojnomo polju, a mnogi su vojnici na to pokazali da su naposljetku ipak ljudi, pa su stali povraćati ne mogavši u miru promatrati te gadne prizore.

Neurij, Thargelion i Jarez su se skljkokali sa svojih stolica i činilo se da svatko od njih mrtav leži u pijesku. Bili su blijedi poput leševa ti ljudi, što je bio jedan od razloga zašto im nitko nije pritekao u pomoć. Mord, kako je pustio magiju da mine kao što zora otjera večer, umjesto da pomogne svojim prijateljima, slijedivši one najbitnije misli, ustao je i pošao jedvitim i šepavim koracima do najbližeg broda. Znao je da se više niti jedna bitka neće odvijati, i da su manje-više svi preživjeli ostatak tog dana sigurni, ali ipak se brinuo za Morrysu i svoje dijete, kao svoja najveća blaga. Bilo je, dakle, razumljivo od njega što je u ključnom trenutku ostavio prijatelje.

U svemu tomu bilo je nečeg vrlo krivog. Kriva nije bila Mordova pomisao da je obitelj ispred prijatelja, niti je kriva bila pomisao svih prisutnih da su Thargelion, Jarez i Neurij mrtvi.

Zapravo je je iza svega toga skrivalo nešto daleko veće. Naime, kada je pomislio da su preživjeli ostatak tog dana sigurni, Mord je počinio tešku grešku. No i dalje ne tešku kao Perpovu: Narednik je spremio mač u korice.

Tako je nastala enzolartska uzrečica koja je potekla od Perpa: "Nikada, baš nikada, ne spremaj mač!"

* * *

Dakako, Mord je imao tih nekoliko minuta da se uspne na najbliži brod i naloži svim ljudima ondje da taj brod napuste i pomognu ranjenim vojnicima, te da pronađe Morrysu, zagrlj je i izljubi. Morrysa je, dakako, bila sretna, jer Mord je bio živ.

Bio je to najčvršći stisak što ga je dotad Mord ikada učinio, i doista, da su se sami bogovi spustili sa nebesa i pokušali mu Morrysu iz naručja uzeti, ne bi mu ruke mogli pomaknuti. No Morrysu nije ozljeđivao – on ju je tek ljubio. I to bijaše jedan od njegovih novih i najvećih izvora snage.

“Gospodine, vaše ime dozivaju! Nešto se događa!” neki je vojnik novajlija uznemireno tada dobacio Mordu prišavši mu u trku.

“Ostavi me, prijatelju...”, Mord će nesretan radi uznemirena mira. “... ta zar nije sve gotovo?”

“Gospodine...” još je jedan vojnik dotrčao i uplašeno dobacio Mordu.

“Što je!” prekinu ga Mord povikom naglo se okrenuvši i pogledavši ga u njegove uplašene očim svojim superiornijim, svojim očima Velikog Pukovnika.

“Demoni su tu...”

“Vratili su se?” gotovo istog trena, bijes se u Mordu pretvori u zabrinutost, a krvnik koji se probudio u Mordu najednom postane poštenjak.

Mladi vojnik nije stigao niti odgovoriti, a Mord je već pojurio van iz krme. Stavši na palubu, već je sljedećeg trena potrčao prema mostu od dasaka što je dijelio palubu broda od pješčane obale.

Podno broda, pred valovima mora u kojemu je plutalo mnoštvo krvavih leševa, na pijesku je Mord mogao vidjeti kako se tisuće ljudi u kreševu bore protiv brojčano nekoliko desetaka puta slabijih Taorga.

Bilo bi preveliko ublažavanje opisa u pitanju kada bi se reklo da su Taorzi tukli ljude kao vatra suho triješće. Jedan Taorg kojega je Mord prvog ugledao u tih je pet-šest sekundi, koliko ga je Mord promatrao u nevjerici, pobio barem dvadeset ljudi, što ih ubijajući tako da im je golim gadnim rukama čupao grkljane iz vratova, a što tako da ih nije niti napadao, već je tek – činilo se – tek prolazio mimo njih, a oni bi padali mrtvi u litrama krvi.

Tek je ovdje Mord imao vidjeti tko su i što Taorzi, Bića Bijelog Carstva, kada se sukobljavaju sa nekim komu ne pomaže Mord Dur'agemski. Nije u toj pomisli bilo ni najmanje sujete, jer to je bila istina: činilo se da je tim gadnim bićima Mord bio jedini dostojni neprijatelj.

Ako je tako... ne stigavši ni pomisliti, Mord učini jednu novinu usred svog ponovno rođenog bijesa: uništio je svaku pomisao da će već do konca te minute ijedan od svih prisutnih Taorga ostati živ.

Logika i sama realnost govorili su da ako je i moguće Mordu samome ubiti tolike Taorge, to svakako nije bilo moguće u jednoj minuti, ali upravo u tome se i očitovala ta novina i upravo je stoga bila toliko

strašna: Mord je tada po prvi puta u svom životu uništio realnost.

Kao što bi bilo preveliko ublažavanje opisa kada bi se reklo da su Taorzi dotad tukli ljude kao vatra suho lišće, bilo bi i preveliko ublažavanje kada bi se reklo da su oni Taorzi koji su počinili samoubojstvo prije no što im je Mord prišao bili pravi sretnici.

* * *

Kako su bogovi zamislili, pred Mordom su stali padati svi donedavni moćni stvorovi – jer takav je plan Velikog Pukovnika bio: pobiti prvo jake, a tek potom slabe. Da je plan bio drugačiji, oko Morda bi padali i ljudi.

Bilo je dovoljno da Taorg pogleda u Morda, i već bi mu utroba bila iščupana kroz usta i prosuta po tlu, tijelo rastrgano čistom silom a krv razasuta uokolo poput kiše da sipi po svemu.

Mord je hodao naprijed vrlo polako, a njegov bijes bio je nenadmašan. Da ga je izrazio kao vatru, vjerojatno bi čitav Enzolart bio spaljen, a more, Juna i Ajobb isušeni. Taorzi su – oni manje sretni – vrištali umirući, dok ih je Mord magijom kidao, drobio i mljeo niti misleći na njih, niti im uopće prilazeći. Bilo je to kao da se sama stvarnost stala pokoravati Mordu i ubijati njegove neprijatelje uopće neovisno o njemu samome.

Trajalo je sve to jedva pola minute, a Taorzi su završili poubijani kao da ih nikada nije ni bilo. Sve što je od nekoć tako moćnih bića ostalo bile su kaše njihovih smrvljenih ostataka.

No tada je Mord prešao na ljude. Jednako kao i onih nekoliko stotina preostalih Taorga, Mord je stao ubijati ljude nemajući niti najmanje samilosti. Jednog po jednog, prije no što se ipak naposljetku uspio obuzdati, Mord je poubijao gotovo pola stotine jadnika dopustivši da im duše tijela napuste samo uz najžešću bol koju netko uopće i može osjetiti, a bol koju su osjetili, bol je koja se osjeti dok tijelo gori, utroba iz njega izlazi, kosti se lome, a udovi odvajaju. Svaki, baš svaki čovjek koji je imao nesreću biti na putu Morda tog dana doživio je takav kraj.

Sve to jedva da se i moglo pratiti pukim ljudskim okom, jer vjetar je udarao gotovo jednako nemilosrdno kao i Mord, i vjetar je uz kišu raznosio i pijesak tako da se jedva išta vidjeti moglo. Sve je bilo sivo od

pijeska i crveno od krvi. Uz jednu dozu smrdljive i opojne sluzavosti.

Napokon, kada je taj trenutak obuzdavanja samoga sebe i došao, Mord je, ne imajući želje više ni sekunde ostati budan (da se slučajno na još nekoga ne bi okomio), položio dlan posred svojih prsa i udario magijom.

Taj bi jedan udarac bio dovoljan bilo kojem čovjeku da umre istog trena, ali Morda je tek natjerao da izgubi svijest.

Poglavlje 30

Tama je nastupila tokom tih trenutaka nad čitavim Enzolartom, pa tako i nad ezerunima i njihovim gostima u šatorima. U prvi mah svatko se od njih mašio svog oružja kojeg je stisao i nije puštao dobrih pola sata, zvjerajući pogledom i tražeći one koje je kralj Eaa Zat'urni nazvao povikom "Taorzi", ali kako nitko nije iz tame izlazio sve to vrijeme, u konačnici je kralj ipak odlučio naložiti: "Ostavite sve što nema veze sa oružjem i hranom! Idemo u Gavo iz ovih stopa!"

A tako je i bilo.

Sve to vrijeme – što se dogodilo niti deset minuta nakon što je kralj dao svoj nalog – dok su jahali svoje konje zaobilazeći stabla što su nicala ispred njih, tih je gotovo stotinu prilika bilo obavijeno teškom tišinom, a njihove su duge kose i brade lepršale pod udarima vjetra dok su im noge pak stremenjem podbadale konje tjerajući ih da idu naprijed sve brže i neumornije.

Jahali su satima, probijajući se kroz šumu, i činilo se da su odmaknuli kilometrima od mjesta odakle su krenuli. Ono što je u početku bio pravi galop, sada je spalo na puki kas, ali kralj Eaa Zat'urni ipak nije dozvoljavao povorku zaustaviti prije večeri, bez obzira na to koliko konji bili umorni. Stvar je, naime, bila u tomu što su Eaa Zat'urne poznavale Taorge i više nego dovoljno, i svatko je među njima smatrao tu uznemirenost i više nego opravdanom.

"Gospodaru, zar ne bismo mogli ostati u Erionu?", u jednom je trenutku neki od ezeruna upitao Thorona. "Mislim, ako ne budemo stigli do Gavo na vrijeme..."

Thoron na to nije odgovorio. Onaj dio njega kojeg je on volio nazivati mudročću nije mu na to sada dopuštao odgovoriti. Erion je bio grad oduvijek u lošim odnosima sa Gavoom, kojim su vladale Eaa Zat'urne. Taj grad, Erion, grad Svijetlih, imao je suviše drugačiji pogled na svijet od Gavo i Eaa Zat'urni da bi ta dva naroda mogla živjeti u miru. Za

početak, Erion upravo jest htio mir, dok Gavo pak nije mogao opstati u njemu.

Umjesto bilo kakvog drugog opširnijeg odgovora, onomu je ezerunu Thoron u konačnici odgovorio sa: "Vidjet ćemo."

Od tog je postavljenog pitanja prošlo nešto više od sat vremena kada su, nakon što su uvidjeli da ih konji dalje jednostavno više ne mogu nositi, konjanici bili prisiljeni sjahati i nastaviti dalje pješke, vodeći za sobom konje za uzde. Ali to ipak nije bio preveliki problem, i to iz dva razloga: prvi se razlog nalazio u tomu što je jahačima nakon toliko jahanja doista i trebao odmor od jahanja, makar i u obliku pješčenja. A drugi je, pak, razlog bio taj što su jahači niti pola sata nakon što su započeli pješčenje ionako stigli do svoga prvog cilja.

A taj cilj bila je jedna svjetlucava, gotovo beskonačno široka i mirna vodena površina na kojoj su se zrcalile ne samo mnoge stotine ptica koje su je nadlijetale u svojim veselim jatima, već i samo nebo.

"Ajobb." Thoron tada reče, više sebi no svojim gostima. Tu riječ "Ajobb" kralj je izrekao jednako kao što bi se neki sluga obratio njemu kao kralju. Riječ je bila natopljena strahopoštovanjem.

Ni Gossah, niti ikoji od ljudi, u svom životu nije vidio toliko slatke vode. Bio je Gossaha doista strah obuzeo kada je prvi puta ugledao površinu Ajobba, prostranu poput mora, a opet pitku. Tada je, uvidjevši da je on ipak knez i da treba pokazati nešto hrabrosti pred ostalima, sjahao sa konja i stao svojim teškim čizmama na meku zemlju, usput slomivši neku grančicu. Podigavši pogled iznad sebe, taj je čovjek mogao visoko gore među krošnjama vidjeti da se tama još prostire nad njima. Tek je tada, spustivši pogled, odlučio napraviti par koraka bliže vodi.

"Kako ćemo je prijeći?" upitao je kada se pomirio sa činjenicom da – ili radi tame, ili radi same njene veličine – ne vidi kraja vodi.

"Njega. Ovo je jezero.", ispravi ga Thoron, a onda doda: "Nećemo ga prijeći nikako. Barem ne sada. Podno smo Zida četrdeset i šest planina i ako krenemo, Bića Bijelog Carstva mogla bi nas vidjeti, a ako nas ugledaju neće biti dobro."

"Ta zar nismo u tami?"

"Ovo je prljava tama. Treba nam čista noć, i mjesečina možda. A ne ovo."

"Ali zašto smo onda žurili?" iznenada se javi Habor. Njegovoj drskosti

(koju vjerojatno jedini on nije primijetio) uzrok je bila briga spram konja koje je promatrao sa sažaljenjem: životinje su bile i više no umorne. Nedostajalo im je mnogo sna i hrane, a čak bi i tada bilo upitno bi li u potpunosti povratile snagu. Jedan od razloga tomu bile su i njihove izgrebane i izranjavane noge, koje su tako loše prošle poradi dugog jahanja kroz toliko guštika.

“Žurili smo jer žuriti moramo. Da nije Ajobb pred nama i sad bi jahali. Po svoj su nam prilici, momče, za petama Taorzi, a oni su neumorni u lovljenju.”

“Taorzi...?” Habor šaptom upita, sjetivši se da je Thoron tu riječ već jednom ranije spomenuo. Njegov šapat Thoron začuje, pa, mašivši se za sjekiru i potraživši potraživši pogledom najbolje stablo za srušiti, odgovori: “Robovi demona. Plod Zigorsa i Rutzona. Gamad krvnička.”

Habor nije razumio mnogo, ali ono što jest razumio bilo je da se Taorga valja paziti. Primijetivši da se Thoron sprema srušiti neko tanko i vitko jasenovo drvo, upitao je: “Zar ćemo praviti splav?”

“Ne.”, Thoron odgovori. “Previše nas je da bi putovali splavom. Plivat ćemo uz konje. A drvo, pitaš se? Od njega ću načiniti koplje, i preporučam da ostali učine isto.”

“Ajobb, predmnijevam, nije voda mirnih duša?” Gossah će shvaćajući u potpunosti čemu će koplja služiti.

“Uistinu nije.” kralj je rekao i udario po tko zna koji put sjekirom po dnu debla. “Nemani koje plivaju Ajobbom... u najmanju ruku, možemo reći, gadne su.”

* * *

Nakon što su u odmaranju proveli nekoliko sati na obali Ajobba čekajući noć i pravilnu tamu, putnici su tu tamu i dočekali, i tada je prijelaz preko Ajobba započeo.

Odjeću nitko sa sebe nije svukao prije no što su tihim i sporim koracima stali ulaziti u ledenu vodu, a to nisu učinili jer im je kralj poručio da će za odjećom žaliti onog trena kada ih neka neman bude napala. Većina je Ajobbskih nemani ogromna, i većina ih odraslog konja može pojesti u nekoliko zalogaja, ali to nisu bile one nemani kojih se valjalo brinuti. Bile su tu i neke druge, manje i daleko opasnije, čiji zubići

nisu mogli probiti nikakvo platno, već tek kožu, a jednom kada bi to učinile, paralizirale bi neprijatelja i uspavale ga, a onda bi čitava jata tih beštija nasrnula na jadni plijen i živog bi ga raskomadala.

“To je razlog zašto sam naložio da vam se daju ogrtači. Ne govorim uzalud.”, Thronon je tiho dobacio Haboru i Gossahu, za kojima su plivali što su manje primjetno mogli njihovi ljudski pratitelji. “Nemani vas Ajobbske ne moraju ni ubiti, ali dovoljno je da vam malo krvi puste, i vi ste gotovi. Ako i preživite, zaboravite na pomisao da ćete ostati isti... u glavi.” dok je govorio, Thronon je lijevom, više iskrivljenom rukom naizgled izlomljenih prstiju namještao svoju rijetku kosu i bradu što su mu se sada slijepili uz lice. Uzgred je svako malo čistio vidno polje uklanjajući dlanovima vodu od svojih očiju.

“Kada izlazimo?” Habor će upitno. On se, naime, bojao da će kombinacija ledene vode i hladne večeri u njima uskoro stati buditi pothlađenost.

“Od Eriona nas dijeli najmanje stotinu kilometara.”, trudeći se da odgovori mirno, Thronon je rekao. “A od toga plivanje neće činiti manje od dvadeset. Možda i više, s obzirom da ne znamo kako će se ušća spram nas odnositi, a imamo ih preplivati dva. Kad preplivamo ovo prvo ušće, imamo jahati još pedesetak kilometara kroz guštike, pa nas zatim čeka još jedno ušće, nakon kojega pak moramo prevaliti dvadesetak kilometara planina – i to je to.”

“Razumijem.” Habor dometnu, sada već saspa naviknut na to da su ezeruni ne samo govorili hil'gumskim, već su i koristili iste mjerne jedinice. Ali odgovor, on mu se nije sviđao ni najmanje. Doduše, i poradi toga kao i poradi svega ostalog on sve što je mogao činiti bilo je da još čvršće stisne u desnoj ruci uzde svog konja i konja svog oca, i nastavi hodati dalje, prema sve dubljoj i bržoj vodi.

Valova nije bilo, ali strujanje se perućaca ipak moglo osjetiti. Nakon prvih pedesetak koraka koje su napravili dotičući čizmama muljavo dno pod vodom, i ljudi su najzad mogli slobodno zaplivati jer tada im je tlo pod nogama nestalo..

Stotinjak se tih duša držalo što je moglo zbijenije na okupu, a struja ih je polako gurala prema sjeveru dok su tako, metar za metrom, sjekli preko jednog Ajobbovog kraka, i svaki je od ezeruna i ljudi, osim Gossaha i Thorona, u jednoj ruci držao uzde konja.

Već kada su se udaljili od obale stotinjak metara, svatko je mogao uvidjeti da se, iako tama više nije vladala na nebu (već ju je zamijenila obična prirodna noć) ne može vidjeti niti jedan kraj Ajobba. Sve je oko njih bila tek silna voda, a – tu i tamo – pokoji je uplašeni lik mogao duboko pod sobom osjetiti nešto poput prisutnosti, pa čak i osjetiti tu i tamo kakvo neočekivano i neprirodno gibanje vode.

No ipak je bila sreća da je svaka duša također imala i jedno lijepo i dugo drveno koplje pri ruci. A kako poradi svega toga što su nosili nitko od njih nije potonuo, samo su bogovi znali.

Poglavlje 31

Morde, ne budi se... Dok je Veliki Pukovnik ležao ošamućen vlastitom magijom toliko snažnom da sada nije osjetio niti jedan dio svoga tijela, u svojoj je glavi mogao čuti taj poznati mu glas.

Što hoćeš, Silo...?

Morde, ako dođeš k svijesti, zaboravit ćeš na mene, a to ti ne bi valjalo jer imam ti bitne stvari za reći.

Reci mi što imaš, Mord odgovori. Naravno, on niti je igdje postojao, niti bi i da jest to uopće bilo vrijedno spomena. Ni Mord ni Demon Bez Vojske nisu bili čak ni prisutnosti. Tek dva događaja koja se nikada nisu dogodila, a koja su međusobno iz neke neobične nužde komunicirala.

Upravo si se borio protiv Taorga i potukao si ih, Sila reče.

Svjestan sam toga, Mord odgovori. *Ima li ičeg bitnog u tome?*

Ima. Umor te prožeo, Morde. I upravo stoga ti sam nećeš biti dovoljno snažan da sljedeći val koji nadolazi uništiš. A tvoja je vojska slaba...

Mord se na trenutak upita osjeća li ljutnju, ali kako je uvidio da ne zna ni događa li se išta oko njega uopće ili su sve tek iluzije, misao je utopio u tami. *Moja je vojska jača od zemlje i svjetlija od sunca. Ona udara gore no vjetrovi, i prži bolnije no gromovi, Silo. Moja je vojska dovoljna pobijediti bilo koga.*

Istina, Morde. No Rutzonima i nama, demonima koji nadolazimo, ni zemlja, ni sunce, ni vjetar ni grom ne mogu ni sluge biti koliko smo silni. A pogotovo ja. U ovom sam dobu, Morde, na samom vrhuncu svoje moći. Izviđao sam i uvidio da sam u ovo doba na tebe poslao horde bestija toliko masivne, da im se broja ne zna. Poslušaj me, brate: tvoja vojska i ti preslabi ste za sukob protiv mene u ovom dobu. U ovom sjećanju što ga proživljavaš ponovno. Također – sada se sjetih – nije li ovo još jedna laž Eltiuru? Zašto si momku pružao lažnu nadu govoreći da se Bića Bijelog Carstva nisu branila? Ta znaš da to nije istina.

Eltiuru je rečeno što je valjalo u onom trenu reći. Dio je plana. No, sada je bitna bitka što nadolazi: ako je tako, zašto je išta bitno? Zar ima nade pa mi se

obraćaš?

Dakako da nema nade, Morde. Ovo je granica nakon koje ćeš početi tonuti dublje no što brojevi dozvoljavaju izraziti. Probit ćeš dno i još beskonačno dublje nastaviti tonuti. Neminovno je.

Ako je neminovno, odgovori mi na pitanje: zašto mi se onda obraćaš?

Obraćam ti se u ovom trenutku jer te netko mora potaknuti da pamtiš. Promatraj, Morde, sljedeće prizore i uvidi da ti nisam ja istinski neprijatelj (ako sam već i bio u ovoj prošlosti što ju promatraš), već su ti neprijatelji oni što će ti uzeti sve.

Zar ću doista, Sila...?

Hoćeš, jer to je jedini način. Sada je trenutak da odlučiš tko ti je neprijatelj: ja, koji sam poslao vojsku u ovom dobu na tebe, ili Hez, koji ti je uzeo sve kada si viknuo tu odvratnu inkantaciju?

Neću nikada izreći te prljave riječi!

Ali hoćeš. Za tri... dva...

... jedan.

* * *

“Gausalus!” bilo je prvo što je Mord povikao kad je otvorio oči i došao k svijesti, a već je odmah potom, i prije no što je shvatio što govori, izgovorio čitavu inkantaciju.

Onaj čovjek koji ga je primio za rame da ga podigne sam je bio podignut, te obačen nekoliko metara dalje. Tko je odbacio tog čovjeka Mord je znao, ali doista nije htio znati.

Naime, bio je to sam bog Hez.

Najveći si, Morde, čovjek na svijetu! Evo, darujem ti to i puštam te da ideš i likuješ sa svojom moći, čudan, veseo glas Mord je poput zujanja čuo u svojoj glavi.

“Ali ja ne želim ništa... nisam ni na što pristao!” hrapava je glasa Mord govorio dok je uz mnogo boli pokušavao pomaknuti svoje tijelo iz ležećeg položaja na sve četiri. Čitav je bio pun sasušene krvi i vlažna pijeska, ali sve to nije bilo ni najmanje bitno, koliko spriječiti namjeru tog boga. Bilo je u jednu ruku dobro što radi mraka nitko nije vidio kako je onaj jadnik odletio nekom nepoznatom silom odbačen od Morda, jer vjerojatno bi preostali vojnici pomislili da je Mord nečim opsjednut, pa bi ga možda i

napali dok se tako pokušavao osoviti na noge.

Nema vajde od toga što govoriš sada, dragi prijatelju. Ti si sklopio ugovor sa mnom.

“Ali nisam...” Mord reče i iskašlje se. Uvidio je da mu je jedan zub slomljen, pa je stoga gurnuo prst u usta, išćupao zub što je visio na posljednjim komadićima mesa, te nastavio govoriti, ali ovaj puta u svom umu, jer suviše ga je bolilo da govori: *Nisam ni na što pristao. Što govoriš, crni bože!*

Tvoj prijatelj i ti pristali ste na dogovor, a ja sam tek slijedio vaše želje i dao ti moć.

Moj prijatelj...?

Recimo: samo tvoj prijatelj. Bez tebe. Mada si ti izrekao inkantaciju i prodao se. Sada si moj sluga, Morde, i na meni je da uzmem od tebe ono što se uzeti da, a zauzvrat ćeš, eto, dobiti svoju priliku da budeš najveći od najvećih... no, vrijeme je.

Mord na te riječi osjeti bol u svom želudcu. Dok se osvrtao kao mahnit promatrajući gomile mrtvih oko sebe, što Taorga, što ljudi, svim se silama pokušavao suzdržati od povraćanja.

No suzdržavanje je bilo uzaludno. Nekoliko puta brže no što mu je znoj curio niz potiljak i leđa, dapače, stotinama puta brže, bljuvotina je stala izlaziti iz njegovih usta.

Nije to bila puka mučnina. Mord je, dakako, to znao. Bio je to tek jedan od plodova ulijevanja gotovo beskrajne moći u jednog čovjeka. A doista, Hez je za to vrijeme stajao kraj Morda, nevidljiv svim očima, i prodavao je Mordu dio svoje moći. Nije to bio poklon, doista! Bila je to prodaja.

* * *

Kad je sljedeći čovjek prišao Mordu, ovaj je već stajao na svojim nogama i pogledom među leševima u noći tražio one svojih prijatelja. Zašto je bio siguran da su mrtvi, nije znao reći.

“Gospodaru...”, rekao je taj čovjek crne kose u svojim tridesetim godinama. Zasigurno puki seljak donedavno, a sada eto vojnik. Kako ga je Mord prekinuo, ovaj nije stigao reći što je već htio, a što je vjerojatno bilo usko vezano uz čisto divljenje i hvalu. Bilo je doista teško jednom

običnom čovjeku ne primijetiti toliku snagu u Mordu, jer činilo se kao da je pukovnik tokom borbe uz same bogove stajao rame uz rame i borio se uz njih.

“Ne govori ništa...”, Mord reče i položi lijevu ruku na rame tog čovjeka da održi ravnotežu, jer uvidio je da mu je neobično teško hodati. “Odvedi me do princa.” dodao je niti ne pogledavši u njegovo lice.

Taj vojnik, nešto stariji od Morda, poslušao je zapovijed. Obgrlivši pažljivo Morda oko njegova trupa time mu pomogavši u hod, odveo ga je do mjesta gdje su ležali Neurij, Thargelion i Jarez, svi jedno kraj drugoga gotovo u potpunosti skriveni ispod slojeva krvavog pijeska.

Tu Mord više nije mogao stajati. Kao da je u jednom trenutku izgubio svu vlast nad svojim nogama, on se skljkao na koljena i tako ostao promatrati. To i nije bilo promatranje, zapravo, s obzirom da je već sljedećeg trena lice zabio u dlanove, jer nije imao ni najmanje želje da išta više gleda.

“Morde, provjerili smo ih već. Znam da ne bih smio tako o njima, ali ključno je da u ovom trenutku pomognemo drugima, jer princ, vaš brat i mistik su dobro. Svima im bilo udara. Spavaju tek...”

Poput udarca, Morda pogode te vojnिकove riječi. *Zar je moguće da su živi?* pomislio je mrzeći samoga sebe najednom jer je tako brzo otpisao svoje prijatelje.

“Živi su...?”, šapnuo je. “Kako...?”

Rekavši te riječi koje su se dale razumjeti, on je nastavio govoriti neke druge, nerazumljive, što su zapravo bile dio pukog buncanja, sasma svojstvenog ljudima što su doživjeli previše u jednom danu. Buncao je kao što bi buncao svaki iscrpljen čovjek.

A najednom reče: “Moja su braća živa. Ali Perp? Moj sljedeći brat...”

“Gospodine?”

“Zar je i on živ?” kao pomračena uma, Mord je upitao i podigao pogled spram siluete što se nad njim nadvila, a koja je bila upravo taj vojnik što mu je sve to vrijeme pomagao.

“Ta ja sam Perp...”, Perp će tiho, a onda, shativši u čemu je problem, doda: “Morde, mislim da je vrijeme da se okrijepiš i odmoriš.”

Tu Mord uvidi kakvu je glupost sve to vrijeme nenamjerno činio, dopustivši da ludilo vlada njime, umjesto on ludilom. Pomislio je reći da je dobru ideju predložio Perp, no onda se sjetio da ipak nema vremena da

bi se ta ideja sprovela.

Netko mu je rekao, sjećao se, dok je sanjao, da još demonske vojske stiže. Vojske što je daleko silnija od ove prošle.

“Nemamo vremena za to.”, rekao je najednom. “Uzmi, radije, i probudi ljude, i makni svakoga sa ove proklete plaže na brod.” rekavši to, sve na što je mogao misliti bila je moć koju je kupio za gadnu cijenu od boga Heza. *Ali, pomislio je, ako sam se već nagodio sa bogom, a vojska ide prema nama, tada ne bi bilo smisla u tome da sve to ne iskoristimo... Nitko se od ljudi ne može suprotstaviti demonima, dakako. Nikada ni neće... No ja mogu.*

“Morde...?”

“Učini kako sam rekao. Želim da za deset minuta leševi i ja budemo jedini na ovoj plaži.

“Ako i učinim kako je naloženo (a sam se povući sa bojišnice ne kanim), što je sa Gossahovom i Haborovom vojskom što su se odvojili od nas?”

“Smrt koja slijedi, Perpe, neka im bude kazna za njihovo odcjepljenje.”

* * *

Kako je Mord i zamislio, a Perp ostvario, na mračnoj plaži su u sljedećih deset minuta organizirane grupe vojnika vođene pedeseticima i stotnicima, a koje su osigurale da se u tom kratkom vremenu makne svaki ranjenik i svako uopće biće što diše a nije Mord sa te plaže. Thargelion, Neurij i Jarez bili su preneseni u najbliži brod, jer sami nisu bili pri svijesti da bi mogli hodati. A kada i bi bili pri svijesti, kao i za Perpa, Mord je sumnjao da bi itko od njih pristao napustiti plažu.

Tako je Mord ostao na plaži sam, a kako nije mogao hodati radi boli i umora, sjeo je.

Nitko, osim onih četiri stotine vojnika nastanjenih u svojoj državi Dvorac Pet vrhova što je stvorena daleko na sjeveru, van brodova osim Morda nije se nalazio. To je, dakako, bila laž. Nije to bila laž radi Gossaha, njegova sina i njihovih pratitelja vitezova koji su također lutali Enzolartom, već radi toga što je Mord znao da je tu još netko tko svojim stopalima dira rub Enzolarta.

“Perp, rekao sam ti da se povučesh!” Mord vikne naizgled nikome, jer Perp se nalazio gotovo stotinu metara iza njegovih leđa. Perp je, naime,

stajao na korak od daske što je povezivala brod i plažu, i vjerojatno se pitao kako ga je Mord mogao vidjeti ako je sve to vrijeme pogled držao prikovan u tlo.

Perp poslušša svog prijatelja i napravi jedan korak natrag, time ostavši stajati na samoj širokoj dasci. To je Mordu, očito, bilo dovoljno, jer nije mu više ništa dobacivao.

Vjerojatno bi u pitanju bilo prilično ponižavajuće dobacivanje, to tjeranje narednika da ne dira pijesak, ali nitko nije sve to osim bogova i Sile promatrao. Svaki je čovjek bio skriven duboko unutar broda. Svih sedam i pol tisuća ljudi, koliko ih je ostalo nakon pogibelji onih što su poginuli u borbi protiv Taorga i odcjepljenja onih četiristo vojnika, sada je bilo u brodovima, a više od pola ih nije ni stiglo stupiti u ikakvu bitku.

Je li u tome bilo pravde što nije poslao odmah sve vojnike ranije u boj, Mord se nije pitao. Ono o čemu je mogao razmišljati, kraj svojih prijatelja, žene i djeteta u njoj, bili su samo nadolazeći demoni.

Mord nije zapamtio riječi Sile, koje su glasile da su mu novi neprijatelji Rutzoni, ali osjećao je ono upozorenje koje je trebao osjećati. Napokon, sve što i jest oduvijek osjećao, bilo je jednako dio plana bogova kao i to što je osjećao dok je čekao Rutzone.

Glasan šum slanih morskih valova i paklena vrućina iako je odavno pala noć. Znoj koji mu je iritirao čitavo tijelo i pijesak što ga je grebao, ulazeći mu usput u mnoštvo otvorenih posjeklina kojima je njegovo tijelo bilo ukrašeno nakon prošle bitke. Stare opekline što su stale ponovno pržiti, one oko vrata i gornje polovice trupa... sve to obavijalo ga je dok je klečao. Zapravo, Mord je znao da ga sve to nikada nije ni prestalo pržiti; samo je dosad ignorirao sav taj bol.

Mord osjeti kako mu je zlatni lanac što ga je nosio oko vrata suviše težak, pa ga skine i odbaci. Bio je to poklon Hinnora, ali jednostavno pukovnik više nije mogao nositi nešto tako teško. Odbacivši ogrlicu, uvidio je da oko vrata i dalje osjeti njenu težinu.

Prokletstvo... pomisli prisjetivši se da mu čitav život uopće nije težinu predstavljala Hinnorova ogrlica, već neka druga. Inwog, kako su je prozvali.

Ta ogrlica bila je prokleta vruća.

Peće... bogovi, kako peće...! nova pomisao obuzme Morda, nakon čega se on stane noktima uzalud grebati po koži blizu svog grkljana. Naravno,

nokti nisu pomogli, a ona još starija uspomena tada se probudi i Mord osjeti kako ga bole svi zglobovi desne šake. Davno se to dogodilo, sjetio se, kada mu je netko vrlo zao zdrobio sve kosti u desnoj šaci. *Ubio sam tog zlog čovjeka*, sada je pomislio. Naravno, pomisao ga je dovela samo do kajanja i one veoma vruće grižnje savjesti. Kao da je izgarao se osjećao.

Ta vrućina mu je smetala. Uvidio je da nikakvu toplinu više ne može trpjeti zdrava razuma. Vjerojatno bi se Perpu učinilo da je Mord izgubio taj zdrav razum kad se ovaj stao svlačiti, no bila je sreća da su noć i udaljenost skrivali Mordovu ludost. Jer ga je pekla dok je bila na njemu, Mord je stao sa sebe skidati svaki dio svoje odjeće, a sve što je imao bile su lanene hlače i čizme.

Napokon, kada je sve skinuo i ostao tako klečati nag u pijesku, potražio je svojom bolnom desnom rukom rovujući po površini pijeska kakav mač. Zapravo, nije to bio bilo kakav mač, već je u pitanju bilo oružje čiji je položaj Mord naprosto osjetio. Mord nije tražio mač, dakle; on je znao da je mač tu.

Nekoliko trenutaka kasnije, Rutzoni niti je više čekao čovjek, niti je ta naga spodoba sa mačem u ruci mogla to biti.

Ali doista, Rutzoni – pa i svi ostali – imali su se bojati te pojave.

Poglavlje 32

vrlo je kasna večer došla na vast kad su starosjedoci sa svojim novostečenim ljudskim prijateljima (manje-više) stali na polovicu tog ušća Ajobba. Tu ih je stao šibati oštar vjetar koji im je lišće i kaplje vode bacao po licima. Većina ih se nagutala više vode no što su mislili da uopće mogu popiti, i bili su umorniji od kakvih umornih pasa, no dakako, to nije bilo ono što ih je brinulo. A naime, brinula ih je hladnoća. Kako je bila noć, temperatura Ajooba spustila se na onu izdrživu jedino kamenju i možda zemlji. Odavno već ezeruni, a kamoli ljudi, nisu osjetili ništa od svojih donjih dijelova tijela pod vodom. Čitave noge i trupovi bili su im toliko smrznuti da je rijetko tko mogao osjetiti te dijelove sebe.

“Pothlađenost, dakako. Vrlo prisan prijatelj većine stanovnika Enzolarta.” ogłosi se Thoron. Njemu je najbliže plivao Gossah, pa su oni provodili čak i ugodne trenutke u tim prijateljskim razgovorima. Naravno, većinu vremena i jedan i drugi pitali su se hoće li sugovornik pod prijateljstvo uvrstiti i jedva primjetan, no itekako bolan, ubod nožem pod rebra, ali takvi su strahovi bili normalni u toj situaciji. Napokon, nitko nikoga nije tu poznavao onoliko koliko bi trebao da bi se osjećao sasvim sigurno kraj njega, ali u vodi do grla svi su bili jednako, i drugih izbora nije im preostajalo.

Ajobbske zvijeri bile su tu koje su vladale. I pothlađenost, kao već spomenuti prisni prijatelj većine stanovnika Enzolarta.

“Reci, Thorone – upravo mi je palo na pamet – zašto ste vi Eaa Zat'urne u sukobu sa Svijetlima ako su vam zajednički neprijatelji Bića Bijelog Carstva?” u jednom je trenutku Gossah upitao, a to pitanje bilo je tako tiho da su doista svi, osim možda njegova vlastita sina i samog kralja Eaa Zat'urni, bili predaleko da bi pitanje čuli.

Thoron je zastao i više nije plivao naprijed. Tada se okrenuo prema Gossahu, a Gossah na njegovu iskrivljenu licu ugleda bol. “Moj...”, zausti

ne znajući kako nazvati Gossaha, "... čovječe... ta znaš li ti koliko mi pravo imamo da budemo usmrćeni od strane tih jadnih ljudi?"

"Zašto?"

"Odnosi su nam i ovako klimavi pa ne znam što bi spram mene osjećao da ti spomenem gnjusobe koje činimo mi Eaa Zat'urne njima..." reče kralj nastavivši plivati polako.

"Ako ti nije po volji, ne moraš pričati. No, tu me nešto drugo intrigira: ako osjećate gružnju savjesti radi toga što činite, zašto činite to što činite?"

Thoron razmisli o pitanju. Bilo je to pametno pitanje, što se njega ticalo, koje je zahtijevalo u najmanju ruku jednako pametan odgovor. Naposljetku Thoron odgovori: "Jesi li ikada zapalio duhan?"

"Jesam."

"Vidiš, kad jednom osoba počne pušiti duhan, duhan ju može zarobiti, i više nikada ta osoba neće moći provesti dana a da ne zapali lulu. Jesam li u pravu?"

Gossah je često pušio duhan. No upitao se u ovom trenutku kako itko u Enzolartu može zapaliti lulu ako se ne smije zapaliti vatra. Ostavivši pitanje postrani, dopustio je svojim kratkim odgovorom "U pravu si." Thoronu da nastavi.

A Thoron je tada rekao: "Naša je ovisnost o nečemu gorem daleko veća no što je pušenje duhana. Još su se davno, prije nekoliko tisuća godina, kada su Bića Bijelog Carstva nastanila ovu zemlju, lako zbog opasnosti od njih Eaa Zat'urne riješile želje za duhanom, ali nikada, i to doista mislim, svim svojim bićem, nikada se niti jedan Eaa Zat'urna neće moći odreći ovisnosti o *mesu*..."

Tu je Gossah stao sa pitanjima, zaključivši mudro da nije potrebno dublje zadirati. Habor, koji je čitav razgovor čuo, shvativši o kakvom se mesu radi, samo je na trenutak iznenađeno zaustavio dah. Sve to, čitava ta zemlja i oni koji su njome hodili, bili su toj dvojici ljudi neobični. No ta neobičnost nikako nije bila bezazlena.

"Vidim da ne želiš dalje znati o nama kao stvorovima.", gorko će Thoron. "Imaš i pravo u tome, zapravo. Gadna smo mi stvorenja, a doista... doista bih volio da sam na tvome mjestu. Mada je, opet, vrlo nezahvalno htjeti biti na ičijem mjestu, kad je uopće znano kako nikome na ovom svijetu nije lako. No pustimo to... imamo put za prijeći..." dodao

je, nakon čega se vratio u tišinu.

* * *

Pred zoru, povorka sačinjena od ljudi i Eaa Zat'urni preplivala je ušće Ajobba i izašla na drugoj obali. Da je u pitanju bio Hil'gum, već bi se upalilo mnoštvo vatri i svi bi se uz te vatre stali pokušavati ugrijati, ili uopće preživjeti, ali kako su svi oni ipak hodili Enzolartom, vatre nisu smjele biti upaljene.

Umjesto svega toga, svatko se od njih svukao do gola i otresao i ocijedio što je više mogao svoju odjeću, nakon čega ju je ponovno odjenuo. Nije ništa od toga bilo baš lako, jer rijetko je tko osjetio više od svoje glave i ruku, a mnogi nisu osjetili ni to, ali ako ništa drugo, odjeća je blatnjava i teška većine njih bila izrađena od štavljene kože koja nije upila vodu, pa su ih barem ondje bogovi pošteđjeli. Mada, naravno, pošteđeni nisu bili ni najmanje oni koji su nosili krzna, jer krzna su se isprljala blatom najviše.

No na pripremu za put nije se smjelo potrošiti, po nalogu kralja, više od petnaest minuta, pa su tako već petnaest minuta nakon izlaska iz vode svi bili na svojim konjima. Svi, osim samog kralja.

“Rekao sam ti da su najgadnije te najsitnije Ajobbske beštije.”, Thoron je dobio Gossahu dotičući čizmom svog konja što je umirao u bolovima ritajući se sve umornije u blatu.

“Možemo li mu pomoći?” Gossah upita.

“Ne. Ne vrijedi ga ni jesti, jer najvjerojatnije je otrovan. Sve što možemo učiniti je da ga ubijemo sada i pomognemo mu skončati sve to.”

Tako su naposljetku i učinili, a konju je oduzeo život sam kralj, presjekavši životinji vrat jednim od svojih noževa.

“Netko me sad mora povesti.” Thoron je dobio držeći glavu svoga konja iz čijeg je vrata tekla krv i čekajući da životinja ispusti i zadnji dah.

“Ustupiti ću ja svog.”, Gossah je tada rekao te sjahao. Prišao je nakon toga kralju i pružio mu uzde. “Nije mi teško hodati.” dodao je.

“Ako ćeš ti hodati, tada ću hodati i ja, Gossah. Radije neka bude: jahat ćemo zajedno. Jak je tvoj konj, vjerujem; držat će nas obojicu.”

“Ako tako želiš”, Gossah se složi, “neka bude.”

I tako se dogodilo da se putovanje ljudi i ezeruna kroz gustu šumu

pokraj Ajobba nastavilo, a kralj Gavoa i jedan od Hi'gumskih kneževa jahali su zajedno na jednom konju: Gossah ispred a Thoron iza. Moglo se reći da je to bilo gotovo ugodno putovanje.

“Sjetio sam se nečega.” Gossah je desetak minuta kasnije rekao glasom čovjeka koji se doista i sjetio nečega što mu se motalo po umu i suviše dugo, grebalo ga i kopkalo. Dogodilo se to nakon što je neko vrijeme proveo razmišljajući o usmrćenom Thoronovom konju.

“Pričaj.” Thoron reče.

Gossah tada započne: “Teško je bilo ne primijetiti da vas većina ima uza se oružje, a oružje se pravi od metala. Dakle, moje je pitanje: ako ne smijete paliti vatru, kako kujete oružje?”

“Čudi me kako to nisi ranije upitao.”, Thoron će nešto više zainteresiran za tu temu, čak se poradi pitanja blago i nasmiješivši. “Vidiš, kako sam rekao, nisu oduvijek Bića Bijelog Carstva harala Enzolartom, već to čine tek zadnjih par vijekova. Naše oružje koje smo iskovali u ta vremena vrlo je kvalitetne izrade pa nasreću većina nije stigla istrnuti. No, kako je potreba za sječivom uvijek tu, kada se nađemo pred nestašicom činimo dvije stvari: s obzirom da Svijetle iz nekog razloga Bića Bijelog Carstva ne diraju, napadamo njih i uzimamo im čelik, i to je prva opcija.”

“A druga?”

“Jednostavno: palimo vatre. No prije toga se dobro pobrinemo da smo spremni na okršaj. Ni ne sjećam se kada je zadnji puta to učinjeno. Valjda, kako ne vodimo mnogo ratova i brinemo se o oružju, vrlo rijetko se za kraljevanja nekog kralja dogodi da se stanu paliti vatre.”

“Prilično jednostavan odgovor za takvo pitanje...”

“Vjeruj, ako i jest nabava čelika jednostavna, tada trebaš vidjeti druge stvari, pravljenje kruha i tomu slično. Kad nemamo vatre, jedino što nam može pružiti pomoć je vjetar. Ali ja osobno ne poznajem te tehnike...”

“Razumijem sada.” Gossah je odgovorio.

Doista, iako je ta stvorenja zvana Eaa Zat'urna poradi one njihove "ovisnosti" mogao nazvati zvijerima, Gossah je morao priznati da te zvijeri ipak nisu bile daleko od ljudi, a njihove patnje štoviše činilo se da su bile i korak ispred. Zašto su bogovi činili takve stvari sa onima što su hodili njihovom zemljom, i koji su nesumnjivo ionako bili kreacija istih tih bogova, to Gossah nije znao reći, ali ma koliko o tomu razmišljao,

drugo opravdanje osim egoizma bogova nije mogao naći. *Biti najveći od najvećih*, mislio je Gossah, *biti sam bog, a ipak uživati u patnji takvih stvorova... ne dovodi li to uživanje u pitanje samu božanstvenost?*

Poglavlje 33

Nag i malaksao, jedva gledajući, Mord je svoje neprijatelje čekao čitavo jutro i prijepodne. Nije mu se ni najmanje žurilo. Moglo se čak reći da je sve to vrijeme bio u vlastitom raju, jedva misleći, ali se okrijepljujući od svega što ga je ne samo tokom prethodnog dana, već i prethodnih godina ranjavalo. Godine su ga koje je proživio doista polako ranjavale, kao što bi lovac iz puke obijesti i vlastita zla umjesto da ubije životinju jednim udarcem tu istu životinju vrlo polako, i vrlo bolno, takoreći bockao kopljem malo po malo, tek toliko da životinja ne umre, ali i da ne prođe u miru i bez boli. Tako se Mord osjećao, a iako nije ranije to primjećivao, sada ipak jest, jer Hez ma koliko mu zla načinio podarivši mu dio svoje moći, sa istom je tom moći Mordu izoštrio i pogled, pa je Mord sada mogao jasnije vidjeti neke stvari koje su se oduvijek skrivale od njegova pogleda, ali su ipak bile tu.

Patnja. Ako je za išta više mislio da ga može izbaviti iz zla, bila je to upravo patnja, jer ona bi ga natjerala da osjeća nekakvu griznju savjesti. No problem je bio u tome što je Mord uviđao da ne samo da mu patnja nije smetala, već je u njoj na jedan bolestan način i uživao.

Perp je još jedanput pokušao stati na plažu nakon onog prvog Mordovog upozorenja, ali Mord ga više nije upozorio. Nije upozorio nikoga, jer napokon, nije ni bilo potrebe. Da su sami bogovi dobili poriv da stanu na tu plažu, niti jedan joj od njih ne bi od Mordove magije uopće mogao prići, pa tako nije mogao ni Perp. Nije to Mord svojevóljno činio, to stvaranje nevidljive barijere oko sebe, već je to bila nuspojava bivanja vrhuncem.

I Demon Bez Vojske mu je htio prići u jednom od tih trenutaka, ali Mord nije puštao nikoga. Apsolutno nikoga.

Mord bi se mnogo toga pitao da je bio u stanju misliti. O mnogočemu bi stao razmišljati, i razmišljao bi grčevito kao što razmišlja onaj što stoji pred vlastitim krajem, uz mnogo gorčine, ali ništa od tog nije bilo

moguće.

Preostalo nije ni čekanje.

“Zar ste tu...” riječi prošaptane izađu iz njegovih usta kad je napokon i Rutzzone osjetio, te robove demona. Nisu riječi Morda bile natopljene znatiželjom ili pogotovo mržnjom, već je tu bila žalost spram bića kojim će Veliki Pukovnik biti zadnje spram čega će se usuditi kročiti; zadnje spram čega će kročiti uopće. A i ta je žalost bila nestvarna, jer ma koliko moćan bio, Mord ipak sa moći nije mogao učiniti da osjeća.

Koža oko Mordova vrata tokom tih trenutaka postane sasvim crna, a sekundu kasnije iz nje stanu izlaziti i maleni plameni jezici. Naime, Inwog je počela gorjeti.

Ništa veličanstveno nije bilo u dolasku Rutzona, kao što je to bio slučaj sa Taorzima. Rutzoni su bili bičevani od strane demona, i doista su sve ratove vodili ne iz vlastita žara, već iz žara svojeg gospodara. Deseci tisuća Rutzona, tih gadnih i izmučenih stvorenja – dapače tako gadnih da bi promatraču promaknulo uopće osjećati išta poradi njihove muke – jurišali su prema Mordu, a Mord ih je vidio, mada su bili još kilometrima daleko.

U sljedećim minutama Mord je prestao disati. Uopće je prestao i postojati, a njegovo je tijelo bilo samo kao silueta ondje gdje je sjedilo. Stvarni Mord uspio je i to što je nakanio: došao je do tolikog mira da je izašao iz samoga sebe i postao umjesto toga sve ono drugo. Svaka sasušena kap krvi na pijesku i svako zrnce tog pijeska. Svaki leš, grana i list – sve je to bilo Mord.

I sve je to čekalo na Rutzzone.

* * *

No Rutzoni ipak nisu bili arogantni kao Taorzi, jerbo su za razliku od njih u kasnijim ljetopisima Učenjaka slovili kao smrtnici (mada su u sukobu sa Mordom manje-više svi bili smrtnici, ma koliko besmrtni bili), pa su tako na vrijeme uočili da nešto nije u redu sa jednom jedinom prilikom koja ih dočekuje na bojnopolju, dok se pak gotovo deset tisuća vojnika skriva iza te prilike u brodovima (Rutzoni su prisutnost ljudi mogli osjetiti), i stali su na dobrim nekoliko stotina koraka ispred Morda, ne usuđujući mu se prići više ni pedlja.

Da mu razum nije bio podijeljen na svaki, i najmanji aspekt čitavog prizora kojeg je njegova magija držala u svom zagrljaju, Mord bi bio sposoban da misli, a samim time bio bi sposoban i shvatiti da je plan Rutzona čekati da mu ponestane magije, pa da njegova moćna barijera nestane, a oni nasrnu.

Naravno, obje su strane činile grešku. Mord, jer je unutar sebe uporno stupao spram nepoznatog, nemajući niti najmanje želje da popusti i dopusti Sili da ga navodi. To njegovo dopuštanje magiji da ga vodi vjerojatno je srdilo Demona Bez Vojske, jer magija nikada nije bila poznata po svojoj gostoljubivosti, a ako je i postojala ikakva prilika da Sila priđe u tri stotine i četrnaestoj godini Doba Jeda Mordu baš u onom trenutku kad se ovaj nesuvislo pokušao ubiti, baš te sekunde, i zgrabi ga te ga odvuče u prošlost da proživi još jedanput svoj život i uvidi zašto je ludost ubiti se, jer očito je zaboravio na istinske ciljeve do kojih je još morao doći, tu priliku upravo su proživljavali. U pitanju je bila posljednja prilika, jer doista, Mord nije jedini koji je morao izreći tu prljavu inkantaciju zvanu "Gausalus" i prodati nešto sebi najvrjednije da bi došao do cilja. Demon Bez Vojske, dakako, nije mogao upravljati vremenom, i nikako nije posjedovao toliko moći da nekoga odvuče u prošlost, ali jedna sekunda tokom koje je gledao kako Mord što je dirigirao rukom tijela mladog Eltiura, stvara magijski impuls da kruži oko njegovih prstiju i sprema se da opali ravno u srce i prekine sve... ta sekunda tokom koje je sve to Sila imao vidjeti dok je jurio prema Mordu bila je dovoljna da vikne "Gausalus!" i zatraži jednu uslugu.

No to za Morda nije bilo suviše bitno dok je čekao na Rutzone.

Pak što se Rutzona ticalo, njihova je greška bila očita: oni su čekali da Mordu ponestane magije.

Naravno, to se nije moglo dogoditi, što je činilo da je jedina osoba koja je u svemu tomu bila u nezgodnom položaju (nakon Rutzona, dakako) bio upravo Demon Bez Vojske. On nije znao u kojem će trenutku i na koji način Mord započeti napad, pa tako nije znao na koji će mu točno način pomoći. Mada, dakako, i Mord i Sila bili su svjesni da je snaga Rutzona naspram ijedog od njih dvoje već bila ništavna, a kada bi se ujedinili... tu osim krvi nije se mnogošto drugo moglo ni zamisliti.

* * *

Ali za to vrijeme u brodovima se događalo nešto što nitko od onih na plaži nije očekivao.

Thargelion i Neurij, oboje bez ikakve svijesti i tijela, zajedno kao prisneci koji su oduvijek bili jedan drugome blizu, tako da jedan drugome mogu priskočiti u pomoć, i sada su zajedno stali pred sljedeću nevolju, ali ovaj puta ta nevolja bila je crnilo.

Sve se činilo kao san, mada san u pitanju i jest bio, a dogodilo se sve tako da su iz mira polaganog umiranja bili zgrabljeni obojica rukama snažnih mišica i postavljeni pred njega, velikog Heza.

Neurij i Thargelion! Moji gosti u ovoj sekundi što teče! Vrlo mi je, kao bogu, svejedno što vas vidim, jer kad bih rekao da mi je drago ili krivo što vas gledati imam, ne bih se zvao bogom. Svejedno mi je dakle, gosti moji, što stojite preda mnom. Mogli su u pitanju biti i neki drugi, ali dogodilo se: upravo ste vi Mordova braća.

Princ Hil'guma i jedan od kessyrovih najbitnijih vitezova stajali su u tami, mada se nije moglo uopće reći gdje stoje kada nisu ni mogli vidjeti svoja tijela, jer su uopće oboje bili puke prisutnosti sa sposobnošću shvaćanja i promatranja. Pred njima nije bilo ništa, a kad bi dobro pogledali iza tog ništa, oni bi mogli ugledati jedan masivan bijeli kip. Toliko masivan da su njih dvoje pred njim bili manji od mrava. Ništavni i jadni.

Gdje sam ja? Neurij upita, a Thargelion tada iznenada također postavi to pitanje.

Ja? Jao, pa nema više "ja" dok preda mnom imate biti! Samo sam ja, Hez, tu, a vi niti ne postojite.

Kako je to moguće? ponovno, uz mnogo više straha no prije, obojica upitaju kip čija su oni mogli vidjeti tek stopala, jer već je kod gležnja kip nadvisivao sve najveće građevine koje su oni tokom svojih života mogli vidjeti.

Ja sam vas kupio. Moje ste igračke. To je tako i tako će biti. Vaš sam vlasnik sada i posjedujem svaki vaš dio, počevši od tijela vaših, do vaših misli, odluka i budućnosti. Sve je sada moje. Tako je i pravo, jerbo ste mnogo koštali. Moja draga moć koju sam tako darežljivo poklonio tom Mordu Dur'agemskom...

Ne shvaćam! viknu Thargelion i Neurij kao jedno, ali umjesto onako snažno i glasno kao inače, oni oboje dreknu poput male djece. *Objasni!*

Utišajte se, ta objasniti ću vam. Imamo čak jednu sekundu vremena, mališani! Sve što moj otac stvori, Oba, stvori da bude slobodno i slabo. Sve što ja stvorim, stvorim da bude zarobljeno i do vječnosti jako. To neka bude objašnjenje: vaš brat, Mord, tražio je moć i dobio je moć. A novac je bilo ono njemu najdraže. Začudo, pomislio bi moj veliki duh da je to njegova žena, ili njegov drugi brat, Myron, no on je odabrao vas. Vi ste ono njemu najdraže, a ja sam ono najzlobnije. Ta računica kaže: za moć, on vas je meni prodao. Shvatite, ljudi.

Neurij i Thargelion uvidjeli su da ne mogu tek tako razmišljati, jerbo nisu imali pojma što se događa. Sve oko njih bilo je neobično savitljivo, ljepljivo i vruće. Pa i oni sami; oni nisu mogli reći što su oni.

Ali ja sam milosrdan u svojem zlu, tada se Hez ponovno javi, a Thargelion i Neurij se upitaju je li ovaj uopće ikada i prestao govoriti, ili je li ikada išta i rekao. Ja ću učiniti ovako, da mi bivanje vječnim bude manje svejedno: neću vas za robove; ne trebate mi. Neću vas uopće. Pustiti ću vas na slobodu.

Doista, milosrdan si bog, Neurij i Thagelion tada oboje rekoše, ali niti jedan od njih nije to rekao svojevolumno, već je Hez to rekao njihovim ustima.

Ali vaša će sloboda dobiti cilj. Taj cilj neće biti da ubijete Morda – ta nećemo mu toliko popustiti! – već mu tek napakostiti toliko da će on morati spaliti svako lijepo sjećanje na vas. Mord će morati spaliti svoje prijatelje. Divan plan, da! Hez nastavi grmjeti, a njegov smijeh doista i bijahu munje koje su tada nastupile. Vi ćete patiti, a on će patiti još i više. Nitko od vas neće ga moći ubiti, ali ćete ga mrziti. Oboje ćete ga htjeti svim srcem zagrliti i uz suze si međusobno oprostiti, ali ja ću samome svijetu i okolnostima zapovjediti da se to nikada ne dogodi. Patit ćete jer nećete biti zajedno kao jedan. Vaša će mržnja biti lažna. Ljudi će oko vas troje umirati u mukama, i jao, prolazit će mnoge godine. Bit će mnogo godina na vašim plećima, a vi ćete i dalje patiti jer si ne opraštate, a oni koji će živjeti oko vas, nikada mira neće naći. A ti, Jareze, ti što se skrivaš ondje u tami (ja jesam tama i znam da si tu i promatraš me), ostani svjedok ovome. Jer dostojan si biti svjedokom. Uz ona sitna zla koja je činio Tarrob, i ona gotovo nevidljiva Mordova zla, uz ta zla što su se kotrljala i povećavala, ti si jedan od uzroka svega ovoga. Kako si i ti jedan od Mordovih voljenih ljudi, i ti ćeš doživjeti nagli pad. A svi vi skupa, nemojte misliti da ja volim činiti ovo. Ja činim što moram, stoga nemajte mržnje spram mene.

Zamislite što bi bilo kada vaša silna zla ne bi bila uklonjena mojom kaznom... Pitajte se, nalažem vam sada prije kraja: koliko je savjest tisućama puta gori dželat od mene? A sada zbogom!

* * *

Thargelion je otvorio oči, a zbilom se to u isto vrijeme kada su to učinili i Jarez i Neurij. Prvo što je rekao kada se posjeo, s obzirom da je ležao sve vrijeme na leđima na podu, bilo je: "Zar je doista to učinio?"

Perp je bio prvi koji je uvidio da se ova trojica bude i ustaju, pa je dotrčao do njih i stao im postavljati pitanja da vidi jesu li možda ranjeni. Kako su mu sva trojica negirala da osjećaju ikakvu bol, Perp je popustio i ponudio im jednom po jednom ruku da im pomogne ustati.

"Mord je na plaži, predmijevam?" Neurij se obrati Perpu, a Perp u njegovim gotovo crnim očima i uopće u njegovoj prilici koja je bila dosta manja od njegove vidi tada neku neobičnu mržnju i zlovolju. Bilo je očito da Neurij, kao ni Thargelion, ne kani mnogo razgovarati.

"Jest, prinče. Vani je. Ali van se ne može..."

"Znam to.", Neurij ga prekinu te se okrene Thargelionu. "Molim te, nemoj se ljutiti kada učinim što sam nakanio."

Perp, iako jest pokušavao shvatiti njihov razgovor, nije uvidio o čemu se radilo. Ma koliko upregnuo um, on je kada za njihove riječi bio gluh i slijep.

"Neću se ljutiti, Neurij. I sam sam osjetio..." Thargelion progovori, a odmah potom se i zaustavi, jer nije znao opisati što je to točno osjetio.

"Jareze!", Neurij najednom zagrmi na svog donedavno prilično dobrog prijatelja. "Opiši ti što se dogodilo."

Jarez im priđe na korak, tako da su njih trojica stajali jedan drugome licem blizu jedva dva pedlja. Ni njegov izraz lica nije bio ništa blaži, ali kako je on ipak bio kudikamo mudriji, njegova je srdžba ipak bila manja. "Gausalus, prinče. Mord je učinio ono za što sam se nadao da učiniti ipak neće."

"Dakle, i ti si osjetio?"

"Bio sam svjedok vašem razgovoru sa njim.", Jarez odgovori. "I istina je: sve to crnilo nije bio puki san."

Thargelion ostane zamišljen. Dok je on tako stajao, Perp je do njega

sve više uviđao kako su se Jarez, Neurij i on promijenili. Nije u njima više bilo onog prijateljskog tona, već je tu sada bio neki drugi – daleko manje prijazan, formalni ton.

Zavladala je nekakva hladnoća u njihovu govoru, moglo se reći, i Perp je to savršeno osjećao.

No opet, ma koliko se Perp tomu čudio, iz Thargeliona je tada iznenada nestala sva ta hladnoća, i on je stao ispoljavati svoje emocije u obliku drhtavog govora:

“Ta kako je mogao takvo što učiniti nama? Mi smo prijatelji! Mi smo braća...!” govorio je Thargelion mašući rukama i gledajući u pod, sve to čineći upravo kao da je razgovarao sa samim sobom. Ubrzo je počeo i besciljno hodati uokolo krmom broda, kanda tražeći odgovor, ali sve što je mogao učiniti taj čovjek bilo je da se samo još više ražalosti i naživcira.

Jarez bi mu dobacio riječi “Smiri se, čovječe”, ali kako je i on bio uznemiren, ostao je samo šutjeti. Mada za razliku od Neurijeve, ta šutnja jedva da je bila vrijedna spomena. Neurij je doista šutio, čineći to savršeno. Kao kada učenik slikanja postane majstor u svom polju i nauči slikati remek-djela, tako je i Neurij naučio šutjeti, biti mračan, piljiti u tlo čak niti ne razmišljajući.

Vrzerala se tom prostorijom pomisao: *Bogovi, što li se dogodilo...?*

“Idem do njega!” javi se najednom Thargelion sa kraja prostorije. Kako je ta prostorija bila jedna od mnogih u ogromnoj krmi tog broda, u njoj nije bilo mnogo ljudi, pa tako nije bilo mnogo ni začuđenih ljudi, mada su od onih koji su bili prisutni, začuđeni bili upravo svi. Kako je rekao te riječi, Thargelion se zaputi do vrata, otvori ih i nestane uz zvuke batova koraka što su se udaljavali.

“Je li to pametno?” Jarez upita.

Pomislivši da se obraća njemu, Perp je Jarezu odgovorio: “Ne znam. Ne znam ni što se događa...”

“Pitam, Perpe: je li pametno poći do Morda?”

“Mordu je uopće nemoguće prići, tako da to nema veze sa pameću ili glupošću.” Perp odgovori duboko uvjeren da se Thargelion, Jarez i Neurij nerviraju bez nekog suvislog razloga.

“Ali nije tako...” Jarez prošapće sebi u bradu, nakon čega se okrenu i također pođe onim putem kojim je otišao Thargelion.

“Kuda ćeš?”, Perp mu doviknu. “Koji se vrag događa? Prinče, molim

vas, objasnite mi vi...” doda okrenuvši se prema Neuriju, ali Neurij ne odgovori, niti reagira uopće, već samo napravi nekoliko koraka do najbliže stolice, ondje sjedne i zamišljeno promrmlja: “Zašto je to učinio...?”

Uvidjevši da ni od princa nema pomoći, Perp pojuri prema vratima i nastavi trčati da sustigne Thargeliona i mistika.

* * *

“Ne možeš proći, Mord ne dopušta!” Perp je rekao Thargelionu kad je ovaj stao pred nevidljivom barijerom što je sprečavala doticanje plaže. Thargelion njegove riječi nije slušao. Umjesto toga, napravio je korak naprijed.

Vani je bilo sparno i vruće, jer bez obzira na more i vjetar što su hladili Enzolart, sunčev je utjecaj bio jači. Thargelion je u nekoliko koraka prešao preko daske što je spajala brod i kopno, stao na meki i većinom crveni pijesak plaže, bacio pogled prema nagom Mordu i viknuo: “Morde, dolazim ti!”

Mord se nije javio. Štoviše, većina ljudi pogrešno bi zaključila da je, sjedeći tako sav krvav usred gomile leševa, Mord zapravo mrtav, ali Thargelion je znao da to nije tako.

Vjetar je opijao i bio je dozlaboga smrdljiv. Po leševima su letjele muhe i obadi, a samih je leševa bilo na tisuće i doista su pokrivali gotovo svaki pedalj plaže. Što ljudi, što Taorga tu su mrtva tijela ležala.

Da bi prišao Mordu, Thargelion je morao hodati po mrtvima. To je on činio gotovo bez ikakve pomisli, takoreći hladno kao kamen.

Perp se stane pitati kako je Thargelion uspio proći Mordovu barijeru, ali to razmišljanje ne potraje dugo, jer tada je kroz nju potrčao i on, prateći Thargeliona.

Kad je i sam Perp stao na plažu, postalo je očito: barijere više nije bilo.

“Budale!”, Mord se najednom javi. “Vaša će vas ludost koštati glave!”

“Morde, ja ti moram prići.” Thargelion je kroza zube rekao. Te riječi bile su nadglasane od strane vjetra i mora, ali Mord ih je svejedno čuo. “Ne zanima me barijera i još me manje zanima sigurnost ljudi.”

Nekoliko sekundi kasnije, Thargeliona i Morda dijelilo je jedva dvadeset koraka. Mord se i dalje nije okretao, niti je ustajao uopće.

“Znam da me hoćeš napasti, Thargelione. Ali znaj da je to iz razloga što ti ja to dopuštam. Tvoju osvetu ja ti omogućujem.” Mord je rekao.

“Nije tako.”, Thagelion reče i stane. “Nije mi potrebna tvoja pomoć.”

“Ali jest! Da nisam maknuo barijeru, živ bi bio spaljen. Tu si jer ti ja omogućujem tu biti...”

“Hajde, vrati svoju barijeru onda!” Thagelion odbrusi bijesna glasa.

Morda te riječi iznenade. “Ta zar misliš da bih mogao svog brata...” započeo je.

“Učini tako: pokušaj me spaliti svojom barijerom i vidjet ćeš svoju zabludu, Morde.”

“Ne budi lud, Thagelione. Znaš i sam da ste Neurij i ti jedva telekinezom ovladali. Ja pak svijet čitav posjedujem svojom moći. Ako si ljut, razumijem to. Ako me hoćeš ubiti, i pomoći ću ti u tome. Ali ne uspoređuj naše snage, tvoju i moju, jer doista je smiješno...”

Thargelion se nađe uvrijeđen. “Ti posjeduješ moć, Morde, jer si nas upravo sve prodao. I sam sam to mogao učiniti i zgrnuti toliko moći da sam prodao tebe na isti način. I Neurij također. Svatko može Gaustalus, Morde, izreći. No nitko nije tolika kukavica – barem sam tako do danas mislio.”

Mord ne odgovori. Nije se moglo odgovoriti. Da je mogao pitati se, pak bi se pitao: *Kako je moguće odgovoriti čovjeku kako je pravo, ako ni ne znam što pravo jest? Nisam vas ja prodao, moji prijatelji. Netko je drugi umjesto mene to učinio. Znam ga, i čitav sam život proveo svako malo sa njim razgovarajući, ali kad bi minuo razgovor ja bih zaboravo tko on jest. Taj čovjek – ako je čovjek uopće u pitanju – učinio je to. Nikako ja.*

Dakako, bila je riječ o Sili, ili Demonu Bez Vojske, kako će ga kasnije prozvati. Sila je odveo Morda u prošlost da ju ponovno proživljava, ali kako je Morda i Silu dijelio razmak veći od tri stotine godina, Mord nije mogao pamtiti razgovore sa njim. Bio je čak veliki uspjeh i to što je u zadnje vrijeme postao svjestan da tu i tamo razgovara sa nekim, jer većinom se u životu ni toga nije sjećao. Sila bi jednostavno došao, oni bi razgovarali, i razgovor bi se zaboravio kad bi Sila pustio Morda da nastavi živjeti svoj već odavno proživljeni život. Sve je to bilo neobično, kao i čitav Mordov život uopće, još otkako je ubio Tarroba i (umislio?) da mu tri bijela kipa salijevaju tekuće zlato po prsima kao kaznu, otkako je upoznao Jareza i čitavu tu stvar sa magijom. Sve je to bilo ludo i – ako je u

početku i bilo zanimljivo – od svega toga nije bilo ničega osim konstantne patnje. Kada je govorio o Thargelionovoj i Neurijevoj moći – toj proklesoj moći koja se pojavila jer je on sam, Mord, dopustio da njegovo izvođenje destruktivne magije vide i njihove oči, pa ih je ta magija zavela – Mord nikako nije govorio podcjenjujući. Bilo je tu nešto drugo: strah. Mord se doista bojavao da Neurij i Thagelion stanu patiti upola koliko i on, jer to bi ih samljelo žive.

A sada se i to dogodilo, čemu nije znao odgovora, ma koliko čuvstava prekopavao za odgovorom: Usnio je san i, probudivši se, izgovorio inkantaciju Gausalusa.

Volio bih da mi to Jarez nikada spomenuo nije, napokon došavši do snage da misli, pomislio je. *Život bi bio kudikamo podnošljiviji bez magije, a kamoli Gausalusa*. Doista, te djetinjaste misli nisu bile jedini djetinjasti dio Morda tokom tih trenutaka. Čitav je Mord, zapravo, stao odustajati.

No odustajanja u destruktivnoj magiji i Hezovoj kletvi nema. I nažalost, toga je Mord bio svjestan.

“Morde, što li se događa?” Perp je upitao kad je i on prišao svom prijatelju.

“Što ti radiš ovdje?”, Mord je upitao Perpa prijekorno. “Možeš poginuti.”

“Ako ću poginuti, meni je pravo.” Perp reče. Gledajući tako u Velikog Pukovnika, mada je isti bio kao od majke rođen sjedeći u pijesku, Perp je osjećao nekakav ponos.

“Perpe, molim te povuci se. Govorim, jer osjećam da će reći...” Mord pokuša izreći rečenicu do kraja, ali Thagelion ga prekinu upravo tim riječima za koje je Mord imao namjeru spomenuti da će ih Thagelion reći:

“Morde, ako ne podigneš barijeru, ono tamo odlazi.” Thargelion je rekao i pokazao rukom na najbliži brod iz kojega je maloprije i izašao. Kako je pružio dlan prema brodu, čitava Thagelionova ruka buknila je plamenom.

“Impresivna pirokineza, brate.”, Mord je rekao kad je napokon podigao pogled i pokazao lice. “Mislio sam da vas je Jarez manje naučio. Vatru je teško stvarati...”

Perp ništa nije gledao u čudu. Sa magijom se, kao i svatko drugi u Enzolartu, upoznao vrlo naglo i bez ikakva objašnjenja. Dakako, njegovoj nezainteresiranosti spram magije doprinjela je i travarica koje je podosta

popio u prethodna dva dana. Osim toga, Taorzi sa kojima se imao prilike boriti nisu bili ništa manje natopljeni tim čudesima koje su sada pokazivali Thargelion i Mord.

“Morde...”, Thargelion reče. “Ne tražim da me ubiješ jer znam da ćeš me ubiti, već upravo zato da vidiš kako si, prodavši nas sve, učinio veliku glupost.”

“Kako je Mord ikoga prodao?” javi se Perp braneći svog prijatelja, no njegove riječi nitko nije stao vagati.

“Rutzoni nam prilaze. Barijeru moram podići ionako. Ali odbijam makar i na najmanji trenutak okrenuti se protiv tebe. Ne znam što vam je destruktivna magija učinila, Neuriju i tebi, Thagelione, ali vrlo žalim zbog toga. Vi niste moja braća kakva ste bili...”

“Neurij i ja smo isti.”, Thargelion će bijesna glasa, a plamen što mu se vrtio oko ruke raširi se po njegovom čitavom tijelu, ližući ga i uzdižući se. “Ti si taj koji je učinio glupost i ti si taj koji će to morati platiti. A sada, nalažem ti, podigni barijeru i napadni me da dobijem čisti razlog da te ubijem, ili...”

“Znam da hoćeš spaliti brod. I vrlo pametno od tebe što si uvidio da je ono mi najmilije u tom brodu. No radije bih ti ponudio da dokažeš da si moćan i oprostiš mi, pa da zajedno nastavimo kao što smo nekada zajedno putevima išli. Razmisli: što imaš od toga ako ubiješ Morrysu?”

“Morrysa?”, Thagelion upita i osmjehnu se. “Ne pada mi na pamet ubiti nju. Svejedno mi je ako ona izgori sa brodom. Ali drugo je nešto važnije ubiti.”

“Ta koga, Thagelione...?”

“Morde, jedan od glavnih razloga zašto Gaustalus ne valja je što Hez kad naplaćuje, on naplaćuje svom žestinom. Rečeno mi je tko ti je najmiliji i do koga ti je najviše stalo. Doista, ne bih te mnogo oštetiо kada bih ubio Morrysu. Ali kada bih ubio sebe, ili Neurija, koji mi je upravo meta, tada...”

“Ne dopuštam!” točno kako je Thagelion mislio da će biti, Mord je viknuo.

No Thargelion nije ni poslušao njegova povika. Sve što je učinio bilo je slanje oganja na brod.

* * *

Istog trena kada je Thargelion poslao taj oganj, Rutzoni više nisu imali razloga čekati. Ako je doprije napad i bio tu samo radi zapovijedi od strane demona, to je prestalo biti tako onog trena kada je u igru stupila i vatra, jer vatra je Rutzone naljutila. A ljuti Rutzoni u najmanju su ruku zeznuti.

Oganj je letio prema brodu vrlo brzo, no Mord je, povikavši na Thageliona, učinio jednu neobičnu stvar: ne želivši prihvatiti da će stvarnost u budućnosti biti satkana od Neurijeve smrti, on je uništio svaku mogućnost da se ta stvarnost dogodi, a uništio ih je tako što je u sadašnjosti uništio realnost. A jednom kad je uništio realnost, Mord je uništio i stvarnu brzinu vremena, usporivši time vremenski tok koliko je samo mogao.

No pokret Rutzona što je tada uslijedio u Mordu je na trenutak poremetio njegov mir, i on je stao gubiti kontrolu nad situacijom.

Izgubivši tada kontrolu i nad vremenom, Mord nije mogao ništa drugo no pustiti da ono teče normalno i gledati kako kugla satkana od vatre koja bi lako mogla progutati Obin Hram u Kessyu prilazi brodu.

Zadnja Mordova nada bila je sama magija, a kako je bio najmoćnije stvorenje u Enzolartu, ona mu je služila vrlo pokorno. Pola otkucaja srca, koliko je trebalo Thargelionovoj kugli da prevali nekoliko stotina metara do broda i Mordu da se pribere, Mord je ponovno uništio realnost.

Uništivši realnost, koja je nalagala da brod već sljedeće sekunde bude satran i spaljen, Mord je promrmljao: "*Nosterio... zorg katz, 'tcho enk enar!*"

I tim riječima on postade gospodar sveg pijeska i sve vode u koju je gledao. A svom pijesku i svoj vodi tog je trena zapovjedio da nasrnu na vatrenu kuglu Thargelionovu i srazaju se sa njom.

Dakako, nije bilo dovoljno vremena. Mord je samo stigao odmaknuti pogled kad je uvidio kako se, umjesto sa pijeskom i morem što su se u tisućama hektolitara i tona podigli u zrak, vatreni oganj ipak sudara sa brodom.

Nisam uspio, bilo je posljednje što je Mord pomislio, sakrivajući rukama svoje lice.

Sve što je mogao tokom tih trenutaka bilo je da se suzdrži od suvišnih suza. *Thargelione*, pomislio je jer nije imao snage govoriti. *Ubij i mene*.

To bi Thargelion vjerojatno i učinio, ali kako je začuđeno rekao "Tko?"

Mord je otvorio oči i pogledao prema brodu, a njegovo srce tada zakuca snažnije.

Njegov prijatelj i dužnik, koji mu je vratio time svaki dug osim onoga što ga je Gausalusom ubacio u ralje Heza, Demon Bez Vojske niotkud se pojavio i čitav onaj oganj koji bi lako mogao u prah satrati i najveću građevinu, jednom rukom zaustavio pred sobom, te ga, mahnuvši rukom, zabio u zemlju.

To je bio prvi puta da itko od ljudi vidi kako Demon Bez Vojske izgleda, a taj je demon bio crna silueta obavijena tamnom maglom. Silueta u obliku čovjeka čije se lice nije dalo vidjeti ma koliko se u njega gledalo, koja je levitirala nekoliko metara nad zemljom. Tako moćna pojava da je savijala prostor oko sebe u očima onoga koji bi u nju gledao – to je bio Demon Bez Vojske.

“Sila!” Mord ushićeno šapne i ustane. Njegov ushit povukao je onu zapovijed da se more stane sušiti a plaža od pijeska prazniti, jer su se imali sukobiti sa vatrom, pa je tako mnogo vode tada stalo padati sa neba i mnogo je pijeska letjelo uokolo. Brod se onaj pak u kojemu je bio dio vojske zajedno sa Morrmysom i Neurijem ljuljao kao olujom pogađan.

Demon Bez Vojske onog je trena nestao kad je Mord pogledao u njega. Pak je Perp, koji je sve to također promatrao, sve vrijeme stiskao u ruci balčak svoga mača, bacajući malo svoj pogled na jednu osobu pred sobom malo na drugu, niti ne znajući više koga da se više boji. No kako Perpa nitko nije dirao, tako ni on nije nikoga napao. Sve što se događalo pred njegovim očima doista je bilo poput kakvog sna, pa se on tako u nekoliko navrata čak stao čuditi zašto se još nije probudio.

“Tko je to?” Thargelion je upitao okrenuvši se prema Mordu, a upitao je to više vriskom no normalnim glasom. Mord mu nije odgovorio, jer nije ni stigao. Naime, već se sljedećeg trenutka Sila pojavio između njega i Thargeliona i rekao svojim glasom demona: “Imate vrlo malo vremena. Sukobite se kasnije, ali sada se sukobite sa mojom vojskom!”

Nakon tih riječi, Sila je nestao. Bilo je neobično kako niti kletva samog boga zla nije mogla pokolebati dva brata kada je u pitanju bila obrana od neprijatelja.

“Ja ću čuvati Perpova i tvoja leđa, a ti ih, Thargelione, ubijaj!” Mord je rekao, nakon čega je prišao najbližem lešu čovjeka do sebe, svukao sa njega hlače i navukao ih na sebe.

“Neću se boriti bez hlača.” To promrmljavši, uzeo je od mrtvacu i mač. Njegove riječi primijetio je Thargelion, koji je naime stajao također kao i Mord doprije, dakle nag, samo što je njegovo tijelo još bilo ogrnuto nekom prljavom dekom, pa se Thargelionova golotinja tu i tamo i pokrivala. Tu primjedbu, kako je ipak imao pametnijeg posla, Thargelion istog trena zaboravi.

“Morde, a vojska u brodovima?”, Perp je upitao. “Zar je deset tisuća ljudi ovdje samo da bi gledali kako se na bojnopolju koristi magija?”

“To su ratari, Perpe, a ne vojnici. Ako i ima vojnika među njima, neka slobodno budu vojnici. Ali vojnici u brodovima, jer ovdje nisu potrebni.”

“Ta...?” Perp zausti, ali Mord ga prekine rukom.

Rutzoni su stali izlaziti iz šume, trčeći kao bijesni psi. Njihova lica bijahu prekrivena maskama, a mnogi od njih oružja nisu ni imali. To su bili Rutzoni – gamad bez savjesti iako su za razliku od Taorga bili sposobni misliti. Gamad, jer oni su mogli birati hoće li biti na strani dobra ili zla. Kako su im Rutzoni prilazili, Mord je imao nekoliko sekundi da objasni sebi i Perpu što misli sa vojskom:

“Ova vojska, Perpe, služi da podigne kralju njive i gradove. Oni su gospodarska vojska, a ne ratnička. Govorim ti to, jer nakon ove bitke i neće drugačije biti, nego ćemo podizati gradove i saditi polja... Tako mi svega, Perpe, ima da bude mir!”

Te riječi su Mordu pružile utjehu, ali samo na trenutak. On je, dakako, znao da se sukob njega, Neurija i Thargeliona, kao i Thargelionova bjesomućnost i namjera njegova da ubije Neurija i spali sve što Mord voli tek odgodio. Stoga je i bilo jasno zašto se on nikako nije brinuo radi Rutzona. Ti su jadnici došli umrijeti, a ne boriti se. Tu je Mord također shvatio i da je svih godina bio u krivu kad je mislio da ga je Sila dovukao kako bi proživljavao ovu prošlost radi tih bitki sa Bićima Bijelog Carstva. Sve su te bitke nebitne. Bit je bila u nečemu drugom, a to nešto je Mord nakanio otkriti.

No prvo da pobijemo ove nesretnike.

* * *

Thargelion u rukama nije imao mača, pa se u posljednjem trenutku sagnuo i uzeo neki kratki mač iz ruku jednog mrtvog vojnika. Uzevši

mač, pošao je naprijed. Kako bi mu oružje moglo koristiti kad je mislio boriti se magijom ni sam nije znao, mada nije o tomu ni mislio.

Tisuće Rutzona tada je nasrnulo na njih troje, a najbliže koliko su im mogli prići bilo je na jednu ruku i jednu oštricu kratkog mača udaljenosti od Thargeliona. Na toj udaljenosti, naime, padali su kao pokošeni. Thargelionova brzina ubijanja bila je impresivna, jer je i prije bio jedan od najbolje treniranih vitezova, ali uz magiju i taj novi bijes koji ga je zarobio, on je sjekao tom brzinom da bi se oko promatrača stalo sramiti jer je bilo sporije u gledanju no Thargelion u izbjegavanju zamaha i mahanju svojim oružjem. A Rutzoni doista i jesu napadali, a ne samo padali. Čak su i bacali noževe i mačeve na Thargeliona, na desetke njih već u prvoj minuti, no Thargelion je sve to mirno i munjevito brzo odbio – a te su mačeve i noževe bacali oni Rutzoni koji su uvidjeli da je uopće prići Thargelionu gotovo nemoguće.

No kako je Rutzona ipak bilo toliko da su lako mogli pregaziti Thargeliona, čitav taj spektakl Thargelionovog ubijanja tih bića ne bi mogao biti moguć da sve te Rutzone od Thargeliona nije podalje magijom držao Mord. Njemu je u interesu bilo više no išta da Thargelion i Perp ne poginu, što je značilo da on sam nije smio poginuti, pa se stoga sve vrijeme skrivao iza Thargeliona. Tu i tamo Thargelion bi slučajno propustio kojeg Rutzona, ali njega bi već svladao Perp. Pak je Perpov način borbe bio specifičan i po tome što su njegove žrtve umirale u velikoj boli. Iz tko zna kojeg razloga, Perp bi prvo odsjekao neprijatelju ruke, često zatim i noge, a tek onda glavu, ili bi mu zabio mač u srce. Bio je to dakle bolni kraj za neprijatelja. A i Perp se srčano borio – i to je Mord morao primijetiti, kao i Thargelion. U nekoliko se navrata Perp htio pridružiti Thargelionu rame uz rame pa da zajedno ubijaju Rutzone, ali Mord mu magijom nije dao prići Thargelionu, jer se bojavao da bi ga ovaj radi svoje ludosti mogao još i ubiti. To je, dakle, bio razlog zašto je Mord stajao posred plaže ne čineći ništa, Thargelion boreći se njemu s lijeva, a Perp s desna. Tako su se dogovorili bez da su međusobno i riječi rekli. Thargelion i Perp su ubijali, a Mord ih je štitio.

No čitava ta neobična borba nije bila ni približno jednostavna i lagana kao što bi se promatraču moglo učiniti. Već i radi toga nije bila lagana što Mord nije mogao u svakom trenutku odbijati neprijatelje od svojih prijatelja, pa bi tu i tamo kakva oštrica ipak posjekla nekog od njih.

To se dogodilo sa Perpom već nakon desetak minuta borbe. Iako je zauzeo pravilan gard, sa svojim mačem Krvnikom u desnoj ruci, ipak taj čovjek nije bio spreman na pola sekunde koliko između njega i Rutzona nije bilo nikakve barijere. On je u tom trenutku baš zamahnuo da ubode jednog Rutzona, kadli iznenada prema njemu stane nasrtati nekoliko oštrica. Bio je dovoljno brz da izbjegne većinu njih, ali jedna mu je ipak posjekla lijevu podlakticu, a sve je to bilo popraćeno uz mnogo krvi.

Dakako, Mord je u svakom trenutku mogao prestati stvarati barijeru i početi ubijati Rutzone na jednak način kako je ubio i Taorge. To je čak mogao i Thargelion (Mord je ipak vjerovao da je Thargelion postao dovoljno moćan za takvo što). Ali razlog zašto ništa od toga nije učinio bio je u sljedećem: bojao se.

Kako to? pomislio je, jer mu je magija koju je koristio ostavila mjesta i za razmišljanje. *Lijepo, Morde,* odgovorio je samome sebi odmah potom. *Znaš i sam kakav si kada pretjeraš sa destruktivnom magijom. Svojevremeno si gotovo spalio čitav Kessyr ognjenim stupom, a tada čak niti nisi bio pod Gausalusom. Pobio si stotine ljudi – vlastitih ljudi – jer si žudio za još krvi kada si završio sa ubijanjem Taorga. Gubiš razum kao pijan čovjek tlo pod nogama. Neću više da ubijem ikoje nevino stvorenje. Ja to odbijam...* To su bile Mordove misli, i u jednu ruku bile su točne, a u drugu, opet, krive. U krivu je Mord bio i sa tim što je uopće pomislio da na svijetu ima ijednog nevinog stvorenja. Svaki od tih ljudi koje je pobio radi nečega je zaslužio umrijeti, ma što to bilo. U krivu je bio što se bojao svega toga.

Pak što se ticalo Thargeliona, u njega nije glavni razlog bio strah od ubijanja nevinih ljudi, već jedan daleko iracionalniji: na njegov je slabi um Hez utjecao tako da mu je dao drskosti uopće pomisliti kako je Mord kadar napasti ga jednom kada on, Thargelion, pobije sve neprijatelje i na trenutak oslabi. On je mislio kako će njegov vlastiti brat skoristiti njegovu slabost i, umjesto da mu pomogne, napasti ga. To si Thargelion nije htio priuštiti, ali imao je namjeru, dakako, isto učiniti jednom kad dočeka da se Mord umori. No na to je slobodno (i to je dobro znao) mogao zaboraviti, jer sama ta ideja padala je u vodu, jednako kao što je pala u vodu onda kada se nalazila u umovima Rutzona.

Ipak im je svima valjalo shvatiti jednom za svagda: Mord ne može ostati bez svoje moći. On se ne može umoriti. Nikada.

* * *

Perp je polako gubio krv, ali on nije imao vremena da stane i nekako zaustavi krvarenje, a opet, isto to krvarenje polako ga je činilo sve malaksalijim. Koraci su Perpovi bili sve nespretniji kako je ovaj parirao svojim mačem Rutzonima, pa je tu bila prava sreća što je većina Rutzona sada bila nenaoružana (razlog tomu bilo je ranije bacanje oružja na Thargeliona, pa su tako ostali bez njega), već su sada poput divljih pasa svejednako nasrtali i napadali što noktima, što zubima i što čistom svojom masom bacajući se na Mordovu barijeru. Za razliku od Thargeliona, koji je gotovo nevidljivo oku ubio svakog Rutzona i odbio svaki mač koji mu se približio, Perp je sve više slabio i, moglo se reći, gubio.

Bio je čovjek, pa je stoga bilo normalno što se umorio. Niti pola sata od početka borbe on ne samo da se zadihao već je ozbiljno držao kako bi mogao sjesti i odmoriti, ili čak zaspati. Kako je bio čitav mokar od znoja, dok je desnom rukom zamahivao da siječe, ubada ili se brani, lijevom je rukom stao skidati dio po dio oklopa kojeg je nosio. Prvo što je skinuo bio je oklop za prsa, jer je sa njim otpao odmah i onaj sa leđa čim je kožno remenje bilo opušteno. Oba su se komada oklopa srušila u pijesak, a Perp je ostao sa oklopljenim udovima i trupom prekrivenim kožom i lanom. I tu je kožu, kao i lan, raskidao sa sebe i bacio, izloživši time svoj nagi torzo suncu i vjetru. Kako je ispalo, čitav mu je torzo bio mokar kao da je upravo izašao iz mora, pa je Perpu doista godilo ohladiti se. To mu je, ako ništa drugo, kudikamo smanjilo umor.

Pak je dijelove oklopa sa ruku počeo skidati prvo na desnoj ruci, jer ta mu je ruka i dalje bila zauzeta mačevanjem, pa je lijeva mogla otkopčavati kopče, labaviti remenje i, u konačnici, lišiti ruke teškog čelika. Čim je skinuo oklop sa desne ruke, Perpova se brzina mačevanja povećala, jer mu je ruka bila daleko lakša. Pobio je Perp još desetak Rutzona kad je uvidio da mu je ostala još i lijeva, ranjena ruka.

Prebacivši mač u lijevu ruku i nastavivši parirati Rutzonima, Perp je desnom rukom stao skidati oklop, kožu i lan sa svoje ljevice. Počevši od ramena, pa do nadlaktice, sve je bilo uklonjeno; svaki komad oklopa. Stavši napokon i na oslobođenje lijeve podlaktice, Perpovi su prsti desne ruke nervozno uklanjali remenje, jer on je htio da mu rana osjeti svjež

zrak što prije. No, kako to obično bude sa ljudima, kad je napokon i došao do svog cilja i kad je i posljednji komad metala i kože sa njegove lijeve podlaktice otpao, Perp je uvidio da je učinio glupost: naime, isti taj komad oklopa na njegovoj ljevici sve mu je vrijeme usporavao krvarenje. Kad je napokon bio u prilici baciti oko na svoju ranu i promotriti dobro kolikih je razmjera, opsovao je, jer je uvidio da su mu rasječeni i koža i mišići i arterije, pa je sada krv stala prskati svugdje.

Što od šoka što je ugledao i vlastitu kost ruke, koja je također dobrim dijelom bila rasječena, što od iskrvarenja, Perp je iz lijeve ruke ispustio svoj mač Krvnik, zateturao nekoliko koraka unatrag i pao na pijesak.

Onog trena kad se pokušao podići, već mu je iz ruke izašla i posljednja kap krvi koja ga je držala pri svijesti, pa je Perp učinio ono što je jedino i mogao: kao zatučen je zaspao, a dok je tonuo u dubok san, ipak se nadao da taj duboki san nije njegova konačnica, već ipak samo san što predstoji.

Poglavlje 34

Lut do novog ušća bio je popraćen gušticima, grmljem i nebrojenim ogrebotinama. Ajobb se, dok je duga (činilo se preglasna) povorka jahala, mirno kraj njih pružao kilometrima, kao da mu nema krajeva, i hladio je samom svojom prisutnošću svakoga. Lišće je gusto na viskom krošnjama stabala nad njima bilo tamnozeleno i većinom tako sitno i usko da je glasno šuštalalo i pod najmanjim povjetarcem. Zemlja se nije stigla osušiti pod njima dok su po njoj jahali, jerbo je nekidan padala kiša, a i koraci gotovo stotinu konja doslovno su zemlju izorali, pa su oni na začelju već jahali po jedva prohodnom blatu. Nekoliko se ezeruna sa svojim konjima i srušilo, ali srećom nije bilo osim nekoliko ogrebotina ni na njima ni na konjima nikakvih rana.

Kad je započelo putovanje na suhom nakon što su izašli iz vode bilo je sunce tek izlazilo, a kad je povorka napokon prišla rubu drugog ušća, poslije više od pedeset kilometara jahanja, već je pala večer. Prišavši napokon i tom drugom ušću, dalje se nije nastavljalo. Umjesto toga, tih gotovo stotinu konja završili su privezani za stabla, a njihovi su vlasnici polijegali tko je gdje stigao. I ljudi i konji i Eaa Zat'urne bili su i više no umorni. Nakon što ih je većina popila ajobbsku vodu, neki kakvo ljuto piće, a mnogi i prožvakali kakav vjetrom sušeni komad mesa, svi, osim njih nekoliko odabranih koji su bili zaduženi za čuvanje straže, polijegali su i zaspali. Nitko tko je dobio dopuštenje da spava nije časio ni časa, već je legao i gotovo istovremeno utonuo u tako žarko željeni san. Mnogo je mišića bilo potrebno odmoriti, i mnogo kostiju ugrijati.

Gossah i njegov sih Habor legli su jedno pored drugoga, umotani svatko u svoje krzno, a krzna su dobili od ezeruna jednako kao i njihovi sljedbenici. Kneževi otac i sin ležali su daleko od najbližih ljudi, ali vrlo blizu svom oružju. Začudo, to što im je oružje bilo čak u naručju nije smetalo kralju, ili ikojem drugom ezerunu, jer je dapače baš to i bilo po kraljevoj zapovijedi. Oni koji su čuvali stražu, njima je rečeno da će smjeti spavati na konjima dok konji budu plivali. Nije bila neka dobra nagodba u pitanju, ako se njih pitalo, ali Eaa Zat'urne su bile izdržljiv svat, a netko je, eto, morao stražariti, pa su to ovi prihvatili bez ikakva gundanja.

Enzolart se, kad se sunce spustilo na najnižu točku i postalo prekrasan narančasti suton što sjaji nad Ajobbom, počeo gasiti, kao što se gasi sam život.

Obadi i komarci, kao i ljudi i ezeruni, tonuli su u san dok je iza planina i krošanja to sunce nestajalo, a zamjenjivale ga zvijezde, jedna po jedna, i mjesec, koji je njima kraljevao. Ta masivna i krvava zemlja, taj Enzolart, doista raj kada bi se u njemu samo živjelo ali ne i ratovalo, morao se odmoriti za novi dan.

Ogromne površine zemlje, tu tvrde a tu meke, i šume i trava što su se iz nje probijali van, na zrak, da dišu. Valovita i ravna zemlja, stotinama kilometara što se pružala prema svim stranama, prepuna brežuljaka i savšeno ravnih stepa, pa i kamenja i čitavih planina što su se godinama uzdizale prema nebu. Oblaci na tom nebu i vjetrovi toliko snažni da su one planine oblikovali kao draguljar dragi kamen, i što su tu i tamo podizali iste one vode i onu zemlju svojom silinom. Enzolart, najljepša od svih zemalja. Mjesto na kojemu je takva milina zaspati pod stablom da samo jedan sat takvog sna opravdava sve one godine ratova i sam njen naziv: "Krvava zemlja". Polazile su duše spavati, a tek je tu i tamo netko budan ostao; zvijeri i kukci što su se hranili drugima.

Enzolart. Dok su silni Ajobb i more šuštali, i dok je snijeg padao na vrhu Savinua vrlo polako, taj je Enzolart u noći usporavao disanje i polako tonuo u san.

* * *

Iako je zapovijed glasila da se putuje samo pod okriljem tame, nakon što je prošla noć i došla zora, kralj Thoron ipak nije odlučio čekati sljedeću večer i dolazak nove tame, već je naredio ulazak u jezero još tog jutra, pod svjetlom dana. Razlog toj odluci bila je blizina Eriona, i velika mogućnost dolaska do njega još tog dana, ili u najmanju ruku sljedećeg.

Putovanje je dakle nastavljeno petnaestak sati prije nego što je trebalo, i to je ujedno bila i dobra i loša vijest. Dobra je vijest bila stoga što je Ajobb tokom dana pod suncem bio kudikamo topao, za razliku od noći, kada su od hladnoće trnuli zubi, a loša je pak vijest bila iz dva razloga: prvi razlog, najočitiji, očitovao se u tome što su ih Rutzoni (pa čak i Svijetli, za koje nisu još znali niti hoće li im pomoći ili ih napasti kad jednom Eaa Zat'urne stanu pred Erion) mogli vidjeti i napasti, dok je drugi, pak, razlog bio taj što se nikome doista nije dalo nastaviti putovati baš odmah nakon što su se probudili. Najmanje su imali volje nastaviti putovati oni koji su tokom noći držali stražu, ali ipak, ako ništa drugo, barem im se dan prije nije lagalo; Thoron je jasno poručio da će se oni koji budu tokom noći čuvali stražu moći odmoriti na svojim konjima u vodi.

Kad je i sam ustao, prvo što je Thoron zapovjedio prije no što je zapovjedio ulazak u vodu bilo je da nikome ne padne na pamet da mokri u jezero. To je naložio nakon što se i sam uhvatio kako se priprema mokriti u vodu, kada mu je sinula ideja da ipak stotinu osoba koje mokre po vodi neće tu vodu učiniti

nimalo mirišljavijom. Isto je, poručio je, pišali u vodu ili po zemlji, pa su ga tako svi poslušali i njegov se primjer mokrenja po zemlji primijenio na čitavu povorku. Pomokrivši se, Thoron je dakle zapovjedio ulazak u vodu.

Ponovni ulazak u vodu nikome nije bio veseo trenutak, ali ipak, što su prije nastavljali putovanje, bliže je putovanju bio kraj.

I tako se putovanje nastavilo, kada je već desetak minuta kasnije stotinjak konja i osoba, što ljudi, što ezeruna, ponovno stalo plivati...

* * *

Plivanje se to odužilo do kasno uvečer. Voda je u tom ušću, kao i u prošlom, bila puna grančica i lišća, a tu i tamo kraj plivača bi stala plutati nekakva ljigavština kojoj ovaj nije htio ni znati ime. Razgovora nije bilo, niti je ikome uopće i bilo do razgovora, jer naime vratovi većine njih nakon toliko izlaganja suncu stali su se crveniti, pa je to ionako umorne i naživicirane plivače peklo i nikako bilo od pomoći. I ljudi i ezeruni bili su tokom dana bespomoćni od obada, kojih je – a tu je svatko stao proklinjati bogove – bilo i više no onog lišća na površini vode. Predvečer, kada su zapuhali hladni vjetrovi i voda se stala velikom brzinom hladiti, uz zvuke cvokotanja zubi, stali su se čuti i zvuci leta tisuća komaraca, koji, za razliku od prošle noći, dolaskom večeri nisu pošli na počinak.

Tek tu su razgovori započeli, ali to su obično bili vrlo kratki i vrlo bijesni razgovori sačinjeni od psovki, upućene malo hladnoći, malo tim komarcima. Tu su ljudi uvidjeli da su ezeruni žesće naravi no oni, jer ljudima je trebalo mnogo dulje da se stanu žestiti radi komaraca.

Napokon, dvadesetak sati nakon što su ušli u vodu, Thoron, prvi u koloni, pod svojim je čizmama osjetio meki mulj, a već par koraka kasnije, i prvo tvrdo blato.

“Još par koraka, prijatelji!” veselo je tada kralj poručio. Više nije bilo razloga da se pliva, jerbo su im svakome mišići od plivanja bili puni bolova, pa je tako svatko tko je nakon Thorona, desetak metara od obale, svojom nogom dotaknuo dno Ajobba, uhvatio oslonac i prvo se odmorio nekoliko sekundi. Jednako su se te dvije vrste ljudi umarale, činilo se, ili, u najmanju ruku, jednako su obje voljele odmor, i Eaa Zat'urne i ljudi Hil'guma. Oni stražari što su sve to vrijeme spavali svatko na svome konju, koje je pak morao za sobom u vodi gurati neki drugi nesretnik, nisu bili naj sretniji kada ih se probudilo, ali sve u svemu, i oni su morali priznati da su ipak spavali daleko duže od ostalih.

Toliko je kasno već bilo da se nisu čuli ni cvrčci niti su više letjeli komarci kada se čitava povorka napokon uspela i na sljedeću obalu. Sve je ondje bilo kako je Thoron i mislio da može očekivati: blata i više no što bi netko mogao zamisliti, mrak, hladnoća i miris vlažna drveta.

“Hoćemo li se odmoriti?” upitao je mladi Habor svog oca, a zatim i samog Thorona, jer se ezerunski kralj nalazio na korak od Gossaha. Thoron se okrenuo prema Haboru i, jednake slijepijene kose i brade za glavu, izdahnuvši rekao: “Možemo odspavati jedan sat... ali prvo ćemo začeti dublje u šumu. Ako nas i nisu vidjeli, bila bi šteta da nas Rutzoni sada ugledaju, kad smo već nadomak cilju.”

Habor prihvati što se nudilo, kao što je morao i svatko drugi. Jedan sat sna nije bilo ništa kao odgovor na petnaestak sati plivanja, ali druge nije bilo. Stoga je Habor uzeo uzde konja svoga oca i sa ta dva konja u pošao naprijed prema rubu nove tamne šume što se pred njim ponosito uzdizala. Ako ništa drugo, držao je, i taj će mu hod pomoći da se malo osuši prije konačnog lijevanja, a i leći će, napokon, na višlju i više suhu zemlju, pa mu nije bilo razloga buniti se. Štoviše – a to nije bio samo slučaj sa Haborom – plivanje u drugom ušću moglo se reći da mu je čak i popravilo raspoloženje.

Za to vrijeme, dok je Habor žurio ispred njih dvojice, Gossah je vodio razgovor sa umornim ezerunskim kraljem. “Reci”, Gossah je rekao, “kad stupimo pred taj Erion, hoćemo li mi, ljudi, prvi morati poći ondje?”

“To si zaključio jer sam spomenuo da su nam Svijetli neprijatelji?”

“Bio bih slabouman da nisam. No ne govorim ovo radi nezadovoljstva. Mislim, razumno je da ljude pošaljete ljudima ako hoćete pregovarati, no mene zanima sljedeće: hoće li svaki čovjek morati ući u Erion?”

“Ako Svijetli kažu da smo svi dobrodošli, svi će u konačnici biti u Erionu.” Thoron reče.

“Ne... mislio sam”, Gossah pokuša bolje objasniti, ali kako su mu koraci bili malaksali a tlo sklisko, ni sam nije znao kako da uobličiti rečenice, “na ono vrijeme prije no što Svijetli kažu je li itko od nas dobrodošao. Hoćeš li tada ti, jer po tvojoj zapovijedi će biti, naložiti da u Erion pođu svi ljudi ili je dovoljan jedan?”

“Zar želiš zdimiti? Ako je tako, razumijem... neću tebe poslati.” “Ni slučajno!”, to Thoronovo pitanje uvrijedilo je Gossahovu čast. “Pitao sam upravo zato da pošalješ samo mene. Jer ako netko ima poginuti unutar Eriona, bolje je da to budem ja već moj sin ili netko od mojih pratitelja. Ionako sam već podigao svog sina i stariji sam mnogo od ostalih ljudi, pa nema smisla više mene štedjeti.”

Thoronu je plemenitost Gossahova bila neobična, ali i učinila mu je da osjeća neku toplinu koju nikada ranije nije osjećao, jer je bio Eaa Zat'urna. Naime, Thoron je osjetio ljudskost. “Ako tako hoćeš”, napokon je rekao. “Učiniti ću tako. Pred Erionom smo, ako dobro potjeramo konje, već sutra uvečer. No...” Thoron će tonom kao da misli nastaviti razgovor, ali naglo ga je prekinuo šutnjom.

“Što?” Gossah upita.

Napokon Thoron odluči izreći misao: “Pokušavam shvatiti što te to tjera da

se ideš dati za druge. Kod nas Eaa Zat'urni toga nema. Svojevoljnost, ako sam dobro shvatio... mi sve činimo po zapovijedi, a sa zapovijedi se nikada osobno ne slažemo, mada ju poštujemo. Ali vi ljudi... vidiš, da sam znao da su Svijetli takvi, manje bih krvoločno sa njima ratovao... Ljudi... čestitiji svat od nas, u to sam siguran.”

Gossah nije odgovorio. Bilo poradi toga što su kralj i on već našli suha mjesta za spavanje pa su se oprostili, bilo poradi toga što je bio umoran, njemu nije bilo do odgovaranja. Jer dakako, nije bilo ni do čega navedenog, već do istine. Gossah je znao kakvi ljudi gadni znaju biti. Kakve su ljudi zvijeri krvavih zuba. Ni Hez, kao bog koji slovi kao bog zla, do koljena ljudima ne bi mogao biti. Ljudi nisu čestitiji od ezeruna, niti su čestiti uopće, Gossah je znao. *Nema čak ni izuzetaka među njima; svi su redom zli. Pa čak i razlog zašto tu i tamo učine kakvo nesebično djelo, u korijenu je sebičan: jer radi počinjenih grijeha osjećaju grižnju savjesti, ljudi u određenim trenucima stanu činiti dobro*, Gossah je mislio. *Da bi zadovoljili svoje potrebe. Samo radi toga ljudi čine dobro, kad ga već jednom između stotinu učinjenih zala i stanu činiti. Ni radi čega drugoga.*

To je dakle bio pravi razlog zašto Gossah nije odgovorio na Thoronove riječi, i uz te je misli, oprostivši se sa ezerunskim kraljem, Gossah pošao na počinak.

* * *

Prvi koji se uspio probuditi bio je Ser Zandir, vjerni pratitelj i prijatelj kneza Gossaha i njegova sina. Istini za volju, iako je bio umoran, nije baš niti mogao spavati taj vitez. Plivati petnaestak sati jest pothvat, no itekako je manja prijetnja čovjeku od iznenadnog osjećaja hladne oštrice noža pod vratom, pa su se tako Ser Zandir i njegov stariji suputnik, Ser Qarsam dogovorili da će u onih sat vremena odmora prvo jedan od njih dvoje spavati pola sata, dok će drugi za to vrijeme stražariti, a kad prođe tih pola sata, onaj koji bude spavao bit će drugi vitez, a ovaj prvi što je ranije spavao biti će probuđen i nastaviti će čuvati stražu. Pak je za razliku od njih dvoje njihov gospodar, knez Gossah spavao bezbrižno puni sat, niti ne znajući što ova dvojica čine. Vjerojatno je razlog tomu bila njegova starost i mudrost, koje je očito manjkalo njegovim pratiteljima. Čak je i Habor mirno spavao, što se nije moglo očekivati od čovjeka sa svojih dvadeset i devet proživljenih ljeta. Zašto je važna bila starost, očitovale se i u tome što su samo oni stariji među ljudima hodili bez straha čitavim putem. Oni su brinuli za bitnije stvari od ezerunske možebitne izdaje i ubijanja na spavanju. Napokon, njihova logika bila je neoboriva: da su ih htjeli ubiti, ezeruni bi bez problema njih sedmero svladali još davno i pošteđjeli bi se hranjenja još članova. Ali, kako su neki u Hil'gumu znali reći "Svatko nosi kožu sa drugačijim ožiljcima" tako se ni knez suviše nije zamarao oko strahova svojih

vitezova.

Vitez Qarsam bio je stariji od Ser Zandira i imao je dvadeset i osam godina, dok je pak Ser Zandir imao dvadeset i pet. Njih dvoje bili su od tri viteza najmlađi. Treći vitez, Ser Khaz bio je u potpunosti drugačija kova, i moglo se reći da nije pripadao niti društvu "mudrijih", među kojima su bili Gossah, Habor, Aron i Orow, niti je pripadao "hirovitima", kojima su pripadala ova dvojica. Taj je čovjek svagda bio sam, šuteći i razmišljajući, i nikada nije u potpunosti nekome prilazio, a kamoli prihvaćao njegove riječi ili uopće o njima suviše mislio. Čovjek sa činom, koji ipak ne pripada nikome, to je bio Ser Khaz, čovjek prosijede i kratke smeđe kose, raščupane brade, i crta lica koje su pomalo podsjećale na one kakve obično imaju ljudi slabije pameti, da bi se kasnije uspostavilo da su u pitanju ipak strahovito lukavi i inteligentni ljudi.

No, promatrač bi se tu ipak vratio Ser Zandiru, koji se, kako je rečeno, probudio prvi, jer je prvi i zaspao, dok je tokom njegova spavanja stražu čuvao Ser Qarsam, što je govorilo da je, kada je prošlo njegovih pola sata sna i kada ga je Ser Qarsam probudio, Ser Zandir ostao budan, čekajući da prođe drugih pola sata. Tih pola sata taj je vitez proveo sjedeći na najsušem komadu zemlje kojeg je mogao naći, stisnut uz deblo nekog hrapavog stabla, i razmišljajući baš ni o čemu, jer ni o čemu se u toj situaciji u kojoj se nalazio i nije moglo razmišljati. Zapravo, srce ga je vuklo da razmišlja o Hil'gumu i svom gotovo beskonačno dalekom domu, i ljudima koje je ondje ostavio, kojima se vrlo vjerojatno nikada neće vratiti. Htio je razmišljati o onima koje je volio, ali svim se silama trudio to ne činiti, jer znao je: jednom kad bi počeo, to bi ga samo dovelo do nezamislive tuge.

Dom je moj daleko, mislio je, i ja više nikada neću ondje biti...

No Ser Zandir nije bio jedini koji je čuvao stražu. Bila su tu i dva ezeruna nekoliko stotina koraka dalje što su također provodili vrijeme ne spavajući, jer je na njima bilo da probude ostatak putnika jednom kad dođe vrijeme da se ovi probude. Ta dva ezeruna bila su jedna od onih kojima doista i nije bio potreban san, jer su spavala na svojim konjima dok su prelazili Ajobbovo drugo ušće.

Ser Zandir je na vrijeme probudio svog prijatelja, a odmah potom i sve ostale ljude. Jednako su učinila i ona dva ezeruna. Čim su svi napokon bili na nogama, i ljudi i Eaa Zat'urne su se odlučili okrijepiti što hranom što pićem, nakon čega su uzjahali konje i nastavili putovanje.

* * *

Putovanje se nastavilo uz vjetrove koji su puhali sve jače i hladnije, te oblake na nebu što su nakon nekoliko sati jahanja zaklonili mjesecinu. Dok su jahali naprijed kasom, prolazeći nekom starom kolotečinom stvorenom između

planina i šumaraka, u lica im je vjetar bacao prašinu i pootpadalo lišće, a tu i tamo pred njima bi letjela i kakva oku nevidljiva paučina, kroz koju bi onaj najnesretniji u čitavoj povorci uz psovku prošao glavom. Negdje tada mogla se čuti i prva grmljavina.

“Ako se ovako nastavi, a predmnijevam da hoće, pljusak će nas uhvatiti i prije Eriona.” kralj je rekao Gossahu što je sjedio sa njim na konju, nakon čega je još jedanput nepovjerljivo bacio pogled prema nebu i sve tamnijim oblacima. Ti oblaci pod udarima vjetra na nebu su se sve vrijeme pomicali svaki na svoju stranu, a činilo se i da im nema broja, već da se gomilaju kako vrijeme prolazi. Pod njima također ništa nije bilo mirno, pa ni planine sa svojim snježnim vrhovima što su se negdje među tim oblacima i gubili. Šume koje su prekrivale svaki pedalj zemlje šuštale su kao u pjesmi, a krošnje i lišće što su stvarali to šuštanje ljuljali su se pod jakim vjetrom.

Sve je bilo spremno za nadolazeću oluju osim same povorke ljudi i Eaa Zat'urni. A Gossah nije htio da bude tako, pa je stoga kralju odgovorio: “Onda moramo požuriti!”

Tako je i bilo. Kralj je poslušao knežev savjet i svaki je konj već u sljedećim trenucima iz kasa prešao u galop. Konji su stali probijati kroz travu u zarasloj kolotečini i preskakali su svakojake prepreke koje bi pred njima izniknule, ali usporavali nisu. Konj Gossaha, kojega su jahali on i kralj, također nije jahao ništa sporije, jer umarati se nije smio. Kad god bi životinja usporila, udarom stremenja po njenu stomaku Gossah bi je natjerao da nastavi dalje istom brzinom. Time se putovanje uopće drastično ubrzalo, pa je procjena da će stići do noći sljedećeg dana bila kriva.

Štoviše, kako se dogodilo da su erionci čuvali svoj grad na pametan način, većina stražara se i nije nalazila u Erionu, već su bili pritajeni među planinama. Sve što je trebalo onima koji su čitavu tu povorku stotinjak metara dalje promatrali iz visoke trave bilo je stoga da napišu pismo i pošalju ga putem kakve ptice, te upozore grad. Na to nitko nije računao, jer nije bilo uobičajeno, ali tako je bilo, pa je već na nešto više od pola puta povorku dočekalo iznenađenje.

* * *

“Ako ne želite umrijeti, ovaj kamen između nas nećete prijeći prije dopuštenja!” dobacio im je jedan lik lica skrivena kukuljicom što je jahao na čelu povorke od nekoliko desetaka konjanika sa lukovima u rukama. Sam taj lik nije držao nikakav luk u ruci, ali jest jedan dugi štap. Taj se štap nije činio strašan samo onima koji nisu bili upućeni u ono za što je on sposoban.

Ljudi su se pitali otkuda su se pojavili ti neobični i negostoljubivi konjanici pred njima, jer doista kao da su izniknuli niotkuda, ali Eaa Zat'urne to se nisu

pitale. One su dobro poznavale svoje neprijatelje, pa su takoreći i očekivale da će se takvo što dogoditi. Jesu li se nadale da se to ipak neće dogoditi, taj njihov susret, ili ne, to nitko od ljudi nije znao reći, a Eaa Zat'urne su to držale škrto u tajnosti iza svojih lica hladnih izraza.

“Ne brigajte, erionci. Ne dolazimo u namjeri da ratujemo.” Thoron je odgovorio i sjahao sa konja, ostavivši na životinji time Gossaha samog. U rukama, niti uopće kraj sebe, kralj nije imao nikakva oružja. Bacivši pogled prema sivom kamenu što je nicao iz trave na kojeg je onaj Svijetli pokazao, neravnim je svojim, travestivnim nogama došepesao do tog kamene i na njega sjeo.

Okrenuvši se prema svojim Eaa Zat'urnama i ljudima, kralj je dobacio nalog da se svi od njega i njegova kamena povuku još nekoliko metara.

Čim je sve to Thoron učinio i onaj je zakukuljeni Svijetli sjahao sa svog konja, te je mirna koraka Thoronu prišao. Ali on je u svojim rukama ipak i dalje držao svoj štap.

“Pobili ste nam toliko djece i ljudi da ne bi bilo smisla u tomu kada bi vas sada poštjednili.” bilo je prvo što je Svijetli rekao kad je kralju ezeruna prišao, i to je rekao glasa više puna boli no bijesna. Kralj je na to tek ostao u tišini, glave i leđa pognutih, u neprirodnu i iskrivljenu neku luku.

Svijetli uto sa svoje glave ukloni kukuljicu, na što se pred Thoronom pokaže sijeda glava mršava lica bez brade. Plave oči bijahu u starca oštrih crta lica i kukasta nosa koji se pred Thoronom pokazao, plave kao u safira pod svjetlosti sutona.

“Ali znam zašto ste sve to učinili pa ću bijes ostaviti da ga iskoristim kasnije. Reci, tko su oni ljudi sa kojima putuješ?” Svijetli je nastavio.

“Mislio sam da su od tvog svata, ali govore kako dolaze iz druge zemlje.”

“Doista?”, Svijetli upita zamislivši se. “To je, držim, jedna od glupljih laži na koje si nasjeo, što tebe čini glupom osobom. Dapače, vrlo glupom...”

Uvrede su za Eaa Zat'urne bile najveći otrov i one ga nisu mogle tolerirati, a najmanje sam njihov kralj. Stoga je jedino uvreda u tom trenutku bila dovoljna da kralj konačno podigne glavu i osorno pogleda u starca pred sobom. No Svijetli se svemu tome samo nasmiješio.

“Sjeti se, Thorone, da svakog trena možeš sa mnom pred bogove. A ja vidim kako ti ne paše kada te zovem glupanom. Stoga... glupane.” Svijetli ponovi uvredu uz još širi smiješak. Da je bio nešto pametniji, Thoron bi u licu Svijetlog mogao ugledati nešto daleko dublje od pukog sadizma. Ogorčenost, naime, bio je osjećaj koji je vladao tim čovjekom.

No Thoron je učinio nešto drugo. On je, kako je Svijetli očekivao, stisnuo svoju šaku što je čvršće mogao a onda pogledao Svijetlog u oči i postavio pitanje:

“Koliko jedan mora trpjeti?”

“Da je pravde na svijetu, beskonačno. Ali ja ću se zadovoljiti sa još samo jednim.”

“Hajde.” Thoron odgovori i pogleda u tlo. “Reci.”

“Glupane.” Svijetli kaza, a Thoronu ozlijedi srce baš svako slovo u toj riječi kao vreli žig.

I tako se svršio čitav njihov osjetljivi razgovor. Ono manje bitno, barem što se ticalo njih dvoje, moglo je odmah potom nastupiti:

“Smijemo li se sakriti moja vojska i ja u tvom gradu, Meroze?” Thoron je upitao.

“Dakako.”, čovjek je odgovorio, začudo jednako veselo. Tu veselost Thoron je pažljivo promatrao, znajući da dokle je Svijetli pred njim veseo, jedini koji će patiti bit će Eaa Zat'urne. “No, odmah ćete nam svi predati svoje oružje.”

“I vratit ćete nam ga?”

“Naposljedku da, ali samo pola. Ostalo oružje je cijena boravka.”, kratko će taj stari Svijetli kojemu je ime bilo Meroz.

Thoron nevoljko pristane na Merozove riječi. Ustao je tada sa kamena i napravio nekoliko koraka prema svojoj povorci, u namjeri da im zapovjedi da odstrane iz skupine svaki komad oružja, kada ga je stari čovjek zaustavio riječima: “Reci, tko je od vas učinio tu ludost i zapalio vatru? Jedino to bi bio razlog da tražite pomoć od nas: Bića Bijelog Carstva.”

“Nije tako.” Thoron je odmah odgovorio, nešto ozbiljnija glasa. “Držim da će te zanimati činjenica da nitko od nas nije upalio vatru.”

“Ako nije nitko od vas, tko bi? Osim ljudi i Eaa Zat'urni, nitko ne poznaje vatru. Ghardani možda...? Ali uopće sumnjam...”

“Oni”, pokazavši rukom na ljude u svojoj povorci, Thoron je rekao. “To jest, njihovi prijatelji sa kojima su i došli u našu zemlju.”

Te su riječi na trenutak Svijetlog ostavile bez riječi, a prvo što je rekao nakon stanke bilo je: “Ipak nisi glup, kralju Gavo!”

“To znam i sam.” dobacivši to čovjeku, Thoron se okrenuo svojoj povorci, nakon čega je nastavio sa onim što je naumio.

* * *

Ezeruni su nevoljko predali svoje oružje, ali morali su priznati kako im je sukob sa Bićima Bijelog Carstva kao alternativa bio gori, pa su ipak najzad dozvolili da se dogodi onako kako su Svijetli zahtijevali.

Mržnja se već u zraku mogla osjetiti, i to mržnja Svijetlih spram Eaa Zat'urni. Nikako u drugom smjeru, jerbo je sve što su potonji mogli osjetiti bio stid. Povijest ta dva naroda bila je očito zamršena mješavina tuge i krvi. Bacivši na trenutak pogled na jednog od Svijetlih, iz onoga što je ugledao Gossah je

zaključio: *Mnogo krvi*. No Gossah se nije imao ni najmanje namjere miješati u odnose tih dviju rasa. Njegovi su ljudi imali i sami dovoljno teškoća.

U sljedećih nekoliko desetaka minuta oblaci su pokazali kako njihova tama nije bila samo puka prijatnja, pa su se ljudi i ezeruni ubrzo zatekli na otvorenom pod kišom i gromovima. U jedva pola sata otkako se putovanje nastavilo, na nebu je bio zaklonjen svaki tračak mjesečine, a vidjeti išta pred sobom za svakoga bi, da nije bilo Svijetlih koji su put osvjetljivali magijom, bilo nemoguće. Trava kojom su jahali bila je mokra, a ni sami jahачi, kao ni njihovi konji, nisu bili ništa suši. Jašuci naprijed, povorka se probijala kroz zid od kiše, a kako su jahali brzo, ta kiša nije se razlikovala od pljuska. Oštra je ta voda bila što ih je svakoga šamarala po licu, i bila je ledena kao srca najvećih smradova i ubojica što hode Hil'gumom i Enzolartom. Svijetli su imali nekoliko konja viška, pa su tako ustupili jednog kralju Thoronu, što će reći da Thoron i Gossah više nisu jahali zajedno. Ostali konji bili su natovareni oružjem Eaa Zat'urni.

Eaa Zat'urne i ljudi pratili su Svijetle na konjima putevima koji su malo izbijali na sive planinske padine, malo skretali duboko u šumarke, ili se pak samo pružali naprijed sijekući livade. Skretali su svako malo, dok su jahali po tom sve blatnjavijem putu. Kako je vrijeme prolazilo, probijanje je bilo sve teže, ali oni su bili uporni i trudili su se ne osvrutati na činjenicu da je pred njima sve više trnja, granja, kiše i vjetra, te da im je uskoro i krv stala teći niz lica iz otvorenih posjeklina koje su poradi sveg tog granja zadobili.

Topoti stotina nogu konja i mukli udarci stremenjem, te oštri uzdama, uz kišu što je šuštalala šibajući krošnje i blato – sve se to dalo čuti u tim trenutcima, a ti su trenutci trajali daleko više no što je to ijedan od njih smatrao poželjnim.

Sveukupno, te su noći jedan Svijetli i petero Eaa Zat'urni završili pogođeni munjom, od kojih je samo jedan među onih pet ezeruna uspio preživjeti. Svi ostali završili su živi spaljeni. To je bila stvar koja je rastužila srce i erionskog i kralja Gavao, ali bilo je očekivano, i oni poradi toga nisu mogli ništa učiniti. Njihova tijela nisu bila sahranjena, pa čak niti ponesena u Erion sa povorkom, već ih je povorka ostavila u divljini da trunu.

Povorka Svijetlih i ezeruna jahala je u mrkloj kasnoj noći još nekoliko sati, gotovo do pred zoru, pa čak ni tada se nisu zaustavljali, i nisu davali konjima ni hrane ni vode, već su nastavili goniti životinje naprijed, da idu sve brže i brže.

Svatko je bio mokar do kože. Već i nekoliko minuta od samog početka putovanja, a kamoli sada, nakon onih nekoliko sati jahanja, Gossah je zaključio da su Svijetli uopće besposobni magijom natjerati kišu da prestane padati. Ili su voljeli prijeteće munje, mokru odjeću i promrzla lica, ali u to je Gossah sumnjao. Zapravo, nije mu niti bilo važno, zaključio je nakon nekoliko trenutaka. Ništa više nije bilo važno.

No jedno ipak jest bilo, barem za njega. A što je u pitanju bilo najednom ga

je pogodilo kao strahovito teška misao jednom kad su napokon stali pred Erion nakon više od pet sati jahanja: naime, njegov sin je preživio putovanje.

Zašto je sve to vrijeme prestao misliti o svome sinu? u umu mu se stalo vrzmati. Je li stoga što je prestao voljeti sina? *Ne*, pomislio je, tada najednom shvativši i pravi razlog. *Na Habora nisam mislio, vjerujem, jer sam uvidio da je kudikamo lakše oprostiti se od nekoga kroz dugu etapu, no onako najednom, kako obično i biva. Držim... da, tako je: držim da sam se nesvjesno oprostio od njega i počeo ga smatrati mrtvim samo kako bi me manje boljelo jednom kad doista i ode.* Trijumf shvaćanja nije postojao. Sve je zamijenio crni i smrdljivi strah da uopće više nema dovoljno časti u njemu da pogleda u oči svoga sina, jer ga je više nedostojan.

Takve je crne misli donosio Erion, jednom kad bi čovjek pred njega stao. A kakva mu je tek unutrašnjost bila, iako su uskoro doznali, nitko od njih doista nije ni htio znati.

* * *

Promrzli do kosti, doslovno šibani i tjerani kišom ljudi, Eaa Zat'urne i Svijetli pognutih su glava prošli kroz dveri sivih zidina Eriona i ušli u grad, odmah se ondje raspodijelivši na one bitne, koji su pošli u zamak, i one manje bitne, koji su se smjestili u konjske staje.

Od Eaa Zat'urni, samo je kralju bilo dopušteno stupiti na dvor, a od ljudi je to pošlo za rukom tek Gossahu i njegovu sinu Haboru. Na dvoru su odmah Merozovi gosti zajedno sa njim pošli u Kraljevski dvor, gdje je, po nalogu, već bila spremna večera. Na upit Thorona jesu li i oni u stajama dobili jesti, Meroz mu je odgovorio kako ne podnosi Eaa Zat'urne i svim ih svojim bićem želi vidjeti mrtve, ali da ipak gladne poštuje više, i nikada ne bi dopustio da netko, pa bio to i ljuti dušman, glada u njegovu gradu. To je Thoronu govorilo kako su i njegovi vojnici, i njihovi konji, dobili sasvim dovoljno jela i pića da mogu leći punih trbuha. Mada je, dakako, to "leći" bilo upitno, s obzirom da su se nalazili u gradu neprijatelja.

Jednom kad su se smjestili u Kraljevski dvor, Thoron i Gossah odmah su se poslužili i započeli jesti usoljenu govedinu i piti nekakvo neobično vino koje su im Svijetli poslužili, ali za razliku od njih Haboru je ipak trebalo nešto više vremena da pokloni povjerenje hrani koju su Svijetli poslužili. No, unatoč čitavoj toj sumnji, i on se na kraju poslužio, jer jesti je morao.

Dok je sjedio za dugim i teškim drvenim stolom što je stajao pred tri trona od kojih je srednji bio najveći, Gossah je iz puke znatiželje odlučio poblize promotriti prostoriju. Taj Kraljevski tron, kako ga je odmah sa ulaza nazvao Meroz dok su još ulazili u tu prostoriju, bila je prostrana prostorija jednog dijela

tla, gdje su se nalazili tronovi, uzdignuta od ostatka prostorije za nekoliko stepenica pokrivenim mekim tepihom boje smaragda. Tu su bila četiri velika prozora bez stakla zaklonjena debelim medvjedim krznima. Iako stakla nije bilo, ni kiša ni vjetar nisu prodirali kroz prozore, što je Gossah uz kvalitetnu obradu medvjedih krzana objašnjavao i magijom Svijetlih. Tu je bilo i jedanaest žeravnika dupkom punih usijana ugljena, poredanih nasumce po Kraljevskom tronu, koji je radi toga imao miris težak za udisanje. Bilo je zagušljivo od svega toga, ali ipak je bilo toplo, što se vjerojatno nije moglo reći za ostale, koji su tu večer imali provesti u konjušnicama, gdje se nije smjela paliti nikakva vatra.

Usoljena govedina nije bila neukusna, ali bila je ipak slana kao more, pa se sve to moralo zalijevati sa mnogo vina. Sve u svemu, Gossah je počeo gubiti broja svojih popijenih kaleža nakon tri dupkom puna koje je ispio, jer već je tada morao priznati samome sebi da je alkohol u njemu polako stao uzimati maha.

Haboru je lice gorjelo od alkohola i topline, a oči su mu se ljeskale pod svim tim svjetlom sa žeravnika i nekoliko baklji što je treptalo prostorijom. No njegov otac mogao je vidjeti kako ipak to ljeskanje svjetla na očima njegova sina nije bilo toliko uzrokovano svjetlom, koliko alkoholom, pa se stao brinuti ne bi li Habor možda izlanuo kakvu neumjesnu glupost koja bi ih sve dovela u opasnost. Dakako, kako ljude nikada ne napušta nesreća, Habor je i učinio glupost rekavši: "Dobro, misle li ti demoni napadati večeras?" Nije u pitanju bila velika greška, ali je ipak bila greška, s obzirom da je greška već bila i činjenica da je on ispustio glasa u čitavoj toj prostoriji. Nije na njemu bilo da govori.

No Thoron je vladao situacijom, pa je dotaknuo rukom Gossahova sina po ramenu i upitao: "Vidiš li ove žeravnike?" Na njegove riječi Habor baci pogled prema žeravnicima i bakljama po zidovima. "Oni su upaljeni večeras po prvi puta u mnogo stotina godina. A znaš li zašto je tako?"

Gossahu je tek tada palo na pamet da ne bi smjeli uopće paliti vatre ako ne žele da im pred oči dođu Bića Bijelog Carstva.

"Ne brini, momče. Démoni će ovdje biti svaki čas. I vjerujem, osim ako ih vaši ljudi dosad nisu pobili, da će nas večeras pobiti sve do jednog."

U Haborovim se očima tada dao vidjeti strah, kao i u svačijim, uostalom. Mladi se budući knez pitao jesu li kraljevih deset tisuća ljudi pobili sva Bića Bijelog Carstva, ili je bilo upravo suprotno? Jesu li radi malo topline Erionci upravo potpisali sami sebi smrtne kazne?

"Nisam siguran... mada bih htio vjerovati da je Mord za to sposoban... ali ipak, nisam siguran da su naši pobijedili demone kraj mora." Habor je tada više za sebe no obraćajući se nekome rekao, a u glasu mu se dala osjetiti nelagoda.

"Nisam ni mislio da je drugačije." Meroz, koji je sve to čuo sa svog mjesta, rekao je. Je li bio razočaran ili je posrijedi pak bilo nešto drugo, rijetko je tko

mogao znati. "Naložio sam da se večeras slobodno upale vatre i ugriju svi jer će ionako nastupiti bitka, s obzirom da ste nam na vrat natrpali nevolje sa Rutzonima koje imaju doći, ali nisam mislio da je vojska Bijelog Carstva neoštećena. Osim ako misliš drugačije?"

"Misli drugačije.", javio se sada Gossah, u namjeri da spriječi mogući glupi Haborov odgovor. Oboje su bili pijani, ali Gossah je ipak bolje podnosio alkohol. "Mord ih je zasigurno pobio, ako ne sve, a ono većinu..."

"Mord je ime čovjeka na čelu vaših ljudi?" Meroz upita.

"Mord Dur'agemski se zove.", potvrdi Gossah. "I trenutno je na čelu deset tisuća ljudi."

Te riječi "deset tisuća" nisu imale tu težinu koju se Gossah nadao da će imati. Ni Meroz ni Thoron nisu bili impresionirani.

"Pa, ako ništa drugo, možemo računati da su pobili barem desetinu vojske Rutzona i Taorga..." Meroz je rekao Thoronu, na što je ovaj kimnuo glavom.

"Tomu ide u prilog i to što im toliko treba da dođu, a vatre su upaljene prije više od sat vremena...", Meroz je dodao zamišljeno jednom se rukom gladeći po obrijanoj bradi.

"Ako su se prije sat vremena upalile vatre, tada možemo očekivati demone tek za nekoliko dana. Toliko ima jahanja do Morda..." Habor je tada stao izlagati, ali u njegovim riječima Thoron i Meroz mogli su vidjeti samo nešto komično i glupo čemu su se mogli samo smijati. A doista se i jesu na trenutak nasmijali njegovim riječima.

"Za čitav Enzolart, čovječe, Rutzonima treba da prijeđu trčeci jedva nešto više od sat vremena!", Meroz je uza smijeh pošao objasniti mladiću. "Ja se čudim što već nisu ovdje."

Habor nije više imao namjeru sudjelovati u razgovoru, već je posramljeno ušutio i nastavio piti ono odvratno vino i jesti usoljenu govedinu, time dopustivši ostalima za stolom da neometano razgovaraju, ali znatiželja mu nije dala mira pa je već desetak minuta kasnije upitao: "Ako ste naložili da se upale vatre, zašto tada niste naložili i da se skuha pristojna večera?"

Gossah je na te riječi prijekorno pogledao u svog sina, držeći da je sada sa svime gotovo: Habora će baciti u tamnicu radi vrijeđanja kralja Eriona. Ali dogodilo se nešto drugačije: na Haborovu stranu stao je Thoron: "Da, dobro je čovjek rekao!", Thoron se okrenuo prema Merozu. "Zašto jedemo usoljenu govedinu ako smo mogli nešto pečeno na vatri pojesti? Ta neću umrijeti u kreševu sa gamadi želuca puna usoljene govedine... dosta mi je usoljena mesa!" rekao je podignuvši gadljivo komad usoljene govedine nabodene na vilicu.

Meroz Svijetli na trenutak se činio posramljen, ali to je bilo samo na trenutak, a promatrač je mogao krivo i vidjeti. Napokon došavši do riječi, on je rekao: "Nisam se sjetio... osim toga, što se to da u sat vremena skuhati?"

“Pravo je pitanje: što se ne da u sat vremena skuhati?”, Thoron je otpio gutljaj vina i rekao, nakon čega je stao nabrajati: “Mogli smo okrenuti vepra, ispeći lještarke ili fazane, skuhati zeca...”

Nitko nije znao koliko bi se takvo raspoloženje nastavilo da Gossah napokon nije ustupio sa svojim pitanjem (mada ni to pitanje nije bilo pitanje trijezna čovjeka): “Ako će svaki čas demoni upasti u Erion, zašto onda sjedimo? Zašto nam mačevi nisu u rukama?”

“Zato što su u rukama Svijetlih...” promrmljao je Thoron.

“Ima pravo”, Meroz je rekao, koji Thoronove riječi nije čuo, pa se okrenuo samom Thoronu. “Reci: tvoji ljudi znaju da smo upalili vatre?”

Na to pitanje Thoron je ostao bez riječi, iako se činilo da će ispraviti Svijetlog da ne postoje njegovi ljudi, već njegove Eaa Zat'urne. No ipak, ne samo on već nitko više nije ništa govorio. Sljedeći trenutci bili su popraćeni tek bukom ustajanja od stola i polaska do Eaa Zat'urni sa jednom gadnom viješću.

* * *

Kako je ispalo, izaći žurno iz zamka van na kišu, i to usto u pijanom stanju, ni za koga od njih nije bio lak zadatak, pa su se klatili hodajući, a Habor je (nasreću, već kad su stupili na cestu) u jednom trenutku izgubio kontrolu pa se isповраćao. Očekivali su da će ugledati Erion u plamenu i stotine demona kako vani kolju sve živo, ali njihova očekivanja pala su u vodu već istog trena kada su imali prilike dobro pogledati kakva je situacija vani vladala, a situacija koja je vladala mogla se samo nazvati mokrom i hladnom. Kao da se vodopadi među oblacima nalaze, pa da silna voda pada po Erionu, toliko je kiše bilo, a ni munja nije bilo ništa manje.

“Tko zna, možda je i Bićima Bijelog Carstva kiša poremetila planove?”, rekao je Thoron nasmijavši se. “Ni meni se sad ne ratuje...” Bilo da je razlog tomu bila njihova opijenost i jedva čujno izgovorene riječi, ili preglasna kiša i gromovi, ali nitko Thorona nije čuo kada je to rekao, a, morao je priznati, ni sam Thoron nije čuo svoj glas.

No ludost koju su učinili što nisu ostalima rekli da su vatre nakon toliko godina ponovno upaljene morala je biti ispravljena, pa su tako već sljedećeg trenutka, i dalje se klateći, Thoron, Meroz, Gossah i njegov sin Habor stupili pod kišom na kaldrmu i nastavili udarati prema konjušnicama.

Erionci su raspolagali sa dosta konja, jednako kao i Gavonci, a te su dvije rase svoje konje dobivali međusobno ratujući, pa bi tako jedan dan neki bijelac pripadao ezerunu, a već sljedeći nekom Svijetlom, ovisno već o tomu tko bi u čiji grad nenajavljen upao naoružan do zuba, sa ne baš radosnim namjerama.

Kad su stali na pola puta, Gossah se lupio po glavi sjetivši se da je u pitanju

savršeni trenutak da napokon nakon toliko dana zapali lulu i udahne dim duhana. Već sama pomisao na to ispunila ga je nervozom i nestrpljivošću, jer naime, iako je doista kraj sebe imao duhan i lulu, nigdje nije bilo vatre, s obzirom da ju nitko nije ponio. Tu je obećao samome sebi da će se sjetiti upaliti lulu čim ponovno ugleda kakav plamen, dakako, nadajući se da taj plamen ipak ne bude od plamtećeg Eriona.

Kad su napokon ni najmanje nježno, uz veliku buku banuli u prvu konjušnicu, na sebe su svalili čitave tone upitnih pogleda umornih ezeruna što su u njenim mračnim kutevima pokušavali zaspati. Već sekundu kasnije, koliko je Eaa Zat'urnama među slamom i krznima na podu trebalo da shvate u što gledaju (jer iako je u konjušnici bilo mračno, munje što su sijevale vani učinile su je prilično svijetlim mjestom jednom kad je Thoron otvorio vrata) svi su redom poustajali takoreći skočivši na noge, iako bez ikakva oružja pri ruci, ali ipak spremnih na bilo kakav boj - bilo čime izvojevane pobjede, pa makar i golim rukama. Nastala je galama gotovo istog trena, jer svaki je ezerun stao pozdravljati kralja i njegova domaćina-dušmana, pa je stoga kralj morao napraviti malo veću buku kako bi nadglasio sve to i rekao svojoj vojsci ono što im je došao reći: "Mir!", jedanput je gromoglasno viknuo kralj i utišao time svaku Eaa Zat'urnu u toj prostoriji. "Slušajte: ove večeri upaljena je vatra, što će reći da će već večeras Rutzoni ili Taorzi biti tu! Osobno sam vam stoga htio poručiti da budete spremni...", Gossah i Meroz upitno su ga gledali da čuju kakav će inspirirajući daljnji govor stati izlagati. Tako su ga gledali obje te dvije sekunde koliko je Thoron šutio, da bi se na kraju razočarali posljednjim Thoronovim riječima: "To je to što vam imam reći."

Bio je time završio kraljev govor, pa su ezeruni smjeli doći do riječi, kako je njihova kultura nalagala. Prvi koji se javio bio je jedan vrlo sličan svim ostalima, kako su Eaa Zat'urne ljudskim očima sve bile manje-više iste; koščate, nabijene, smrdljive i kosmate: "Moj kralju, s obzirom da su nam oružje uzeli Svijetli, s čime bi se borili?"

Thoron se tada i toga sjetio. Posegnuvši rukom instinktivno ka svom pasu da dotakne balčak mača što je ondje obično visio, okrenuo se prema Svijetlom Merozu i upitao ga isto pitanje.

Meroz je bio prevrtljiv i gadan čovjek (kako je on sam smatrao), što nisu opravdavali niti stotinu puta gadniji zločini Eaa Zat'urni spram njegova naroda, ali ipak je bio i dovoljno pametan da shvati kako Svijetli sami ne mogu protiv Bića Bijelog Carstva. Doduše, Svijetli se i nisu borili mačevima poput ezeruna, već magijom, ali ta njihova magija toliko je bila slabija od one Bića Bijelog Carstva da se jedva magijom i mogla nazvati. Pomislivši na to, Meroz se pribojao kako će Svijetli u jednom trenutku toliko biti nadvladani na polju magije da će morati doista pribjeći borbi sa lukovima ili sječivima. Tvrdoglavost Merozu nije

u prvi mah dala da pristane vratiti Eaa Zat'urnama njihovo oružje, ali kako se tada sjetio nečeg drugog – naime, činjenice kako će upravo oni biti na čelu u bitci protiv Bića Bijelog Carstva, što će reći da će ih većina poginuti – njegov je odgovor ipak u konačnici bio: “Dobit ćete svoje oružje.”

Te riječi na lica su ezeruna izmamile osmijeh već i prije no što su ovi uopće shvatili što su čuli. Nije tu bila na djelu toliko njihova glupost (koje doista nije bilo), koliko njihova ogromna ljubav spram oružja. Jedino Thoron nije promijenio izraz svoga lica, jer ako je Meroz bio gadan čovjek, Thoron je bio jednako gadan Eaa Zat'urna, pa je tako kralj ezeruna slutio da iza tih Merozovih riječi stižu još neke, kudikamo teže.

Thoron je, dakako, bio u pravu. Meroz je nastavio: “Ali, kako bih bio siguran da se nećete okrenuti protiv mene jednom kad vam dam slobodu ubijati, uzeti ću jednog od vaših najbitnijih članova i držati ga uza sebe sve vrijeme. Ako vi krenete na Svijetle ili uopće nešto učinite Erionu, oštrica će krenuti prema njegovom vratu.”

Thoron se tada ogleda po prostoriji. “A tko bi bio taj naš najvrjedniji član?” upitao je to sa ni najmanje ironije u glasu, jer mogao je reći da mu se sviđa Merozov plan. No upitao je to radi drugih stvari: među ezerunima su svi bili od jednake važnosti, pa tako osim kralja u toj prostoriji nitko nije bio vredniji od drugih. Kralja pak ne bi Meroz uzео za taoca, jer tako čitav plan ne bi mogao funkcionirati; naime, Meroz je znao da bi, ukoliko bi njihov kralj bio u opasnosti, ezeruni tek tada na Svijetle nasrnuli.

Meroz se stoga ogleda na trenutak po prostoriji, ali njegove krvave pijane oči nisu padale ni na koga duže od pola sekunde. Činilo se da razmišlja. Dakako, Thoron je bio taj koji je znao da je odluka davno donesena, ali da se stari Svijetli namjerno igra sa živcima svojih neprijatelja.

“No, koga uzimaš?” Thoron nestrpljivo upita.

“Njega.”, Meroz tada odgovori, što izazove upitne poglede u čitavoj prostoriji. On je stavio ruku na rame Gossahovu sinu, Haboru. Habor, pak, na kojega je alkohol utjecao jače no na ostale, kao da nije ništa ni čuo, a kamoli osjetio dlan na svome ramenu.

“On nije Eaa Zat'urna.” neki je od Thoronovih vojnika rekao. “Zašto njega uzimaš?”

Meroz ne odgovori, već pogleda u Thorona, te reče: “Vi ubijte jednog Svijetlog, ja ubijam sina ovog čovjeka.” rekao je pokazavši bradom prema Gossahu. “Vi ste onda odgovorni za tu smrt. Vas će Gossah napasti.”

“Ali Svijetli su u tom slučaju ti koji su ubili Habora, ne Eaa Zat'urne. Svijetli su tada neprijatelji Gossaha i vojske njegova prijatelja, kako mu je ime... Morda Dur'agemskog.”

“Ovaj dio dogovora sada pripada Gossahu i meni.”, Meroz tada reče niti ne

slušajući Thorona, pa se okrene spram Gossaha. “Dati ću vas sve redom pobiti, i ljude i Eaa Zat'urne, još prije nego dođu Bića Bijelog Carstva, ako mi ne daš riječ da ćeš pristati na dogovor, jer ovaj je dogovor pošten: Ako ti sin pogine od moje ruke ili od ruke nekog pod mojim zapovjedništvom, i ako povod tomu bude smrt nekog Svijetlog uzrokovana rukom nekog Eaa Zat'urne, Mord i ti nećete slati nikoga na Svijetle, već na Eaa Zat'urne, jer oni su ti koji nisu poštivali dogovor. Pristaješ li?”

“Mord Dur'agemski nije mislio slati nikakvu vojsku niti na Svijetle niti na Eaa Zat'urne, jerbo ne zna da postojite.”, rekao je Gossah na to. “Ali čak i da dozna za vas, a doznat će, jer poslao sam mu jednog goluba još prije Ajobba”, tu se Gossah vraški trudio da mu se na licu ne vidi da blefira, “jedini razlog zašto bi uopće došao ovdje je da sklopi savez sa obje rase, i sa Eaa Zat'urnama i sa Svijetlima, pa da zajedno svi troje pobijemo demone. Stoga, neka ova večer bude radije zapamćena kao večer u kojoj će Hil'gumci, Erionci i Gavonci sklopiti savez na neodređeno trajanje.”

“A ako ti pogine sin?” Thoron je upitao, dok je pak Meroz strpljivo slušao. Gossah na to pogleda u Habora, koji je sve vrijeme, niti ne znajući što se događa, piljio u pod, dok ga je Meroz već pridržavao umjesto samo dodirivao po ramenu. Pomislio je reći nešto pametnije, ali ništa pametnije ipak nije znao ogovoriti, a odgovorio je:

“Tada neka sam proklet ako vas Mord sve ne zgazi i ne pobije. Sve će gorjeti.”, u žaru dodade, a oči mu se zacakle. “Sve.”

* * *

To je dakle bilo to što se ticalo sklapanja dogovora i obavještanja ezeruna da su vatre upaljene. Sljedeće što je valjalo učiniti nakon toga bilo je da ezeruni napuste konjušnicu i pođu u ostale, pa da i ostali njihova soja doznaju za vijest. Thoron i Meroz pošli su natrag do dvora – ili se samo tako činilo – Gossah je pošao sa ostalim ezerunima do sljedeće konjušnice, jer je tamo htio razgovarati sa svojim vitezovima, a Habor pak nije otišao nigdje. Neko je vrijeme taj mladić pomračena uma stajao nešto pjevušeći, a onda je ušao u konjušnicu na čijim je vratima sve vrijeme stajao, približio se najbližoj hrpi sijena i srušio se u nju, već sljedećeg trenutka zaspavši.

Meroz i Thoron pošli su na zidine, a ne na dvor, kako je Gossah mislio da će biti, jer ondje su imali razgovarati sa Merozovim ljudima koji su upravljali čitavim obrambenim sustavom Eriona. Uspevši se tako sivim stepenicama na visoke zidine, gdje su ih dočekale čitave rijeke od kiše, žurnim su koracima pošli do prvog tornja podignutog u zidu. Toranj se uzdizao posred zida, pa se činilo

da se dalje ne može, ali ipak tu zid nije završavao, već se u tornju nalazio prolaz kroz koji se moglo proći i zaći time na drugu stranu, gdje se zid nastavljao pružati.

Ali Thoron i Meroz nisu mislili nastavljati nigdje, već su, čim su stali pred drvena vrata tornja što su nikla pred njima iz magle, i otvorili ih, te ušli u sam toranj, pošli stepeništem gore, gdje se nalazila jedna velika prostorija u kojoj su obitavali stražari. Stražare se moglo naći u svakom tornju, ali desetnike, stotnike i tisućnike ne. Čovjek kojeg su zatekli kako sjedi u kutu mračne prostorije sa prozorčićima za strijelce u svakom zidu kroz koje je udarao vjetar, umotan u nekoliko debelih krzana bio je upravo onaj kojeg je Meroz i tražio: tisućnik.

Čim su kralj Gavoa i Meroz upali u tu prostoriju, tisućnik, kao i nekoliko njegovih podanika što su sjedili kraj njega, prvo su se trgli od iznenađenja, a zatim i ustali, spremni da prime nalog.

“Moj gospodaru...” tisućnik je zaustio, ali Meroz ga je već prekinuo:

“Osilahu, vremena je malo pa ti moram reći da pođeš sa mnom i što brže možeš preneseš vijest svim svojim podanicima: vatre su upaljene, a Eaa Zat'urne su nam saveznici.”

Izvagavši riječi koje je upravo čuo, tisućnik koji se zvao Osilah prvo je spremno poslušao zapovijed, ali onda je stao, upitavši sa nekom određenom težinom na srcu: “Ali Eaa Zat'urne su naši neprijatelji, gospodaru. Pobili su toliko naše djece... moje su dijete ubili!” dodao je, raširivši instinktivno ruke, kako to obično bude u ljudi koji nešto pokušavaju reći, ali ne nalaze riječi. Dok je Osilah govorio, Thoron je u svome umu zahvaljivao bogovima što ovaj ne gleda u njega, jer ako je itko na svijetu bio najviše odgovoran za pokolje Svijetlih, to je bio upravo on, Thoron. Ne imajući ni najmanju želju da stupi u doticaj sa tisućnikom svojim pogledom, Thoron je sve vrijeme, kanda posramljeno, promatrao kameni pod.

“Poslušaj”, reče Meroz na to, savršeno shvaćajući težinu svojih riječi, “znam koliko je smrti ovdje bilo i koliko su Eaa Zat'urne odgovorne. Ne želim tvrditi da znam kako se osjećaš, jer svatko nosi svoje patnje, ali trenutni neprijatelji su nam Bića Bijelog Carstva i mi dolazimo do izbora: ili ćemo se udružiti sa Eaa Zat'urnama, ili ćemo svi prestati živjeti.”

“Tada u redu! Neka prestanemo!” povisi ton svoga glasa tisućnik, a u kutu njegovih zelenih očiju Meroz ugleda nešto što je moglo biti samo suza.

“A naša ostala djeca?”, Meroz na to upita. “Zar i za njih nade nema? Hoćemo li doista biti toliko sebični?”, riječi koje je Meroz tada izrekao i njega su stale polako tlačiti, pa se morao potruditi da ne bude suviše emotivan, već primjer čvrstoće. Mada, i on je nekoć djecu imao... *A ova zvijer kraj mene, zvana Thoron, poklala ih je.* No o tomu nije htio misliti, stoga je rekao: “Razmisli, čovječe. Ili ćemo dopustiti mržnji koja ionako već pripada prošlosti da nas pobije sve, ili

ćemo zajedno... zajedno... shvaćas? Pobjediti tamu.”

I Meroz i Thoron znali su manipulirati sugovornicima, ali ovo čemu je Thoron posramljeno imao prisustvovati nije bila manipulacija, već čisti prijateljski savjet. Naprosto je znao ezerunski kralj kako će tisućnik prije ili kasnije popustiti.

No tada je tisućnik postavio jedno drugačije pitanje: “Zašto su onda upaljene vatre?” Nije to bilo glupo pitanje, nikako. Meroz se istog tog trena isto pitao, pogledavši tada u Thorona u nadi da će ovaj bolje odgovoriti.

A Thoron i jest bolje odgovorio: “Vatre već jesu upaljene, ranije, i to od strane deset tisuća ljudi što su se nasukali na obalama Enzolarta. Oni su započeli ovaj metež, a Gossah, Habor i njihovi ljudi jedni su od njih...”

Kako mu nitko nije upadao u riječ, Thoron je nastavio: “Deset tisuća ljudi borilo se gotovo tjedan dana protiv Taorga i Rutzona. Šanse da su svih deset tisuća njih pobijeni ogromne su, ali mi smo im dali šansu time što smo upravo odvratili Bića Bijelog Carstva od njih. Sada Rutzoni i Taorzi napadaju nas, i mi ćemo ih dodatno tući koliko god budemo mogli.”

“Koja je svrha?” Osilah upita.

“Ta pogledaj: strašno mnogo godina Svijetli i Gavonci i ratuju jer smo mi Eaa Zat'urne ovisni o ljudskom mesu. Mi vas napadamo, a vi se osvećujete. Do danas nije nađen lijek za tu našu bolest, ali držim da ima veze sa postojanjem Bića Bijelog Carstva. Držim da nas oni tjeraju na to, jer kao što znate tek dolaskom Bića Bijelog Carstva mi i stupamo u stalne ratove. Prije toga Eaa Zat'urne nisu jele ljudsko meso!”

“Znana mi je vaša povijest...”, tisućnik promrmlja. “No objasni, Thorone, zašto je bitno da se vatre pale.”

Thoron na to odgovori: “Jer ako stotinama godina živimo kako živimo, i stotinama se godina ne možemo oduprijeti Bićima Bijelog Carstva sami, tada danas, kada je Mordova vojska već tu, i kada je već dobrim dijelom načela Taorge i Rutzone, zajedno možda i dokrajčimo tu gamad. Eto zašto.”

Meroz, koji je savršeno shvaćao još i prije, dodao je: “Svatko od nas sam ne može se oduprijeti demonima”, tu je instinktivno i doista nenamjerno koristio riječ koju su koristili Gossah i Habor kad bi opisivali Bića Bijelog Carstva, “ali zajedno, i usto rame uz rame sa tim Mordom Dur'agemskim...”

“Ali Taorzi su besmrtni, gospodaru!” neki se tisućnikov podanik javi, no Meroz ga ni ne poslušao.

“... sa Mordom Dur'agemskim mi ćemo smrviti njih.” Meroz dovrši.

“Sada sve shvaćam, gospodaru.”, Osilah tada reče, nakon čega doda: “Bit će kako ste tražili. A mi”, pogledao je u Thorona. “bit ćemo ovih dana saveznici. No poslušaj, kralju Gavoa: doći će vrijeme kada ćeš ipak platiti za svoja zlodjela.”

“Svi ćemo.” kimnuvši, Thoron je odgovorio.

Odvagnuvši pažljivo te Thoronove riječi i na njih ne odgovorivši baš ništa, tisućnik tada pođe do svog štapa, koji je bio naslonjen u jednom mračnom kutu na zid, uzme ga i visoko podigne.

Svi, pa čak i Thoron, znali su što će se sljedeće dogoditi, pa su poklopili dlanovima uši: tisućnik je iz štapa poslao magijski impuls glasan poput udara groma, a poslao ga je prema glavi svakog vojnika u svom zapovjedništvu što se nalazio bilo gdje na zapadu Enzolarta. Svaki je Osilahov vojnik dobio time u svome umu nalog, a uz taj nalog i shvaćanje zašto je taj nalog dobar.

Tu vrstu magije poznavali su svi Svijetli, ali ne bi svatko mogao to učiniti, pa čak ni gospodar Meroz. Biti tisućnik, stotnik ili desetnik u Erionu značilo je biti vezan za svoje ljude. Svakog od tih tisuću ljudi pod Osilahom taj je čovjek znao ne samo naosob, već ga je poznao koliko i samoga sebe.

Meroz je mogao takav impuls poslati samo nekoliko ljudi, jedva nekoliko desetaka, a među njima je bio i sam taj tisućnik. No razlog zašto je osobno došao, i to sa Thoronom, pred njega tražeći ga da pripremi svoju vojsku, a ne poslao magijom pitanje bio je i taj što bi od njega bilo nečovječno tražiti takvo što Osilaha, Svijetlog kojemu su ezeruni pobili toliko dragih ljudi, na takav način. Tražiti od tisućnika da sklopi savez sa Eaa Zat'urnama doista se trebalo učiniti dok ga se gledalo u oči.

“Učinjeno je. Moja vojska bit će istih odluka kao i ja.” Osilah je tada rekao, nakon čega je dodao: “Nadam se da smo svi zajedno donijeli dobre odluke.”

* * *

Za to vrijeme Gossah je podno istih zidina, nešto sjevernije, ušao u jednu od konjušnica za ezerunima što su pronosili vijest o dolasku Bića Bijelog Carstva u Erion, i potražio svoje pratitelje: vitezove Qarsama, Zandira i Khaza, te njihove štitonoše, Arona i Orowa.

Iste je ljude zatekao kako sjede kraj svojih konja u toj konjušnici jedva minutu nakon što je prošao njome tražeći ih. Oni su nepovjerljivo spram vijesti da trebaju izaći i poći po oružje sjedili na nekoliko bala sijena razbacanih po podu.

“Gospodaru!” pozdraviše Gossaha sva petorica kad je ovaj napokon stao pred njih.

“Zašto ne idete u boj sa ostalima?” Gossah je upitao.

“Čekali smo vas.” Ser Qarsam je odgovorio, nakon čega je ustao i spremno pričekao bilo kakav prijekor Gossahov. No Gossah nije imao namjeru prekoriti niti jednog od njih, već je rekao: “Pametno ste učinili. Što se nas tiče mi smo zaseban svat i ne moramo vjerovati ni Svijetlima ni ezerunima. Ali sada kad sam

pred vama, ipak znate: možete ići po oružje.”

Više od toga nije im bilo potrebno govoriti. Gossahovi su pratitelji istog trenutka pošli prema izlazu iz konjušnice. Nekoliko trenutaka kasnije, Gossah uvidi da je u konjušnici sam, pa to vrijeme iskoristi da sjedne i razmisli.

Bio je umoran. Isti ovaj dan kada su demoni odlučili napasti Erion, Gossah je tek došao ondje. Nije se stigao ni odmoriti, a jedini tračak komfora kojeg je doživio – jelo i piće – samo ga je još više umorio i natjerao da tek želi spavati.

Nije znao koliko je dugo sjedio na bali sijena u mraku, dok je vani u noći pljuštala kiša, ali jedino što doista jest znao bilo je da mu to sjedenje nije nikako pomoglo.

Napokon, uvidjevši kako je već odavno vrijeme da i sam izađe van i pođe vrlo vjerojatno u svoju smrt, zajedno sa svojim sinom, prijateljima, i tim nesretnim ezerunima i Svijetlima, ustao je i pošao van, na kišu i blato.

* * *

Vani ga nije dočekao nitko, jer većina je ljudi i ezeruna bila na zidinama. Što li ih je tjeralo ondje biti, osim prkosa munjama koje su ih mogle spržiti, Gossah nije znao reći. Ali i sam je imao žarku želju da ondje bude, pa je tako pružio korak i do zidina pošao.

Jedva se išta vidjelo u prvih nekoliko minuta, a ono što bi se vidjelo, vidjelo se jer bi sijevnula kakva munja i na nebu razgranala svoje bijele krakove. Kad je prošlo tih nekoliko minuta, jer toliko je naime trebalo ezerunima i Erioncima da nakon toliko godina zapale vatre bez ikakva straha, napokon je Erion stao biti osvjetljivan od strane nebrojeno mnogo baklji i žeravnika. Uljem se natapalo gotovo sve što se natopiti dalo, pa je tako vatre bilo na svakom koraku. Ono što je u početku bio tek prkos spram Bića Bijelog Carstva ubrzo je postao splet mnogih izljeva bijesa što Svijetlih, što ezeruna, čiji bijes kao da se mogao iskaliti samo putem što više upaljenih plamenja. Gossahu nije trebalo mnogo da shvati kako plamenje ne simbolizira u njihovim očima samo prezir i bijes, već i nešto što vrlo dugo nitko od njih nije imao u toj zemlji zvanoj Enzolart. Dapače, predugo: slobodu.

Učinilo se ubrzo da Rutzoni i Taorzi ne moraju niti dolaziti, već da će Eaa Zat'urne i Svijetli sami pretvoriti Erion u bukjinju i prah, ali to se samo tako činilo, jer sva ta vatra bila je pod kontrolom, i nikakve štete nije učinila.

Pljusak ubrzo prestane padati. Gossah je prvo mislio kako je to baš lijepa slučajnost, jer u suprotnom bi se mnogi od plamenja utruli pod tom silnom vodom, no onda je shvatio – kad je podigao pogled prema nebu – kako uopće kiša nije stala. Naime, dogodilo se da su Svijetli, svaki dvadeseti – trideseti među

njima, iskoristili svoje moći da iznad Eriona postave krov od čiste magije, koji ne samo da je Erion držao suhim, a vatre u stanju buktanja, već je i sprječavao da itko te večeri izgubi svoj život od mogućeg udara groma.

Gossah se uspeo na zidine, osjećajući sve veću toplinu što je dolazila od silnih plamenja oko njega. Ondje se, prolazeći, morao gotovo probijati među ezerunima i Svijetlima spremnim na borbu, jer toliko je napetosti bilo među svima njima da se Gossah iskreno čudio da se više ovi nisu stali međusobno klati. Ne radi međusobne mržnje (koja je, doista, pred dolaskom daleko im mrskijih bića, naprosto isparila), već radi same te napetosti.

Suviše dugo Svijetli i Eaa Za'urne svoj su bijes iskaljivali jedni na druge, umjesto na prave uzročnike nevolje. To se moglo osjetiti u zraku, kao i sama ta želja, koja kao da je bila prisutna kao i bilo koje drugo biće što hoda i govori. Želja za ubijanjem.

Dobrih se desetak minuta Gossah užurbano probijao kroz uzak prolaz povrh erionskih zidina, gdje su stajale znojave, kosmate i smrdljive prilike sa oružjem u rukama, na stotine njih, i polako je sve više i više stao gubiti svoj mir, dopuštajući htio ne htio nervozi da ga obuzme. Vikao je: "Pomaknite se! Pomaknite se! Moram ka kraljevima!" ali nitko se nije niti obazirao na njega. Svima je u očima mogao vidjeti samo životinjski instinkt za klanje. Ništa više, a najmanje bilo čega od onoga što se moglo povezati sa čovječnošću i kulturom, gdje je spadao i odgovor na pitanje, kao i pomicanje u stranu da čovjek može proći. Ništa od toga nije bilo, a Gossah toga nije bio navikao vidjeti.

Napokon, nakon tko zna koliko vremena – on sam bojao se samo da ne uzme nož i ne stane ubijati svakoga pred sobom samo da mu se maknu s puta, tako da ga nije brinulo vrijeme, što će reći da nije znao koliko je prošlo – napokon je odustao i najednom se, bez prethodne misli o tome, zaustavio.

Nije mu se više dalo ni o čemu misliti, a jedina misao koja mu je ipak dolazila na um bila je: *Uskoro ću umrijeti. A toliko dugo nisam zapalio...*

Prvog Svijetlog pred kojeg je stao zgrabio je za rame ni najmanje nježno, te ga upitao: "Imaš li vatre?"

"Imam." ovaj je odgovorio. Gossah se na to upitao sanja li, jer napokon da se netko odlučio osvrnuti na njegov govor u toj ludoj noći.

No to nije bilo bitno. Gossah je umjesto ičega drugoga samo posegao rukom pod krzno, gdje je našao i rub svog kožnog prsluka. Opipavajući nervozno prstima po naborima i džepovima tog prsluka i tražeći, jedino o čemu je Gossah mislio bio je dim kojim će uskoro napuniti pluća. Napokon, opipavši tvrdi komad vješto istesana drveta, izvukao je iz jednog od džepova prsluka na vidjelo svoju lulu. Nekoliko trenutaka kasnije, izvukao je i smotuljak duhana.

Taj smotuljak on ne otvori odmah. Prvo je zastao na pet-šest sekundi i šuteći gledao prema nebu i onom nevidljivom krovu od magije što je štitio grad.

Svijetli pred njim uvidio je da se ovaj moli, ali to mu ne bijaše smiješno. Napokon, Gossah rastvori smotuljak i pažljivo pogleda njegov sadržaj. Nekoliko trenutaka tako je stajao ne vjerujući svojoj vlastitoj sreći, a onda se nasmijao i stao grabiti prstima duhan i nabijati ga u lulu.

“Da upa...” Svijetli nije stigao niti upitati, a Gossah mu je već pružio bubanj lule pod nos gotovo vikući: “Pali! Pali!”

Šanse su bile nikakve da će duhan biti suh, ali eto, ipak je bio. To je Gossahu pružilo neviđenu sreću. Svijetli pred njime primio je jednom rukom svoj štap i njegovim je vrhom samo dotaknuo bubanj lule. Ono što je kasnije uslijedilo bio je bijeli mirisni dim koji je stao iz bubnja izlaziti.

Gossah lulu stavi u usta, potapša prijateljski Svijetlog po ramenu, koji je ostao u čudu stajati, te nastavi naprijed.

Kako je ispalo, Thoron i Meroz nisu se daleko nalazili. Njih su dva, kao najveće ličnosti obje rase, i Svijetlih i ezeruna, stajali na vrhu dveri podignutim posred zidina, a od Gossaha su dveri bile udaljene još jedva pedesetak koraka.

Gossah je mislio da će dalje mirno i manje-više sretno, ali tako nije bilo. Gotovo svatko kraj koga je prošao dimeći lulom promrmljao je: “Duhan?”, a jedan ga je ezerun čak i zaustavio te ga upitao: “Pušiš li to duhan?” na što mu je Gossah potvrdno odgovorio i što prije nastavio dalje.

Nekoć je većina ezeruna bila ovisna o toj biljci. Nije se moglo reći da se stara ovisnost budila, ali svakako se moglo reći kako je Gossah u njima probudio mnogo davno zaboravljenih uspomena.

Više od pitanja je li to duhan nitko nije upitao, niti se dalje uopće interesirao za stvar. To je Gossahu bilo drago, jer u smotuljku i nije imao mnogo te čudne biljke. Jedva je i za svoje potrebe imao. No ni ezerunima ni Svijetlima duhan nije bio potreban niti su više sve te duše o njemu bile ovisne. Sve to zamijenila je ona ranije spomenuta želja za ubijanjem. Ta je ovisnost dominirala.

“Gdje ti je sin, kneže?” Meroz je dobio Gossahu još dok im je Gossah bio na nekoliko koraka. Thoron pak nije ni gledao u Gossaha, već je svojim pogledom tražio po ravninama i brjegovima podno šumovitih planina, a nije vjerovao ni samim planinama, tako da je i njih prodorno izviđao, sve tražeći traga neprijateljima. Ako koju priliku ugleda, Meroz mu je poručio, to zasigurno mora biti jedan od Bića Bijelog Carstva, jer niti jedan Svijetli više se nije nalazio izvan zidina Eriona, kako je Meroz i naložio da bude.

“Zar nije ovdje?”, Gossah upita. “Ta trebao bi biti ovdje... možda je sa vitezovima?”

“Nije. Tražio sam da se pita.” Thoron tada reče.

Gossah se zamišljen zaustavi, ne skidajući pogleda sa očiju Meroza, jer ovaj ga je pronicljivo gledao. Bojao se Gossah da bi ga Meroz upravo mogao optužiti za prevaru, jer dogovor je bio da će Habor biti ubijen kada i prvi Svijetli bude

od strane Eaa Zat'urne. Sve kao da se na taj trenutak zaustavilo, a Thoron to primijeti između Meroza i Gossaha, pa i on stane promatrati što će se sljedeće dogoditi. Postavljalo se pitanje: Je li sve palo u vodu?

Doista, možda bi i palo da je Meroz tada rekao: "Jesi li sakrio Habora?"

Ali tako nije bilo. Zapravo, Meroz i jest nešto izustio, ali nečiji vrisak daleko glasniji od njegova glasa sve je to zaglušio istog trena. Taj je vrisak dolazio iz planina sa istoka, prema kojemu su dveri Eriona i gledale. Meroz se trgnu kao i ostali. I kao i ostali, jednako je zaboravio na svaku prijašnju misao i sukob.

Sve se tada utiša, pa čak se i nekoliko kapi kiše provuče kroz onaj magijski krov i prospe po zidinama. Tek tada netko reče: "Dolaze."

* * *

Iako su se vrisci širili među planinama, još neko vrijeme Bićima Bijelog Carstva nije bilo ni traga pred Erionom. Ezeruni i Svijetli neprijatelje nisu mogli vidjeti, ali ipak, oni su znali da su tu.

Ezeruni su dobili lukove Svijetlih da njih koriste prije istinskog sraza vojsci. To je bila manje-više uvreda za Eaa Zat'urne, rukovati oružjem s kojim kad se ubija protivnika ne gleda ga se u oči, ali plan da se prije nego uđu u grad neprijateljima lukovima i strijelama smanji broj ipak su odlučili ispoštivati, pa su lukove oni prihvatili. Svijetli su za to vrijeme pak svi ujedinjeni stali na zidinama i ušli u što mirnije stanje svijesti, jer namjera im je bila onaj krov od magije što je branio grad od kiše raširiti do tih razmjera da uopće pokrije čitav Erion i brani ga od prodora nešto jačih pojava: Rutzona i Taorga.

Koja će od te dvije vrste Bića Bijelog Carstva napasti oni nisu znali, a bilo im je doista i svejedno, jer Taorg i Rutzon jednako su krvoločni i podjednako snažni. Jedina razlika između njih koja je nosila stvarnu težinu bila je što su Taorzi sloveli kao besmrtni.

Iako... u Enzolartu biti besmrtan nije značilo baš ništa.

No, bilo kako bilo, primarno je bilo Svijetlima stvoriti što jači zid od magije s prednje strane Eriona, a nešto slabiji na ostalim stranama. Svijetli su znali da će Bića Bijelog Carstva biti strahovito jaka i to je sve što su znali. Koliko jaka će biti nitko nije imao pojma. Moglo se dogoditi da je jedan Svijetli dovoljno moćan da pobije svu vojsku Rutzona i Taorga, a opet, moglo je biti i drugačije: da jedan Rutzon ili jedan Taorg sa lakoćom prođe kroz magijski zid i pobije svakoga na koga naiđe. Bilo je neizvjesno.

Teškoća koja se ticala ispaljivanja strijela sa zidina na neprijatelje kroz barijeru od magije bila je riješena, nakon kratkog raspravljanja između Meroza, Gossaha i Thorona, dogovorom da Svijetli ostave jedan dio Eriona s prednje

strane nezaštićen magijom, kroz koji će strijele moći izlaziti. Taj dio, jedan ogroman pravilan pravokutnik ničim zaštićen usred magijskog zida, stvoren je na dvadesetak metara znad tla. Na većoj visini od tog nije trebao biti, jer nitko nije vjerovao da bi ikakvo Biće Bijelog Carstva moglo skočiti toliko visoko i tako kroz barijeru proći.

Sve je stoga bilo spremno. Ili gotovo sve, s obzirom da je u jednom trenutku Meroz ipak pitao za Habora. Nitko na to nije znao odgovoriti, ali naposljetku su se ipak složili da ako i jest Habor skriven, da će ga, ukoliko neki ezerun ubije nekog Svijetlog, Meroz lako naći i ubiti. Gossah se sa tim morao složiti, jer takav je bio dogovor. Pak je on vjerovao da je Habor negdje na zidinama i čeka na konačni boj, ili im čak pokušava prići, kao što je i sam Gossah pokušavao doći do dveri, a prevelika količina ljudi i ezeruna jednostavno to nije olakšavala.

Naposljetku se dogodi i to: ugledali su na jednom proplanku nakon što je izbio iz šume prvog neprijatelja. Što li je bio nitko nije znao reći, no nitko ne bi ionako ništa rekao, jer sve je utihnulo u taj čas. Nevjerojatno je brzo to biće trčalo prema Erionu, daleko brže od konja, i nije trčalo onako kako trče oni koji imaju dobre namjere. Radije se moglo reći kako biće ima namjeru proći kroz Erion jednako kao što kroz zrak prolazi. Samo kroz Erion uz više krvi.

Dvije sekunde su prošle, a iza tog prvog iz šume izleti još jedan, za kojim već u sljedećem trenutku na čistinu zađe tucet njih. I to je bilo to što se ticalo dolaska neprijatelja u malim količinama. Sljedeći puta kada je netko provirio iz šume, provirio je sa stotinama drugih, i nije stao na tome, već je nastavio punom brzinom udarajući prema Erionu.

Nije se dalo raspoznati ništa u tih prilika, jer bili su na prevelikoj udaljenosti od erionskih zidina, ali vidjelo se ipak da svatko od njih ima mač u rukama.

Onog trena kad su ezeruni ponovno počeli disati, svi su čvrsto zgrabili lukove u rukama i napeli ih, čekajući. Uvidjevši da će podosta neprijatelja biti sasuto strijelama, ispalili su strijele kroz otvor u magijskoj barijeri. Strijele su odletjele i doista, sasule neprijatelje.

No ezeruni nisu mogli vidjeti je li itko od neprijatelja pao. Trava bijaše previsoka.

Ne mareći za to, postupak su odlučili ponavljati dokle god su Svijetli držali neprijatelje podalje.

I tako je počela i ta bitka.

* * *

Rutzoni nisu mogli probiti magijsku barijeru. Bila je to vraška sreća. Činilo se da će stoga Svijetli morati trošiti neizmjerne količine energije da opskrbe tu barijeru, ali to začudo nije bilo tako. Rutzoni su bili, čemu su se svi čudili,

neobični slabi. A koji je tomu bio razlog nitko nije znao reći.

Kako su već svi bili navikli ratovati, svačije su oči znale prilično točno procijeniti koliko neprijateljskih vojnika u formacijama ima. Doduše, Rutzoni nisu bili u nikakvim formacijama, ali to nije bio razlog da se ne proširi zidinama rečenica: "Neprijatelja nema više od dvjesto i pedeset!"

Rutzoni su bili brojčano nadjačani, no to svejedno nije značilo ništa. Jer svatko je znao da i najslabiji Rutzon može golim rukama konju glavu otkinuti.

Strijele se ubrzo nisu više mogle ispaljivati, jer neprijatelji su bili tik pod tim mjestom kroz kojeg su se one ispaljivale. Kut nije dozvoljavao daljnje korištenje luka i strijele dokle je magijske barijere. Dakako, mogli su Svijetli spustiti taj prostor u zidu tako da se neprijatelji ipak mogu gađati, no tada bi i neprijatelji lako mogli kroz taj prostor uskočiti i tako proći magijsku barijeru. Jedina druga opcija bila je da se zid naglo makne i da pravi okršaj započne. Svatko je znao da će tako najposlje i biti, ali konačna odluka ovisila je o Merozu.

Kraj Meroza je stajao tisućnik, koji je također bio jedan od onih što su iščekivali zapovijed. "Gospodaru, što ćemo činiti?", upitao je Osilah. "Da zapovijedam okršaj?"

Meroz je stajao i razmišljao. Trebao mu je koji trenutak. Razmišljao je o vremenu kojeg bi ezeruni i Svijetli proveli živi jednom kad Rutzoni uđu u Erion. Vjerojatno bi svi bili poubijani unutar jedne minute. No opet: ni magijski štit ne može vječno stajati. On troši energiju Svijetlih, a oni je nemaju beskonačno. Ako potroše energiju na štit, držao je, jednom kad se štit spusti će preslabi za korištenje magije u boju. To je bio dodatni problem i još jedan razlog zašto da ipak zapovijedi spuštanje zida i konačni sraz.

Kraj Meroza je stajao Gossah i pušio lulu. Iz tko zna kojeg razloga, Meroz je tog čovjeka tada upitao za savjet. "Što da učinimo?" upitao je.

"Do vlastitog mi života i nije stalo, pa bih rekao da nemam što izgubiti.", rekao je Gossah. "Doduše, sin mi je u gradu... kao i obitelji većine vas."

"Ako pustimo Rutzone, svi ćemo pomrijeti." Meroz je dodao.

"Da, ako nas nadjačaju..."

Merozu te riječi bijahu čudne. "Zar doista misliš da postoji šansa da mi pobijedimo?"

Gossah jedva dva otkucaja srca pošuti, a onda reče, sasvim siguran u svoje riječi: "Trenutno su sve naše nade u rukama Morda, jer sve ovisi o tome je li on kudikamo oslabio neprijatelje ili ne. Ako su ovi Rutzoni oslabljeni, čak i postoje šanse da pobijedimo..."

"Može li se vjerovati Mordu?" Meroz upita, znajući da ih jedan njegov nalog da se makne barijera dijeli od borbe i neizvjesnog njenog konca.

"Može li se vjerovati Mordu Dur'agemskom?", ponovio je Gossah. "Ne znam. To je najviše što se usudim reći."

“Tada neka bude.”, Meroz reče, odlučivši. Okrenuo se prema Osilahu, te rekao: “Poruči vojnicima da uklone zid. A magiju koju su trošili na zid, neka sada stanu trošiti na ubijanje.”

Osilah kimnu, nakon čega je podigao štap uvis i poslao gromoglasan magijski impuls.

Već u sljedećem trenu magijski zid je nestao. S obzirom da je bio nevidljiv, Rutzoni nisu odmah uvidjeli da zida nema, jer nije bilo nikakve razlike u prizoru. Eaa Zat'urne su tada ispalile posljednje strijele na Rutzone, što je prethodilo općem čuđenju jer Rutzoni su od strijela stali čak i padati. Nije ih palo mnogo, no to nije bilo ni bitno. *Padaju!* misao se širila kroz svačiju glavu.

Nažalost, činjenica da ih strijele pogađaju i Rutzonima je govorila da magijskog zida više nema, pa su već u sljedećem trenu stali trčati prema zidu i poput kakvih kukaca skakati po njemu. Svijetli su uspjeli reagirati i udariti magijom u zraku neke od njih, ali većina je Rutzona ipak uspjela domoći se zidina i nevjerojatnom vještinom uspeti se na njih.

Nije prošlo pet otkucaja srca, a već je duž čitavog zida nastupilo kreševno. I tek su tu Svijetli i ezeruni mogli jasno vidjeti da, iako su bili kudikamo oslabljeni na polju magije, Rutzoni nikako nisu bili oslabljeni i na polju fizičke snage.

Izbliza su ezeruni i Svijetli mogli jasno vidjeti svoje neprijatelje. Bili su ti Rutzoni gadna bića. Smrdjeli su na mješavinu mrtve ribe i znoja, koža im je bila bijela ali kanda nečim spaljena, puna sitnih otvorenih rana i opekline. Ruke su im bile prošarane zelenkastim žilama i to je bilo manje-više to što se dalo vidjeti. Njihov neobično uspravan hod i okretnost koja bi posramila i najbolje plesače bili su samo dio njihovih sposobnosti. Bili su majstori u mačevanju, a mačevali su sa svojim starim i hrđavim mačevima. Toliko su bili brzi u mačevanju da je lakše ljudsko oko moglo pratiti let vinske mušice no sječivo Rutzonova mača.

Snaga je u Rutzonima bila golema, pa su tako već čim su stali na zidine pred svoje neprijatelje počeli bacati one jadne Eaa Zat'urne i Svijetle na koje bi se namjerili, a u Rutzona je bio običaj namjeriti se na svakoga na koga bi im pogled pao. Gossah je mogao vidjeti kako neki Rutzon jednom rukom grabi nekog ezeruna daleko težeg od stotinu kilograma, diže ga i baca sa zidina kao kakvo štene. Taj Eaa Zat'urna poginuo je od pada kad se zabio u tvrdo travnato tlo podno zidina.

Gossah se, ugledavši to, smrznuo od straha, što je bilo normalno. Mač koji je držao u rukama ispao mu je iz ruke, a Gossah ne samo da nije pomislio uzeti ga ponovno u ruku, već je ozbiljno razmišljao o tome da stane od straha mokriti. To je njegov um zaokupljalo tih trenutaka dok je gledao u tog Rutzona pred sobom.

Rutzon je taj bacivši ezeruna okrenuo svoje lice prema Gossahu, koji je stajao na dvadesetak koraka od njega. Bio je barem za glavu višlji od Gossaha, a stajao je ne samo uspravno, već i dominantno, šireći svoju veličanstvenost svuda oko sebe.

Lice je svakog Rutzona bilo skriveno iza maske sačinjene od smole i triješća, a sve što se moglo vidjeti iza te maske bile su njihove potpuno crne oči. Jednako je bilo i sa tim što je počeo prilaziti Gossahu.

Gossah se pribere, pa se sagne i uzme sa poda od kamenih ploča svoj mač i stegne ga najjače što je mogao u desnoj šaci. Iz usta lulu iz nekog razloga nije ispuštao, već ju je zubima čvrsto držao. Gledao je konstantno u Rutzona pred sobom, ali nije ga se usudio pogledati u lice.

Mogao se zakleti da čuje njegovo disanje; bilo je vrlo blizu režanju jaguara, koje je jednom u životu imao prilike čuti.

“Hoćeš li me ubiti?” uzevši lulu u lijevu ruku, Gossah je drhtavo upitao. Mislio je oduvijek kako će biti hrabar kada stupi pred Biće Bijelog Carstva. Sada je uvidio kako je oduvijek bio vrlo u krivu.

Rutzon ne odgovori. Bilo je uopće upitno Gossahu poznaju li Bića Bijelog Carstva jezike, ili su poput divljih zvijeri. Ovo drugo nisu mogli biti, jer ipak su znali mačevati i nosili su odjeću (odjeća je Rutzona bila sačinjena uvijek od prljavih izderanih komada nekakve crne tkanine i traka koža, a čak su i čizme od takve kože nosili, što nije bilo suviše slično ljudskom oblačenju, ali ipak nije se moglo nazvati ni zvjerskim), no Gossah se pitao mogu li ipak biti divlje zvijeri, jer njihovo ponašanje na to ukazuje. Dakako, moglo je ponašanje Rutzona biti i opravdano. Mnogi ljudi ako im se učini nepravda postaju slični zvijerima, jednako kao i Rutzoni. No razlika je bila u tome što se nepravda počinjena ljudima mogla prepoznati, a i ljudi obično upozoravaju prije no polude. Pak je sa Rutzonima potpuno drugačije.

Čitave te misli trajale su jedva pola sekunde i vrtile se Gossahovim umom, a već je u sljedećem trenu sve bilo prekinuto jer je Rutzon skočio pred Gossaha i u luku mu u jednom udarcu napravio jedan rez preko čitavog torza. Taj je rez bio desetinu pedlja dubok i barem tri dugačak, a pak je udarac bio toliko snažan da je Gossaha odbacio nekoliko metara dalje. Sama rana dakle nije toliko naškodila Gossahu, koliko je to učinio pad.

No najbolnije za Gossaha ipak su bile opekline nastale od užarena duhana prosuta iz lule po njegovu licu. Bila je sveukupno to velika bol, ali ipak su bogovi bili milostivi spram Gossaha pa se on nije onesvijestio. Da jest, nitko mu ne bi mogao pomoći kad mu je Rutzon prišao u namjeri da ga dokrajči. Ovako je on pomogao sam sebi.

Rutzon mu doista jest prišao i lijevom ga je rukom nakanio zgrabiti za kosu, a desnom mu mačem odsjeći glavu, no dogodilo se da je i Rutzon podcijenio

čovjeka i njegovu želju da živi, pa nije računao da je čovjek pred njime možda još pri svijesti. To ne računanje dovelo je Rutzona do toga da mu je njegova vlastita žrtva zabila mač u trbuh kad se on nad nju nadvio.

Gossah je to učinio iznenada, nakon što je nekoliko sekundi uz mnoštvo muke glumio kako je bez svijesti. Mač nije ispuštao iz ruke, a kada ga je zabio napokon u Rutzona, zabio ga je duboko. A zatim još jednom. I još jednom... i još nekoliko krvavih puta, sve dok Rutzon, koji je sve vrijeme iznenađen stajao dok ga je Gossah boo u trbuh, nije prosuo po Gossahu svu svoju utrobu.

Utroba je Rutzona bila smrdljiva i vruća kao sama žar.

Gossah se iskobelja iz sluzave mješavine utrobe i krvi prije no što se Rutzon mrtav srušio na njegovo mjesto. Svoj je mač ostavio negdje duboko u trbuhu tog Rutzona zabijenog, tako da je, napokon iskobeljan i na nogama, bio u konačnici nenaoružan.

Nije imao ni najmanju namjeru prići lešu Rutzona i njegovoj utrobi što je isprskala čitav taj dio zidina i kruništa. Bila ga je obuzela velika bol i mučnina, pa je samo bacio pogled na nešto drugo. No gdje god pogledao, isto mu je bilo, pa se tako nakon nekoliko sekundi više nije mogao suzdržati, već se sagnuo i stao povraćati. To povraćanje učinilo je da ga čitav ranjeni torzo stane žariti, a krv je ih njegove otvorene rane stala liti i prskati gotovo koliko i bljuvotina koju je izbacivao iz usta. Čak su mu i suze i očiju išle.

Bila je prava sreća što mu se neki neprijatelj nije iskradao iza leđa i ubio ga dok je povraćao, jer tada je doista bio nezaštićen i slab. Mada, čak i kad se u konačnici malo smirio, obrisao usta, stegnuo svoj kožni prsluk i uzeo hrđavi Rutzonov mač u ruke, nije bio ništa više zaštićen. Dapače, bio je slab poput novorođenčeta.

Ali i pun bijesa, što mu je donekle pomoglo.

Stajao je posred zidina, pod udarima vjetra u toj vrlo hladnoj noći, umoran da umorniji nije mogao biti, i disao je punivši svakim udisajem svoja pluća kao da je zrak eliksir snage i života. Bio je smiren koliko nikada prije u životu nije bio i držao je taj teški komad željeza od mača u desnoj ruci tako usklađeno i kanda da je sve zapravo dio kakve simfonije a ne dijela krvave bitke, da se moglo nazvati savršenim.

Oko njega, svi koji su disali padali su. Ljudi, ezeruni i Rutzoni jednako su u agoniji vrištali kad bi osjetili hladno sječivo kako im siječe kožu, tetive i mišiće, a kosti drobi.

Svijetli su slali vatru i vjetar, pa čak su i gromove sa neba spuštali na neprijatelje, ali svejedno su padali kao i ostali. Ezeruni su udarali mačevima, a oni bez mačeva čistom su snagom golim rukama stupali u borbu, i kidali bi meso jednom kada bi ga se dohvatili, a grkljane grizli kao bijesni psi. Svi su urlicali i režali, i brzo su udisali taj otrovni miris krvi koji ih je činio zvijerima. Klali su

bez savjesti, i ubadali, i sjekli.

Mora da im je svima lijepo ratovati, Gossah je pomislio.

Sagnuo se nakon nekog vremena promatranja svega toga i pokupio svoju lulu; u njoj je ostalo nešto malo užarenog duhana. Dakako, sasvim dovoljno. Stavivši lulu među zube, sada, već naučen da se ne boji Rutzona, pošao je dalje. Nije se, zapravo, moglo reći kako je bio nešto hrabriji, koliko se moglo reći kako je bio daleko gluplji. Pamet nije imala nikakve veze sa ratom. Doprije je problem bio što je Gossah koristio razum. Tu grešku nije kanio više ponavljati. Pošao je naprijed, usput hladno stajući na leševe poginulih, i udisao je dim duhana hodajući. Bio je spreman na daljnju borbu.

Pred njim, jedva deset koraka ispred njega, nalazio se dio bastiona gdje je pred svojim neprijateljima stajao Thoron.

I ezerunski je kralj bio umoran i izranjavan. Da nije kraj njega bio Meroz, kojega je prepoznao po njegovom glatko obrijanom licu, ne bi Gossah ni znao da je to u pitanju Thoron. To je bilo tako jer su obojica bila u potpunosti prekrivena sa što sasušenom što svježom krvlju. A i bio je mrkli mrak, dok su pak mjesecina i one dvije tri munje što bi tu i tamo sijevnule jedva osvjetljivale išta. Drugi pak razlog zašto je znao da je ovaj do Meroza Thoron, bio je taj što se njih dvojica nikada nisu razdvajala.

Stajali su Thoron i Meroz tako naslonjeni na krunište i držali su svoja oružja pružena pred sebe; Meroz svoj štap, a Thoron svoj mač. Sa oba je oružja kapala krv.

Pred njima su se nalazila četvorica Rutzona, i jednako su kao i onaj prošli što je napao Gossaha poput predatora čekali priliku kada da napadnu. Za razliku od bilo kojeg drugog Svijetlog ili ezeruna, Meroza i Thorona nisu napali naglo i bezglavo, jer u njima su ipak mogli vidjeti jednu dostojanstvenost, pa čak i kad su kao sada stajali prekriveni krvlju i komadićima kože, mišića i organa onih koje su imali priliku dotad sasjeci. Gospodar Svijetlih i kralj Gavoa su dapače i htjeli da ovi tako nasrnu na njih. Kada neprijatelj ne napada mirno, tada čini greške. A to su Thoron i Meroz znali iskoristiti.

Rutzoni nisu primijetili Gossaha kad im je prišao, što je bilo dobro. Ovaj je to iskoristio, pa se sagnuo i iz ruke nekog mrtvog čovjeka uzeo teški kratki mač, kojeg je zatim što je preciznije mogao bacio na najbližeg Rutzona do sebe. Dakako, jer sreća pravedne nikada nema namjeru dotaknuti, Gossah je mač krivo bacio pa stoga Rutzona kojeg je pogodio nije uspio ubiti. Ali ipak, posjekao mu je bok i preusmjerio je pažnju svih tih Rutzona na sebe, na jedan trenutak vrlo bitan za Thorona i Meroza.

Thoron je, čim je Rutzon najbliži njemu skrenuo pogled na Gossaha, pak u hipu skočio i jednim preciznim zamahom zabio sječivo svoga mača Rutzonu duboko u vrat. Rutzon nije umro, ali se iznenadio i već je nakanio reagirati

udaracem svoje stisnute šake u ezerunskog kralja, kad je Thoron, predviđevši taj udarac koji bi ga lako mogao baciti sa zidina, izbjegao sve to, iščupao mač iz vrata Rutzona, te ga ponovno u luku zario na isto mjesto. Ovoga puta, glava se Rutzona odvojila od njegova tijela i srušila na pod, a krv je stala prskati sve što je stigla.

Za to vrijeme, Meroz, također iskoristivši trenutak nepažnje Rutzona, vrhom je svog štapa udario jednog Rutzona u prepone, te je iz njega poslao najjači magijski impuls u tijelo tog Rutzona što je mogao. Ako je bilo mnogo isprskane krvi od Rutzona kojeg je Thoron obezglavio, to se i nije dalo primijetiti, jer ovaj koji je upio Merozov magijski impuls u sebe rasprsnuo se u tisuće komadića. Nitko sljedećih par sekundi nije mogao ništa vidjeti, pa ni sam Meroz, jer svačije je lice prekrila ljepljiva kaša od krvi i organa, a kraj toga su na toliko vremena bili i dezorijentirani radi zvuka kojeg je magijski impuls proizveo.

Obrisavši lice, Meroz učini nešto što je svakoga iznenadilo: pružio je štapa prema Gossahu i ispalio vatreni oganj na njega. Vatra je ta bila toliko jaka da je uklonila mrak sa šestine čitavog Eriona osvjetlivši ga. Thoron, koji je sve to uspio vidjeti, jedan je trenutak stajao začuđen, a već sljedeći, kada je oganj izgorio a metrima se iznad Gossaha stao uzdizati preostali crni dim, uvidio je kako je Meroz učinio jednu stvar koja je ipak nadmašivala čak i njegovu lukavu taktičnost: pred Gossahom su ležala dva mrtva Rutzona. Jedan je bio crn kao ugljen, i činilo se da će se raspasti u prah samo ako ga se dotakne, a drugi je ležao u krvi na nekom mrtvacu. Rasječen.

“Jesam li te opekao?” dobacio je Meroz Gossahu.

“Ne, ali mač mi je usijan.”, doista, dok je Gossah govorio, jedva se i vidjelo njegovo lice u noći, ali njegov mač u ruci mu je usijan svijetlio. “A mislim da mi je i brada spaljena...”

“Lako za bradu – izrast će.”, tada se javio Thoron, koji je osjetio potrebu da pohvali svoje suborce. “No jeste li vidjeli kako ste pobili ova dva smrada? Kako ste znali uopće da će oboje skočiti na Gossaha?”

“Jednim dijelom sreća, drugim dijelom govor tijela.” kratko je odgovorio Meroz i sastrugao prstima sve komadiće Rutzona sa svoga štapa.

“Ali većim dijelom sreća.”, javio se Gossah, stupivši pred njih. “Ne znam kako je Meroz pogodio da će oba skočiti na mene, ali ja sam uvidio da onaj lijevi hoće. Računajući na njihovu brzinu, zamahnuo sam daleko prije no što je ovaj uopće skočio.”

“Odlično...”, zadivljeno je promrmljao Thoron. “A ti, Meroze?”

Shvativši što je rekao Gossah, Meroz se kiselo osmjehnuo: “Ja sam učinio daleko lošiju stvar od Gossaha: i sam sam zapravo gađao tog lijevog.”

“Hoćeš reći da si promašio?” Thoron upita.

“Hoću reći kako je knez imao vraške sreće što su oba Rutzona skočila na

njega, jer da nisu... pa, ne bi bilo najljepše.”

* * *

Njih su troje dalje duž zida nastavili nešto sigurnije. Nisu se bojali Rutzona, jer sam put kojim su sada hodali, obasjan srebrnastom mjesečinom polusakrivena mjeseca, bio je sačinjen od tijela Rutzona. Doduše, nešto više od onih ezeruna i Svijetlih, ali ipak – i Rutzona. Žao im je svima bilo svojih; Meroz je teška srca gledao mrtve Svijetle, a Thoron Eaa Zat'urne. Svi redom pali bili su im manje-više poznati. Gossah pak nije naletio ni na jednog od svojih pratitelja, ali nije se tomu čudio. Njih je bilo toliko malo da ih se lako među leševima dalo izgubiti. A ako bi Gossah bio baš iskren, nije ih niti tražio.

No nije sve bilo tako loše, čak. Količina palih Rutzona bila je daleko veća od one koju su očekivali. Zapravo, očekivano je bilo da će u prvih deset minuta svi ljudi i ezeruni biti poubijani od strane Rutzona, a da će ih ovi samljeti. Ispalo je, eto, drugačije. Kudikamo pozitivnije.

“Nema nikoga...”, rekao je Thoron nakon nekog vremena. “Sve mi se čini da je ovaj dio zidina čist...”

“I bolje je tako, Thorone.”, rekao je Meroz. “Ne priznajem to rado, ali ona me magija koju sam učinio maloprije izmorila dozlaboga. Teško bih se dalje mogao boriti.”

“Slazem se.” dometnu Gossah, koji se tada sjeti kako mu je trbuh ukrašen jednom dubokom i dugačkom posjeklinom od koje će vjerojatno naposljetku i umrijeti. Nakon nekog vremena okrenuo se spram Meroza i upitao: “Kiša i dalje ne pada. Znači li to da ima još Svijetlih među živima?” Upitao je to iz razloga što je znao da su Svijetli bili ti koji su sve vrijeme čuvali Erion od kiše magijom. To su činili čak i kada su Rutzoni počeli napadati.

“Možda.”, Meroz je odgovorio. “No ne želim se nadati.”

Dalje su nastavili šutke. Ne radi kakvog neugodnog osjećaja, koliko stoga što se jednostavno više nije imalo što reći. Hoće li pred njih izniknuti Rutzoni, ranjeni ezeruni i ljudi, ili pak nitko osim leševa, nitko nije znao reći. A pogađati je bilo besmisleno.

Umor je bio vladar tokom tih trenutaka, zajedno sa vladaricom hladnoćom. Bilo je neobično to, taj dio sa hladnoćom. Naime, vjetrovi su šibali zidine toliko snažno da bi smrznuli svaku kaplju vode na njima u roku od nekoliko minuta, a opet, vreline stotina litara prosute krvi i svi ti mrtvaci grijali su zidine. Rezultat svega toga bila je ledena i zagušljiva sparina.

Pred njima se nije ništa vidjelo; i ono malo donedavne mjesecine prekrili su oblaci. Tri su starca hodala sve nepažljivije i umornije. Gossah je nekoliko puta zapeo za kakvog mrtvaca i skoro pao, ali u zadnji se trenutak uhvatio za dio

kruništa i ostao na nogama. Svaki taj put kad bi zapeo, iz njegovih bi rana potekla krv. Već je ionako imao suviše malo krvi u sebi, jedva dostatno za još vrlo malo hodanja, a ta ga je nepažljivost dovodila do sve gorih pozicija.

“Možeš li, Gossahu?” Thoron je zgrabio u jednom trenutku kneza za podlakticu i pridržao ga da ne padne.

“Mogu...” ovaj je slagao. Dakako, nitko mu nije vjerovao. Iako su i Thoron i Meroz također bili obliveni krvlju, njih dvojica niti približno nisu bila ranjena koliko je bio Gossah. Znali su da je knez ranjen, ali u mraku nisu znali koliko točno.

“Slušaj, ako ne možeš dalje, Meroz i ja ćemo ti raskrčiti jedan dio od zidina pa ti ondje leži. Vratit ćemo se čim uzmognemo.”

“Ne budi lud, Thorone.” Gossah je odgovorio. Sve se vrijeme držao desnom rukom za trbuh, iz kojeg je polako curila krv. Nije tu krv mogao vidjeti, ali ipak ju je osjetio ljepljivu i vruću među prstima, a toliko je te krvi bilo da Gossah uopće nije držao dlan na samoj rani, već na svojom kožnom prsluku kroz kojega je također ona probijala. “Ta uvjeren sam da ćete naletjeti na demone, a sami se nećete moći boriti...”

“Dok si ranjen, ni sa tobom nećemo.”

“Ali već sam se borio.” Gossah se pobuni, no taj najnoviji njegov glas bijaše toliko slabiji u usporedbi sa onim prijašnjim da su tu oba njegova sugovornika zaključila da je doista istina: knez ne može dalje. A jednako su mislile i Gossahove noge, koje su ga natjerale da se najednom zaustavi.

Thoron tada pažljivo reče, ne želeći uvijediti Gossaha: “Borio si se i spasio si nas, ali tada si izgubio manje krvi. Istina je, jel' tako; ranjen si?”

“Ne...”, Gossah pomisli slagati, ali ipak ne slaže: “Jesam, da.”

“Vidiš”, nasmiješi se Thoron. “Nema potrebe da nastavljaš dalje. Evo”, reče, nakon čega gurne nekoliko mrtvacu oslobodivši kameno tlo. Odmah potom je skinuo i krzno sa svojih ramena, te ga rasprostro na tom slobodnom dijelu poda, “Leži ovdje i odmori. Meroz i ja vraćamo se ubrzo.”

“Vidi, Thorone”, Gossah odlučno ipak odluči odbiti ponudu. Doista je imao namjeru ići do kraja rame uz rame sa tim prilikama, “istina je da sam ranjen, ali nije mnogo krvi... nije...”

Thoron naglo uhvati kneza u njegovu padu. “Znao sam.”, rekao je pridržavajući Gossahovo malaksalo tijelo. “Izgubio je previše krvi; onesvijestio se.” rekavši to, položio je kneza na ono svoje rasprostro krzno.

“Da ga zavijemo?” Meroz upita.

“Nema potrebe. Predugo bi trajalo.”, Thoron reče. “Ako preživi – preživi. Ako ne, nije jedini.”

Merozu ta hladnoća ezerunskog kralja nije bila ni najmanje čudna. Štoviše, nije mario za to. I sam je bio umoran kao iscrpljena životinja; magija koju je te

noći koristio bila je nešto daleko više no što je on ikada prije učinio. Bilo je uopće čudo što je ostao živ. "Idemo onda.", rekao je naposljetku. "Što prije doznamo ishod bitke, prije ćemo se moći vratiti i izliječiti ga... ako se izbori dotad, dakako."

"Svakako.", Thoron reče, no nije nastavio dalje. Napravio je nekoliko koraka udaljavši se od Meroza i Gossaha, kanda tražeći nešto u mraku. Napokon, desetak sekundi kasnije, vratio se sa još jednim debelim komadom krzna u ruci. S tim je krznom prišao onesviještenom Gossahu te ga pokrio.

"Sad su mu nešto veće šanse da preživi." jedno se osmjehnuvši, znajući kako tom čovjeku duguje daleko više od puka dva krzna, rekao je. Spram Gossaha osjećao je ne samo poštovanje, već i strahopoštovanje. Taj čovjek što je pred njegovim nogama ležao u krznima bio je baš to: čovjek. I to je bilo ono što je u Thoronu izazivalo strahopoštovanje.

"Nadam se da ćeš preživjeti...", Thoron je promrmljao. "Bila bi šteta..."

S tim riječima na usnama, Thoron napusti Gossaha i ode za Merozom u mrak.

* * *

Gossah se probudio se usred mraka. Ležao je nepomičan i smrzavajući se iako je bio u krznima. U glavi mu je bubnjalo, a čitav mu je trup parao bol one posjekline od mača. Čitav je bio ili u krvi ili u znoju – nije znao točno reći – i čitavo mu je tijelo bilo iziritirano od strane toga, no on se bojao uopće pomaknuti a kamoli počestati ili makar obrisati. Tomu je naime bila razlog i sama ta sreća koju je osjećao što nije umro, a nije umro upravo iz razloga što se nije suviše micao, pa nije iskrvario u potpunosti. Istina, izgubio je svijest i i samome mu je bilo upitno hoće li preživjeti, ali ipak: sama nesvjestica nije mu dala micati se nekoliko sati pa, kada je napokon otvorio oči i ugledao isto ono mračno nebo nad sobom, sada sa mjesecom malo manje zaklonjenim oblacima, uvidio je kako mu se sva krv na površini tijela osušila i stvrdnula, a samim time je i svaka rana prestala krvariti.

Doduše, krv koja se sasušila po njegovu tijelu bila je prije toga pomiješana sa mnogo dlaka krzana u kojima je ležao i sa još više prljavštine. Moglo mu se stoga dogoditi da do jutra ipak umre; da mu se rane toliko inficiraju da vidari više ne mogu učiniti ništa. Sve to bilo je u rukama bogova. Upravo stoga, prvog trena kad je otvorio oči, Gossah se stao moliti Mordaniusu i Obi.

Nije mislio ni na što drugo dok je molio, a molio je dugo. Nije mislio čak ni na svoga sina ili dobre ljude na koje je naletio tokom svog života. Ni na što, doista, i to vrlo dugo.

Promatrač bi se tu lako dao zavesti i početi osjećati prezir, jer očekivao je od

čovjeka možda herojstvo i nekakvu čovječnost, ali tada bi taj promatrač bio doista ništa više od glupana. Od ljudi se, a pogotovo dok se bore za vlastiti život, nikada ne treba očekivati ništa više od pukog, preplašenog, gotovo zmijskog uvijanja i moljenja za život. Živjeti - to je ono što ljudi hoće! A niti ne znaju koliko kvalitetnijih, zapravo, želja ima...

Nije znao ni Gossah. On je drhtavim glasom mrmljao, potpuno ravno ležeći na leđima, sa rukama uz bokove, nepomičan, i plakao je tako mrmljajući u molitvi. Kraj znoja, iako se također i tresao radi hladnoće, niz sljepoočnice su mu polako tekle suze, jer bio je uplašen. Kad je disao, disao je duboko, tako da su mu se prsa visoko nadimala, i nije disao ništa mirnije no što je govorio. Sve je bilo činjeno drhtureći.

Vjetar je nad njime kovitlao sive oblake i razbijao ih tako da u potpunosti očisti nebo. Nije to bio znak da će pasti kiša, već da je kiša upravo pala i da dolaze vedra vremena. Zvijezde, jedna po jedna, nestajale su kako je jutro imalo doći. Kraljevanje noći bližilo se kraju, sve njene strahote polako su nestajale. Svaka munja koja je imala sijevnuti, sijevnula je.

Enzolart se napio kiše i krvi sasvim dovoljno.

A Gossah je ležao i molio sam. Svim srcem išekujući da se to jutro i vedro nebo doista pojave. Umirao je; možda ne te noći i tog jutra, ili uopće u bliskoj budućnosti, ali umrijeti se svejedno u konačnici mora, a on je osjećao kako mu je ta konačnica sve bliže. Bilo je svejedno, dakle, umirao ili ne umirao, no ako se u čemu krila stvarna razlika bila je ona u načinu umiranja: *Jedno je umrijeti tužan*, mislio je Gossah, *a nešto sasvim drugo sretan*. I tu se krio odgovor zašto se Gossah toliko bojao smrti: to nije bila njegova smrt što je izazivala u njemu strah, nego on nije imao namjere umrijeti nesretan usred nasilja. Nije htio umrijeti sam.

Shvativši to, Gossah prestane moliti.

On se tada osmjehnu i tiho zahvali bogovima što su mu dopustili shvatiti tu jednu stvar koja mu je toliko značila. I učinivši to, više osjećajući da nema energije ni da bude pri svijesti, on se srušio natrag u san.

* * *

Za to vrijeme, dok su posljednji Rutzoni gubili bitku pod hrabrim vojnicima Thorona i Meroza, Gossahov je sin Habor i dalje spavao u konjušnici, u potpunosti skriven pod sijenom. Činilo se da mu je kudikamo bolje no onima vani, što su se borili na hladnoći, ali to je bio samo privid, jer nije prošlo mnogo vremena prije no što su prvi Rutzoni započeli sa rušenjem svih onih silnih žeravnika i prosipanjem žari po krovovima potleušica. Jesu li to Rutzoni učinili namjerno ili ne nitko nije znao reći, ali kako bilo da bilo, uskoro je stotine

kilograma usijane žeravice iz žeravnika duž zida bilo je porušeno po slamnatim krovovima unutar grada i nije bilo potrebno mnogo čekati, a već su prvi dijelovi Eriona bili obuhvaćeni plamenom. Kako kiša više nije padala, a vjetar je pak i dalje ostao udarati, vatri nije bilo potrebno mnogo da se raširi. Jedva desetak minuta nakon prvih porušenih žeravnika, petina je svih erionskih kuća bila u buktinji.

▲ jednako je bilo i sa konjušnicama.

Iako je odspavao nekoliko sati, Habor je i dalje bio pripit kada ga je probudio zagušljivi miris dima. Prvu se čitavu minutu nije na dim ni osvrtao, već je pokušao vratiti se spavanju, ali kad je sljedeći puta otvorio oči i oko sebe ugledao slamu u plamenu, racionalno ga je razmišljanje ipak pogodilo. Kao bičem potjeran, Habor je tada u skoku ustao i pokušao se orijentirati. Njegova mamurnost, zajedno sa gustim dimom, nije mu dozvoljavala na vrijeme sjetiti se gdje su vrata. Zapravo, shvatio je gdje su vrata nakon jedva pet sekundi razmišljanja, no tada je već bilo prekasno.

Čitav jedan dio konjušnice u plamenu se urušio.

Vrućina je bila strahovita i Habor se nije samo ubrzo znojio, već je stao osjećati i opeklina po tijelu. Držao je da će poginuti u toj vatri koja ga je ubrzo okružila, i to je držao da će biti redosljedom: prvo će mu se istopiti brada i kosa, zatim će se zapaliti odjeća i ispeći mu se koža, a onda će ista stati pucati, dok će sve tjelesne tekućine iz tijela kroz rane stati navirati i isparavati. Tada će uslijediti prženje mesa i kostiju, te odmah potom i smrt. No, ako bude doista sretan, smrt će uslijediti i ranije poradi gušenja.

Bilo je neobično koliko je Habor miran bio kad je sve te misli odvagao u glavi. Bilo radi toga što nije bio u potpunosti razbuden, ili što ga je ošamutio dim, ali on nije osjećao straha.

Vani je vladala noć, ali silno plamenje sve je osvjetljivalo. Habor nije znao što da čini. U najmanju je ruku bio u klopci.

“Je li ovo kraj?” upitao se i bacio pogled ponad sebe, jer iz nekog je razloga očekivao da će se strop urušiti na njega. No to se nije dogodilo. Mada, Habor je već u sljedećem trenutku požalio što mu se to nije dogodilo, jer tako bi uslijedila brza i daleko manje bolna smrt od one koja ga je, kako je držao, čekala iza ugla.

Vrućina je bila nesnosna, a disati je zrak uskoro postalo luksuz. Ubrzo je stalo nastupati ono što je i očekivao: kosa i brada počele su mu se polako topiti. U pitanju je bio nezamislivo bolan proces, jer tomu je bila potrebna velika vrućina. Sve što je doprije bila slama ili drvo oko njega, sada je bila čista žar. Svijetlilo je sve oko njega kao da se samo sunce spustilo sa nebesa, i grijalo je jednako nemilosrdno. Habor je stajao u žeravici nastaloj od izgorjele slame, a kako su mu se polako topile čizme, bilo je samo pitanje vremena kada će bosih nogu na njoj stajati.

“Ovo traje neobično dugo.” Habor je rekao, već nestrpljivo iščekujući smrt. Bilo je to stoga što nije htio umrijeti od opekline, već od neke lakše smrti. Ubrzo se uhvatio kako priželjkuje kako se onaj strop na njega ipak uruši. U jednom je trenutku čak pokupio neki vrući kamen sa poda i pogodio njime strop da vidi hoće li se ovaj urušiti. Dakako, ništa mu nije koristilo.

Pakao je tek dolazio, i to je Habor dobro znao. U pogotovu je to znao što je već u sljedećem trenutku bio svjedok tri puta jačem i agresivnijem plamenju koje se kao olujom nošeno stalo kovitlati uokolo konjušnicom. Tu je Habor osjetio na sebi udare vrućeg vjetra, od kojih mu je prvi spalio gotovo čitav prednji dio torza prekrivenog uskrobljenom kožom.

Instinktivno, uvidjevši da se vatra oko njega vrti i da će svaki čas završiti živ spaljen, Habor je kleknuo i pokrio glavu rukama. Kože na obje podlaktice već u sljedećem trenu nije uopće imao. Tu su bili samo crni mišići i zakuhala krv.

Od boli, Habor uskoro počne vrištati. Bio je to trenutak kada na njegovu tijelu više nije bilo niti jedne dlake, pola odjeće i petine sve kože. Sve je bilo spaljeno.

Vatra je oko njega hučala kao snažni vjetar, samo nekoliko desetaka puta glasnije. Zvuci su ti bili strahotni, ali i tada, Habor nije mogao reći da se boji. Samo da jako pati.

I on se, kao i njegov otac pred svojim krajem, tada stao nečemu moliti, a kad je poslušao vlastite riječi koje su mu izlazile iz usta, uvidio je kako se moli da što prije umre. Htio je više no išta da se sve uruši na njega pa da umre i bol nestane.

Vatra mu je pomogla u potpunosti se otrijezniti. Dok je bio pijan, na raspolaganju je imao čitav svijet ali ne i razum da se tim svijetom kreće. Sada je pak imao dovoljno razuma da prijede čitav svijet sa svakim korakom pametno isplaniranim, ali nije imao i slobodu to učiniti. Bio je zarobljen u konjušnici koja se, metar za metrom, urušavala.

Bilo je doista neobično koliko je jedno ljudsko biće slabo. *Čovjek može udariti i mrziti, može čak i ubiti*, mislio je Habor, *ali eto, pred vatrom naposljetku ipak završi opečen. Ma kakav bio.*

Opečen je bio i on, i to toliko gadno da bi se mnogi zgrozili kada bi ga vidjeli tako skvrčenog na podu, okruženog buktinjom. Iako je u početku vrištao od boli, konačnicu je ipak odlučio dočekati pokorno šuteći. Nije htio sramotiti pretke vrišteći poput djevojčice u času svoje smrti, pa se stoga samo prepustio.

Svojim crnim usnama čak se i nasmiješio. “Zbogom, dobri ljudi...” šapnuo je dok ga je plamen grlio.

No bogovi su za njega imali drugačiji plan, pa tu ipak nije bio kraj. Seknudu nakon što je to rekao, mjesto gdje su nekoć bila vrata prsnulo je kao što bi i kakav komad keramike pod udarom čekića. Kako nije više mogao pravilno gledati, Habor nije mogao uvidjeti što je točno uzrokovalo prasak, a nije ni znao

dogada li se to zapravo ili samo halucinira prije smrti.

Prasak je od tog dijela konjušnice ostavio samo veliku rupu. Kroz tu rupu, da je mogao hodati i da ga je uopće bilo briga, Habor je mogao pobjeći van. Ali doista: on nije mario ni najmanje.

No nije ni trebao, jer već u sljedećem trenutku u konjušnicu je kroz tu rupu ušao netko tko jest. Sa štapom u rukama, u konjušnici se tada našao Meroz.

“Tu je...!” rekavši to, Meroz pruži svoj štap pred sebe i učini nešto radi čega će mu Habor i Gossah kasnije ostati vječno zahvalni: izbavi Habora.

* * *

Sljedeći puta kada je Gossah otvorio oči, one su se iznenađeno raširile pokušavajući shvatiti što se događa. Trebalo mu je nekoliko trenutaka da uvidi kako leži u udobnom krevetu, sa onom boli koja ga je doprije mučila nekoliko puta žešćom no što je bila. Pokušavši pomaknuti ruke, uvidio je kako su mu obje u zavojima.

Nalazio se u jednoj vrlo hladnoj i prostranoj prostoriji podignutoj od kamena obrađena do finih detalja. Oči su mu mogle gledati samo u strop, no i iz tog je mnogo saznao: samo strop rekao mu je da se nalazi u prostoriji daleko većoj no da bi ona bila korištena kao privatna odaja, što je Gossahu odmah reklo kako se nalazi u bolnici. Tomu u prilog išao je i sam krevet u kojemu se nalazio, zavoji kojima je bio povijen, te smrad kojega nije bilo, jer se prostorija konstantno provjetravala.

Razmislivši malo o svojim zaključcima i složivši se sam sa sobom kako su oni na mjestu, bez ikakva je kolebanja već u sljedećem trenutku stao dozivati vidara.

A vidar se ubrzo i pojavio.

“Probudili ste se, gospodaru Gossah.”, srednjovječni je vidar rekao. “Neobično ste izdržljivi; niste ležali niti deset sati, a već ste sposobni za govor.” Vidar je govorio veselo, ali Gossah je ipak poznavao tu vrstu veselja. U pitanju je bila gluma kako bi se bolesnik osjećao bolje. Već je to vidio u mnogo ljudi.

“Sposoban sam i za hod.”, Gossah odgovori. “Zvao sam da upitam za kralja Gavoza i vašeg gospodara Meroza. Jesu li oni dobro? Možete li me odvesti do njih? Ne poznajem Erion...”

“Ne bi vam valjalo nikuda ići sada. Prije desetak sati ste ranjeni, gospodaru Gossah, pet ste sati ležali i krvarili (gotovo umrli), a već sat kasnije ste zašiveni, te su vam opeklinama zatvorene rane...”

To je dakle bila ta bol koju je Gossah osjetio a nije znao koja je točno: bol od opekline. I slutio je da su ga na neki takav način liječili. Erionski vidari nisu se bitno razlikovali od hil'gumskih. I u jednih i u drugih, Gossah je držao, neizvjesno je hoće li bolesnik živ izaći iz bolnice kad je već za dlaku živ izašao iz

bitke.

“Inzistiram” naposljetku je rekao, ne nalazeći nikakav drugi argument.

“Svakako ću vam dopustiti da idete, no prvo vas hoću upoznati sa posljedicama. Naime, mogu vam popucati šavovi, rane se inficirati ili se jednostavno možete srušiti jednom kad krv stane kolati tijelom u hodu. Opasno je.”

“Razumio sam. Mogu li sada ići?”

“Ruke su vam odriješene.” osmjehnuvši se, vidar je rekao i odmaknuo se od kreveta.

Iako je bio čitav u zavojima, ipak se mogao pomicati. Doduše, bolno polako. Prvo je maknuo sa sebe pokrivač, a onda se uspravio u sjedeći položaj. Čim je to učinio, vid mu se na trenutak zamutio. Događalo mu se i prije da kada naglo ustane na jedan trenutak ne može gledati, ali nikada ovako intenzivno. Toliko je to jako bilo da se Gossahu činilo kako će se doista srušiti i izgubiti svijest.

“Dozvolite da vam pomognem.” vidar je tada rekao, prišao mu i primio ga za ruku. Gossah se na to grčevito uhvatio za vidara i pokušao ustati. Pokušao je, ali nije uspio.

“Tomu je uzrok prevelik gubitak krvi. Mišići vam nemaju dovoljno krvi kako bi mogli pravilno funkcionirati.”, vidar je prijateljski objasnio. “Ali neka vas to ne obeshrabi: krv će se već nadomjestiti, a mišići se samo trebaju koristiti i sve će biti u redu. Pokušajmo opet.”

Ponovno, jednako kao i zadnji put, Gossah primi vidara za njegovu halju i pokuša se podići. Baš kao i prošli puta, Gossah nije uspio ustati, jer u jednom je trenutku izgubio svu snagu i nije mogao dalje. No srećom vidar je to prepoznao, i u tom trenutku on je Gossaha uhvatio još čvršće, i još jače ga povukao na noge, pa je tako Gossah naposljetku ipak ustao.

Stavši na svoje slabe noge, vid mu se ponovno zamutio, ali ovaj puta nešto slabije. U glavi mu je počelo bubnjati. Na to se Gossah nije obazirao.

Napravio je nekoliko koraka. Sve to vrijeme, vidar ga je pridržavao.

“Pokušati ću sada hodati bez tebe.” poručio je vidaru nakon nekog vremena. Vidar te riječi prihvati i odmakne se od Gossaha.

Dakako, bez vidareve pomoći mogao je samo stajati. To stajanje ulilo mu je lažnu sigurnost kako može i hodati, pa je sljedeći korak pokušao napraviti bez ikakva straha. Kako je ispalo, to nije trebao učiniti, jer da nije u sljedećem trenutku vidar reagirao i priskočio da ga pridrži, Gossah bi pao.

“Mislim da ipak ne bi trebali hodati.”, vidar će tada. “Osim ako hoćete da vas pridržavam čitavim putem.”

Gossah razmisli o tome. “Nema potrebe.”, razmislivši, odgovorio je. “Mislim da će mi biti dovoljan jedan štap za hodanje. Ima li ih ovdje?”

Štapovi za hodanje nisu postojali među Svijetlima – bili su tu samo

čarobnjački štapovi. Ali vidar je shvatio na što Gossah misli. Stoga je odgovorio: "Imamo nekoliko štapova. Otići ću vam po jednog odmah sada, a vi uzmite moj da se pridržavate dok se ne vratim." vidar je rekao i, kanda nevoljko, predao svoj štap Gossahu. Već u sljedećem trenutku, pošao je do vrata i napustio prostoriju.

Gossah je stoga ostao u bolnici sam, oslanjajući se na vidarev čarobnjački štap. Bio je bos, a kameni pod je bio hladan, pa se iz tog razloga već sljedećeg trenutaka stao osvrutati po prostoriji tražeći nešto što će navući na noge. Tamo gdje je prvo gledao nije ništa našao.

Napravio je nekoliko koraka i stao posred prostorije. Tu je mogao otprilike vidjeti njenu punu veličinu: čitava je prostorija bila duga i široka kao pola Hinnorove dvorane u Kessyru, što je i dalje bilo ogromno. U prostoriji koja je, činilo se, bila jedina prostorija čitave bolnice (jer nije bilo potrebe kraj jedne tolike prostorije podizati još jednu) nalazilo se pedesetak kreveta, i baš je u svakom od njih netko ležao.

Iz puke znatiželje, Gossah je prišao najbližem krevetu kraj svog. U krevetu je, sa pokrivačem koji mu je pokrivač tijelo i pola glave, ležao čovjek. To malo njegova lica što je mogao ugledati bilo je dijelom zelenkasto, dijelom tamnoplavo od mnogih udaraca koje je primilo. Čovjek je spavao, a pokrivač se na mjestu njegovih prsa podizao i spuštao vrlo polako.

Štap kojeg je Gossah držao bio je neobičan, jer magiju koja se u njemu nalazila on je mogao osjetiti poput kakvog pulsiranja, kao da je štap bio živ i mogao mijenjati ne samo svoju veličinu i težinu, već kanda je mogao i dati do znanja Gossahu određene stvari. Kad bi pogledao na jedan trenutak u štap, Gossah se mogao zakleti da mu štap u njegovu umu stvara pomisao: *Ti nisi moj vlasnik...* No Gossah o tomu nije htio suviše razmiljati, jer sve što je htio od štapa bilo je da mu pomogne hodati, i na tomu je Gossah bio zahvalan.

Prišavši bliže onom usnulom ranjeniku, Gossah uvidi kako je ovaj ne samo izudaran, već i da mu je iskopano lijevo oko. Na mjestu oka sada je bila samo smežurana koža prepuna ogrebotina.

Ipak nisam najgore prošao, pomislio je. Ovaj jadnik je daleko gore... što?

"Qarsam?" uplašeno je izustio i brzo prišao ranjeniku, dobro ga pogledavši da se uvjeri. Jest, to je doista bio Ser Qarsam.

Jadnik je izgubio oko. U Gossahu to izazove bol daleko veću no da je sam primio jednake rane. *Izgubiti oko...* to je bilo jedno od najgorih stvari, držao je Gossah, koje su se mogle dogoditi čovjeku.

Kako će sada... pokušao je složiti pravilan slijed misli Gossah, ali one nisu suviše surađivale. Gossah uvidi kako mu se opet muti vid, pa se uspravi i pogleda u strop, pokušavši se tada umiriti.

Stao se najednom pitati koji ih je vrag sve uopće tjerao da dođu u tu Krvavu zemlju. Zašto nisu poslušali preživjele mornare *Znatiželjnog jedra* i okanili sve

svega toga?

Nije se to dugo pitao, jer bilo je uzaludno pitati se. *Dogodilo se što se dogodilo*, kudikamo se pribavši, Gossah je pomislio. *Mnogi će od nas sada morati živjeti sa ranama koje su zadobili. No ne brinem se ja za fizičke rane... lako za kožu – ona zacijeli. Razum je naš, razum svakoga od nas, taj koji je opasno ranjen.* Pogledao je u Ser Qarsama. *Šteta za mladića. Ali sada se više ništa ne može...*

Pomislio se okrenuti i maknuti, ali tada se sjetio da oko ne mora biti jedino što je mladi vitez izgubio. Vratio je natrag pogled na bradato i izgrebano lice slijepijene smeđe kose za čelo mladog Ser Qarsama. Već u sljedećem trenutku sa mukom se nagnuo nad njega, čvrsto držeći štap, i dio po dio tijela stao mu otkrivati da vidi je li mladić još nešto izgubio. Ruke i noge je imao, što je bilo prvo što je Gossah pogledao. Trup mu je bio u zavojima, a zavoje se ipak nije usudio uklanjati. Sljedeće što je učinio, bilo je brojanje prstiju.

Gossahu je laknulo; Ser Qarsam samo je izgubio oko. To mu ne bi trebalo biti teško prebroditi. Ali i dalje će sanjati mrtve, to je sigurno, i trest će se u mraku mnogo noći u svome životu, a krvave bitke koje je doživio sanjati će tako živo. Sve je to neminovno.

Nije više bilo potrebe promatrati Ser Qarsama. Tom čovjeku bio je potreban samo dug san i mnogo strpljenja. Sa vitezova kreveta Gossah je prešao pogledom na pod.

“Tu ste...” rekao je tiho kad je ugledao svoje čizme. Smiješak mu je odmah zatitrao na licu. Sjeo je na tada, uz mnogo muke, na rub Ser Qarsamova kreveta i stao napokon navlačiti čizme na noge.

Dok je Gossah navlačio svoje čizme, vrata prostorije se najednom otvoriše i u prostoriju uđe vidar, držeći u ruci jedan ravan i dug štap, nešto veći od njegova čarobnjačkog.

“Valjda će vam ovaj biti pogodan...” sa ulaza je dobio vidar.

Gossah se trže. “Da, svakako.” reče. Oslonivši se posljednji put na vidarev čarobnjački štap i ustavši, pričekao je da mu vidar pride pa da zamijene štapove. Na vidarevu licu mogla se vidjeti jedna neobična sreća kad je nakon, za čarobnjaka dugog, rastanka napokon primio svoj štap.

Puki štap od jablanovine, mada dosta pažljivije obrađen, nije bio ni približan čarobnjačkom štapu u Gossahovoj ruci. Nije znao zašto, ali magija u štapu svidjela mu se. Ona mu je bila i više od oslonca.

To je, dakako, bila zamka u koju su mnogi dotad upali, što je vidar primijetio, pa je promijenio što je prije mogao temu. Ljudi se lako zaljube u magiju, pa ih ona obuzme i izludi. To nikako nije dobro. Najbolje je, ako već ne pobjeći od nje, a ono barem prilaziti joj vrlo malim koracima tokom što dužeg vremena.

“Jeste li sigurni da više ne trebate moju pomoć?” upitao je vidar, ali tako da je

prekinuo Gossahov pogled što je počivao na njegovu štapu.

“Pomoć...”, izustio je Gossah nalazeći riječi. Sekundu kasnije, nastavi: “Da! Htio sam upitati što je sa Ser Qarsamom – to je ovaj bez oka”, rekao je pokazavši na priliku u krevetu. “Hoće li preživjeti?”

“Vitez...”, promrmlja zamišljeno vidar, čudeći se nečemu drugome. “On je manje-više dobro. Preživjet će...”

Gossahu je laknulo.

“... no vaš sin je taj uz kojeg je vezana moja briga.”

“Habor? Što je s njim?” upita Gossah najednom se osjećajući posramljeno jer toliko dugo nije nijednu pomisao upravio spram svoga sina.

“Tokom bitke ostao je zarobljen u konjušnici koju je zahvatio plamen. Gotovo je poginuo.”

“Je li jako ozlijeđen?” ozbiljno i zabrinuto Gossah upita.

“Ako imate vremena, to bih dopustio vama da prosudite.”, vidar odgovori. Napravio je tada nekoliko koraka i udaljio se na drugi kraj prostorije, prolazeći tiho između mnogih kreveta sa ranjenicima. Ranjenicima su se glave dale vidjeti samo djelomično, jer bili su svi gotovo u potpunosti skriveni pod dekom, pa je tako vidar morao pažljivo pogledati svakog ranjenika naosob da uvidi je li to sin kneza.

Napokon je našao Habora. “Dodite!”, vidar je rekao i mahnuo rukom Gossahu da mu ovaj priđe. Gossah nesvjesno izbroji sedamdeset koraka koje je nesigirno napravio sada sa običnim, a ne čarobnjačkim, štapom kao pomoći.

Njegov je sin Habor jedini ležao čitav u zavojima, za razliku od ostalih ranjenika kojima je ipak mogao vidjeti izloženo lice. Čak je i Ser Qarsam imao zavoj samo na oku, dok su mu se čelo, sljepoočnice i kosa mogli vidjeti.

Habor je bio čitav ispečen, što je govorilo kako su Gossahu zavoji dozvoljavali vidjeti samo njegove nosnice i usta. Ništa više.

Vidar je šutio, ne znajući što bi točno rekao a da utješi oca. Pustio je da Gossah priđe Haboru i pažljivo ga, drhtavim prstima, dotakne. Habor je spavao – jednako kao i svi ostali ranjenici. Tu je Gossah držao kako ih vidar namjerno uspavljuje pripravcima, tako da prožive što manje boli – i disanje mu je bilo neobično hrapavo, kao da mu je vrućina oštetila i dišne puteve.

Gossahu je bilo teško promatrati svoga sina u takvom stanju, ali tu se nije dalo ništa učiniti. Samo tužno promatrati.

“Čini se da je strašno”, tada se vidar ponovno javi, “ali doista vam je sin prošao podosta bolje od ostalih. Sa organima, mišićima i kostima mu je sve u redu. Samo mu je koža na većini tijela ispečena i ima problema sa disanjem. Disanje će se poboljšati kroz najviše dva mjeseca, ali koža...”

“Ona ostaje.”, promrmlja Gossah. “Habor će biti ružna pojava ostatak života.” doda sa gorčinom u glasu.

Vidar se suzdržavao od potvrđivanja tih riječi mada su one bile sasvim na mjestu. Nije namjeravao podržati Gossaha jer bi mu time mogao uvrijediti sina.

“Trup, leđa i noge daleko su mu manje ozlijeđeni od ruku i lica. Kosa će mu izrasti opet, predmnijevam, ali da, koža će mu na većini tijela ostati izbrazdana.”

“Shvaćam.”, Gossah reče i kimnu glavom. “No”, doda nešto vedrije, “treba misliti pozitivno: ipak je živ.”

“To je istina...” vidar će pogledavši u pod. On je poznavao tu lažnu hrabrost od strane obitelji bolesnika. Ta lažna hrabrost zapravo je bio pokušaj bijega od žaljenja, i to je vidar u jednu ruku smatrao dobrim, jer od žaljenja nije bilo mnogo vajde.

“Onda... to je to. Habora ću pustiti da odmara.”, Gossah reče, skupivši nešto više utjehe i hrabrosti. “A ja idem pomoći gospodarima Merozu i Thoronu. Jerbo smo i dalje u opasnosti dok se ponovno ne uspostavi red.”

“Razumijem.” vidar se složi i pođe za Gossahom. Hodajući u tišini, otrpao je Gossaha do vrata. Prišavši vratima, Gossah i vidar se kratko pozdrave, nakon čega Gossah otvori vrata te se oni rastanu.

* * *

Bolnica je bila jedan mali dio dvora podignutog od kamena dovučenog sa planina oko Eriona. Tko je taj kamen dovukao i od njega podigao Erion Gossah nije znao, a nije se niti pitao, s obzirom da ga nije zanimalo.

Mnogo je hodnika dijelilo prostoriju sa ranjenicima od izlaza iz bolnice i konačno stupanje na poslijepodnevni zrak. Iako je u čitavoj bolnici bilo hladno, vani to nikako nije bilo. Gossaha je dočekala sparina nastala od isparavanja krvi i kiše. Sve što je njegov pogled mogao vidjeti jučer, toga više nije bilo. Nije, za početak, nigdje više mogao ugledati mrtvace i ranjenike kako leže uokolo. Jednostavno ih nije bilo. Nije bilo ni leševa Rutzona, niti gotovo ikakvog znaka, osim možda mnogo spaljenih potleušica, da se tu uopće vodila kakva bitka. To izgorjelo drvo i slama, koji su stvorili usput i mnogo čađi po zidinama kraj kojih su bile podignute, bili su jedini znak dapače koji je mogao na prolivenu krv podsjetiti.

Ali tu je bio i smrad.

Mrtvi Rutzoni doista jesu bili uklonjeni, no njihovi leševi nisu bili zakopani, jer za to nije bilo dovoljno vremena. Jednostavno su ih umjesto toga preživjeli Svijetli i Eaa Zat'urne nabacali na hrpe nedaleko od grada. Sa tih je hrpa leševa sada vjetar donosio opojan smrad koji je gušio svakoga u Erionu.

Gdje da pođe, Gossah nije znao. Nije doista znao ni je li mu cilj doći do Thorona i Meroza, ako su oni uopće više i živi. Hodao je pod svjetloplavim i blještavim oblacima više odmarajući se tim hodom, no doista idući nekuda.

Njemu je smrad leševa bio mio. Ne radi toga što je volio leševe, već stoga što je to bio jedini zrak koji je vladao vani, a kakav je da je, barem je zrak slobode. Drugog nema. *Bitka je gotova*, spokojno je držao Gossah. *Sada nam je samo preostalo disati i nastaviti živjeti*. A držao je da je u pravu. *Iako nikada neću shvatiti zašto zrak slobode uvijek mora mirisati na krv, i zašto je put do slobode načinjen od leševa i patnje kao jedinog građevnog materijala?*

Kaldrma je još bila mokra od sinoćnje kiše, ali to Gossahu nije smetalo. Nije to štoviše niti primijetio. Sve što jest primjećivao, zapravo, bio je sam taj Erion: grad sa stotinama što drvenih, što kamenih kuća podignutim unutar sigurnosti visokih sivih zidina. *Dobar ste posao učinile sinoć, zidine. I hvala vam na tome*, Gossah je pomislio.

Nastavio je dalje jednako šepavim i pažljivim korakom kakvim je i izašao iz bolnice. Hodao je vrlo polako, jer nije htio da mu se pokidaju šavovi i opečeni dijelovi na onoj dugoj rani što mu je krasila trup. A nije, uzgred, htio pokidati ni šavove na ostalim ranama, kojih je bilo toliko da nije ni znao gdje se točno nalaze. Nije ni htio znati gdje su, jer kako bilo da bilo, sve što je on i mogao poradi toga učiniti bilo je da se kreće vrlo, vrlo pažljivo.

Nije hodao niti deset minuta, time propješačivši trećinu Eriona, kada je zatekao prvu osobu. U pitanju je bio ezerun, i nije imao nikakve odjeće na torzu. Stajao je nasred kaldrme, a kad mu je Gossah prišao, pozdravio je kneza najuljudnije što je mogao, što će reći da ga je pozdravio sa: "Drago mi je da ste živi, gospodaru Gossah!"

"I meni je drago što sam živ." Gossah je odzdravio još neobičnije. Iako se činilo da će se netko od njih osmjehnuti, osmjehnuo se nije nijedan. Gossah je prišao ezerunu, usput se pokušavši prisjetiti tko bi u pitanju mogao biti. Znao je zasigurno da je u pitanju jedan od štitonoša kralja Thorona, ali kako je Thoron uopće bio jedini Eaa Zat'urna čije se ime potrudio zapamtiti (pa čak i doznati), nije ovomu znao ime.

"Jesi li gadno ranjen?" naposljetku Gossah upita.

"Nije strašno, gospodaru.", ezerun je odgovorio znatno ublaživši istinu o svojim ozljedama. "Ima i gorih."

Da, ima gorih, Gossah pomisli zabrinuto promotrivši mnoštvo posjeklina po ezerunovu trupu oko kojih se sada nalazila sasušena krv. *Ti sa gorim ranama mrtvi su.*

Ubrzo se pojavi još jedan Eaa Zat'urna, koji je u ruci nosio vjetrovode, zajedno sa nekim komadom krpe. I on je pozdravio Gossaha, nakon čega je dodao ezerunu naga trupa: "Budi sada vrlo miran. Možda će te pranje rana boljeti, ali vjeruj: nije ni približno gadna bol kao opekline koje slijede."

Ezerun naga trupa kimnu. "Počni." rekao je.

Gossah je promatrao kako jedan Eaa Zat'urna drugome vida rane. Činilo mu

se da su u pitanju braća, sudeći po njihovim sličnim crtama lica, ali nije znao točno reći. A pitati se nije usudio.

Njegove su rane bile izvidane davno prije, što ga je natjeralo da se upita zašto je ovaj ezerun pred njim i dalje pun otvorenih rana.

Napokon je to upitao.

“Istina je da smo svi trebali dosad biti izvidani i odmarati se, ali nas smo dvoje na dužnosti ostali i nakon bitke, kao i još pedesetak drugih Eaa Zat'urni. Mi smo ti na kojima je ostalo da očiste grad od mrtvih, a ranjene da dovuku u bolnicu.” rekao je ezerun čije je rane ovaj drugi prao.

“Ali nije da se žalimo.” brzo je dodao odmah potom.

“Razumijem.” tada je Gossah odgovorio. Doista i jest razumio: on je bio među prvima odvučen sa zidina u sigurnost bolnice jer u njemu je tekla daleko dragocjenija krv no u ostalima. Za Thorona, Osilaha i Meroza on je bio bitan. A svi drugi – kada dođu već na red. To ga je natjeralo da osjeti stid, pa je brzo tada dodao: “Potruditi ću se da vas snađe nagrada za vaš doprinos. Svakog Eaa Zat'urnu koji je pomogao nakon bitke.”

“Zahvaljujemo vam na tome. Ali gospodaru, daleko je više Svijetlih koji ostali pomagati no nas. I njih neka snađe nagrada.”

Tu Gossah osjeti još veći stid, iako nije mislio da će se takvo što dogoditi. Bilo je to stoga što su ezeruni pred njim ipak pokazali ne samo da su hrabri i radišni, već i čovječni. Lako su mogli prešutjeti pomoć Svijetlih, ali oni to ipak nisu učinili.

“Bit će tako.” odgovorio je, svjestan napokon koliko ezeruni mogu biti veliki.

Gotovo je zaboravio zašto je uopće i izašao iz bolnice, kada se sjetio da upita svoje sugovornike: “Znate li gdje je kralj Thoron?”

“Dakako.”, odgovorio je Eaa Zat'urna čije su se rane vidale. “Kralj je na dverima, zajedno sa gospodarom Merozom i tisućnikom. Ondje su gdje su se jučer borili. Raspravljaju.”

“O čemu?”

“Raspravlja se o tome, gospodaru Gossah, hoćemo li nastaviti sa bitkom; hoćemo li napasti Bergh Hivu i riješiti se Bića Bijelog Carstva, sada kad su oslabljeni, jednom za svagda.”

* * *

Nije znao što da misli o raspravi koju su vodili Meroz, Osilah i Thoron. Bitka koja je trajala čitavu noć odnijela je više od pola svih živih duša unutar Eriona, zajedno sa baš svim (ako su ih uopće imali) dušama Rutzona. Na jednog Rutzona otišlo je gotovo pet drugih duša. To nije bilo malo. Poginulo je dakako

nešto i civila, što žena što ono malo preostale djece Svijetlih, a u vatri je izgorjela petina svih gradskih kuća i potelušica, dok su neke završile i do temelja spaljene. Štete su bile ogromne, bilo da se gledalo koliko je izgubljeno života, bilo koliko je izgubljeno materijalnih dobara.

Ali bitka je ipak bila izvojevana. A gospodari su htjeli svoje podanike poslati dalje.

Gossah je držao: ako se pošalje preostala vojska u Bergh Hivu – gdje god da se to mjesto uopće nalazilo – ta vojska možda čak i ne dođe do svog cilja, jer još nije odmorena od minule bitke. Ako je ostalo što Rutzona u Bergh Hivi, ti Rutzoni mogli bi pobijediti preostale snage Svijetlih i ezeruna, a tada od svega toga nitko ne bi imao ništa. S druge strane, činjenica kako su na nekim mjestima u Erionu i dalje tinjale vatre a Rutzoni se nisu pojavljivali govori je kako Rutzona vrlo vjerojatno više ni nema. Dakako, Rutzoni, koliko je Gossah shvatio, nisu jedini od Bića Bijelog Carstva, ali nisu niti morali biti. Ostala Bića Bijelog Carstva nisu niti bitna dokle god ne napadaju i ne diraju u ljude i Eaa Zat'urne.

Što bi se dakle moglo činiti, rijetko tko je znao. Argumenti su bili čvrsti i za jednu i za drugu opciju. Vojska je mogla ostati vidati rane i živjeti u miru jednako kao što je mogla ići dalje u napad. Naravno, koji je izbor bolji ipak je odlučivala samo sreća onoga koji izabire.

Sve to prošlo je Gossahovom glavom jedanput i nijednom više dok se nije uspeo na zidine i došao pred Meroza, Thorona i Osilaha, a razlog zašto više nije o tomu razmišljao bio je i taj što, iskreno, nije uopće mario. Istina je bila da se vezao i za ezerune i za Svijetle, te ih je počeo polako smatrati svojim, ali njihova politika ipak je bila njihova politika, tako da mu se u najmanju ruku nije dalo u nju uplitati.

Tisućnika, erionskog vladara i kralja Gavoza zatekao je u umornom, ali i radosnom raspoloženju. Sjedili su zavaljeni svaki na svojoj drvenoj stolici i promatrali krajolik iza kruništa. Pušili su lule njih troje, a to je Gossah držao čudnim jer sam Thoron mu je govorio o toj navici pušenja duhana koju su tako teško ostavili dolaskom Bića Bijelog Carstva. *Ta zašto bi se vratili toj navici?* na trenutak se upitao, da bi se odmah zatim prekorio, jer odgovor je bio i više no jednostavan: Bića Bijelog Carstva više nema. Barem ih nema toliko da mogu predstavljati nekakvu ozbiljnu prijetnju.

Pozdraviše ga sva trojica vrlo uljudno kad su primijetili da im prilazi zidinama tu i tamo ukrašenim sa kakvom lokvom vode. Ustali su, kako je uljudnost nalagala, i lagano mu se naklonili.

“Drago mi je vidjeti da si živ!” prijateljski je rekao Meroz, taj mršavi starac bijele kose i plavih očiju. “Dođi i pridruži nam se; koliko znam, i sam pušiš.”

“Tako je.”, prihvati Gossah. “No ne znam gdje je moja lula uopće. Moguće je

da mi je ispala iz ruke kad sam...”, osvrnuo se zidinama pokušavši se orijentirati i uvidjeti na kojem se točno mjestu noć prije borio. Dakako, tokom bitke je bio u polu buniu, mada mu ni sada nije bilo mnogo bolje, a to je značilo da se nije mogao sjetiti gdje bi mu lula mogla biti.

“Tvoja je lula ovdje.” brzo je rekao Meroz i odnekud izvukao Gossahovu lulu i predao mu je. “Našli su je Thoronovi...”

“Ezeruni.” Thoron je upao u riječ Merozu.

“Da, ezeruni.”, uz smiješak će Meroz. Taj smiješak često je Gossah znao vidjeti na vraški umornim ljudima. “Nikako da se naviknem na to.”, dobacio je Thoronu kanda ispričavajući se. Odmah potom vratio je pogled na Gossaha. “No, Thoronovi ezeruni su je našli dok su čistili zidine.”

“Ha! Tko bi rekao...” Gossah je gotovo veselo odgovorio kad je primio svoju lulu i pažljivo je promotrio. Bila je čak i očišćena, jednako iznutra kao i izvana.

“Drži.” Thoron, koji je već sjeo natrag dok je pak Meroz ostao stajati, rekao je pruživši Gossahu smotuljak od kože u kojemu se nalazio suhi i sitno sjeckani duhan.

Gossah prihvati smotuljak i otvori ga. Dakako, sve rane koje su mu se nalazile na tijelu i strahovito ga boljale u taj su ga trenutak prestale boljeti, jer, Gossah je vjerovao, samo miris duhana može izliječiti čovjeka.

Nekoliko trenutaka kasnije, i Gossah se nalazio kraj Thorona, Meroza i Osilaha, i sjedio je na jednom stolcu koji se tu već ranije nalazio, jer čekao je baš njega.

Promatrali su tako oni u tišili planinske lance, nebo i bijele oblake pred sobom, zajedno sa snijegom povrh tih planinskih lanaca i zelenim šumama podno njih, gotovo uživajući pod laganim povjetarcima što su meli prašinu sa zidina. Udisali su dim duhana i razmišljali su, svatko za sebe, kako i priliči onima što samo trebaju mir da se izliječe. Nitko zapravo nije htio razgovarati o trenutnoj situaciji, mada se prije Gossahova dolaska doista o tomu ponešto i reklo. Razgovori o teškim situacijama ne mogu se ipak voditi odjednom. Takvi razgovori radije se vode na mahove, polako.

Tako je bilo i sa njima.

A kad napokon jesu skupili snage nastaviti razgovor, prvi koji je progovorio bio je sam Gossah: “Koliko je poginulih?” upitao je.

Pitanje je bilo bolno za svakoga od njih. Thoron je izgubio mnogo svojih Eaa Zat'urni, Meroz svojih Svijetlih, Osilah svojih vojnika a sam Gossah nije pak ni znao tko je sve od njegovih živ a tko mrtav. Izgubljeno oko Ser Qarsama i ispečena koža njegova sina bili su jedino za što je Gossah znao.

“Trideset i sedam Eaa Zat'urni.”, Thoron je odgovorio za sebe i svoje. “A možda će ih umrijeti još među ranjenicima. Ovisi o vidarima.” u Thoronovu glasu, iako su ezeruni bili svat koji je rijetko kada pokazivao osjećaje, jasno se

mogla osjetiti tuga, u neobičnoj nekoj mješavini sa bijesom.

Meroz pak nije imao uvid u svoje ljude. On je znao da je pod njim oko pet tisuća Svijetlih, od kojih vojsku čini njih nešto više od tisuću. Ostali su bili puki civili koji, iako su poznavali magiju, nisu mogli bogzna što sa njom činiti. Tisućnik je bio taj koji je bio vezan za ljude. On je točnije znao odgovoriti na pitanje.

A kad je odgovorio, odgovorio je sa: "Ja više nisam tisućnik.", bilo je što je rekao. "Barem ne u pravom smislu riječi. Brojka, kao i sa kraljem Gavaoa, nije finalna, ali može se reći kako je oko šest stotina Svijetlih palo."

"Oko?" Meroz upita, jer on je znao da Osilah zna ne samo brojku svojih ljudi, već je svjestan i svakog njihovog otkucaja srca naosob, i u bitci je taj Svijetli doista bio proživio svaku, baš svaku smrt među svojim ljudima, i svaka finalna pomisao njegovih ljudi prije njihova kraja prošla je i kroz njegovu glavu. Dok su proživljavali posljednju sekundu života i tokom nje osjećali ljubav, mržnju, bijes ili spokoj, svaki od njih podijelio je to i sa tisućnikom Osilahom, i možda baš zato, Osilah je među svima njima najgore prošao.

"Šest stotina ostamdeset i dva su mrtva." ponovio je Osilah, sada točnije. Pogled mu je bio prikovan uz tlo.

"To je, dakle, gotovo četrismo preostalih vojnika.", rekao je Gossah. "Mislite li da se može sa tim napasti preostale demone?"

"Demone?" upita Osilah.

"Misli na bića Bijelog Carstva.", Thoron objasni tisućniku, pa nastavi: "Iako bih najradije pustio vojsku da se obnovi, pa tek onda napao, ipak ću reći da je bolje napadati odmah. Istina je da su Bića Bijelog Carstva jednako oslabljena kao i mi, ali nama trebaju godine da se vratimo na staru brojku. Njima tko zna..."

"Mislim da Thoron ima pravo.", riječ preuzme Meroz. "Ovo ne treba smatrati tragedijom, već prilikom. Predugo smo ovakvo što čekali. Ako ne napadnemo i ako se neprijatelji suviše brzo vrate staroj snazi, gubimo svu prednost. Sljedeće prilike neće biti."

Gossah je razumio jednako kao i ostali. Ali on je duboko u sebi ionako htio ići dalje; on je htio napadati. Prije svega, razlog zašto su ljudi iz Hil'guma uopće i došli u Krvavu zemlju bio je taj što su demoni morali biti poubijani.

No što će biti ako i pobijedimo? Najednom se upitao Gossah. Ako pobijemo demone i kralj pošalje civile da nastane čitavu zemlju. Hoće li to Svijetli i ezeruni odobriti? pitao se. Nije znao točno odgovoriti na ta pitanja. Nadao se da će im se dio zemlje pokloniti radi njihova doprinosa uništavanju demona. To, zapravo, i nije bilo nadanje. Realno je to razmišljanje. Da, stoga! Držim kako će naseljavanje trećine Enzolarta proći bez problema, zaključio je uz olakšanje. A ako nam ne daju zemlju... Na trenutak je pogledao u svoja tri sugovornika. ... tada ćemo lako i njih

zgaziti.

Složili su se oko napadanja Bergh Hive, dakle, Thoron, Gossah i Meroz, ali finalna odluka ipak je ležala na Osilahu, jer većina vojske njemu je pripadala. Meroz jest bio gospodar Eriona, ali lako je kao gospodar mogao biti zbačen od strane vlastitih ljudi ako ne poštuje njihova mišljenja. A upravo najjači od svih ljudi pod Merozom bio je Osilah.

“Bio sam blizak sa svakim poginulim čovjekom.”, Osilah je naposljetku rekao s obzirom da se njegova riječ i iščekivala. “Žao mi je njihove pogibelji, istinski, ali doista: ako ne krenemo dalje sva je ta pogibelj bila uzaludna.”

“Dakle, rat ipak nije gotov.” Thoron je rekao i skupio se u krznu jer je najednom zapuhao nešto jači vjetar. Daljnji razgovor koji se vodio nije bio ni približno bitan kao taj, obavljeni. Sve što je preostalo bilo je da se svi dobro odmore: i gospodari i vojnici.

Poglavlje 35

Lročla su dva dana otkako su se Rutzoni iz nekog nepoznatog razloga povukli i – nakon što su im Thargelion i Mord parirali četiri duga dana – priveli time sukob kraju. Dugo je trajao sukob Rutzona i prisnika. Mogao je trajati manje od jedne minute, ali on je trajao četiri dana. Razlog tomu bio je što se Thargelion protiv Rutzona manje-više borio sam. Mord je tu bio samo da mu čuva leđa, jer on više nije imao namjere ubijati.

Pak je i Perp, koji se u međuvremenu srušio i opasno prijetio svojim prijateljima kako će umrijeti od gubitka krvi, stao uzimati mnogo energije od Morda, jer Mord mu nije dao umrijeti pa ga je sve vrijeme držao na životu dok je ovaj tokom ta četiri dana u nesvjestici u pijesku ležao.

Ljudi iz brodova nisu mogli van – magijska barijera to im je branila. Nisu čak mogli niti svjedočiti sukobu, jer čitav prizor bio je zamućen pred njihovim očima, s obzirom da Mord nije dozvoljavao nikome sve to ni gledati. Morrysta je dakle samo mogla strepiti u jednom od brodova, pitajući se hoće li njena ljubav preživjeti sve to. Ništa više nije mogla, pa ni sa Neurijem razgovarati, jer princ se na sva ta četiri dana povukao u brodu u svoju kabinu i ondje se zaključao. Prije toga naložio je nekim mornarima da mu čuvaju ulaz u kabinu i nikoga ne puštaju, jer bio mu je, kako je rekao, potreban vrlo dug odmor.

Četiri dana Thargelion, Mord, Neurij i Perp nisu ništa ni jeli ni pili. Nije bilo potrebe.

Sve to vrijeme činilo se nekako iskrivljeno, kao da je trajalo kraće od sekunde, ili pak duže od vječnosti. Rutzoni se nisu umarali, već su samo napadali i zamahivali svojim hrđavim mačevima, a dolazili su niotkuda, tako da ih u konačnici nije bilo početnih nekoliko stotina, već nekoliko tisuća. Demon Bez Vojske imao je, dakle, krajnje netočan nadimak.

A nisu samo Rutzoni bili tu koji su se slijevali u tisućama na njih troje. Bila su tu još kojekakva druga bića, nesumnjivo zle i protjerane sluge Bezimenih bogova koje je prisvojio Demon Bez Vojske pod svoje okrilje. Sluge Vjetra, koji je imao mnogo slugu, pa zatim Vatre i Vode – svima njima mnogo je toga bilo ponuđeno.

Beštije, nazvao ih je Sila, govoreći o vlasitoj vojsci iz prve godine Doba Jeda. Vjerojatno je bio u pravu.

Ali Thargelion je to ubijao. Imao je Thargelion dovoljno snage za to, i činio je to sa zadovoljstvom svaki od ta četiri dana. Perp nije pak stigao vidjeti pola od čudesnih stvorenja što su se pojavili i stali napadati nakon što je izgubio svijest. Možda se mogao smatrati sretnikom radi toga, a možda i ne.

Mord nije ubio niti jednog od Bića Bijelog Carstva, niti je uopće taknuo ijednog neprijatelja. Bojao se daleko više za svoj razum, pa se trudio ostati hladne glave i umiješan u sukob što je manje moguće. Štitio Thargeliona magijom jest, i brodove u kojima su bili vojnici, ali to je bilo sve. Za ostalo nije imao duše.

No nije ni trebao, jer već nakon ta četiri dana, jedva je dvije stotine Rutzona preostalo – sve je ostale Thargelion jednog po jednog usmratio, što mačem, što magijom – i ti su Rutzoni uvečer u trku napustili plažu, ostavivši iza sebe samo nekoliko stotina ljudskih i leševa Bića Bijelog Carstva. Zašto i kamo su Rutzoni otišli, nitko nije znao odgovoriti.

Thargelion je iste te večeri, štoviše istog trena kad su se preostali Rutzoni stali povlačiti okrenuo spram Morda i na njega nasrnuo. Bilo je jasno kako njegov sukob sa Mordom nikada nije nestao, već se samo zaustavio radi želje za krajem onih koji su mu bili više mrski. Taj sukob Morda i Thargeliona što je nastupio odmah nakon sukoba sa Rutzonima trajao je kratko, jer Mord je takoreći držao Thargeliona svojom neizmjernom snagom u šaci. Mordova je magija bila daleko snažnija od Thargelionove. Ovaj se stoga mogao samo srditi i mirno stojeći gledati ravno Morda u oči dok su obojica plamtjela u vatri njihove magije i svijetlila u noći...

A tako je i bilo, i trajalo je nekoliko sati: Thargelion i Mord stajali su sučelice jedan drugome i promatrali se, dok je Perp sa strane ležao u sasušenoj krvi kanda umirući ali ipak to ne čineći jer mu Mord nije dopuštao umrijeti. Thargelion se u tih nekoliko sati iz petnih žila napinjao da naškodi Mordu, ali to nije uspijevalo, jer svaki napad bilo kakvim oblikom destruktivne magije spram Morda bio je ništavan, a plamen kojim su bili osvjetljivani, a koji je bio svuda oko njih i nije im škodio, samo bi tada zatitrao.

“Umiri bijes, Thargelione.”, Mord je govorio, dok je pak Thargelion šutio i i dalje pokušavao na sve načine probiti Mordovu magiju i naškoditi mu. “Ne želim da ratujemo...”

“Rat si potpisao onog trena kad si nas sve izdao prodavši nas Hezu.”, Thargelion je odgovorio. “Učinio sam kako ste onaj crni demon i ti tražili i ubijao sam ostale demone puna četiri dana. Držao sam se svoje riječi. A sada i ti učini isto i dopusti stupiti u borbu sa mnom.”

“Mogu samo dopustiti da me ubiješ, ali to ne kanim učiniti, jer znam da nećeš stati na meni.” Mord je odgovorio i dalje magijom parirajući Thargelionu. Snaga Thargelionove magije bila je tolika da kad bi se kojim slučajem jednakim

žarom sukobio sa samim Saviunom, a ne sa Mordom, u jedva deset sekundi Saviun bi bio satran u prah. Petnaest kilometara visoka planina, najviša u Enzolaru, ne bi trajala duže od toga. A Mord je to gotovo lijeno držao pod kontrolom. Činilo mu se: samo ne napadanje i gubitak želje za krvlju, te još i pomaganje Perpu da ne umre, njegovu je moć povećavalo i činilo je silnijom. Biti dobar, polako je uviđao, jednako je biti moćnim.

Mord je držao kako Thargelion neće nikada odustati; kako će te dvije prilike ostati stajati posred plaže i boriti se srazajući svoje dvije magije sve dok ne ostanu bez nje, što će reći da će vječno tu biti. Ali bio je, iznenađujuće, u krivu, jer Thargelion je u jednom trenutku ipak prestao napadati. Zaustavio je tada sve ubojito što je iz njega isijavalo i okrenuo je Mordu leđa.

“Dopusti tada i Neuriju, još jednom čovjeku kojeg si izdao, da ode, i više nas nikada nećeš vidjeti.”

“Ali ubit ćeš ga!”

“Prvo reci: kada bih ga ubio, bi li ti ubio mene?”

Tu se više nije imalo što reći; Mord nikada ne bi napao svog brata.

Stoga je učinio kako je Thargelion tražio.

* * *

To je dakle bilo prije ta dva dana, i još uvijek je tako živo Mord sve te prizore mogao vidjeti pred svojim očima. Ti prizori tjerali su ga ne samo da drhti, već i da se plaši točno poput malog djeteta, jer silina tih čuvstava bila je ogromna.

Mogao je kriviti Silu što ga je natjerao izreći Gausalus, no u okrivljavanju nema ničega. Daleko više toga krije se iza razloga, a sve – ili barem većina toga – ipak ima svoj razlog.

Razlog zašto je Mord izrekao Gaustalus, rekao je Demon Bez Vojske, bio je taj što je Demon Bez Vojske u prvoj godini Doba Jeda imao toliku snagu da mu se jednostavno Mord bez Gausalusa ne bi mogao suprotstaviti.

To je Sila objasnio kao razlog za Gausalus, i taj razlog Mord je držao krajnje nedorečenim.

Bilo je prijepodne, a Mord je kraj svog prijatelja Perpa sjedio na hasuri u hladu jedne krošnje drveta što ih je skrivala od sunca i polako ispijao iz čuture travaricu. Perp je bio blijed u licu i vrlo umoran, no ipak nije imao ni najmanje namjere leći i spavati. Daleko mu je bitnije bilo razgovarati sa Mordom.

“I otišli su princ i Thargelion...” promrmljao je u prazno. Rekavši to, odlučio se počestati po ranjenoj ruci koja mu je sada bila u zavojima. Zavoji su mu onemogućavali počestati se, ali Perp je bio uporan čovjek.

Dok je Perp tako nalazio načine da se počeste, Mord je koristio nastalu tišinu popraćenu razlijeganjem valova mora o plažu i šumovima krošanja stabala da

umiri svoje misli do te razine da više doista ni o čemu ne misli, već se samo prepušta. Kada se pitanje pojavi, na njega valja odgovoriti. Ali kada se mnoštvo pitanja pojavi, odustajanje je vjerojatno najbolja opcija. A Mordu se nije dalo odgovarati samome sebi na pitanja.

Oblaci su na nebu govorili kako sljedećih dana neće biti kiše, ali pijesak je mokri govorio kako to ionako nije važno, jer kiša je već padala. To su bila pitanja – pitanja o vremenu – koja su Morda zanimala i na koja je bio spreman odgovoriti. Sve ostalo bilo je previše.

Ispio je gutljaj travarice.

Njegova dva prijatelja, od kojih mu je jedan bio čak i brat, radi njegove vlasite izdaje otišla su. Nisu Thargelion i Neurij ponijeli ništa sa sobom, a uputili su se ka sjeveru, gdje se nalazila novonastala država Dvorac Pet Vrhova, čiji su osnivači bili vojnici kneza Gossaha i njegova sina Habora, koji su nestali i vjerojatno poginuli prije tjedan ili dva – Mord nije točno znao. Hoće li Neurija nekadašnji Gossahovi vojnici prihvatiti za vođu Mord nije znao reći. Iako su sada bili neka vrsta neprijatelja, ipak je osjećao kako bi volio da se to dogodi. Naime, bilo je to stoga što je Mord i dalje volio svoje prisnike. Zapravo, nikada ih nije ni prestao voljeti.

Stvar je u toj proklesoj magiji...

Kako li je uopće upao u ralje magije, stao se pitati. *Gdje li je tomu bio početak i hoće li kraja ikada biti?* pitao se. Pokušao je predočiti najranije dijelove svoga djetinjstva u svom umu kako bi mogao uvidjeti što je povod svega toga bio, ali onaj najočitiji razlog, smrt njegova očuha Tarroba, iz nekog razloga nije bio dovoljan. Istina je bila da su tri bijela kipa kaznila Morda izlivši mu otopljeno zlato po prsima upravo iz tog razloga, ali Mord je držao kako je tu još nešto. *Mora nečeg višeg biti!*

Kada bi se bogovi pokazivali pred svakim čovjekom koji je počinio ubojstvo, držao je, tada bi sve ubojice uokolo hodale sa zlatnim ogrlicama pod svojim kožama. Svaki ubojica nosio bi svoju Inwog. Što li je onda uzrok...?

Što god da je, shvatio je napokon, nebitno je. Mene Inwog nikada neće prestati peći. To je tako i drugačije teško da će biti.

“Upravo mi je na um palo pitanje”, javi se najednom sa svoje hasure Perp i pogleda u Morda koji je sjedio, kao i uvijek, pogleda usmjerena ka tlu, “nikada nitko nije spomenuo ni glasa o veličini magije koja će se ovdje odvijati, jer svi su očekivali kojekakve besmislice od strane mistika i njegovih amuleta, pa opet: nitko se nije suviše čudio kad su se stala događati čudesna. Oganj koji je plesao, i vrijeme samo zajedno sa njim, kao i pijesak i more... sve je bilo živo kao da su im sami bogovi zapovijedali da budu takvi. To nitko nije očekivao, ali nitko se nije ni čudio. Kako to? Je li strah?”

“Ne vjerujem da je strah.” Mord začuđen, ali i zadovoljan pitanjem mirno

odgovori. Istina je bila da se i sam to pitao. *Je li u ljudima urođena tolika sklonost ka destrukciji da kada se jednom pojavi oni ne samo da ne osjećaju strah, već najednom počnu osjećati i prisnost spram nje i njene forme kojom se očituje, ma kakva bila? Je li uopće moguće roditi se sa takvim čime?* Mord se pitao.

“Ne znam odgovoriti na pitanje.”, naposljetku je rekao. “Nemam dovoljno pameti.”

“Ne govori tako. Moje pitanje je samo pitanje, a pitanja su glupa...”, Perp se najednom osjeti loše jer je pomislio kako je možda uvrijedio pukovnika. “Daj mi, molim te, te travarice.” reče nakon čega mu Mord pruži čuturicu, a ovaj iz nje otpije gutljaj. Travarica mu je palila čitavu unutrašnjost, ali to kanda Perpu nije smetalo.

Zapuhao je nešto jači vjetar, što je obojici godilo radi njihovih mnogih sitnih otvorenih rana koje su time polako dobivale kraste i naposljetku manje bolile. Bila je tu i vrućina koju je vjetar tjerao, a koja je bila nepoželjna također.

“Mislio sam reći”, nastavi Perp vrativši čuturicu Mordu, “kako se možda, kad već nije strah od nepoznatoga, u ljudima skrivala hrabrost, pa nisu primijetili razliku između onakve spektakularne magije i one koju su očekivali: nevidljive.”

Mord je znao da u pitanju nije bila hrabrost, ali ipak je rekao: “Može biti. Barem se nadam da je tako.”

“Mada je sve to beskorisno kad je ovaj rat, rat magije. Ovdje mačevi nemaju što raditi, koliko sam imao prilike vidjeti. Mislim da si imao pravo kad si rekao da je na vojnicima sada da rade sa poljoprivredom. Moguće je da je u Enzolartu i najokrjelijim hil'gumskim vojnicima i mjesto samo za plugom.

“Moguće.” Mord je odgovorio pazeći da ne odgovori ni potvrdno ni negativno, jer nije imao namjeru niti da uvrijedi Perpa, niti njegove vojnike. *Ali istina je, mislio je, jedini koji ovdje predstavljaju nekakvu prijatnu demonima Thargelion smo, Neurij, Jarez i ja. Ostali su tu da umiru ili sklanjaju mrtve.*

“Ali ipak, ne možemo reći niti da nije napomenuto kako je Enzolart opasna zemlja.”, Perp reče i osmjehne se. “Ta sama riječ “Enzolart”, što je “Krvava zemlja”... krajnje glupo je uopće očekivati išta od krvave zemlje, zar ne? Naša je krivica, to jest, krivica je na onima koji se žale. Ja se ne žalim.”

Mord razmisli o Perpovim riječima. Bilo mu je ugodno sjediti uz svog posljednjeg preostalog i najnovijeg prisnika. Volio je slušati Perpa kako govori, jer govorio je o istom onomu što se Mord i sam pitao, ali ga je bilo strah izreći. Mnogo stvari o kojima je valjalo razmisliti bilo je u Perpovim riječima. Na primjer, dotad Mord nije pobliže imao priliku razmotriti pitanje ima li među Hinnorovom vojskom ljudi koji se ipak žele vratiti kući, iako to pitanje doista jest klijalo u njemu i kad – tad bi se kasnije svejedno pojavilo. O tomu bi i mislio, a i započeo je podrobnije preispitivati svoja čuvstva oko toga, da nije bilo nečeg drugog na što mu se pažnja osvrnula.

“Ne žališ se? Hoćeš li reći da nemaš za kime žaliti, Perpe?”

Perp je bio čovjek koji je hladno mogao gledati kako čovjek umire, i još hladnije istom tom čovjeku pomoći brže umrijeti. Bio je to čovjek koji bi se iz dosade potukao sa kakvom divljom zvijeri, u pogotovu kad bi uz to bila i kakva oklada, jer toliko je kršan i hrabar bio. Ali ipak, Mordovo pitanje ga je uznemirilo. Pitanje je Mordovo kanda učinilo da se Perp sjeti nekih stvari kojih nije trebao.

“Imao sam obitelj, Morde. Ukratko, sada ih nema. Bilo je to prije nekoliko godina, od strane pobunjenika protiv kojih se tvoj otac borio godinama, Ser Tarrob, ako sam mu dobro izgovorio ime.”

“Jesi.” tiho Mord dometnu, a glas mu blago zadržti jer je to bio prvi puta nakon mnogo godina da je čuo ime čovjeka kojeg je prvog ubio u svom životu. Godinama je mislio o svome činu i kajao se radi njega. Godinama je mislio o Tarrobu, ali nikada se dosad nije usudio izreći njegovo ime. Držao je u jednu ruku kako ga uopće nije ni dostojan izreći.

Perp nastavi: “Imao sam ženu i dvoje djece. Alvera se zvala i baš je doputovala iz Kessyra kad smo se upoznali. O Kessyru je govorila kako je bio utočište njenih najljepših čuvstava, ali ipak se nije htjela više nikada ondje vratiti.”

Mordu ime koje je Perp spomenuo bijaše poznato, ali nije se mogao sjetiti otkud. Kao obavijeno maglom, to se ime u Mordovu umu nalazilo, ali iako nije znao zašto, on je osjećao neke neobične osjećaje spram njega, kao da je jednom nekoga poznavao s tim imenom... “Bila je kći vojnika, to jest streličara, što je u meni pobudilo pažnju za njom, ne samo radi toga što sam i sam od tih ljudi – ljudi od oružja – već što djeca odgojena od strane vojnika obično budu čestita. Također, mogu reći kako me je privukao i njen izgled. Kada bih ti prepričao samo jedan dio...”

I tada se dogodi: Mord se prisjeti te davno zaboravljene djevojke koju je poznavao, i najednom se zaprepasti kako ju je tako lako zaboravio kada je i vlastito dijete imao namjeru nazvati njezinim imenom. *Zar mi je magija toliko sjećanja oduzela?* on se pitao.

“Kako je izgledala?” Mord skupi hrabrosti upitati, iako je sumnjao da je Alvera o kojoj je Perp pričao bila ista ona Alvera koju je on svojevremeno poznavao. Zapravo, on se nadao svim svojim bićem da to nije ista djevojka. *Bogovi, molim vas, nemoj da ste učinili i to svojim uplitanjem u čovječanstvo...*

“Ako hoćeš znati, reći ću: vitka je stasa bila, visine meni do grudi, i voljela je plesati. A u plesu... kosa tu crna, a tu smeđa lepršala bi uokolo...”

“Oči”, Mord najednom uznemiren upita. “Kakve je oči imala?”

Perp niti ne primijeti njegovu uznemirenost. “Smeđe.” reče.

Bio je to osjećaj kao da ga je netko udario nečim vrlo tvrdim posred očiju.

Tup je bio za razmišljanje ili uopće za išta sljedećih nekoliko desetaka sekundi. Nije znao što bi činio.

Činjenica da je pobio boreći se protiv Taorga i Rutzona nekoliko stotina ljudi – što ga je već i samo po sebi razderalo u dubini duše – nije ga pogodila niti približno kao to da je Alvera koju je Perp ljubio bila ista ona koju je godinama prije ljubio i on sam, Mord.

Oskvrnuo je Perpovu ljubav. Bezobrazno i ljigavo, kao da čovječnost ništa ne znači, on je izdao i posljednjeg svog prijatelja. Perp toga nije bio svjestan. On je i dalje gledao u Morda sa brižnošću kakvu osjećaju samo najbolji prijatelji jedni spram drugih. A Mord se pak osjećao ništavno. Jedva da je i disati mogao.

Mord tada ustane. “Oprosti mi, Perpe, ne mogu više sjediti.”, rekao je kao u bunilu. “Savjest me peče kad znam da ovi ljudi toliko rade zakapajući mrtve i podižući grad, a ja im ne pomazem.”

“Ali...” Perp se javi sasma zbunjen.

“Ti ostani i odmaraj se. Ja moram ići.” Mord bijaše uporan. Okrenu se tada i bez riječi ode. Perp je ostao sjediti u tišini, držeći jednu ruku, onu ranjenu, u drugoj.

Mord je načinio nekoliko desetaka dugih koraka na mokrom pijesku. Nije nosio čizme, kao ni kakvu košulju, već i dalje samo one lanene hlače koje je nosio u bitci. Nije mu bilo hladno, grijala ga je Inwog. Štoviše, pekla. Ona teška zlatna ogrlica koju je dobio na poklon od Hinnora, a koju je nakon bitke ipak pokupio sa pijeska gdje ju je odbacio, pak je bila hladna, baš kao što svaki metal i jest, pa mu je činila dobro, bivajući suprotnost vrućoj Inwog. Da nije nosio zlatnu ogrlicu koja ga je hladila, vjerojatno bi iznemogao od ove koja ga je pekla.

No on nije mislio o tome. Mislio je o Alveri, za koju je sada doznao da je ipak umrla, i njenoj djeci koju je rodila, također umrloj. Bio je vezan za njih troje i više no što bi se usudio priznati. Toliko, čak, da je odmaknuvši stotinjak metara od Perpa bio preslab da bi zaustavio naviruće suze, pa je stao plakati poput malog djeteta.

Bogovi, mislio je, koliko sam li grijeha učinio...

* * *

Mord je tumarao pijeskom niti sam ne znajući kuda ide, i bez ijedne želje uopće da nekamo stigne. Šuma kojom je prolazio većim je dijelom bila pokidanih stabala, a tomu su pridonijeli Rutzoni i njegova malenkost. Lišće i pokidano granje bili su razbacani svuda po pijesku.

Njegove rane nisu bile izvidane, što je značilo da mu je pijesak ušao u većinu njih, i ondje ih iritirao. No Mord o tomu nije mislio. Njegove misli bile su usmjerene ka drugim stvarima, daleko bolnijim od pijeska što iritira rane.

Taj isti dan, nekoliko sati prije tog tumaranja, zapravo, zadnji je puta razgovarao sa Morrysom, i taj je razgovor bio neobično hladan. O tom je razgovoru jedan trenutak Mord mislio:

“Zašto dopuštaš da ti brat i jedan od najboljih prijatelja tako odu?”, sjetio se da ga je Morrysta upitala. Bila je uznemirena već i stoga što je po izlasku iz broda ugledala vani čisti pakao, a kad je tek doznala da Neurij i Thargelion bez pozdrava odlaze, to jest da su već dobrano odmakli, njena je uznemirenost dotaknula neke nove vrhove. Stotine leševa trunulo je i smrdjelo prekrivajući dobar dio čitave plaže, a to ju nije uznemirilo ni upola koliko odlazak Thargeliona i Neurija. Mord nije htio da ona bude uznemirena, ali jednostavno joj ništa drugo nije mogao priuštiti. Sam Mord Dur'agemski takav je stvor uz kojega se nikada mir ne može naći. A u kombinaciji sa najgorom zemljom od svih, Enzolartom, njegovo ime postaje definicija nemira i nesreće.

“No, odgovori mi!”, Morrysta je nastavila, sve se više žesteci, mada ta žestina nije bila upravljena spram Morda koliko spram same nemogućnosti da se obrani od svih tih događaja koji su njega i nju stali okruživati.

“Ne znam što da ti odgovorim, Morrysta. Kako bih mogao znati uopće?”, Mord je odgovorio i stao mahati rukama, te šetati po prostoriji broda gdje su se ona i on našli. “Ta ja prvi ne znam što se uopće događa. Čitav mi se život vodi bez da ičemu znam razlog. Ne znam čak ni vrijedi li razmišljati o ičemu.”

“Pokušaj barem!”

“Jesam, i koliko puta... ali razum ne surađuje. Realnost sama po sebi... nemoguće je.”

Morrysta nije shvaćala Mordovih riječi. Nije ju on to ni tražio. A što se pak ticalo mogućeg olakšanja radi razgovora, toga nije bilo.

Morrysin je trbuh bio onoliki koliki već jest tri mjeseca pred porod, što će reći poprilično velik. Ta je zaoblina koja je predstavljala Mordovo buduće živo dijete Mordu bila neobično draga. Volio ju je promatrati, a čak i tada, dok je raspravljao sa Morrystom kada su se prvi puta ugledali nakon bitke, Mord se jedva suzdržao od toga da pruži ruku i pogladi taj trbuh.

No tada se stresao, pomislivši na to, jer sjetio se kako mu je Neurijev život u brodu bio daleko vrijedniji od života Morryste i njihova djeteta. Sjetio se tada žestine s kojom je odlučio obraniti Neurija, jednako kao što se sjetio i hladnoće s kojom je reagirao na moguću smrt Morryste. Uvidjevši kako osjeća stid stojeći pred Morrystom, on je odlučio tada što prije naći razlog da napusti prostoriju.

Mogao je umrijeti u bitci. Mogla je i Morrysta umrijeti u brodu. Ali svejedno su se hladno sastali, i još hladnije rastali.

“Pokušati ću.” bile su Mordove posljednje riječi prije no što je odlučio potražiti Perpa i nešto sa njim popiti, kako bi mu što prije poremetilo razum i sposobnost da osjeća toliki stid.

Travarica nije pomogla i sada je Mord, hodajući među grmljem i stablima što su rasli na pješčanom tlu i ne nailazeći na nikoga od ljudi, osjećao isti onaj stid kojeg je osjećao pred Morrysom. Ništa od toga nije jenjavalo.

“Zašto se sve događa...?” mrmljao je susprežući suze i pružajući ruke pred sebe kao dijete što za majkom ruke pruža, ali ne nailazeći ni na kakvu majku koja bi ga utješila, već samo na ta stabla hrapavih kora. *Neka mi netko objasni, molim vas...* i mislio je jednako jadno kao što je mrmljao. Nije imao hrabrosti išta više činiti. *Molim vas.* pomislio je opet i zastao.

Zapovijedam vam!

Ta misao probudi u njemu osjećaj kako u tom dijelu šume više nije sam. Osvrnuvši se oko sebe i ugledavši mnoštvo debala u sjeni i ono malo sunca što se probilo kroz rijetke nepokidane krošnje, slegnuo je ramenima jer nije ugledao nikoga.

Ali čuo jest.

Morde, glas je u njegovoj glavi rekao, *odlučio sam da si mnogo čekao, i još više propatio, pa ću ti ponuditi odgovore na neke od tvojih pitanja.* Glas je Mord odmah porepoznao kao glas Demona Bez Vojske. Još uvijek, nakon toliko vremena, Mord nije shvatio kako je moguće da se ne sjeća te osobe dok nije u dodiru sa njom, a opet se sjeća svih prijašnjih razgovora jednom kada u dodir dođe. Doista, minutu prije no što je čuo glas Sile Mord nije imao pojma što to Sila jest, niti je imao ikakva sjećanja o ijednom od njihovih brojnih razgovora.

A zašto mi ne kažeš sve što znaš, pa da sve privedemo kraju?

To ne mogu učiniti, Morde, jer prije svega kraj nikada nije blizu onome komu se kaže odgovor na sve. Do odgovora se dolazi kao što se stepeništem uspinje, korak po korak, jednu stepenicu po jednu, jer ako se preskaču stepenice, lako se dogodi da čovjek zapne i izgubi tlo pod nogama.

Mord nije imao namjeru ulaziti u raspravu takve tematike, a još je manje imao snage za takvo što. Ni za hodanje nije imao snage čak; nije napravio ni koraka dalje, već je ostao stajati kraj onog stabla koje mu je bilo pri ruci i o njega se oslonio. Tako je učinio jer je slutio kako će razgovori sa Silom biti dugi i teški.

Uzeti ću te riječi na znanje, Silo, Mord je pomislio. *Hajde, ispričaj mi to što znaš a čemu ja imam dopuštenje prići.*

Čuo je glas Silin kao da mu se demon kraj samog uha nalazi, a vjerojatno je tako i bilo. Demon Bez Vojske nije bio od materije načinjen, već se mogao kretati uokolo poput vjetra, po volji se pojavljujući ljudskim očima ili ostajući nevidljiv. Mordu nije smetalo što mu se ovaj ne pokazuje.

Jedna od ljepota kod stepeništa, nastavio je stoga Sila kao da Mord nije ništa ni rekao, *je i ta što se do vrha može doći samo ako se pođe od dna. Nikako drugačije. Upravo stoga, neka ono što doznaš od mene bude upravo ono što smiješ doznati, a*

smiješ doznati ono za što si sazio da upitaš. Dakle, ti budi prvi: pitaj.

Shvaćam, Mord reče u svome umu. Ono što me sada mori i mori me jer sam dostojan toga.

Tako je, Sila odgovori, ali ne reče ništa dalje, jer pustio je Morda da stane postavljati pitanja. A postavljao pitanja Mord doista i jest:

Ako prije Gausalusa nisam bio najjači, kako sam te uopće pobijedio, doživio budućnosti i vratio se opet u prošlost? Mord je upitao.

Demon Bez Vojske bio je zadovoljan pitanjem. Vidim da si dugo razmišljao o svemu ovome. Paradoks, čini se, zar ne? Upravo se čini tako, jer tako i jest. Sve ovo oko tebe već si jedanput proživio, ali nije istina da prvi puta nisi izgovorio Gausalus. Jesi, izgovorio si ga i prvi puta! Ali nisi ga izgovorio uz moj poticaj.

Ne shvaćam... Mord pomisli.

Poslušaj: Gausalus nisi izgovorio iz razloga kojeg sam ja izložio: jer ti je potreban da bi pobijedio moju vojsku. Ali si ga izgovorio iz drugih razloga, vlastitih. Istina je da bi svejedno izrekao Gausalus i sklopio savez sa Hezom bez obzira bio ja kraj tebe ili ne. Ovaj puta ja sam bio glavni povod, ali prošli si ti sam poželio biti moćan i sam si svojevolutno izrekao tu inkantaciju. U čemu je razlika i zašto je ovaj put bolji? Držim kako nije potrebno reći, ali svejedno hoću: prvi puta na tebi je bilo da snosiš krivicu, jer sam si dopustio zlu da te obuzme, a sada nije na tebi da snosiš krivicu, jer netko drugi, to jest ja, gurnuo te je u zlo. Hez razlikuje te stvari, i manje kažnjava.

A koja je kazna? Mord upita.

Kaznu svi poznaju: Hez ubija najmilije, stvara razdor i toliko stavlja tereta na srce čovjeka da ga ovaj više ne može držati. Tugu i nesreću Hez koristi za naplatu. Ne tražim to od tebe, ali trebao bi osjećati manje mržnje spram mene jer sam učinio da izgovoriš Gausalus. Manje mržnje iz razloga što ćeš manje morati Hezu platiti. Reci: jesi li shvatio? Istinski?

Mord razmisli o tome. Iako je razgovor bio težak i Mordu je svaka riječ bila preteška, on je odgovorio iskreno: Nisam.

Pitaj tada dalje, Sila na to reče.

U redu... reci mi, Silo, je li ovo onda razlog mog ponovnog proživljavanja života: izgovoriti Gausalus na drugačiji način, jer će od mene učiniti manju životinju? Koliko se sjećam, u budućnosti kad bih iz Inwog izašao i obuzeo Eltiura, ne bih znao što činim i bio bih najzlobnije stvorenje na svijetu. Je li to stoga što me je Gausalus izludio i učinio takvim?

U jednu ruku da, Morde. Odlično si shvatio poantu. Gausalus kojeg si izgovorio prvi puta bio je doista pretežak za tebe i učinio te je takvim kakvim te je učinio. Dobio si najveću moć, ali tvoj razum nije mogao toliku moć podnijeti. Sada je kudikamo lakše, jer prvi je puta razlog za Gausaluom bila sujeta, a sada apsolutno ništa. Ništa nisi htio ili osjećao dok sam ja činio da izgovoriš Gausalus, i upravo stoga ništa ti Hez nema zamjeriti.

Vrlo pametno od tebe, Silo, Mord sa divljenjem pomisli. Slika koja je govorila što se zapravo događa mu se dobrim dijelom složila pred očima. Nemam više pitanja na tom polju.

Neka bude, Sila odgovori, ali upamti da sam rekao "u jednu ruku"... Postoji još nekoliko razloga, no kako za njih nisi upitao, dopustimo vremenu da te učini dovoljno mudrim u budućnosti da ta pitanja ponovno postaviš, i dobiješ na njih potpunije odgovore.

Mordu je bilo svejedno. Činjenica kako je Sila ipak na njegovoj strani još uvijek razvedrila ga je, a vedrost je bila sve što je doista i trebao. No pitao je svejedno dalje, ona pitanja što su se ticala drugih stvari:

Jesam li Inwog doista dobio od bogova i je li razlog tomu bio manjak stida kojeg sam osjećao?

Da, Sila odgovori. Da za sve. Bogovi su se jako naljutili na tebe, Morde, onog trena kad si ubio po prvi puta u životu, a nisi stida osjetio. Zlo za zlo, dobro za dobro – tako Troje Božanstava čine, i dosad je uvijek na tomu svijet savršeno obitavao. Tri kipa, dakle, bili su Mordanius, Hez i Oba. U to nema sumnje.

Shvatio sam i to, Mord reče. No, pođimo dakle još dublje u to: zašto sam ja ubio?

Sila je kanda razmišljao o pitanju. O tomu znaš samo ti i nitko drugi. Misli u tebi tvoje su vlastite. Moguće je da si zao po prirodi i da si stoga ubio Tarroba, ali i moguće je vrlo često prilično nemoguće. Mord Dur'agemski moćan je, ali nije i zao. Kako za sve postoji razlog, tako je i za ubojstvo Tarroba bio jedan.

Mord razloga tom ubojstvu nije znao. Prvih par godina nakon ubojstva, sjećao se, tješio se jer je doista i postojao neki razlog. Ali problem je nastao kasnije, kada je taj razlog zaboravio. Razmislivši bolje o tomu, zaključio je kako je Tarrob pošao da ubije nekog nevinog, a Mord je, mlad i manjkavo mudar kakav je bio, ubio Tarroba da bi ga u tom naumu spriječio. U jednu ruku bio je to herojski čin, ali u drugu ruku... Mord je, htio ne htio, uviđao naposljetku da su ga bogovi prokleli iz dobrih razloga, prilično čvrstih: Mord je spriječio ubojicu ubivši ju. Svjesno je dakle preuzeo njeno zlo na sebe. Uz to, ista ta ubojica toliko je dobrog učinila Mordu da je samo njeno ubojstvo od strane Morda bilo desetorostruko veći grijeh.

Pomislivši na to, Mord osjeti oštru bol u desnoj šaci. Bol ta plesala mu je oko samih kostiju šake i ulazila u njih i izlazila kao da joj sreću pričinja što boli, a doista, toliko boljela i jest da je Mord, jedva ju trpeći, lijevom rukom uhvatio desnu šaku i u čvrstom je stisku držao, zube stižući, sve dok ona nije popustila.

Sjećanja, Morde, vole zaboljeti i podsjetiti na minule događaje. Sve je to tako kako jest, Sila je rekao dobrano svjestan boli koja je probadala Mordovu šaku.

Mord mu nije imao namjere odgovoriti na to. Umjesto toga, on je postavio sljedeće pitanje, koje bi, da ga nije postavio u svojim mislima, bilo postavljeno kroza stisnute zube:

Zašto sam moćniji od svoje braće? pitanje je glasilo. I sam sam čovjek. Zašto tada lakše trpim magiju?

Nije bilo potrebe da se to pitanje postavi, Morde. Ako se sjećaš, Inwog si i dobio upravo iz tog razloga: da uz njenu pomoć budeš sposoban toliko moći prigrčiti da ti se ona zgadi. Ne trpiš ti ništa bolje magiju, Inwog ju trpi.

To je, dakle, dar?

Nikako, Sila odgovori. Znaš to i sam.

Znam, nažalost. Vrućinu Inwog imao sam prilike osjetiti i više no što bih ikada svojevolutno pristao, ma kolika da je nagrada. Ona peče, Silo... toliko peče da se ne mogu oduprijeti pomisli: zašto si mi dopustio ubiti Tarroba? Da se nisam upleo, Tarrob bi učinio zlodjelo i kasnije bi se pokajao radi toga. Da si učinio da se ne upletem, ništa od ovoga ne bi se dogodilo.

Sila je najednom mogao osjetiti rast Mordove kivnosti spram njega. No nije krivnje osjećao, jer imao je argumente čvršće i od najčvršćih temelja. Krivo, Morde, rekao je. Kao i sa Gausalusom, slučaj je bio zaključen: put je tvoj davno zacrtan i prijedan, ali ovaj drugi puta što ga prolaziš, iako glavne stvari ostaju, prolaziš ga samo sa drugačijim koracima. Gausalus ćeš uvijek izreći – to je neminovno. Sa Tarrobom je jednako, kao i sa Inwog i magijom. Stvar je samo u načinu. Na daleko si gore načine mogao ubiti Tarroba, i daleko si gore mogao prokletstvo svaliti na svoja leđa. Ja sam ti pomogao da to prokletstvo bude što lakše, iako je svako vraški teško. Shvati: jedan od razloga zašto ponovno proživljavaš prošlost je i taj što sam bio uvjeren kako mogu učiniti da prokletstvo bude manje. I bio sam u pravu.

Ti, dakle, Mord je na to rekao, Demon Bez Vojske, moj najveći neprijatelj, pomažeš mi i na mojoj si strani? Zašto?

Sila na to odgovori: Mi nikada nismo bili neprijatelji, Morde. Istina je da su se naše vojske sukobljavale nebrojeno puta, ali kao i ti, i ja nosim svoje prokletstvo i sa njim se nosim kako znam i umijem. Sukob s tobom samo mi je pomogao neke stvari shvatiti, pa se tako može vidjeti da u prošlosti nismo saveznici, a sada jesmo. Stvar je bila u mom shvaćanju. Demon Bez Vojske koji upravo sada, prve godine Doba Jeda, sjedi na svom tronu u Muru i razmišlja kako te ubiti i smrviti tvoju vojsku – koju, da nema tebe, bi mogao smrviti u jednom danu čitavu – ni ne sluti kako se u njemu rađa jedna nova ideja. Ideja da se ne moramo sukobljavati. Kao i sa Inwog, Gausalusom i Tarrobom, tako je i naš sukob neminovan, ali trajanje tog sukoba i način na koji to činimo razlikuje se. Prošli puta rat smo vodili dvije godine, jer toliko mi je trebalo da shvatim kako možemo biti saveznici, i upravo stoga nisam te ubio na vrhu Saviuna, već sam kleknuo i htio ti to savezništvo ponuditi, ali baš me zanima koliko će mi ovaj puta trebati da tu ideju prigrlim. Dvije godine, ili više? Vidjet ćemo.

Shvaćam sada tvoje riječi, Silo, ali ne i tvoje namjere. Istinski, tvoje namjere, jer sve što si ispričao, ispričao si tek djelomice, i čitava je bit ostala i dalje skrivena u magli. Ja i dalje ne znam tko si i koja ti je svrha. Zašto si uopće bjesnio na zapaljeni plamen, i

konačno: zašto si dopustio da ti pobijem većinu vojske. Oslabio si ovaj puta, i doista si prerano zavrijedio naziv Demon Bez Vojske, ali ja ne znam razloga tomu.

Sila da je bio čovjek vjerojatno bi se osmjehnuo. Izvrsno razmišljanje, Morde! kliknuo je demon. Stvar sa vojskom koju sam tako naglo stao gubiti ovaj puta, za razliku od prošlog, gdje sam vojsku izgubio nakon dvije godine, je ta što prošli puta Mord Dur'agemski nije imao Rimusa za saveznika. Ja, Rimus, ovaj puta sam sam sebi neprijatelj, i to je razlog zašto sam tako doista glupo izgubio većinu svoje vojske: nisam očekivao mnoge stvari. Istina je da si vrlo moćan čovjek i da si i bez moje pomoći mogao uništiti moju vojsku, ali druga vrsta Gausalusa, kojeg bi izgovorio na onaj prvi način, iz sujete, učinila bi da znatno dulje ne dolaziš do odgovora i mudrosti, i ja bih to znao iskoristiti, kao što i jesam. Dvije godine igrao sam se s tobom, jer toliko ti je trebalo da spoznaš mnoge stvari. Ovaj puta to je znatno kraće, jer ja sam tu da ti pomognem. Nastane trenutak tišine, tokom kojeg Mord namjerno nije postavio nikakvo pitanje jer je znao da demonove riječi nisu završene, nakon čega Sila nastavi: A što se tiče mojih namjera i moje svrhe, te mog starog bijesa spram vatre – to ćeš doznati u pravo vrijeme, vjeruj mi. A kada taj trenutak dođe, naći ćeš se pred velikim raskrižjem puta: bit će na tebi tada hoćeš li istinski prihvatiti moje savezništvo, ili ne, jer veličina mog bita zaprepaštit će te.

Tada neka bude kako kažeš, Mord reče u svojim mislima. Hajde mi onda odgovori i na posljednje: Hezova naplata, koja je mržnja Thargeliona i Neurija spram mene, može li se ona spriječiti? Jer toliko mi je teško to uopće pojmiti i razdire me, da i ne znam što bih ako odgovora nema...

Držim da je na tebi hoćeš li moći oduprijeti se Hezu. Kad dođeš pred raskrižje koje sam ti spomenuo, mnogo će pažnje biti usmjereno spram toga. No, ono bitnije je da ne misliš o patnjama, jer vjeruj mi: iako ti se čine patnje radi gubitka Neurija i Thargeliona velike, one su – a tako sudim na osnovu tvog prvog puta kada si sve ovo proživio – ništavne naspram onoga što slijedi. Velike patnje dolaze, Morde. Sila je dodao naglašavajući riječ "patnje". Činio je to stoga što je htio nešto daleko dublje prenijeti Mordu, što bi ga prenerazilo da je shvatio što je u pitanju.

Ali Mord nije shvatio, već se držao toga sa Thargelionom i Neurijem: Oni me mrze iako me nikada ne bi bili sposobni mrziti. Ta mržnja nije njihova, to ja znam! pomislio je otvorivši se daleko više no što bi bilo pametno.

Razumijem tvoje patnje, Morde. Ali one će se povećati. Što se pak tvojih prisnika tiče, poznati su mi Hezovi načini: tvoji te prijatelji ljube, i više no što misliš, ali ljube te samo kada nisu blizu tebe. Sve što mogu kraj tebe iz sebe isijavati, iako nije njihova volja, jest mržnja. I doista, jednako njihova srca to razdire koliko i tvoje. Zapamti, dakle: ljubav između tebe i tvoje braće nikada nije nestala. Ona je tu.

Mord je napokon uz te riječi došao do pomisli kako nema više nikakvih pitanja. Sve što je htio znati, napokon je znao. A ono što ipak nije znao, morao je priznati, nikada nije imao istinske želje niti da sazna. A toliko je toga bilo što

bi ga uništilo da je saznao.

Ali, kao i sve na svijetu, i patnje dolaze svaka u svoje vrijeme. Je li Sila učinio pametnu stvar ne rekavši mu točno koje će ga patnje snaći, nitko nije znao reći. No to nije bilo ni bitno.

* * *

Prisutnost demona prestane biti, a Mord se nađe kako bos kleči na vlažnom tamnom pijesku kraj jednog stabla bijele kore poput breze, mada to zasigurno breza nije bila, suznih očiju i lica skrivenih iza dlanova. Njegovo shvaćanje nestalo je jednako kao što se pojavilo, i Mord je ostao u silnom neznanju, nesvjestan da je upravo izgubio ono za što se godinama mučio da dozna. Iako bi promatrač pomislio kako u tom slučaju Mord nije imao radi čega žaliti, jer odlaskom Demona Bez Vojske on više nije bio svjestan istinske stvarnosti, to bi bilo krivo, jer Mord je itekako žalio, pa i ako nije znao radi čega točno žaliti.

Njegovo žaljenje budilo je ona najteža čuvstva koja su se u njemu zakopana krila, i činilo je da mu ta čuvstva čine sa raspoloženjem što god im se prohtije, jer kako god bilo ionako tu Mord nije mogao ništa. Nekoliko desetaka minuta je proveo klečeći tako i plačući. Neko je vrijeme proveo čak i moleći, a neko pak proklinjući. Bilo kako mu drago, to vrijeme Mord nije proveo sretan.

U konačnici, kada su napokon čuvstva probuđena radi Sile popustila i odstupila, Mord je ustao i otresao sa svojih koljena pijesak, nakon čega je otrao suze sa lica. Valjalo je biti muško, držao je, i prihvatiti sve kako jest. Sve, pa i ono najgore. Zaključivši to, zamijenio je stara razmišljanja o onomu što je smatrao bitnim sa nekim novim, u kojima su bitne stvari bile one najgluplje i najprizemnije, ali koje su mu uspješno odvrćale pažnju. Za početak, mislio je o hrani i piću, s obzirom da nije dosta dugo ništa ni pojeo ni popio, ako se kakvom okrijepom desetina litre travarice i može nazvati. Ta travarica mu je, zapravo, samo povećala apetit i pridonijela njegovom općem stanju malaksalosti.

Misli su neko vrijeme surađivale i Mord se, morao je priznati, na nekoliko trenutaka smirio, pa tako dobrih nekoliko minuta on nije više mislio o teškim stvarima. Ali kako su i najlakše stvari vraški teške kada su na velikoj hrpi, tako je i Mordova smirenost vrlo brzo nestala kad je ovaj stao razmišljati o hrani kao nečemu čega drastično nestaje, pa postoji mogućnost da ljudi budu mučeni glađu. Mislio je i o ljudima kao bićima satkanim od ljubavi, od kojih svatko naosob ima obitelj koju voli, a uz to je, dakako, došla i misao kako je upravo on doprinjeo najviše da se ista ta bića satkana od ljubavi pobiju, a njihove obitelji ostanu nesretne. Radi njega poginulo je više od dvije tisuće ljudi.

Misli su mu ubrzo stale gorjeti od grižnje savjesti, koja je u njemu planula kao vrelo ulje. Uništavao ga je, dio po dio, svaki njegov prijašnji čin ili

nepromišljena odluka radi koje su drugi morali patiti, i to ga je uništavao nemilosrdno. Iako je stajao na nogama, spreman da pođe natrag k brodovima iz te velikim dijelom uništene šume, on je ponovno kleknuo, a suze su opet stale navirati. Bilo je to upravo stoga što drugačije nije moglo biti. Mord je znao: od stvarnosti je mogao bježati koliko je htio, no od nje se pobjeći ne može.

Velik je teret bio dakle na njegovim ramenima, a ramena su mu polako popuštala pod pritiskom. A sve je to bilo toliko teško iako je Mord vrlo dobro znao da to čak i nije čitav teret.

No kada jest čitav teret bio svaljen na Mordova ramena, Mord ga više nije mogao držati. Stao je misliti o djevojci Alveri i svome prisniku Perpu kojeg je izdao. Mislio je o Thargelionu i Neuriju, koje je izdao također. Myronu, koji mu je jasno dao do znanja da je dobrim dijelom izdao i njega, te Tarrobu, uz kojega je, u konačnici, sve to i počelo.

Oprosti mi, mislio je Mord sada već ležeći i cvileći na pijesku poput šteneta, savijajući se u plaču i grleći koljena, oprosti mi Tarrobe što sam te ubio! Moj je to grijeh, i grijeh je prevelik da bih se nosio sa njim... I vi, braćo moja, što sam vas poput zadnjeg gada izdao i sve redom prodao za vrlo malo. Gad sam kakvog nema, zločinac, ubojica i izdajnik, ali vi budite veći od mene i oprostite mi. A poslije toga pljujte po meni i šutajte me ako hoćete, i biti ću sretan... Morrysta, ti nisi znala da mi nisi bila prva u životu, pa ni sada ne znaš – i od tebe tražim oprost, sveta djevojko, jer doista: naspram mene svi su sveti...

Mislio je tako Mord nekoliko minuta dok je grcao od plača, nemajući moći da svlada samoga sebe. Daleko gore od vatre njega je savjest palila. Boljelo je vraški i peklo više od svih usijanih grumenja žeravice svijeta, ali onog trena kada je došao k sebi, Mord je morao priznati da mu je bolje.

“Sada shvaćam.”, tada je sam sebi rekao, gotovo čitava tijela prekrivena vlažnim pijeskom. Osovio se tada opet na noge, znajući da više neće padati, pogledao nebo kroz rijetke krošnje nad sobom, te prošaputao: “Bogovi, hvala vam.”, osvrnuo se nakon toga spram svega oko sebe što je mogao ugledati, te dodao: “Hvala vam svima.”

Odmah potom, laka je koraka pošao natrag k brodovima.

* * *

Prva osoba s kojom je htio razgovarati bila je Morrysta, kojoj se htio ispričati radi toga što joj ranije nije znao dati pravilnog odgovora u vezi Neurija i Thargeliona. Imao je žarku želju da joj kaže kako zna točan razlog njihova odlaska, ali da taj razlog nije mržnja. O mnogočemu joj je htio ispričati, pa čak i o Gausalusu, i o pravom uzroku smrti njegova očuha. Sve to, držao je, morao joj je priznati još tog dana.

Izašavši nakon dvadesetak minuta probijanja iz šume i zašavši na pješćanu čistinu, sada već suhu s obzirom da je popodnevno sunce stalo pržiti onako kako i priliči ljetnom suncu, pogledom je prešao preko stotinu što uplovljenih što nasukanih brodova koji su mogli nositi više od deset tisuća ljudi i gotovo upola toliko stoke, te otprilike baš toliko težinski tereta u obliku kojekakve robe, od hrane do oružja. Brodovi su bili vrlo blizu jedan drugome, a njihova je širina bila tolika da su zauzeli gotovo tri kilometra plaže. Svaki od tih brodova, Mord se sjećao, bio je zaštićen od Rutzona i Taorga njegovom magijom dok su trajali sukobi, i niti jedan čovjek unutar tih brodova nije mogao poginuti dok je bio pod Mordovom zaštitom.

Oko stotinu i dvadeset ljudi bilo je živjelo u svakom brodu tokom tri mjeseca putovanja od Hil'guma do Enzolarata. Nakon prve bitke tokom koje je poginulo, koliko je Mord znao, oko tisuću i petsto ljudi, te nakon što su četiri stotine Gossahovih vojnika otišli na sjever, svaki je brod imao u prosjeku stotinu ljudi. Inventar o dobru postojao je, ali Morda nije suviše zanimao. Bilo mu je dovoljno što je doznao od skladištara da se količina stoke, hrane i vode za dvadesetinu smanjila tokom sukoba. Bilo je to stoga što su se ljudi obično hranili ribom iz mora, a kako je trajala borba Morda, Thargeliona, Perpa i Rutzona, te se mreže stoga nisu mogle bacati, hrana koju su uzimali bila je ona iz skladišta, što će reći većinom kojekakvo suho meso i med.

Na razmišljanje su, dakle, tjeroali Morda brodovi i radi njihovih dimenzija, i radi problema koji su vladali u njima.

Hodajući plažom ka jugu, gdje je posljednji brod bio onaj u kojemu su putovanje proveli upravo prisnici, Morrysta, Jarez i on, Mord je susretao mnoge ljude, najvećim brojem vojnike sada bez ikakvih odora, s obzirom da nisu bile potrebne, zatim mornare, tisućnike, stotinique i skladištare. Tu i tamo naletio bi i na kakvog svećenika također, ali naletjeti na svećenika, s obzirom da, koliko je znao, na put nije pošlo više od njih petorice, bila je rijetkost.

Nitko ga nije pozdravljao, jer njegova prilika sama po sebi više je podsjećala na skitnicu no na pukovnika, pa im se stoga i nije moglo zamjeriti. Svi su bili zauzeti; što sklanjanjem mrtvih, što uzimanjem oružja, odjeće i drugih dobara od mrtvih, te bacajući ta dobra na hrpe. Mrtve ljude bi zatim zakapali, što je rezultiralo sa nekoliko desetaka masovnih grobnica poredanih duž čitave plaže. Leševe Rutzona i Taorga također su lišili dobara, ali njih nisu zakapali, već ih samo bacali na hrpe zapaljenog drvlja, gdje su ovi izgarali kao uljem namazani.

Mordu se gadilo sve to gledati, jer činjenica je bila da je upravo on bio taj koji je uzrokovao sve to. Dakako, da nije pobio Rutzona i Taorge, svi bi ljudi poginuli, ali i Rutzona i Taorga ubiti jednako je teško kao i čovjeka, jer ljudska duša ne prlja se ništa više ili manje ubije li se Taorg, Rutzon ili čovjek. Sve je to jednako u očima bogova što sude.

Hodao je Mord prilično sporim korakom, dok su mu znoj na licu hladili vjetrovi sa mora. Imao je mnogo toga za reći, jer u glavi su mu se rodili mnogi planovi, ali to ga nikako nije natjeralo da žuri, već štoviše, da uspori i složi sve misli i nakane u pravilniji red.

Imao je razgovarati prvo sa Morrýsom, no kako nije na nju prvu naišao, već na mistika, prišao je prvo mistiku i odlučio sa njim započeti prvo razgovor.

Mistik Jarez Rommirski, jedan od onih rijetkih koji su odbijali svući svoju odjeću, pa je tako nosio dugu i tanku halju koja ga je štitila od sunca, bio je zauzet čišćenjem Mordova nereda. Većina je tijela mrtvih ljudi bila uklonjena sa plaže i zakopana, ali tijela Rutzona i Taorga većinom su i dalje ležala svuda unaokolo, pa je stoga na preživjelim ljudima bilo da i njih uklone što prije, kako bi se spriječile kojekakve bolesti koje su se time mogle pojaviti.

Jarez uljudno pozdravi Morda nakon što je pustio jednog mrtvog Rutzona i uspravio se. Na njegovu je licu titrao prijateljski, no umorni smiješak. Bio je to prvi puta da su se Mord i on sastali nakon borbi što su se svršile prije dva dana, a Jarez mu to nije zamjerio.

Mord odzdravi mistiku, nakon čega mu, inzistirajući, priskoči u pomoć sa tim Rutzonom. Sagnuo se i uhvatio leš Rutzona za noge, dok ga je pak Jarez primio za ruke, te su oni tako leš podigli i stali nositi duž plaže. Nosili su leš polako, jer većina Rutzona bila su teška kao dva čovjeka.

Dok su nosili leš, Mord je stao govoriti: “Dogodilo mi se nešto tokom borbe, Jareze. Dvije stvari, zapravo.”

“Slušam.” napinjući se radi Rutzonove težine Jarez odgovori.

Mord nije imao namjeru suviše odugovlačiti. Učinio je mnogo pogreški, i sve ih je ionako morao ispriopovijedati Jarezu, pa da zajedno podijele te probleme i pronađu odgovore, tako da je držao vrlo glupim ne reći punu istinu odmah. Zaključivši to, reče: “Izrekao sam Gausalus. Dogodilo se to tako...” započeo je, ali Jarez se tada iznenađen zaustavi i nesvjesno ispusti noge Rutzona iz svojih ruku, nakon čega gotovo vikne: “Što?!”

Mordu, koji nije bio dovoljno jak da sam nosi Rutzona, ispao je i drugi kraj tog teškog mrtvacu. Gotovo se ozlijedio radi tog netaktičnog poteza mistika, ali nije mu zamjerio. Pogledavši u Jareza, osjećajući veliku sramotu u sebi, uvidio je kako je ovaj na trenutak probljedio u licu, a sam izraz tog lica govorio je kako je mistik ljut i iznenađen.

“Zašto si, u ime svijeta, to učinio, Morde!”, Jarez reče, vidno uznemiren i mašući rukama. “Ta ni ne shvaćaš težinu svega...!”

“Shvaćam ja težinu, Jareze.”, Mord odgovori što je mirnije mogao. “I upravo stoga nije bila moja volja izreći tu inkantaciju. Razumijem naplatu Hezovu, i baš zato nikada to ne bih učinio. Bio je to Sila koji me je na to natjerao.”

“Sila?” Jarez zbunjen upita.

Mord se nije mogao sjetiti zna li Jarez za postojanje Demona Bez Vojske ili ne, jer toliko mu se toga motalo glavom da nije mogao jasno razmišljati, pa stoga reče: “Gospodar demona, ili Bića Bijelog Carstva. Rimuz, Sila ili Demon Bez vojske – baš taj učinio je da izrečem Gausalus.”

Jarez bijaše na to zbunjen. “Ta kako netko drugi može izreći inkantaciju...?”

“Ne može izreći, ali te može natjerati. Učinio sam to, ali ne svojom voljom, Jareze. I tu bih stao sa objašnjavanjem. Nemoj me tjerati da još više o tomu mislim, molim te.” rekavši to, dodao je sagnuvši se: “Hajde da nastavimo nositi ovoga.”

Jarez prihvati Mordove riječi, sagne se također i uhvati leš Rutzona. Kako je Mord uhvatio drugi kraj, njih su dvoje mogli nastaviti dalje.

“Pitati ću te jedno pitanje”, Jarez reče nakon nekoliko sekundi unutrašnje borbe sa samim sobom i silnim razmišljanjem koje se toliko u njemu rojilo da mu je Mord na licu mogao jasno vidjeti svaki aspekt toga. “a pitanje jest: ako si sam svjestan težine svog djela, zašto mi govoriš to?”

Mordu pitanje bijaše u najmanju ruku zanimljivo. Dugo je mislio kako da odgovori na njega.

Napokon reče: “Nije stvar u shvaćanju težine, jer dakako da ja razumijem težinu Gausalusa. Pak je stvar u dijeljenju te težine, jer uviđam kako ipak ne mogu sam na svojim ramenima nositi taj teret. Gausalus je nužno samo nešto zlo, ali ja se pitam: ako se dovoljno ramena skupi, može li se on držati u kontroli? Može li biti dobar?”

“Hoćeš reći da tražiš od mene pomoć da od Gausalusa učinimo blagoslov, a ne prokletstvo?”, Jarez tada upita. “Takvo što je nemoguće. Gausalusom upravlja sam bog, i da bi upravio Gausalus ka bilo čemu, moraš biti ravan bogu.”

“Upravo je to ono što te tražim...” gotovo klonulo reče Mord. Više ništa nakon toga nije rekao, jer najednom se uhvatio u razmišljanju: *Kada koristim moć koju sam dobio Gausalusom, ja ju mogu koristiti samo da činim zlo. Kako bilo, uvijek netko mora umrijeti. To sam vidio na onim ljudima koje sam pobio nakon Taroga i Rutzona. Uopće ih nisam morao dirati, ali ja to jesam učinio. Mrzio sam ih jednako kao i neprijatelje.*

No, nastavio je misliti, *toliko moći ja u sebi imam kad koristim moći zadobivene Gausalusom da bih se usudio pomisliti kako bih dobrim djelima koje bih učinio sa tom moći mogao isplatiti barem polovicu onih zlih. Samo kada bih mogao činiti dobro, a ne zlo sa tom moći... Dok je to mislio, pogled mu je počivao na Jarezu, koji je također nesvjesno piljio u nešto drugo jer ni on nije ništa manje zamišljen bio. Gledao je u Jareza iz jednog jedinog razloga: ako ima ikoga koji mu može pomoći da nauči koristiti magiju u službi dobra, to je samo taj čovjek i nikoji drugi.*

Najednom Jarez reče: “Ali, nade i dalje ima.”, rekao je to sa gorčinom u glasu, a ne vedrinom, jer te riječi nisu bile plod vedrog razmišljanja, već gorkog. “Nade

ima, jer čovjek preda mnogom, koliko znam, gotovo i jest ravan bogovima po snazi.”

Morda te riječi iznenade. Zahvalno je kimnuo glavom, nakon čega je rekao: “Vrlo si milosrdan, Jareze, kad tako govoriš. Ako ikada nastavimo moje učenje, biti ću i više no spreman, a ako treba, žrtvovati ću sve...”

“No sjeti se, Morde”, prekinu ga najednom Jarez, “da nada za kojom si posegnuo jedva da i postoji.”

“Svjestan sam toga.”, Mord reče. “Ali to mi je dovoljno, jer ona je ipak tu. I dalje se ne odvajam od svojih riječi: hvala ti.”

“No”, Jarez brzo reče ne trpeći zahvale usmjerene spram njega, jer je strahovao od rađanja ikakva ega u sebi, “sada kada smo zaključili to sa Gausalusom, reci mi: koja je ta druga stvar koju si mi imao reći?”

“Druga stvar?”, Mord promrmlja zbudjeno. Sekundu kasnije, sjetio se toga na što je Jarez mislio, pa reče: “Ah, da! Uništavanje realnosti, tako sam to nazvao. U pitanju je bio slučaj koji mi se dogodio u jednom trenu tokom borbi kada sam učinio nešto što je vrlo slično Nosteriu, ali ipak drugačije. Uništio sam realnost, kažem, jer samo se tako može to opisati.”

“Upravljanje okolinom bez Nosteria? Nisam znao da je takvo što moguće...” rekao je Jarez prisjetivši se da, iako tokom učenja telekineze i pirokineze Mord nije izrekao nikakvu inkantaciju također, to nije imalo veze sa ovim što je Mord sada govorio. Istina, “uništenjem realnosti” moglo se nazvati i Mordovo pomicanje predmeta nakon što je natjerao svoje tijelo da ukoliko želi preživjeti počne uzimati u obzir magiju, ali to je bilo slabije i od Nosterio inkantacije. A ovome o čemu je Mord sada govorio nije bio ravan ni Nosterio.

“Nisam izrekao ništa.”, Mord je rekao. “I upravo me je to najviše začudilo. U jednom trenutku sve što je logično i realno jednostavno je prestalo takvim biti. Bilo je svejedno pada li kiša prema zemlji ili prema nebu. Sve je moglo biti što je htjelo, to jest, sve je imalo biti onakvo kakvo bi ih ja natjerao da budu.

Približili su se gomili gorućih Rutzona što su plamtjeli na hrpama granja. Tu ih je obasula nevjerojatna vrućina, zajedno sa gotovo nepodnošljivim smradom. Hrpa sa gorućim Rutzonima bila je jedna od njih nekoliko desetaka, i zauzimala je toliko prostora koliko bi zauzimao bilo koji od uplovljenih Hinnorovih brodova kada bi se razbio na dijelove i zapalio, a možda čak i više. Samo plamenje većinom je bilo nadvisivalo i same brodove.

Tu su Jarezu i Mordu priskočila neka tri mlada vojnika u namjeri da im pomognu baciti Rutzona na vatru, ali kako su ovi inzistirali na tome da to sami učine, vojnici se maknu, a Mord i Jarez pažljivo zanjīšu leš, te ga bace na ostale da gori.

Rutzonovo je mrtvo tijelo prvo zapucketalo u vatri, ali već je u sljedećem trenutku planulo.

“Čudna su ovo tijela, kad ovako gore.” rekao je Mord. Tek je ovdje uvidio da su leševi Rutzona svi nagi, pa i onaj kojeg su nosili mistik i on. No to ranije nije primijetio, činilo mu se, najvjerojatnije samo radi toga što je imao misliti o pametnijim stvarima.

Jarez mu nije odgovorio na primjedbu, već je odlučio nastaviti razgovor o uništenju realnosti, kako je Mord nazvao tu novu vrst magije. “Nerealno je, Morde, koristiti telekinezu, pa smo ju svi ipak naučili na način da smo gladovali vezani pred hranom, nakon čega su naša tijela bila primorana posegnuti za skrivenom alternativom. Misliš li da je to, samo u većoj mjeri, uništenje realnosti?”

“Ne mislim tako.”, Mord odgovori. “Telekineza je sposobnost već skrivena u svima nama. Ali realnost je ono što je izvan nas. Koristivši dakle telekinezu, čovjek koristi dio sebe, a uništivši realnost, čovjek mijenja prostor, baš kao što Nosterio i uništenje realnosti nisu iste stvari. Pomislio bih čak i da jesu, da nema tog detalja vrijednog spomena: tokom uništenja realnosti nema nikakvih inkantacija.”

“Neobično...”, Jarez promrmlja. “Ali ništa slično tomu se ne spominje ni u kakvim spisima! Reci: koje su sposobnosti čovjeka kad jednom uništi realnost?” moglo se reći da se Jarez toliko zagrijao za ideju o otkriću nove vrste magije da je na trenutak zaboravio na čitavu stvar sa Gausalusom.

Mord se pokušao u detalje prisjetiti svih njegovih sposobnosti koje je posjedovao kad je uništio realnost. Baš sve, morao je priznati, činilo se mogućim tokom tih trenutaka. Kao da u pitanju i nije bila magija, već nešto više. *Telekinezom se pomiču stvari u prostoru, a pirokinezom se stvara vatra. Te su dvije vrste magije takve i one služe samo da bi se to činilo sa njima. Telekinezom se ne može stvarati vatra, kao što se pirokinezom ne mogu pomicati predmeti*, Mord je mislio. *Time su u jednu ruku te dvije stvari ograničene. Ali uništenje realnosti... da sam htio, mogao sam se bilocirati, ili se pretvoriti u bilo što. Mogao sam biti prašina, umrijeti ili živjeti vječno. Bio sam svemir na jedan značajan trenutak, i kao svemir mogao sam samoga sebe mijenjati kako sam htio. Mogao sam samoga sebe i uništiti, samo da sam htio...* Razmislivši malo bolje o svemu tomu, Mord se prestravio shvativši koliko je opasno onda to što je otkrio. *Je li to možda jedna od Hezovih kazni?* pitao se. *Nije li mi namjerno u ruke dao toliko moći, i ruke mi nakon toga odriješio, samo kako bi me dovodio u napast?*

Ispalo je da je na isto mislio i Jarez. “Čini mi se da ne spominjanje takvog čega u spisima govori samo o jednomu: nikada prije nije se pojavio među misticima i čarobnjacima netko dovoljno moćan da takvo što otkrije. Ako je tako, a držim da jest, bojim se da nikada nećemo doznati što se sa uništenjem realnosti može postići, jer preporučam da se više nikada toga ne dotičeš, s obzirom da ne znaš koliko je opasno.”

“Shvaćam, Jareze.” Mord se složila. I doista, slagao se baš sa svakom Jarezovom riječju.

* * *

Razgovor o magiji nije se više nastavljao toga dana između njega i Jareza, ali razgovora je ipak bilo, jer imalo se raspravljati o drugim stvarima: politici i gospodarstvu, u čemu je Jarez ipak bio jedan od učenijih ljudi.

Imali su vremena za razgovor onoliko koliko im je bilo potrebno da maknu svaki preostali leš sa plaže, što će reći oko pet sati, to jest, sve do predvečerja.

Mord je Jarezu za to vrijeme izložio svoj plan: mislio je poslati desetak konjanika prema zapadu na putovanje dugo točno tjedan dana. Ukoliko konjanici nađu ili ne nađu kakvu rijeku, jezero ili plodnu zemlju, sedmi dan se uvečer imaju obavezno, bez obzira na sve, okrenuti i vratiti natrag. Time je Mord zaključio da bi se spriječila pogreška koja je učinjena sa Gossahom i njegovim sinom Haborom, koji su otišli bez određenog plana vraćanja. Dakako, rečeno im je tog dana od strane nekog vojnika kako će se knez i njegov sin zajedno sa pratnjom vratiti za nekoliko sati, no problem je bio što nisu znali jesu li to bile doista njihove riječi, ili je vojnik samo mislio da ovi neće biti odsutni duže od nekoliko sati. Što se pak ticalo samog vojnika, nitko nije više ni znao koji je u pitanju, ni je li uopće više živ ili mrtav, pa se ta informacija nije mogla provjeriti. Takvog čega, dakle, unaprijed određeno trajanje rute trebalo bi ih poštediti.

Kneza, njegova sina i njihovu pratnju već su odavno smatrali mrtvima, ali svi su znali da to nije moralo biti tako, jer nitko pojma nije imao koliki Enzolart doista jest. Onaj dio u ljudima koji je zadužen za nadu, ipak je govorio: *Možda su još živi.*

To je bio prvi dio Mordova izložena plana. Drugi dio ticao se šume, koju je po Mordu valjalo posjeći. Za to su postojala tri razloga: prvi je obradiva površina koja im je bila i više no potrebna s obzirom da je količina hrane vrlo brzo padala. Drugi je pak razlog bio drvna građa, koja je bila potrebna da bi se podigao iole dostojan grad i, konačno, treći razlog: s obzirom da će dugo trebati da se površina obradi, a zasađeni usjevi rode, u mnogočemu će se ovisiti o trgovini. Mord je planirao trgovati sa hil'gumskim gradovima, i to tako da bi on njima slao drvo, a oni njemu hranu.

Hrana je bila ipak najpotrebija, jer kako je ispalo, u šumama kraj mora nije bilo gotovo ništa divljači (većina ih je bila pobijena, ili od strane ljudi, ili od strane Taorga i Rutzona), a riba iz mora se gotovo svima već zgadila.

Taj je plan Mord izložio Jarezu što je pažljivije i kraće mogao. Je li plan valjao, pak je na Jarezu bilo da sudi.

“Držim kako si mudar čovjek, Morde, kad tako planiraš događaje. No, ja bih ipak preporučio za početak ovu drvenu građu pretvarati u zidine i koplja, a ne u kuće. Bogovi znaju, ako već demoni neće, hoće li nas napasti Neurij i Thargelion.”

Tu se Mord sjetio ponovno svojih prisnika, prilično nevoljko, i najednom uz mnoštvo žaljenja. Naime, žaljenje je nastupilo jer se sjetio kako su onih četrsto vojnika poslali na sjever gotovo bez ikakve hrane i vode. *Pitam se imaju li što za jesti?* mislio je Mord onako kako misle ljudi dobra srca, za razliku od kakvih drugih ljudi, nešto mračnijih, koji bi pomislili: *Pitam se hoće li ih glad natjerati da nas napadnu?* ili, još gore: *Hoće li nam njihova glad izaći u susret toliko da oni pomru od gladi prije no što nas napadnu?*

“A ako dođe do kraljeva posjeta ili trgovine?”, podsjeti Mord. “Čime ćemo impresionirati Vijeće i što ćemo zauzvrat za hranu trgovcima dati?”

“Ako treba, bolje je i ratovati protiv Hil'guma”, reče Jarez, “no dopustiti da budemo slabi u usporedbi sa princem i Thargelionom. Jer koliko vidim, njih su dvojica sada naši neprijatelji, a kao neprijatelji daleko su moćniji od čitavog Hil'guma.”

Mordu je neobično zvučalo to “neprijatelji”, jer teško je on uopće ikoga mogao smatrati svojim istinskim neprijateljem, a kamoli nekog od svojih prisnika, pa makar više to i ne bili.

“Shvaćam te.” napokon Mord pomirljivo prihvati Jarezove riječi. Nije mu ni na kraj pameti padalo da uđe u kakvu raspravu sa njim, jer znao je da je Jarez daleko logičnije pristupio svim problemima od njega, pa je stoga imao i kvalitetnije zaključke. Za razliku od njega, Jarez je razmišljao glavom, a ne srcem.

“No”, doda potom, “naložiti ću kako si predložio, no svejedno ću poslati i ljude spram jugozapada, jer držim da onaj Saviun ondje”, pokaže rukom prema dvjestotinjak kilometara udaljenoj planini koja je i dalje bila jasno vidljiva radi njene visine, “u sebi ima mnogo dragocjenosti. Nadam se kvalitetnoj rudi.” Naime, Mord je rekao “saviun” kao riječ, a ne kao ime, jer “saviun” je na hil'gumskom značilo “gorostas”.

“Ako nečega imamo mnogo, onda je to ljudi. Pošalji ih, svakako. Pa ako bude rude, to će biti odlično. Ako pak ne, tada će barem moći lakše mapirati zemlju jednom kad se uspnu na planinu.” Jarez je rekao složivši se sa Mordom u potpunosti.

Kako su završili sa radom negdje u to vrijeme, Jarez se ispričao rekavši kako se dogovorio da će se naći sa Perpom i nekim vojnicima za večerom, pa mora otići. “Ako hoćeš, pođi i ti sa mnom. Jedanaesti brod je u pitanju.”

Mord se zahvali i odbije, jer imao je razgovarati sa Morrysom. Dogovorivši se zatim gdje će se sutra naći i otprilike u koje vrijeme, oni se pozdrave i rastanu.

* * *

Mord ostane neko vrijeme sam na plaži, bos stojeći na već suhom i toplom pijesku pod vedrim večernjim nebom na kojemu je tek tu i tamo svjetlucala kakva zvijezda. Nebo bijaše tamnoplavo i dobrim dijelom ljubičasto, kako su ga oni posljednji zraci sunca na zalasku još osvjetljivali i mijenjali mu boje. Brodovlje je jahalo na niskim valovima mora, a daske su njihove škripale, dok se u isto vrijeme moglo čuti lepetanje mnoštva spuštenih jedara tih istih brodova. Sve to – i nebo, i pijesak, i more i brodovi – naspram Morda bilo je masivno, i daleko je više prostora zauzimalo. Pa opet, Mord se osjećao kao da je on gospodar svega toga.

Disao je poluzadovoljan, jer samo je pola razgovora današnjih obavio, a topli zrak koji je udisao u ustima mu je stvarao okus soli i trava što rastu po morskom dnu. Njegova zadovoljština, morao je priznati, povećavala se kako je polako širio ruke i sve dublje disao, dok su mu oči bile zatvorene, a nožni prsti grabili pijesak pod njim. *Enzolart*, mislio je, *i ti znaš biti vrhunac ljepote*.

Da je imao dovoljno snage zauvijek smrznuti vrijeme i ostati tako stajati, vjerojatno bi to i učinio, no ovako je nakon nekoliko minuta ipak otvorio oči, protegnuo se, i pošao do broda u kojemu ga je čekala Morrysta.

Znao je da je Morrysta u brodu, jer ona i nije mogla radi svoje trudnoće biti negdje drugdje. Takozvanu zemaljsku bolest nije si mogla priuštiti istrpjeti nakon što je već nadvladala morskiju, kao što su to učinili ostali. I samog Morda tu i tamo bi znala uhvatiti vrtoglavica poradi toga što nije navikao da hoda ravnim tлом. Tu vrtoglavicu on bi istrpio bez problema, ali Morrysta i dijete unutar nje... sa tim se nitko nije htio igrati.

U brodu nije vladao mrak, kao što je to bio slučaj svih proteklih mjeseci, već je dapače, sada kad više nije bilo opasnosti od demona, na svakom koraku gorjela neka uljanica, a svjetla su njihova plesala mrak brišući. U zajedničkim velikim prostorijama vojnika i mornara vladalo veselo raspoloženje. Bilo je to tako jer si nitko nije mogao priuštiti biti tmuran. Mord je bio siguran da je baš svatko od svih tih vojnika koje je Hinnor poslao na *Enzolart* izgubio nekog voljenog, a šanse da je tog voljenog ubio baš Mord bile su u najmanju ruku prevelike.

Mord je hodao uskim i visokim hodnikom broda što je vodio do Morrystine i njegove kabine što je tiše mogao, pazeći da iako nije nosio čizme, svejedno ne pravi glasne korake, jer iako se nije moglo reći da se on bojava ikoga, ipak se moglo to da nije htio podsjećati ikoga na sebe. Namjera mu je bila da svatko oko njega bude hladne glave i koliko toliko vesela raspoloženja, a to je bilo

neizvedivo ukoliko je mislio ičime ukazivati na svoju prisutnost.

Mord je bio taj koji je uzrokovao neraspoloženje u ljudima, htio ili ne htio.

Kako je pala večer, polako je postajalo hladno, a Mordu koji je nosio samo hlače ta je hladnoća bila kudikamo veći problem. Pomislivši na to, posljednje je korake napravio užurbanije.

Kad je napokon stao pred debela drvena vrata svoje kabine, koja bijahu grublje izrađena od vrata većine hil'gumskih štala koje je Mord imao prilike za života vidjeti, Mord se zaustavio i još jednom, posljednji puta, posložio sve riječi unaprijed koje je mislio izreći Morrysi i tako izgladiti stvari.

U kabini se Morrysa doista jest nalazila, mada se nije moglo reći da ga je čekala. Ona je kraj svjetla nekoliko poluistopljenih svijeća sjedila u naslonjaču obloženim krznom i zadubljeno čitala iz neke knjige. Bila je neobična ta stvar – Morrysina sposobnost da čita – jer ne samo da je bila živjela u društvu gdje ni oni na najvećim položajima ne znaju čitati, već je bila i žensko, a to je značilo da bi njena sposobnost vrijedala mnoge umne ljude, bilo radi njihove ljubomore, bilo radi bilo čega drugoga što obično niče u onih arogantnih ljudi što drže da su po bitnosti povrh ostalih samo stoga što su imali sreće da ih netko nečemu pouči. Mord, dakako, nije osjećao ništa od toga, već mu je tek eto bilo fascinantno vidjeti Morrysu kako čita, a ta fascinancija budila je u njemu mnoga sretna čuvstva.

Morrysa podiže pogled sa knjige i zaklopi ju, a na njenom licu zatitra osmijeh jer ugleda čovjeka kojeg toliko ljubi. Točno toliko vremena koliko je bilo potrebno da bi se zaklopila knjiga bilo je potrebno Morrysi da zaboravi na svaku prijašnju zavadu. Ona se tada vraški potrudi ustati iz naslonjača i, izrekavši njegovo ime, pođe prema Mordu.

Mord zagrlj svoju ženu, sretan što je ona sretna, iako nije tomu znao razloga. Primio ju je za ruku i poveo do prostranog kreveta, na čiji su rub tada sjeli.

Bilo je podosta zagušljivo, ne samo u toj kabini, već i u čitavom brodu. *Majstori su*, držao je Mord, *očito toliko žurili sa izgradnjom da su zaboravili ugraditi nekoliko prozora*. Ogleđavši se zatim po prostoriji i uvidjevši da u njoj nema nijednog prozora, dometnuo je svojim mislima: *Štoviše, previše prozora*.

“Oprosti mi, Morrysa”, prozborio je napokon, “što ti nisam bio dovoljno pametan odgovoriti na tako bitna pitanja. Ali sada... sada sam opet tu i došao sam do odgovora...”

Morrysa upitno pogleda u njega. Činilo se da ona nije znala o čemu Mord govori, jer ono što zaokuplja i mori jednu osobu, te ju dovodi do ludila, kraj druge često prođe bez da se ova i osvrne na to. Tako je bilo i sa Morrysom i Mordom, no svejedno, Morrysa je dopustila Mordu objasniti što je imao:

“Svoje sam prijatelje pustio da odu iz vlastita straha. Ne straha da bi mi oni mogli nešto učiniti ako bi ih se trsio zaustaviti, već onog drugog: straha da ako

ih zaustavim, oni neće doći do vlastitih odgovora. Shvaćaš li me, Morrysa?”

Morrysa je počinjala shvaćati. Čim je Mord spomenuo Thargeliona i Neurija, ona se sjetila tog razgovora kojeg su vodili. Morala je, osvrnuvši se mislima na to, priznati kako joj je taj razgovor toliko slabo zaokupljao misli, da ga je gotovo i zaboravila. Sa Mordom je pak bilo suprotno, i Morrysa je radi toga osjećala neku vrst stida.

Nije odgovorila na Mordovo pitanje, već je samo polako kimnula glavom.

Mord nastavi: “Mnogo sam razmišljao, i došao sam do zaključka: nitko na ovom svijetu nije zao. U najmanju ruku ne svojevóljno. Stoga sam, dakle, dopustio svojim prijateljima otići jer znam da ako ih išta na put može vratiti, onda je to cilj kojemu hode. To ne želim remetiti.”

“Mislim kako si vrlo mudro zaključio, Morde.”, Morrysa je rekla. “Oprosti i ti meni, molim te, što sam reagirala tako da si pomislio da se ljutim na tebe. Ne ljutim se i ne pada mi na pamet ljutiti se.”

Morda njene riječi začude. Nije znao što bi osjećao kao odgovor na to. I on je tada kao i Morrysa ranije kimnuo glavom, da bi joj nakon toga samo prišao, i još je jednom, ali ovaj puta na nešto duže vrijeme, čvrsto zagrlio.

U njegovu umu tada se stala pojavljivati misao da će olakšanje i zaborav svega lošega nastupiti vrlo brzo, možda kad uskoro zaspe, ali dakako, olakšanje nije došlo.

* * *

Davno je prošao i najkasniji sat kad se Mord uhvatio da uopće, za razliku od svoje žene, ne može zaspati. Nekoliko je sati ležao u udobnu krevetu doista se tjerajući zaspati, ali zaspati nije mogao.

Misli su mu zaokupljale dvije stvari: jedna ideja i jedna tragedija.

Ideja se ticala Jareza. Razmišljajući o njemu i magiji, zaključio je da je magija, iako ono najmoćnije na svijetu, suviše bez ikakvih temelja i zakona. A ako ih je i bilo, oni su nažalost bili nepisani.

To je htio promijeniti, došavši na ideju da on kao jedan od najmoćnijih ljudi da vlast Jarezu da otvori nekakvu školu za čarobnjake. Apsurdnom se činila ta ideja, to je istina, no i apsurdna ideja bila je bolja od nikakve.

Najidealnije, držao je, bilo bi iskorijeniti magiju sa lica zemlje uopće, no to je bilo nemoguće. *Ta čak i sada, mislio je, kad znaju za postojanje magije, mnogi će ljudi pohrliti ka tomu da ovladaju magijom, i prodat će svoje duše ni ne znajući što čine. Sve te ljude nemoguće je zaustaviti u nakani.*

Upravo stoga valjalo je izabrati manju štetu, a škola u kojoj bi se učila magija na pravilan način pridonijela bi da se sav taj narod koji bi htio naučiti koristiti

magiju pravilno pouči, što bi doista i dovelo do tog da je šteta, jednom već učinjena, manja.

On sam sa magijom se upoznao na neobične i teške načine, što je donijelo mnogo zlog ploda, i morao je stoga priznati kako bi mu daleko lakše u životu bilo da mu je odmah u početku netko prišao i odveo ga u kakvu školu za čarobnjake. *Bilo bi mi daleko lakše, mislio je, da mi je netko odmah objasnio neke stvari, nego da sam na ovako krvave načine došao do njih.*

Istina, njega je dobrim dijelom poučavao Jarez, objasnivši mu tokom života štošta. Ali ipak, ono što je Mord zamišljao nadvisivalo je i Jarezovo učenje.

Jedan učitelj nedovoljan je. Valja ih stvoriti još.

To je, dakle, bio plan: uzeti komad Enzolarta i namijeniti ga kao mjesto na kojemu se uči magija, i ništa drugo. Običan narod ne bi ondje imao dozvolu prilaziti, a čak je Mord mislio kako bi bilo dobro uopće to mjesto ukloniti i sa zemljovida – sve poradi sigurnosti. Sve znanje Jarezovo i Mordovo koje su oni za života uspjeli prikupiti saželi bi tada u cjeline, i na osnovu tih cjelina iz kojih bi drugi učili pojavljivali bi se novi učitelji, i ubrzo bi se škola za magiju održavala sama od sebe, neovisna o Mordovu i Jarezovu nadgledanju.

Razmišljao je Mord tako jer je znao da svaki čovjek koji bi na bilo koji drugi način išao učiti se koristiti magiju, mogao bi do znanja doći samo vlastitim propadanjem, jer što je više iskustva u nekome bilo, više je bilo i duhovnih rana. Tako je oduvijek bilo sa svakim tko je učio magiju, jer svatko tko je učio magiju uvijek bi učio sam. Iste rane oduvijek su iznova bile krvarile na svakom mistiku koji bi se u povijesti pojavljivao, bez obzira što je jedan proživljeni put sa tim ranama bio i više no dovoljan. *Kad bi postojala škola u kojoj se uči magija, mislio je Mord, jedan čovjek bi propatio došavši do znanja, i više nitko nakon njega ne bi morao patiti, već bi to znanje uzimali besplatno. Svi zaključci i iskustva bili bi zapisivani u knjigama, i na osnovu njih bili bi stvarani i zakoni...*

Tako je Mord mislio o Jarezu i magiji dok ga nisu druge misli stale zaokupljati. One tragične: o Perpu i Alveri.

Je li potrebno da kažem Perpu istinu o Alveri? najednom se Mord stao pitati, time onu ideju o školi magije iznenada gurnuvši u najudaljeniji dio svoga uma. Ili će on svejedno doznati za sve to od nekog od ostalih prisnika? No opet, tko će mu što reći? Thargeliona i Neurija nema, a Myron se neće još dugo vremena vratiti. Pa i kad se vrati, šanse da stane pred Perpa i počne mu pripovijedati o mojoj prošlosti ništavne su. Dakle, na meni je...

Mislio je tako Mord dok mu je srce stezao silan stid. Daleko je veći stid stezao njegovo srce radi toga o čemu je sada razmišljao nego što su to činile silne smrti onih koje je za života pobio – i to je bila samo još jedna teška činjenica sa kojom se on također u svojoj podsvijesti imao hrvati.

Hoću li reći Morrysi ista o tome? Bi li bilo zdravo za nju uopće takvo što znati? Ta

trudna je; dijete se radi njezine tuge može razboljeti.

Kako je bilo vruće u prostoriji, i kako se uopće više oprostio od sna, Mord je znojéći se ustao iz kreveta i pošao do vrata. Nosio je istu onu odjeću koju je nosio čitavog dana, što će reći samo hlače, ali on nije imao namjeru odjenuti išta više.

Izašavši iz svoje kabine, osim smrada koji je vladao u hodniku dočekali su ga i zvuci glasnog disanja mnogih usnulih vojnika i mornara koji su dolazili iz obližnjih njihovih zajedničkih prostorija, u kojima je njih i po nekoliko desetaka spavalo.

Ni ovo mjesto nije bilo to na kojemu je Mord kanio provesti sljedećih nekoliko desetaka minuta nalazeći mir, pa se stoga uputio dalje: van, na plažu.

Pješčana plaža bila je obasjana mjesečinom, ali zora koja je imala doći kanda se mogla nanjušiti u zraku, i tek je tu Mordu palo na pamet da je o Jarezu i Perpu prevrćući se u krevetu razmišljao nekoliko sati. Ta misao bi ga, da je dovoljno mario, uznemirila, ali on nije mario, i sve čega je bio svjestan tokom tih trenutaka, zapravo, bio je tek svjež, gotovo ledeni noćni zrak koji je hladio njegova oznojena leđa, i zvuci morskih valova što su se razbijali o brodove i razliježali po pješčanoj plaži. Sve ostalo na trenutak se činio nebitnim.

Mord nije znao koliko je dugo šetao, mada to nije bilo ni bitno, ali kada je stao, stao je jer je osjetio u zraku miris duhana. Iako je duhan bio biljka koju Mord nije nikada volio, on je svejedno volio ljude koji su tu biljku pušili. Jednako je dakle zavolio, bez i da ih je ikada prije i ugledao, i te stražare što su sjedili na deblu nekog stabla na koje je on naletio usred noći.

Četiri čovjeka su bila u pitanju, a ta ga četvorica pozdraviše i više no ljubazno. Jedan od njih je spavao, a to bijaše, kako su ovi Mordu odmah objasnili, stoga što je te večeri popio previše travarice.

Stražari su ponudili Mordu da sjedne kraj njih, te su mu dali da pije travaricu, a Mord je sve to prihvatio. Bilo je očito da oni u njemu nisu prepoznali pukovnika, jer u zadnje je vrijeme malo tko pukovnika poštivao, i zasigurno da su oni znali tko je Mord da ne bi bili ni približno toliko prijazni prema njemu kao sada. Tomu je u prilog išao i razgovor koji se gotovo istovremeno okrenuo u tom smjeru: stražari su uskoro stali razgovarati o Mordu Dur'agemskom.

“Mislite li da će nas pukovnik poslati natrag u Hil'gum uskoro, s obzirom da smo pobijedili demone?” upitao je jedan od njih oštih crta lica obasjana svjetlošću sa tople palucajuće vatrice.

“Ja se ne bih nadao...”, neki drugi je odgovorio. “Ne, zapravo, ne vjerujem uopće...”

Taj razgovor što je tada započeo, i uopće način na koji su stražari tada stali razgovarati pukovniku, Morda je iznenadio, ali on ipak niti u jednom trenutku

nije htio taj razgovor prekinuti ili, još gore, reći da je on zapravo pukovnik, jer Morda je sve to skupa zanimalo, i on je istinski htio znati što ljudi o njemu misle.

Radije je, dakle, Mord dopustio razgovoru da odandje teče u smjeru u kojemu već bogovi dopuste da krene, i on je u tišini slušao.

“Nedostaje mi moj sin...” dometnuo je onaj prvi gotovo tugoljivo promatrajući vatru. “Upravo stoga i pitam.”

“Bolje bi ti bilo da si ga poveo onda”, onaj treći, koji je bio stariji od ostalih (a Mord je primijetio i pijaniji), rekao je.

“Zašto?”

“Ta čuo si što su mornari doživjeli.”, taj treći objasni. “Onaj koji se vrati kući... ako se vrati... možda će se i vratiti na isto mjesto, ali vrijeme – ono je upitno. Deset godina su zakoračili u budućnost mornari *Znatiželjnog jedra*. Ne vidim razloga zašto bi sa nama bilo drugačije.”

Te riječi ovog prvog obeshrabe. Nije rekao ništa, osim što je izdahnuo i otpio nakon toga gutljaj travarice iz svoje čuture.

Mord se na to odluči javiti: “Neće se to i nama dogoditi.” Njegove riječi učinile su da se stražari okrenu spram njega i stanu ga nešto pažljivije slušati, jer glas mu je govorio da zna o čemu govori. “Demoni su mrtvi”, dodao je. “Mrtvi su oni koji su savijali vrijeme.”

“Nadam se da je tako.” prošapće stražar čiji je sin ostao u Enzolartu.

Iako su Mordove riječi pružile zrno utjehe onom prvom stražaru, treći stražar ipak nije bio uvjeren. “Ako pretpostavimo da to doista jest tako”, taj je rekao, “što nam jamči da ćemo drugi puta sretno prevaliti more, i uopće, što nam jamči da ćemo ikada živi zaploviti natrag? Ne želim loše o nadređenima govoriti, ali svi smo zadnjih dana prisustvovali ispadima pukovnika i princa da bi sve to osiguravalo sigurnu budućnost, počevši od onoga sa magijom, za koju nitko nije čuo, pa sve do ovih posljednjih događaja kada su se princ i Ser Thargelion pokupili i otišli bogovi će znati gdje.”

“To je istina.” Mord je mirno rekao na to. Stražari su na trenutak upitno pogledali u njega kao da očekuju da će reći još nešto, ali kako on nije rekao više ništa jer pametnih riječi više nije nalazio, nastavili su vlastitim tokom.

“Ne znam za vas, ali ja se bojim da, s obzirom da je poubijao ljudi gotovo koliko i sami demoni, će se pukovnik okrenuti spram nas ostalih. Osim toga”, sada se nagnuo i, kanda se bojeći da netko neželjen ne čuje, rekao nešto tiše taj treći stražar što je govorio, “kako mi znamo da pukovnik nije upravo otjerao princa?”

“To su gluposti.”, drugi je stražar rekao i mahnuo rukom. “Preuveličavaš stvari, čovječe. Znaš dobro da su sve to takoreći djeca i sasvim je normalno da se tu i tamo porječkaju...”

“A što objašnjava onda smrt tolikih ljudi? Da je čestit, ne bi toliko ljudi Mord Dur'agemski poubijao! Ako, dakle, nije čestit, tada je jedini razlog zašto bi se rastao sa princem taj da je princa otjerao... Ta to je tako, kažem vam!” Treći je stražar sada govorio toliko gorljivo da je u zaborav pala čitava stvar sa sinom onog prvog. Toliko je gorljivo govorio, čak, da je i Morda uznemirio.

Ako su stražari u ovakav kasni sat spremni upuštati se u takve razgovore, mislio je Mord, kako li onda misle kada su odmorni? Ta kako li tek onda misli ostatak mojih ljudi?

Više je uopće Mord prestao slušati stražare, čiji se razgovor već okrenuo spram neke druge stvari, a ostao je šutljiv i gotovo neprimjetan sam na svome dijelu debela debela i sa svojom malom čuturicom travarice koju su mu dali. Šutljiv je bio, da, ali da su njegove misli imale svoju glasnoću, nadglašavale bi i najglasniju grmljavinu.

Mislio je toliko da se stao znojiti, bez obzira na to što je bilo prilično svježje i što nije imao nikakvu košulju na sebi, a lice je zario u dlanove. Stražari to nisu primjećivali, jer vjerojatno su mislili kako se i on već napio.

Ali Mord je bio uma svježija no ikada. Toliko je jasno mogao misliti o svemu da je to bilo naprosto strahota. Štoviše, snaga njegovih misli ubrzo ga je natjerala da ustane i pozdravi se od stražara, te ode, jer više ne samo da nije mogao sjediti, već nije mogao niti stajati.

Htio je poći natrag prema svom brodu, ali uhvatio se da ne samo da umjesto spram broda hoda prema šumi, već i da trči prema njoj.

Ubrzo se našao među stablima. Ali ni tu nije našao mir, i ni tu nije zaustavio svoj trk.

Nije se dugo zaustavljao, zapravo, a kada jest – što se dogodilo na jedan vrlo kratak trenutak – učinio je to nakon što je pomislio: *Prespor sam! Bogovi, kada bi me vjetar mogao pogurati, pa da brže idem!*

A odmah potom njegova želja bila je ispunjena, jer onaj koji je uvijek bio tu da pomogne, Vjetar, odlučio je primiti Morda za ruku i silovito ga podići ka nebesima.

* * *

Nevjerojatno iskustvo dočekalo je Morda nespremnog, pa se ovaj jedva suzdržao od povika, ali kako je uvidio da mu je daleko bitnije suzdržati se od postajanja Velikom Pukovnikom i ubijanja Vjetra, kao i spaljivanja svega što bi mu oči ugledale, natjerao se umiriti, pa je već nakon nekoliko sekundi šutke i mirno stao prihvaćati sve što bi mu stvarnost nudila.

A stvarnost je bila doista nestvarna, barem kada bi se usporedila sa njegovom prijašnjom stvarnošću koja ga je tokom života okruživala. Vjetar, što je

donedavno bila tek pojava, sada je bio osoba. O svemu tomu Mord nije znao što da misli, pa je stoga ubrzo učinio ono što je u svom umu zamršenih misli sada smatrao najlogičnijim: on se Vjetru obratio, i to tako da ga je upitao tko ili što je on.

Bezimeni sam bog, Vjetar je odgovorio na to, a njegov je glas bio vrlo sličan onomu Demona Bez Vojske: sveprisutan i tajanstven.

Kako to da prvi puta znam za tebe? Mord je upitao, ovaj puta umjesto stvarnim govorom samo putem svojih misli, jer brzina kojom je nadlijetao kilometre šuma nije mu dopuštala govoriti pravilno. On se nije začudio što mu je Vjetar na pitanje odgovorio, je u tom čovjeku, činilo se, kanda je čuđenje uopće više prestalo biti moguće.

Prvi je ovo puta da si me zatražio pomoć, Vjetar je tada odgovorio. U njegovu glasu Mord se mogao zakleti da je osjetio neku vrstu radosti. *Vodim te sada, jer tražio si da te vodim.*

Jesi li tu da me naučiš nečemu...? Mord pokuša upitati, no Vjetar mu to ne dopusti.

Ni slučajno! Sve oko tebe svrhe je te da te tjera mukotrpno razmišljati. Moja je svrha to razmišljanje na trenutak prekinuti. Smatraj me stoga prijateljem, jer tu sam da ti dušu odmorim od briga.

Zauvijek? Mord upita. Iako nije čuo odgovora na to pitanje, znao je kako je glasio. A razlog zašto nije čuo bio je taj što mu sam Vjetar nije više dao čuti. Samo ga je silinom koja bi mogla iščupati i čitava stabla iz zemlje podigao još brže prema nebu, i kao malo dijete ga bacio spram oblaka, gdje je ovaj zaklopljenih očiju i doista odmarajući samo ležao i prepuštao se svemu.

Istina je bila da mu je Vjetar bio prijatelj, ako već saveznik nije. Silna je murdost i u tom biću ležala, ali po prvi puta u svom životu Mord niti je htio moćnog saveznika, niti je htio kakav mudar savjet, pa stoga više ništa nije progovorio. Sve što je učinio umjesto svega toga bilo je da je, onako nošen kilometrima nad zemljom u vrtlozima toplog i baršunastog vjetra, zaspao, i to snom mirnim koliko je to san samo mogao biti.

A sanjao Mord Dur'agemski nije ništa. Naprosto crnilo, jednako onomu koje će uskoro na više od tri stotine godina provesti zatočen u Inwog. Zadovoljan, a opet ne.

Kuda ga je Vjetar vodio i zašto ga je uopće igdje vodio nije bilo bitno, barem ne Mordu. A Mord je bio siguran da nije bilo bitno ni samom Vjetru. Možda se, naposljetku, sve to nije niti događalo, a Mord je već bio mrtav. Možda, pak, Mord nikada nije ustao iz kreveta pa je sve to bio puki san?

Sve to bilo je nebitno. Dakako.

* * *

Koliko dugo je spavao, Mord nije znao, ali kada se probudio gotovo se u san vratio ponovno, jer zrak koji je udahnuo bio je rijedak kao da ga nije ni bilo. Već nakon prvih nekoliko sekundi, prije no što je i otvorio oči, Mord je disao zadihan kao da je trčao stotinama metara. Dok se sve to događalo, on se uvijao po ledeno hladnom podu kao da ga netko davi. Kanda je namjeravao stati se iskašljavati, ali pluća su mu sadržavala toliko malo zraka da nije imao što iskašljati.

“Evo! Sada bi ti trebalo biti lakše, čovječe.” reče tada glas vrlo poznat Mordu, gotovo sa nekom zabrinutošću.

Mordu je trebalo neko vrijeme da dođe k sebi nakon što mu se, kao što je glas rekao, disanje vratilo u normalu, jer i zrak je postao normalan, a kad je došao k sebi nije prvo niti oči otvorio da se ogleda i orijentira, već je ostao desetak sekundi ispružen na podu, ležeći i skupljajući energiju dok su mu se prsa nadimala tokom halapljivog disanja.

“Što...”, kad je napokon prozborio, prozborio je, “... što se događa i gdje sam ja?”

Onaj glas tada reče: “To što se događa naš je sastanak, a upravo se nalaziš na samom vrhu Krvave zemlje: na vrhu planine koju si nazvao Saviun.”

“Saviun...” Mord promrmlja tek da bi se oglasio, s obzirom da još nije valjano mogao niti razmišljati, a kamoli se sjetiti trenutka kada je prvi i posljednji puta tu neobično visoku planinu nazvao Saviunom.

“Zar nije tako?” glas upita. Bio je upravo tada nastupio trenutak kada je Mord shvatio da je njegov sugovornik Demon Bez Vojske. Mord se na to prebaci na trbuh, te se uz tešku muku osovi na noge.

Čim je Mord stao na noge, vjetar ga je tom silinom udario da je, htio ne htio, ovaj na to pao na koljena.

“Pažljivo, Veliki Pukovniče; ovo je mjesto negostoljubivo.”, Sila reče. Mord tada pogleda u demona i začudi se novim shvaćanjem: u pitanju nije bio Demon Bez Vojske koji ga je doveo u prošlost iz budućnosti da ju ponovno proživljava. Bio je to onaj Demon Bez Vojske koji je pripadao prošlosti, i čije su namjere stoga sada prema Mordu bile Mordu upitne.

Mord odvagane zadnje Siline riječi, tražeći tračak ironije u njima ili kakve prijetnje, ali ništa od toga ne nađe.

“Što radimo na Saviunu?” upitao je napokon, usput prihvativši svoje vlastito imenovanje jedne planine u riječ “gorostas”, ili “saviun”.

“Rekoh već: posrijedi je naš sastanak. A imamo raspravljati o usudu svega.”, Sila odgovori. Njegova je pojava bila ista onakva kakvu je Mord imao prilike vidjeti i ranije, kada je prvi puta ikada ugledao Demona Bez Vojske kao priliku: biće nalik čovjeku čije se lice i vrhovi ruku i nogu ne vide, jer je biće obavijeno

tamnom maglom, u kojoj levitira nekoliko pedalja nad zemljom.

“Zašto raspravljati ako sam ti neprijatelj? Zašto me ne ubiti?”

Sila odgovori kao što bi odgovorio netko tko je dugo o tomu razmišljao: “Neću te ubiti jer si suviše moćan da bih te ubio. Upravo stoga sukob se između tebe i mene tu zaustavlja, jer nemam te namjere dirati.”

“Ali ipak si dao ubiti toliko mojih ljudi...”

“Dao sam mržnju u svoju vojsku spram vatre i onih koji vatru pale. Lako su ljudi mogli živjeti u harmoniji da nisu bili pohlepni i stali paliti vatre. Pak ako me misliš upitati zašto sam dao tu mržnju svojoj vojsci, na to ti ne kanim odgovoriti. To jest, ne kanim još neko vrijeme.”

Mordu riječi Demona Bez Vojske zazvuče najednom kao riječi koje imaju smisla. No svejedno, on se našao misliti: *Ako je mogao spriječiti tolike smrti, zašto to nije učinio? Koji mu je cilj?*

Sila, kao onaj koji je mogao čuti misli drugih, odgovorio je Mordu u njegovu umu: *Smrti nisam mogao spriječiti, jer ideja do koje sam došao, a koja uključuje tebe, probudila se u meni suviše kasno. Moj cilj, pak, kako sam rekao, doznat ćeš. No potrebno je da vrijeme proteče i da se mnogo toga slegne.*

Morda ne iznenadi što nema privatnost vlastita uma. Nije o tomu, zapravo, suviše ni mislio. Upitao je tada govorom: “Govoriš samouvjereno o meni kao dijelu tvoje ideje, za što mi se čini da je savezništvo. Zašto misliš da bih htio biti tvoj saveznik?” Mord je upitao svim se silama trudeći da stari Sila ne dozna da je već sklopio sa njim savezništvo, ali sa onim Silom koji pripada budućnosti.

“Mir je, čini mi se, Morde, ono čemu ti hrliš. Ako hoćeš mir, prihvatit ćeš moju ruku kada ti je nudim. Jednostavno je.”

“No”, Mord će na to, “ja pobjeđujem. U budućnosti koja je vrlo blizu, moja će vojska doći do tebe i tvoje preostale vojske i smrviti vas sve. Nije demona mnogo ostalo, ako vas je uopće išta i ostalo, jer koliko vidim, na naše upaljene vatre nitko ne reagira.”

“To je istina, Morde.”, Sila reče. “Ali ne valja uvijek ići ka istini, jer i idući ka istini lako se da spotaknuti i pasti. Nemoj, Morde, da padneš radi svoje mržnje spram mene. Nudim ti savezništvo; prihvati ga.”

“Silo”, Mord reče, a Sila se na to začudi kako mu ovaj zna ime. “iznenadio sam te svojim postojanjem, jer nisi računao da se u Enzolaru nalazi netko toliko moćan. Iznenaditi ću te još jedanput sa riječima da nisam jedini sa toliko moći: tu su još dvojica, a ta dvojica moji su prijatelji. Sva trojica naosob te možemo nadvladati, a zajedno... tada činimo da uopće nemam niti jednog razloga da prihvatim tvoje savezništvo. Ja to odbijam.”

“I to su tvoje posljednje riječi po tom pitanju?”

“Jesu. Imamo li još o čemu govoriti?”

“Imamo.”, Sila reče. “Kako si bio suviše zauzet promatranjem svoje veličine,

nisi uvidio da sam ispred tebe po mnogim pitanjima, a jedno od njih su i tvoje vlastite ideje. Znam da želiš mjesto na kojemu će se učiti magija. Evo, imam jedan grad koji ću ti rado pokloniti ako ti pristaneš učiniti nešto za mene.”

Kao i sa svim drugim stvarima koje su se ticale Demona Bez Vojske, tako se Mord nije začudio ni tomu da Sila zna za njegove strahove koji su se ticali sudbine ljudi ukoliko se ne stvori kakva škola za učenje magije. Na to je samo, zapravo, upitao: “Što bih točno trebao učiniti?” a upitao je to krajnje nepovjerljivo.

“Evo ovo: nećeš se petljati u sukob Eaa Za'urni i Svijetlih.”

Mord nije razumio Siline riječi. “Tko su Eaa Za'urne i Svijetli?” upitao je.

“Nije bitno tko su, jerbo ćeš uskoro doznati. Bitno je samo, ako hoćeš grad koji sam obećao, hoćeš li učiniti kako sam rekao?”

Što me se tiče sukob onih koje ne poznajem? tada se upitao Mord. Iako je pokušao pronaći valjani razlog, ipak ga nije našao. A kako nije našao razlog da se petlja u sukob ikoga tko nema veze sa njim, odgovorio je Demonu Bez Vojske: “Pristajem na to.”

“To je prekrasno.”, Sila na to odgovori niti sa najmanje entuzijazma u glasu. “Taj je dio, dakle, riješen. No sada i dalje ostaje onaj: hoćeš li mi biti saveznik?”

“Silo, kako ne znam što podrazumijeva ta riječ, ne znam niti što da odgovorim.” Mord će na to.

Demon Bez Vojske na to ne odgovori, već upita umjesto toga: “Otkud znaš moje ime?”

“Kako to misliš?”, Mord upita u prvi trenutak zbunjen pitanjem. “Pa ti si Sila. Demon Bez Vojske. Rimus...”

Sila je bio iznenađen time, iako nije ničim pokazivao svoju iznenađenost. “Ali otkud znaš za to...”, izustio je, da bi već sljedeći trenutak dodao: “Doduše, nema veze. Riječ "saveznik", pitao si? Pa, iako jest istina da ta riječ mnogo toga može značiti, od toga da ja tebi pomazem, do toga da ti meni pomazeš, ja ću ipak reći: uzajamno nenapadanje, za početak, neka bude dovoljno riječi pod riječju "saveznik". Ja ne diram tebe, ti ne diraj mene. I tako do daljnjeg.”

“No, ali ja moram napadati!”, Mord reče, usput rukama pokušavajući naglasiti bit svojih riječi. “Ja nisam glava čitavog Hil'guma, već je to Hinnor, kralj. On je taj čiji nalog se mora slijediti. A nalog je njegov: napad.”

“Ne može li se mijenjati taj nalog?” Sila upita.

“Uopće za putovanje do Hinnora i natrag trebalo bi nama ljudima oko pola godine.”, odgovori Mord. “Pa čak i tada, upitno je bi li kralj mijenjao svoju volju. A zašto i bi, uopće? Hajde, odgovori na to: zašto bi mijenjao odluku o napadanju ako je u neprijateljevu zemlju doveo vojsku i gotovo u potpunosti potukao tog istog neprijatelja? Koji bi razlog tomu bio?”

“Zar je na meni da na to odgovorim, Morde? Nije na meni da uopće na ista

odgovaram. Ja sam taj koji je pitanje postavio: hoćeš li biti moj saveznik, ili ne?"

"Ta ne znam!"

"Morde, o savezništvu našem ovise mnogi životi. Mjesto gdje se tvoja vojska nalazi moje najslabije skupine Rutzona i Taorga mogu smrviti, a tebe ondje nema da ih zaštitiš. Lako mogu učiniti..."

"Ti me ne možeš uopće zadržati, Silo, kada sam toliko moćniji od tebe! Učini tako, ako ti je po volji, i naloži napad na moje ljude. Ali to će ti biti zadnje."

"Radije dakle da sklopimo savez?", Sila će osmjehnuvši se. "Vidiš li sada koliko je bolje tako? Neka traje vrlo kratko. Kažem ti: ako i imam koristi od toga, tada ta korist tebi i tvojima ne čini našao. Stvar je u drugima koje sam spomenuo: Svijetlima i Eaa Zat'urnama. Ta su dva naroda ona koja su vezana uz tebe bez da ti o tomu išta i znaš. Tvoji ljudi, naime, isti ti ljudi, dakle, koje toliko braniš, vezali su te uza njih..."

"Koji ljudi?"

"A ti ne poznaješ broja vlastitim ljudima?"

Mord tada stane misliti, daleko više nasilu no spontano. Prvo što je pomislio bilo je da su ga Thargelion i Neurij uza koješta vezali magijom, ali to je odbacio odmah, jer znao je da su njih dva daleko časniji ljudi od njega, a ni on sam bez tuđeg znanja ne bi nekoga vezao uz nešto, bilo zakletvom, bilo ičim drugim. Sljedeći čovjek na kojeg je pomislio bio je Myron. Taj je mogao štošta učiniti, jer bio je čovjek od mnogo sposobnosti, no kako nije među tim sposobnostima bila i magija, i njega je bio primoran izbaciti iz misli.

Napokon, odustavši, reče gotovo ljutitim tonom: "No! Reci!"

"Otac i sin su u pitanju. Jednomu je ime Gossah, a drugomu Habor."

"Oni su mrtvi!" prekine ga Mord i mahne rukom, više se niti ne čudivši otkud Sila zna za ta dva čovjeka.

"Zašto bi mrtvi bili?", Sila upita, začuđen. "Živi su, itekako, i jedan od njih, onaj stariji, sa Svijetlima je sklopio savez koji uključuje tebe. Rekao je: ako padne njegov sin od ruke Eaa Zat'urne, tvoja će vojska, Morde, pokositi Eaa Zat'urne. Ako pak padne od ruke nekog Svijetlog, pokositi će tvoja vojska Svijetle. I to je sve ukoliko bude nesretan slučaj. Drugi dio se ticao namjernog ubojstva njegova sina od strane Eaa Zat'urne ili Svijetlih. Rekao je tu drugačije: ako padne njegov sin od ruke Svijetlog, padaju od tvoje vojske i Svijetli i Eaa Zat'urne. Padne li pak od ruke Eaa Zat'urne, konačnica je jednaka. To je smisao njegova obećanja."

Mordu je daleko više bilo drago što je doznao da su Gossah i Habor živi, no što se srdio na ijednog od njih. Čak i da mu nije bilo drago radi toga što žive, svejedno se ne bi mogao srditi radi Gossahova obećanja, jer jednako bi učinio za svoje dijete. Osim toga, samo to obećanje i nije se činilo suviše strašnim.

Mord odluči upitati baš to: "Zašto je bitno to obećanje?"

“To sam i rekao: tebi bitno nije. Ali meni jest.” Sila kratko odgovori.

“U redu”, Mord odluči promijeniti svoje pitanje, “zašto je tebi bitno?”

“Pitanje ti je sada čvrsto poput temelja kule magiške, one koju ću ti pokloniti ako slopiš savez sa mnom!”, Sila će gotovo radosno. “A odgovor na njega jest: doznat ćeš u pravo vrijeme.”

Kako je uvidio da neće odgovora na pitnje dobiti, Mord pomisli sam do njega doći. *Ako ne smijem ubiti Eaa Zat'urne ili Svijetle, i do toga je Sili toliko stalo, nije li onda Sili stalo toliko do njih jer su oni na njegovoj strani? Ako ih na taj način spasi, hoće li mu oni biti dužni, i hoće li, uslijed toga, oni pristati biti njegova vojska?*

Sila, koji je te misli čuo, reče na glas: “Logika ti je valjana, Morde. No uvidi: vojska ne mora uvijek biti za krv. Istina je da ja hoću njih za svoje saveznike, a savezništvo će biti tim čvršće što ih ja uspijem od tebe sačuvati. No doista: nemam ih namjeru, nikoga od njih, ja iskoristiti protiv tebe. Napokon, to i nije moguće, jer već u samom početku ih spašavam od tebe. Dakle, ti nisi taj koji ima brinuti.”

“A tko ima onda brinuti?” Mord nepovjerljivo upita. U prvim se minutama on nadao da će razgovor biti jednostavan ili, još bolje, da će se konci stati odrješivati nakon nekog vremena, no kako su prošle te minute, sve su nade o razgovoru kao nečemu jednostavnom pale u vodu.

“Opet, zašto bi itko imao brinuti? No, i tu si u pravu: doista netko ima brinuti.”

“No, tko!?” Mord upita, već stavši gubiti strpljenje. “Odgovaraj mi, demonu, što jednostavnije možeš, jer upozoravam: ja sam taj koji odlučuje o tvojoj sudbini!”

“Ne srdi se, Morde.”, Sila će mirno, a Mord u taj trenutak kao da je mogao vidjeti njegove crne oči kroza tamnu maglu što mu je skrivala lice. “Doznat ćeš, i to upravo sada, kad već inzistiráš: napad ću izvršiti na vlastite snage.”

“O čemu govoriš?”

“Mada ono što ti podrazumijevaš napadom, nije onaj napad koji ću ja učiniti. Jednostavno ću učiniti ovo: Svijetlima ću omogućiti živjeti pod mojim okriljem. Da žive, dakle. Ne da počivaju, već da žive – ponavljam. Želim ih pod svojim okriljem, i stoga, da bi ih spasio, tražim od tebe samo da ih ne napadaš.”

“Dakle, ako sam shvatio dobro”, Mord reče, “tražiš od mene da ukoliko ubiju Habora ne reagiram uopće, i time izdam vlastite ljude. Zatim da dopustim da se ubojice, za koje si ti siguran da će u pitanju biti Svijetli, slobodno povuku u tvoje gradove i ondje žive, a u isto vrijeme da ja sklopim savezništvo s tobom? Eaa Zat'urne na jednoj strani, a nas troje na drugoj... radi čega? Ta posjedujem sam toliko snage da čitav Enzolart mogu u prah pretvoriti! Zašto bih činio išta od tog? Zašto bih činio išta uopće? Ako bih pak išta činio radi grada kojeg mi nudiš, tada taj grad ima da bude od suhog zlata podignut...”

“Nije od zlata, i nije do grada.”, Sila prihvati te nastavi: “No valjano ti je shvaćanje. I razumijem tvoj stav spram moje odluke da vlastite snage napadnem nekom novom, jerbo bi i sam na tvom mjestu jednako držao. No uvidi sljedeće: nudim ti savezništvo, jer ne želim da budemo više u ratu. A u ratu ćemo biti dokle ima moje žive vojske. Ona je sada oslabljena, jer oslabio si ju, i tu ti priznajem tvoju veličinu, no ipak neka ju dokrajče oni koji će ionako uskoro trebati dom, pa nakon što ih unište, zašto Svijetli ne bi zauzeli zemlju moje vojske?”

Mord nije poznao situaciju koja je vladala ondje odakle je Sila dolazio, i čitav moralni i politički sustav koji je ondje vladao, pa tako nije znao točno što bi o tomu svemu mislio. Napokon je upitao, istinski tražeći odgovor na to pitanje: “Je li odustajanje posrijedi kad se odlučuješ na takvo što; uništavanje vlastitih radi nekog novog savezništva? I prevelika i neobična darežljivost, čak?”

“Nije darežljivost, Morde, već mi Magis jednostavno ne treba. Istina je da mi nikada, zapravo, nije ni trebao, jer oduvijek je taj grad bio prazan. Kada je nekome pripadao, pripadao je ljudima iz vrlo davnih vremena, još prije mog dolaska u ovu zemlju i prije no što su ti ljudi postali lakomi te toliko moći stali grabiti da su postali ni više ni manje nego Rutzoni... A na ovo prvo pitanje odgovoriti ću: odustajanje nije isto što i promjena plana. Zar je doista po tebi nemoguće da se osobe mogu promijeniti?”

Povijest Enzolarta bila je nepoznata Mordu, a sada kada je Sila stao o njoj govoriti on je morao priznati da mu je zanimljiva, pa je čak htio i još toga doznati, no upitati takvo što, držao je, ne bi bilo mudro. Upravo stoga dopustio je razgovoru da teče svojim prirodnim tokom: “Osobe se mijenjaju, Rimuse.”, Mord reče. “No ne i ti.”

Odmaknuo se od Demona Bez Vojske, koji je levitirao u svojoj tamnoj magli posred kamenog poda podignutog u kružnom obliku. Bio je savršen taj krug, i bio je izrađen od vrlo filo izbrušena granitna kamena, djelomice sledenog, s obzirom da je vrh Saviuna, kako će kasnije zaključiti mnogi Učenjaci, na visini od petnaest kilometara. Promjer je kružno podignutog poda od kamenih ploča bio nešto duži od deset metara, a rubovi su mu bili ukrašeni mnogim runama isklesanim u kamenu. Rubovi tog kruga na kojemu su stajali nisu bili odjeljeni od strme provalije baš ničim, a Mord nije mogao ugledati, ma koliko tražio pogledom, čak niti kakve stepenice kojima bi se netko mogao uopće ondje uspeti. To ga je dovelo do zaključka da je taj pod, ako se to tako uopće moglo nazvati, bio podignut da služi nekim drugim bićima, a ne ljudima. No to je bilo i očito, jer ništa se ondje nije ni moglo činiti, što je značilo da ljudi ne bi ionako imali interesa biti gore.

“A ti si siguran da se ja ne mogu promijeniti?” Sila tada upita sa svog mjesta.

Kako ondje nije bio Demon Bez Vojske iz budućnosti, koji ga je uostalom i

doveo u prošlost, Mord nije bio svjestan njegova postojanja. Upravo to značilo je da je Mord duboko u sebi osjećao kako sve vrijeme proživljava već proživljenu prošlost koja se sama po sebi više ne može mijenjati, no to niti je znao opisati, niti uopće pravilno i osjetiti. Dakle, on je znao da se Sila ne može promijeniti, jednostavno stoga što je u pitanju stvarnost takva kakva je oduvijek bila: nepromjenjiva.

“Siguran sam, no ne znam zašto.” Mord takroeći nezainteresirano odgovori. Tada je načinio nekoliko koraka bliže rubu i bacio pogled niz provaliju. Očekivao je da će ugledati bezdan, no nije ugledao ništa osim bjeline oblaka što su se isticali u noći. Kako dakle nije imao ni u što zanimljivo gledati, vratio je pogled na kameni krug na kojemu je stajao. Stao je tada pobliže njega gledati.

Ubrzo je uvidio kako krug nije svugdje od ista kamena. Prepoznao je na nekim mjestima puki granit, na nekim bijeli kamen kakav se da ugledati na dnu mora, a na nekim pak crni škriljevac. No to je tako bilo posloženo da je doista valjalo pogledati pažljivo da bi se išta od toga vidjelo. Čak i tada neke se stvari nisu mogle jasno shvatiti. Tako se na nekim mjestima Mord stao pitati gleda li u škriljevac ili u mramor. One rune isklesane, pak, koje su mu se činile običnim brazgotinama u kamenu, kad je prišao bliže pokazale su se pozlačene. No ti su slojevi zlata bili toliko tanki da su se jedva vidjeli.

Sve to bilo je Mordu zanimljivo, a morao je priznati da osjeća čak i neko blaženstvo u sebi dok to istražuje, no kako je Sila čekao odlučio se vratiti razgovoru.

Kako je ispalo, odmor putem istraživanja tog kamenog kruga pomogao mu je razbistriti misli i donijeti konačnu odluku u vezi sklapanja savezništva. Rekao je tada: “Pristajem, Silo, na savezništvo. Neću te stoga napadati i, kao što sam rekao, neću se petljati u sukob Svijetlih i Eaa Zat'urni. A što se tiče grada Magisa, uzeti ću ga.”

U Demonu Bez Vojske nije bilo nikakve euforije. Samo je mirno rekao: “Divno! U tom slučaju, učinio si odličnu stvar.” Rekavši to, Sila se okrenuo i povikao u prazno: “Vjetre, trebam tvoju pomoć!” a jeka je njegova glasa glasnog poput grmljavine stala odbijati se niz strmine saviunske.

Stojim na usluzi, Rimuse i Veliki Pukovniče! Niti pet otkucaja srca nakog toga, začuju Mord i Sila glas Vjetra, koji su čuli da dolazi odasvud, jer Vjetar nije imao tijela. *Naloži, i učinjeno će biti,* Vjetar je dodao.

Poznajesh Enzolar, Vjetre, bolje no itko, i imash moć prenijeti čovjeka gdje god treba brže od bilo kojeg konja. Stoga, odvedi Morda u napušteni grad Magis i pomoz mu da upamti gdje se grad nalazi. I čim potvrdi da je upamtio, vrati Morda njegovim ljudima sa brodovljem.

Bit će tako, Vjetar potvrdi.

Prije nego li je poput tisuća snažnih ruku osjetio kako ga Vjetar u vrtlogu

podigne i nosi sa Saviuna, Mord je upitao Silu: "Znači, nije mi Vjetar došao jer sam ja tako htio, već zato što si ga ti poslao?"

"I da i ne.", Sila je odgovorio. "Moraš znati, Morde, da Vjetar ne služi nikomu. On je jedan od vrhunaca, a to znači da pomaže svojevoljno. A to što je tebe doveo k meni, bilo je stoga što je time mogao pomoći obojici. A sada idi! I ukoliko budeš u milosti Vjetra, doznaj sve o tomu što znači biti vrhuncem..." To su bile posljednje riječi koje je Mord od Sile čuo, jer ovaj je uklonio onu magiju koja je sprječavala Mordu onesvijestiti se radi prevelike visine, a to je značilo da se Mordu prvih par sekundi stalo vrtjeti, a već odmah potom je i zaspao. Dakako, moglo je biti da nije Silu čuo jer ga je Vjetar stao nositi ogromnom brzinom, no kako bilo da bilo, to se nije dalo provjeriti. Niti je, uostalom, i bilo važno...

* * *

Nježno je, jednako kao i svaki list što ga je u svojoj službi među dlanovima imao prilike držati ili pak zrnice prašine, Vjetar nosio Morda nad Enzolartom na onoj visini sa koje se zemlja od sivih oblaka nije dala vidjeti. Iste te oblake, dok je nosio Morda, Vjetar je sklanjao sa puta raznoseći ih svojim dahom. Nije htio da Mord bude mokar do kože radi tih oblaka, pa im stoga nije dopuštao da dotiču njegovo tijelo.

Mord je pak snivao prekrasne snove dok mu je vjetar raznosio crnu kosu i bradu, i lice je njegovo usnulo sve vrijeme bilo nasmiješeno, a ruke raširene, kao da sanja kako nekoga ide zagrliti, pa mu se ruke u stvarnosti nesvjesno šire u zagrljaj. Bilo je nevjerojatno hladno gore, bez obzira što se Vjetar trudio postavljati samo one tople vjetrove pred Morda. Mada, iako je svakako Vjetar radi toga osjećao neugodu, sve to nije ni bilo bitno, jer Mordu je u snu bilo svejedno.

Prolazeći preko snijegom prekrivenih nebrojenih planinskih vrhova i mnogih brzih potoka vode što tjera da zubi trnu, jednom kada bi čovjek tu vodu stao piti, koji su te planine poput vena ukrašavali, a zatim i mnoštva šuma, brežuljaka i stepa, Vjetar je veličanstvenom srdačnošću i veseljem sve na što bi oko njegovo palo pozdravljao, a pozdravljao je glasno. Ljudsko oko sa tih visina ne bi moglo razaznati radi oblaka ništa, ali Vjetar itekako jest, jer on je bio sveprisutan, i njemu nije ništa bilo sa nekoliko desetaka kilometara udaljenosti diviti se i pukom mravu što hoda zemljom i nosi na svojim leđima komadić lista.

Podzrav, šume! Planine, moj naklon! vrteći se kao u plesu i tjerajući oblake tim plesom da se vrte i razbijaju na sitnije baršunaste komadiće što su slijedili njegov prolazak, Vjetar je govorio, a glas je njegov ušima ljudskim bio nerazumljiv. *Kamenje bijelo i sivo, stijenje silno, dobar vam dan, zajedno sa vodom i*

svime zelenim, i svim živima što dišu i ne dišu! I kosti mrtve, što počivate pod zemljom teškom, i vas pozdravljam...

Dok je u jednoj od svojih mnogih nepostojećih ruku nosio Morda, drugim je rukama pozdravljao Enzolart i činio čuda: neku bi umornu pticu u njenu letu nježno pridržao u zraku, neki list bi skrenuo sa svoje padajuće putanje i time spasio savršenu paučinu nekog pauka koju bi taj list u suprotnom pokidao, nešto dalje na istoku onomu čovjeku koji je kašljao potjerao bi snažnije zrak u pluća i pomogao mu iskašljati se, a, ma koliko se čudesnim samo i to činilo, činio je on još toliko toga koliko svi matematičari svijeta ne bi zajedno znali zbrojiti.

Jedno biće, koje je sebe nazvalo Bezimenim bogom, činilo je sve to. A najdivnije od toga bića bilo je upravo ono: Vjetar nije mario za dobro i zlo. U njegovu je interesu bilo pomagati svima, pa i Mordu Dur'agemskom.

Putovali su gotovo sat vremena, prelazeći kilometrima nad Enzolartom čitav jedan dio te neobične zemlje, sve dok nisu stigli do odredišta. A kad su napokon stigli u napušteni grad Magis, Morda je i dalje usnulog Vjetar odveo na najviši kat magiške kule i ondje ga je nježno položio na kameni pod. Dakako, nježno koliko je on samo to mogao činiti, jer dabome da je snaga Vjetra bila ogromna.

Negdje u tom trenutku, odlučivši kako ipak neće ostaviti Morda da spava, jer on sam tako ne bi zasigurno htio, odlučio je Vjetar Morda probuditi.

* * *

Prvo što je Mord primijetio kad je otvorio oči, bilo je to da osjeća veliku hladnoću kakvu se obično i da osjetiti usred noći. Vidio Mord nije ništa, makar se i nalazio u prostoriji sa velikim prozorima, jer mjesečine gotovo da i nije bilo. No kako je znao da je Vjetar kraj njega, on je upitao: "Možeš li mi dati topline?" a glas mu je zazvonio praznom odajom kamenih hladnih zidova.

Dakako, Veliki Pukovniče! s radošću u glasu jer je bio od koristi čovjeku kojeg je toliko poštivao Vjetar je odgovorio. Gotovo istovremeno, u kamenu je odaju puhnuo vjetar topao kao da je upravo kraj vatre prošao, i svojim je prisustvom izbacio onaj hladni zrak kroz prozor.

"Možeš li mi objasniti gdje smo?" Mord je upitao, sada daleko zadovoljniji situacijom. Osjetio je staru glad, prisjetivši se najednom svih mogućih jela je mogao naložiti da mu vojnici pripreme ondje kod brodova, a to nije učinio radi svoje ludosti. Žed pak nije osjećao, a hladnoća je nestala, pa je tako većina njegovih ljudskih potreba bila utažena. Osim gladi, dakako, no na nju se lako dalo zaboraviti.

Vjetar je ubrzo stao objašnjavati, nadugo i naširoko, i to vrlo polako kako bi Mord uvidio svaki mogući detalj. Govorio je Vjetar sa točnošću u pedljima o lokaciji Magisa, a Mord se trudio da upamti sve.

Nije Mord znao koliko je vremena prošlo unutar te mračne prostorije gdje se ništa nije dalo vidjeti, ali koja je bila topla, jer osjećao je silnu ugodu radi topline koja ga je nježno obavijala. Topli je vjetar kružio odajom konstantno, polako Mordu mrseći kosu i guste dlake što su pokrivalo njegova prsa, a kojima se i sam Mord prstima igrao dok je slušao Vjetar.

Mord tada upita Vjetra da ga odvede na vrh kule, što ovaj odmah učini. Primio je tako Vjetar Morda ponovno kao malo dijete – ali ovaj puta nisu bili na toj visini da je Mord mogao izgubiti svijest – i odveo ga prvo kroz veliki prozor van, gdje je Mord uvidio da njih dvoje lete na visini od najmanje stotinu metara od tla, a zatim i na krov, na čijem je glatkom škriljevcu Mord spretno potom uhvatio ravnotežu svojim bosim stopalima. Tražio je Mord od Vjetra da ga odvede na krov ne radi razonode, već radi toga da mu se još detaljnije objasni što Magis čitav jest, jer Mord je htio znati sve.

A Vjetar je rekao: *Istočno smo od Saviuna, kojeg bi da danje svjetlo vlada mogao lako odavde vidjeti. Mogao bi odavde, zapravo, lako vidjeti i vlastite brodove kao točkice na horizontu, jer toliko se daleko sa vrha Magisa vidi. Kula na kojoj stojimo visine je jednake kao i ostale dvije što krase Enzolart, i podignuta je od strane samih bogova. Stoga ih i ima tri.*

“Koje su ostale dvije kule?” Mord prekinu Vjetrov govor, zbunjen samim time što uopće postoje ikakve građevine u Krvavoj zemlji.

Kula grada Avana i enzolartska kula, ili, kako su ljudi pod tvojim bratom Thargelionom za nju rekli: kula Dvorca Pet Vrhova. To su tri kule koje krase Enzolart otkako je svijeta i vijeka, a pripadaju bogovima ovim redom: Kula avanska oduvijek je pripadala Hezu, kula magiška pripadala je Mordaniusu, a kula enzolartska glavna je i pripada bogu Obi, gospodaru svih nas.

“Zar više ne pripadaju kule bogovima, pa stoga takav izraz koristiš?” Mord upita dok je na krovu magiške kule stajao nogu drhtavih i raširenih, jer bojao se da ne bi izgubio ravnotežu s obzirom na opasan nagib krova.

Bogovi su napustili svijet davno, Veliki Pukovniče, i ne mislim da će se ikada vratiti. O Stvaraocima ovisi njihov povratak, ali Stvaraoci kanda nikada nisu u istom vremenu pa da se zajedno ujedine i izazovu bogove...

“Stvaroci?”

Vjetar je tu uvidio svoju grešku u otkrivanju previše onoga što Mordu nikako nije smjelo biti otkriveno, pa je utihnuo. Nije odgovorio na Mordovo pitanje, već je rekao: *Jesam li bio od koristi dosad, Veliki Pukovniče, rekavši sve o poziciji Magisa?*

“Jesi...”, Mord zbunjeno odgovori, shvativši što je bilo posrijedi. Uvidjevši, dakle, da je nehotice nukao Vjetra govoriti što mu nije bilo dozvoljeno, okrenuo je razgovor u drugom smjeru: “Gotovo sam sve čuo što sam htio čuti. No, možeš li mi samo još reći, ako su kule namijenjene bogovima, zašto su podno njih

kuće?”

Odgovoriti ću na to, Vjetar tada reče. Građevine su tu, sve osim zidina, podignute nakon što su bogovi podigli svoje kule, a podignute su od strane ljudi koji su tu živjeli prije mnogo stotina godina. Ti ljudi, kao što je Rimus objasnio, počeli su slijediti Rimusa i napustili su svoje gradove. Iz svih su gradova ljudi otišli; iz sva tri podignuta oko kula bogova. I, kao što znaš, Rimus je pogriješio davši ljudima preveliku moć, pa su stoga ljudi postali to što su postali. A građevine podignute oko kula? One su tu ostale jednostavno jer su podignute od kamena, a kamen ne propada tek tako. Jednom ćeš doći ovdje danju, i uvidjet ćeš da ipak nije sve ostalo čitavo. Krovovi su na primjer većinom urušeni, a u kućama su kroz temelje probile biljke. Putevi su također zarasli i nisu ljudima od koristi. Ovaj grad, Veliki Pukovniče, velik je dar gospodara Rimusa, ali dar je koji se treba očistiti od prašine.

“Shvaćam.” Mord reče na to. Vjetru neočekivano, sjeo je ondje gdje je donedavno stajao i bacio je pogled ka tlu daleko pod sobom, kojega je radi ono vrlo malo mjesecine što se probijala kroz tamne oblake, ipak vidio. Tlo u koje je gledao nekada je očito bila kaldrma, sada zarasla, i bilo je omeđeno redovima kuća sa lijeve i desne strane. Vjerovao je Vjetru na riječ da su kuće većinom urušenih krovova, ali on nije sa ove udaljenosti mogao vidjeti je li to doista istina.

Tada mu je palo na pamet jedno novo pitanje, na koje je Vjetar zasigurno znao točnije odgovoriti od njega samoga, a koje su postavili stražari sa kojima je razgovarao ranije te noći. Mord je podigao glavu ka Vjetru, na što se odmah stao osjećati kao budala, jer Vjetar se nije nalazio na određenoj točki u prostoru već svugdje, i smjesta vrativši pogled pred sebe, upitao: “Znaš li, Vjetre, zašto je vrijeme dosad drugačije funkcioniralo sa ljudima koji su došli u Enzolart i vratili se u Hil'gum?”

Na to pitanje tri osobe mogu odgovoriti, Vjetar odgovori, a jedna od tih osoba ti si sam.

“A ostale dvije?”

Ostale dvije su Rimus i Vrijeme. Rimusa poznaješ, a za Vrijeme ću reći da u pitanju nije Bezimeni bog, kao što sam ja, već je u pitanju Biće. Ako hoćeš, možeš Biće dozvati i razgovarati sa njim, no u tom ti slučaju nikako ne preporučam razgovarati sa Vremenom, u pogotovu što već znaš što će njegov odgovor biti, s obzirom da isti odgovor posjeduješ u vlastitom umu. Stoga, reći ću, tvoje posljednje pitanje neka ipak bude zaboravljeno.

Mordu se odgovor nije svidio, ali nije se imao namjere radi toga buniti. Kimnuo je glavom tada i ustao, te raširio ruke i reka: “Sve što sam imao shvatiti, upravo sam shvatio. Povedi me kući, Vjetre.” a Vjetar mu je na njegove riječi prišao i svom ga silinom zagrlio, nakon čega su njih dvoje sa krova poletjeli i nestali u mraku među oblacima.

* * *

Probudivši se sljedećeg dana u krevetu kraj svoje žene, Mord je mislio kako su svi nedavni događaji bili san. Ujutro ga je njegova kabina dočekala ljujajući se, baš onako kako je navikao u ona tri mjeseca putovanja.

Pomislivši na to ljuljanje, Mord se odmah sjetio i šatora koje su ljudi svojevremeno podigli duž čitave obale, a koje je on nešto kasnije nehotice magijom uništio tokom bitaka sa Bićima Bijelog Carstva. Bilo mu je žao šatora, ali, morao je priznati, daleko je više žalio radi ljudi koje je, ovaj puta čak i hotimice, pobio uslijed korištenja te iste magije.

Mnoga su ga sjećanja preplavila po buđenju, zapravo, a većina ih se, iz tko zna kojeg razloga, stala ticati životinja koje su doveli sa sobom iz Hil'guma. Bile su tu krave, njih oko stotinu grla, i upola toliko konja. Zatim ovce, svinje i koze, dok za perad nije znao ni sa približno sličnom točnošću reći. Hrane je za životinje vjerojatno bilo – to je valjalo ispitati, a za vodu je bio i više no siguran da je manjka.

Morati ću upitati Vjetra prvom prilikom o najbližoj rijeci, pomislio je.

To je letimično bilo to što se ticalo dobara. Zlato, srebro i tomu slično nije postojalo, jerbo ih kralj nije opskrbio takvim čime. Oružja je bilo, no oružje je postalo već sasvim nebitno. *Što se toga tiče, držim da će se morati dati rastopiti barem pola sveg čelika što imamo i stvoriti od toga oruđe prikladno za rad.* Pomislivši na to, Mord se okrenu ka usnuloj trudnoj Morrysi. Njena je duga i bujna zlatna kosa sakrivala gotovo čitav njen otkriveni torzo, koji je uzgred pokrila i rukama, jer spavala je na leđima. Mord ju je promatrao zaljubljeno jednako kao i onog prvog dana, kada ju je susreo u dvorani kralja Hinnora, u Kessyru. Bio je silno zahvalan Myronu što mu je dozvolio uzeti ruku njegove sestre. Ta zahvalnost kanda se nije dala ničim iskazati. *Pitam se, Mord pomisli, što bi Myron rekao da zna za sve to sa Gausalusom kojeg sam izgovorio? Bi li me posramljeno pogledao i otišao od mene bez riječi? Ubio me ne bi, iako bih mu ja to dozvolio, jer moja su braća veće časti od mene. Ona me nikada ne bi htjela ozlijediti, iako zaslužujem. O, da... zaslužujem i više no patiti...*

Znao je dakle što bi Myron učinio da zna sve njegove tajne. Oprostio bi mu, kao i uvijek. *A to je daleko bolnije za mene, no da me jednostavno ubije. Tako je, zaključio je Mord uvidjevši da ima vremena za filozofiju barem još neko vrijeme, ubiti je daleko lakše no oprostiti, a biti mrtav daleko je lakše no biti živ i vratiti dug.*

No što je na njemu, Mordu, tada? Da vraća dugove svojom starom snagom Morda Dur'agemskog, šuteći i stideći se, ili da iskoristi tu već dobivenu snagu Hezovu koju je dobio putem Gausalusa, pa da stane činiti dobra djela?

No i to je teško, jer iako mi ne fali moći, meni razuma fali. Razuma... I doista,

tokom svake borbe, Mord jedva da je znao što čini. Bilo mu je prema tome daleko lakše biti slab nego moćan, jer svojom je slabošću barem on upravljao, a ne netko drugi. Neki gad imena Hez.

Mord prođe prstima kroz Morrysinu kosu što joj je počivala po čitavim prsima i nabrekлом stomaku, a prošao je što je nježnije mogao, niti sam u biti ne znajući zašto to čini. Nekim dijelom je i znao, točnije. Bila su ga obavijala razna čuvstva sreće dok bi doticao Morrysu i njen trbuh.

Hoću li joj reći, onda, kako ćemo nazvati dijete? pomislio je. *Obećao sam samome sebi da ću to učiniti, ali povijest toga imena – ona je teška za izreći. Alvera ćemo nazvati žensko dijete, baš kako je i sam Myron rekao da bi valjalo (dakle i njegov blagoslov imam), no Morrysa će pitati... i Perp će pitati... Njegove crne misli daleko su bile moćnije od svega što su dozivali puki doticaji Morryste, pa su tako ona čuvstva sreće nestala jednako kao što su se i pojavila. Mord makne pokrivač sa svojih bosih nogu i prebaci ga još više preko Morrysinih. Izašao je iz kreveta i, protegnuvši se, pomislio: *Ako će pitati, i bolje je tako, jer nije na njima uopće da to čine. Na tebi je, Morde, da svojevóljno sve to ispričaš. Perp će te imati sva prava ubiti,* Mord je mislio kanda govoreći samome sebi, *a na tebi je, ako to i bude odlučio, da se sasma predaš njegovu sudu. Jednako kao što si i sa Myronom učinio.**

Mislivši tako i traživši čizme, Mord se uhvatio kako priželjkuje da ga Perp kazni na što bolniji način, ako ne i smrću. Priželjkivao je tako iz onog razloga kojeg je maloprije uvidio: stid će mu biti daleko teže istrpjeti no smrt.

Alvera je bila Perpova žena, kako je Mord doznao, a Mord ju je oskrvnuo. Po toj računici, na Mordu i nije bilo ništa drugo no da snosi krivicu. Htio je to riješiti još dan ranije, zapravo, no nije stigao s obzirom da je dan proveo većinom pomažući Jarezu i vodivši razgovore sa Vjetrom i Silom. Sada tu grešku nije kanio ponoviti.

Čizme je pronašao pokraj vrata. Pronašavši ih, odmah ih je i navukao na stopala, usput se pitajući zašto ih tokom noći nije ponio također, jer morao je priznati kako se dobrano smrznuo tokom čitavog onog sastanka sa Demonom Bez Vojske. Ali onda se sjetio kako mu uopće radi vrućine nisu ni bile potrebne, kao ni većina odjeće.

Što se ticalo Demona Bez Vojske, o njemu nije mnogo razmišljao, iako je mogao bez poteškoća. Razlog zašto ga se sada sjećao bio je taj što u pitanju nije bio Demon Bez Vojske koji je pripadao budućnosti. No taj iz budućnosti, koji ga je, napokon, i doveo da proživljava prošlost iznova, i nije mogao suviše pomoći Mordu oko stvari koje su ga sada morile, pa i da je htio uopće se smarati tako prizemnim stvarima, kao što je na primjer sve to što je Morda mučilo oko povijesti Alvere i njega.

Na izlasku iz broda susreo je Mord barem tucet ljudi, od kojih je jedan bio Učenjак Alakon, kojeg je pozdravio vrlo srdačno, kao što je i ovaj njega. Brod se

njihao nešto snažnije, a daske su škripale glasnije, jer puhali su nešto jači vjetrovi, koji su nagovještavali nevjrijeme. Izašavši iz broda preko savitljive pasarele što je vezala ulaz u brod i plažu i pogledavši prema nebu, dolazak nevremena se Mordu i potvrdio, jer oblaci na nebu koje je vidio bili su sve samo ne vedri. No bila je sreća što je u pitanju bilo nevjrijeme niti približno ozbiljno kao mnoga druga koje je u životu imao prilike vidjeti.

Mnogo je posla bilo za obaviti tog novog dana, a Mord je pažljivo isplanirao svaki od njih. Valjalo je prvo reći Jarezu za doručkom da je Magis u njegovim rukama, zatim je valjalo otići sa Učenjakom Alakonom do glavnog skladištara i proučiti popis svega, poći odmah potom do stotnika da mu se daju najbolji ljudi spremni za istraživanje Enzolarta, te odmah i poslati iste te ljude na put, i tu posao, dakako, nije bio gotov. Sljedeće i najvažnije bilo je poručiti Perpu istinu, a nakon toga, ako mu Perp oprosti, postideno poći do Morryse i reći i njoj ne samo da mu ona nije bila prva djevojka, već i da će po prošloj nazvati svoje dijete ukoliko bude žensko, s obzirom da je takva želja Myronova.

Sa Učenjakom Alakonom oprostio se uz molbu da mu dovede tokom sljedećeg sata bilo kojeg stotnika da se za doručkom na palubi najjužnijeg broda sastanu i dogovore u detalje u vezi poslova. Također je pozvao i samog Alakona, na što je ovaj obradovan pristao.

Prilično jednostavna posla će me zapasti danas, čini mi se, kiselo je Mord pomislio kad se nakon toga zaputio pješćanom plažom ka najbližim stablima. Dapače, ništa lakše. Naravski, kao i sve što me zapadalo tokom života...

U šumarak je otišao radi svojih ljudskih potreba, što će reći da se nije zadržao ondje duže od par minuta te, također, da je otišao do mora odmah potom i zaplivaao ondje među brodovima. Plivao je u tankim hlačama koje su mu sezale jedva do gležnjeva, a, iako se činilo da će to učiniti, nije plivao suviše daleko od obale. Razlog tomu bili su valovi koji su bili sve veći što bi dalje odmicao, tako da su već nakon jedva pedeset metara prosječni valovi sezali do visine od preko dva metra.

Osjetivši se čistim te se vrativši natrag na plažu gotovo pola sata kasnije i također osjetivši silnu glad, Mord je pošao natrag do svog broda i ondje se zaputio na samu palubu, točno ondje gdje se nalazio onaj stol za kojim je ranije uvijek vrijeme provodio sa prisnicima, te Jarezom, Gossahom i njegovim sinom. Sada su ga tu čekali samo Jarez, Perp ranjene ruke umotane u zavoje, i Učenjak Alakon, zajedno sa onim stotnikom po kojega je poslao.

“Dobro jutro!” Mord je pozdravio ljude što su sjedili skriveni od pogleda baš svih ljudi kraj nadgradnje podno stupa spuštenih i svezanih jedara. Njegov pozdrav bio je tim snuždeniji što za stolom nije zatekao Morrysu.

Ljudi mu, sjedeći za drvenim stolom, odzdrave te kimnu glavama u znak poštovanja, a onaj stotnik ustane i pruži ruku Mordu da se oni upoznaju.

Stotnik bijaše srednjovječan i opaljena lica, smeđih očiju, a nosio je kratke kožne hlače i vrlo kratak otvoreni prsluk koji je otkrivao većinu njegova torza, a koje je bilo gotovo čitavo u zavojima. Za razliku od Morda, nije nosio čizme, no to Mord nije ni primijetio. Mača pak za pasom nije imao, kao ni kakvog noža, jer tako mu je najvjerojatnije savjetovao Alakon, poručivši da možda ne bi bilo najmudrije stati naoružan pred trenutnog gospodara Enzolarta.

Gospodar u Enzolartu, odlaskom Neurija, Mord doista i jest postao, ili su ga takvim barem smatrali, bez obzira na njegov vlasiti (dakako, negativni) stav o tome. Tako je bilo najjednostavnije, da pukovnik preuzme vlast nad zemljom, barem dok ne dođe sama zapovijed od Hinnora.

Stotnik se predstavio kao Ser Gorzen, i to se predstavio najljudnije što je mogao.

“Mord Dur'agemski.” Mord je na to odgovorio, nervozno se osmjehnuvši kad se sjetio da tu informaciju znaju baš svi (osim možda stražara, kako je mogao primijetiti). “Ispričavam se što nisam bio u prilici upamtiti vam ime ranije, iako sam sasvim siguran da smo se ranije već i upoznali...” tada je dodao - jer doista, on kao da je pamtio tog Ser Gorzena kao nekoga sa kim mora da se ranije upoznao pa čak i ratovao uz njega, no eto mu dosad jednostavno nije zapamtio ime.

“Ne morate se ispričavati, pukovniče, jer”, Mord primijeti da se ovaj kanda koleba izreći sljedeće riječi, “istina je da se niti nismo dosad upoznali. Vjerujte, upamtio bih dobro trenutak kada bih dobio čast stisnuti ruku Mordu Dur'agemskom... No nema veze, jerbo je stotnika ionako stotinu.”

“To je istina.” prihvati Mord, sretan radi tako prijateljskog tona Ser Gorzena.

Mord sjedne, a njegova stolica bijaše kraj one samog Perpa. Tu je, bacivši oko na površinu stola, vidio kako su se mornari potrudili da poslože sve po njemu točno onako kako i priliči ljudima visoka roda, jer takvim su ga sada smatrali. Iako je u pitanju bio doručak, neki se kuhar potrudio ubiti neko mlado pile i ispeći ga zajedno sa najfinijim travama, te ga poslužiti uz nekakav umak od - kako je dometnuo Učenjak Alakon, svojim točnim okom primijetivši - sušene borovnice. Sa tom piletinom, posluženom na jednom velikom pladnju od sjajna porculana, na stolu je bio poslužen i maslac, zajedno sa tvrdim isprženim kruhom, te u nekoliko posuda i med, te nekakav ljubičasti džem. Također, Mord je na stolu mogao vidjeti i jednu bocu vina, dvije nešto manje boce sa medovačom i travaricom, te jedan pun lončić kuhane kave, kraj kojega je bio i još jedan, nešto manji, sa mlijekom.

Mord htjedne upitati zašto je tako vrhunski doručak poslužen baš tog jutra od svih ostalih, no to ipak ne učini iz dva razloga: prvi je bio pogled Alakonov koji je govorio da takva primjedba ne bi bila mudra, a za koji Mord nije mario ni najmanje, a drugi je bila silna glad, jer Mord se doista nije mogao sjetiti kada

je zadnji puta nešto prigrizao.

Upravo stoga, daleko više šutke no što je mislio da će biti, prionuo je jelu, sa jednom jedinom namjerom: da se najede do sita.

* * *

“Ako je ovaj grad Rateh”, rekao je Učenjak Alakon, “tada predlažem da grad sjevernije od njega nazovemo Roth. Jer ako "rateh" znači "novo", tada bi taj drugi grad bilo zgodno nazvati "roth", ili "početak”.

“Doista jest zgodno” složio se sa njim Jarez, također uman čovjek.

Dogodilo se da je Jarez doznao od Morda za grad Magis koji mu je dodijelio Sila, i to na način da mu je Mord ispričao laž o nekakvoj ekspediciji koja je ranije, nešto kanda više tajno, pošla ka jugu Enzolarta – a govorio je to tako jer nije htio da itko od nazočnih uopće čuje za Demona Bez Vojske, a kamoli da doznaju da je Mord sa njim pristao sklopiti nekakav savez, jer Mord nije htio da mu moral dolazi u pitanje među njegovim ljudima – i otkrila taj neobičan i prazan grad, u potpunosti savršen da postane neka vrst učilišta. Ovdje je također Mord bio nešto oprezniji, i nije spomenuo magiju. Bit će to učilište, rekao je Mord, za sve vrste znanosti.

Kako je Ser Gorzen ovdje odmah, ne mogavši držati gubicu zatvorenom, predložio da se ipak u Magis pošalju vojnici, pa da taj grad bude grad hil'gumskih snaga, a Mord za to nije htio ni čuti, Učenjak Alakon je spasio stvar spomenuvši još jednu u nizu laži, a koja se ticala još jednog grada koji će biti podignut, a koji može, kad već Magis ne, služiti vojsci da se ondje nastani. Time je Učenjak Alakon smirio upaljene Ser Gorzenove strasti, a u Mordu izazvao dodatno poštovanje spram njega.

Nitko nije dovodio u pitanje ime "Magis", niti se itko uopće pitao koje je značenje te nepoznate im riječi, a to je ipak Mordu bilo po volji, jer na sve to i nije htio držati usmjerenu pozornost prisutnih. Učenjak Alakon je, pak, kako bi svoju laž učinio istinom, ne samo stao izmišljati detalje oko novog grada sjeverno od Rateha koje je odmah iznosio prisutnima, već također započinjao doista u sebi misliti o svemu što se ticalo podizanja jednog takvog grada, kao da je u pitanju projekt koji se doista misli izvršiti. A nakon što je pogledao u jednom trenutku Morda u oči i pročitao sa njih ono što su one prikazivale, Alakon je uvidio kako je dobro i učinio uzevši u obzir gradnju Rotha već kao činjenicu, a ne laž ili buduću ideju, jer Mord je doista htio jedan takav grad podignuti. Dakle, ako je Alakon dobro shvatio, Roth se već mogao ubaciti u zemljovide, jer njegovo postojanje već je nalog.

“A grad bi podigli čitav od drveta?”, Ser Gorzen upita, “Da, divno... divno...” mrmrljao je već zamišljajući dom za većinu svoje vojske. Jedan grad kao što je

Rateh – inače grad čije podizanje još nije ni započelo – bio je nedovoljan za svu vojsku, ma koliko velik taj grad bio. Iako ih je bilo nekoliko, najbitniji razlog zašto ne valja držati sve ljude u jednom gradu bio je trgovina. Ako jednom gradu propadnu urodi, tada bi mu drugi mogao svoja dobra prodati. Što više gradova, dakle, i što su udaljeniji, to im je svima bilo lakše opstati, bez obzira što je Enzolart kao zemlja prilično gostoljubiv, jer niti je ondje potresa, niti pijavica ili poplava bilo.

“Moja je zapovijed već ranije bila da sve tisuće koje su ovdje kao vojska ponovno budu ratari, građevinari i općenito običan narod, jer jedino nam to garantira novi početak”, tu se Mord nasmije i dometne: “Uzgređ, “Novi početak” mi se sviđa. Rateh i Roth... Doista odlično. No, da se vratim onomu o čemu sam govorio: iako sam tako zapovjedio, gospodar Jarez me uvjerio da dio vojske ipak ostavim da ostane vojskom. Sigurnosti radi. No to se sve već sprovodi... Grad Magis će kao grad učenih ljudi osigurati da se u zemlji i pojavljuju pametni ljudi, a što više pametnih, to bolje će se upravljati svime.”

“To je istina.” složi se sa njim stotnik.

“A Roth će pak biti grad vojnika”, Mord nastvati jedva se i obazrevši na stotnika, “koji će nas čuvati od mogućeg napada sa sjevera. To su dakle ta dva grada, što govori da ostaje i posljednji: Rateh. On neka bude temelj sve proizvodnje. Dok će Roth biti stup koji čuva, a Magis stup koji osigurava učenjake, neka onda Rateh bude stup vlasti i proizvodnje.”

“Vlasti?” Perp upita, pomalo zbunjen. Njegovo je lice ranjenika danas bilo daleko rumenije no ranije, a sada je mogao i hodati bez problema, što je također bila dobra vijest.

“Tako je. Ako dođe, ovdje će obitavati Hinnor. Bez obzira što smo trenutno u zavadi sa njegovim sinom, mada to zavodom ne mogu ni opisati najtočnije, jer vjerujem prije ili kasnije će se Thargelion i Neurij vratiti, zajedno sa onih četristo Gossahovih vojnika, pa ćemo se primiriti i sve će se vratiti na staro...” lagao je Mord samoga sebe.

Razgovor se o ideji o “tri stupa” nastavi nekoliko desetaka minuta, gdje se na Učenjaku Alakonu i na Jarezu dalo vidjeti kako su se prilično zagrijali za takvu ideju. Sama riječ “stup” u njih je budila neke nove ideje, u pogotovu što bi upravo njih dvoje i bili gospodari jednog: Magisa.

Stotniku je naloženo da slobodno pošalje ljude spram svih krajeva Enzolarta da istražuju zemlju i prije svega potraže kakav izvor vode, ali da nikako ne izbivaju duže od tjedan dana, kako je sa Jarezom ranije Mord i isplanirao da će ubuduće biti, zatim je Mord ustao i, rekavši također Perpu da pođe za njim, poručio Učenjaku Alakonu, uz isprike ostalima jer tako rano napušta stol, da se nađe sa njim u najbližem skladištu, gdje će razgovarati sa skladištarem. Alakon reče da je shvatio nalog, a Perp i Mord odmah potom napuste palubu.

Njih dvoje prvo su se trebali zaputiti do mjesta gdje je bilo najmanje ljudi, a koje je bilo šuma, no Mord se na pola puta predomislio, pa se sa Perpom ipak uputio do svoje vlastite kabine.

Perp je bio zbunjen, a na njegova mnoga pitanja Mord nije odgovarao. Zašto idu u Mordovu kabinu Perpu je bila nepoznanica, i to, s obzirom da je u Mordovoj kabini Perp znao da se nalazi usnula Morrysta, možda čak i naga, vrlo neugodna nepoznanica.

“Ne tjeraj me, Morde, da ulazim”, Perp je rekao kad su njih dvoje stali pred vrata Mordove kabine. Radi neugode je držao svoju ranjenu ruku umotanu u zavoje u drugoj ruci i kanda je češkao. “Ta Morrysta je unutra...” mrmljao je, ni sam ne znajući kako da promijeni Mordovo nepokolebljivo mišljenje, a on je govorio tako jer je u Hil'gumu jedna od najuvredljivijih stvari, pa makar mu bilo i naloženo da to učini, bila ući u nečiju spavaću sobu, tim gore ako se unutra nalazila i njegova žena.

No Mordom je ovladala sljedeća odluka: odluka da ne kani više gotovo ništa držati u tajnosti. Imao je namjeru poručiti Perpu i Morrysti istinu o Alveri i zaključiti to jednom za svagda, bez obzira kakav ishod mogao biti.

Mord otvori vrata, ali njih dvoje ne mogu vidjeti unutrašnjost kabine radi kuta gledanja. “Molim te, imamo o nečemu razgovarati što me već previše mori.” Mord je tiho odgovorio Perpu.

Činilo se da će Perp odbiti, no kako je imao više povjerenja u Morda kao prijatelja no što se to činilo, to ipak nije učinio, već na trenutak zaboravio sramotu i ušao u kabinu, nakon čega je Mord ušao za njim.

U kabini bijaše mračnije no vani, ali opet ne toliko da se ništa nije dalo vidjeti, jer Morrysta je upalila nekoliko svijeća, kraj kojih je čitala.

“Oh!”, Morrysta je rekla ustavši sa svog naslonjača gdje je običavala čitati. Ustala je prilično teško, jer trbuh joj je bio prilično velik. “Mislila sam vam se pridružiti za još pokoji časak.”, dotaknula je nježnom rukom kožne korice knjige, “Ne biste vjerovali kako uvuče čovjeka...” reče mislivši na knjigu.

“Ne brini za to.” Mord ju prekine, nimalo neuljudno. Zatvorio je vrata kabine i ponudio Perpu odmah potom da sjedne na krevet, s obzirom da je rukom mahnuo Morrysti da se može vratiti u svoj naslonjač, pa time nije bilo više gdje sjesti. Posjevši Perpa na krevet savršeno složenih pokrivača, što je ovaj nevoljko pristao učiniti, Mord se naslonio na vrata – jer tako mu je bilo udobnije – te odmah, bez oklijevanja rekao:

“Imam vam reći nešto vrlo bitno.”

Perp je za to znao, pa se njegov izraz lica na to nije promijenio, ali Morrysta se iznenadila. Zapravo, ona je već i ranije bila iznenadena nenadanim njihovim ulaskom u kabinu – makar je preko toga prošla bez riječi, jer je Mordu vjerovala u potpunosti – tako da se ni izraz njena lica nije suviše promijenio.

Mord tada nastavi, prvo se odlučivši obratiti Morrysi: “Myron i ja, Morrysa, odlučili smo da se dijete nazove, ukoliko bude žensko, Alvera.”

“Dobro. ”, Morrysa se na to kratko osmjehnu. “Lijepo ime... Ako vam se sviđa, pristajem na to. Ali zašto je to bitno?”

Mord ne odgovori, već se okrene spram Perpa. “Predmnijevam da si dosad uvidio, Perpe, zašto sam te zvao. Naime, radi se o Alveri, tvojoj pokojnoj ženi.”

“Što s njom?” Perp upita, sada već živo zainteresiran. Bilo je bolno za njega govoriti i slušati o toj davno umrloj djevojci, ali kada je Mord već govorio, držao je, zašto ne bi poslušao?

“Ona nije bila što si oduvijek mislio da jest”, Mord će brzo, zaklopišći oči. Čim je to rekao, osjetio je kako mu je srce stalo daleko brže lupati, a ruke mu se nekontrolirano tresti. “Ti joj nisi bio prvi čovjek.”

U mislima se Mord tješio da se trese poradi hladnoće, a ne poradi svojih vlastitih osjećaja, a to je činio u strahu od samoga sebe, znajući da je njegovo uznemireno tijelo plodno tlo za destruktivnu magiju koja samo čeka da ponovno ovlada njegovim umom. I doista, kao da je Mordova pomisao bila nalog, u prostoriji je uskoro postalo neobično hladno.

“A kako ti...?” Perp izusti, no Mord ga prekinе:

“Poslušaj me. Myron i ja bili smo vrlo mladi kada smo upoznali Alveru. Oboje smo bili sa njom prije tebe, ali u različito vrijeme, dakako...”, naglo je ušutio, uvidjevši da ga Morrysa gleda širom otvorenih očiju i usta, preneražena onim što je čula. “To nas je gotovo učinilo smrtnim neprijateljima, ali odlaskom Alvere, Myron i ja postali smo najbolji prijatelji, i naše je prijateljstvo postalo strahovito čvrsto radi toga. To je bio razlog”, sada se okrenuo prema Morrysi, “što nam je namjera bila nazvati dijete Alverinim imenom. U pitanju je zahvalnost... Ja... ja mogu sada nastaviti o tome govoriti, ali u isto vrijeme i ne mogu, jer ne znam kako bih opisao sve to.”, rekao je Mord i, prije no što je utihnuo, dodao: “Razumjeti ću kako god da reagirate.” Nakon toga je utihnuo, pognute glave. Dakako, osjećao je stid tolike masivnosti u sebi da je bio siguran, da mu je kojim slučajem bio nož u rukama, da bi se ubio samo da ne mora živjeti i gledati u one koje je povrijedio.

Perp i Morrysa nisu ispuštali ni riječi. Morrysa tada ustane, pognute glave jednako kao i Mord, ispusti knjigu iz ruku na naslonjač i izađe iz kabine. Niti je Mord pogledao u njenom smjeru, niti ona u njegovom. I da su htjeli, od silne odbojnosti što je najednom zavladała niti ne bi to mogli učiniti.

Perp i Mord u kabini su ostali sami. Mord jednako miran i ušutkan vlastitim stidom, a Perp razmišljajući bi li se ljutio, ili ne.

Morda je sve to podsjetilo na onaj stariji događaj, kada je na kessyrskim zidinama stajao čekajući odluku Myrona nakon što mu je rekao da mu je obećastio sestru. Očekivao je tada da će ga Myron gurnuti sa zidina, ali ovaj ga

je umjesto toga zagrlio.

Iako isto nije mogao očekivati od Perpa, Mord i nije htio da se isto dogodi. Naime, taj zagrljaj i oprost od strane Myrona daleko je više Morda stalo peći no da ga je ovaj jednostavno gurnuo sa zidina ili ga ubio na bilo koji drugi način. Savjest, kako je Mord već ranije zaključio, daleko je bolnija od smrti. A njeno se mučenje ponavljalo sada sa Perpom.

“Pa...”, Perp napokon izusti, “... Volio sam Alveru više od života.”, zamišljeno je rekao piljeći pogledom u prazno, “I doista se moja ljubav spram nje mogla nazvati samo najiskrenijom. A dan kada je umrla, bio mi je najteži u životu. Doista, najteži...”

Mord nije imao nikakve namjere upasti Perpu u riječ dok je ovaj govorio o svojoj umrloj ženi, ali nije ni mogao jer svaka ga je riječ Perpova boljela kao sve proživljene boli u životu zajedno. Toliko ga je boljelo da se uhvatio kako u isto vrijeme suspreže i suze i vrisak radi silne agonije.

“No, Morde”, Perp tada reče i ustane. Prišao je Mordu i položio mu ruku na rame. “Ljudi smo. Ljudi griješe. Stoga... da, opraštam ti.”

Mord više nije mogao izdržati. Jednakom snagom kao da mu je netko položio nekoliko tona tereta na rame, pod Perpovom je rukom Mord klonuo na koljena i stao naricati poput djeteta, ili možda majke što je izgubila jedino dijete.

“Morde, što ti je?” Perp će zabrinuto. Sagnuo se i on, i približio svoje lice Mordovoj crnoj kosi. Šapuno je tada: “Ta ne brini, Morde, toliko radi prošlosti!”, rekao je, sada i on gotovo na rubu suza. “Ta opraštam ti! To je jedino što je bitno!”

“Molim te, Perpe...”, Mord je drhtava glasa rekao kroza polustisnute zube, a lice mu bijaše mokro od znoja i suza, “... molim te, ne opraštaj, već ubij... ubij me! Ubij gada pred sobom!”

“Zašto tako govoriš?”

“Zato što ne želim više živjeti u vlastitoj koži, noseći svoju gomilu grijeha na ramenima...” Mord je govorio, kleknut pred Perpom, koji nije nalazio načina da ga utješi.

Perp tada reče: “A zar misliš da je drugima lako? Zar misliš da su drugi manje sranja učinili? Vjeruj kad kažem, Morde: učinio sam i sam teških grijeha za života. Ali držim pogled usmjeren pred sobom i dalje, i neću da klonem. Odbijam klonuti... A znaš zašto?” Perp šaptom doda.

“Reci.” Mord šapne također.

Perp dođe sasvim blizu Mordovu uhu i vrlo tiho reče, a glas mu bijaše drhtaviji no što je Mord ikada pamtiio: “Zato što klonut ne mogu činiti dobro.”

“Ne razumijem te, Perpe.” Mord reče i podigne pogled, na što se njihova dva pogleda sretoše.

“Nije ni bitno razumjeti, u pogotovu od strane tebe”, Perp odgovori, “jer ti

tako već činiš. Ti činiš dobro toliko puta veće od sveg zla što si ga počinio! Ta toliko, čak, da ti ja opraštam za Alveru i prije no što sam valjano o tomu razmislio, jer nema se o čemu misliti. Morde, sjeti se da si..." Perp reče i utihne, kanda nalazeći riječi, ali to nije bio slučaj.

"Što sam?" Mord upita.

"Apsolutno što god ti želiš biti.", Perp napokon odgovori. "I to je istina."

Nastade trenutak tišine, vrlo težak za obojicu, ali i vrlo djelotvoran u čišćenju dvaju duša koje je valjalo očistiti. Perp se tada uspravi i pruži Mordu svoju zdravu ruku. "Hajde", reče, "ustani."

Perpove riječi imale su veliku težinu, barem što se Morda ticalo. Nevjerojatno je bilo sve to što se događalo, ali ipak, događalo se. Njegov prisnik, Perp, oprostio mu je, a nakon toga učinio i nešto nezamislivije: pružio Mordu ruku.

Dakako, iako je bilo teško to učiniti, Mord je njegovu ruku prihvatio, a nakon toga se i sam osovio na noge pomoću nje. Ostali su tada njih dvoje stojeći i gledajući se novim očima i novim mislima, obavijenim jednim prekrasnim čuvstvima što su se najednom u njih pojavila.

"Hvala ti." Mord tada reče.

"Hvala tebi.", Perp će na to. "Jer ti me činiš većim čovjekom."

Čim je to Perp rekao, prisnici se zagriše, a Heza što je vladao Enzolartom svojim pakosnim mišicama prođu srsi posred srca. Silan bol svako je zlo u tom trenutku osjetilo, jer ono jače ipak je u tom trenutku bilo ono dobro.

"No, hajdemo do Morryse", Perp u konačnici reče. "Ona je ta sa kojom valja razgovarati."

* * *

Morrysa je za to vrijeme uplakana šetala plažom, ne znajući bi li pošla ka sjeveru, jugu ili zapadu, ili možda u more na istok, pa da se utopi. Doista joj je prolazila ta misao glavom: bi li si oduzela život. A prolazila je iz razloga što ona više nije nalazila smisao u svijetu gdje smisla više nema, s obzirom da je posljednji umro saznanjem da je ionako jedini razlog zašto je živjela bio lažan. Mnogo vremena ona je provela vjerujući kako je razlog njena samog života ljubav Morda i nje. *Ta ništa drugo ne bi moglo biti!*

To, dakako, nitko osim nje nije znao, tu činjenicu da si je ona još davno prije no što je upoznala Morda htjela oduzeti život, s obzirom da joj je život oduvijek bio zbir tmurnih misli i osjećaja. Nije mogla, naravno, reći kako nije živjela u nekakvom izobilju, jer to je doista bio slučaj, s obzirom da je dolazila iz bogate obitelji, no ona, Morrysa, ni u čemu nije nalazila zadovoljstva. Tama je njome oduvijek vladala... barem dok nije upoznala Morda. Ne samo dijete, već i nešto

mного više u njoj je tada oživjelo. Morrysta je upoznala sreću kakvu nije nikada prije upoznala ulaskom Morda Dur'agemskog u njen život.

A sada doznajem kako je temelj svemu tomu bila laž, pomislila je. Srdila se na tu laž. Ne stoga što je sebe držala sveticom koju laž vrijeđa, već samo stoga što joj se laž kao takva nije predstavila ranije, pa da ju spoznaja manje boli. Jer doista bi manje boljelo, s obzirom da je ranije voljela Morda kudikamo manje no sada. To nikako nije govorilo o tomu kako ona prije nije voljela Morda, već naprotiv, kako je ljubav nje spram Morda rasla kako je vrijeme prolazilo. Pomislivši na to, sada je došla do uvjerenja kako bi, da je kojim slučajem koju godinu kasnije doznala za Mordovu prevaru, najvjerojatnije istog trenutka umrla od tuge. Tolika bi ljubav u njoj bila koja bi u jednom trenutku morala nestati da to ona kao ljudsko biće ne bi mogla preživjeti.

Ali ni sada nije ništa lakše! pomislila je sa gnjevom spram same sebe što uopće misli kako sada voli Morda imalo manje no što bi ga voljela kasnije. Voljela je ona njega više no što se to dalo riječima opisati. *A i sada*, mislila je, *nakon svega, ne volim ga ništa manje...*

Vani se naoblačilo, pa su stoga oblaci bili tmurni iako je bilo ravno podne. Dugo je Morrysta tumarala, zapinjući bosim nogama po neravnostima pješčane plaže, a zatim i po mnoštvu korijenja što se ispreplitalo po vlažnu pijesku između stabala kad je stupila u šumu. Njena je halja vrlo lagana, tanka i bijele boje što ju je nosila, izrađena od lana, lepršala pod vjetrom koji je, kako je vrijeme bilo sve tmurnije, postajao postepeno hladniji. Toliko je, zapravo, vjetar hladan ubrzo postao da se ona u vlastitu tanku halju ušuškivala stišćući se rukama da izgubi što manje topline.

Nitko nije primijetio njen jecaj, koji je bio vrlo tih, tako da nitko nije pošao za njom u šumu. Što da o tomu misli, Morrysta nije znala.

Bacivši pogled na svoj okrugao i nabreкао trudnički trbuh, sjetila se kako nije doručkovala i kako je gladna, ali misao o hrani nikako nije mogla zadržati u svom umu, jer toliko je potresena spram svega bila. Sveudilj je samo, umjesto svega, hodala naprijed, niti najmanje imajući pojma kuda ide i koliko li je opasno sve to činiti.

Dakako, opasnost ju nije imala brinuti. Sam njen dolazak u Enzolart bio je znak da je bila spremna umrijeti u svakom trenutku, samo ako bi to bio način da bude uz Morda. Nitko odlaskom u Krvavu zemlju nije znao što će ondje zateći. Mogli su umrijeti ne samo istog dana kad su stupili na tlo te zemlje, već još i prije, tokom putovanja divljim morem.

“Mogli smo umrijeti svakog časa...”, Morrysta kanda to šapne obraćajući se vlastitu djetetu, čiji je dom – trbuh – uzgred i stala doticati.

Zastavši i osvrnuvši te, te uvidjevši kako nema nikoga tko bi ju mogao vidjeti, Morrysta dopusti da joj kroz um prođu ona najcrnija čuvstva o kojima

inače radi samog stida ne bi mogla kraj drugih misliti. A ta čuvstva što su je tada natjerala i da zadržti bila su popraćena mislima: *Tebe, dijete u meni, ja sam bila spremna žrtvovati u svakom trenutku samo kako bih dobila to zadovoljstvo disanja istog zraka kao i Mord Dur'agemski. Bila sam spremna učiniti da oboje poginemo u ovoj opasnoj, gadnoj zemlji, samo radi... Radi...* Niti misliti nije više mogla.

Njen tihi jecaj postade najednom glasan plač, a to više nije bilo radi bijesa. Uopće nikakva bijesa u njoj nije bilo. Morrysta je, naime, stala osjećati stid, i to toliko da je za nekoliko puta nadmašivao onaj kojeg je maloprije Mord osjećao. Pokrila je Morrysta svoja usta rukom i, klečeći tako među stablima, pokušavala prigušiti svoj plač.

Ubrzo se uhvatila kako pokušava prigušiti ne samo plač, već i stenjanje izazvano sa neobičnom boli.

To je, naime, bilo tako jer suze i znoj nisu više bile jedine vlažne tvari koje su prljale njeno blijedo tijelo i odjeću.

* * *

I Mordu i Perpu bilo je daleko lakše nakon što su si rekli stvari u onoj kabini koje bi u suprotnom najvjerojatnije držali unutar sebe ostatak vječnosti. Lakše im je bilo i disati i hodati, a sama težina obojice njih kao da je bila daleko manja no što je doprije bila. To je vazda tako u ljudi, nažalost, prisutno da ono što će im zasigurno donijeti izbjavljenje od svih zala svijeta oni odbacuju samo poradi vlastita ponosa, niti ne znajući koliko je sve to isprazno i kako doista druge šanse nikada više neće ugledati. Vrlo često – štoviše, to je nešto najčešće u čitavom svemiru! – neki čovjek ima priliku stati pred osobu koju voli ili koju mrzi i iznijeti joj svoja čuvstva, ali on to ne učini. Bilo također i radi straha, ili je tu baš samo taj prokleti ponos, svejedno je, jer ono što je valjalo učiniti, čovjek ne učini, a osoba kojoj je trebalo sve to biti učinjeno, ostane u svom samotnom čekanju, vrlo lako i beskonačno dugo, i ona nikada ne dozna, mada je svim srećem htjela doznati, tko ju mrzi istinski, a tko ju istinski ljubi.

Takvo što Mord i Perp su izbjegli upravo onim hrabrim potezom Morda kad je odlučio istresti sve sa svoje duše i, ako ju ne očistiti, a ono ju barem olakšati od nepotrebna i doista besmislena tereta.

No, kako ni oni najsvetiji trenutci nemaju slobodu trajati duže od tek nekoliko trenutaka, tako se mir Morda i Perpa ubrzo prekinuo, jer mir je njihov zamijenila briga. Naime, koga god da su upitali za nju – bio to neki mornar, vojnik ili svećenik – nitko nije znao reći gdje se Morrysta nalazi.

Mord se pobojao i za Morrystu i za njihovo dijete što je u njoj raslo, jer znao je da bi Morrysta vrlo lako (a tu je nikako nije krivio) poradi svoje vlastite patnje mogla učiniti da pati njihovo dijete tako što bi mu naudila. Nije o tomu htio

misлити, no tako je bilo. Ma koliko da se silio misliti suprotno.

“Perpe, moramo ju naći!”, daleko manje staložen od svoga prijatelja Mord je govorio, malo se osvrćući oko sebe gledajući kuda bi se Morrysta mogla zaputiti, a malo grabeći Perpa za rukav i postvaljajući mu pitanja na koja se nije dalo odgovoriti: Gdje je Morrysta? Je li ozlijeđena? Ozljeđuje li ju netko? Sva je ta pitanja postavljao Mord uplašen za svoju ženu, i niti na jedno od tih pitanja Perp nije imao odgovora.

Bilo je neobično što je Mord brinuo za Morrystu u trenutku daleko manje vrijednom brige no takoreći uopće otkako su došli u Krvavu zemlju. To je i Perpu bilo neobično, pa se čak stao pitati nije li um postao pomračen u njegovu prijatelju.

No dakako, um Morda Dur'agemskog nije bio ni približno pomračen koliko je Perp mislio, ili, u najmanju ruku, um Morda nije postao toliko pomračen baš u tom trenutku, jer Mord je izgubio vlastitu pamet davnih dana, tako da je u tom trenutku bio lud jednako koliko i prije. Bilo je nešto od tog dvoje, a što je točno bilo, nitko nije znao reći.

Perp je ubrzo promijenio svoje mišljenje, i to vrlo naglo. Toliko naglo, čak, da je promjena mišljenja bivala popraćena njegovim iznenadenim trzanjem, jer nije očekivao ono što je uslijedilo: Morrysta je iz velike daljine stala uzvikivati Mordovo ime, i to ga uzvikivati jezovitim vriskom, kakvog samo najuplašenije žene znaju ispustiti.

Tu je Mord rekao Perpu da pođe za njim, te je najbržim trkom što su ga noge mogle nositi udario prema šumi, a vrlo brzo i nakon toga, udario unutar same šume, tražeći izvor glasa svoje žene.

* * *

Napokon je naišao zajedno sa svojim prijateljem Perpom koji ga je jedva sustigao na Morrystu jedva minutu kasnije, a ona je ležala posred pijeska pod nekoliko krošanja stabala bijelih debala i – a to je Morda iznenadilo više od svega – rađala.

Dakako, Mord je tek držao da Morrysta rađa, jer on je bio laik što se toga ticalo a i sudio je samo po krvavom dijelu Morrystine halje na mjestu njezinih prepona. Perp, koji je odmah tada potrčao natrag do brodova pošavši po bilo kojeg Učenjaka, ubrzo se vratio sa informacijom da to još nije rađanje, već samo početak rađanja koje može trajati i nekoliko dana. Tu informaciju donio je u ustima Učenjaka Alakona kojega je doveo sa sobom, a informacija ta Mordu, on je morao priznati, nije niti pomogla niti odmogla.

Sljedeće što se dogodilo – a to je Mord držao daleko važnijim – bilo je da su Perp i Mord podigli Morrystu i odveli je vrlo pažljivo prema brodovima. Tomu

se Učenjak Alakon protivio, tvrdeći da ne bi valjalo micati ženu koja će uskoro roditi, već da bi bilo bolje postaviti pod nju krzna pa da rodi ondje gdje se već nalazi, ali Mordov prijeteci pogled koji je uslijedio to je protivljenje ostavilo po strani.

Mordu i Perpu u nošenju Morryse su se ubrzo htjele pridružiti desetine drugih ljudi, no Mord je pomoć uporno odbijao, tvrdeći kako su Perp i on i više no sposobni nositi jednu ženu. I Perp je tako odgovarao ljudima što su htjeli priskočiti njima dvojici u pomoć, a tako je odgovarao iako je znao da je to daleko od istine. On sam imao je ranjenu ruku, i svaka sekunda nošenja bila mu je i više od no mučna, jer napokon ne samo da su mu od nošenja šavovi na rani popucali već je i sama rana stala krvariti, a ni Mordu nije bilo ništa lakše, s obzirom da su i njegove mnoge sitne posjekline kojih je imao nebrojeno po tijelu ubrzo stale krvariti.

No svejedno je Perp savršeno razumio zašto je Mord odlučio da nitko osim njega ne nosi njegovu ženu, a taj se razlog skrivao u jednostavnoj činjenici: Morrysa je bila jedna od tek dvije ili tri žene u čitavom tom istočnom dijelu Enzolarta, a to je značilo da bi se od ljudi, u pogotovu ako bi ih se najednom stalo smatrati onim što doista jesu – životinjama – moglo očekivati tada mnogo neočekivanoga, u pogotovu kada bi im se k tomu i dopustilo doticati Morrysu. No to su bila Perpova shvaćanja a, iako nisu bila daleko od istine, nisu bila niti suviše blizu njoj.

Istina je zapravo bila sljedeća: Mord se strašno bojao da neki od mornara dotad kudikamo čiste savjesti, samo zato što mu se za to pružila prilika, učini nekakvu neprimjerenu glupost. Sam Mord imao je dovoljno isprljenu dušu za sve ljude svijeta, on je držao, pa prema tome doista više nikakav grijeh nije bilo potrebe učiniti.

Dakako, tu je bila i ona stvar koja se ticala Mordove osvete, a koja bi vrlo vjerojatno uslijedila odmah. Ako bi se tko zanio i slučajno stao činiti nešto što ne bi smio sa Morrysom, Mord bi tada najvjerojatnije ubio tog čovjeka. A zatim i sva ostala bića što dišu, ma gdje god da se nalazili.

Bio je dakle opravdan Mordov strah od samoga sebe, pa je stoga bilo i pravo to što je odbio bilo kakvu pomoć, bez obzira što je sve to drugima, a među kojima su bili Učenjak Alakon i sama Morrysa, bilo neobično. Jer, Mord je mislio, *vatra koja pali sve živo i neživo bila bi vam daleko neobičnija. Doista, ovako je bolje. Ovako se još mogu kontrolirati...*

Napokon smjestivši Morrysu u njenu i Mordovu kabinu na njihov krevet, Mord je dopustio Učenjaku Alakonu da dalje čini što je po njegovom razboru i savjesti najpametnije. Sam je kraj Morryse ostao kratko vrijeme, držeći kako joj svojom prisutnošću pruža nekakvu utjehu, no kako mu je Alakon poručio da je bolje da ostane vani, a možda i pošalje po pomoć onih jedinih žena što su se

među njima nalazile, Mord je poslušao i učinio tako. Čim je dakle napustio kabinu, pošao je do prvog mornara kojeg je mogao ugledati i naložio mu da pronade sve žene što su sa njima došle u Krvavu zemlju.

“Gospodaru, da dovedem i mistika Jareza Rommirskog?” isti je taj mornar upitao prije no što je pošao.

“Svakako!”, Mord je na to odgovorio, ljut na sebe što se nije ranije sjetio Jareza. “Svakako! A sada hitaj. I molim te, budi brz...”

Mord se, čim je mladi mornar čuo nalog i trkom otišao, okrenuo natrag spram vrata svoje kabine, gdje je ugledao Perpa kako naslonjen na zid u čučnju odmara, držeći se za lijevu podlakticu iz koje je kroz zavoje probijala grimizna krv.

Uvidjevši stanje svog prisnika, Mord je brzim koracima Perpu prišao te mu pomogao ustati. “Jadni prijatelju...”, rekao je Mord promatrajući Perpu ruku omotanu bijelim zavojima, ne znajući točno što da učini, “... žao mi je što sam učinio da ti se rana opet otvori.”, govorio je sa iskrenom i prijateljskom brigom u glasu. “Tebi treba pomoći i više no Morrysi sada. Hajdemo stoga odmah do Alakona da ti popravi ruku...”

Perp se na to htio pobuniti, no kako je Mord već otvorio vrata svoje kabine i uveo Perpa unutar nje, od te pobune ništa nije bilo. Unutar kabine je vladalo isto stanje kakvim su ga Mord i Perp i ostavili, jer Alakon je radije pripremao prostor gdje je imao sljedećih sati budno raditi, no samu Morrysu. Da je bilo stanje sa Morrysom ozbiljnije, prvo bi počeo sa njom, ali ovako je bilo i bolje, s obzirom da je ovako mogao odmah pomoći i Perpu čim mu je Mord objasnio zašto su njih dvoje tako banuli u kabinu. Bila je sreća i stoga što bi u suprotnom Mord i Perp vrlo vjerojatno zatekli Morrysu gotovo nagu kako leži u krevetu.

No oko svega toga Mord i Perp nisu suviše ni mislili. Alakon je odmah, rekavši “Ne mogu još sa Morrysom početi prije no što dođu pomoćnice.” priskočio u pomoć Perpu i stao mu vidati ranu.

Dok se sve to događalo – paranje zavoja što su držali Perpovu ranu manje-više zatvorenu, Alakonovo uzimanje čuture sa alkoholom iz unutrašnjosti svog habita i prosipanje njena sadržaja po Perpovoj otvorenoj rani da se dezinficira, zatim traženje i pronalaženje u istom onom habitu jedne igle i konca i njihovo dezinficiranje također te konačno i samo šivanje i zatvaranje rane – Mord je sve vrijeme umjesto u Perpa i Učenjaka gledao u svoju ženu Morrysu, ravno u njene zelene oči. Ništa Mordu nije više bilo važno osim skorog rađanja Morrysina i njegova djeteta, koje će, ako bude žensko, zasigurno nazvati Alvera.

U Morrysinim očima, iako je tu djevojku proživio veliki strah od boli što će uskoro doći, on je ipak mogao vidjeti jedan veliki dio sreće. Pa čak, mogao je reći promatrajući ju, Mord je u Morrysinim očima vidio i da mu je ona oprostila sve njegove ljigavštine koje je tokom života učinio. Nitko nije znao zašto, ni ona

ni on, ali čitava ta stvar što se upravo događala – dolazak novog bića na svijet – bila je iznad svega prisutnog, i ništa što je doprije imalo ikakvu težinu nje se nije ticalo.

Princip svijeta je u pitanju, Mord je najednom mogao začuti glas Vjetra što je na trenutak puhnuo u toj prostoriji i time ohladio Morrysinog znojem orošeno čelo, *a princip svijeta ne dopušta da mu se upada u riječ jednom kad stane govoriti*.

Mord nije razumio Vjetrovih riječi, ali kako je već ranije upoznao način na koji Bezimeni Bogovi govore, on je znao da i ne treba razmišljati o onomu što oni govore, jer razmišljao – ne razmišljao, on će to svejedno shvatiti, a to je stoga što se Bezimeni Bog kad govori ionako ne obraća njegovoj svijesti, već samu njegovu biću; onomu što je bilo duboko unutar Morda i što ga je činilo, a čemu Mord pristupa nije imao

“Evo, gotovo je.” Alakon je rekao kad je napokon zašio Perpovu posjeklinu, još je jednom polio alkoholom i zubima prekinuo dio konca. “Možeš hodati?” upitao je zatim Perpa pogledavši ga ravno u oči, time imajući namjeru pročitati svaku laž proizašlu iz ponosa i uljudnosti koja bi mogla nastupiti.

“Mogu.” Perp je odgovorio, a Alakon to primio sumnjičavo.

“Hajde, ustani onda i napravi par koraka.”, Alakon je na to rekao. “Ne želim da se srušiš jednom kad odeš.”

Perp tada ustane i stane hodati. Njegov hod bio je prilično nesiguran, ali ipak je bio i hod, takav kakav već jest. “U redu je...” Alakon je mrmljao dok je promatrao kako se Perp gega hvatajući se rukama za zidove da ostane na nogama. Razlog njegovu geganju bio je prevelik gubitak krvi, pa Perpu i nije bilo najbolje. Zapravo, Alakon se uhvatio čuditi kako ovaj uopće i jest pri svijesti, jer svatko bi se drugi odavno već srušio u san, a možda i smrt.

“Ne brini”, Mord će Alakonu, priskočivši tada u pomoć Perpu, prihvativši ga rukama. “Perp i ja nećemo imati problema u odlasku do njegove odaje. A ondje će nam lako već neki od mornara donijeti novi zavoj.”

Alakon Mordove riječi prihvati, a Perp se sa svime također složi kimnuvši glavom. Poručivši zatim Alakonu da su žene koje je htio za pomoćnice i Jarez po kojega je također poslao na putu, Mord i Perp napuste odaju te se zapute brodskim hodnicima do Perpove odaje.

I tako je započeo dolazak na svijet prvog Mordovog djeteta.

Poglavlje 36

otovo tjedan dana trebalo je svim Gossahovim pratiteljima da se vrate u prijašnje stanje, iako to "prijašnje stanje" nikako nije značilo i zdravije stanje, bilo to zdravlje uma ili tijela. Rijetko je tko mogao hodati tih dana a da mu korak nije bio šepav i popraćem stenjanjem radi boli, jer naprosto nije bilo osobe koja nije bila ranjena.

Gossahova rana, ona koju je zadobio na torzu i koja se njime širila, iako je bila ogromna nije uopće bila među onim težim. Iako je mislio da je izvukao deblji kraj, Gossah je ubrzo uvidio kako je zapravo odlično prošao. On je, za početak, imao sve udove, a i hodati je mogao.

Također, za razliku od svog pratitelja Ser Qarsama, imao je i sve oči na broju, što je značilo da se nije mogao žaliti.

Kako je tisućnik Osilah pristao na slanje vojske u nove bitke, nije se imalo još suviše dugo čekati. Konji su erionski većinom bili živi, iako je gotovo pola Eriona bilo spaljeno, a razlog je njihovom životu bio što ih Svijetli i ezeruni nisu držali zatvorene za vrijeme bitke, pa su se životinje tako razbježale dok je bitka trajala i tako preživjele.

Živih i zdravih konja je, zapravo, kako je Gossah ubrzo doznao, ostalo gotovo tripot više no vojnika, što će reći oko jedanaest stotina konja. Konji su bili neozlijeđeni, začudo, a sve ih pohvatati nije bio nikakav problem, jer doista se i nisu razbježali za vrijeme bitke suviše daleko. Oni što su pobjegli najdalje, nisu pobjegli niti tri kilometra u pravcu Rimmariona, što je značilo da ih se vrlo lako dalo uočiti sa vrhova onih višljih planina što su okruživale Erion.

Vojnika je, pak, bilo oko četiri stotine, a taj je broj Gossahu bio vrlo bitan. Ako je itko, držao je Gossah, od Hinnorove vojske preživio, pa i najmanji broj od onih deset tisuća, vrijedilo je za te ljude žrtvovati ovih četiristo. Ne stoga, dakako, što su životi ezeruna ili Svijetih vrijedili manje od života ljudi iz Hil'guma, već stoga što je Gossah držao kako će svejedno svi Erionci i Gavonci pomrijeti u Šumi tame, zajedno sa samim Gossahom, a ako već trebaju pomrijeti, tada da barem dobiju dobar razlog za umiranje. Tako je mislio on, a to, dakako, nije moralo biti onako kako je mislio i Meroz ili, još manje, Osilah.

Za tisućnika, svaki je izgubljeni život iz njegove skupine od tisuću vojnika bio jednak mučenju sa usijanim čelikom, gdje bi mučitelj za svaku smrt posjekao

Osilahova leđa usijanom čeličnom oštricom, i to ga posjekao sa dugim i bolnim rezom, ne mičući oštricu od tijela toliko dugo da bi se tisućnik više i umorio od vrištanja. Točno tako osjećao se Osilah.

Dane je što su uslijedili Gossah proveo u bolnici, nemajući nikakve želje tražiti nekakvu komfornu odaju za plemićke goste, kakvu bi po pravu i trebao dobiti, a inzistirao je na bolnici upravo iz razloga što je time uvijek mogao biti uz svoga sina i svoje junačke pratitelje, kao i ranjene vojnike Eriona i Gavoa. Svi redom u Gossahu su budili ponos spram njih, tako da i da je htio, Gossah doista ne bi mogao leći igdje drugdje no u bolnici. Tako je barem objasnio Merozu kada mu je ovaj ponudio jednu od odaja najbližih Kraljevskom tronu, gdje se nalazila i odaja samog Meroza, a Meroz je to objašnjenje shvatio vrlo ozbiljno, kako i priliči.

Tih sljedećih dana tisućnik, ezerunski kralj i kralj Eriona, zajedno sa Gossahom isplanirali su i sprovedi svaki detalj koji se ticao udara na Bergh Hivu, tako da je već četvrti dan od bitke sa Bićima Bijelog Carstva bilo spremno baš sve: od hrane, vode, oružja i odjeće, pa do konja i samih ljudi. Sve je bilo spremno, a među spremnim ljudima, kako je rečeno, bili su i svi redom Gossahovi pratitelji, osim njegova sina Habora, koji je i dalje bio bez svijesti, i za čiji su se život i dalje vidari borili.

Dok su starci, žene i djeca podizali iznova crnu i većinom porušenu unutrašnjost Eriona, čisteći svaku ciglu od čađi i stavljaajući je na njeno mjesto, meteci pepeo i uklanjajući čišćenjem svaki trag krvi, njihovi najjači i najsmjeliji ljudi, zajedno sa Thoronovim ezerunima i Gossahovim pratiteljima, spremali su se za put u novu, posljednju bitku.

* * *

“Ne znam ti ja postoje li uopće bogovi, kada dozvoljavaju da se tako gadne stvari događaju.” odgovorio je Gossah na riječi Ser Qarsama kada je ovaj rekao da će se moliti za njegova sina. Odgovorio je Gossah s tim mirom upravo iz razloga što se nalazio u relativnom miru. Sjedio je na stolici na svježem zraku i doista mu ničega nije nedostajalo, pa mu je dakako stoga bilo lako govoriti protiv bogova, za razliku od onda kad je mislio da će umrijeti od posjekline što mu ju je zadao Rutzon, kada je molio gorljivo vjerujući u bogove, niti jedne sekunde ne dovodeći njihovo postojanje u pitanje.

“Ali živi smo, i dišemo. To bi, po meni, trebalo biti i više nego dovoljno za reći da bogova ipak ima.” Ser Qarsam je odgovorio.

Smedokosi je mladić sjedio sučelice knezu povrh dveri u jednoj od drvenih stolica što su ih sluge ondje postavile da budu do daljnjeg, jer ondje se gospodarima sviđalo biti. Vitez je bio polovice glave sakrivene bijelim platnom,

a ta polovica bijaše lijeva, na onom mjestu gdje je u boju izgubio oko. Iako to ranije Gossah nije primijetio na njemu pa ga stoga nije ranije mogao ni žaliti radi toga, ovaj je izgubio i nekoliko zuba, a svi su ti zubi bili oni prednji. Uz to – uz te izgubljene zube i lijevo oko – kada bi se također dodale i zašivene posjekline koje su mu krasile lice, za Ser Qarsama, mladića od njegovih dvadeset i osam godina moglo se reći da je izgubio svaku nadu da ikada nađe djevojku koja će ga voljeti. Samo nalaženje djevojke nije dolazilo u pitanje, jer u pitanju je vrstan vitez i bogat čovjek, pa bi lako mogao kupiti kakvu ženu, no ljubav, ona iskrena, za kojom je žudio svatko – takvo što on je mogao zaboraviti, jednako kao što je mogao zaboraviti svoje lijevo oko.

No, a to neobično bijaše, Ser Qarsam bio je miran poradi svega toga, i držao je kako je prošao odlično. “Ako pogledate, gospodaru Gossah”, nastavio je vitez, “ako pogledate čitav život nekog čovjeka, uvidjet ćete, uvjeravam vas, toliko dobrih stvari da jednostavno nećete niti primijetiti one loše. A to – sve to – dali su bogovi.”

Nedaleko od Gossaha i Ser Qarsama sjedili su i Meroz, Osilah i Thoron, kao i onaj ostatak Gossahove pratnje: Ser Khaz, štitonoše Orow i Aron, te Ser Zandir. Svi redom bili su golih torza poradi njihovih mnogih rana po kojima se brže stvarala krasta, kako su držali, ako bi se nalazile pod utjecajem hladnog vjetrova, kojeg je, uzgred, na zidinama bilo u izobilju.

Dogodilo se da je onih gotovo četiristo preostalih naoružanih duša u Erionu bilo spremno da uvečer tog dana pođu spram Bergh Hive, no iako je večer već odavno pala, ezerunski je kralj poručio da se ipak još pričekava sa polaskom, pa su stoga dok su vojnici čekali podno zidina, svi gospodari pošli na zidine pod izlikom da se “dogovore”, mada je to dogovaranje bilo zapravo puko odmaranje.

Kad je Meroz upitao Thorona zašto ne želi da pođu odmah i kada misli da se uopće pođe, ovaj je odgovorio da je već ranije poslao po ono malo svoje vojske u Gavou s kojom je raspolagao, pa da se sve vrijeme čeka na njih.

“Trebali bi doći svaki čas.”, Thoron je odgovorio. “Možda čak za sat vremena...”

“U redu, Thorone.”, Meroz mu je na to odgovorio umorna glasa, te se ispružio na svojoj tvrdoj stolici, što je Thorona iznenadilo. “Dok oni već ne dođu, ja ću malo ubiti oko. Probudi me kad dođu, molim te...” i rekavši to, Meroz je zaklopio oči. To je kralju Gavoa govorilo da nije mnogo ljudi ni bilo briga što se toliko čeka na polazak, jer svi su redom bili umorni, pa čak se moglo reći i da je odugovlačenje kudikamo godilo svima što su trebali poći u Bergh Hivu, jer za to su se vrijeme mogli malo odmoriti.

Prođe sekunda a Thoron uvidi kako bi i on mogao učiniti što i Meroz, pa odluči upitati najbližeg čovjeka do sebe, štitonošu Orowa, da ih oboje probudi, i njega i Meroza, jednom kad stigne vojska iz Gavoa.

“Orowe...” Thoron je dobio u njegovu smjeru, no tada je naglo utihnuo uvidjevši da i on spava na svojoj stolici. “K vragu!” promrmljao je na to ezerunski kralj, nakon čega je pogledom potražio bilo koga drugoga koji bi ih mogao probuditi. “Hej, ti!” rekao je ugledavši jednog.

“Ja, gospodar?” neki Svijetli što je stajao kraj kruništa odgovorio je Thoronu. Koliko je Thoron mogao primijetiti, bio je to vrlo mladi Svijetli u pitanju, koji zasigurno nije sudjelovao u boju sa Rutzonima poradi svoje mladosti.

“Da, ti. Probudi nas, molim te, kad dođe vojska Gavoa u Erion.” Thoron odgovori.

Svijetli na te Thoronove riječi odgovori potvrdno, a iako se činilo da neće biti tako, Thoronu doista nije trebalo išta više od tih njegovih riječi da utone u san, jer doista je zaspao niti minutu nakon toga.

Dok su ovi spavali na svojim stolicama, nedaleko od njih na zidinama se nastavljala rasprava o bogovima što su je vodili Ser Qarsam i Gossah, ali ovaj puta uz prisustvo Ser Zandira, štitonoše Arona i tisućnik Osilaha što su im se odlučili pridružiti.

“Govoriš da je u životu čovjeka toliko dobra da se zlo niti ne može primijetiti”, rekao je Gossah Ser Qarsamu, “ali ja mislim suprotno; toliko je zla, da je dobro gotovo neprimjetno! Ta sam život...”, nastavio je, “ma koga god da pitaš, tek je niz patnji, jedna za drugom...”

“A namjere?”, Ser Qarsam mu upadne u riječ. “Zlo se očituje u izvršenim djelima. Ali namjere... ako netko samo zaželi činiti dobro, on ga već čini.”

“Kako to misliš?”

“Ovako: gledano očima onoga koji ne računa dobre namjere ljudi, zla je daleko više no dobra. Ali gledano očima onoga koji zna da su svi ljudi u suštini dobri, jer svi ljudi su barem jednom u životu rekli “Od sada, ja ima da budem dobar”, dobra je daleko više no zla. Na to sam mislio pod “namjere.”” Ser Qarsam je odgovorio i time iznenadio Gossaha. A iznenadio ga je jer ovaj do tada nije na taj način razmišljao. Gledajući druge ljude, Gossah je uvijek mislio “Ovaj mora da ima prljave misli”, no sada kada mu je Ser Qarsam rekao da može biti i suprotno, Gossah se stao pitati: *Čine li ipak bogovi i dobro, a ne samo zlo?*

No od svog se starog držanja nije htio odvojiti tek tako. Stoga je rekao: “No kako ti možeš znati da ljudi ne misle zlo?”

“Mislite li vi zlo?” Ser Zandir stao je na stranu svog prijatelja.

Gossah zbunjen pogleda njih dvojicu. Zbunjen je bio takoreći namjerno, jer njegov razum naprosto nije htio da zna kako sve ipak ne mora biti crno. Nije toga htio biti svjestan, pa je njegov um kao obrambeni mehanizam koristio zbunjenost.

“Ne mislim zlo ni o komu.” Gossah je odgovorio.

“Eto vidite, gospodar.”, Ser Zandir je na to rekao. “Ne mislim ni ja. A ni Ser

Qarsam, držim, kao ni tisućnik”, kimnuo je bradom u smjeru tisućnika koji je sjedio u tišini, promatrajući tlo. “Niti itko od štitonoša ili kraljeva. A svi smo tu prisutni. Ako dakle nitko od nas svih ovdje ne misli zlo, zašto bi drugi?”

“Točno sam na to mislio.” Ser Qarsam je prihvatio riječi Ser Zandira, te upitno pogledao u Gossaha.

“Dobro”, Gossah reče, prihvativši ipak kao istinu da ne mora svatko biti zao. “Ako ne mislimo zlo mi ovdje, i ako ne misle zlo svi ostali, to povećava još više sumnju u bogove, jer ako je toliko dobrih, otkud tada zlo?”

“Ah, čovječe...”, javio se tada Osilah. “Zašto ne želiš shvatiti: upravo zlo i jest najbitnija kreacija bogova. Bogovi niti nisu stvorili dobro, već zlo, a stvorili su ga kako bi ono samo moglo stvarati dobro. Samo ako sebe pogledam, uvidjet ću da sam to bolji što sam više propatio...”

“Mislim da vas razumijem...”, Gossah reče, a laži ne bude niti u jednoj njegovoj riječi. “Bogovi, dakle, dopuštaju zlo samo zato što nas zlo čini boljim ljudima. Mudro od njih. No ipak... ne bih da su toliko mudri.”

“Zato i jesu bogovi, kneže.” tisućnik reče i nastavi piljiti u kamenu pod pred sobom, koji je bio toliko čist da je na mnogo mjesta odbijao srebrnasto svjetlo mjesečine što ih je sve osvjetljivala sa neba između tamnih oblaka. Malo razmislivši, Gossah uvidi kako je ovaj sve vrijeme u tišini jer su mu misli bile zauzete sjećanjem na njegove izgubljene ljude. Koliko su mu uspjeli objasniti sve to oko tisućnika i njegove vojske, Gossah je sada znao da ovaj ne žali za svojom vojskom kao cjelinom, već za svakim čovjekom koji se iza te riječi "vojska" nalazio. Svakoga je od njih Osilah poznao bolje no što bi neki vlastitog brata, a Gossah je to znao.

Nakon što je izgubio svoje ljude, po njegovim vlastitim riječima, ovaj čovjek preda mnom je bolji. Pa se stoga ja pitam: vrijedi li radi vlastite dobrote sve to trpjeti?

Dakako, nije vrijedilo. Ili možda jest? U najmanju ruku, to nitko nije znao.

Tišinu koja je nastupila nitko od vitezova ili štitonoša nije smio prekinuti, jer Gossah je bio čovjek kojemu je sin doživio stravičnu sudbinu opekavši se u vatri, a Osilah čovjek kojemu su njegovi najdraži doživjeli još i gore. A upravo su ta dva čovjeka bila ona koja su dopustili tišini da nastupi. Upravo stoga, na njima je bilo i da je prekinu.

A upravo oni i jesu bili ti koji su tišinu prekinuli. Bile su u pitanju Osilahove riječi, koji se u tom trenutku dogovorio sam sa sobom da se više nikada u filozofiju neće upošati, jer filozofija je suviše razorna da bi on mogao njene udarce izdržati, a njegove riječi su glasile: “No sve su to sranja.”

Tada je tisućnik ustao i bacio pogled ka jugu, nakon čega je rekao: “A evo i vojske Eaa Zat'urni.”

* * *

Prođe nekoliko minuta tokom kojega neki sluga probudi štitonošu Orowa, nakon čega se Orow još sanjiv ustane sa stolice i priđe kralju Thoronu te ga stane drmati da se i ovaj probudi, a kada se i Thoron probudio, pak su obojica prišli usnulom Merozu pa ga stali buditi.

Desetak minuta kasnije, kada su svi bili budni i na nogama, relativno svježi i odmoreni (što će, dakako, reći da nisu bili ni svježi ni odmoreni), poslali su gospodari, štitonoše i sluge ka dvije vojske: jedne koja se sastojala od ezeruna i ljudi, i druge u kojoj bijahu samo ezeruni.

Morao bi promatrač priznati da se u Merozu, a i svim drugim Erioncima, ipak osjetila neka vrst nelagode kada su ugledali onih gotovo tisuću do zuba naoružanih Gavonaca što su na konjima u hodu prišli Erionu. Ali ta nelagoda ne potraje suviše dugo, jer dvije su se vojske međusobno neobično srdačno spojile u jednu veliku, pa kad su ovi ubrzo sišli sa dveri preko stepeniša, te brzim koracima prešli preko nekoliko niskih brjegovina podno zidina obraslih travom, imali su vidjeti prizor koji je bio daleko od sukoba, kako su neki Svijetli očekivali da će biti. U Thoronu pak sve vrijeme nije bilo nikakva straha, ili se barem u takvom svjetlu on trudio pokazati pred ostalima, pa je ta njegova smirenost prešla ubrzo i na druge.

A vojske se nisu sukobile iz dva razloga: prvi je bio jednostavan, i ticao se Thoronove zapovijedi da niti jedan Eaa Zat'urna ne smije dirati nikakvog Svijetlog, ni pod koju cijenu, a Thoronovu su tu zapovijed, kako je ispalo, poštivali i držali je se. Drugi je pak razlog bio taj što su mnogi prijatelji, pa čak i rodbina, bili u one dvije skupine Eaa Zat'urni, jedne što je upravo došla iz Gavao, i druge, one manje, što i jest pratila Thorona sve ovo vrijeme. Mnogi su se veseli grohoti i salve smijeha dali čuti kada je Thoron uz Meroza, Gossaha, Osilaha i Gossahove pratitelje prišao čitavom tom prizoru, ali uza taj silan smijeh dali su se čuti i mnogi nesretni plačevi, a to su plakali oni koji su upravo tada doznali da su im najmiliji poginuli u borbi protiv Rutzona.

“Sve je u redu.”, Gossah je rekao držeći se sve vrijeme za veliku zašivenu ranu na svom golom torzu. Dahtao je umoran kao da je prevalio nekoliko kilometara u trku, a razlog tomu bio je upravo taj što je bio ranjen. “Nisu se poubijali.”

Dok je Thoron šutio, zahvaljujući u sebi bogovima što je ipak tako ispalo kako je ispalo, a ne na kakav gadan i krvav način, Meroz je dodao Gossahu: “Iskreno, na jedan sam se trenutak bojao...”

“Gospodaru, ako smijem”, javio se Osilah, “potrebe za brigom nije bilo. Osjetio sam što su osjetili svi Svijetli u trenutku kad su ugledali vojsku Eaa Zat'urni.” Sada se tisućnik okrenuo spram Thorona, koji ga je upitno pogledao. “A ono što su osjetili bilo je daleko od neprijateljstva.”

“Pa to je, držim, očekivano; da nam je svima draže vidjeti jedne druge no one

gadne Rutzone...” Thoron je rekao i pošao naprijed, u namjeri da se susretne sa glavnima u toj novoj vojsci.

Vojska, kako su ubrzo doznali, što je došla na Thoronovu zapovijed iz Gavoa u Erion sadržavala je točno devet stotina i pedeset duša, a svaki od ezeruna koji ju je činio jahao je svog konja.

Ugledavši svog kralja kako hoda bez ičega što mu je pokrivalo torzo, Thoronova vojska tomu nije pridonijela gotovo ništa pažnje, a ona pažnja koja ipak jest bila pridošena tomu, bila se očitovala kao čisto divljenje i poštovanje spram tog Eaa Zat'urne, jer torzo je Thoronov bio imao više posjeklina no dlaka. Toliko posjeklina je imao (a u tomu nije bio jedini) da bi doista sa njegova tijela stala curiti krv da učini kakav nagli pokret. Upravo stoga, kad je hodao kralj je kao i većina ostalih koji su sudjelovali u bitci sa Rutzonima hodao ukočen i bez naglih pokreta, jer one rane koje bi mu se u suprotnom otvorile nije htio da se otvore prije ponovnog sukoba sa Bićima Bijelog Carstva. Onog trena kada stupe u Brgh Hivu, držao je, bit će svejedno što će mu se dogodati sa ranama, jer nesumnjivo će ih zadobiti još mnogo.

Nije se suviše odugovlačilo jednom kada je broj vojnika u Erionu narastao sa četiri stotine na trinaest i pol stotina. Gospodari su, izvršivši sve formalnosti dogovorivši se sa svim bitnijim ljudima u toj novonastaloj vojsci, uzjahali također svoje konje gotovo istog trena i pridružili se ogromnoj povorci koja je u tom trenutku krenula na put.

Krenuli su na put, dakle, i više no pripremljeni. Mnogi su konji nosili hranu i vodu, a bilo je među jahačima i nekoliko vidara, te sužanja na kojima je bilo da onu hranu dostavljaju vojnicima uvijek na vrijeme. Svega je bilo, takoreći, u izobilju i nikomu ništa nije falilo. A i priličilo je, dakako, s obzirom da su baš svi znali u povorci da im je svima skupa pred kraj života ostala tek šaka dana, koliko je već potrebno da bi se došlo do Bergh Hive.

Gossah, Thoron, Meroz i Osilah jahali su na čelu povorke, i to su jahali sva četvorica smeđe kobile, a jahali su u hodu, bez ikakve žurbe. Nitko od njih nije navlačio ništa preko svojih torza, već su i dalje dopuštali vjetru da im hladi rane, unatoč već započetom putovanju i kasnoj noći. Ubrzo je Gossah uvidio kako su i gotovo svi vojnici iza njih stali slijediti isti primjer i izlagati svoj naga torza vjetru. Koji je tomu istinski razlog bio, Gossah nije znao, ali nije ga doduše bilo ni briga, jer o takvim stvarima naprosto nije mislio. Pak ako se i moglo reći da je o nečemu mislio a da se ticalo svega toga, bila je to zahvalnost koju je osjećao u sebi spram onih Svijetlih koji su se trudili stvoriti nevidljivu barijeru oko čitave povorke koja nije dopuštala proći niti jednom insektu, pa stoga doista Gossah nije mogao niti vidjeti, niti osjetiti, pa ni čuti nikakvog insekta.

To su bile misli koje su ga morale prvo vrijeme, a to je vrijeme trajalo jedva desetak minuta. Razlog zašto je toliko kratko bilo bio je taj što je u pitanju bio

odmor od pravih misli, koje su tek imale doći, i doista, stati mučiti Gossaha svom žestinom.

* * *

Put do Bergh Hive tek se prvih desetak kilometara sastojao od planina, a u pitanju su bile dvije ili tri planine veličine tolike da bi na svaku stala dva Eriona koje su morali zaobići prolazeći podno njihovih strmih većinom granitnih padina, gdje su kroz guste zelene šume Svijetli davnih dana probili puteve jedva nešto manje od prosječnih kolotečina. Tim putevima, koji su uistinu bili sačinjeni tek od pogažene trave used guštika gdje je inače trava prelazila metar, jahali su njih gotovo tisuću i četiristo konjanika, a njihovo jahanje od puta je činilo takoreći izoranu zemlju.

Jahali su čitavu noć, probijajući se kroz rosnu visoku travu podno planina, i nisu se zaustavljali niti jednog trena. Ako je netko i stao, to je uvijek bio tek onaj koji se morao pomokriti, ili onaj koji bi uvidio da mu konj radi nečega hramlje pa bi zastao da vidi što mu je sa konjem. Svaki od slučajeva ovog potonjeg nasreću je ispao lažna uzbuna.

No većih stajanja ipak, dakle, nije bilo, a to je značilo da su prolazeći kroz šume izašli iz planinskog dijela već u zoru, kada su stali pred jednu prostranu čistinu što je podsjećala na stepu, a koja se prostirala oko dva kilometara u dužinu i preko stotine u širinu. Ta čistina bila je obrasla travom i grmljem, a bila je ravna poput sječiva mača. Zemlja je ondje bila većinom mješavina crnice i pijeska, a trava što je iz nje izbijala bila je ukusna konjima, tako da su životinje bile vesele poradi izbijanja na čistinu, jer osim što im je trava ondje bila ukusnija nego među planinama, i po ravnom im je tlu bilo lakše hodati. Što se pak ticalo potrebe za vodom u konja (a konji su doista bili žedni), ona se imala utažiti jezerom koje se nalazilo na rubu te čistine, i koje se prostiralo gotovo uz čitavu tu čistinu. A to jezero zvalo se Ajobb, i u pitanju su tu bili njegovi najzapadniji rubovi.

Konje su umorni jahači potjerali kroza visoku travu naprijed, pazeći da izbjegnju bodljikavo grmlje i niske mladice stabala koje su se teško vidjele iz perspektive jahača što su se skrivale u travi a koje su mogle ozlijediti konje, i potjerali su ih kasom, crpeći time iz njih zadnje količine energije. Kako je nastupala zora, jahači su ponad trave uz leteće insekte mogli vidjeti i mnogo paučine što je lebdjela zrakom, i sve to bilo je osvjetljivano jutarnjim suncem. Ali nije ih doticalo niti jedno od toga, jer Svijetli su to sprječavali magijom.

Čim su kasom prišli pješčanoj obali Ajobba, jahači su sjahali sa konja i pustili životinje da piju. Većina ih je odmah potom, poradi velikog umora, uzela krzna sa svojih konja (a neki nisu imali snage ni za to) i smjestila se na plažu i nedugo

nakon toga na tim krznima zaspala. Bilo je i onih koji su više bili gladni no umorni, pa su izvadili mesa što su imali u svojim bisagama i stali ga peći na vatrama što su zapalili već u prvih pet – šest minuta, te ga jesti pečenog nešto kasnije uz kruh i sir što su također ponijeli. Ali takvi su iz povorke bili rijetki. No najrjeđi su ipak bili oni koji su odlučili za konjima poći u Ajobb i stati se kupati u jezeru. Bila je to ludost, kako su sudili ostali koji su to sve promatrali sa svojih krzana na pijesku, a tako je bilo iz dva razloga: prvi, onaj koji se ticao snage. I drugi, dakako: onaj koji se ticao Ajobbskih nemani.

Oduvijek se znalo da će samo budala uskočiti u Ajobb, osim ako je tako doista prisiljena učiniti. Razmislivši o tomu, Gossah, jedini od gospodara koji je još bio budan, a koji je ležao na krznu na boku, uživajući u prizoru i svježem mirisu jezera, pomislio je: *Ima, znači, ljudi u ovoj povorci koji doista radi nečeg izuzetnog moraju ići u jezero...*

Sljedećeg trenutka, Gossah se ispružio na leđima u namjeri da zaspe, a prije no što jest zaspao, dodao je onoj svojoj prvoj pomisli: *No prije će biti da su neki članovi ove povorke puke budale.*

Ostavši pri tomu sa svojim zaključcima, dok su mu se polako sklapale oči, Gossah je upijao ono zadnje što mu je prizor pred njim nudio: više od tisuću konja i nekoliko desetaka ezeruna, svi redom nedaleko od obale Ajobba, u zralećoj hladnoj vodi, podno izlazećeg kričavo žutog sunca, čije su zrake bolele oči. A Ajobb... ta silna voda, tolike površine da bi se mnogima činio poput samog mora, mirno je stajao ondje gdje je bio oduvijek. I gdje će zauvijek ostati, zajedno sa svojim Enzolartom.

Jer doista, sve će proći. Ali Enzolart i Ajobb što teče njime ostati će tu gdje jesu, niti pedlja odstupajući.

* * *

Nije još bilo podne kada je Gossah osjetio kako ga neki ezerun drma po ramenu i budi, pružajući mu odmah drugom rukom drveni tanjur na kojemu su bili komad sira, kruha i nešto pečenog mesa. Kako je bio gladan, Gossah se uspravio (uz mnogo boli, jer po posjeklini na torzu, iako većim dijelom zatvorenoj, zalijepila su se mnoga zrnca vjetrom donesena pijeska, a to je u njemu budilo odvratan osjećaj) i prihvatio tanjur, usput se ezerunu zahvalivši.

Okrijepivši se nezačinjenim, no ipak ukusnim mesom, tvrđim kruhom i još tvrđim sirom, Gossah je odložio tanjur na svoje krzno, poslije čega je ustao i pošao do Thorona.

Ezerunski kralj i dalje je spavao, a spavao je ležeći na trbuhu, glasno hrčući. Po njegovim leđima i ramenima gotovo čitavim prekrivenim gustom crnom dlakom Gossah je mogao nabrojati rana upola velikih kao što je bila ona njegova

na torzu i više no što je imao prstiju na rukama, što je govorilo knezu da je ezerunski kralj trpio veliku bol.

Nije imao namjere buditi kralja, pa je samo prošao kraj njega i zaputio se ka rubu Ajobba. Sitni valovi, svaki jedva veći od pola pedlja udarali su u obalu, a ti su valovi bili stvarani vjetrom što se kovitlao negdje na polovici samog jezera. Konja u jezeru sada više nije bilo, već su ih ezeruni odveli na pašu, gdje su ostala dvojica-trojica njih da ih čuvaju. No čuvati konje gotovo da i nije bilo potrebno, jer životinje su bile i više no umorne, tako da ih je većina ubrzo polijegala u travi i zaspala. To je ujedno bio i razlog zašto su tek dva-tri ezeruna bila dovoljna pri čuvanju više od tisuću konja.

Gossah stane u plićak Ajobba, gdje mu koraci jedva primjetno propadnu u pijesak pod vodom. Nije htio ići dalje, jer nije htio da mu voda uđe u čizme. Sagnuo se tada vrlo pažljivo i zgrabio malo ledene vode u ruku, te se njome umio. Ulvidjevši kako je voda čista i kako ga osvježava, zgrabio je još malo vode i nju si iz dlana pažljivo prosuo po prsima, gdje mu je ona, odmah stavši kliziti između sijedih dlaka, ušla u ranu i time mu je stala čistiti od pijeska. Rana je zapekla, no osjećaj je bio za Gossaha ugodan, pa je to ponovio još nekoliko puta, sve dok nije uvidio kako je čitavu ranu isprao od pijeska.

Prođe nekoliko minuta kako je Gossah stajao u plićaku na rubu Ajobba i mislio: *Kako ću li u ovakvom stanju prijeći jezero? Jedanput sam već plivao njime, ali sada sam pun rana... bit će u najmanju ruku teško. U nešto veću ruku – i nemoguće, i negdje baš u trenutku kada je to pomislio, na njegovo rame sleti obad, a Gossah ga ubije gotovo istog trena.*

“Kneže, je l' da je prekrasan Ajobb?” Najednom je tada začuo glas Erionca Meroza kraj sebe, koji mu je prišao također zašavši u plićak. Gossah se trgne čuvši njegov glas, ali već u sljedećem trenu, shvativši Merozove riječi, kimne glavom.

Meroz nastavi: “Da nemam posjeklina, sada bih zaplivaio... Jer ovakav bih uništio čitav posao Svijetlih, jer bi mi se rane opet otvorile, a bogovi znaju bi li privukao i kakve beštije na sebe, jer samo oni znaju što sve u toj vodi pliva...”

“To je istina, Meroze.”, Gossah prihvati. “No, ako smijem pitati, s obzirom da smo već gotovo svi puni rana, kako ćemo li prijeći tada jezero?”

“A nitko ti nije još objasnio tok Ajobba?”, Meroz kanda se ispričavajući pogledom odgovori. “No, da... Ajobbu je pedesetak kilometara zapadno svršetak. Ne moramo ga prelaziti ako nećemo. Jest duži put, ali po meni je i bolji ako ga zaobidemo.”

“A tako?”, Gossah reče shvativši. “To je odlična vijest! Mislim, s obzirom da sam maloprije držao kako ćemo morati plivati do druge strane...” Gossah nije dovršio misao, jer ga je u riječima presjekao Meroz, ni najmanje neuljudno:

“Ali ako se pak pitaš zašto ne prelazimo brodovima, tu moram reći da bi

mogli ići njima, no morali bi ih čekati nekoliko tjedana da dođu, jer trenutno su nam sve brodice raštrkane Ajobbskim kracima, a imamo ih nekoliko trenutno i kod Zida četrdeset i šest planina, na samom sjeveru, gdje bacaju mreže. No, to je već druga stvar.

Gossahu bijaše u prvi tren neobično što Erion ima svoje brodove, no onda zaključujući kako je uopće glupo čuditi se takvom čemu.

“A Eaa Zat'urne? Što je sa njihovim brodovima?”

“Držim da ih imaju.”, Meroz odgovori, okrenuvši se tada spram plaže i bacivši instinktivno pogled na usnulog Thorona koji je spavao nešto više od pedeset metara od njih. “No takve informacije nemam, a zasigurno mi ih Thoron ne bi bio voljan dati. Svjestan si da smo neprijatelji. Naravno, mogao bih sada od tebe tražiti da za mene doznaš takve i slične informacije, no to neću učiniti. Jerbo me trenutno to ne zanima...”

“Shvaćam te.”, Gossah će kimnuvši. Osjetio je najednom snažnu želju za pušenjem duhaba, a znao je da ima nešto malo duhana u bisagama skinuta sedla svoga konja što je ležalo kraj njegovog krzna na plaži. No kako nije htio prekinuti razgovor sa Merozom, rekao je Svijetlom: “Imam jedno drugo pitanje za tebe.”

“Pitaj.”

“Radi se, naime, o samom vašem neprijateljstvu. Neprijateljstvu Svijetlih i Eaa Zat'urni.”, Gossah nastavi. “Reci mi, koji je povod tomu?”

Meroz nije bio iznenađen pitanjem. Možda zapravo i jest bio, no to ničim nije pokazao. “Povod, pitaš?”, rekao je Meroz zamišljeno pogledavši u daljinu, tamo gdje je gotovo pedeset kilometara na sjeveru bila druga obala Ajobba. Promatrajući ravnu tamnozelenu vodu, nastavio je: “Gavo i Erion nisu oduvijek bili u ratu. Naravno, svaki rat ima svoj početak... ali naš je bio prije mnogo godina. Oko dvije tisuće godina, rekao bih, ili tisuću i pol, možda. Tada je negdje, kako pišu neki ljetopisci iz ta doba (a bilo ih je vrlo malo), u Enzolart došao Rimus. No pazi, ovo su sada što govorim tek legende. Prava povijest vjerojatno nikada neće biti doznata.” dodao je Svijetli.

“Razumijem...”

“No, ovo legende kažu: na nebesima, među bogovima, živio je Rimus. U pitanju je biće slično bogu, ali opet nije bog. U Enzolartu su tada živjeli samo ljudi, a živjeli su daleko na istoku. Eriona tada i Gavao nije bilo. Gradovi nisu bili još podignuti. Rimus, koji je bio najveći sluga bogova, u jednom je trenutku završio protjeran sa nebesa. Razlog tomu meni je nepoznat, jerbo je ovo što ti govorim nešto što bi ti bolje svećenici objasnili. Ja nisam svećenik i ne poznajem religiju, no u nas je, moraš znati, religija usko vezana sa poviješću.

Rimus je dakle došao u Enzolart jer je bio protjeran od strane bogova. U Enzolartu tada nije bilo 'ezeruna', kako sam čuo da nazivate Eaa Zat'urne...” Tu

Gossah pokuša nešto reći, ali Meroz brzo doda: “Ne zamjeramo vam što i nas niste tako prozvali, tek toliko da znaš. Starosjedoci...”, on će na pomalo zamišljeno. “Možda je i bolje da Erionci ne nose taj naziv. Ali da nastavim... Ni njih ni Rutzona ni Taorga ni Zigorsa, nikoga tu nije bilo. Tek ljudi bijahu stanovnici Enzolararta. Da kažemo... stvarni 'ezeruni'. Zao kakav je bio (a mislim da je radi zlobe i bio protjeran sa nebesa), Rimus je odmah rastavio ljude u nekoliko skupina, te ih raspršio zemljom svaku skupinu na svoju stranu. Bili su tu magišani, od kojih je Rimus učinio Rutzone. Bili su avasani, od kojih je učinio Taorge, a bili su i enzolarčani, no što je od njih učinio nepoznato je, jer svi pergamenti sa legendom o gradu enzolaratskom spaljeni su. Ono što su danas Erionci i Gavonci, pak, u to vrijeme bio je jedan narod od kojih su svi redom bili ljudi, a koji je živio između ova tri grada koja sam spomenuo: avanskog, magiškog i enzolaratskog.”

“Kažeš "enzolaratskog".”, javi se Gossah, zbunjen. “Zar nije sve ovo Enzolarat? I zar nije svaki grad, u tom slučaju, enzolaratski grad?”

“To je točno, no ovdje se pod "grad" misli na nešto drugo. U pitanju su tri kule, podignute davno prije dolaska Rimusa. A te kule nazivamo gradovima, jer oko kula gradovi su i podignuti. Te tri kule su: kula Avana, kula Magisa i kula Enzolararta. Ta treća, enzolaratska, naziva se tako najvjerojatnije jer je u pitanju prvi grad uopće. To, barem, moje je mišljenje... No, da nastavim: Rimus je imao moć činiti štošta od ljudi, jer davao im je što god bi poželjeli. Neki su narodi htjeli moć, pa bi im Rimus moć dao. Neki su htjeli bogatstvo i dobili bi bogatstvo. Ne znam što smo mi i Eaa Zat'urne tražili. Znam samo da legenda govori kako su za sve što bi tražili, ljudi morali strašno platiti. Očito su dakle Rutzoni mnogo tražili kada im je cijena radi toga bila postati Rutzonima prije čega što su bili ljudi. Rimus je znači gadno naplaćivao.”

“Hoćeš onda reći da Erionci najvjerojatnije nisu tražili ništa, jer ostali su ljudima?”

“Ne želim išta tvrditi, no držim da je tako. Eaa Zat'urne su nekoć bile ljudi, a sada su Eaa Zat'urne upravo mislim iz tog razloga. No, kako sam rekao, u pitanju je prilično nepoznata povijest. Neki su učeni ljudi na primjer tvrdili da to nije razlog postojanja Eaa Zat'urni, već nekakav plin koji se nalazi ispod površine Gavao i utječe na djecu ljudi, koji udišući ga iz generacije u generaciju postaju sve niži, životni vijek dočim im raste. No nijedna od tih teorija nije dokazana.” Tu Meroz stane sa govorom, jer se sagnuo i baš kao i Gossah ranije zgrabio dlanom malo vode i prolio si ju po ranama. Polivši si par rana na tijelu vodom, nastavio je: “Ovdje dolazi dio koji tebe zanima: zašto smo u ratu. Vidiš, jedan od razloga zašto ja više vjerujem legendama no učenim ljudima je i taj što se jasno vidi u ponašanju Eaa Zat'urni da oni to čine samo zato što je u pitanju kletva. Ni pod kojim drugim razlogom oni takve stvari ne bi činili. Otprije, kažu

legende, to nisu činili, a sada čine.”

“A što točno čine?” upita Gossah, jer Meroza je očito pogodilo nekoliko sjećanja iz davnih vremena, koja su se sada najednom probudila iako on to nije htio. U djeliću sekunde lice je Merozovo zadrhtalo, a u tom trenutku Gossah se zaprepasti jer mu se čitava iluzija koju je izgradio o Merozu kao čovjeku snažnom i mladom pred očima razbila, a pred njim se ukazao Meroz onakav kakav je i bio: star čovjek, sa mnoštvom bora i brazdi po licu, snježno bijele, kratke kose, i bez ikakve brade. Nebesko plavih, vodenastih očiju. Stisak oko štapa kojeg je držao Svijetli u ruci pojačao se također, a prsti su njegovi pobijelili.

“Jesi li se pitao, Gossah, zašto u Erionu ima toliko malo djece?” Meroz napokon upita.

“Ne...” Gossah odgovori, nemajući namjere nepotrebno odugovlačiti.

“Vidiš, nema djece”, Meroz nastavi, “radi ezeruna. To je njihova najveća gadost i jedini razlog zašto smo sa njima u ratu: oni su ovisni o mesu ljudske djece. To oni vole, naprosto. Obožavaju, da tako kažem.”, jadnim se smiješkom osmjehnuo Meroz i slegnuo ramenima. “Oduvijek su to činili, barem otkako ih je zaveo Rimus: napali bi nas i uzeli bi nam djecu. Zatim bi ih pojeli.”

Gossah se nije usudio ispustiti glasa. Njegove su oči bile razrogačene, a usta otvorena, jer nije vjerovao onomu što je čuo. U nekoliko se navrata htio i isповraćati, no nije mogao ni to.

A Meroz je nastavio, glasom na rubu plača: “Znaš da su zabranjene vatre u Enzolaru poradi Bića Bijelog Carstva. To mi govori kako djecu nisu ni pekli, već su ih jeli sirove. A bogovi znaju... jesu li ih uopće i ubijali, ili su jadne duše morale trpjeti dok su ih ovi kidali i žvakali.”

“Onaj tamo?”, Gossah se javi tihim, iznenađenim glasom pokazavši jedva primjetno prstom na Thorona. “On je jeo ljudsku djecu?!”

“Ne bi rekao, jel' da?”, Meroz pogleda Gossaha u oči. Bio je blago nasmiješen, ali u očima mu je Gossah ipak vidio suze. “Taj ih je pojeo još i najviše, vjerujem. Tisuće djece su nam dosad odnijeli. Nekada tokom izravnog napada na Erion, a nekada u neprimjetnim noćnim prodorima, kada bih ih se desetak usuljalo u grad i stalo činiti što su već činili. Thoron, da. Nemoj se čuditi. Ta oduvijek je tako, da oni najčišća lica imaju najprljavije srce. No pazi... nisam ti rekao još najbolju stvar.”

Gossah doista nije htio čuti. “Nemoj mi govoriti, molim te.” rekao je, prolazeći zbunjenim pogledom malo po površini vode, malo po torzu Meroza. A bio je zbunjen jer to je bila njegova jedina reakcija na to sa kojom je kao čovjek mogao reagirati.

“Ne, reći ću.”, inzistirao je Meroz. “Reći ću. Thoron, isti taj što ondje spava”, rekao je bacivši pogled na ezerunskog kralja koji je i dalje ležao na svom krznu,

“upravo je on pojeo moju djecu. A imao sam dva sina. Mala sinčića, doista, jedan pet godina star, a drugi devet... ni ne sjećam se (a i ne želim) kada je to bilo, kada sam ustao i našao svoju ženu zaklanu u Kraljevskom tronu, a djece mi nije bilo. Odnijeli su ih...”

To je bilo to što se ticalo Gossahove moći trpljenja. Odmaknuo se od Meroza i napravio nekoliko dugih koraka i ušao u dublji dio Ajobba. Bacio se tada u vodu i zaronio.

Dok je Meroz ostao sam sa svojim mislima, savršeno razumeći zašto je Gossah učinio to što je učinio, Gossah je pak pod ledenom i teškom vodom činio ono jedino što je kao čovjek koji se suočio sa činjenicama sa kojima se nije htio suočiti i mogao: istovremeno je pod vodom, roneći što dublje i što dalje, i povraćao i plakao.

* * *

“Nije pametno gospodaru ulaziti u vodu takav.” komentirao je nešto dalje Ser Khaz svojim prijateljima Ser Zandiru i Ser Qarsamu. Njih su trojica sjedila nedaleko od kralja Thorona, i promatrali tiho mreškanje Ajobba, čekajući da se i ostali ljudi i ezeruni probude, pa da se putovanje nastavi. Sjedeći tako, njih su troje također pili i onu gadnu ezerunsku rakiju, te jeli ono usoljene govedine, sira i kruha što su im Eaa Zat'urne dale. Štitonoša Gossahovih, koji su obično bili kraj vitezova, ovaj puta nije bilo, jer njih su dvojica sada naime spavala zajedno sa većinom drugih ljudi i ezeruna.

“Sve što knez Gossah učini, po meni je pametno.” dometnuo je Ser Qarsam, odmatajući i namještajući tkaninu kojom mu je bila povezana duplja u kojoj mu se do prije bitke oduvijek nalazilo oko.

“No zvijeri ga mogu dohvatiti...” pobunio se vitez Zandir, najmlađi od njih, koji se slagao sa četrdeset i četiri godine starim Ser Khazom. Ser Qarsam je tome mladom vitezom inače ranije bio po naravi najslbližiji, no to je bilo tako tek do bitke Eriona i Bića bijelog Carstva. Otada se Ser Qarsam strahovito promijenio. Nije se moglo reći da je odrastao ili postao išta mudriji no što je bio, i nikako se nije moglo reći da je pametniji. Promjena se njegova očitovala u nečemu drugome: postao je privrženiji knezu Gossahu no ikada prije. Došao je Ser Qarsam do toga da je bio spreman složiti se sa Gossahom ma što god da Gossah učinio.

I ovaj puta također je htio gorljivo stati u obranu kneza Gossaha, no dogodilo se da je sam Ser Zandir bio daleko od želje za ikakvom raspravom, pa je, prije no što je ubacio u usta komadić usoljene govedine, dodao: “Ali gospodar, vjerujem, ipak zna što radi...”

Zapuhao je tada nešto jači vjetar, ali samo na trenutak, a taj je vetar zameo nešto pijeska koji je stoga odletio Thoronu u lice. Dok su vitezovi čekali da se ovaj u potpunosti probudi (jer znali su da više sna za njega nema), Thoron je nešto dalje od njih otvarao oči.

“Kralju, jeste li za rakiju i meso?” dobacio je Thoronu Ser Khaz što je uljudnije mogao.

“Samo rakiju.” Thoron je odgovorio i obrisao rukom lice od pijeska. U sljedećem je trenutku prstima raščešljao i svoju bradu, te zijevnuo. “Još je dan?”, upitao je tada, bacivši pogled ka suncu ponad sebe. “Dakle, nisam izgubio čitav dan spavajući... To je divno!” dodao je, nasmiješen.

Thoron ustane sa krzna, osovivši se na noge, i prihvati čuturu sa ezerunskom rakijom koju mu ju je pružio Ser Khaz. Otpije tada bez riječi jedan kratak gutljaj, nakon čega odmah otpljune uz grimasu na licu. “Okus rakije sam po sebi je gadan, ali sa okusom u mojim ustima... Bah!” rekao je.

Ser Khaz kimnuo je na to glavom, znajući vrlo dobro kakva je gadna okusa ezerunska rakija. “Što radi vaš knez ondje u vodi?”, rekao je pogledavši prema Ajjobbu. “A i Meroz je ondje... Ma, nema veze. Gdje je to meso koje si spomenuo? Bogovi, ipak sam gladan.” rekao je.

Thoron pride okupljenim vitezovima što su ležali gdje ga je doveo Ser Khaz. Vitezovi bijahu prijateljski nastrojeni, pa mu ponude jedan drveni tanjur sličan onom Gossahovom na kojemu je bila poslužena hrana. Thoron prihvati tanjur, vrati čuturu Ser Khazu i sjedne do vitezova. Tek kad je sjeo kraj njih, vitezovi uvide Thoronovu stvarnu veličinu. Inače, dok je stajao, Ser Khazu je jedva do prsa sezao, ali širina njegovih ramena bila je barem za pola veća od Ser Khaza pa se Thoron činio divom. Većinom opaljena suncem, puna ožiljaka i dlakava, Thoronova prsa bila su također široka, a mišice su mu ruku imale dovoljno snage da pukim zagrljajem zdrobi kosti bilo kojem čovjeku.

No kad je sjeo, čitava ta predodžba nestala je, jer do vitezova tada kanda je sjeo netko veličine prosječna djeteta. To je vitezovima bilo čudno na trenutak, ali već sljedeće sekunde prestali su se obazirati.

Dok se Thoron okrijepljivao, Gossah je za to vrijeme odlučio da više nema što izbaciti iz svojih usta, pa je stoga stao izlaziti iz vode, pognut i lica skrivena pod sijedom kosom što mu se polijepila po licu. Tu kosu sa lica je uklonio rukom čim je uhvatio iole čvrsto tlo pod nogama.

Meroz ga je i dalje čekao, znajući savršeno poradi čega je zapravo Gossah onako skočio u vodu, ali ipak se odlučivši praviti kao da je razlog bila puka Gossahova želja za plivanjem.

“Ipak nisi mogao izdržati?”, Meroz je bezizražajna lica upitao. “Priznajem, srčan si čovjek, kada te ta rana ne priječi u ulasku u vodu... No, jesi li sada bolje?”

“Pusti...” rekao je Gossah mahnuvši rukom. Jedva je gledao dok je prolazio kraj Meroza probijajući se plićakom Ajobba, dok mu se sa torza i leđa slijevala voda isprljana krvlju što je stala izlaziti iz mnogih njegovih rana, a napose iz one na prsima. Meroz se tada okrene i pođe za njim, ne znajući zašto točno, ali misleći da je knezu potreban.

Svim prisutnima koji su promatrali (a doista nije mnogo njih promatralo čitav taj prizor) učini se da je Gossah, došavši na plažu, pošao do Thorona, no on tada skrene i pođe dalje. Toliko dalje, da je ubrzo prošao pješčanu plažu i izbio na onu travnatu površinu. Hodao je prema jugu, gdje su ga gotovo deset kilometra dalje čekale planine, a iza leđa mu je bio Ajobb. Barem se, zapravo, činilo da hoda prema jugu.

Nije jug bio njegov cilj, već nešto drugo: konj spram kojeg je išao. A koji je konj bio njegov, doznao je odmah od prvog Eaa Zat'urne zaduženog za čuvanje konja kojeg je upitao. Čim ga je ovaj uputio prema njegovoj životinji, Gossah je ondje pošao.

Uvidjevši namjeru Gossahovu, Meroz se okani sustizanja tog čovjeka, već pođe do Thorona, koji je i dalje sjedio kraj Gossahovih vitezova i štitonoša što su se već tada probudile i pridružile se društvu i jelu. Prišavši, dakle, Thoronu, Meroz je rekao: “Držim kako bi bilo mudro zapovjediti da za dvadeset minuta podemo.” Riječi Merozove Thoronu su bile neočekivane, ali Thoron ih je ipak dočekao spremno. Prihvativši tada njegove riječi, Thoron je ustao, otrešao pijesak sa sebe, rekao prvom ezerunu na kojeg su mu oči pale da uzme njegovu krzno sa pijeska, te ga složi i postavi na njegova konja, te pošao tražiti Osilaha.

Osilah se nalazio jedva desetak koraka dalje od mjesta gdje su donedavno snivali Gossahovi štitonoše, a jednako je i on spavao. Thoronu je bilo teško pri srcu buditi tog čovjeka, no došavši do zaključka kako mu nije do nikakve rasprave sa Merozom odlučio je prići čovjeku i to učiniti.

Tisućnik, čovjek vrlo pošten i dobar, unatoč svim svojim djelima koja je za života učinio a kojih se većinom stidio, otvorio je oči je gotovo istovremeno kada mu je Thoron dotaknuo rame. U njegovoj je prirodi bilo da, za razliku od Meroza koji se moglo se reći pomirio sa svojim usudom da više nema obitelji radi Eaa Zat'urni, Eaa Zat'urne mrzi, i to mrzi svim svojim srcem. Pod rukom Thoronovom njegova je koža zadrhtala od čistog gađenja, a čak mu je i u očima Thoron mogao već trenutak poslije vidjeti ni manje ni više no prezir, pa ga je kralj tako kao da se opekao o njegovu kožu ispustio čim je ovaj otvorio oči i pogledao ga.

“Valja...”, Thoron započne, no iskašlje se. “Valjalo bi poći.”

Prezir u očima Osilahovim tada nestane, to jest nestane iza maske izraza koju je ovaj tada stvorio na svom licu. “Razumijem.”, Osilah je odgovorio, već u potpunosti razbuden.

Osilahovo je srce udaralo kao da ga je netko najednom postavio na vrh najviše planine, pa da prestravljen mora gledati niz strmu liticu. Bilo je to stoga što se uplašio posljedica koje su se tada mogle dogoditi, jer gotovo, doista gotovo, morao je priznati, kada ga je Thoron onako dotaknuo, da je Osilah izvukao nož i zabio ga Thoronu u lice. Već je to učinio u svom umu, no kako je rečeno, gotovo da je učinio i u stvarnosti.

Thoron napusti Osilaha, i vrati se Merozu, te njih dvoje zajedno odu do svojih konja. Ostavši sam, Osilah je prvo čekao da dođe do mirnija daha, nakon čega je pogledao u svoje ruke – a ruke su mu se tresle kao da doista i jest ubio kralja Eaa Zat'urni – te ustao i podigao krzno na kojemu je ležao.

“Stani”, dozvao je tada Osilah jednog Svijetlog kojeg je poznao kao da mu je brat, a kojemu je prije no što je pošao spavati dao svoj čarobnjački štap na čuvanje.

“Trebate štap, gospodaru?” Svijetli je upitao.

“Tako je.”, Osilah prijateljski odgovori, nakon čega prihvati štap kojega mu je ovaj iste sekunde pružio. “Hvala ti. Slušaj”, dodao je, “možeš odmah poći do konja, jer krećemo na put.”

Svijetli kojemu se obratio na to se naklonio i pošao do konja, ostavivši time Osilaha samog. Osilahu bijaše neugodno slati magijski impuls dokle god kakve ezerunske oči počivaju na njemu (mada doista nije imao snage i potražiti takve oči, pa nije bio u potpunosti siguran promatra li ga uopće itko, a kamoli kakav Eaa Zat'urna), no nalog je bio nalog, pa je tada, duboko udahnuvši, podigao svoj štap visoko iznad glave i učinio što se moralo učiniti.

Thoron se trgnuo kad je začuo zaglušujući zvuk sličan grmljavini, a već je odmah tada i stao gurati prste u uši, kanda pokušavajući vratiti sluh u prijašnje stanje, jer onaj ga je zvuk – za kojega je bio i više no siguran da je impuls s kojim se Svijetli obično međusobno formalno dogovaraju – poremetio.

No bilo je kasno za pokušavanje popravljanja sluha, i toga je Thoron bio svjestan. Znao je da će mu se sluh ili vratiti sam od sebe, ili će mu zauvijek ostati takav kakav jest, i tu se više nije imalo što učiniti. Pošao je stoga do svog konja, kojemu je neki ezerun već postavio kraj sedla krzno, te ga uzjahao.

Konj zarže, a Thoron ga pomazi po grivi. “Svih mi bogova, pa tebe nisu česljali stoljećima.”, šapnuo je tepajući konju, dok su mu debeli prsti prolazili kroz dlaku punu čičaka. “No svejedno je, jer ionako ćemo poginuti. Eh, a kad poginemo, obećajem ti, prijatelju moj, da ću te barem jednom počesljati u vječnim ravnicama... Ili ispeći, ako budem u vječnim vatrama.”, dodao je osmjehnuvši se. “Mislim, nećim ću morati podmititi vragove. A konjsko meso... pa, nadam se da ga vrzi vole.”

“Spreman si?” iz nečega sličnog transu probudi ga glas Meroza, koji je dojahao do njega na svom konju čija glava nikako nije mogla biti mirna.

“Jesam, gospodaru Eriona.” Thoron je uza smiješak odgovorio.

“Tvoji Eaa Zat'urne? Rekao si im da krećemo?”

“Nema potrebe.”, Thoron odgovori. “Gdje kralj Gavoa ide, idu i njegovi Eaa Zat'urne za njim... Nego, čekam da svi uzjašu prije nego krenemo...”

“Slažem se s tobom.”, Meroz je prihvatio. “No, idemo ipak za Gossahom.”, rekao je kimnuvši spram kneza koji je stotinjak metara ispred njih već jahao uz svoje ljude spram zapada Enzolarata. “Lako će ostali za nama...”

“Vidim da se knezu žuri...” dometnuo je na to Thoron, potjeravši tada svog konja jednako kao i Meroz.

“Ako se mene pita, i nama bi se trebalo.”, Meroz odgovori. “Jer bogovi znaju što nas čeka...”

* * *

Do večeri su ne samo svi bili na konjima, već su i prevalili još nešto više od trideset kilometara, putujući prema zapadu onom istom ravnicom što je podsjećala na stepu a to ipak nije bila, jašuci, dakako, uz mirnu površinu Ajobba. Neobično je doista bilo kako samo taj mali rub, taj kraj tog jezera, može biti toliko ogroman, i pružati toliko misli i shvaćanja o pojmu "sloboda". Više od trideset kilometara uz njegov su rub jahali, i još prišli najzapadnijoj točki tog jezera. A jahali su kasom barem trećinu vremena.

Uvečer, kada se sunce stalo spuštati daleko na zapadu u svojim uobičajenim narančasto-bakrenim bojama uz primjese ljubičaste i crvene, kojima su bili prošarani srebrnasto-bijeli oblaci, konjanici su zaustavili konje i povorka je stala. Nisu ovaj puta bili ni približno umorni kao onda kada su prevaljivali planine, no svejedno su morali stati, a to bijaše poradi umora konja, koji ipak umorni jesu bili.

Gospodari bijahu zadovoljni prevaljenim putem i činjenici da niti jedan konj, ezerun ili čovjek nije posustao. Zaustavivši se u jednom trenutku, dok se nad njima nebo čistilo od oblaka i pripremalo mjesta zvijezdama, sjahali su oni sa konja i, jednako kao i ranije, polijegali svaki na svoje krzno. Isto su učinili ostali jahači, i ezeruni i Svijetli, mada ih je nekolicina ostala čuvati konje.

Gossah se nije sjećao što je sanjao tokom noći, a nije bio sasma siguran da je uopće išta i sanjao. Znao je samo da je noć proveo spavajući tvrdim snom kao novorođenče, uživajući dok mu je krzno na kojemu je ležao iz kostiju svojom nježnošću čitavu noć uklanjalo umor i bol, a zrak koji je udisao bio je hladan i osvježavajuć kao bunarska voda. Čitavu mu je noć nekakva travka škakljala nos, no toliko je ovaj bio udubljen u san da ništa nije ni osjetio. Pak komaraca i dalje nije uopće bilo, niti ih se dalo čuti, jer među ono malo stražara što je ostalo

čuvati konje bilo je i nekoliko Svijetlih, a oni su osiguravali da tokom noći komarci, niti bilo kakva druga gamad, spavače ne uznemiruju.

Ujutro se Gossah imao prilike probuditi sam od sebe, što je bilo odlično, jer probudio se onda kada je njegovo tijelo držalo da se Gossah odmorio, a probudio se nekako u isto vrijeme kada i tisućnik i Meroz, a opet gotovo čitavih dvadeset minuta prije ezerunskog kralja i njegovih vlastitih ljudi, vitezova Qarsama, Zandira i Khaza, te štitonoša Orowa i Arona.

Zahvalan je Gossah bio za to što ga nije nitko budio, pa je stoga bio vrlo srdačan spram Meroza, a posebice spram tisućnika kojeg je sreo jedva minutu nakon što je ustao i pošao do Ajobba da se pomokri pokraj jezera.

“Prekrasno jutro, kneže Gossah!”, rekao je Osilah, činivši ono što je Gossah doprije držao nemogućim u njega vidjeti: smiješeci se.

Potvrdivši tisućnikove riječi, Gossah baci pogled ka jatru njemu nepoznatih crnih ptica što su letjele, dvjestotinjak metara ispred njega, unaokolo ponad površine jezerske vode koja je reflektirala niskim valovima isprekidanu sliku oblaka osvjetljenih suncem daleko nad sobom. Vidno polje Gossahu na jedan kratak trenutak ispriječi šareni leptir što mu je preletio ispred očiju, a odmah potom i sunce, koje se tada pojavilo kako je onaj oblak koji ga je nekoliko sekundi zaklanjao otišao dalje, nošen vjetrom.

Doista, diviti se prirodi naučio je Gossah tih dana, i cijeniti su njegove oči znale sve što bi vidjele, te su upijale prizore, a um mu je sve to pamtio, kao nešto vrlo dragocjeno što itekako valja pamtititi.

Pomokrivši se, pošao je Gossah sa Osilahom do usnulog Thorona, gdje je par koraka dalje na svom krznu sjedio Meroz. Oni su se svi nalazili na ugaženoj visokoj travi, jer ondje pjesčane plaže više nije bilo. Putem Gossah prođe prstima kroz ono malo do bedara mu visokih vlati trave, te otkine vrh neke od njih i poigra se njime među prstima.

“Probuditi ću Thorona.”, Meroz mu je rekao, sjedeći na svom krznu i držeći u ruci lulu. “Poznajem ga; neće se ljutiti.”

“Radi kako ti je po volji.” odgovorio mu je Gossah, pustivši da Osilah prođe ispred njega i ode do svog krzna. Dok se Osilah izvaljivao na svoje krzno, Gossah je pošao do svog, te je ondje potražio i svoju lulu, koju je već trenutak kasnije napunio duhanom i pružio Merozu da ju magijom upali, što je ovaj učinio doista tek pucnuvši prstima.

Kako je Meroz i očekivao, Thoron se nije probudio neraspoložen, već je štoviše bilo suprotno. Nasmiješen i zbijajući proste šale on je zatražio hrane i pića, te već sljedećeg trenutka stao sa tekom jesti i piti dok su ostali pušili duhan.

Thoron nije bio jedini koji se tako okrijepljivao; mnogi su to činili. Dakako, koliko je tko već bio gladan. Okrijepa ne potraje duže od pola sata, i trajala je uz

nebrojene razgovore, a tada mnogi iz povorke već stanu ponovno osedlavati konje (sa kojih su tokom noći bila skinuta sedla) te ih uzjahivati. U to vrijeme već je i Gossahova pratnja bila na nogama i okrijepljena, pa nije imalo smisla dalje čekati.

Zadovoljan buđenjem i ozračjem što je vladalo tokom razgovora, Gossah pođe do svog konja, osedla ga u nekoliko trenutaka, te ga također uzjaše, kako su mnogi već učinili sa svojim konjima.

Bilo je, dakle, od Gossahova buđenja pa do nastavka putovanja prema Šumi tame prošlo tek nešto manje od sat vremena, a Gossahu se učini kao manje od minute, jer toliko je u tom jutru uživao.

* * *

No kako to često biva sa zadovoljstvom, ono je i u Gossaha palo u vodu nekoliko trenutaka kasnije, kada se sjetio i razloga zašto mu je jučer bilo tako loše. Sjetio se najednom, u potpunosti nemajući namjeru to činiti, svih onih zala ezeruna i samog Thorona, njihova gospodara, o kojima mu je Meroz govorio. Kada je prvi puta za njih čuo, nije mu bilo druge no da se ispovraća, jer takva je njegova reakcija bila. Ali kasnije, kada tijelo više nije pružalo na korištenje taj obrambeni mehanizam, splet se tih svih novih čuvstava morao postaviti pred sam sud uma, a to je značilo da, htio ne htio, Gossahu nije bilo druge no misliti, i to misliti žestoko.

Uzde kožne koje je držao u šakama, stiskao je snažno kao da su žive a on ih hoće udaviti, i to bi činio svaki puta kad bi stao pred kakvu moralnu dvojbu, a moralnih dvojbama bilo je dakako i previše.

Mrziti Thorona, tog dobrog i, najvjerojatnije, preporođenog Eaa Zat'urnu? Tog Eaa Zat'urnu koji je i sam prošao kroz iste te dvojbe, i grizao se radi njih i patio toliko noći? Mrziti ga radi njegove ovisnosti o ljudskom mesu, držao je Gossah, koje se ionako ne može okaniti, jer nije u njegovoj moći?

Ako je tako, mislio je Gossah, ako je toliko i sam propatio, kao i ostali ezeruni, i ako se kajao mnogih noći radi svojih grijeha – ne bi li ga se tada čak trebalo i poštivati?

To je bila ta moralna dvojba: pljunuti u lice. No komu? Iskazujući poštovanje spram ezerunskog kajanja pljuvanje je u obraz Svijetlima, a opet, složiti se sa istim tim Svijetlima i reći kako su ezeruni, u potpunosti nevezani za svoje grijeh, zlobnici i životinje, bilo bi pljuvanje po obrazu ezeruna.

Svodilo se, dakle, na mrziti ili mrziti – jer drugog puta nije bilo. Nekoga se mrziti moralo... *A zašto?* opet se Gossah stao pitati. *Zašto bih se ja uopće uplitaio u sve to? Što se to mene tiče?*

Zato, naposljetku je odgovorio samome sebi, što sam čovjek i što će me prije ili

kasnije svejedno zapasti prilika da sudim, a suditi ću morati, jer ovaj mir neće dugo trajati. Na jednu stranu, ezerunima ili Svijetlima, i moj sin i, napokon, sam Mord Dur'agemski i njegova vojska morat će stupiti, a na meni će biti tada da kažem: Morde, prihvati ove kao saveznike, ili: Morde, prihvati one kao saveznike. Sud je stoga neminovan.

Niti za jednog mudraca kojeg bi se mogao sjetiti da ga je u svome životu sreo nije mogao reći da bi mu znao pomoći ikako u pronalasku rješenja tim dvojbama. Nikakav učitelj tu nije bio, niti svećenik, niti Učenjak. Nitko mu znao pomoći nije, i nitko mu u čitavom životu nije rekao ništa smisleno što bi on sada, u nuždi, mogao upotrijebiti da cjelokupnu situaciju dovede na bolje.

Misli, tada, Gossahu, govorio je Gossah samome sebi u svojem umu, što nam je činiti? Oprostiti Eaa Zat'urnama radi njihovih zlodjela? Ili ne oprostiti? Zapodjenuti možda razgovor o tomu sa kraljem...? Pitam se tada što će li Meroz misliti o meni... hoće li se jediti na mene i na moje?

Jašući, najednom je osjetio. Svaka ona prijašnja odluka, iako naizgled vrlo teška, u suštini je bila laka. Oprostiti ili ne oprostiti, poručiti Mordu jedno ili drugo... sve je to isto i sve je bilo prelako da bi uopće i stalo rame uz rame uz pojam odluke. No - a to je bilo ono što je osjetio - zapodjenuti razgovor? Razgovarati o čemu htio je najmanje i najviše mu je mrsko bilo. Kako se bojao sukoba njih trojice - Meroza, Thorona i njega - za jednim razgovorom, i to bojao kao svih vragova, jer uzdrimalo bi mu unutarnji mir, znao je da je upravo to rješenje.

Nisu dakle bili nikakvi učitelji u Gossahovu životu koji su ga učili o nečemu i, kanda tesajući ga, činili od njega čovjeka, već je to, naime, bio sam život, popraćen krvavim scenama i gadnim iskustvima, i taj ga je život naučio sljedeće: odgovor je, ako već ne uvijek, a ono najčešće baš ono što se čini najmanje privlačnim.

I tu je Gossah otpustio uzde, osjetivši olakšanje jer je napokon došao na kraj svom razmišljanju.

Kako je ispalo, imao je i pravo što je otpustio stisak oko uzdi, jer dogodilo se da je u razmišljanju proveo gotovo čitav dan; ogleдавši se oko sebe pun zadovoljstva što je pronašao odgovore svojim posljednjim dvojbama, uvidio je da je oko njega već noć.

* * *

Treća je noć trebala, po planovima Thorona i Meroza, biti provedena samo uz odmor, i doista su sa takvim stavovima i raspoloženjima svojih duša sjahali u noći na čelu vojske, predali konje i stali tražiti mjesto za spavanje. Nije nitko od

njih zapalio ni vatru, jer toliko su bili umorni, ali čineći u potpunosti po svojoj savjesti Gossah je ipak prije nego su pošli spavati zaustavio Thorona i Meroza i učinio ono što nijedno od njih dvoje nije očekivalo. Gossah je naime upitao:

“Jeste li spremni oprostiti jedno drugome zločine koje ste vi i vaši narodi činili?” a upitao je to sa takvom ozbiljnošću u glasu da su se, htjeli ne htjeli, i Meroz i kralj Gavoa čuvši to naježili.

“Što to govoriš, kneže?”, Thoron je upitao. “Otkuda ti takve misli?”

“Nebitno je.”, Gossah je odgovorio. “Samo mi, molim vas oboje, recite: je li vam u konačnici bitan mir... ili rat?”

Meroz je uvidio povod Gossahovu pitanju, pa je preduhitrio Gossaha upitavši Thorona: “Kaješ li se, ezerunski moj prijatelju, što si vlastitim rukama podavio moju i djecu mnogih mojih ljudi?”

“Ta što... No otkud...?” Osjetivši mnogo muke u sebi radi suočavanja sa svojim djelima, a sa kojima se nije očekivao suočavati baš tada, ezerun je odgovarao mucajući. Taj okorjeli stvor, gad doista, kojemu bi isto bilo reći "Zdravo!", kao i zaklati, tmuran i ozbiljan, takoreći nepogrešiv čitavog svog života, sada je stao bez prave i pametne riječi. Već se ranije, mnogo puta u životu, morao suočiti sa svime učinjenim od strane njegovih vlastitih ruku, no ovo je prvi puta bilo da ga je neki čovjek, i to imena Gossah, pogledao sa takvom uvjerljivošću izgovorivši isto pitanje, da je već svaka tmurnost i ozbiljnost u Thoronu izgubila svoj smisao, a pred Gossahom se pojavilo ništa drugo do li jadnik, grešnik i, ako razgovor ode u pravom smjeru, istinski pokajnik. Thoron je najednom postao manje od kukca.

No Gossah je rekao, još neočekivanije: “I o tvojim nedjelima, Meroze, govorim. Eaa Zat'urne su ubijale djecu Svijetlih, a Svijetli su ubijali sve od Eaa Zat'urni. I jedna i druga strana krvave je prošlosti.”

“A zašto ti...?” Meroz se javi, no Gossah ga prekinu:

“Govorim ovo stoga što sam dosad došao do uvjerenja da će sva vaša mržnja nestati, i Eaa Zat'urne više neće biti ovisne o ljudskom mesu, ukoliko se pobiju preostali demoni. Tada, u taj čas, bit će od ključne važnosti ne ostati pri starim mržnjama. Stoga pitam: jeste li spremni oprostiti jedno drugome zločine koje ste vi i vaši narodi činili?”

“Meroze... Gossahu”, rekao je Thoron najednom ganut i vrlo tiha glasa, pogledavši prvo jednog, pa drugog, “ja vam obećajem i imate moju riječ da opraštam u svoje i u ime svoga naroda svako zlo spram nas učinjeno od strane bilo kojeg Svijetlog. I ispričavam se za sva naša nedjela učinjena Svijetlima. Kajem se radi njih, da.”, Thoron je rekao. “Također jamčim, evo... jamčim da više nijedan život ljudski neće biti ugrožen od strane Eaa Zat'urni. Rekli smo da smo u savezništvu privremenom, a ja, evo, nudim sada da budemo u savezništvu vječnom. Dokle je svega, dotle će biti i našeg mira.”, pružio je jednu ruku

Merozu, a drugu postavio na Gossahovo rame, "Pristajete li?"

Gossahu su se svidjele Thoronove riječi. Knez je bio oduševljen što su sve njegove ranije brige što ih je osjećao za vrijeme jahanja pale u vodu, jer iako su mnogo zla proživjeli i ezeruni i Svijetli, ta dva naroda ipak nisu mogla jedan bez drugoga. Thoron je to shvatio, i time Gossaha iznenadio.

"Ne pristajem na savez.", Meroz je, rekavši to, uzео i zgazio ono Gossahovo iznenađenje. "Savez Eaa Zat'urni i Svijetlih ne smije postojati. Privremeni savez da, ali više od tog nikada."

"Zašto, Meroze?" Gossah je upitao, doista ne razumijevajući razloga.

Meroz na to pogleda u Gossaha, te reče: "Kneže, da je ikoji od tvojih naroda doživio ono što je moj doživio, tražio bi pravdu prije ili kasnije. Za mene je pravda krv Eaa Zat'urni. No ne želim da ta krv bude prolivena prije, već kasnije. Ali ona prolivena mora biti, kad-tad! Prekosutra, za mjesec dana, ili za deset godina – svejedno je. To je razlog zašto saveza ne želim: savez mi ne bi dopuštao napadati. Thorone", obratio se ezerunskom kralju Meroz i pružio mu ruku, koju je ovaj prijateljski prihvatio, "dopusti mi jednog dana da se ti i ja nademo na bojnem polju. I naši narodi. Dopusti mi to. Molim te... ne traži me saveza."

Gossah nije mogao nikakvo shvatiti ta dva uma pred njim. Dva prijatelja u neprijateljstvu, tako se činilo.

"Ako ti želiš, Meroze, obećajem ti da ćemo se pobiti jednog dana." Thoron je mirno, savršeno shvaćajući svog sugovornika, odgovorio.

"Ali Mord!", Gossah se najednom javi, daleko glasniji no što je imao namjere biti. "Kad mi dođe, na koga da ga uputim tada? Ako ste u savezništvu, neće vas napadati, već vam se još čak i pridružiti! Ali ovako... nekoga će napasti. Na koga tada da ga uputim?"

"Na Eaa Zat'urne!" Thoron se javi, a u isto vrijeme začuje se i Merozov glas: "Na Svijetle! Neka napadne nas."

Tu Gossah uvidi da se ponovno vratio u onu staru nedomicu. "Ta što je sa vama?!" gotovo je povikao na Meroza i Thorona.

"Što bi sa nama trebalo biti, kneže?", Meroz je upitao. "Hoću da Eaa Zat'urne plate, ali ne da im zla naplaćuje Mord. Stoga je bolje da napadne mene i moje."

"Ja pak mislim", javi se Thoron, "da je bolje da napadne mene i moje. Jer Eaa Zat'urne i jesu toliko zla učinile da su zaslužile tešku kaznu."

Gossah izgubi strpljenje. Odmaknuo se od kralja Eriona i ezerunskog kralja nekoliko koraka i bacio pogled na Ajobb, koji se sada stao zrcaliti pod mjesecinom svako malo tu i tamo prekinutom kakvom pticom u letu pod kojom bi po jezeru prolazila sjena. Oko jezera povjetarac je činio da visoki šaš i trava šušte, a oni cvrčci sakriveni među njima cvrčali su, čineći zajedno sa kreketom žaba i udaljenim glasanjem ptica pravu simfoniju. Tu je Gossah pokušao naći mir, ali mira nije našao. Dok su za njim gledali Thoron i Meroz, on je izahnuo,

tako da ga ovi mogu čuti: "Našao sam mjesto." te sjeo u travu.

"To je odlično." dobacio je što je tiše mogao kralj Gavoa i prišao mu, zajedno sa Merozom. "Tvoje krzno, kneže, evo ti ga sa tvoga konja..." rekao je i pružio nad njega krzno, ali Gossah na to ne odgovori, jer knez je već utonuo u san.

"Već je zaspao?" upitao je Thoron, začuđen.

"Shvati umor u ljudi, Thorone." Meroz je odgovorio i zijevnuo. Osvrnuvši se oko sebe i ugledavši, između više od tisuću jahača što su se spremali za spavanje i njihovih konja što su oni zaduženi za njih odvodili nešto dalje, tisućnika Osilaha, koji je, ni najmanje uživajući u svojoj samotnosti, a opet uživajući u njoj više no u bilo kakvom društvu, širio svoje krzno, Meroz je stao i sam pripremati svoje mjesto spavanja, a ono nije bilo ni tri koraka od Gossahovog.

Thoron je Gossahovim krznom kneza pokrio, a svoje je rasprostro nedaleko od Meroza te legao na njega. Bili su umorni, a dani što su dolazili nisu služili da se u njima uživa, pa je trebalo prikupiti snage što više, a samim time, dakle, leći spavati što ranije. To je govorilo da su niti deset minuta kasnije svi troje, a i onaj tisućnik par desetaka metara dalje, pozaspali kao da im je zadnja noć u životu.

* * *

Sljedeći je dan Gossah i dalje proveo u razbijanju vlastita uma, ali nešto manje no što je to činio ranije, jerbo je tješio samoga sebe da su svi problemi iza njega. Na Merozovu i Thoronovu licu nije mogao vidjeti nikakve nelagode tokom jahanja kada su nastavili putovanje, a kad je bacio pogled na Osilaha, na tom čovjeku vidio je samo ono što se riječima da opisati kao "tišina". Činilo se da traži povod nekakvom, bilo kakvom, razgovoru i sve to poradi dosade, no tako doista nije bilo, a to se dalo zaključiti u njegovu izbjegavanju svoje vlastite pratnje; Ser Qarsama, Ser Khaza i Ser Zandira, koji su već vodili nekakav razgovor što se ticao Hil'guma i politike ondje, a koji su također htjeli da u taj razgovor uključe i samog Gossaha. Takvog čega, zaključio je ubrzo, Gossah nije htio. Ali što doista jest htio, on nije mogao reći.

Nakon što se ujutro okrijepio i izvršio svoje ljudske potrebe, pa čak se i na trenutak odvažio sa Osilahom zaplivati u Ajobbu, mislio je da je pred njim dan pun novih pustolovina, ili smrti u najgoru ruku ako susretnu Rutzone, no ispalo je da ga je u ostatku dana čekalo samo to: dosada.

Nije dakle bilo ni straha, nakon što je poveo onaj razgovor sa Thoronom i Merozom i time riješivši većinu svojih problema, ni veselja, već je tu bila puka dosada, i tu je Gossah, kada je već u toj dosadi morao stati filozofirati, došao do zaključka kako je čovjek sklon stvaranju problema samo da bi izbjegao dosadu.

Neobičan li je stvor, taj čovjek... razmišljao je Gossah poskakujući u tvrdom

kožnom sedlu, osjećajući mišiće svoje ogromne životinje pod sobom kako su se gibali, a za to gibanje mišića nije znao godi li mu ili mu smeta. *Doista je neobičan stvor. Ta evo i mene samog: iako imam ranjen torzo, jutros sam sa tisućnikom plivao u opasnom jezeru*, mislio je, nakon čega se iznenada i nasmiješio vlastitim mislima. *Štoviše! Doznah kako Eaa Zat'urne jedu ljudsku djecu – hej, ljudsku djecu žderu! – i umjesto da se uznemirujem time, ja razmišljam o prokletom plivanju u jezeru... I već sekundu kasnije taj smiješak prešao je u jad, a tišina Gossahova postala je tišina pokajnika.*

Za to vrijeme, Thoron i Meroz vodili su razgovor tjerajući svoja dva konja u prilično spor hod, tako da su ih drugi konjanici morali zaobilaziti. Nitko im na tom hodu nije zamjerio, niti je, doduše, i smio, već su ih zaobilazili pognutih glava. Nije se njima dvojici žurilo, kao što se nikome tko i stupi ka svojoj konačnici ne žuri.

“Kad pobijemo Bića Bijelog Carstva...” započeo je u jednom trenu Thoron.

“Ako ih pobijemo, Thorone.” prekinuo ga je Meroz, kratke bijele kose koju je sada mrsio vjetar.

“Točno, ako ih pobijemo.”, prihvatio je Thoron, niti najmanje uznemiren u pripovijedanju, “Tada, kako si rekao, nastavit ćemo ratovati međusobno, iako su velike šanse da Eaa Zat'urne više neće htjeti okusiti ljudskog mesa?”

“Tako je.”

“Vidiš, Meroze, razumio sam tvoju nasladu na osnovu toga jučer, no danas... mislim danas: ta zašto, radi jednog zadovoljstva, uništavati mogući mir? Zašto ne omogućiti ostalima život u miru? Nemoj!”, opomenuo je ni najmanje grubo Meroza kad je ovaj nešto zaustio, a za što je Thoron zaključio odmah da su u pitanju njegova djeca, “Nemoj mi o djeci! Molim te, i previše sam propatio radi toga... No to je tvoja osobna šteta. Tvoje vlastito zlo kroz koje si prošao, a ja sam tomu kriv. Ja, shvaćaš li me?”

“Koja ti je namjera, Thorone...?” promrmljao je Meroz, uistinu razumijevajući riječi Thorona, pa i samu njihovu srž, ali ne želeći shvatiti.

“Namjera? Mir! Eto, to mi je namjera!”, planuo je najednom Thoron kao netko tko je dugo imao želju nešto reći, ali nije imao prilike ili hrabrosti (daleko vjerojatnije) to doista i učiniti, no nije planuo glasno, već i dalje tako da ga nitko osim Meroza i nije mogao čuti. “Zašto se sa mnom ne sukobiš, a ostaviš naša dva naroda da žive, ako ne u zajedništvu i miru, a ono barem ne u krvavom ratu?”

“Sukob sa tobom? Osobni sukob, držiš, nakon što izborimo bitku sa Bićima bijelog Carstva? Tada da se ti i ja nademo...?”

“Gdje god hoćeš, i kada god hoćeš. Dopustiti ću ti da me ubiješ, Meroze.” rekao je Thoron na način koji je podsjećao na prijateljski.

“Dopustiti mi? Takvo što ne dolazi u obzir. Ako ćeš sukob, Thorone, dopusti

da se se zaista pobijemo, pa tko preživi vodit će svoje kraljevstvo... a suprotno neka bude primjerice ovako: ako pobijediš ti, moje će kraljevstvo umjesto mene voditi Osilah, a ako pobijedim ja..."

"Moj nećak Zabiris. Na njega ionako računam da me naslijedi."

"Može Zabiris.", složi se Meroz. "Reći ću onda Osilahu da ako me ti ubiješ u jednom trenutku to neće biti poradi mržnje svih Eaa Zat'urni spram Svijetlih već naše osobne mržnje, tebe i mene, te da i nakon moje smrti stoga nastoji održati mir Eaa Zat'urni i Svijetlih."

"Isto ću reći Zabirisu.", Thoron je rekao. Nastala je tada kratka šutnja, nakon čega je Thoron nastavio: "Vidiš, Meroze, iako mogu reći da si mi dušmanin, za tebe mogu reći i da si mi najbližiji od svih živih..."

"Razumijem te, Thorone.", Meroz je odgovorio. "No naše neprijateljstvo daleko dublje korijenje ima." rekavši to, udario je stremenjem i potjerao konja u kas.

"Istina, dublje..." Thoron se u svojoj novonastaloj samotnosti morao složiti. Morao je taj ezerun priznati: iako je Meroz bio trn u njegovu oku, onome koji bi nudio tom čovjeku, Thoron bi osobno skinuo glavu sa ramena. Koji je razlog tomu bio, vjerojatno su samo bogovi znali. A ono što je sam Thoron zaključiti mogao bilo je da se duše mogu naći vrlo često jednako i na polju prijateljstva i na polju neprijateljstva, jer duše same po sebi imaju za cilj sa nekom se drugom dušom naći, a kakva je ta duša – dobra, ili loša – ipak je manje bitno od toga da je samo to što treba biti: tek još jedna duša.

Kao i mnogi dani što su proletjeli Enzolartom prije, i ovaj je proletio pred očima svjedoka brže od vjetra, ali kad su napokon skupili dovoljno umora da nadjača inat, jahači nisu zaustavili ovaj puta konje kraj Ajobba ili planina. Ne...

Prizor je bio daleko mračniji od planina ili jezera, i to toliko da su se svi upućeni najednom sjetili koji je uopće i bio razlog nadjenuti mu ime Bergh Hiva, ili Šuma tame:

Sijekući travu po ravnoj crti dugoj dvjestotinjak kilometara što se pružala od zapada do istoka, pred jahačima se ukazala šuma načinjena od gusto izraslih divljih stabala visine veće od najvećih zdanja što su ih ovi za života imali prilike vidjeti. A govoreći o gostoljubivosti te šume prepune korijenja, grmlja, granja i čvornatih debala opsega većeg od nekih kuća, moglo se reći štošta, ali ništa pozitivno.

"Utaborimo se pred šumom!" zapovjedio je Thoron i sam se naježivši pred šumom tame, čije je krošnje najbliže sebi, iako su se uzdizale na stablima stotinjak metara pred njim, mogao gledati samo ako bi iskrivio vrat. Sjahavši sa konja i prišavši Osilahu, koji mu je svojim pogledom rekao ono što je i sam znao, dodao je prvo glasno svojim Eaa Zat'urnama: "Ali nemojte poći spavati, već budite spremni za okršaj!", te to isto rekao i Osilahu da prenese među

svojim Svijetlima. Osilah kimnu, te svojim čarobnjačkim štapom učini naloženo.

“Misliš li da će nas napasti večeras?” Gossah je upitao Thorona prišavši mu nakon što je čuo njegovu neobičnu zapovijed o nespavanju.

“Ne želim riskirati, kneže.” Thoron je odgovorio kanda se pravdajući radi straha kojeg je osjećao ondje pred šumom tame u kasnoj noći, a taj strah osjećao je unatoč tolikim silnim ljudima i ezerunima oko sebe.

“Ne, krivo si shvatio, Thorone.”, Gossah je odgovorio i ogledao se. “Htjedoh reći da se i sam slažem sa nalogom. Od ovog mjesta prolaze me trnci... u najmanju ruku.”

* * *

No okršaja nije bilo. Čekali jesu na njega čitavu noć strepeći, dok su neki čak i uspjeli doći do sna, ali nitko od Bića Bijelog Carstva iz šume nije izlazio, a Thoron doista i jest naložio da se zapale vatre, za što je dotad oduvijek značilo siguran dolazak Rutzona i mnogo prolivene krvi.

Thoron, uz tisućnika, kralja Eriona i kneza Gossaha tu je večer proveo sjedeći i ispijajući onu ezerunsku rakiju, te pušeci duhan iz lule. Sjećao se taj ezerun, kao i mnogi, priča o prvom dolasku Rutzona kao odgovora na zapaljene vatre, poradi čega su mu u životu mnogo puta govorili da mu ne padne na pamet zapaliti duhan, ili zapaliti ista uopće, jer vatra znači smrt. Rutzoni dolaze kada se vatra upali, govorili bi mu. Ali sada je Thoron svim srcem htio da se Rutzoni više pojave, i da započne time ta posljednja bitka, ma kakva ishoda, pa je palio vatru sa zadovoljstvom kremenjem i uvlačio je dim i promatrao duhan kako se sija iz bubnja lule kanda sa svakim uvlačenjem osjećajući novu navalu inata. A doista da je toga i osjećao.

Svima im je bilo dosta svega. Thoronu ubijanja nevine djece ljudske, koju je ubijao za života iz želje za njihovim mesom gore no što bi neki teški pijanica žudio za alhoholom, Gossahu putovanja daleko od svoje kuće i svoje kneževine, upoznavanja onih koji mu vremenom postaju najmiliji, a zatim i gledanja kako isti ti odlaze ili čak umiru, Merozu pak mržnje spram Eaa Zat'urni, jer doista mu se više gadilo mrziti ikoga, a Osilahu... Tisućniku se gadilo više slušati Meroza i podčinjavati se njegovoj miroljubivosti spram ezeruna. Taj je htio rat, i htio je da bude što krvaviji. A svakog ezeruna koje bi njegovo oko srelo, doista, Osilah je zamišljao u kojekakvim agonijama koje bi proživljavao dok bi ga on sjekao. Takvog čega bilo bi krajnje nestrateski izreći, i to je bio razog Osilahove šutnje, pored ostalog.

Jutru je proketo mnogo trebalo da dođe, što je ispalo kao da se prisutnima rugalo jer kraj svih tih prekrasnih večeri gdje se još i požurilo doći, ono baš sada,

kada najgora noć traje, tu noć odbija ukloniti. Samo vatre su tinjale, a mjesec sijao uz svjetlucanje nekoliko krijesnica – i to bijaše sva svjetlost što je dočekivala zoru.

Napokon, kada se ujutro sunce promolilo stotinama kilometara dalje, iza Ajobba i planina Zida četrdeset i šest planina, pa i dalje, na istoku, šuma je pred tih trinaest i pol stotina vojnika i njihovim konjima bila daleko gostoljubivija no uvečer kada su je prvi puta ugledali, a ta vijest bijaše dobra. Vjetrovi zapušu sa hladnog Ajobba, i stanu hladiti svaka oznojena leđa u to jutro, i promrse svaku kosu i svako krzno, nakon čega nastave ka Bergh Hivi, gdje zašušte na to tisuće zelenih krošanja, a mnoga se lišća odvoje i počnu letjeti niz te vjetrove. Mnoge ptice podigle su se sa krošanja i poletjele u jatima nad šumom i proplankom gdje su stajali konjanici, a konjanici to promatrali suviše i nisu, već su se pripremali za daljnje putovanje. Neki su pili, a neki jeli, neki brusili oštrice, a neki potkivali ili češljali konje. Nekoliko ih je par desetaka konja vodilo i do ruba Ajobba da popiju vode, dok su pak neki i dalje spavali.

Gossah je bio od onih što nisu činili ništa, kao i ostali gospodari.

“Hoćemo li voditi konje u šumu?” u jednom trenutku Gossah je upitao Thorona i Meroza.

“Zašto ne?” Thoron upita, na što se Osilah priključio:

“Zato što ne znamo što se u šumi nalazi i ne znamo koliko je gusta. U njoj, koliko znamo, puteva nema, a prepreka za konje ima napretek.”

“Mogu uganutu nogu za korijenje, zapeti u blatu, ozlijediti se na kojekakve načine...” dometnuo je Meroz Osilahovim riječima.

“Istina.” Thoron je bio prisiljen složiti se. Pogledao je zatim upitno u Gossaha. “I?”, rekao je. “Što nam je činiti? Ako ostavimo konje same, mogli bi pobjeći. Ako ih ostavimo sa nekima od ljudi, mnogo bi ljudi ostalo...”

“Ta ja sam to tebe pitao. Ne znam odgovora.” Gossah se pobuni. Već u sljedećem trenutku, stoga, i on i Thoron bace upitni pogled na Osilaha.

Osilah na to preuzme riječ, pokušavši biti što jasniji: “Ako sam za išta, za ovo sam: mi ćemo – knez, kralj Meroz, kralj Thoron, kneževa pratnja i ja – poći u šumu i izvidjeti. Ako bude put dobar za konje, poslati ću riječi ostalim Svijetlima, i oni će sa Eaa Zat'urnama Thoronovim poći za nama. Ako pak ne bude dobar put, reći ću da pođu bez konja, te da ih nekoliko pred šumom ostane konje čuvati. Kako Rutzona više nema da napada one koji pale vatru, rekao bih da je ostaviti nekolicinu Eaa Zat'urni i ljudi pred šumom i odlična ideja, jer tada bi oni zapalili veliku vatru sa mnogo dima, i time bi nam pomogli vratiti se jednom ako se budemo u prilici vratiti...”

“Misliš, ako ne poginemo?”, Thoron upita, nakon čega nastavi ne čekajući odgovor na svoje pitanje: “Misliš pravo, tisućnič. Stoga mislim da bi tako mogli i učiniti.”

“Onda, te su stvari dogovorene.”, reče tada Gossah. “Tada ostaje: kada krećemo?”

“Zar odlazi baš ovako, šaka nas?” Ser Qarsam se najednom javi koji je čitav razgovor iz prikrajka slušao, sjedeći tik do Ser Khaza i Ser Zandira.

Na njega pogledaju svi sugovornici, ali Ser Qarsam se ne pokoleba, iako je bio takoreći manje vrijedan da prisustvuje razgovoru od ostalih. “Tako je.”, odgovori mu naposljetku Gossah. “No zašto to pitaš?”

“Iskreno, gospodaru Gossah... ni sam ne znam.”, Ser Qarsam je odgovorio. “Može biti da me je strah...”

“Ha!”, javi se najednom Thoron, ustajući sa svojeg krzna i istresajući žar iz bubnja svoje lule, “vidim ja da je ovaj razgovor već završio. Dakle, odlazimo za pola sata. Ti, Osilahu, reci svojim ljudima što da čine, a vi ostali, preporučio bih, odmah se stanite pripremati. Možda će biti gadno... a možda i neće. A ja odo'... znate već i sami gdje.” Thoron je rekao. A kako se uputio baš u Ser Qarsamovu smjeru, kada mu je napokon i prišao, rekao mu je: “Slušaj, mladi čovječe: sviju nas je strah. No to nije nikako nešto loše. Shvaćaš li što govorim?”

“Shvaćam.” Ser Qarsam, pogledavši ga iz onog jednog oka koje mu je još ostalo i držeći iskreno kako je Thoron popio malo previše, odgovorio je, iako doista nije shvaćao.

“Tako treba.” Thoron na to reče. Već u sljedećem trenu, on ode, a razgovor koji je dotad trajao ne nastavi se, već se ljudi stanu spremati za put.

* * *

Kako je Thoron rekao da će biti, pola sata kasnije već su svi koji su imali poći bili na nogama. Konje vodili nisu, jer su držali da je tako najbolje, a od stvari kraj oružja i odjeće (koju su samo odjenuli na sebe) nosili su tek nešto hrane i kudikamo više tekućine, gdje je većinu činila ezerunska rakija.

Putnika je bilo devetero, a činili su ih Thoron, Osilah, Meroz, Ser Qarsam, Ser Khaz, Ser Zandir, Gosssah, Orow i Aron. Od navedenih, četvorica koja su hodala najsporije bila su Meroz, poradi svoje starosti, Thoron, poradi svojih rana, Gossah, poradi svojih ranjenih prsa, te Ser Qarsam, koji je doduše mogao ići brže, no nije, jer je uživao biti tik do Gossaha, u kojemu je zadnjih dana nalazio ne samo prijateljsku, već na neki način i očinsku figuru, a Gossah, htio to priznati ili ne, u Ser Qarsamu vidio je kudikamo utješnu zamjenu za Habora, koji je ostao u Erionu a da Gossah o njemu već skoro tjedan dana nije znao je li i dalje živ.

U potpunosti očekivano, raslinja je bilo na svakom koraku i ono nije dozvoljavalo nikome proći bez poštena zamaha mačem, pa je stoga onaj

najodmorniji i najmlađi od vitezova, Ser Zandir, svoju energiju trošio na tu banalnost i sjekao pravilnim i odmjerenim zamasi svoga oštrog mača ono zapetljano granje i trnovito grmlje koje bi već pred njih iz jutarnje magle niklo.

Pješačili su bez ijedne riječi do podneva, dokad se magla već razlegla i gotovo u potpunosti nestala, a pješačili su probijajući se kroz raslinje toliko gusto i sa jednakom mukom kao da ga Ser Zandir na čelu povorke i nije krčio. Nisu, moglo se reći, razgovarali i iz tog razloga što je Bergh Hiva, ma koliko strahotno djelovala okružujući svoje goste stablima čije su se krošnje nalazile na visini od najmanje stotinu metara, ipak pružala dušama nekakav neobičan mir. Morali su priznati, ipak, da se daleko lakše disalo u šumi no izvan nje, a zrak doista kanda i jest bio hladniji. Za pluća je taj zrak bio kao za želudac kada umoran i znojjan putnik popije iz ledenog planinskog potoka. Jest da u tom slučaju ledena voda žari i pali, ali žari i pali na ugodan način, čovjeku mio. A jednako je bilo sa zrakom.

Debla su stabala obično bila međusobno udaljena više od četiri metra i rasla su bez ikakva reda ovdje. Između njih iz crne je meke zemlje što se nazirala pod debelim slojem vlažna lišća pak izbijalo mnogo mladica debljine čovjekova prsta, a visine u prosjeku, koliko je barem Ser Zandir mogao procijeniti kao onaj koji je to morao mačem krčiti, tri do četiri metra, sa mnogim tankim granama punim tamnozelenog, hladnog i većinom vlažnog od rose, lišća, što je šuštalo kako bi svako malo vjetar prostrujio između stabala, te se uzdigao visoko gore među krošnje koje bi zatim zaljuljao uz zvuke poput stotina zvečki.

Očaravajuća je ta drevna šuma bila, i prilično dobro osvijetljena također, s obzirom na visinu njenih stabala. One krošnje mnogo su svjetla propuštale i mnogo je stoga sunčevih jarkih zraka padalo po neravnu zaraslu plodnu tlu.

Tlo je bilo gotovo u potpunosti bez trave, vlažno i prepuno lišća i tu i tamo bodljica što su podsjećale na one borove, no umjesto da je zemlja isparavala svu tu vlagu i činila šumu vrućom i sparnom, ona je umjesto toga još i hladila. Mnogo korijenja, također, valjalo je prekoračiti putnicima ako bi htjeli naprijed.

Negdje oko podne, kada su već uvidjeli da su pješačili satima i ni na koga ne naišli, putnici su se zaustavili. To se dogodilo jedva sekundu nakon što se Thoron spotaknuo o jedan korijen što je presijecao tlo iznad površine, pa je stoga Thoron po stajanju rekao:

“Imao si pravo, tisućniče! Kad mi jedva idemo, kako bi konji ovuda? Rekao bih da smo izvidjeli što smo imali”, dodao je. “Hoćeš li, tisućniče, poslati onu poruku sa magijom svojim ljudima da nam se pridruže?”

“Učiniti ću tako.” Osilah se složila. Čarobnjački štap kojeg je sve vrijeme koristio za hodanje sada je prihvatio pravilnije, u daleko relevantnijoj namjeri, te ga pružio pred sebe. Ne prođe otkucaj srca, a Gossah ga u toj namjeri najednom prekine: “Nemoj, ipak!”, rekao je Gossah, dotaknuvši ruku Osilahovu.

“Nastavimo dalje.”

“Ta zašto?”, javi se Meroz. “Nema potrebe...”, na trenutak baci pogled na zadihanog Ser Zandira, koji je sve vrijeme stajao u polučučnju, naslonjen na vlastita koljena, dok mu je mač pred nogama među lišćem ležao, “... umor će nas svladati ako nastavimo ovako, a bez vojske besmisleno je.”

“Istina, gospodaru.”, složio se sa Merozom Ser Qarsam, koji je na to pogledao u Gossaha. “Nema smisla.”

“Osjećam nešto...”. Gossah je prošaputao začuđeno pogledavši širom raširenih očiju u svoje dlanove. “Peče...”

Ovdje bi promatrač mogao pomisliti da je Gossah izrekao nešto nesuvislo i nepromišljeno, čemu bi plod mogao biti jedino umor. Očekivao bi također i da on odustane od svoje ideje, te pristane na logiku svojih suputnika: vrati se sa njima natrag do vojske i učini po starijem planu.

No tako nije bilo, jer ono što je Gossahom diktiralo nije bio umor. Nije bila ni ludost, niti išta slično tomu, već nešto drugo, što je na Gossaha samo utjecalo nekoliko sekundi prije ostalih.

Upravo stoga, Gossah se ne složi sa suputnicima, a niti stigne, doduše, jer nije nakon toga prošao niti jedan pošten udisaj čovjekov, a svi koji su doprije na nogama stajali, sruše se u iznenadan san.

* * *

Ono što je osjetio Gossah, osjetili su svi. Dlanovi su ih sve zapekli kao da ih je netko usijanim čelikom stao žigosati. Događalo se to u vremenu koji se činio suviše dug i, opet, suviše kratak da bi itko od njih znao procijeniti je li u pitanju bila minuta ili čitav tjedan. Napokon, kao i uvijek kada bi sanjali, ni ovaj puta nisu niti postojali, pa se stoga moglo reći da nisu ni mogli doznati išta od toga. Čovjek koji spava pred sobom često vidi i kilometarski strmi ponor i zasigurnu smrt na dnu tog ponora spram kojeg strmoglavo pada – no ništa od tog ne jamči da je u pitanju stvarnost.

Upravo stoga, iako su im dlanovi bili isprženi tim neobičnim nečim, čemu nitko razloga nije znao, kada su se napokon probudili u neobičnom prostoru koji je podsjećao svakoga na nešto drugo – jednoga na dvor kessyrskog zamka, drugoga na dvor erionskog, a trećega na unutrašnjost konjušnice – nitko na svom dlanu nije imao nikakve opekline. Jest, do samo sekundu prije dlanovi su im i gorjeli u plamtećim vatrama, koje su izbijale iz svakog dlana naosob, no ta trauma niti je postala traumom, niti se tu sekundu kasnije itko i sjećao da su bili ozlijeđeni.

“Kanite li posjeći šume naše?” kroz taj prostor u kojemu su se nalazili stojeći

u jednom krugu jedno do drugoga, a kojeg je Gossah vidio baš kao sam vrh erionskih dveri, prožeo se niotkuda jedan muški glas. Taj glas nije podsjećao ni na što, no ipak, nije podsjećao ni na ono režanje Rutzona ili Taorga, pa je stoga Gossah skupio hrabrosti prvi odgovoriti:

“Ja...”, zaustio je, i naglo stao iznenađen, jer naime glas mu je bio izobličen kao da se nalazi pod vodom, ili možda na vrhu kakve planine toliko visoke da joj čovjek vrhu prići ne može a da se ne uguši. Kako se zaustavio, za što onaj glas nije ničim dao do znanja da je uopće primijetio, ili tomu pridao ikakav značaj, tako se već sekundu kasnije udostojio nastaviti: “To jest mi... mi nemamo namjere uništavati ništa. Mir tražimo...”

“Zar mir, reće?”

“Ne mir”, Thoron upadne u riječ, najednom srdit. “Rat hoćemo! Krvavi rat!” rekao je.

“Zar pak rat ovaj puta?”, glas se onaj javi. “Kraljice, hoću li smrviti drznike? Neću? Shvaćam...”

“Sa kim pričaš to?” Meroz tada upita, a to učini više iz namjere da ne dopusti Thoronu govoriti, jer se bojao da bi ih Thoron svojom sujetom mogao dovesti do problema. Meroz je držao da se nalaze pred bogovima. Iako se onaj glas obratio nekome sa “kraljice”, što bi dalo poljuljati tu teoriju, jer bogovi su sva tri muškarci, Meroz je smatrao kako bi krivo bilo misliti suprotno, jer netko tko je bog da se manifestirati u raznim oblicima, a također i ne postoji, barem koliko je on znao, netko toliko moćan da čini ovakvo što sa prostorom kao što su činila ta stvorenja sa kojima su razgovarali. Zapravo, razgovarali su samo sa jednim stvorenjem, jer ona se “kraljica” odbila uopće javiti, ili, kako su držali baš svi osim Thorona, njen glas nisu mogli čuti jer njihove uši nisu bile dostojne čuti ga.

Meroz, koji je bio kralj Svijetlih, a samim time i upoznat sa magijom, jednako je kao i Osilah do njega promatrao sa čuđenjem prizore oko sebe. Iluzije su u pitanju, držao je. No bilo je pitanje jesu li to iluzije u stvarnosti, ili u snu? Jer ako su u snu, i ako doista svi oni upravo sada snivaju, kako je moguće da se svi nalaze u istom snu? To je Meroza dovelo do zaključka da se uopće nisu svi srušili najednom u nesvijest i prešli, kako se činilo, u drugi prostor, već je tek on sam zaspao i to umislio. *Sve je ovo san, a ja ću se uskoro probuditi*, pomislio je Meroz.

No dogodilo se da je bio u krivu, a na to su ga uputile dvije stvari. Prva je bila reakcija svih ostalih koji su tada čuli njegove misli, a koja je bila takva da su svi upitno pogledali u njega, a Gossah mu je rekao čak i “Ne budali, čovječe!”, dok je druga stvar bila sam glas koji mu se na to obratio:

“Svijetlom, ovo nije san! Otkud ti drskosti reći takvo što? Ta u kraljevstvu si nas: *Horm renwh rebir!*”

“Ne razumijem.”, rekao je na to Meroz. “Ako nije san, zašto ne stojim čvrsto

na zemlji, već levitiram? Ako nije san, zašto nemam opekline po ruci nakon što me ispržila vatra? Gluposti govoriš, utvaro! Točnije, gluposti zamišljam sam...”

“Kraljice, ovaj huli!”, glas se opet obrati svome gospodaru. “Što nam je činiti tada? Jer oni nisu sposobni biti ni saveznici, ni neprijatelji, lude ljudske...”

“Kako saveznici? Ta tko ste uopće vi? Gdje se, naposljetku, mi nalazimo?” napokon, nakon svog tog vremena šutnje i razmišljanja o svemu što se događalo oko njega, javi se i tisućnik Osilah, a čim se udostojio uspraviti pogled ka onomu za što je držao da je izvor glasa, taj izvor kanda napravi njemu korak bliže, uz zvuke kao da zmija sikće, i unese mu se u lice. Osilah se na to i ne obazre, no ono na što se jest obazreo, bio je doticaj ruke Ser Zandira koji ga je u strahu dotaknuo, a koji je lebdjeo u zraku njemu s desna, jer svi su lebdjeli nešto više od metra nad onim što se činilo da je tlo.

“Vama, ljudima, ovo je Bergh Hiva. A nama, *horm renwh rebir*, ovo je najmoćnije kraljevstvo kakvo svijet vidjelo nije! Ovo, čovječe... jest Kraljevstvo Naara, Mura i Hume!”

Rekavši to, glas čiji je vlasnik donedavno bio tek vjetar dobije vlasnika koji se pojavio iznenada jedva pedalj pred licem Osilaha, a taj vlasnik bijaše prilika veća od čovjeka i vitkija, no sa daleko više mišića išaranih žilama, žučkaste kože i bez ijedne dlake na glavi, vrlo velikih i u potpunosti crnih očiju.

“Bogovi, što si ti...?” promrmljao je Osilah zgrožen prizorom.

“*Horm renwh rebih*, kako rekoh.”, odgovori prilika unoseći se u lice Osilahu. Osilah se nije bojao, iako se činilo da će ga svakog trena prilika ubiti – a i mogla je, no Ser Zandir se jest bojao, a sam je njegov strah Osilah mogao osjetiti dok ga je ovaj doticao za podlakticu, tresući se. “Zovu nas i Zigorsima.”

“Trebali ste se predstaviti odmah.” dometnuo je Thoron mrko.

Zigors pogleda u Thorona. “A ti si onaj: Izdajica? Ha, i tebe mi je mrsko sresti.”

“Izdajica?!”, Thoron će ljutito. “Zar kralja Gavoa...!”

“Umukni dok preda mnom stojiš!” povikao je Zigors i nestao, da bi se odmah zatim pojavio pred Thoronom. Držao je ispruženu ruku spram ezerunskog kralja, a samo je Thoron znao što time postiže: silni je bol prolazio kroz Thoronovo tijelo, a svaki je pedalj njegova tijela bio kao premlaćivan dok je Zigors u njega pokazivao prstom. Thoron je zube držao stisnute dok ga je tako Zigors mučio, i mnogo mu je žila izbilo po čelu i vratu, no grčevići se nije glasa htio ispustiti.

“Ostali su tu jer su gosti.”, Zigors je rekao. “A ti, Izdajice, tu si samo nepoželjan...”

“A tko...”, Thoron je rekao kroza zube i dalje trpeći veliku bol, dok je levitirao nad tlom i grčio se pod utjecajem Zigorsove magije, “... a tko si ti, da meni kažeš išta...? Zar ti poznaješ količinu mog kajanja...?”

“Kajao si se i previše, Thorone.”, rekao je Zigors na to, na trenutak ublaživši njegovu muku. “No izdaja se tvoja ne krije u tome. Već si ti i nakon kajanja grijeh stao činiti. Bogovima si u oči pljuvao! Roanu si, i njena sina, sina Gossahovog – sina tvog prijatelja, koji te volio! – izdao, mučio i napadao. Tlačio si ih sve, Erion napadao, baliste zapaliti dao, lagao si da si otrovan, vlastita si nećaka ubio...! Grijeha je tvojih toliko, toliko mnogo...!”

“Roana?”, Thoron upita iskreno iznenađen, no i dalje ljutit na Zigorsa. “Tko je ta žena? Baliste nisam zapaliti nikakve dao, nikada nisam lagao da sam otrovan... Moj nećak Zabiris je živ! Kakve su to optužbe luđačke?”

“A moja žena nije Roana...” javio se tiho i Gossah.

“Tupavi ljudi, i još tupaviji Eaa Zat'urne!”, prekorio ih je Zigors. “Kako li malo znate...! No neka, i vi ćete naučiti jednom... A ti, Thorone, je li ti dosta huljenja?”

Kako je znao da je Thoron spreman do kraja vječnosti opirati se tom Zigorsu (a doista se činilo da vrijeme ni ne postoji na čitavom tom mjestu), Gossah se javio prije no što je Thoron stigao odgovoriti: “Jest! Ispričava se; ostavi ga, molim te!”

“Izdajnik da se ispričava? Ha, neobičnosti li...!”, Zigors odgovori. “No neka, kada je već tako.”, doda i otpusti Thorona iz svoje magije. “A tebi, čovječe zvan Gossah, radi tvoje pravednosti reći ću tko sam ja, a ime svoje kraljice šapnuti ću ti.”

Zigors se pojavi pred Gossahom, takoreći ga prijateljski pogleda, te reče: “Ja sam Kap. Prijatelj tvojih prijatelja. Neprijatelj tvojih neprijatelja. Desna sam ruka Njezina veličanstva, i treći sam moćnik u Kraljevstvu. Reci mi, prije no što ti šapnem ime Njezina veličanstva, kako li je tvoj brat Mord Dur'agemski? Drži li se i u ovom životu?”

Gossahu Zigorovo ime bijaše neobično, no on ga prihvati takvo kakvo je već bilo bez ikakva pitanja. Pak na spomen Mordova imena, reče: “Kako li ti znaš za Morda?”

“Mord je jedan od Stvaraoca. Kao i Rimus. Svi za njega moraju znati.”, Kap je rekao, bezizražajna lica. “On je veličina. On će i boga sa nebesa skinuti, ako mu se prohtije. No učini tako, čovječe: učini da se Mordu Dur'agemskom prohtije! Ne... teško je to, vrlo teško. I baš zato ne vjerujem da će Rimus uspjeti...”

“Ne razumijem te.”, rekao je Gossah. Nije bio zbunjen, jer se nije ni potrudio shvatiti. “Uopće te ne razumijem...”

“Ni ne trebaš, čovječe.”, Kap je odgovorio, te ustima učinio neku grimasu koja je podsjećala na smijeh. “I nije na tebi da shvatiš. Mnogi su veći umovi zato ovdje. Sveti, veliki umovi, čije su moći saznanja toliko velike da oni savjete davati mogu i nekima što se u dalekoj budućnosti nalaze. To ćeš tek uvidjeti kad umreš. Tada će ti se pokazati sve. A sada ostani čovjek, jer čovjek si i ništa više

od toga.”

“U redu...” Gossah nije znao što bi rekao.

“No... sada poslušaj”, reče Kap, i usred se posljednje riječi nagne vrlo blizu Gossahovu uhu. “Mordu ovo reci: Prošli kralj bijaše Rimus. On življaše sa Obom, Mordaniusom i Hezom, kako ih vi zovete, i bijaše im desna ruka. Jednom se dogodi: u očima Obe on postane miliji od Heza, a manje mio od Mordaniusa. Hezu to nije pasalo, pa reče Obi da protjera Rimusa. Pamtiš li, čovječe?”

“Pamtim.” šapne Gossah, ne razumijevajući ni riječi, no svejedno se zaklinjući u sebi da će prenijeti Mordu svaku riječ.

“Tada pamti dalje: Oba protjera Rimusa, a Rimus se silno rasrdi na Obu. Ne na Heza, nego na Obu; na vrhovnog boga, kralja svih živih i mrtvih. I Rimus padne u Enzolart.

A u Enzolartu su se nalazili ljudi podijeljeni u tri skupine, koje su se nalazile na tri njegove strane, svaka kraj jedne od Božjih kula. Rimus je, srušivši se na zemlju, imao osvetnički plan: skupiti vojsku ljudi i sa njihovom pomoći stati pred boga i ubiti ga. Znajuci što privlači ljude najviše, ponudio im je moć. Prvo ju je ponudio sjevernjacima, a oni su ju prigrabili kao sirotinja kruh, i dopustili su da ih ona izludi. Od sjevernjaka su izluđenih nedugo zatim nastale dvije rase, deformirane i izopačene: Ghardani i Settašani. Sa te dvije rase, reci Mordu, susrest ćete se jednoga dana, a kad taj dan stupi, budite skloniji Settašanima, jer Ghardani su daleko zlobniji. Ghardani su ostali na sjeveru, dok su se Settašani spustili na jug Enzolarta, mnogo južnije od najjužnije Božje kule.

Ljudi oko najjužnije kule, kada im je Rimus ponudio moć, također su ju lakomo zgrabili, i također ih je ta moć zarobila. Ti ljudi postali su Rutzoni. Čim su to postali, postali su i Rimusovi robovi. Najkrvavija vojska koju je Enzolart ikada imao vidjeti.

Jedini koji nisu prihvatili moć bili su ljudi oko najzapadnije kule, i oni su stoga bili prisiljeni otići pod prijetnjom smrću od strane Rimusovih Rutzona. Oni su pobjegli daleko na zapad Enzolarta i ondje podigli tri grada: Erion, Gavo i Goth. Pod tim planinama nalazi se plin koji utječe na ljude i čini ih izopačenima, te im produžuje život a skraćuje tijelo. Opasan je plin u pitanju, a proteže se njegov utjecaj od Gava do Gotha. Taj plin ne čini ništa odraslim ljudima, već samo ljudskoj djeci.”

“A Erion?” upita Gossah vrlo tihim šaptom. Ovaj dio je kudikamo razumio, pa se daleko više zainteresirao.

“Pod Erionom se nalazi materijal za kojeg ljudski rod još čuo nije, a koji je Zigorsima izuzetno dragocjen. Taj materijal zove se eron, i u pitanju je kovina. Taj materijal štiti Erion od plina.”

“Tako su dakle nastale Eaa Zat'urne, Ghardani, Settašani i Rutzoni.”

promrmljao je Gossah, uvjeren da je upamtio svaki detalj Zigorsova govora. "A što je sa Zigorsima?"

"Zigorsi su živjeli tu odavno. Naš je mir oduvijek vladao ovim šumama, daleko prije no što je Rimus došao na zemlju. Nismo se pojavljivali pred očima ljudi, a bogovi su nas blagoslovlili Ajobbom i Zidom četrdeset i šest planina, kako ih vi zovete, pa da nas štite od dolaska ljudi. No taj mir poremetio je Rimus. Rečeno je: skupio je vojsku Rutzona i stao je prisvajati svaki pedalj Enzolarta, a sa Šumom tame nije bilo ništa drugačije. Prvi nas puta ugledavši, Rimus nam je pružio ruku savezništva, a mi bismo ju i prihvatili, no njegovi su Rutzoni stali napadati neke od naših ženki, te su općili sa njima, i plod svega toga bili su gnjusni Taorzi. Tako su Taorzi nastali. I silan se bijes u nama stao raspaljivati.

No dogodilo se da Rimus i sa Taorzima i sa Rutzonima nije imao dovoljno moći napasti bogove. Znao je odgovor tomu, no nije htio znati. Mislio je da će, kao Bellow Svjetlost, moći isisati moć iz naših stabala i sakupiti je koliko je sami bogovi imaju. I od Heza je pozajmiti moć htio Gausalus čarolijom... No ništa nije bilo dovoljno."

"Zašto?" Gossah upita, ne obazrevši se na ime Bellow, koje nije poznao.

"Zato što je bježao od odgovora, a odgovor je – i njega bi valjalo otkriti Mordu: Bogovi su jednaki Stvaraocima po snazi. No tri boga na jednog Stvaraoca su previše. Tri boga na četiri stvaraoca su previše... Ali tri boga na sedam Stvaraoca – tu bogovi padaju."

"Čemu su Stvaraoci služili?"

"Onome čemu služe i danas: nastojanju sa sruše bogove, ali i jedni druge. Stvaraoci mogu zajedno smrvti bogove, no njihovo zajedništvo je nemoguće održati. A želiš li znati tko su Stvaraoci, čovječe?"

"Želim!" Gossah šapne.

"Pamti, onda, i reci Mordu, pa neka po svom razboru čini: to su Mord Dur'agemski, Massor iz Bijelih prostranstava, Rimus, Neurij Mračni, Thargelion Kessyrski, Perp Rommirski, i Myron Kessyrski, čije je ime "Sveti"."

Gossah se začudi uvidjevši tu neobičnu kombinaciju imena. Većinu ih je od navedenih poznao. "Ne razumijem ništa!", rekao je. "Što je posebno u Myronu, ili u Perpu? Kako oni mogu biti ravni Rimusu?"

"Mogu, jer jesu. A ti ih podcjenjuješ jer nisi vidio što je u njima. Nisu ni oni sami u ovom životu, pa je to doista ljudska komedija promatrati. Myron Učenjak! Ha! Pa to je urnebesno, doista, čovječe!"

"Ali ja ne..."

"Nije ni bitno, Gossahu. Pamti dalje: Rimus je bio kralj Rutzona i opirao se činjenici da bez ujedinjenja sa Stvaraocima ne može pobijediti bogove, ma koliko moći skupio. Stanovao je ovdje mnogo stotina godina, baš ovdje, u

Naaru, Muru i Humi, i ponižavao je svojom prisutnošću nas i našu kraljicu. Mnogo puta sam se sam jedva zaustavio od napadanja te hule! Ali morao sam se zaustaviti... No ti ne razumiješ pravila, pa ću ti i to objasniti, a ti to objasni Mordu: Zigorsi, čovječće, ne mogu napadati nikoga. Kad bi smjeli, imali bi snage i bogove srušiti i zgaziti, no Zigorsi se ne bore. Jednostavno: ne smiju. Oni smiju mučiti na trenutak, ali to je radi pouke ili kazne. Ali napadati, bilo u samoobrani ili pukom napadnu – to ne. A razlog tomu... ostaviti ću da bude misterij.”

“Jasno mi je sada sve.”, rekao je Gossah, osjetivši u srcu buđenje nekakvog mira kojeg nikada prije nije osjetio. Taj mir bijaše topao, i činio je da se u njemu bude mnoga davno zaboravljena, no prekrasna čuvstva, među kojima je prepoznao i sjećanja na svoga sina Habora još dok je dijete bio i hodati učio, sjećanja na svoju ženu kada ju je prvi puta poljubio, i sjećanja na vlastito djetinjstvo. Mnogi zaboravljeni događaji... iz nekog ih je razloga sve pred očima vidio. “Što li se događa...?” tada je Gossah kanda prosvijetljen tiho upitao, a glas mu je drhtao.

“Nisi li valjda mislio da ću ti sve ovo reći sa povjerenjem da ćeš, kao čovjek što jesi, sve upamtiti i reći Mordu bez ijedne greške?”, Kap je upitao. “I, također: da ću ti to reći sa vjerom da, osim Mordu, to nećeš reći nikome? Ne... blagosiljam te upravo, čovječće, da budeš sposoban uistinu upamtiti svako slovo i svaku riječ što su izašli iz mojih usta. I također onemogućujem da išta od toga onima koji tog znanja nisu zavrijedili kažeš.”

“Ali...” Gossah izusti, no zadrhta tako jako da nije bio u stanju ništa reći.

“Ne... tiho budi, čovječće. Poslušaj ono finalno, najbitnije: Mordu reci sljedeće ime, ime onoga tko mu je saveznik i tko će mu pomoći obuzdati Rimusa, jer pristaje prekršiti ono što sam rekao: da Zigorsi ne smiju ratovati. A to ime jest: Erona.”

“Erona...”

“To je ime moje kraljice. To je ime na koje, kada sve bude oko njega bude padalo, gorbalo, treslo se i potapalo se, kanda bezdan i pakao postajući, Mord može računati da će mu doći u pomoć.”

“Bit će tako.”, Gossah reče. “Reći ću mu svaku riječ.”

“Znam da hoćeš.”, Kap odgovori. “No hajde: upitaj i ta dva pitanja što vidim da ti iz uma vire.”

Gossah ne upita kako ovaj zna da ga hoće nešto upitati, već reče: “Zašto se ne javlja nitko od ostalih mojih suputnika dok govorimo? I kako to da Rutzona nema više u Bergh Hivi?”

Kap kimnu svojom ćelavom deformiranom i neljudskom glavom, zatvori svoje crne oči na pitanje, te stane odgovarati: “Ne javlja se nitko od suputnika tvojih, čovječće, jer vrijeme je u mojoj moći i ono je upravo smrznuto. Za tebe mi

razgovaramo pola sata već, a za njih sam ja tek prošao kraj tebe bez da sam ti uopće i riječ rekao. Usporavanje vremena je u pitanju, i uništenje realnosti. No nije na tebi da shvatiš, i nemoj se truditi. A odgovor na drugo pitanje jest: Rimus je sam čekao na Morda Dur'agemskog godinama da se pojavi, pa je prvom prilikom poslao svu svoju vojsku na njega. Ne stoga da ubije Morda, jer zna da je to nemoguće, već da time ubije svoju vojsku. On ih se namjerno rješava, jer ne želi ih više. A ako bi silna njegova vojska što Mordu i učinila, to bi bilo samo povećanje Mordova iskustva sa borbom protiv Rutzona i Taorga. Ništa više. I vidim ti još jedno pitanje koje hoćeš upitati, ali na njega ću odmah odgovoriti: Rutzone je žrtvovao jer je Mordovim dolaskom uvidio kako ne samo da nakon toliko stotina godina ne postoje šanse da uz pomoć moći dođe do bogova, već i da ipak postoje šanse da se Stvaraoci ujedine. Kako sam rekao, Stvaraoci su nesložni, i lako se zamrže. Ali Rimus ipak hoće riskirati. Zato je sada Bergh Hiva slobodna: jer Rimus je otišao, vrativši nama naše, i maknuo je svoje zvijeri iz ovog svetog mjesta. A Erona je opet vladar. Rutzona ima nešto malo da je ostalo lutati šumom tame, no kako oni ne diraju nas, ne diramo ni mi njih. Dopuštamo im da žive.”

Gossah razmisli o svemu što mu je Kap rekao. Sve je sada shvaćao, ili se činilo da sve shvaća, osim jednog: “Ako su Perp i Mord Stvaraoci, a Stvaraoci se nužno mrže, kako to da je Perp toliko vjeran Mordu?”

“Vjernost Perpa Mordu nije jedini slučaj, čovječe. I Neurij je vjeran Thargelionu. I Myron je bio vjeran Mordu. No sljedeće je uzrok: Myron je bio vjeran Mordu kratko vrijeme, a onda su se posvadili. To je zašto što među Stvaraocima mora tako biti. Tako je trebalo biti i sa Neurijem i Thargelionom, no njih je vezao Hez da budu zajedno. I jednako je trebalo biti sa Mordom i Perpom, no njih je vezala sama kletva Perpa, a tu kletvu znat će se pod imenom: *Pjesma palog heroja*. Ta kletva veže tu dvojicu Stvaraoca u vječno prijateljstvo. Uviđaš li sada?”

“Ne, jer i Rimus može isto kletvom vezati sebe uz ostale.”

“Pravilno razmišljaš, čovječe, no opet krivo. Zaboravljaš da je Rimusov razlog vezivanja u tom slučaju mržnja spram bogova, a Perpov je čisto i istinsko prijateljstvo. Rimus bi mogao to učiniti, da, ali kada bi promijenio razlog. No kad bi promijenio razlog, tada on sam ne bi imao želje više svrgnuti bogove, već bi našao svoj mir.”

“A ovo je Enzolart...”

“Tako je, čovječe: Ovo je Enzolart. Ovdje nitko ne nalazi mir.”

“Shvaćam te sada, Kapi. Oprosti, molim te, onda Thoronu na prijestupu i otpusti nas. Okrenut ćemo vojsku i vratiti se svojim zemljama. Učiniti ću kako si mi zadao.”

“Bit će tako, no Thoronu nemam što opraštati, jer još ništa nije učinio. On je

trenutno čist, jer pokajao je sve što je imao pokajati. Ali Izdajnik mu je ime, jer mnogim će smećem zaprljati svoje srce u budućnosti. Radi toga ga kudim. No to je već stvar Thoronove savjesti, a svatko ima svoju, pa se tako i ti drži svoje, a ja ću svoje, a Thorona ćemo ostaviti da čini kako on drži da je najbolje. Uskoro ćete se probuditi, savez Erone i Morda bit će zapečaćen jednim darom vrlo vrijednim, kojeg ćeš predati Mordu. Taj dar imena je Zub, i u pitanju je oružje načinjeno od metala erona. Taj mač neće svome nositelju dozvoliti da umre, i upravo stoga pazi, čovječe, da Zub bude uvijek na tvojim leđima. Pazi: ne skidaj ga sa svojih leđa! Neka ga Mord skinе, kada stupiš pred njega. I spavaj sa njim na leđima, jer kažem ti: mnoge se strahote vrte oko tebe i mnoge će te htjeti ugristi. Budeš li skidao mača sa sebe, i hoće! Pazi se stoga, strogo. Obećajes li, čovječe? Jer molim te, ovo se ne tiče nikog drugog do li tebe. Ovaj dio ne moram ti reći, ali govorim ti jer te poštujem. Obećajes li?”

“Obećajem.” Gossah reče, niti sam ne znajući u potpunosti na što točno pristaje. U glasu i pojavi Kapovoj mogao je vidjeti štošta, a najviše suosjećanja. Kanda je Kap držao da se obećanja ipak Gossah neće držati, pa je stoga Gossah u njegovu glasu mogao osjetiti žaljenje.

Tada Kap reče: “Tada u redu, čovječe. Idi, i čini kako držiš da je najbolje!”
I sve ponovno prestane biti.

* * *

Ležahu svi ondje gdje su svijest i izgubili, upravo ondje na istom onom vlažnom lišću, a nakon buđenja prožimala ih je svakoga bol kroza čitavo tijelo, koja je pulsirala i pekla ih poput kakve stare opekline koja samo što nije prestala peći. Sve je bilo isto, pa čak i vrijeme oko njih, jer sunce se nije uopće milimetra pomaknulo sa onog mjesta gdje je i ranije bio, i gdje ga se između krošanja moglo vidjeti.

Toliko sve isto bijaše, štoviše, da Gossah pri otvaranju svojih očiju na istom mjestu ugleda kako pada čak i neki list za kojeg je bio siguran da ga je pogledom uhvatio prije no što je izgubio svijest. Kako mu je trebalo nekoliko sekundi da se prisjeti što se uopće u snu, ako je to san bio, događalo, te se trenutak kasnije prisjetivši svega, došao je do zaključka još dok je ležao tako ispružen na lišću da je razgovor njega i Zigorisa Kapa, pa čak i čitav taj susret svih njih zajedno, iako je trajao barem pola sata, zapravo trajao otprilike jednu sekundu. Taj zaključak duboko ga je potresao, jer Gossah na magiju – iako bi se promatraču to moglo učiniti ironičnim, s obzirom da je Gossah kroz mnogo nevolja prošao gdje je jedna od glavnih bila upravo magija – nije navikao. Stao se, dakle, znojiti od nelagode knez već u prvim sekundama nakon što je otvorio oči.

Nitko glasa nije ispuštao nekoliko trenutaka, niti se itko uopće pomicao. Sve što su svi redom činili bilo je mahnito udisanje i izdisanje zraka, što su činili kao da ih je netko gazio po prsima i nije im dao disati. Tresli su se kao lišće, što od iznenadne hladnoće, ali većma od straha, i tako tresući se su i zubima cvokotali.

No ovdje je sve tek još počinjalo, a to je uvidio Gossah onog trena kada je skupio snage i hrabrosti napokon se nalaktiti, u namjeri da odmah potom i ustane. No on nije ustao, već se još i srušio natrag na leđa, odgurujući se manijakalno nogama što dalje od onoga što je ugledao.

A to što je ugledao bio je mač.

Zub mu bijaše ime, a samo oštrica njegova bila je dva metra duga, dok mu je crna drška sezala i četvrt te duljine. Stajao je uspravno zabijen u zemlju pred nogama Gossaha, a izgled mu je bio tako veličanstven oku ljudskomu da je Gossah iznenada čim ga je vidio osjetio strah.

Svjetlost je izbijala iz čitavog mača, a ta svjetlost bila je plavičasta. Svjetlost koja je podsjećala na gotovo ugasli plamen vatre, no vatre plave poput svoda nebeskog, ili safira.

“Safir...” Gossah na tu pomisao promrmlja, jednom kada je uvidio kako je iracionalno bojati se mača. Čim je to promrmljao, pažljivijim pogledom uvidio je da se neki kamen – ili staklo plave boje? – vrlo sličan safiru nalazi optočen u balčku tog mača. Skupivši napokon hrabrosti, polako se odgurnuo rukom od tla i na koljenima prišao Zubu.

Tu je mač, kao da je u pitanju kakva božanska ikona, поближе pogledao, diveći se svakom milimetru tog majstorski izrađenog oružja. Iako je puhao među stablima vjetar, a mač je bio dugačak, taj vjetar svejedno nije ljuljao mač, i mač se nije gibao, već je stajao mirno zabijen u zemlji. Širina plosnate strane njegove oštrice bila je otprilike kao širina Gossahova dlana, dok je pak debljina oštrice bila na najdebljem dijelu debela kao Gossahov mali prst lijeve ruke.

Diveći se, Gossah je ustao i približio se maču. Dovoljno približivši svoje lice sječivu koje je isijavalo plavičastu svjetlost, mogao je osjetiti na svome licu da u pitanju nije bila puka svjetlost, jer puka svjetlost ne pruža osjećaj licu kao kad se lice približi vatri ili ledu. A Zub je takav osjećaj pružao. Ovdje je Gossah zaključio da bi netko kome bi se taj mač bez njegova znanja sakrio u odaju bio zasigurno svjestan prisutnosti mača, jer mač je toliko mijenjao čitavu okolinu, i nedaleko od ma koga da se Zub nalazio, taj netko bio bi Zuba svjestan.

Tu Gossah odluči drhtavim prstima obuhvatiti dršku mača, a kad se to spremio i učiniti, uvidio je da je drška obavijena nekakvim crnim materijalom za kojeg je u prvi mah pomislio da je posebno obrađena koža. No napokon dotaknuvši prstima dršku i osjetivši iznenadnu povezanost sa mačem, što je podsjećalo na trenutak kada se dva magneta spoje, i osjetivši materijal i njegovu mekoću, te prošavši prstima po dršci skroz do jabučice, gdje se nalazilo ono što

je podsjećalo na safir, Gossah je zaključio kako drška ipak nije obavijena nikakvom kožom, već da on materijala ne poznaje. Pak što se ticalo onog plavog kamena, dotaknuvši ga i pobliže ga pogledavši, došao je do zaključka kako to ipak jest safir optočen u jabučicu.

I to je bio Zub, a njega je Gossah promatrao i doticao (u pogotovu jabučicu) dižući ruku iznad svoje glave, jer taj mač bio je ogroman, kao za gigante iskovan.

Negdje tada već su i ostali bili na nogama, no kako je onaj san njih pogodio na drugačiji način, pruživši im drugačiju vrstu stresa i straha, oni nisu ni najmanje pažnje pridavali Zubu i Gossahu što je pred njim stajao, već su teturali unaokolo tresući se poput prutova, ili kao da ih je maloprije grom stresao, a većina ih je i mrmljala nekakve besmislice.

No Gossah je polako dolazio k sebi. Kap mu je objasnio sve, i blagoslovom tog Zigorsa Gossah je upamtio svaku riječ njegovu, a svaku je tu riječ kanio prenijeti Mordu. Putovanje stoga nije imalo smisla odgađati.

Gossah stoga zgrabi Zubov balčak i, pomučivši se uopće podići toliko oružje, on iščupa Zub iz zemlje i odmjeri ga u svojim rukama.

“A korice...?” promrmljao je tada, prisjetivši se da mu je Kap rekao da ne smije skidati mača sa svojih leđa. S obzirom da nije imao korice za takav mač, jedino što mu je preostalo bilo je da Zub umota u kakvo platno i tako ga ponese...

No onda je pružio ruku iza svojih leđa i nešto opipao, što ga je iznenadilo: korice Zuba već su mu bile privezane za leđa.

Nasmiješivši se uvidjevši murdost Kapi, on je kimnuo glavom i, još jednom opipavši korice na svojim leđima da uvidi kako se točno ubacuje u njih mač bez da ih se mora skidati, uzeo i spremio u te korice mač.

Sada sam spreman, pomislio je. I bio je u pravu.

Poglavlje 37

Morrysi su trebala dva i pol dana da dijete na svijet donese, a kada se to najzad i zbililo, još dva su dana morala proći prije nego je ona zaključila kako ima snage iz brodske kabine prvi puta izaći. Kako su Mordu Učenjaka Alakon i mistik Jarez objasnili u onim trenutcima kada je posjećivao Morrysu u njenu porođanju, dijete je bilo nešto veće no očekivano, pa se samim time stvar zamrsila, ali strpljenje (to bijahu riječi Alakonove) je vrlina mudrih, a požurivati bogove u njihovim djelima takvim se ipak ne bi moglo nazvati.

Bogovima Mord nije vjerovao jer ih je štoviše i prezirao svim svojim sepstvom još otkako je je radi Gausalusa ostao bez Neurija i Thargeliona, ali Alakona je i Jareza poštivao, pa ih je poslušao i bio što je strpljiviji mogao. Doduše, dok je Morrysta rađala Mord nije mogao izdržati niti samu pomisao na to da on nije od nekakve, ma kakva god da bila, pomoći u svemu tomu, pa makar joj samo donosio i vodu kad ožedni. No Alakon mu svejedno nije dopuštao da čini išta, pa čak ni to sa vodom, jer kako je tvrdio, majci tokom rađanja ne valja unositi u tijelo ništa, pa ni vodu.

Upravo stoga, dok se sve to odvijalo tokom ta dva dana, Mord jedva da je u Morrysinu kabinu i ulazio.

No, dva su dana u konačnici ipak prošla, i u zoru trećeg dana Jarez je poslao po Morda, jer naime dijete mu se rodilo. U pitanju je bilo žensko dijete, što je značilo da joj je ime, kako je Mord obećao, bilo Alvera, i bilo je kudikamo veće od mnogih novorođenčadi što ih je Alakon za života imao prilike vidjeti.

Na ulasku u kabinu, unutar koje ga je maleno novorođenče u Morrysinom naručju čekalo, Mord je mislio da će trenutci koji slijede biti najsretniji u njegovu životu. Kako je koračao spram Morrystina kreveta, u sebi je on osjećao čitav jedan vrtlog kojekakvih starih čuvstava koji su godinama bili zakopani u njemu, a koji su se sada stali buditi, i on nije mogao a da ne pomisli: *Ovo čemu prisustvujem, sveto je.*

No, on se iznenadio kada se najednom dogodilo nešto potpuno drugačije: ugledavši svoje dijete, Mordu se dijete stalo gaditi.

U pitanju je bilo zgužvano, ružičasto i krhko stvorenje, prilično mekano i u početku prekriveno sa mnogim bijelim i sluzavim izlučevinama, sa žilama koje su mu se kroz tanku kožu mogle bez problema vidjeti. Zavorenih očiju i

sklupčano uz Morrysu koja ga je držala.

Stvor, bila je Mordova prva pomisao. Stvor kao plod mene, otpadnika. Gadno stvorenje koje se može povesti za svojim još gadnijim roditeljem i završiti kao još tripud gadnija pojava, ubojita, pohotna, nemoralna i zlobna...

Jer je tako loše mislio o vlastitu djetetu, Mord je samoga sebe iznenada stao mrziti kao nikada prije. Ni onda kada je osjećao grižnju savjesti nakon što je ubio Tarroba nije se toliko mrzio, ali opet – prestati misliti tako loše o tek rođenomu djetetu nije mogao.

No zašto je to tako? pitao se, krivo držeći kako odgovor vjerojatno nikada neće pronaći, jer naime pronašao ga je već sljedećeg trenutka: To je tako, zaključio je, kanda prosvijetljen, zato što poznajem čovjeka. Ja znam kakva zla čovjek činiti može, a Alvera – vidi je, tako malenu i naizgled bezopasnu! – također je čovjek. Još prije no ja odem, ona će zasigurno činiti nezamisliva zla na ovome svijetu, i mnogi će radi nje patiti. Mnoga će lica drsko popljuvati i mnogo će dobroga uništiti. Ona, moje dijete... Dođe mi da pomislim: vrijedi li je onda zaštititi u mladosti, kada znam kakva će joj starost biti?

Dogodilo se dakle da je Mord osjetio ono što s vremenom svaki kreator osjeti: kritiku spram vlastitog djela. Mnoga su djela loša, i stoga kreator često dođe do pomisli "A zašto bih svijet opterećivao sa još jednim smećem: mojim smećem?", i onda svoje djelo čak i u vatru baci. Isto, pa čak i ovo sa vatrom, osjećao je Mord.

Evo, Mord je držao, ta najmoćniji sam gad na svijetu. Što mi je sada postati Velikim Pukovnikom i zapaliti sve? Zapaliti Morrysu, Alveru, Jareza, Alakona, Perpa... Smrviti u prah čitav Enzolart, isušiti more između Enzolarta i Hil'guma i poći do Hil'guma te ga naglavce preokrenuti? U sljedećim tisućama godina učinit će se tolika zlodjela da mi se i sada upravo vraća. Ne bi li stoga i dobro djelo bilo spriječiti sve te tisuće godina ubojstvom svih živih danas?

Sve to Mord je mislio ne odajući ni najmanje znakova da misli na taj način. Svi oko njega koji su ga vidjeli držali su kako on mora da je veseo, a ne tmuran. Smiješili su se oko njega svi, u ma koga da je pogledao. Čak se i čitavo ono raspoloženje među silnom vojskom koje je govorilo da vojnici sve manje poštuju pukovnika popravljalo, i Mordu je zato što je dobio dijete počelo rasti ime među njegovim ljudima.

Sve se popravljalo – no Mord je gubio tlo pod nogama.

A to se zbivalo iz jednog drugog, daleko dubljeg razloga od onoga za kojeg bi promatrač pomislio da je posrijedi, a taj razlog dijelio se na dva dijela, od kojih je tek prvi Mord bio spreman prihvatiti: prvi, dakle, razlog bio je taj da je Mord namjerno skupljao toliki prezir spram društva oko sebe da volja kojom će pokušati učiniti onda da njegovo vlastito dijete bude bolje od tog društva nije mogla drugo no rasti. Što je više mrzio neuspjeh kojeg je vidio oko sebe, to je bio

spremniji da pođe ka uspjehu. Taj prvi razlog Mord je bio spreman prihvatiti jednom kad ga je shvatio.

No drugi razlog niti je bio, kako je rečeno, spreman prihvatiti, niti mu je on uopće pao na pamet: kamate koje Hez traži poradi Gausalusa često znaju biti toliko gnjusne da Hez ne preže ni od čedomorstva. S obzirom da je Alvera rođena da bi umrla mlada samo da bi time Mord patio, jer učinio je strašnu grešku sklopivši dogovor sa Hezom, instinktivno je Morda tjeralo da namjerno preuveličava svaku, i najmanju manu tog djeteta, kako bi se time vezao za njega što manje, i kako bi im naposljetku rastanak bio što bezbolniji. To Mord nije znao, ali toga je bio na dubljoj razini bolno svjestan.

Upravo stoga, dok je oko njega sve cvjetalo i svaka se usta širila u osmijeh, Mord se povlačio sve dublje i dublje u sebe, tražeći oslonac i odmor kako bi u miru smislio plan. Čemerom i tamom je zatvorio vrata sebe, a on je ostao unutra, spreman ne izaći dok ne nađe rješenje ako treba i vječno.

* * *

Nijedan čovjek ne hoda zemljom bez razloga, ali razlog nije nešto što čovjek ne može promijeniti. Ta misao bila je misao vodilja iz Mordova jada.

Na Mordu je bilo da shvati kako ne samo da trud svim silama učiniti od nekoga dobru osobu može tu osobu spasiti od bivanja zlom, već i kako sam dželat što stoji nad tom osobom, uvidjevši da je ta osoba dobra, možda (dapače sigurno!) čak i ne zamahne sjekirom.

To je govorilo – ali to je i dalje bilo daleko od Mordova shvaćanja – da je Alvera, iako je zasigurno bila pod krvničkim i osvetničkim okom Heza, ipak mogla biti spašena. Vrlo teško, gotovo nemoguće, ali ipak jest.

Dok je tako Mord razbijao svoju glavu crnim mislima, Perp je tih dana što su uslijedili umjesto njega provodio vrijeme uz njegovu kći i ženu Morrysu. Perp je uviđao kroz kakve patnje Mord prolazi, pa mu je odlučio biti za to vrijeme od koristi što je više mogao.

“Oporavit ćeš se odmah, Morrysa”, govorio je on Myronovoj zlatokosoj sestri dok su hodali plažom na rubu većinom raskršćene šume gdje su već bile podignute mnoge (nekoliko stotina njih) kuće jednostavne izrade unutar kruga od drveta koji je predstavljao ono što će kasnije postati palisade. “Vjeruj, mojoj ženi nije ni mjesec dana trebalo da bude u potpunosti spremna i da trči ako treba, i radi sve što je i prije poroda mogla.”

“Da, vjerujem ti, Perpe.” Morrysa je rekla noseći u rukama u malu dekicu umotano novorođenče. Hodala je ona u svojoj debeloj halji poradi enzolartskih jakih vjetrova, a ta halja bijaše smeđa i vrlo gruba tkanja. Pak je dekica djeteta

bila jednake boje, a doista je i bila izrađena od istog materijala. Alvera je malena spavala, a glavu je privila što je bliže mogla Morrysi iz koje je isijavala ljudska toplina.

Perpu prizor bijaše neobično drag, kao što bi i svakom drugom čovjeku. On je uživao šetati u predvečer pod vedrim nebom tako kraj Morryse, a doista je za njega u pitanju bila i čast. Ono što je Mord priznao Perpu i što je za Perpa, iako je odbio to pokazati, bilo strahovito i ponižavajuće, a što se ticalo Mordova odnosa sa njegovom ženom Alverom, i za što bi promatrač mogao pomisliti da Perp nije oprostio Mordu, sada je u Perpu, dok je šetao kraj Morryse i Mordove kćeri, štoviše, izazivalo neka nova čuvstva, kojih prije svjestan nije bio, a koja su bila i više no pozitivna, takoreći: čuvstva oprosta, mira i ljubavi spram svega.

Moglo se reći da su okolnosti na neki način Perpu otvorile oči, a on, kakav je već bio, gledao je tim očima, za razliku od Morda, na vrlo pozitivan način. On nije vidio Alveru kao budućeg zlobnika, već kao budućeg dobročinitelja. Morrysu nije vidio kao majku zla, već dobra. Za razliku od Morda, koji nije primjećivao veselje oko sebe, on je vidio svaki pedalj svjetla i mogućnosti ljudi da čine dobro oko sebe, i doista je čak i svjedočio činjenju tog dobra!

Sretan je čovjek Perp bio. Sretan poradi sreće drugih oko sebe. Ma kakva zla on sam prošao, i ma koliko mu učinjena zla najbolji prijatelji priznali, jer on je bio spreman oprostiti, a još više i živjeti u duševnom miru nakon toga.

“Tvoja žena, Perpe... Alvera, rekli ste Mord i ti da se zvala.”, rekla je Morrysa pogladivši glavu svog usnulog djeteta. Na spomen Perpove žene, poradi toga što su se odmah u njoj probudila sjećanja na Mordovo gadno priznanje, smiješak je sa njena lica nestao. “Reci: kakva li je ona osoba bila?”

“Alvera...”, Perp je započeo, kao što bi započeo kakav pjesnik što svoje stihove nikada ne zapisuje, već ih uzima iz srca, te ih nakon čitanja ondje vraća da počivaju. “Ona je... kao osoba...”, rekao je pogledavši u nebo, “rekao bih... Najiskrenije: ne znam.”

“Kako to?”

“Slušaj, Morrysa: davno je bilo kad sam zadnji puta ugledao tu djevojku. Mnogo je od onda prošlo. Jedva da joj se i glasa sjećam...” rekao je.

“No, ne razumijem...”, Morrysa je zbunjeno rekla i zastala bosih stopala na mekom pijesku gdje su donedavno ležali mnogi mrtvaci, ali su oni u međuvremenu sklonjeni. “Kako se ne možeš sjećati? Kako...?”

“Vidi... Ono što ja sada osjećam i što sam prije osjećao razlikuje se. Ljubav se, kao i sve, kada joj dode vrijeme sahranjuje. Ona živi vječno, da, ali živi vječno daleko od razuma. Ondje, u srcu, rekao bih. Zato je se ne sjećam. Jer kada bih je se sjećao, svakog njenog detalja, onda, bojim se, potrošio bih sve sjećanje, i više ga ne bi preostalo... A toga ne želim. Upravo stoga, Morrysa: ja znam da i dalje pamtim sve u vezi nje, ali ne dopuštam samome sebi da to pamćenje vidim.”

“Ali zašto?” Morrysa je upitala, zaintrigirana neobičnim govorom Perpovim. Nije razumijevala da bi netko svjesno mogao nekoga, i to u pogotovu ako tog nekoga ljubi, htjeti zaboraviti. Ona je Morda ljubila, možda ne žestoko kao prije, ali ipak jest, i bilo bi joj nemoguće zaboraviti joj tog čovjeka. *Kako li onda Perp to čini?* pitala se.

Perp je odvojio nekoliko trenutaka da objasni samome sebi na što misli i nađe time najbolji način da objasni Morrysi svoje misli. Dok je stajao, držao se za svoju ranjenu i povijenu ruku, i nije gledao sve vrijeme dok mu se odgovor nije ukazao pred očima:

“Slušaj”, rekao je, “ne želim potrošiti svoje sjećanje na Alveru jer onog trena kada budem išao umrijeti, ja neću htjeti vidjeti ništa drugo pred očima do li nje. I upravo zbog svih ovih godina tokom kojih je se nisam sjećao doći će preda me i ja ću je vidjeti. Tokom tih posljednjih trenutaka, da, jer takav mi je plan.”

“Doista neobično...” i dalje nerazumijevajući, no poštujući misli tog čovjeka pred sobom, Morrysa je promrsila. Oni su nakon toga nastavili pješaćiti bez riječi, ali ipak u toj tišini uživajući.

Jarez je, pak, naslonjen na drvenu ogradu lagano ljuljajućeg broda promatrao te dvije prilike sa pola strelometa udaljenosti, koje njega primjećivale nisu, i tako naslonjen i promatrajući njihov spori hod razmišljao je o Mordu i Magisu. Više, dakako, o Mordu no Magisu, jer za razliku od ostalih, on je uviđao da nešto sa Mordom nije u redu.

Bilo radi vlastite krivice pred Mordom (jer on je bio taj koji je Morda, Thargeliona i Neurija upoznao sa destruktivnom magijom i doprinjeo uništavanju njihovih života poradi toga), bilo radi vlastite sposobnosti opažanja onoga što je drugim očima skriveno, Jarez je jasno mogao osjetiti gotovo sve što je Mord osjećao.

On je uviđao da Mordu kći Alvera nije po volji, a nije po volji ne iz razloga što on nju ne voli, već što ju želi što manje voljeti, tako da ga što manje boli kada dođe vrijeme rastanka. Jarez je također uviđao i Mordovu tugu spram svih svojih zlodjela – od ubojstava, do oskvrnjavanja žene jednog od svojih najboljih prijatelja – bez obzira što su mu baš svi oko njega ta zlodjela oprostili. Niti jedan vojnik nije spominjao onih preko tisuću ubijenih vojnika kojima je upravo Mord oduzeo živote, pa niti živa braća od nekih poginulih a što su sada bila među vojnicima nisu govorila o Mordu kao zločincu jer im je braću oduzeo, a niti su to činili očevi, pa ni sinovi. Znali su svi – svi redom – ma koliko među njima bilo onih koji su znali nešto manje, jer neki su bili svjesni činjenica manje, a neki više, da Mord drugačije nije mogao, i da im je ovo bio jedini izbor, dakako, kraj onoga da nikoga uopće ne bude. I Taorzi, i Rutzoni, pa i sam Mord mogli su poubijati sve redom, pa da nitko ne ostane osim njih živ. Netko od te tri strane mogao je to učiniti bez problema, ali ipak je nadvladao Mord, a kako je

nadvladao, pokazao se i kao najpošteniji, jer ipak nije poubijao sve, već samo neke. Ostali bi zasigurno poubijali sve. Dakle, zahvalni su imali biti vojnici, a i bili su, doista, ma koliko ona šaćica stražara od neku noć govorila protiv Morda, jer ti stražari dio su manjine, a usto i nisu u potpunosti bili protiv Morda. Oni su mu zamjerali, ali i dalje su bili u svakom trenutku spremni dati svoje živote za njega, jer on je njihov pukovnik, a oni su njegova vojska. Ujedinjeni pod Troje božanstava i kraljem Hinnorom.

Jarez je, stojeći pod vjetrom koji mu je mrsio dugu kosu i bradu, to sve znao, ali njegova pogrbljenost dok je sve to shvaćao nije se ispravljala, i on kanda se svejedno činio u kakvom ljudskom jadu.

Moj brat Mord pati. A kako i ne bih onda jadikovao? mislio je Jarez na to. *Ma kad vidim da pas kojeg ne znam na ulici pati, ja osjetim sažaljenje i pohrlim u pomoć, a kako ne bih sa Mordom, koji je toliko u mojim očima iznad svih! Ali kako, kada mi on ne da pristupiti? Kako!*

I ljuljao se brod pod Jarezom i škripala su natopljena i nabubrena debla, a na daskama morskom vodom opranim čuli su se mornarski koraci. Sve to Jarezu se gadilo, ali broda nije imao namjeru napuštati. Za razliku od već pola preživjele vojske, koja si je mnoštvo kuća na obali podigla, on nije imao takvih želja. *Vjerojatno ću i umrijeti na ovom brodu, mome prekrasnom domu,* pomislio je i kao očinski pogladio grubu dasku ograde, te se blago nasmiješio, *kada već nisam umro u boju sa zlobnim demonima. Zlo, bogovi, zlo teško je u svim tim jadnim bićima...!* mislio je on, dopuštajući hotimice da mu misli tako lutaju u bestemeljne svjetove, gdje ništa reda svoga nema. *Zlo su, i upravo stoga, evo sada, ja, jedan od budućih gospodara Magisa, grada znanja (jer učiniti ću zajedno sa Mordom riznicu sveg znanja od tog napuštenog grada!), zaklinjem se da će umjesto "demoni" odsad svagdje za gamad enzolarstku protiv koje se borimo pisati "Zlobnici"!* Doista, ima da tako bude, pa kada mi ne možemo, neka ih budućí naraštaji popljuvaju radi toga.

Dok je tako razmišljao, Jarez se sjeti da u ruci drži i malenu bočicu travarice, koju je čitav dan već ispijao, a evo je već i mrkla večer skoro pala. Uvidjevši, dakle, tu bočicu, on ju prinese ka ustima i ispije i zadnja ona četiri duga gutljaja što su u njoj preostala. Travarica mu ne učini dobra, ali opet: ni ne ispijanje travarice nije bilo od koristi.

Bio je dakako pijan, a to je promatrač mogao zaključiti odavna. Ujutro se kanda išao napiti iz sreće poradi rođenja Alvere, da to na neki svoj način proslavi, ali kako je došlo podne, a sada i večer, sve više pio je ne radi Alvere, koliko radi problema oko njega. Tako alkohol djeluje: čovjek često pije radi veselja, a završi u blatu, vrlo tužan i posramljena obraza.

Jarez tada stane pjevušiti:

“Ako ima, mlada moja ljepotice,

*ako nade ima...
No kako nema, reći ću ti, ljepotice:
smrzla srce je moje, ledena, ledena zima...“*

Iza sebe začuje kako mu se neki bat koraka približava, no on je zaključio da je to neki mornar koji tek prolazi, pa će i skrenuti ubrzo, pa se stoga nije obazirao na to, već je nastavio tiho bez sluha, poput svakog drugog pijanog čovjeka pjevšiti:

*“Ali, gle! Ali, gle! I sunce jednom mora doći!
A vjeruj, srce moje, istopljen snijeg će biti,
i tuga sva će proći,
a mlada će se ljepotica tebi u zagrljaj vratiti...“*

Onaj bat koraka kojeg je čuo da ide u njegovom smjeru nije skrenuo sa puta, već mu priđe na tek nešto više od metar iza leđa, i tu se zaustavi. Način na koji se ta nepoznata prilika zaustavila, a za koju Jarez nije mogao znati koja je jer joj je bio leđima okrenut, govorio je Jarezu da je u pitanju prilika jednog od najmlađih mornara, koji mu je prišao da mu poruči nešto bitno, ali čiji je strah bio toliki da je držao da mu je bolje šutjeti. Jarez je pustio da prođe nekoliko sekundi, držeći kako će ga to zabaviti, ali kako ga je samo iznerviralo, on je ispustio lijeno i produženo: “Što je?”

“Gospodaru”, reče prilika, na što, čuvši joj glas, Jarez uvidi kako je bio u pravu. “Gospodaru...”

“No, reci?” Jarez upita i okrene se spram mladića.

Mladić u suštini ne reče ništa osim niza mucanja (jer eto, Jarez je bio toliko sretan čovjek da je za glasnika dobio čovjeka ne samo uplašenog raznositi vijesti, već i mucavog također), no dogodilo se da nije ni trebao, jer njegova je drhtava ruka pokazivala sve vrijeme na jednu točku daleko iza sebe, a koja se između dva broda sa svojim masivnim nadgradnjama vidjela kao mali dio mora i njegova obzora.

No, suprotno očekivanom, taj dio morskog obzora nije bio prazan, kako ga je Jarez običavao vidjeti, ili kao u ovom slučaju, s obzirom da je bila večer, samo dio mraka. Ovaj puta obzor je bio ukrašen mnogim treptavim izvorima svjetlosti, koji su se konstantno ljuljali gore – dolje i lijevo – desno.

I tako pijanom Jarezu je bilo bez problema shvatiti da su u pitanju mnoge uljanice na nekom brodu koji im je iz velike daljine prilazio poskakujući na visokim valovima. Ako su svi redom sretni ljudi: brodu koji nije pripadao nikakvim neprijateljima.

* * *

“Gospodaru Morde, dolazi nam brod ususret!” poručio je još tog trena neki mornar Mordu koji je sjedio nedaleko od svoje kabine u brodu na onoj istoj stolici gdje je prije sjedio Neurij kada je trajala bitka a on nije znao što činiti. Iz istog razloga na toj je stolici sada sjedio i Mord, dok je pred njim plesao plamen svijee što je sa stola nagorjevajući tjerala tamu.

“Ta brodova je mnogo. Kao da je važna ta vijest...”, Mord je rekao nezainteresirano i kanda pijana glasa, iako nije bio pijan ni najmanje, već tek umoran i izmučen mnogim pitanjima. “Ostavi me u miru da sam sa sobom riješim neke stvari...”

Odgovor Morda mornara na trenutak smete, no ovaj mornar nije bio ni približno sličan onom Jarezovom, već je ovaj bio uporan: “Nije od naših, gospodaru! Kažem vam: neki brod sa istoka dolazi ka nama, sa otvorenog mora. Procijenio je mistik: manje od deset kilometara je udaljen.”

“Hil'gumski?” Mord je sada, živnuvši, podigao pogled ka mornaru. Mornar je tada imao prilike, iako je ovaj sjedio pogrbljen sa rukama u krilu, vidjeti u očima Morda Dur'agemskog kako se ovaj ipak nije predao svim svojim jadima, i kako je i dalje spreman ići dalje: ma gdje to dalje bilo. Držao je mornar da Mord nije u dobrim odnosima sa ljudima iz Hil'guma, te da se sprema u tom slučaju na sukob s njima. *Vjerojatno je kralj poslao nekoga da pukovnika smijeni*, mislio je mornar. *Ne vidim drugog razloga takvom oprezu u pukovnikovim očima.*

“Ne zna se ništa. Noć nam da vidjeti samo svjetla uljanica. Ništa više.”, napokon mornar odgovori. “No, mistik pretpostavlja kako jest hil'gumski, jer osim nas i Hil'guma, nitko drugi ne plovi morem. A demoni, znamo, ne mogu...”

“To je istina.” Mord reče i ustane. Način na koji je ustao učinio je da je mornar pomislio kako je ovoga nagla promjena situacije jednako naglo pomladila. Kao da Mord propada ako se ništa ne događa oko njega, a opet se uzdiže i napreduje ako je nekome potreban. Taj zaključak mornar nije znao bi li prihvatio, jer sam je svjedok bio Mordovu padu zainteresiranosti i volje nakon što mu se kći rodila. *Svojoj ženi i kćeri on je potreban, ali ne prilazi im...* mislio je mornar, zbunjen svime time.

Mord bijaše odjeven u potpunosti. Nosio je i kožne čizme, i lanene hlače, kao i lanenu košulju i kožun preko toga. Čak mu je i zakopčan kožun bio, što je mornaru dalo naslutiti da ovaj kao da je očekivao posjetu. Ili je možda planirao negdje otići?

Mord popravi rukave, izravna kožun te dovede u red bradu i svoju kratku kosu. Ni više ni manje već pukovnički izgledao je Mord.

Već sljedećeg trena, Mord reče mornaru: “No, idemo.” I oni izađu iz

prostorije obasjane svijećom, te pođu hodnicima do palube.

Izašavši na noćni zrak, gdje ih obasjaju mjesočina i par gorućih uljanica obješenih za nadgradnju i jarbol, mornaru i Mordu ususret priđu Jarez i Učenjak Alakon, oboje u debelim habitima.

“Pojavio se na obzoru prije nekoliko minuta”, javi se Jarez govoreći o brodu. “Držim da dolazi iz Hil'guma.”

Je li moguće da dolazi moj brat Myron? Mord se tada priupita, najednom se zaželimši vidjeti tog čovjeka. *No nemoguće je; Myron je u zatvoru. I ostat će ondje još dugo vremena...* Pomisao na Myrona u isto je vrijeme natjerala Morda da se sjeti njegove sestre, spram koje je zadnjih dana bio nekako suviše distanciran poradi njegove sumnje u njihovu kći. Točno u tom trenutku on obeća samome sebi: *Ne, neću više da mi se pedlja srce udaljava od kćeri i Morryse. Napokon, dao sam riječ i Myronu da ću biti tu uvijek za njih. I neću sumnjati više...*

Doista je neobično bilo koliko je Mord poštivao Myrona, kada je sam spomen njegova imena tjerao Morda na pravi put.

“Možda je Njegovo veličanstvo?” Alakon priupita.

“Nemoguće.”, Jarez mu odgovori. “Kralj bi prvo čekao da se netko od nas vrati, jer ne zna jesmo li poginuli i, naposljetku, može li se uopće doći u Enzolart.”

“Prije bih rekao da je bankar, ili netko njegov.”, reče Mord. “Dužnici smo mu.”

“Moorz?”, Jarez upita, a u njegovim očima ne zasja neprijateljstvo spram tog čovjeka, već dapače neka vrst nostalgije. “Moguće je. Bogovi, ako je on, tada će zatražiti vlasništvo nad pola Enzolarta...!”

“I više.”, Mord dometnu, te se okrenu spram daske što je spajala palubu i plažu. Prije no što je pošao do daske, prišao je jarbolu i skinuo jednu goruću uljanicu sa njega (koja je inače visjela na nekom tankom lancu), te je sa tom uljanicom na lancu pošao do daske, usput rekavši Jarezu: “Ima stotinu brodova ovdje. Ako ne budemo signalizirali gdje da dođe, Moorz ili ma tko bio u tom brodu, poradi mraka će se zabiti u nekoga.

“To je pametno.” umjesto Jareza, rekao je Alakon, i njih su troje pošli zajedno sa ona dva mornara preko strme daske na plažu.

Ondje su u daljini imali vidjeti dvije prilike kako im plažom prilaze iz mraka sa juga, a za njih su znali da su Morrysa i Perp, no nisu se na njih suviše obazirali.

“Ti, Alakone, znaš signalizirati.”, Mord reče, žarko vjerujući da je istina ono što govori, jer u suprotnom su u gadnim problemima. “Evo ti pa signaliziraj.”

“Da, naravno...” Alakon prihvati uljanicu i pođe plažom spram juga, što je mogao dalje od najbližih brodova, te stane mahati uljanicom kako je već on znao. Uvidjevši to, Mordu padne kamen sa srca, jer doista nije bio siguran zna li

itko od svih silnih tisuća ljudi uopće signalizirati brodovima. On sam nije znao; pa zašto bi onda i drugi?

Brod što je prilazio očito je vidio i shvatio Alakonove svjetlosne signale. Da nije bilo tako, Mord je držao, on bi bio prisiljen upotrijebiti magiju i sam poći do broda. Ovako mu je bilo draže, jer uvijek kada bi koristio magiju, šanse da nekome učini usput i našao bile bi ogromne.

Morrysa i Perp pridu okupljenima, a svima njima ubrzo je prišlo i desetak vojnika koje je zanimalo što se događa, ali nitko ne reče ni riječi. Jedino Morrysa sa smiješkom pride Mordu, jer bilo joj je drago vidjeti ga napokon tako punog života, te mu preda u ruke malu Alveru, a on to novorođenče primi sa još većim smiješkom, te tako oni ostanu čekati brod.

Dok je brod prilazio slijedeći Alakonove upute, Mord nije ni trena odvajao pogleda o Alvere. Ona je sada bila budna i upitno je gledala u Morda, onako kako samo djeca znaju. Pokazivala je zaintrigiranost spram čovjeka u kojeg je gledala. *Tko li je ovaj čovjek?* pitala se. *I je li tu da me štiti, ili da me satre?*

A odgovor na posljednje pitanje vrtio se u samom Mordovom umu: *Da, na onoga tko ti samo pomisli našao učiniti, podići ću čitavo ovo more i satrati ga njime. Enzolartom ću ga zgnječiti. Ma bio taj tvoj neprijatelj i sam Oba, za tebe ću se stati rvati i neću se koraka povući...*

Alvera kanda je znala što Mord misli, pa je u svome umu upitala: *Oče, a možeš li ti to učiniti?*

Mordov smiješak, dakako, govorio je sve.

Jer, napokon: On je Mord Dur'agemski.

Onaj komu se on zamjeri bolje da ni rođen nije.

* * *

Učenjak Alakon usmjeri brod na pravi put, i brod ubrzo pogura svu silu valova morskih ka obali, a i poljulja najbliže brodove poradi svoje masivnosti, ljudi se odmaknu što su dalje mogli, a brod se tada toliko približi da zaruje po pješčanom dnu plicaka, a valove pred sebe potjera tolikom snagom da smoči pola plaže.

Prođe desetak sekundi, začuje se nekoliko ljudskih nerazumljivih povika, a onda iznenada, vrlo glasno stane zvečati lanac sa sidrom kojega su ovi sa broda pustili da slobodno padne u vodu. Doticaj teškog čeličnog sidra i vode rezultirao je time da je pola palube završilo poprskano, a brod ostao opasno se ljuljajući na ionako nemirnom moru čija se površina pjenila.

Mord još bliže privine svoju kći kraj svojih prsiju, a uhvativši se kako očekuje da iz broda izađu kojekakva stvorenja, osjetio je da mu se napinju mišice ruku,

dok su mu oči sve bjesnije gledale spam broda. Kada mu je Morrysta nježno dotaknula nadlakticu skrivenu ispod kožuna, tiho je zajaukala i povukla ruku, jer osjetila je da je Mord vruć kao usijani komad žari.

“Morde...!” ona reče, pobojavši se za svoju kći.

Mord shvati što se dogodilo, pa se brzo smiri, kao da se ništa nije dogodilo, i iskreno ispriča, ali dodaje kako djetetu nije ništa, jer on ga je naime sve vrijeme štutio.

“Znam da si štutio Alveru, ali ne opominjem te radi toga već radi tvoje bezrazložne brige. Ne brini, sve će biti u redu...”

Još dok je Morrysta govorila, sa poluosvijetljene palube tog novog broda podigne se nekakva široka i duga daska, te ona sklizne kao da ju netko gura sa palube, ali ne ispadne sa broda, već joj se jedan kraj zabije u pijesak, a drugi ostane na palubi. Širina te daske bila je oko tri metra, dužina desetak, a debljina malo manje od pedlja. U pitanju je bila daska po kojoj će se hodati kada se bude išlo u brod, ili odlazilo sa njega.

Na vrhu daske, koji je gore na palubi broda bio baš ondje gdje nije bilo nikakve brodske ograde, Mord je mogao sada ugledati dvadesetak pognutih prilika. Ispitavši stabilnost daske i uvidjevši da nije suviše strma, neki se mornari napokon počnu spuštati njome sa broda. Mornari se nisu razlikovali od Mordovih, pa je tu Mord odmah zaključio kako su to i dalje kraljevi ljudi, te se čak i smirio. Prva dvojica što su se sa palube spustila odmah su mu prišla, očito znajući tko je on, a jedan od njih je rekao, nastojeći biti služben, iako su mu riječi radi umora bile isprekidane:

“Gospodaru... Dur'agemski... Je li tako?”

“Tako je.”, Mord odgovori uspravno stojeći. “Taj sam.”

“Ispričavam se radi svog govora, jer sada smo sa daskom radili... podizali ju...”

“Samo ti dođi do daha. Vijesti mogu pričekati.” Mord reče.

Ali nisu trebale. Dok je još mornar hvatao dah, a onaj drugi očito nije imao namjeru preuzeti riječ, Mord je nedaleko od te dvojice mornara i onih sljedećih što su dolazili ugledao jednu onisku poznatu mu priliku, a za koju nije znao bi li ju proklinjao, ili joj radosno pohrlio ususret.

“Moorze!”, uskliknuo je ipak hineći radost. Uskliknuvši Moorzovo ime, Mord pažljivo preda dijete Morrysti i pođe bankaru u susret. Bankar je na trenutak bio zbunjen, ne znajući izvora dozivanja, ali čim je ugledao Morda kako mu pristupa iz mraka u njegov krug svjetlosti nastao od uljanica sa broda, širom se nasmiješio i jednako je pohrlio pukovniku.

Njih dvojica se zagrljše, a na to u Mordu ona manje-više radost ipak postane prava radost, i taj njihov zagrljaj postane zagrljaj dva prijatelja koja su dugo bila odvojena, a sada su opet zajedno.

Napokon, pustivši ga i udaljavši se na korak od njega, Mord je upitao

Moorza: “Kakvu mi vijest donosiš, dobri čovječe?”

“Vijest?”, Moorz će. “Kakvu vijest? Ta donosim ti nešto daleko bolje. Čovjeka!”

“Čovjeka...?” Mord promrmlja, ne shvaćajući u potpunosti riječi bankarove. Ali dok je on još to govorio, Moorz se okrenuo, kanda znajući da će baš u tom trenutku netko iza njega daskom stati silaziti, i pružio je ruku pokazujući na tog koji je silazio.

A Mord ugleda ondje na dasci svog prijatelja Myrona, sada najednom i neočekivano slobodnog čovjeka. Myron je silazio nasmiješen, u Učinjačkom habitu.

* * *

“Ta kako, Myrone, kako!”, govorio je Mord u sretnom zanosu. “Kako si izašao iz zatvora, pošao na put i našao ovu zemlju? Sve to troje – kako!” a na licu Morda nalazio se širok smiješak.

Mord i Myron zagrlili su se kao braća koja se nisu vidjela suviše dugo, što su u jednu ruku i bili. Dotaknuti opet tog čovjeka za Morda je bilo poput sna, jer svih ovih proteklih mjeseci sa Myronom u Hil'gumu Mord se osjećao kao da je srce i razum u toj zemlji ostavio, a ne svoga prijatelja.

Mnogi su ljetopisci kasnije zapisali kako su na stotine ljudi voljeli Morda kao svoj svijetli uzor, ali ono što nisu zapisali, a što jest istina bila, je da je Mord volio Myrona više no svi ti ljudi zajedno njega.

“Zakoljite neku životinju, molim vas, ovim ljudima; neka se slavi ove večeri!” obratio se Mord svojim vojnicima, a oni su, osjećajući sreću jer im je i gospodar bio sretan, napustili taj dio plaže i otišli među podignute drvene kuće.

“Jeste li uništili demone?” Moorz je upitao, stojeći na par koraka od Myrona.

“Napali su nas par puta, a mi smo ih uspjeli pobiti!” javio se neki od Mordovih vojnika koji nije pošao sa ostalima izvršiti Mordov nalog.

“To je odlično, naprosto!”, Moorz reče tom vojniku te se okrene spram Morda. “Morde, ta ja sam znao da ćete uspjeti! Znao! A kralj sve vrijeme govori: Moorze, on je mrtav. Ekspedicija je propala... A ako i nije, rekao je, kada nam se vrate, bit će to isto kao i sa onim mornarima, u nakaradno drugačijem vremenu...”

“E, to sa vremenom”, preuzme riječ Myron. “Što li će se dogoditi jednom kad podemo natrag u Hil'gum? Je li prestalo sve biti onako neobično, pa da u Hil'gumu prođe deset godina a ovdje tek par dana...?”

“Kako smo uništili demone, tako je i to prestalo.” Mord je rekao mirna glasa, a tako je činio ne poradi toga što je time izgledao neobičniji, dalji i nekako

bitniji, koliko stoga što je osjećao suviše mnogo toga u vezi sa Bićima Bijelog Carstva i svemu što se dogodilo oko njih da bi ikako drugačije o njima mogao govoriti.

“Nevjerojatno...”, Moorz je rekao veselo i zadivljeno. “Demoni potučeni, vojska, vidim, većinom čitava, magijske smicalice i zamke uklonjene... Ta ovo je nevjerojatno!” rekao je zaneseno.

Moorz u početku nije znao što bi očekivao, iako se doista jest mnogo nadao. Dosta je on živaca izgubio posljednjih mjeseci, jer čitavo mu je Kraljevstvo dugovalo, a nije se činilo da će tako skoro početi sa vraćanjem dugova. Jedan od bitnih načina, znao je Moorz, kako će mu se dugovi vratiti bio je i taj što će on dobiti najbolje od zemlje enzolartske. Ali svih ovih mjeseci on nije znao kako će li se provesti Mord i njegova vojska. Hoće li uništiti demone ili ne?

To ga je toliko mučilo da se jednostavno nije dalo zanemariti. Htio je u to vrijeme naći nekoga komu će se obratiti i s kime će razgovarati, a kako je ispalo, jedini je to bio Myron, sa kojim se već odavno sprijateljio, i u komu je vidio ogroman potencijal. Ali dogodilo se da je Moorz tražio Myrona, a nije ga iz nekog razloga nalazio. Pitao se u početku nije li Myron pošao sa Mordom na putovanje, ali iz Teoma su mu javili da to nije bilo posrijedi, već da je Myron i dalje u Hil'gumu. Dapače, nedaleko od njega: u Kessyru. Pošao je stoga odmah do samog kralja da ga priupita za mladića, ali kralj mu nije htio reći gdje li se Myron nalazi. “Ondje je, nažalost, gdje je zaslužio biti.” kralj je rekao. Moorza to zbuni, a kako kralj više ništa nije htio reći, tako zbunjen napustio je kraljevsku dvoranu. I sve bi na tome ostalo, da na izlazu iz citadele nije sreo Neurijevu sestru, princezu Neridu, koju je gotovo napao da mu kaže gdje se Myron nalazi. Nakon trenutka oklijevanja, princeza je popustila i priznala mu da je Myron sve to vrijeme u zatvoru.

Doznajući istinu, Moorz je silno ljutit pošao natrag do Hinnora, te mu rekao: “Kralju, doznao sam gdje je Myron. Slušaj, dužnik si mi ogromni, a ja ti duga neću ni pomisliti dopustiti otplaćivati ako ne naložiš da se Myrona pusti iz ovih stopa!”

Kralj je bio pripit, dakle i u sujetu kao muha u mrežu upetljan, pa je rekao: “A što mi ti, Moorze, možeš ako zadržim Myrona i odlučim da ti ne platim ništa? Odlazi, slab si ionako. Odlazi, prije no i tebe dam zatvoriti!”

Ali Moorz je rekao, niti ne obraćajući se na kraljeve riječi: “Da ti se smilujem, hodati ću polako prema izlazu citadele. Onog trena kad izađem, a ne vidim pred sobom Myrona kako slobodan stoji, vratiti ću se ponovno na tvoj dvor... I to će biti posljednji dan da u Kessyru stoji kamen na kamenu, a ijedan se živi čovjek u njemu nalazi. Ja idem, a ti bolje pošalji brze sluge.” rekavši to, Moorz je vrlo spora koraka stao napuštati kraljevsku dvoranu. Dok je još hodao dvoranom, kralj ga je ismijavao i dobacivao mu uvrede, ali onog trena kada je stupio na

hodnik, daleko od očiju kralja, pored njega su projurile uplašene sluge trčeći kao da od vragova samih bježe, i tu se Moorz nasmiješio, jer znao je da je uplašio kralja.

Vani ga je dočekao Myron, zbunjen jer nije znao što li se događa. Moorz se obradovao uvidjevši da su sluge ipak stigle doći do Myrona i dovesti ga pred citadelu, jer njegova vlastita riječ mu je mnogo značila, što je značilo da kada je prijetio kralju, sve je mislio učiniti zaozbiljno. Jednako kao što je bio spreman pozdraviti Myrona, bio je spreman i naložiti svojim ljudima: "Pobijte i zapalite sve što vidite!"

Myronu je objasnio da ga je kralj pustio, što je značilo da se Myron nije bunio (jer Myron je činio drage volje što bi mu kralj naložio), i narednih dana njih su dvojica mnogo vremena u *Suhom prutu* provela razgovarajući i vezajući se. Moorz mu je objasnio da će se uskoro otisnuti prema Enzolartu, za Mordom, a čuvši da je u pitanju molba Hinnora, Myron pristane na odlazak.

Pošli su na putovanje manje od dva mjeseca nakon što je Mord to učinio sa svojim ljudima, ali putovanje do Enzolarta za njih je trajalo manje no Mordu i njegovih stotinu brodova, jer upali su nehotice za putovanja u vrlo jaku struju koja je učinila da im više od pola putovanja prođe nekoliko puta brže.

To je bila sudba Moorza i Myrona tih proteklih mjeseci.

Gozba se uskoro priredi, a njoj prisustvovaše sve skupa pedesetak ljudi: tisućnici, Učenjaci, svećenici, mistik, Perp, Mord, Morrysta i njihova kći Alvera, zatim Moorz i Myron, dok su ostatak činili sužnji. Gozba se održavala ondje gdje su nekoć rasla stabla, a gdje su sada bile kuće. Veselje je vladalo, iako se pridošlice nisu dobro osjećale (kao ni Morrysta, koja je suviše mnogo vremena provodila na brodu) nalazeći se na zemlji, jer navikli su biti ondje gdje se tlo ljulja. Mnogi su se razgovori započeli, a od kojih se većina nije uopće ticala bitnih stvari, tako da bi promatrač nezainteresirano pogledao spram njih, i ipak se vratio Mordu, Moorzu, Perpu i Myronu, čija su tema razgovora bili posljednji događaji Enzolarta i Hil'guma.

"Koliko je ljudi izgubilo živote?" Moorz je ozbiljno i što je tiše mogao upitao Morda, pogledavši ga unaprijed sa zažaljenjem, jer znao je da brojke koje će uslijediti neće biti dobre.

"Odmah da objasnim", Mord stane odgovarati Moorzu dok je sjedio za teškim dugim stolom niti dva koraka od njega, "ovdje, Moorze, ne vlada što i u Enzolartu. Ovdje magija čini velik dio stvarnosti. Upravo stoga, da tako kažem, potrebe većinom za mačevima i vojnicima nije bilo, već smo magijom..."

"Amuleti su se isplatili?" Moorz iznenađeno reče.

Ovdje Mord uvidi, kao i Perp i Jarez do njega, da Moorz ne zna da Mord poznaje magiju. Najviše što je on mogao zamisliti, zapravo, i bili su oni slabašni amuleti, oko kojih se Jarez vrlo pomučio još dok su svi bili u Hil'gumu.

“Ne”, Perp preuzme riječ. “Više je nešto drugo bilo, do li amuleti... Ovdje je, da tako kažemo, magija drastičnija. Tako, jel', djeluje...”

“No, magija kao magija, i vraćanje kao vraćanje.”, Moorz reče. “Kao da je bitno kako se bitka vodila. Mislim, bitno je, no nećemo se sada držati toga čitavu večer. Već reci, Morde, koliko je poginulih? To je ono bitno.”

“Nisu demoni mnogo ljudi pobili... Ali evo brojke: sedam i pol tisuća ljudi danas je živo.”

Mooza to stanje iznenadi. “Od deset tisuća!”, rekao je glasno. “Dvije i pol tisuće mrtvih, dakle?” nastavio je, odmah potom stavši proklinjati i demone i bogove.

“Nemoj proklinjati još, već dopusti pukovniku da ti objasni.” Perp mu je rekao, na što je Mord ponovno preuzeo riječ i stao objašnjavati: “Nisu svi mrtvi. Barem nije njih četiristo...”

“I dva.” doda Jarez zamišljeno.

“Da”, Mord prihvati. “Četiristo i dvoje još ih je živo.” *Četiristo i devet, ako je Sila govorio istinu*, pomislio je sjetivši se riječi Demona Bez Vojske koje su govorile da su Gossah i Habor, kao i njihovi pratitelji, još živi. “A ovi ostali poginuli su od” Mord htjedne reći, no u riječ mu glasno upadnu Perp i Jarez, oboje gotovo u isti glas:

“Demona!” rekao je Perp.

“Magije demona!” pak je Jarez rekao.

Njih dvoje u isti su, naime, mah uvidjeli da će Mord izlanuti kako je zapravo on više od pola smrti uzrokovao, a obojica su također držali kako Myron i Moorz to ipak ne moraju znati. Mord je to odmah shvatio, i prihvatio je volju svojih prijatelja da ne govori o svojim nedjelima.

“Ah, šteta ljudi...”, Moorz reče i uhvati pehar sa vinom (vino je to bilo doneseno sa njegovog broda, a bilo je crveno, vrlo kvalitetne sorte), te nazdravi, rekavši: “Eto, neka im je vječna čast radi herojstva njihova!” i ispije vino. Ostali oko njega učiniše isto.

Razgovori se tada nastave ticati Enzolarta kao zemlje i njene ljepote. Moorzu ukratko bijaše objašnjeno da su Ser Gorzen i njegova pratnja pošli u daljnu ophodnju u nadi da će pronaći rijeke i još obradive površine. Mord zaželi, ali ipak ne reče sa ponosom kako on poznaje nekoga tko za jedan sat može istražiti svaki pedalj kvadratni čitave zemlje, a čije je ime Vjetar. U zadnji se tren suzdržao od toga, a kasnije mu nije bilo žao što je tako učinio.

Dvadesetak minuta prođe, oni pečeni dijelovi krave koja se vrtjela nad vatrom se posluže – a ta je krava bila zaklana i očišćena još prije više od dva sata, kada su Myron i Moorz stigli u Enzolart – ispije se još mnogo vina, te ono stane polako činiti svoje, a Myron se iznenada trgne i sjeti da uza sve te ljude Enzolart ipak ima još jednog člana.

Ustao je tada, shvativši sve to, Myron i pošao do svoje sestre Morryse, na koju, morao je priznati, nije ranije ni pomislio, a u njenom naručju ugleda ono što je i ranije mogao ugledati, ali preko čega je nezainteresirano nehotice prelazio pogledom, niti nemajući uvid u veličinu prizora. Sada, sve shvativši, on je znao da je dijete u Morrysinim rukama Mordovo i Morrysinu dijete, i stojeći pred Morrysom koja je sjedila za stolom on zatraži dijete, a Morrysa mu ga nasmiješeno preda.

Neobično toplo i meko klupko tada mu se našlo u rukama, i u rukama mu se lagano stalo pomicati. Držati to klupko podsjeti Myrona na jedan davno zaboravljeni osjećaj kojeg je doživio u djetinjstvu, a kojeg se sada najednom sjetio: naime, kada je tucet tjedan dana starih mačića pokušao obgrliti i sve ih zajedno podići. Mekoća i težina bijahu isti, a jednom kada je dijete zijevnulo, čak i zvuk, samo, ako se Myrona ticalo, zvuk je ovaj bio tisućama puta ljepši za čuti.

“Bogovi...”, Myron je rekao, ne znajući ni sam što osjeća. “Ovo je neobično.” rekao je ne nalazeći druge riječi.

Čuvstvo ljubavi najednom se rodi u Myronu, i on ne samo u dijete, već i u svoju sestru pogleda sa ljubavlju većom no ikada, a u pogledu mu i razumijevanje bijaše. Točno onoliko malo spoznaje koliko je već potrebno čovjeku da shvati kako i zašto se ljudi pojavljuju uopće na svijetu, on je sada shvatio u tih nekoliko jednostavnih pogleda.

Myron zagrlj svoju sestru, prošaputa joj nekoliko riječi o tome kako je dijete fantastično i vrati joj njeno dijete. Bio je Myron ponosan na svog prijatelja Morda, i upravo to mu se dalo u očima pročitati onog trena kada je napokon pogledao u Morda i vratio se za stol.

Već se vatra pod dijelovima kravljeg mesa polako stala gasiti kada je Moorz uputio jedno pitanje koje su kanda čitavu večer svi izbjegavali, a pitanje je glasilo: “Gdje li je princ?” to pitanje Moorz je upitao između dva zalogaja sočnog kravljeg mesa ispečenog na vrstan način, jer kako je rečeno većina vojnika i nisu bili ništa više od običnih ljudi, tako da je među njima bilo i mnogo kuhara koji su znali pripremiti meso kako valja.

“Neurij... njega nema.”, odgovorio mu je Mord. “Otišao je.”

Moorz odloži vilicu i pogleda ozbiljna lica u Morda, nakon čega oprezno upita: “Zar je...?”

“Poginuo je?” Myron upitno i prestrašena glasa dobaci.

“Pa...” Mord započne, ali ne nalazeći riječi.

“Ne, živ je.”, javio se Perp. “Ali, vidite, spomenuto vam je da su četiristo i dvije osobe još žive, ali nisu među nama. Vidite, ove posljednje dvije osobe upravo su Ser Thargelion i princ Neurij.”

“Ta gdje su, onda, ako su još živi?” Myron nestrpljivo upita. On je odložio

pribor za jelo, već očito sit i nevoljan nastaviti jesti, u pogotovu što se pred njim pokazao najednom taj problem kojeg je valjalo riješiti, pa se odmah potom i okrenuo spram Morda i Perpa, pažljivo započevši slušati što je Mord imao reći.

Ali Mord nije nalazio riječi, jer tema je ta bila vrlo bolna za njega. Perp, njegov prijatelj, iako je prošao kroz većinu tih događaja rame uz rame kraj Morda, daleko je lakše mogao objasniti sve, jer njega toliko sve to nije pogadalo. Bio je jači duševno, i Mord mu je to priznavao. Upravo stoga, riječ je preuzeo upravo on:

“Gospodar onih četiristo vojnika bio je knez Gossah.”, Perp započne. “Poznajete ga? Otac Habora?”, reče pokušavši podsjetiti na Gossaha. Kako je Moorz potvrdio, kao i Myron, da zna tko je Gossah, Perp je nastavio: “Princ i Thargelion nisu, ali on jest poginuo. On i njegov sin, poginuli su. Nemamo njihva tijela, ali... da, sigurni smo da su mrtvi. Jednako sigurna bila je i njihova vojska, i baš zato ta je vojska odlučila odvojiti se od sviju nas i poći daleko, negdje na sjever, i odabrali su si među sobom novog vođu...”

“Zar su se pobunili?” Moorz upita.

“U jednu ruku da. Imaju, dakle, novog vođu već neko vrijeme, i žive u državi koju su si stvorili, a kojoj je ime "Dvorac Pet Vrhova". Sve to doznali smo od glasnika koje smo slali...”

“Shvaćam, shvaćam...”

“No imala je započeti bitka. Niz bitki, zapravo. I u jednoj od tih bitki”, Perp je rekao, “Thargelion i Neurij izgubili su razum, jer zla je demonska magija na njih utjecala, i oni su se također odlučili odvojiti od sviju nas. I pošli su, naposljetku, također na sjever, a vjerujemo i da su se pridružili Gossahovim pobunjenim vojnicima, pa čak i zagospodarili njima.”

“A vođa tih pobunjenika? Zar će ga smaknuti?”

“Najvjerojatnije. No to su sve pretpostavke... Ono što sada znamo i na čemu jesmo, jest da su demoni pobijedeni, ali da smo ostali bez Gossaha i njegovih ljudi, te Habora, Thargeliona i princa Neurija.”

“Točno je to posrijedi.” Mord potvrdi Perpove riječi.

“Perpe”, obrati se Perpu Myron. “Kako znate da su demoni pobijedeni? A ako nisu; ako su možda u zasjedi, i čekaju...?”

“To je nemoguće.” Perp odgovori, a kako je vidio da Jarez želi objasniti fenomen koji je bio u pitanju, dopustio je mistiku objasniti:

“Znate, oni mornari koji su prvi došli u Enzolart na *Znatiželjnom jedru*, ako se sjećate, rekli su da su ih demoni u početku prihvatili kao pravi domaćini, prijateljski, dakle, i bez ikakve mržnje... Sve dok nisu zapalili vatru. U tom trenutku, na mornare su demoni jurnuli i stali ih ubijati. Jednako je i sada. Kad smo mi prvi puta došli u Enzolart, zemlja je bila prazna. I znali smo da ćemo vatrom privući demone, pa smo se stoga, prije no što smo to napokon i učinili,

pripremili. Kad smo napokon zapalili vatru, demoni su doista niotkuda i došli, a mi smo bili spremni, i to je bio jedan od razloga zašto smo pobijedili: bili smo pripremljeni.”

“Dakle, kako demoni više ne dolaze na upaljene vatre, vi znate da ih više nema?” Myron upita.

“Tako je.”, Jarez reče. “No kako postoji mogućnost da vatra privlači demone samo kada su u skupinama, postoje ipak šanse da ih je preostalo nekoliko živih. Ali oni neće smetati... Jednostavno nas je previše.”

“Razumijem.” Myron tada reče.

Već je prošlo gotovo četiri sata od njihova dolaska u Enzolart, Moorza i Myrona, a polako je postajalo i suviše kasno. Bilo je to i poradi umora i poradi djelovanja alkohola u jednakoj mjeri.

A Myron je imao još i razgovarati sa Mordom o mnogim drugim bitnim stvarima. Jedna od tih stvari bila je i ova najnovija: činjenica da su Neurij i Thargelion otišli svojim putem. Myron, naime, nije vjerovao da je magija demona utjecala na njihovu odluku, već neka druga, daleko im familijarnija. Na to pomislivši, bacio je neobično tmuran pogled ka Jarezu, a Jarez je, nažalost, shvatio samo iz njegova pogleda o čemu se radi. Znao je Jarez da je on bio taj koji ih je sve naučio magiji, i da upravo zato on treba snositi odgovornost, ma koliko ga Mord štutio.

Ovdje Myron hotimice zijevne i ustane, te se pozdravi sa svima, ispričavši se radi svog umora, a prije no što je otišao, prišao je Mordu i na uho mu šapnuo da imaju ubrzo razgovarati, te da će čekati Morda kraj Moorzovog broda.

Mord pristane na sastanak, a Myron napusti krug od svjetla.

* * *

Myronu se nije žurilo, tako da je prvo što je učinio bilo pomokriti se pola kilometra dalje, negdje na mjestu gdje je bilo podosta grmlja izraslog na pijesku, i mnogo zdravih stabala do kojih vojska još nije došla da ih poruši. Šetao je neko vrijeme radi potrebe za zemljom, po kojoj nije hodao suviše dugo da bi uopće bilo dobro za čovjeka. Hodao je dok mu se njegov učenjački habit vukao po tlu za njim i upijao je pogledom taj prizor zvan Enzolart.

Enzolart bijaše doista drugačiji od Hil'guma. Tlo, za početak, u Hil'gumu se činilo na nekako višljem terenu nego u Enzolartu. Jest, Enzolart je imao planine, a među njima i Saviun kao najvišu planinu uopće, no to su bile planine, ali što se ticalo samog tla, Enzolart je bio daleko niže no Hil'gum, i daleko je ravniji bio također. To je već na samoj obali Myron mogao uvidjeti.

Pak je druga stvar bila sama ta obala, te količina zelenila koje je ondje

vladalo. U Hil'gumu je bilo mnogo stabala, to je istina, no ni približno toliko koliko u Enzolartu. Kako je tlo Enzolarta bilo nisko, već sa broda je Myron mogao vidjeti nekoliko kilometara njegove površine što se prostirala spram zapada, a čak ni dan nije vladao, već noć. Gotovo savršeno ravan je bio Enzolart.

A pijesak je također govorio za sebe. U Hil'gumu je pijeska bilo samo u kamenolomima, i većinom je bio čovjekovom rukom stvoren. Čitave su obale Hil'guma bile kamenite, satkane na mnogim mjestima jedino od strmih litica, sa kojih se tu i tamo dalo vidjeti gdje iz vode izviruju čitave oštre hridi o koje bi se kakav brod lako dao razbiti. Ptica je mnogo nad obalama Hil'guma letjelo. Sa Enzolartom je bilo daleko drugačije. Myron je držao: prijateljskije.

Već je u prvim minutama hoda Myron skinuo čizme i stao bos hodati pijeskom, uživajući u njegovoj mekoći. Toga u Hil'gumu nije bilo.

Veselje zavlada dušom Myronovom. A kako i ne bi? Ta u ime svog kralja Mord je uništio neprijatelja i zauzeo njegovu zemlju. Morrysta je našla najboljeg čovjeka da joj bude suprug od svih živih, i baš taj najbolji bio je Myronov prijatelj, i njih dvoje dobili su dijete, koje je, uzgred, nazvano baš onako kako je on, Myron, predložio da se zove. Osvojena zemlja bila je melem za oči: svagda zelena, zarasla i zdrava. Čista zraka i ribom bogatim morem. *Ta kako ne bi bilo sretan...?*

Perpa je upoznao, dakle čovjeka koji je zamijenio njegovu ulogu najboljeg Mordovog prijatelja tokom proteklih mjeseci, i svidio mu se taj čovjek. Uvidio je da nitko Jarezu nije zamjerao poradi svega što se dogodilo oko njih a čemu je on bio uzrok, i da se i on sam, Jarez, promijenio na bolje. Nije se više opijao, kako ga je Myron znao prije vidjeti u *Suhom prutu* da čini.

Pa ako i jest preko tisuću ljudi sahranjeno i ako doista i jesu Thargelion i Neurij otišli svojim putem – Myron doista nije htio držati kako stvari loše stoje.

“Moglo je biti daleko, daleko gore...” šapnuo je. Osvrnuvši se nakon što je proveo neko vrijeme lutajući plažom, njegove su oči imale vidjeti da se on instinktivno vratio do svog broda, koji se ljuljao na nemirnom moru. Imao je osjećaj da će mu sada Mord iznenada prići i da će njihvo razgovor započeti, ali kanda on nije htio da ga se uznemirava – barem ne još – i prišao je slanom moru i napravio par koraka po njegovom pješčanom plicaku. Već tri duga koraka od prvog suhog pijeska, more je dosezalo dubinu do Myronovih koljena. Svoj habit, da se ne bi promoćio, Myron je držao uzdignut desnom rukom, dok je pak u lijevoj još nosio čizme.

Gazio je polako po vodi, uživajući u pljuskanju valova po njegovim nogama, i divio se kako tlo pod morem nema ničega, niti koralja niti školjki ili ijednog kamena, već je sve ondje bio tek pijesak... Stavši tu i pogledavši spram Moorzovog broda, koji je od obale bio udaljen jednako kao i svaki drugi brod, izračunao je da je od same obale brod udaljen nešto više od pet metara. To je,

dakle, značilo da je bio uplovljen na dubini manjoj od dva metra. Puki promatrač bi ovdje pomislio da uploviti toliki brod na toj dubini ne vi valjalo, no taj promatrač očito nije čuo za hil'gumske brodare, koji su od bulb pramaca i samog trupa broda činili pravo remek-djelo. Spoj čelika i drveta, pa čak i životinjskih koža bio je osiguravao da ne samo da brod može zagrebat i pješčanom tlu pod morem bez ikakve štete, već i da jednako učini sa kamenim tlom. Myron se stoga pitao nisu li možda dobro bogovi učinili kada su obalu Hil'guma učinili onako nepristupačnom? Nije li dobro što su ljudi morali stvoriti vrlo kvalitetne brodove kako bi preživjeli u vlastitim vodama, jer to ih je, sasvim sigurno, u isti mah pripremio i za sva daljnja putovanja i osvajanja svih ostalih obala, ma kakve bile? *Jest, Myron je držao, bogovi su dobro učinili. Dapače, savršeno.*

“Ja običavam plivati na sasvim drugom mjestu. Ne radi toga što ovdje ne valja, već radije jer sam ondje sjevernije daleko bliže ljudima i mogu im zapovijedati čak i iz vode...” začuo je Myron glas Morda. Ovaj je govorio prijateljski i nimalo formalno, što bi se očekivalo od nekog pukovnika, i to je Myrona obradovalo.

“Ha, morati ću upoznati poblize ove plićake...”, rekao je Myron i približio mu se nezgrapnim koracima kroz vodu.

“O čemu si htio razgovarati?” Mord upita kad mu se ovaj približio.

“Magija, Morde, magija... O njoj, kao i svih ovih godina, o njoj hoću da raspravimo.”, Myron je započeo. “Ta znam da je razlog odlaska Thargeliona i Neurija taj što ih je magija izopačila i učinila da odu. Destruktivna magija, kako mi je Jarez odavno objasnio, ni ne nosi taj naziv jer je bezazlena, već sasvim suprotno...”

“Shvaćam te, Myrone. No, daj da ti pomognem izaći iz vode.”, Mord je odgovorio i pružio Myronu ruku. Bacivši čizme na suhi pijesak gdje valovi nisu mogli doći, Myron je rubove svoje halje uzeo u lijevu ruku, a svoju desnu ruku je pružio Mordu, koji ga je na to uhvatio i povukao ga sebi. Prevtljiv je pijesak bio ondje, i to je razlog bio zašto Myron nije tek tako mogao izaći iz vode: sve vrijeme pijesak bi bio ravan, ali najednom bi se niotkuda pred čovjekom stvorila rupa koju ovaj ne bi ugledao, i upao bi u nju. Pred jednu takvu, duboku jedva pola metra Myron je i stao, i čak je jednom nogom u nju upao, ali na vrijeme je ipak uhvatio ravnotežu i ostao na nogama.

Izvukavši napokon Myrona iz vode, Mord nastavi razgovor kao da ga ništa prekinulo nije: “Pravilno si rasudio, Myrone. Destruktivna magija nije bezazlena. No ono što si ranije imao vidjeti da se događalo sa nama svima, u Hil'gumu, to je bilo gotovo ništavno naspram ovoga sada. Ova nova vrsta destruktivne magije koja sada nad nama vlada daleko je moćnija i na daleko žešći način uništava naše umove...”

“No kako bilo da bilo, Myrone”, Mord je nastavio, “da, Thargelion i Neurij otišli su poradi destruktivne magije. No, sada... moguće je da nisi na strani pravednika dok sa mnom razgovaraš. Jer ne znam i ne mogu znati jesam li ja u pravu ili njih dvoje. Možda sam ja taj koji je zlo učinio, a oni su, pravednici, otišli?”

“Ako si i na strani zla, Morde, ja ostajem uz tebe. To je odlučeno i finalno.” Myron reče, na što ga Mord pogleda gotovo ganuto, ne znajući radi toga što bi rekao, jer bio je na trenutak zbunjen, ali ipak je Mord naposljetku našao riječi te nastavio:

“Kralj Hinnor ubrzo, predmnijevam, dolazi u Enzolart? Tada će, vjerujem, Neurij i Thargelion stati na njegovu stranu i svi će oni ići protiv mene. Istina je da ja u ovom trenutku imam sedam i pol tisuća ljudi na svojoj strani, ali ti ljudi istog će trenutka stati na stranu kralja jednom kad se on ovdje pojavi. I to će biti razlog više da me se pogubi. Jednako će biti i sa tobom, Myrone, ako budeš na mojoj strani. Bolje ti je, onda, da ne bude odlučeno i finalno...”

“Ali jest.”, Myron reče. “I zapamti: kralj ne vjerujem da će ikada doći u Enzoalrt, jer ima vlastitih problema, a ako i odluči doći, doći će tek za godinu, ili dvije. Pa čak i tada, ako te odluči napasti (ako Thargelion i Neurij i jesu toliko izopačeni postali pa mu to dopuste) na tvoju će stranu, vjeruj, stati Moorz. A na čijoj je strani taj čovjek, taj čovjek odnosi pobjedu.”

“Bankar? Zar on nije neutralan?”

“Jest.”, Myron reče. “Jest, ali do trenutka kada se njemu dragi ljudi stanu dirati. Tada već razumiješ što će nastupiti. Ta i Moorz je tek čovjek; i Moorz može izgubiti živce. A njegova moć u bogatstvu...”

“Neizmijerna je. Znam to.”

Njih dvoje stajali su sve vrijeme na istom mjestu i nisu se sa njega micali, a razgovarali su tko zna koliko dugo, no o tome su jedva i mislili, jer sama srž razgovora bila im je kanda nebitna spram same te pomisli i želje da razgovaraju i razgovaraju...

“No nešto ne razumijem, Myrone.”, Mord tada reče. “Kako to da ti, koji si oduvijek na strani kralja i poštuješ svaku njegovu odluku kao svetinju, sada govoriš kao da si protiv njega? Zar ti se zamjerio?”

“Nije mi se zamjerio i nisam protiv kralja. Već sam radije protiv onoga koji se zamjeri tebi, pa bio to i sam kralj. Sjeti se, Morde, da naše prijateljstvo za mene vrijedi više no išta na svijetu. To je tako, i nikako drugačije ne može biti. Kada sam čuo da su Thargelion i Neurij otišli, pomislio sam: "Jao, šteta za te ljude! Oni su mi prijatelji!" no kada sam čuo da su protiv tebe, istog sam ih trena zamrzio.”

“Da njih...? Ne, to je prejaka riječ koju si upotrijebio.” Mord reče.

“Nije.”, Myron se usprotivi. “Točno je onakva kakva treba biti. Mrzim svakog

tko ti se usprotivi, pa bio to ne znam tko. Jer upamti: kada sam ti se sam usprotivljavao, jednako sam i samoga sebe mrzio. Držao sam da si zao i da te imam pravo mrziti, ali sada znam da su neke stvari s onu stranu dobra i zla. Ponad zla i dobra odnos je dvaju prijatelja!”

Myorn nastavi: “I istina, nisam mislio da ćete se ikada rastati, i u pogotovu nisam mislio da ćete si radi te proklete magije stati prijetiti (jer koliko smo zaključili: Hinnor će te dati pogubiti čim te vidi), ali u ovom sukobu tebe i ostalih hoću da znaš da sam striktno na tvojoj strani. No, da se vratimo magiji, jer o njoj hoću razgovarati: meni si tajio da poznaješ magiju do jednog trena. Jesi li imao više uspjeha sa ljudima oko sebe? Deset tisuća vojnika u jednom je danu trebalo doznati istinu da žive u svijetu magije. Je li ih tada strah spram demona natjerao da prihvate tu magiju, ili nisi upotrebljavao magiju u borbi uopće?”

“Jesam, upotrebljavao sam magiju...”, Mord prizna. “No ne bih o tome. Vidiš, jedan je to od razloga zašto su Thargelion i Neurij otišli: toliko sam jak i moći imam da nas troje više nismo mogli na jednom mjestu biti ako smo htjeli biti u miru. Toliko jak... a toliko glup. I pitaš jesu li me vidjeli vojnici, i kako su to prihvatili. A kako bi prihvatili? Nikako. Vjeruj mi na riječ, kada su stupili demoni pred nas i kada su se sjurili na nas, hajde, ja sam se nekako suzdržao, ali mnogi su se oko mene nehotice pomokrili od straha, a neki čak i ispustili mač i stali plakati. Koga je bilo briga što će ih spasiti? Bilo im je bitno samo da ih to nešto spasi.”

“I jest ih spasilo...?”

“Jest. Ulio sam moć u svaki Hinnorov mač na bojištu, i vojnici su ubrzo uvidjeli kako je zapravo lako ubijati neprijatelje. Nitko primijetio magiju nije, već im je bilo samo da se poradi vlastitog straha sliju na demone i pobiju ih sve.”

“A kasnije? Je li bilo još bitki?”

“Bilo je.”, Mord odgovori. “Kasnije sam bio prisiljen upotrijebiti drugačiju vrstu magije, onu vidljivu, i bio sam dovoljno lud da to učinim. U početku sam bio kudikamo hladan i normalan, no ona silna moć koju sam ulio u mačeve izludila me je, Myrone, i naprosto me natjerala da učinim sljedeći korak. Pazi što ti kažem: natjerala!”

“Shvaćam te, Morde. Ne misli da ne shvaćam...”

“I upravo taj sljedeći korak od mene je učinio još većeg luđaka, i ja sam stao ubijati demone. Sjećáš li se koliko smo mentalno ludi znali biti radi ono malo magije u Hil'gumu, Thargelion, Neurij i ja? Vidiš, ovaj puta je bilo daleko, daleko gore. Moja ludost, mržnja, neznanje i čisto zlo toliko je stalo kipjeti i izbijati iz mene da nisam stao na demonima, ne...”

“Što?”, Myron će iznenađeno. “Zar si ti...?”

“Tako je. Pobio sam jednim zamahom ruke više ljudi no što izbrojati bez pergamenta i pera znam. Žive sam ih spalio.”

“Ja, ja sada znam da si to učinio jer te magija zavela... Ali kako su ti ostali to oprostili?”

“Zar ne vidiš sada koliki je strah u njima od demona bio? Toliki, da mi čak nisu ni zamjerali što sam bratu brata ubio, i ocu sina, i sinu oca. Nitko mi ništa zamjerio nije. Vidiš li?”

“Vidim...”, Myron će tužno. “I svejedno ostajem uz tebe.”

“No, ima još toga!”, Mord usklikne. “I to je onaj dio kojeg ti nisam htio ispričati, jer bi se makuo sa gnusanjem od mene kao i Thargelion i Neurij. Ali neću ti ga ispričati, jer ne želiš ga čuti. A, iskreno, ne želim ni sam čuti to iz svojih usta...”

“To je dobro: nemoj. Nekada je sigurnije biti u neznanju. Da, doista je sigurnije...”, Myron reče, a Mordu se riječi svide:

“U neznanju, kažeš, dobro je katkada biti? Ovo moram upamtiti! Pametno, vrlo pametno...!” Mord je rekao.

“Dakle, tako su vojnici prihvatili Morda kao moćnika i njegovu magiju: iz straha.”, Myron je za sebe rekao. “Zbilja, nevjerojatno...”

“A ti se, Myrone, svagda zanimaš za magiju, a nisi me pitao ništa u vezi Alvere i Morryse.” Mord će odlučivši naglo promijeniti temu, jer magija mu se i suviše gadila.

“Biti ću iskren i reći”, Myron stane odgovarati, “da i nisam u prvi mah htio o njima kada sam stupio na obalu Enzolarta. Jer vidio sam tebe i prepoznao te. Čak sam vidio i zlatokosu djevojku sa djetetom u ruci... no nisam se htio uopće nadati da su to oni. Mjesecima sam ih držao mrtvima, jer zasigurno, bio sam siguran, oni kao najslabiji poginuli su prvi.”

“Teško, doista, ali pravilno si mislio.” Mord se složi.

“No, da. Sada znam da sam mislio ipak krivo.”, Myron će uza smiješak, nakon čega položi ruku na rame Mordu i reče: “U krivu sam bio, jer nisam računao da su zaštićene od strane najvećeg zaštitnika od svih.”

“Ah, ti si duplo u krivu, prijatelju.”, Mord odgovori. “Jer vidiš, računao si da sam ja taj koji njih štiti. Ali ono što si doista trebao računati jest to da su one štatile mene, pa makar i od mene samoga. Da tako kažem: činile su me boljim čovjekom.”

“Naprosto je neobično i prekrasno, Morde, kako valjano govoriš...!”, Myron je na to rekao, a njegova se sreća u njemu povećala stotinama puta. “Bilo je doista neobično i glupo od mene uopće i na trenutak posumnjati u tebe, a dabome da i nisam posumnjao... No slušaj: sada je već kasno, a nama je već ovladao alkohol pa i buncamo podosta.”

“Da, to je istina!” reče Mord i nasmije se.

“A i razmijenili smo podosta informacija sada”, nastavio je Myron, “koje je bilo bitno razmijeniti, tako da držim kako smo riješili sve što se trebalo riješiti.

Sutra, sutra ćemo razgovarati, i bit ćemo trijeznih glava, i dati ću ti da mi pokažeš ovu zemlju koju si svojim znojem i krvlju osvojio!”

“Ne, neću ti pokazati”, Mord je rekao. “Već ćeš ti sa mnom poći i sam istražiti! Slušaj, ima jedan grad kojeg smo otkrili oko dva i pol dana jahanja na jugu, i u taj grad sa Moorzom ćemo, Jarezom i Perpom poći da ga istražimo. Što veliš na to?”

“Da, to je odlično, odlično!”, Myron prihvati. “A sada, Morde, prijatelju, ja idem na brod... Ne, ma što to govorim! Idem posred plaže, nedaleko od kućica i šatora tvojih ljudi, i ondje ću leći i odmoriti se... Pod zvijezdama, vani, Morde, da, tako će biti...” i oni se tada rukuju i rastanu.

* * *

Sutradan ujutro, dapače još u ranu zoru prije no što se sunce uopće promolilo iza rubova morskih prostranstava, pokucao je Jarez na vrata Mordove kabine u nadi da će ondje naći pukovnika orna raspoloženja, pa da se tako raspoložen prodruži prijateljima za doručkom, pripremi se i pođe na put sa njima za Magis. No pokucavši na vrata i najzad ih otvorivši, u kabini je Mordovoj ugledao samo Morrysu, koja je ležala pod pokrivačem u krevetu sa djetetom u rukama, a oboje su snivali niti se najmanje osvrnuvši na zvuke Jarezova kucanja.

Jarez, vidjevši samo njih unutra, brzo zatvori vrata kabine i napravi nekoliko koraka hodnikom, zamišljeno se pitajući gdje bi Mord mogao biti. Uznemirenost nije vladala njime, no nije ni savršeni mir.

“Ovako rano Mord ne običava ustajati...” Jarez je promrmljao i pošao da napusti brod. Izašavši iz broda i stupivši na ledeno i tamno jutro, on se osvrnuo oko sebe i zadržti. Već sljedećeg trenutka se upita: *Jesam li zadržtao radi količine brodova ili hladnog jutra?* Jer doista, jutro nije dozvoljavalo prikazati sve uplovljene brodove, već tek nekolicinu, pa htio ne htio, iz nekog je razloga Jarez tada zamislio sve one koje nije mogao vidjeti.

Takve stvari često se daju naći među ljudima, u pogotovo među onima koji su stalno u doticaju, kao što je Jarez bio, sa nadnaravnim i neobičnim, a radi užurbanosti ne samo da i to neobično ne primjećuju koliko bi trebali, već i ono obično često znaju kanda ne vidjeti iako je pred njima. Koliko li je puta jednako kao i to jutro Jarez hodao kraj brodova, bezda je i jednu sekundu odvojio da doista shvati što to brod jest! Da se divi težini i masivnosti tog spoja smole, čelika i drveta, što je škripao ljuljajući se na divljoj vodi i odupirao se njenim zapjenjenim valovima. Jedan brod čovjek ne može podići, pa ni deset, ili stotinu ljudi jednako tako jedan brod ne mogu, ma koliko se trudili, podići ni milimetra. Jedan brod samo. A ovdje ih je stotinu... i jedan.

I Jarez tako oko pola minute ostane stajati, naprosto se diveći tomu što čovjek, ako radi u zajedništvu, može postići. *I samom moru će se čovjek oduprijeti, ako ga ono dijeli od cilja njegova! Jer taj čovjek je uz prijatelje, a prijatelj prijatelja, čim ovaj drugi posustane, pridrži i vrati ga na noge. I ne treba čovjeku tada magija, o ne! Prijateljstvo je jače od magije, Jarez je mislio. Ali isto tako, čovjek ako nije u zajedništvu, i ako ne čini uz druge i za druge, sa namjerom da svojim radom pomogne svima, on se ni mravu suprotstaviti ne može. Sam čovjek – ništa je. Ma koliko magije posjedovao... No, moram se vratiti traženju Morda.*

Za to vrijeme, Myron se polako budio na rasprostirnom komadu kože, koji ga je jedini dijelio od pijeska. Ugodna bol poput trnaca mu je prolazila tijelom dok se rastezao, a ona tama jutra što je oko njega vladala, tamnoplava tama, bila je dobra njegovim očima, i on je uživao u njoj.

Jest, bilo je komaraca koji su zujali, a tu i tamo i žaba koje su skakutale, no Myron je doista osjećao ništa do li sreću dok je ležao ondje posred plaže. *Sam, sasvim sam... mislio je.*

I dakako, bio u krivu.

Jer kraj Myrona je ležao Mord, niti pola metra dalje, zapravo. A Mord nije pod sobom imao ništa, već je spavao na pijesku. On se nije budio, jer jutro i sunce što se dizalo daleko na istoku vrlo polako na Morda nisu imali nikakav učinak. Mord Dur'agemski skupljen je spavao.

Neću ga buditi, Myron pomisli vedro pogledavši u svog prijatelja. Ali pokriti ću ga ovim, jer meni više ne treba... Oh ne, ipak neću, nastavio je misliti kad je ustao i ugledao da mu je kožni prostirač prepun pijeska, a usto i vlažan.

Myron, ustavši, uzme svoj kožni prostirač i pođe sa njim u ruci, usput ga otresajući od pijeska, do Moorzovog broda. Bilo je podosta magle, a i vidljivost je bila jedva nešto malo bolja nego u mrklom mraku, tako da onog trena kad je naletio na Jareza, taj događaj je primio doista iznenađen.

“Već si budan, mističe!” rekao je Myron.

“Jesam, ustao sam maloprije... No, jesi li vidio gdje pukovnika? Jer pogledao sam u njegovoj kabini, i ondje ga nema...”

Myron prekine Jareozovu riječ: “Jest, jest, eno ga ondje na plaži. Spava i dalje. I ja sam držao da će leći u svoju kabinu, ali jučer je bilo kako je bilo. Pilo se mnogo, pa se da oprostiti čovjeku...”

“Da, razumijem.”, reče Jarez. “Ti ideš na brod? Neka, u redu, a ja idem po Morda, pa da ga probudim, jer sjećaš se, dogovorili smo se ići na put...” Čim je te Jarezove riječi Myron potvrdio, njih se dvojica rastanu uz dogovor da će se naći na Mordovu brodu, ondje na palubi, gdje ih čeka onaj stol do nadgradnje, a gdje će doručkovati.

Morda je zatekao i dalje u usnulom stanju, ali za razliku od Myrona, Jarezu nije bilo žao probuditi pukovnika. Jer znao je Jarez da je Mordu draže biti

budan no sanjati, kad ionako ono što sanja najvjerojatnije nije ništa drugo do li mora.

Kako je ispalo, Jarez je dobro slutio, i Mord mu je doista zahvalio, jer uistinu je imao nemirne snove. Krvave i sa mnogo mrtvih snove, kakve je samo najbližim svojim prijateljima mogao smoći hrabrosti prepričati. Ali sada nije ispričao Jarezu ništa. Bio je žedan, na što se odmah požalio čim se probudio, i sa radošću je prihvatio poziv da pođe doručkovati.

“A je li Perp ondje?” Mord je upitao.

“Jest. On, Moorz i ja smo se najranije probudili. Myron i ti spavali ste nešto duže.”

Myron? Mord pomisli, sjetivši se najednom da se jučer dogodilo nešto najnevjerojatnije i najljepše: njegov prisnik mu se vratio! Kako li sam to mogao zaboraviti? Pa radi njega sam i spavao vani, a ne u brodu, jer htio sam mu biti bliže, svom prijatelju...

Mnogo od toga Mord je htio izreći naglas, no nije. Sve što jest mogao izustiti, bilo je: “Da, idemo doručkovati. Bogovi, kako sam li gladan...!”

Oni pođu na brod gdje su se oduvijek običavali sastajati, priđu stolu kraj nadgradnje na palubi, gdje je Mord pozdravio Moorza i Perpa, pričekaju nekoliko trenutaka Myrona i, napokon dočekavši uz razgovor i Myronov dolazak, stanu doručkovati.

Doručkovali su kuhana jaja, svježe pečen vrući kruh i usoljenu ovčetinu, a sve to jeli su uz pivo i vino koje je doneseno sa Moorzova broda. Mnogo je prošlo otkako je Mord zadnji puta okusio pivo, tako da se za doručkom osjećao ugodno.

Objedovavši, njih je petero ostalo sjediti još neko vrijeme i dalje podno noćnih zvijezda koje su se još uvijek vidjele, i vodili su razgovor o mjestu njihova skora odlaska.

Na Moorzova pitanja o tom gradu, Mord bi odgovarao onako kako je odavno odlučio odgovarati na takva pitanja: da je grad pronađen sasama slučajno, i to od strane njegovih vojnika, a tko ga je podigao i gdje je nestao da se ne zna.

Naravno, Mord je bio upoznat od strane Sile i Vjetra sa djelomičnom povijesću Magisa. Znao je da su ondje prije mnogo stotina godina živjeli ljudi koji su kasnije, dolaskom Sile, postali Rutzoni, i također je znao da, iako su ondje bili oduvijek, isti ti ljudi nisu bili ti koji su magišku kulu podigli. O kuli magiškoj on je jedini znao, jer jedini je već ranije bio u Magisu, tako da ga o njoj nisu pitali. Takvo što, držao je, zasigurno će ga pitati kasnije, a tada će samo bogovi znati što će im on na to odgovoriti, jer istina, koja je glasila da su tri kule u Enzolartu podigli sami bogovi, bila je ne samo drugima, već i Mordu neprihvatljiva i nezamisliva.

Razgovor se stao ubrzo ticati zemlje kojom je taj grad okružen, te rijeka i

ostalih voda. Takvo što svima je bilo vrlo bitno, s obzirom da je već gotovo četiri mjeseca svaki čovjek u Enzolartu pod vodstvom Morda ili Neurija bio ovisan o vodi uskladištenoj u brodovima (iako dakako za Neurija, Thargeliona i Gossahove ljude koji su ih napustili nitko nije znao reći otkud uzimaju vodu i jesu li još uvijek, uzgred, uopće živi).

Od svog prvog i posljednjeg posjeta Magisu, Mord nije sa one visine na kojoj se kula nalazila mogao odrediti je li zemlja podno njega plodna ili ne, ali dalo se zaključiti da, s obzirom da je mogao vidjeti mnogo stabala i sličnog zelenila, zemlja nikako nije bila siromašna. Pak što se vode ticalo, svagda je važilo pravilo u Hil'gumu da se gradovi podižu ili kraj mora, ili kraj rijeka i potoka, ma koliko mali ti potoci bili. A s obzirom da je Magis bio podosta udaljen od mora, Mord je smatrao da je nekakvog izvora vode kraj grada moralo biti. U najmanju ruku, u gradu bi trebali postojati bunari, jer oni koji su ondje u davna vremena živjeli morali su nešto piti.

No problem se predstavljao u tome da su, kako Mord nije htio reći sugovornicima istinu o povijesti tog grada, Mordovi sugovornici svi redom držali da je postojao razlog zašto su drevni stanovnici Magisa taj grad napustili, a, držali su, taj razlog zasigurno nije bio neki pozitivan.

“Ili vode nema, ili su otrovne.”, Moorz je u jednom trenutku rekao. “Ne vidim niti jedan drugi razlog zašto bi se grad napuštao.”

“Moguće je da nije ni jedno ni drugo, već da su stanovnici jednostavno otišli.”, Perp se javio. “Ne kažem da su otišli svojevóljno, već prije da su ih Rutzoni pobili.”

“To je, kanda, nemoguće, da ih je itko pobio, gospodaru Perp, jer Mord je spomenuo gradske zidine. Ako ste se vi svi ovdje mogli oduprijeti Rutzonima na otvorenom, zašto se ne bi oni mogli oduprijeti iza zidina? Osim toga, postojao je i razlog podizanja tih zidina, a taj razlog i jesu, onda, Rutzoni.”

“Mudar zaključak...” Perp je prihvatio, nakon čega je pogledao u Morda. “Slažem se sa gospodinom bankarom, Morde: nemoguće je da bi iz čista mira ljudi napustili grad.”

“Da...” Mord tiho promrmlja i kimne glavom, iako se nije slagao ni sa jednim od njih. On sam je znao istinu, ali istinu im nije smio reći. A istinu im nije smio reći iz razloga što kada bi rekao da poznaje povijest magiškog naroda, oni bi ga upitali: “A otkud je poznajesh?”, i on bi im morao reći da se susreo sa Demonom Bez Vojske. A kad bi znali da se u jednom trenutku Mord sastao sa neprijateljem, i u pogotovu kada bi znali da je sklopio kratkotrajni pakt sa njim, Mord im više ne bi bio ni prijatelj, ni saveznik. Vrlo vjerojatno bi ga bili prisiljeni dati smaknuti kao izdajicu. Dakle, istina je morala biti skrivena.

Ili obranjena. A ako je itko bio u tom trenutku raspoložen braniti Morda i njegovu istinu, to je bio Myron:

“No, čekajte obojica”, Myron reče. “Ta postoje razni razlozi zašto bi neki grad završio napušten: nalaženje boljeg i ljepšeg grada i odlazak iz starog, izumiranje naroda poradi premalo potomaka, opaka bolest koja ih je sve zatekla i uništila ali nama ne može sada ništa, kakav čopor divljih zvijeri koji je upao u grad usred noći, ili ogromna grupa bandita, koji su čim su pobili sve i polupili sve blago, zapalili grad, jer grad se obično pali nakon pljačke. Na desetine teorija ovdje ima, i sve pobijaju to da vode nema ili je nezdrava. Molim, razmislite...! I Morde”, on se okrene najednom spram Morda, “rekao si da su tvoji ljudi posjetili grad tokom noći. Reci: jesu li vidjeli zidove da su čisti, ili su bili crni od čađi? Da odmah zaključimo je li ili nije ovo posljednje...”

“Pa sam si rekao, Myrone, moje riječi: bila je noć. Dakle, nije se moglo vidjeti kakvi su zidovi, jer u to vrijeme još nismo pobili Rutzone i bilo je opasno upaliti vatru...”

“Eto, vidite!”, prihvativši Mordove riječi, Myron se obrati Perpu i Moorzu. “Dakle, ne zna se ništa. A ako se ne zna ništa, jer ne postoje informacije, tada informacije valja sakupiti. Kažem: što prije odemo, prije ćemo doznati valjaju li vode oko grada ili ne. A što se mene tiče i mog zaključka, ja držim da kraj grada postoji nekakva rijeka i da je rijeka valjana.”

Na Myronove riječi Moorz se nasmije. “Sviđa mi se tvoj način razmišljanja, Myrone!”, rekao je Moorz. “Nije bitno je li istinit ili ne, i ima li logike u njemu ili ne, već samo da se stav svog prijatelja zaštiti pod svaku cijenu. I siguran sam da će te do daleko dovesti. Ako ne u vanjskom, a ono barem u moralnom svijetu.”

“Zahvaljujem na toj primjedbi.” Myron odgovori i prijateljski se nakloni.

U to vrijeme već je bila poslužena kava i odnešeno sve što se ticalo jela od strane sužanja, pa su se stoga prijatelji prihvatili ispijanja kave, a to su činili najmanje ne brzajući, jer doista, uživali su u razgovoru.

Jarez, koji se sve vrijeme trudio ne pristupati razgovoru, donosio je svoje zaključke gledajući tako postrance u tišini, a ti zaključci govorili su sljedeće: *Mord zasigurno nešto zna što mi ostali ne znamo, a što – ne poradi sujete ili zla, ni slučajno, već poradi sigurnosti drugih – ostalima ne smije reći, iako žarko želi... A Myron, pomislio je bacivši pogled na Myrona, zna da mu je prijatelj u nevolji i pomaže mu, pa makar i ne znajući da mu pomaže. Gledajući Myrona i Perpa, Jarez je zaključio: Kod ove dvojice siguran sam da su i jedan i drugi spremni za Morda ubiti, pa i same sebe kada bi Mord to zatražio od njih. Oni vide u Mordu ono što je meni skriveno. A povezani su sa Mordom ovako: Perp, jer mu je Mord učinio mnogo zla i Perp mu je oprostio. Myron, jer je on učinio Mordu mnogo zla i Mord mu je sve to oprostio. Sličan, dakle, a opet različit način povezanosti... No stani, Jareze, mistik je nastavio dalje misliti. Želiš li ti znati što li je tajna Mordova? Ne, zasigurno, pa i da je ne znam kakva... Prođe sekunda nakon tog zaključka do kojeg je Jarez došao u svome*

umu. *Ali želiš li pomoći Mordu nositi ju?*

Na to pitanje nije se trebalo niti odgovoriti.

Dok se razgovor nastavljao ticati količine ljudi koliko bi Magis mogao primiti, Mord je uzeo drvenu šalicu sa kavom i polako ju stao prinostiti usnama. No najednom je stao, i ostao tako stajati iznenađen, jer u glavi je začuo misli koje nisu bile njegove. A misli su govorele:

Vidim, Morde, da si se upravo jedva izvukao sa svojom tajnom, i vidim da te je Myron spasio od njenog otkrivanja. I znaj sada da Myron nije jedini koji će te tako štiti. I ja sam tu.

Jareze? Mord pomisli i baci pogled na mistika, a mistik je sjedio više od dva metra udaljen od njega, kanda opušteno. Jarez je držao svoju glavu naslonjenu na ruku, a kažiprstom je dodirivao jednu od sljepoočnica. Na susret njegova i Mordova pogleda, nasmiješio se. *Želiš li znati koja je moja tajna? Želiš li ti to znati povijest Magisa i Enzolarta?* Mord je pomislio.

Ni slučajno, Morde, Jarez je odgovorio. Suviše sam jadan da bih mogao upola što i ti. I ako ti je dao netko to znanje da s njime raspolažeš, dao ti ga je s razlogom. Iz istog onog razloga zašto ga nije dao meni: jer ja ga nisam dostojan. I zato nemojmo to mijenjati...

Šteta, Jareze. Ali neka bude kako kažeš.

Tokom njihova neobičnog razgovora mislima, ni jedan ni drugi nisu čuli ništa od okoline, kao da im je netko glave pokrio debelim pokrivačima, i toga su obojica postala svjesna tek kad je njihov razgovor završio. Tada se zvuk oko njih vratio u normalu, a ono što je Mord čuo bilo je:

“... zašto ne bi napravili jednu okladu, Myrone? Ako doista ima kakva rijeka kraj Magisa”, bio je to glas Moorza, “na tebe će spasti čast da joj nadjeneš ime. Ako pak ne bude nikakve rijeke, čitav sljedeći grad koji se podigne bit će nazvan: "grad meštra Myrona, nemaoca rijeke". Što kažeš, Myrone, onda, pristaješ li na okladu i vjeruješ li toliko Mordu?”

Myron pogleda u Morda, i njihovi se pogledi sretnu. U Myronovom bijaše nelagoda iako je bio nasmiješen, a u Mordovom baš ništa. Myron stane misliti: *Ne pristati na okladu značilo bi da ne vjerujem Mordu, a to ne dolazi u obzir. Pak ako pristanem, a rijeke ne bude, i neki grad završi nazvan po meni... Ne, sasvim krivo! Mordu se da vjerovati. Rijeka je tu, i na okladu pristajem!*

“Pristajem, Moorze.” Myron napokon reče.

“No pazi, ovo je ipak teško da bi se pristalo na to...”

“Ta pristajem, rekoh!” ustrajao je Myron.

“Dobro, ako je tako... Oklada je zaključena. No, mogu li te pitati, Myrone, u slučaju ako odneseš pobjedu, hoćeš li rijeku onda nazvati po meni, s obzirom da sam ja bio spreman grad nazvati po tebi, i dodati nešto kao "Rijeka Moorza, žednoga kraj rijeke" ili nešto slično?” a to je Moorz pitao jer za razliku od

Myrona, kojemu je u konačnici bilo svejedno hoće li nešto vječno nositi njegovu ime, Moorzu takvo što nije bilo svejedno i bankar se stoga stao kolebati.

“Neću.”, Myron je rekao. “Kad odnesem pobjedu, rijeku ću drugačije nazvati.” i rekavši to, na trenutak utihne.

“No, reci!” Perp reče, komu bijaše sve to zanimljivo. Za razliku od Perpa, Moorz se samo nasmiješio poradi Myronove upotrebe riječi "kad" umjesto "ako".

Myron se obrati Perpu: “Znaš li, Perpe, riječ iz Krvavog jezika za "prekrasno"?”

“Mislim da znam...”, Perp odgovori. “Joon?”

“Ne, to ti je "snaga", a ne "prekrasno", i ne izgovara se "Joon", već ovako: "Joon".”, uplete se Jarez, koji je ipak bio učen čovjek. Ne bi Jarez ni glasa izustio, no on je bio čovjek kojega je ipak neznanje u bilo kojem obliku vrijeđalo. Na to uplitanje Perp se nije ljutio ni najmanje, već mu dapače bijaše i drago nešto naučiti. “A "prekrasno" se kaže "Jun.” Jarez je dodao.

“Tako je.”, Myron prihvati. “Ali s obzirom da je riječ "rijeka" ženskog roda, ja ću koristiti ženski rod kod riječi "Jun", i rijeka se onda neće zvati "Jun", već "Juna”.

“Juna?”, Moorz upita naposljetku. “Tako bi rijeku nazvao...?” doda i najednom utihne, jer uvidio je da iako mu se ime rijeke ne sviđa, to mu ne bi bilo mudro pokazivati, s obzirom da su druga imena koja je Myron mogao odabrati mogla biti kobna po njegovu čast. Lako je Myron moga odabrati ono što je Moorz predložio za ime rijeke, i to je Moorz sada shvaćao.

Napokon, kada je, shvativši što mu je mudrije činiti, Moorz odlučio da mu se ipak sviđa ime rijeke, te kada su prijatelji ispili do kraja svatko svoju kavu, oni su se rastali, uz napomenu da će se obavezno sastati za sat vremena pred Moorzovim brodom. Za to vrijeme, još dok su ustajali od stola, Mord je naložio najbližem mornaru kojeg je ugledao da se osedla i natovari sa svim potrebnim stvarima pet konja.

Čim je mornar rekao da je sve razumio, on je otišao svojim putem, a prijatelji koji su donedavno sjedili za stolom svojim.

VI. glava,

koja je odredila krajeve prije dolaska kraja

Poglavlje 38

tjednu što je uslijedio, Gossah je uz ostale gospodare i sluge, te svoje pratitelje izašao iz šume, poručio skupljenoj vojsci pred Šumom tame kako neprijatelja nema i kako je time rat došao do svoga konca, naložio, uz Moorzov i Thoronov pristanak, povratak u Erion i sam stao provoditi ono mu vrlo poznato i gadno vrijeme tokom kojeg bi poskakivao na konju.

Čitav tjedan trebalo im je svima, dakle, da od ruba Bergh Hive gdje su se već nalazili pođu natrag do grada Eriona, i tih sedam dana nisu jahali ni približno žurno kao ranije, jer opasnosti više nije bilo, pa je to većinom bio ili konjski hod, ili hod kraj konja oslobođenih svojih jahača.

Narod bijaše sretan, i ezerunski i erionski, jer tiranija koja je vladala nad njima stotinama godina prestala je. Nitko nije sumnjao u to iz jednog jedinog razloga: naime, svi su htjeli u to vjerovati i oni su poput ovisnika žudjeli da vjeruju u to i da im se potvrdi da im je vjera valjana. A doista da im se i jest potvrdilo.

Planine se, kao i travnate ravnice uz Ajobb, prevale bez i najmanje umora, pa čak i uz smijeh i pjesmu. Pobjedničke pjesme su se pjevale, ali to nisu bile one ezerunske koje slave pobjedu nad Erioncima niti erionske koje slave pobjedu nad ezerunima. Ne, ovo su bile nove pjesme, svježje, i koje su predstavljale jedan novi korak ka mirnoj budućnosti.

U Erion stigoše napokon u ranu zoru, nakon što su prevalili više od stotinu kilometara puta, i po njihovu dolasku i donošenju vijesti o pobjedi nad zlim proželo se veselje čitavim gradom, a vrlo ubrzo zatim i u ostala mjesta: u Rimmarion, Gavo, Goth i u ribarska naselja duž Ajobba. Svatko je imao čuti sretnu vijest, i u svako od tih mjesta poslan je golub sa pismom.

Putnici nisu bili umorni radi puta, već radi čitave noći koju su proveli putujući, pa u tu zoru svi oni ostave svoje konje u erionske konjušnice i ondje, gdje bi tko već legao, na slami zaspu.

Svi, dakako, osim njihovih gospodara.

* * *

Gossah je prvom prilikom, nakon što je prošao kroz dveri Eriona i ušao u grad, te ostavio konja slugama, pošao u gradsku bolnicu da nađe svog sina. Thoron, Meroz i Osilah za njim se nisu osvrkali, jer znali su što se događa.

Stupivši pred bolnicu, Gossah pobijedi umor i starost, te odluči potrčati unutra, i time on preskoči ono nekoliko stepenica pred bolnicom, prođe kroz njena vrata i uđe u hodnik, te se zatrči tim hodnikom koliko li su ga samo noge nosile. Usput se gotovo zabio u nekoliko ljudi, no za to je mario manje no što je crnog pod noktom.

Trčao je instinktivno se prisjećajući puta do one velike odaje gdje su se svojevremeno nalazili kreveti Habora, Ser Qarsama, pa i krevet njega samoga. Ako su mu premjestili sina, svejedno, držao je, njegova žurba nije uzaludna, jer taj je rizik prihvatljiv. Ako mu je pak sin u međuvremenu već umro i sahranjen, nesvjesno je zaključio Gossah, onog vidara koji ga je liječio (a koji je, uzgred, i samog Gossaha liječio) ubit će od udaraca čim ga vidi, a kako on djeluje na mjestu kamo Gossah trči, opet Gossahova žurba nije bila uzaludna. Dakako, ako je ovo drugo, i ako je doista Habor mrtav, te ako radi toga prebije vidara ni krivog ni dužnog i iskali se na njemu, Gossahov će sljedeći potez vjerojatno biti oduzimanje vlastitog života. A to iz dva razloga: prvi, jer je digao ruku na nedužnog čovjeka. I drugi: jer mu je sin mrtav, i samim time on, Gossah, gubi smisao življenja.

No nije se dogodilo niti jedno niti drugo, već je Gossah ugledao pred sobom zatvorena vrata i pred njima onog vidara kako ga zbunjen, no nasmiješen, dočekuje, jer ugledao ga je još sa nekoliko desetaka metara udaljenosti i uvidio tko je taj koji mu u susret dolazi.

Čim se pred vidarom nakratko zaustavio i dopola začuo riječi: "Živ je...", Gossah je gurnuo ona vrata svom silinom i ušao kao mahnit u prostoriju.

I u tom trenutku ga je ugledao.

Habor je stajao u odjeći koju je i prije običavao nositi, ali ovaj puta je pod odjećom bio sav u bijelim zavojima. Sve mu je bilo pokriveno zavojima osim glave i šaka, a ta dva dijela tijela bila su prekrivena kožom tako deformiranom i tako uništenom da je to u Gossahu izazvalo gađenje.

Habor je, naime, već nekoliko dana bio budan, a kako je bio budan, on je inzistirao na što ranijem ustajanju i polasku u pomoć onima koji ratuju. Mogao je hodati, no od tog hodanja tek bi prvih par minuta bilo bezbolno, ali onda bi se već preopteretio i stala bi ga prožimati bol čitavim tijelom. Vidar, onaj koji ga je liječio, mnogo ga je puta pokušao odvući od takvih suludih ideja, no Habor se nije dao. Pod svaku cijenu, budući je knez držao, on mora obući oklop i poći u boj. To je u kratkim crtama vrlo tiho objasnio vidar Gossahu na uho dok su njih dvoje ulazili u odaju, ali Gossah ga nije slušao niti se obazirao na njega.

“Sine, dišeš li?” doviknuo je Gossah veselo Haboru, zaključivši da će, ukoliko se vidar bude pobunio radi vikanja u prostoriji gdje mnogi ranjeni spavaju, bez promišljanja udariti tog čovjeka. No nije bio vidar taj koji ga je prekorio da bude tiši, već njegov sin:

“Oče, zar si to ti? Već ste se vratili...?”, Habor je tiho upitao obučen dopola u oklop, pod kojim se nalazila žičana košulja. On je zveckajući dok je hodao prišao svome ocu. “No, ubuduće bi valjalo da budemo tiši. Ovdje su mnogi koji su bili spremni život dati za nas, pa bi bilo dobro od nas barem im tišinu zauzvat pokloniti...”

Otac i sin se ne zagriše, jer bi kanda poradi takve prisnosti osjetili stid.

“Ja...”, Gossah zausti, no stane poradi mahnitog udaranja njegova srca s obzirom da je maloprije trčao. “Razumijem.”, napokon reče. “Idemo u hodnik pa ćemo razgovarati.”

“Vaš sin je još... ne bi bilo pametno...” vidar se stane uplitati, no kako to nije činio suviše energično, jer već mu je odavna Habor dojadio sa svojim hodanjem i pravljenjem buke u prostoriji gdje bi trebala vladati tišina, pusti ih dalje bez riječi da idu, a on sam se zatvori u odaju sa ranjenicima.

“Ne, štoviše”, reče Habor, “idemo van iz bolnice! Vani ćemo, na zraku biti. Bogovi, kako i Meroza, tog nepoznatog mi čovjeka, hoću vidjeti! Pa i Thorona također...”

“Idemo, idemo, svakako!”, složi se Gossah, a već se u sljedećem trenutku nasmije, uz riječi: “Rekao si mi unutra”, rekao je to pokazavši na vrata prostorije sa ranjenicima od kojih su se udaljavali, “da bih trebao biti tiši sa govorom. A kunem ti se, ovaj tvoj oklop glasniji je od mene.”

Habor se na tu primjedbu nasmije. Daleko slabasnije no što je htio, no za bolje nije bio sposoban u tom trenutku. Doista, već u sljedećem trenutku kada su oboje nakratko utihnuli, Habor je uvidio da mu je otac itekako u pravu: većinom čelične čizme, jednako čelična žičana košulja, mnogo zakovica i kojekakvih obješenih metalnih kopči, te sam oklop u cjelini koji nije bio podmazan činili su da je svaki čovjek u čitavoj bolnici itekako svjestan Haborova prisustva ondje.

Iako je Gossah obećao, razgovor se nije nastavio niti u hodniku, niti vani. Tomu je uzrok bilo čuvstvo koje se probudilo u obojici, a koje je glasilo da ako ne žele da im se omete mir koji je tada barem nakratko zavladao, nipošto niti jedan od njih ne bi smio ispustiti ni glasa i time ga poremetiti. Nije to bila zapovijed čuvstva kojemu su se oni podvrgavali jer su morali, već su se podvrgavali tomu zato što su instinktivno uviđali da se u tišini osjećaju ljepše.

Doista, činilo se, mnogim ljudima, iako se pred njima taj odgovor nalazi, skrivena je činjenica da nije potrebno niti glasa izustiti da bi se nešto reklo. Dapače, razumijevanje ne putuje zvukom, već samo upravo tim: razumijevanjem.

A razumjeti drugoga, shvatiti ga savršeno, disati kao on i misliti kao on, postati toga sposoban... to je već druga priča.

Napokon njih dvojica izađu iz bolnice i stupe na put, nakon čega pođu do samog zamka Eriona, te ondje uđu prošavši mimo stražara (koji su samo veselo pozdravili Gossaha, jer poznavali su i njega i njegova sina) i pođu do dvora. A na dvoru, njih dvoje odmah su pošli do mjesta koje je promatraču dobro znano kao Kraljevski tron.

* * *

Ima nešto u ljudima, kanda nekakav obrambeni mehanizam, koji ih tjera da onog trena kada se susretnu sa nečim što u njima stane izazivati ljubav, dakle ljubav spram stabla, ptice i vode, ili zraka i svega sličnoga što se može svrstati kraj pojmova "veselje" i "život", isti ti ljudi pobjegnu od toga, i to pobjegnu poput kakvih miševa, ondje gdje je najmračnije, najhladnije i najdalje od svih ostalih što dišu i hodaju.

U Kraljevski tron, naravno, ne bi otišli ljudi u kojima bi se takvo što odvijalo, već bi otišli u pećine ili možda u podrume, pa čak i negdje dalje, gdje doista nema nikoga i neće biti. Jer Kraljevski je tron, iako podosta mračan i hladan, ipak bio svijetla prostorija, i u njoj je bilo mnogo hrane i pića, i mnogo upaljenih baklji....

Ali isti ti ljudi koji bi bježali, obično ne bi bili od visoka roda i gledajući na njih čak bi postajalo i očekivano da odu onako daleko, no sa onima visoka roda, kakvi su bili Meroz, Osilah i Thoron, tako ipak nije bilo. I, iako su oni svim svojim srcem htjeli pobjeći što dalje, njihova čast i veličina njihovih imena takvog im čega nije dopuštala.

"Vidi, kneže, sin ti je živ!" Gossah i Habor dočekani su uz taj veseo poklik Osilahov. A bio je to njegov poklik, a ne nečiji drugi, jer Osilah je doista, iako to nije pokazivao, ipak mario najviše za svakoga oko sebe, pa čak i za ezerune.

Jer - a to je ona svijetla točka u silnom mraku čovječanstva! - bez obzira bilo najteže ili najbolje, uvijek ima onih koji se neće povlačiti nikuda. Oni su tu, i oni su i dalje spremni tu biti i ni koraka odstupati. Osilah, za razliku od ostalih, niti je bježao od zla, niti je držao da nije dostojan dobra jednom kada je i ono stiglo.

"Živ sam, tisućniče, i manje-više zdrav!" javio se Habor, neizmjereno sretan što je imao vidjeti te ljude koji su mu, sa samo otprilike dva tjedna odsustva, nedostajali više nego li mu je nedostajao vlastiti brat kojeg je ostavio prije toliko mjeseci u Hil'gumu. Štoviše, na brata ni pomislio nije.

Osilah je prišao nasmiješen Haboru i jedan je čitav trenutak proveo ozbiljno promatrajući njegove rane. "Boli li te jako?" Osilah je tiho, da ga samo Habor

čuje, upitao.

“Malo.”, Habor je odgovorio. “No doduše...” nastavio je da kaže još nešto, no Osilah, koji je držao svoj čarobnjački štap tada je bez ikakve riječi naslonio njegov vrh na Haborovo rame. Habor se na to sledi na mjestu i na jedan kratak trenutak on prestane biti sposoban išta, pa ni oči, pomicati.

“Neću da te boli ni najmanje, čovječe...” Osilah je tada šapnuo i zaklopio oči. Sve to trajalo je jedva deset sekundi, i od svih ostalih ljudi u prostoriji to je jedino primijetio Gossah, koji je odmah zaključio kako Osilah njegovu sinu ne čini ništa našao. A tokom tih sekundi Habor je mogao osjetiti blaženstvo kakvo nikada prije nije bio u mogućnosti osjećati.

Sva bol je nestala, sva vrućina se ohladila, a sva hladnoća ugrijala. Svaka njegova nemirna i tmurna misao vratila se na stazu dobra, i Haborom je nakratko zavladao savršeni balans. Ništa fizički nije se na njemu mijenjalo, ali duhovno, mentalno, Habor je u tom trenutku postao drugačiji, bolji čovjek.

Napokon Osilah odvoji svoj štap, a tada i Habor dobije natrag kontrolu nad svojim tijelom.

“Što je... što je ovo bilo?” Habor je gotovo viknuo, jer osjetio je da je najednom neobično živ, da može bez ikakve boli stati trčati ma koliko treba kilometara i skakati i činiti još svakojaka čuda kakva ni najodmorniji i najgipkiji ljudi ne mogu. Nije nikakve boli više osjetio, i niti jedna od njegovih gadnih opekline nije ga više pekla. Dapače, ništa od toga nije više ni osjetio.

No Osilah je još uvijek imao sklopljene oči, i tek ih je polako otvarao, a dok ih je otvarao, on je bio zadihan i njegova su se prsa luđački nadimala, dok su mu se grašci znojali pojavljivati na čelu.

“Ništa...”, zausti Osilah, no zaustavi govor jer nije imao snage takvog čega učiniti. “... ništa suviše...”

“Ali kako takvog čega nije vidar mogao učiniti? Ta i on je Svijetli...!” nagnuo se bliže Osilahu mladi Habor i šapnuo mu držeći pravilno kako je u pitanju bilo nešto dovoljno vrijedno da bude tajna sačuvana od ostalih ušiju.

Osilah ga primi lijevom rukom i dlanom mu obgrli šiju, te ga privuče sebi i poljubi u čelo. Habora to zbuni, ali nije se htio oduprijeti niti jednoj sekundi toga. “Znaj samo: ovo je moj poklon tebi.” te se nakon toga prijateljski upitno nasmiješio, kao da pita: "Prihvaćaš li taj poklon?"

Habor ovdje kimnu glavom, također nasmiješen, i njih se dvojica odvoje te na zahtjev Osilahov pođu do stola već pretrpanog svakojakim vrsnim jelima i pićima, gdje su ih ostali čekali, njih niti ne primjećujući jer su naime bili uvučeni u vlastiti razgovor.

Dok su se tako Osilah i Habor smješitali za stol, u čitavom se Erionu dao vidjeti jedan neobični fenomen: svaki tisućnikov Svijetli podizao se sa tla gdje je nekom nepoznatom silom najednom maloprije bio bačen. Na nekoliko sekundi,

baš je svaki njegov čovjek izgubio gotovo svu svoju energiju i postao umoran kao čovjek koji je čitav dan prevrtao zemlju. Kraj nekolicine takvih Svijetlih koji su se najednom porušili bez ikakva razloga nalazio se usred dvorišta unutar erionskih zidina Ser Qarsam, i on je zbunjeno gledao prizor, držeći kako stvar zasigurno ima veze sa Rutzonima, pa je, zaključivši tako, već nakon jedne sekunde isukao svoj mač i stao posred dvorišta u gard, spreman da se bori ma sa kim da mu se pojavi pred očima.

No nitko mu dolazio nije, a oni koji su bili porušeni polako su se podizali. "Spremi taj mač, viteže, i radije mi pomozu podići ovo..." dobacio je neki Svijetli Ser Qarsamu desetak koraka dalje, koji je do maloprije nosio nekakvu drvenu kutiju punu klipova kukuruza a koja se rasula kako se ovaj nenadano srušio i ispustio ju.

Ser Qarsam poslušao i spremi mač, te priskoči Svijetlom da mu pomogne prikupiti kukuruz. Nije bilo mnogo kukuruza i nije u pitanju bila suviše velika kutija, tako da mu nije bilo mrsko pomoći. No Svijetli je, dok mu je ovaj pomagao, kraj njega bio zadihao i vrlo umoran.

"Ta što li se dogodilo?" upitao je nekoliko puta vitez istog tog Svijetlog, ali ovaj mu nije odgovarao.

Tek kasnije, kada su prikupili sve natrag u kutiju i kada je Svijetli došao do daha, objasnio je vitez: "Ne razumiješ se u magiju, čovječe, ali svejedno ću ti reći, jer si mi pomogao: tisućnik Osilah upravo je izveo jednu magiju koju ne može jedan čovjek izvršiti. Upravo je izvršio magiju koju ne može deset ljudi izvršiti."

"Što...?" Ser Qarsam je zbunjeno zaustio.

"Ta slušaj: Upravo je izvršio magiju koju ne može stotina ljudi izvršiti. Niti pet stotina, čak! To je bio razlog zašto smo onako popadali.", rekao je te se ogledao oko sebe. "A kako ne vidim nigdje ognja koji najveću planinu može rastopiti, niti vidim pijavicu koja pola Ajobba može podići, držim kako je tisućnik tu energiju iskoristio za veći cilj: da bi nekoga izljevio, ili čak oživio..."

Za to vrijeme, dok je neki sluga nalijevao iz čupa svima smještenima za stol ezerunsko vino u njihove pehare, Habor nije mogao a da ne primijeti jedan veliki mač kojeg je Gossah držao uz sebe, a kojeg je prije no što je sjeo skinuo u koricama sa svojih leđa i naslonio na stol. Krajičkom oka, još dok je stajao sa Osilahom, primijetivši to, držao je da će ga Thoron ili Meroz zasigurno zamoliti da ukloni oružje iz Kraljevska trona, ili barem od stola, no nitko to kneza zamolio nije i mač je tako ostao ondje na mjestu.

"Čemu je zadano kovati ovoliki mač?" Habor je upitao oca kad je sve utihnulo i on našao priliku da postavi to pitanje. Na njegove riječi, Gossah se trgne te i sam baci pogled na mač, te ga obuhvati prstima negdje kod sredine njegove oštrice, kao da se boji da ne padne ili da ga netko ne uzme, a čim je to

učinio, nasmiješi se u bezuspješnoj namjeri da pokaže kako je sve u redu i reče: "Ovo? U pitanju je jedan neobičan putnik, da, držim da je putnik, kojega smo na putu za Bergh Hivu sreli, i koji mi je taj mač podario... Sjećate li se i vi toga?" upitao je zatim i ostale koji su sa njim proveli putovanje.

"Da, istina... tako je bilo..." ne želeći razgovarati o tomu, ali ipak uvidjevši da mu nema druge nego reći pokoju i o toj stvari, Thoron se tada javio, a Meroz i Osilah na njegove riječi kimnu glavama odobravajući. To sve bijaše sumnjivo Haboru, no on ništa na to ne kaže.

Gossahu postane neugodno na vrlo kratki trenutak što je imao svjedočiti tomu čemu, iskreno, nije htio svjedočiti. U pitanju je, naime, bio sam blagoslov Zigorsa Kapa, koji je učinio da nitko osim samog Morda Dur'agemskog ne dozna za podrijetlo mača i njegovu svrhu, pa se djelovanjem tog blagoslova, stoga, u umovima Thorona, Meroza i Osilaha, koji su prisustvovali Gossahovu prvu susretu sa mačem, kao činjenica predstavilo sve što bi Gossah predložio za istinu. Da je Gossah, stoga, kojim slučajem rekao da je Zub našao na dnu nekog bunara, a da je sam Thoron bio taj koji se spustio po taj mač, Thoron bi bio prvi koji bi dao riječ da je u pitanju čista istina.

Već se, naime, nekoliko puta tokom povratka u Erion dogodilo Gossahu da ga netko upita za podrijetlo Zuba, i uvijek bi taj blagoslov Kapov djelovao i Gossaha izbavio iz nevolje. Koliko je Gossah znao, blagoslov bi djelovao dokle god bi Zub bio uz njega. Čim bi maknuo Zub od sebe, držao je, blagoslov više ne bi bio od pomoći. Upravo stoga, tokom čitavog putovanja Gossah niti u jednom trenutku nije bio dalje od jednog metra od tog mača.

"A zašto je ovdje...?" Habor postavi novo pitanje.

"Ta ostavi se mača, mladi čovče!", kao i Gossah, lažnim smiješkom javi se Thoron. "Radije govori o svojim ranama i stanju u Erionu. Ti si provodio vrijeme ovdje i ti najbolje ovdje u Kraljevskom tronu znaš koliko je još ranjenih Svijetlih i Eaa Zat'urni pomrlo. Reci stoga, i ne drži nas u nezvjesnosti! A mača se okani, molim te..."

Habor pomisli da je uvrijedio Thorona poradi gledanja u mač kao nešto bitno umjesto u pomrle duše, pa se stoga pokuni i ispriča. No to ne potraje dugo, jerbo on nije bio od onih koji bi dugo mogli biti pokunjeni, pa Habor podigne svoju deformiranu ispečenu glavu i započne: "Troje je Eaa Zat'urni umrlo, gospodaru Thoron. A od Svijetlih nijedan..."

"Troje?", Thoron ponovi, nešto ozbiljnija glasa. "To mi se čini da je sveukupno četrdeset Eaa Zat'urni poginulo u nasrtaju Rutzona. Četrdeset od njih stotinu... Pozitivan broj, držim, jer moglo ih je biti i više. Mogli su biti i svi... U svakom slučaju, ovu pijem u njihovo ime!" rekao je Thoron i podigao svoj pehar, te ispio sve iz njega.

Jednako učiniše i ostali.

Osilahu, kojemu je još trebalo neko vrijeme da povрати snagu koju je izgubio poradi izlječenja Haborova, bilo je mrsko nazdraviti za umrle ezerune, ali to ne stoga što je mrzio ezerune, već stoga što je bio suviše umoran da bi i vino pio. No ipak, odlučio je izdržati.

Ispivši vino i stavivši pehar na stol, Thoron se uhvati onog prvog pitanja koje je naveo Haboru, a koje se ticalo njegova zdravlja. Iako je bio umoran od putovanja i sve za što je bio manje-više sposoban bilo je spavanje, Thoron svejedno nije mogao ne primijetiti Haborovu osakaćenost po čitavom tijelu. Vatra, ranije je držao, koja je živog progutala, ali srećom ne i ubila Habora, ili ga nije osakatila dovoljno da to bude suviše primjetno, ili ga jest osakatila, i to toliko da pri povratku u Erion oni neće zateći Habora živog. No sada je znao kako li je u krivu bio, i to ga je sada uznemiravalo. Habor, naime, jest preživio, ali uslijed tog preživljavanja vatre on nije ostao sa jedva primjetnim opeklinama, već sa nečin daleko, daleko gorim.

Thoron je rekao: "Spaljeni su ti kosa, brada, obrve i svaka druga dlaka na tijelu, predmnijevam. Strahotno ti je deformirana koža, usana većinom ni nemaš, a dopola su ti istopljeni kapci... Reci mi, Habore: kako li je moguće da ti je sačuvan vid, i kako li je moguće da te sve to ne boli i ne pogađa?" a to je upitao jer uvidio je da Habora gotovo da i nije briga za stanje njegova tijela. No na pitanje Thoronovo, svi ostali su se uznemirili, a Meroz je čak ljutito dobio Thoronu: "Vidim da si ipak trebao otići spavati, jednom kad si na dvor stao...!"

Pak je Gossah ostao suzdržan, kao i Osilah, jer iako bi svaki drugi otac skočio da obrani svoje dijete, pa čak i ubije za njega u takvom trenutku, Gossah je uviđao da se iza Thoronova pitanja krije nešto drugo, daleko veće od pukog neumjesnog vrijeđanja, za što on, kao vladar svih ezeruna, teško da i jest sposoban.

Jedini koji se nasmiješio, i to od srca, bio je Habor, a njemu doista i jest iz nekog razloga bilo drago pitanje kralja Gavoa. A on je rekao: "Vidite, gospodaru, ja sam već u svojim ljudskim godinama došao do polovine svoga života. Još toliko koliko sam živio - i nema me. Koji je stoga smisao u traženju smisla životu? Koji je smisao žaljenju? Smisao ičemu uopće? Smisla nema. A kako nema smisla, držim da nema ni razloga za brigu. Je li Habor hodao sa glatkom kožom ili sakatom svejedno je i meni, a kako tek ne bi onome koji čita o ovome tisuću godina kasnije iz ljetopisa Učenjaka? Dakle, čemu briga i žaljenje? Baš ničemu.

Spomenuo sam da sam prošao sredinu svoga života samo zato da bi uvidjeli, gospodaru, kako je kratak ljudski život i kako u njemu uopće i nema mjesta žaljenju, i to je bio prvi razlog. A drugi je bio ovaj: ja ne bih našao djevojku koja me voli i koju ja volim ni sakat ni zdrav, jer suviše sam već star. Samo novcem mogao bih ju kupiti. Samo nasilno ju natjerati da mi dođe pod krov. Ta, onda, ako su nasilje i novac tu, zašto da im se i sakatost ne pridruži?

Možda sam suviše hladan spram svega toga, toga mi valja priznati, no valja priznati i da sam ipak u onoj ledenoj prostoriji ležeći i čekajući da vidim hoću li živjeti ili umrijeti, u silnom svom strahu dolazio i do nekakvih većih shvaćanja, i ja sam, nakon što sam se probudio i proveo mnogo vremena plačući nad svojom teškom sudbinom, zaključio kako nema smisla plakanju, i time sam shvatio baš sve. Naime, shvatio sam sljedeće: u grob naposljetku smještaju svakoga. I starog i mladog, i ženu i muškarca, i Eaa Zat'urnu i čovjeka. Bio taj čovjek zao ili dobar. Sakat ili oku ugodan. Svatko tko je ikada otvorio oči, jednom ih mora i zatvoriti...”

“To! To je bio razlog zašto sam te pitao, Habore!”, Thoron je bio i više no oduševljen odgovorom. “Znao sam da ćeš shvatiti to pitanje, i da nećeš kao ostali trčati pred rudo... Molim, nastavi, nastavi!”

Habor kimnu i nastavi, a svi u prostoriji u muku stanu slušati: “Patnju koju sam doživio niti ne želim patnjom nazvati, već blagoslovom. Ovo je patnja za moga oca, i za svakoga tko me je ikada iole volio. Za mene, pak, kažem: ovo je blagoslov.

Ta toliko sam smeća nabacao po sebi tokom svoga života, i toliko sam zala učinio. Sa tolikim sam redom učinio nered, i toliko se mnogo smijao tuđoj nesreći. Ali došao je trenutak, kao što kod svakoga dolazi, da me je savjest nakon dugo čekanja zatekla, a zatekla me je nesprennog. Kao spoticanje onoga koji trči to mi se dogodilo, i ja sam pao. Ne onoliko koliko sam se prije toga uzvisio, već sam pao daleko niže. Dublje sam pao! Dno sam dotaknuo, blato i izmet. Pazite, ovo što vam govorim prije dva tjedna nisam poznavao, jer me ta mudrost dotaknula nije. Ali sada znam!

Gorio sam u vatri griznje savjesti, i ta vatra bila je daleko jača od one koja me je doista i opekla. Toliko sam gorio da jednom kada sam se u konjušnici one večeri probudio i ugledao plamen oko sebe, pravi plamen prihvatio sam kao prijatelja i izbavljenje. Jer pravi plamen, pravo prokletstvo, bila je kazna za sva moja zla. I ja sam, zagrlivši taj plamen, imao uvidjeti da su moji grijesi nestali. Da sam napokon platio za baš svako svoje smeće.

Jest, ostao sam bez ljepote (mada nisam suviše lijep ni bio) i bez kose i glatke kože, ali što mi je to naspram mira kojeg sam dobio kasnije! Kažem iskreno: da mi je opet proživjeti sve isto, sve bih rado pristao proživjeti! Jer osjećam sada mir, a taj mir sam zadnji puta tek u dalekom djetinjstvu osjetio... Vidite, gospodaru Thoron, dijete izraste u čovjeka jednako kao što se ispijena čista voda pretvori u mokraću. Niti jedno dijete nije odrastanjem postalo bolje, već samo gore. Ali ono što se meni dogodilo, i što se, držim, prije ili kasnije događa svima nama, jest trenutak kada to loše postane ponovno dobro. Nakon što čovjek bude natjeran pomesti sve smeće koje je pobacao.”

“Ali imaš vid, Habore. Držiš li vid, po onoj logici, prokletstvom? Ili je pak i

on blagoslov?" Meroz se zaintrigira govorom Thorona i Habora, pa im se tiho pridruži, a tiho je govorio kanda zato što je držao da je ono o čemu pričaju sveto i stoga nije za svačije uši.

"Imam vid, to je istina.", Habor je odgovorio. "I njega također smatram blagoslovom. No, uvidite sada svi, ne smatram vid blagoslovom jer ja volim vidjeti, već zato što, a toga se bojim, da sam ostao slijep i sakat u isto vrijeme, toliko bi bio kažnjen od svoje savjesti da bih ja možda žalio samoga sebe više nego treba, i u tom žaljenju samoga sebe možda nikada ne bih došao do svog zaključka i mira kojeg mi taj zaključak pruža. Dan danas, vjerojatno, ja bih ostao u krevetu plačući i jadikujući nad svojom sudbinom, i ne bih htio ništa shvatiti. Ostao bih zatočen u samome sebi sve do svoje smrti, a to bi značilo da sve zlo koje sam doživio nije bilo ništa više od puka zla i nesreće, a ne nekakva kazna poradi učinjena zla ili poziv na promjenu mene kao ljudskog bića. Razumijete li?"

"Naprosto neobično...", Meroz je šapnuo i dodao sam za sebe: "Sve što je ovaj mladić rekao, i više je no točno... Točno je da čovjek ništa ne bi smio činiti, jer čini li zlo, bit će kažnjen."

"Ali kazna Haborova u samom je Haboru doživljena kao blagoslov! Dakle, treba činiti zlo ako hoćemo blagoslov?" Thoron je upitao Meroza.

Habor se ovdje povukao, jer dalje nije znao ništa reći. Znao je što je znao, i to se ticalo njegova vlastita iskustva. Svugdje dalje bio je i dalje, držao je, nedovoljno pametan.

"Nikako zlo, nikako.", Meroz se požurio odgovoriti. "Već jednostavno ne činiti ništa. Zar ne bi bilo ovako: bolje je i ne doživjeti mudrost, nego činiti zlo i doživjeti je?"

"Istina..." Thoron je prihvatio.

Dok su oni tako razgovarali, svi većinom sretni poradi Haborova prihvaćanja svoga stanja, ali i dalje mistično nezainteresirani za Gossahov mač, sužnji koji su se vrzmali oko njih noseći im ono što bi ovi zatražili čudili su se, jer gospodari njihovi nisu govorili, začudo, o pobjedi nad Bićima Bijelog Carstva, niti su se za to veselili, već su, eto, razgovor okrenuli spram filozofije...

"Dakle, ne činiti ništa...", Osilah, koji je sve vrijeme pažljivo slušao, najednom se odlučio priključiti raspravi i iznijeti svoje mišljenje. Naime, on je vidio u čitavoj toj stvari nešto što ostali ipak nisu, i on se stoga što takvu očitu stvar nitko drugi nije vidio, nasmijao, da bi zatim rekao: "A zašto ne činiti dobro?"

"Molim?" Thoron se okani ispijanja vina i pogleda u njegovu smjeru.

"Pitam: zašto je za vas samo ili činiti zlo ili ne činiti ništa. A što je sa dobrim? Ne nalaze li se mudrost i blagoslov i u činjenju dobra?"

"Ja... Ja naprosto moram reći da sam bio lud što to ranije nisam shvatio.", tada je neobično mirno rekao Thoron. "Jest, u tome je: činiti dobro. Tko nije

dobar, doživjet će zlo i biti prisiljen pokajati se. A tko se ne pokaje, očito umire. Ili možda živi, ali živi kao puko pseto?”

“Apsolutna istina.”, složio se napokon sa Thoronom Meroz. “Samo jednu grešku vidim u tome: smrt. Zašto bi itko umro, ako je daleko teže živjeti poput pukog pseta, kako kažeš? Čemu tada smrt? Je li ona za pravednike, onda?”

I tako su, kad su sužnji već stali slagati ona glavna jela za njihov stol, među kojima su bile dvije pečene patke u nekakvom umaku od gljiva i borovnica, punjena jaja i tomu slično, što se već dalo naći u smočnicama Eriona, gospodari učinili glavnom temom svoje rasprave smrt.

“Po meni smrt ne postoji, jer onog trena kada se na nju pomisli ona više ne može biti smrt. Već pomisao mijenja stvari.” tada su se začule riječi tisućnika Osilaha.

“Govoriš li time da je smrt u neznanju?” Meroz ga je upitao zamišljeno.

“Ne, nego je nema uopće. No, hajde, ako je već mora biti, neka bude: smrt je u neznanju.” odgovorio je Osilah.

No kako Thoronu ne bijaše zanimljivo raspravljati o smrti, on se povukao iz rasprave te se time pridružio Gossahu i Haboru, koji su sjedili i jeli u tišini. I čim je, dakle, iz razgovora o smrti istupio Thoron, Osilah i Meroz ubrzo su izgubili interes da i oni ostanu voditi ga.

Upravo stoga, razgovor se ubrzo stane ticati pobjede nad Šumom tame. Thoron je držao da pobjedu valja proslaviti na što spektakularniji način, kakvom gozбом, uz mnoštvo baklji duž erionskih zidina, i uz što više žena ljudi i ezeruna, pa da se svi skupa vesele uz vatru, glazbu i ples. Meroz, kao i ostali, sa tim se slagao, no za njega je bilo bitnije zaključiti jednom za svagda vlada li mir konačno između erionaca i ezeruna ili ne. Što znači pobjeda nad Bergh Hivom?

“Pobjeda znači savezništvo, Meroze! A ako ne savezništvo, a ono barem mir.”, Thoron mu je na to rekao. “Zar ti ne paše mir? Nije li ti, kao i meni, dosta ratovanja?”

“Mudro govoriš, Thorone. No to si ti i to je tek tvoje mišljenje. A što je sa ostalim Eaa Zat'urnama? Oni i dalje žele, većina njih, vidjeti krv Svijetlih prolivenu svuda unaokolo. Tko će njima mišljenje mijenjati?”

“Ta ja sam kralj svih Eaa Zat'urni, Meroze! Ja sam taj koji ih može natjerati da počnu poštivati erionce. Imam tu moć...”

“Misliš li doista?” Meroz je upitao, uzgred istinski željan mira. On se doista nadao da su Thoronove riječi istinite.

“Dakle, sine”, obrati se Gossah tada tiho Haboru, “eto i kraja onomu što smo držali da Enzolart jest: eto kraja Enzolartu kao Krvavoj zemlji. Vidi, i pami dobro...”, rekao mu je i pogledao u smjeru Thorona i Meroza, “... jer ovdje počinje mir. Eaa Zat'urne više neće htjeti ratovati.”

Habor je savršeno razumio oca, i još je savršenije razumio koliko li je ovaj

bio u krivu. "No, oče, po meni nisu Eaa Zat'urne te koje treba ubjeđivati u ljepotu savezništva i mira." a to je rekao jer je vidio s kolikim su zapravo prezirom Osilah i Meroz ispod svojih lažnih zadovoljnih izraza lica slušali Thoronove ponude. Ne ezerunima, već njima, Svijetlima, nije bilo do mira!

"O čemu govoriš...?" Gossah zausti, no tada ga zagluši vrlo glasan govor Osilahov, koji kao da je naglo promijenio raspoloženje na gore čim je prvi puta Thoron spomenuo riječ "mir", a Osilah je govorio: "S dužnim poštovanjem, gospodaru Eaa Zat'urni, ali naše dvije zemlje nikada, baš nikada neće stupiti ni u kakav mir. A kamoli savezništvo. Dakle, ni mir ni savezništvo mi ne želimo. Ne želimo ništa. Evo što želimo, što želim ja i što želi svaki Erionac: Da zaboravite da Erion i Erionci postoje. Da nas držite nebitnim kamenjem koje se nalazi, eto, negdje među planinama, a koje je bezvrijedno i kraj kojega nema smisla prolaziti. Hoćemo da nemate nikakvih misli spram nas, kao što ne bi imali niti spram kakvog kamenja." i tu je Osilah stao.

U početku je Thoron, kao i svi ostali, držao da će tisućnika Meroz prekoriti radi takvog grubog govora, u pogotovu nakon svega što su ezeruni i Svijetli u zajedništvu prošli, no začudo Meroz to nije učinio. On je radije tužno izdahnuo i tiho rekao začuđenom Thoronu: "Tisućnik je u pravu."

"Ali, Meroze...?" , Thoron nije znao što da kaže. "Ta...!?"

"No, što se tiče slavlja, zašto ne? Možemo organizirati takvo što. Bez problema... budi mi gost, ti i tvoj narod, ali nakon toga", Meroz je nastavio, "kao što je tisućnik rekao, mislim da bi najbolje bilo..."

Thoron tada ustane od stola i mirno reče: "Zar tako?"

"Točno tako." Meroz odgovori gledajući u stol.

"Onda u redu, Meroze.", rekao je Thoron što je mirnije mogao. "Razumijem te. I ne ljutim se. Što se tiče slavlja... ah, to je bila ludost. Ništa od toga. Još ovu večer, eto, moji ljudi i ja ostat ćemo u tvome gradu, a tada idemo. Idemo i nećemo se više vratiti."

Gossah i Habor začuđeno su gledali u razgovor Meroza i Thorona. Habor se tada javi: "No, sjedni barem, Thorone, i poručaj sa nama. Upravo si se vratio sa puta, i bilo bi dobro da se okrijepiš prije odlaska na spavanje..."

"No, zar nisam jeo upravo?" Thoron se obrati Haboru i pokaže rukom na svoj tanjur. Doista, Thoron i jest bio sit.

"Ali..." Habor zausti, ali Thoron se tada obrati tiho Merozu: "Bilo mi je zadovoljstvo družiti se s tobom, Svijetlom, to znaš. A i vi, ljudi s onu stranu mora...", obrati se Gossahu i njegovu sinu, "... nevjerojatna čast. Ovo je vjerojatno posljednji put da se vidimo... Pa, zbogom!" reče i dugim koracima ode do vrata od Kraljevska trona i izađe odande.

"Žao mi je, no tako je moralo biti.", Meroz je rekao nikom naročito jednom kad je Thoron izašao iz prostorije. "Vidite..." pošao je reći nekakvu dugu i bitnu

rečenicu da sa njom zaključí sve to skupa, pa da nastave jesti u miru, ali Habor, onakav oklopljen kakav je bio, tada je naglo zaškripao svojim stolcem i ustao od stola, te je gotovo potrčao do izlaza iz Kraljevstva trona, na što je sve zazvečalo. Ne zastavši na vratima i ne okrenuvši se natrag, on pođe žurno hodnikom da se susretne sa Thoronom.

“Hej! Stani!” dobacivao je Habor kad je odmaknuo od vrata Kraljevskog trona, a to je dobacivao ezerunskoj prilici koju je vidio ondje na kraju hladnog hodnika da polako vuče korak. “Moj kralju...!” rekao je, a prilika je stala.

Neko vrijeme trebalo je Haboru da napokon dostigne Thorona, a kada je to učinio, prvo što je upitao kralja Gavoá, bilo je: “Ta zašto si tako olako pristao na loše odnose sa Erionom? Zašto nisi ustajao da ostanete u miru? Ta mogao si...”

“Nisam mogao.” mirno je Thoron odgovorio, a u njegovu glasu Habor osjeti neobičan mir i zadovoljstvo situacijom.

“Kako nisi mogao?” upitao je Habor.

“Lijepo, mladi čovječe.”, Thoron je odgovorio i stao. “Moraš uvidjeti da sam ja učinio tako gnjusne zločine, kao i svi moji Eaa Zat'urne, tim Erioncima da je doista upravo bilo zlo što sam zatražio savezništvo i mir. Ja sam im htio oduzeti priliku da mi se osvete, a to nisam smio učiniti. Njihova ljutnja je opravdana... Vidiš, nekada je daleko bolje biti u ratu nego u miru. Mnogo više pravdi se zadovoljava.”

“Dakle, rat?” Habor upita.

“Ne, i upravo to me je smetalo najviše. Niti rat ne žele. Kao što si ti doživio sa vatrom, da te je vatra kaznila i kaznom blagoslovila, ne misliš li da i mi ostali, mi koji smo daleko veće gadosti počinili, isto ne želimo jednu takvu vatru? Hoću rat ja sa Erioncima i rado bih ga prihvatio, no samo pod uslovom da ezeruni budu vezani a Erionci nas uhvate i muče tako danima i mjesecima. Jer u ratu obje strane gube. A ja ne želim da Erionci išta izgube, već hoću da se samo moji ezeruni i ja kazne. Što teže, to bolje. Sada shvaćaš zašto sam te pitao kako li je moguće da te silne tvoje opekline ne bole. Pitao sam te to zato što ja žudim za istim takvim opeklinama.”

“Shvatio sam još ranije to u vezi opeklina.”, Habor je rekao. “No da se vratimo miru sa Erioncima. Bi li se sa takvim mirom moglo doći do istoga do čega bi došli da vam Erionci vrate milo za drago?”

“Ne, dakako. I valjano razmišljaš. Savezništvom ne bi ništa postigli, ni Erionci ni Eaa Zat'urne.”

“Ali zašto ste onda tražili savezništvo?”

Umjesto da mu odgovori, Thoron ga upita: “Znaš li, Habore, kada čovjeka vode na klanje, zašto se taj čovjek otima?”

“Ne shvaćam čemu to pitanje...”, Habor reče. “Ta čovjek se otima jer ne želi biti zaklan. Zar ne?”

“Točno tako. Čovjek se otima jer je slab i ne želi prihvatiti sudbinu. Ja sam bio slab i nisam u prvi mah htio prihvatiti ono što se ima dogoditi. Tražio sam, u lažnoj nadi, alternativu; mir i slično tomu... Tražio sam to, jer bojao sam se, kažem, onoga što u suprotnom slijedi, a što je neizbježno ako hoću da moj narod, kao i ja, bude jednom zauvijek kažnjen za svoja nedjela.”

“A što to slijedi?” Habor upita, bojeći se unutar sebe da zna koji je odgovor na pitanje.

“Ah, mladi čovječe... previše ti želiš znati. To ti je dobro, ali i loše.”, Thoron, osmjehnuvši se, reče. “Ovaj razgovor ovdje ćemo završiti. No ipak ću ti sljedeće reći: da bi zločinac bio kažnjen i osjetio konačno blaženstvo poradi te kazne, taj zločinac mora prevršiti granicu. Ja, zločinac, moram prevršiti granicu... Ne misli da mi je ovo iznenada palo na pamet, jer ja dugo, dugo držim ovo već na umu... a sada zbogom!”

* * *

U najmanju ruku, riječi su Thoronove Habora začudile. Thoron se, pozdravivši ga, okrenuo i žurno otišao, a Habor je tada ostao sam neko vrijeme stajati posred hodnika.

Što li Thoron smjera? Habor se pitao. I smjera li ista uopće? Je li ovo sve od umora, ili od alkohola? Ili možda oboje? I što mu to uopće znači "moram prevršiti granicu"? pitao se Habor, a odgovora nalazio nije.

Stajao je tako manje od minute, čudeći se gotovo svakom dijelu tog neobičnog razgovora sa Thoronom, ali uvidjevši kako od čuđenja nema koristi, odlučio se naposljetku ipak maknuti odande i vratiti u Kraljevski tron.

A u Kraljevskom tronu raspoloženje nije bilo nimalo normalnije. Jest da su svi u njemu bili umorni, no Habor ipak nije ugledao nikoga čije je lice bilo spokojno. Svi su bili tmurni i kanda zabrinuti. Pospani, ali i dalje spremni da nastave raspravu.

“Jesi li uhvatio Thorona? Je li rekao što?” Gossah, koji ga je prvi ugledao, upitao ga je. Meroz, Osilah i on i dalje su sjedili na svojim mjestima za stolom, i nisu se niti pedlja pomaknuli.

“Jesam.”, Habor je odgovorio zatvarajući vrata prostorije. “I doista smo popričali.”

“I, Habore?” Gossah reče, zainteresiran za ishod Haborova i Thoronova razgovora.

“Baš ništa. Kralj Eaa Zat'urni je, naime, ne samo prihvatio ono što ste mu vi, Meroze i vi, tisućničce, ponudili, već se dogodilo i nešto više. Možda je teško vjerovati tomu, no Thoron je, kaže, znao da neće biti ništa od savezništva i mira.

Ali ponudio je svejedno, onako rutinski, tek tako da ne bude da nije ponudio... ali u sebi, rekao mi je, znao je da to neće nikako biti prihvaćeno. Zapravo, računao je na to ranije...”

“Znao je?”, Gossah ponovi Haborove riječi i obrati se Merozu, koji je sjedio na glavi stola. “Je li to loše ili dobro?”

Meroz ne odgovori, jerbo i ne stigne, jer umjesto njega javi se Habor: “Nije niti dobro niti loše. Jednostavno je tako kako je. No trebate znati da kralj Eaa Zat'urni nema nikakve loše namjere, i to sam mogao zaključiti.”, rekao je Habor prisjetivši se Thoronovih riječi da će "prevršiti granicu". Habor je manje-više znao na što se to odnosi, ali u to nije htio vjerovati, i zato je bio žarko spreman braniti tog ezeruna, pa makar time lagao i sebe i druge. “Kažem, ne treba brinuti i ne trebate se kajati, jer kralj Eaa Zat'urni doista se ne ljuti ni na čije riječi. Sve je u savršenom redu. Onda”, dodao je na kraju kada je prišao svome ocu i sjeo kraj njega na svoj stolac, “hoćemo li nastaviti...?”

Tek tada se javi Meroz: “Rado bih, kneže, doista rado, no evo, već mi se oči sklapaju. I ovo sve što nam se upravo dogodilo, i putovanje... Doista”, reče i ustane, “ja ne mogu više. Naprosto – i vjerujem da ćete to shvatiti, pa čak učiniti što i ja – moram ići u krevet...”

Rekavši to, Meroz se odmakne od stola na nekoliko koraka i kao da stane razmišljajući bi li se prije odlaska rukovao sa svima prisutnima ili ne, kadli se javi također i Osilah: “Mudro, kralju. I ja ću isto tako učiniti. A vi, kneže?” rekavši i ustavši, obratio se Gossahu.

I Gossah je bio i više no umoran, pa makar nalazeći se pokraj Zuba osjećao neku neobičnu i ugodnu energiju kako mu ispunjava tijelo. No umor je ipak bio umor, i on je morao priznati kako su Osilah i Meroz u pravu.

“Jest, ni ja nisam baš svjež kao rosa...”, prihvatio je Gossah. “I meni treba sna.”

I tako su jedva par minuta kasnije, kada su se ponovno pojavili u Kraljevskom tronu u namjeri da upitaju trebaju li gospodari štogod da im ovi donesu, sluge zatekle Kraljevski tron u potpunosti prazan.

Meroz je pošao do svoje odaje, Osilah do svoje, a Gossah i Habor pošli su u bolnicu, ondje gdje su ih čekali njihovi kreveti, jer doista, iako su mogli zatražiti bilo koje drugo mjesto i bilo koje druge krevete, njima se ipak sviđalo biti u bolnici.

Sreli su njih dvoje vidara u onoj odaji u bolnici gdje su se nalazili njihovi kreveti, ali sa tim čovjekom nisu prozborili niti riječi. Istina je bila da je čak i Habor, koji nije bio ni na kakvom putovanju, bio vraški umoran, pa je i on, skinuvši sav onaj teški oklop i svukavši žičanu košulju te sve to položivši tiho na kameni pod pokraj svog kreveta, također legao u krevet, a da napokon zaspi nije mu trebalo ništa više vremena no drugima.

Gossah pomisli Zub poleći u krevet pokraj sebe, no kako je zaključio da ipak

nema oko njega toliko neprijateljski raspoloženih glava da bi se suviše morao brinuti, odlučio je noć provesti bez ikakva žuljanja o mač, pa je mač tako položio kao i Habor svoj oklop, pokraj kreveta, malo dalje no što je mogao rukom dosegnuti iz ležećeg položaja u krevetu.

I to je bilo to. Sin je Gossahov bio živ, demoni su bili pobijedeni, a on, Gossah, ležao je u krevetu presvučenom sa čistom i svježe prozračenom na vjetru posteljinom, sit i utažene žeđi.

Bilo mu je ugodno ležati tako, i prije nego je napokon zaspao, doista je on mogao zaključiti: *Da, ja sam sretan čovjek...*

* * *

Bila je u pitanju jedna od ugodnijih večeri koja je uslijedila, a to nije bilo zato što je ta noć sama po sebi bila ugodna, već zato što su ljudi, zajedno sa ezerunima, u toj večeri svi bili prijazna lica, točno onakva kakva se daju vidjeti u onima koji osjećaju ugodu u svojoj duši.

A noć, ona je zapravo bila podosta sparna, i niti najmanje nije osvježavala nikoga. Vruće je bilo svakome ležati u krevetu, i biti poradi te vrućine obliven znojem, te se prevrtati tražeći bolji položaj i isti nikako ne naći. Tu mučnost svi su osjetili te večeri, no samo su rijetki doista i odustali, i uslijed tog odustajanja izašli iz svojih kreveta i pošli van, na zrak.

Ser Qarsam bio je jedan od tih koji nisu mogli spavati radi vrućine. Habor i Gossah, pak, nisu. Oni su spavali kao novorođenčad.

Bilo kako mu drago, Ser Qarsam, trudući se biti što tiši, ustane iz svog kreveta koji se nalazio nedaleko od Haborovog, odšulja se do vrata prostorije, gdje spazi i krevet vidara i u njemu samog vidara kako hrče, i prostoriju napusti. Već u sljedećem trenutku, on je izašao i iz bolnice.

Držao je, s obzirom da je bilo prilično kasno, a i zvijezda je bilo puno nebo, da je vani, u noći, sam. Nije znao što bi poradi toga mislio, no nije, doduše, niti htio suviše misliti, jer sve što je htio bilo je da se nadiše što svježijeg zraka.

Lutao je on neko vrijeme, obilazeći žeravnike u kojima su se oni zadnji komadi drveta polako pretvoreni u žar gasili, promatrajući strukturu Eriona i sve što su Rutzoni nedavno uništili od te strukture. Promatrao je izvršen posao koji se ticao popravljanja sve nastale štete, a između čega je bilo uklanjanje izgorjelih balvana iz grada, čišćenje crnog kamenja, podizanje onih porušenih zidova i tomu slično. Činilo mu se, sada kada je hodao i promatrao (doista, ne kao kakav nadglednik, već jedva i kao znatiželjna osoba), da su Erionci mnogo posla učinili. Oni starci i žene koji su ostali i koji na put nisu pošli u Bergh Hivu ipak nisu sjedili skrštenih ruku sve vrijeme dok su gospodari i njihova vojska

izbivali.

A zašto i bi sjedili, kada je ovo, pobogu, njihov vlastiti grad? Ser Qarsam se pitao. *Ta i meni da netko sruši kuću, podigao bih ju ponovno. No jest... istina je ipak i da su im kuće bile nebrojeno puta dosad porušene, da... ali svejedno, i sam bih i nebrojeno mnogo puta podigao, ako treba, ono što je porušeno, u pogotovu ako to pripada meni i oduvijek je pripadalo mojoj lozi...* Takve su misli Ser Qarsamove bile dok je lutao sam, ne znajući niti kuda točno ide, i dok nije naišao na prve ljude. Ugledavši ih, a u pitanju je bilo oko dvadeset Svijetlih i pet-šest ezeruna, začudio se jer su i oni odlučili probdjeti noć, a usput se i nasmiješio, jer ono što je ugledao da ovi rade bilo mu je simpatično: naime, ezeruni i Svijetli zajedno su, sjedeći blizu zidina ondje gdje su bili vrlo daleko od najbližih kuća u kojima se spavalo, u krugu oko vatre ispijali ezerunska alkoholna pića, i u smijehu i veselju uživali u mnogim razgovorima, a koji su se većinom ticali priča o slavnim herojima iz davnih vremena.

To Ser Qarsamu bijaše neobično, no ipak i drago, jer dotad je držao da ezeruni i Svijetli gotovo nikako, osim ako ih baš ne natjera kakav treći neprijatelj na to, ne bi mogli biti zajedno i surađivati, a kamoli se veseliti. U pitanju su bili slobodni ljudi i slobodni ezeruni, i doista su im ruke bile odriječene i oni su mogli činiti što god bi htjeli u svoje slobodno vrijeme van dužnosti.

I eto, umjesto da se pokolju, ili da si uopće ne prilaze, oni ovako, kao djeca kakva, sjede i uživaju u noći podno zvijezda... Pomislivši to, Ser Qarsam im priđe i upita smije li im se pridružiti. A nakon što na to pitanje dobije i više no potvrđan odgovor, on nastavi misliti: *A i ove zvijezde, čovječe, kako su li prelijepi!* on je razmišljao. *Ovi bijeli i sivi oblaci, i mnoga crvena, plava i zlatna svjetla što se cakle po nebu, doista, kao da su bogovi koje imamo slikari ili kakvi drugi umjetnici, a ne bogovi...*

Ljudi i Eaa Zat'urne većinom su bili razgolićenih prsa, jer tako su se mislili rashladiti, a sjedili su neki na teškom kamenju, a neki na prevrnutim nagorjelim balvanima. Nekoliko ih je sjedilo i na samoj travom i kamenčićima prekrivenoj zemlji, ali to im nije smetalo. Ser Qarsam u ruku dobije kriglu sa vinom. Iako je u početku oklijevao, nije prošlo mnogo nakon čega je počeo i on piti. Svidalo mu se ondje biti, i ondje je, moglo se reći, nalazio neku vrstu svog mira.

Vidiš, Qarsame, on je pomislio u jednom trenutku praveći se da sluša govor nekog od Svijetlih, kako li je dobro kada su svi u slozi? Mnogo je gluposti moglo biti učinjeno, i mnogo je krvi nizašto moglo biti proliveno, ali nije, jer vidiš, stvar je u tome da si podcijenio umove i srca ljudi i ezeruna. Ta i ti si čovjek! Ta i ti znaš koliko li samo pošten i dobri ljudi mogu biti! mislio je. *Glupo, vrlo glupo od tebe bilo je što si sumnjao... A vidi njih! Pogledaj, zar nije oku ugodno promatrati smijeh ljudi, i uopće sreću svakoga oko sebe? A oni doista i jesu sretni, baš sada, evo, kada su daleko od*

oružja i krvi, ja tvrdim, oni su naj sretniji. Neka bude: korak načinjen da bi se maknuo od rata, jednako je učinio i da se čovjek makne od rata, i da se čovjek približi zajedništvu.

A Ser Qarsam je tako u zanosu mislio jer mu je bilo i više no dozlogrdilo ratovati. Bilo mu je u tom trenutku svejedno kraj koga sjedi i pije, jer jednako bi se smijao i šali ezeruna kraj sebe kao što bi se smijao i šali demona kakvoga da se kojim slučajem isto tako nalazio kraj njega i zbijao šale.

No dogodilo se ubrzo da se Ser Qarsamu zgadilo biti ondje. Naime, nije mu mnogo trebalo da vidi kako ovi ne piju jer se vesele, već piju da bi bili što bliži životinjama. Oni su pili dok ne bi ispovratili ispijeno, i tako su u krug išli. Njihovo veselje sve više je skretalo ka drskosti, i tu je vitez, htio ne htio, morao uvidjeti kako to nije društvo u kojemu on želi biti. Ovo nisu bili prijatelji koji nazdravljaju, jer to nije imalo veze sa nazdravljanjem. Ovo su bili oni koji su držali kako je kraj njihovim životima ionako blizu, pa makar rat sa demonima i bio završen, pa stoga, kako je već kraj blizu, ne bi imalo smisla taj ostatak proživjeti u dostojanstvu.

I jedno oko bilo je dovoljno Ser Qarsamu da shvati: *Jao, pa ja sam upao u leglo budala, misleći kako su u pitanju moji suborci...! Ta ovi rata vidjeli nisu; vidi ih, svi redom novajlije vjerojatno se tek jučer pojavivši u Erionu sa oklopima! Ta kako to vidio nisam... I tu Ser Qarsam to društvo odluči napustiti, no kako su ovi bili već toliko pijani, niti je itko primijetio da je ovaj odlučio otići, niti ih je i bilo briga.*

Odmaknuvši stotinjak koraka svojim sada već lagano malaksalim hodom, Ser Qarsam promrmlja u noći: "Prijazna lica u neugodnoj noći? Ne, radije: noć toliko neugodna da se i izopačena lica čine prijaznima!" I tu se on svojim riječima nasmije, jer našao je da je bio u pravu.

Oni ezeruni sa kojima je pio, držao je, bili su daleko mlađi od njega, bez obzira na njihovu dugovječnost. To je vitez u govorilo da se, ako bi se usporedio sa ljudskim vijekom, život jednog ezeruna ne bi smio smatrati životom jedne pametne osobe barem dok taj ezerun ne navrši osamdesetu. Dotad, taj ezerun je budala, kao što je i čovjek do svoje dvadesete otprilike najčešće ništa više od budale (mada, dakako, mnogi ljudi taj Ser Qarsamov zaključak pokušavaju poljuljati - štoviše i uspijevaju, pa su oni tako budale daleko dulje!).

Čitav taj susret, kako je vrijeme prolazilo, sve se manje vitez u činio susretom, koliko je u pitanju bio znak. A znak koji govori što - to je bilo pitanje. *Nešto sam ja trebao izvući iz svega toga proživljenoga, razmišljao je vitez klateći se u hodu. No, do vraga, kad ne znam što...!*

* * *

No dakako, nije u pitanju bio nikakav znak. U pitanju je bio puki besmislen doživljaj, koji bi zapravo i ostao besmislen i nezapisan u povijesti da nije bilo onog sljedećeg, a što je taj besmisleni događaj učinilo daleko bitnijim:

Dok je sjedio u svojoj stražarskoj kuli, promatrajući Erion i čuvajući ga svojim budnim okom, Osilah je sa nje ugledao neku priliku kako izlazi iz bolnice i hoda unutar erionske unutrašnjosti.

To je, dakako, bilo bitno, jer taj kojeg je Osilah promatrao sve vrijeme i koji mu je, ni ne znajući da to čini, odvlačio pozornost sa stvarnog problema, bio ni više ni manje nego upravo Ser Qarsam.

A stvarni je problem bila druga prilika koja se također iskrala, no sa druge strane, ondje iz dvora izašavši, i nju poradi svega toga Osilah nije primijetio.

I ta prilika što je prije mogla prišla je prvom stepeništu i uspjela se na zidine. Ondje se pognula i između krunušta prošla čitavim putem sve do same Osilahove kule, bez da je ovaj i najmanje posumnjao.

Osilah je sjedio do prozora bez štapa u rukama, i bio je odmoran, jer gotovo je čitav dan proveo spavajući, kada se naglo trgnuo jer je vrata njegve odaje otvorio onaj koji se njegovoj kuli i prišuljao: Thoron.

“Kako to da nemaš stražare?” bilo je prvo što je Thoron upitao, a upitao je to kanda onako usput, a ne direktno, jer kada je ušao u prostoriju on nije ni na trenutak zastao, već je odmah pošao do Osilaha.

Osilah je bio zbunjen i iznenađen, no ne zadugo. Taj je čovjek savršeno znao primiriti se jednom kad bi iznenađenje uslijedilo. On je rekao: “Nisu potrebni stražari, jer ja sam tu.”

“Hm...”, Thoron je promrmljao. Već je bio Osilahu toliko blizu da ga je mogao dotaknuti rukom. Bacio je tada zamišljeni pogled na unutrašnjost Eriona, niti najmanje odajući što misli o tom gradu.

“A zašto si došao ovdje, kralju Eaa Zat'urni?” Osilah tada upita.

“Vidiš, htio sam ti se ispričati radi svega što sam bio izrekao u vezi vas Erionaca...”, započeo je Thoron. “I znam da zvuči neuvjerljivo, ali ja doista tražim samo jedno od tebe: oprost.”

“Oprost? Ta znaš dobro da oprost dobiti ne možeš. Ni ti niti ikoji drugi Eaa Zat'urna, a ako već i možete od kralja Eriona, a ono od mene ne možete. Ne razumijem, tada, zašto se ne zadovoljavaš oprostom svih ostalih, već baš hoćeš da budem ja taj koji oprašta?”

“Jedostavno je: ti si tisućnik. Ti si taj koji je osjetio svaku patnju, svaki strah i svaku smrt koja je uslijedila u bilo kojem Svijetlom ovoga grada. Logično je da ću od tebe tražiti oprost, kao temelju sve potisnute mržnje.”

“Baš zato je logično i da oprost ne možeš dobiti.”, Osilah je kratko i već mrzovoljno odgovorio. “Je li to sav tvoj razlog zašto si došao u moju kulu? Ako jest, možeš slobodno otići, jer oprosta Eaa Zat'urne neće dobiti.”

“I baš tako, ništa od oprosta...?” Thoron ponovi sa neobičnom tugom u glasu.
 “Ništa.”

“Onda dobro.”, Thoron odgovori i slegne ramenima. On tada pride vratima i napola ih otvori. Tada se okrenu spram Osilaha i reče: “Na dvoru, u knjižnici, raskrčili smo moji Eaa Zat'urne i ja neke ormare sa knjigama i time oslobodili prostor, te sada tamo držimo neku vrst sastanka. Vidiš, da tražim oprost bio je jedan razlog zašto sam došao ovdje. I uglavnom sam držao da ništa od toga neće biti, jerbo su naši zločini spram tvog naroda neizmjerni. A drugi razlog bio je da te pozovem da dođeš ondje, među moje Eaa Zat'urne, i popričaš sa njima. Mnogi od njih upravo su ti koji su činili najveća zlodjela ovome gradu, i baš zato i hoću da razgovaraš sa njima, jer vidiš, oni su vrlo žalosni radi svojih učinjenih nedjela, i izrazili su žarku želju da tebi, baš tebi, tisućniku, ispičaju što im je na srcima.”

“A zašto baš meni?”

“Zato što”, Thoron je odgovorio, “ti si taj, kako sam već rekao, koji je osobno doživio svaku smrt u Erionu. A moji Eaa Zat'urne to znaju, i žele ti se obratiti... A i ja znam da ti ne daš svog oprosta naprosto zato što ne nalaziš nikoga da dovoljno taj oprost traži. Puzati i plakati pred tobom, to je potrebnost, o, ja znam! I? Hoćeš li doći, evo, sada sa mnom ondje i gledati kako pužu pred tobom? Hoćeš li dati Eaa Zat'urnama još jednu šansu i preispitati svoje srce je li spremno oprosta dati ili ne?”

“Ta ja...”

“Zapravo, zaboravi. Zaboravi na moj upad i moje suvišne riječi, tisućniče. Oprosti mi za to, ako možeš, a ja idem sam. Doista, ne treba ništa što sam te zamolio, jer nisam te niti zamolio u svojoj najzdravijoj pameti, pa tako ništa od toga i ne vrijedi...”

“A Eaa Zat'urne?” Osilah upita i već pride svom čarobnjačkom štapu da ga ponese sa sobom, jer već je bio na pola puta do odluke da ode sa Thoronom do knjižnice.

“Ma, lako im ja kažem da im je zločin jednostavno prevelik, da više ni puzanje i plakanje nema nikakvu snagu pred tobom...”

“Ne!”, prekinu ga Osilah najednom. “Ící ću! Neću dati, uvjeren sam, nikakav oprost, ali barem ću pokazati obraza dovoljno i pokazati se pred njihovim licima...”

“O, pa to je odlično! Odlično!”, uskliknuo je Thoron. “Ta hvala ti, Osilahu, na tome, doista, hvala!”

A Osilahu je bilo neugodno slušati hvalu Thorona, pa je brže-bolje zgrabio svoj štap i pošao za njim iz kule.

Do dvorišta Eriona Thoron i Osilah došli su istim onim putem kojim je sam Thoron došao do Osilahove kule. Namjera im je bila ne zadržavati se u dvorištu, već ga presjeći što brže, ali ta namjera im se izjalovila onog trena kada su naišli

na Ser Qarsama, koji im je, ugledavši ih, prišao veselo jer ih je držao za prijatelje.

“Krasna večer, nije li?” Ser Qarsam je još uvijek bio u pijanom stanju kada ih je sreo, ali njegov zadah oni nisu mogli osjetiti jer im nije prišao suviše blizu.

“Jest, viteže.”, Osilah je bio taj koji je odgovorio. “A ti ne možeš spavati?”

“Ma, sparno je u odajama, a i ova večer, jao, ova večer, kao da se od mnogih razlikuje baš po nečemu što nikako ne bih htio prespavati! Zato sam budan, zato...!”

“Ovaj bunca, držim. Mladić je pijan.” promrmljao je Thoron Osilahu. Osilah je to čuo, no na primjedbu se nije obazro, već je rekao Ser Qarsamu: “Thoron i ja idemo u knjižnicu, pa ćemo ondje popiti nešto. Hoćeš li i ti s nama?” A čim je to rekao, Thoron, koji se nalazio kraj njega, pogledao ga je sa nekakvom mržnjom i ukorom u očima kakvoga se u njegovim očima rijetko kada dalo vidjeti. No, srećom, to Osilah ne primijeti, a Ser Qarsam odgovori na pitanje: “Nikako, nikako, barem ne još neko vrijeme... Ja, naime, sam sada mislio na zidine otići i prošetati njima. Da, prošetati... ispričajte mi!”, naglo je stao Ser Qarsam sa govorom i napravio nekoliko hitrih koraka što dalje od ove dvojice, te se tamo isповраćao. Povraćao je nekoliko trenutaka, vrlo glasno, a jednom kad je završio, podigao glavu i obrisao usta, on se obazro za svojim sugovornicima, no njih više nije ugledao, pa je promrmljao: “A oni su otišli... no, nema veze.”

A za to vrijeme, Thoron i Osilah već su ušli na dvor i bili na pola puta do knjižnice. Hodajući, nisu prozborili niti riječi, već je tek kada su stali pred vrata knjižnice Osilah promrmljao, sa osmijehom na licu, osvrćući se na rune napisane ponad vrata: “*Romm Quiorr*, Thorone, ovdje piše. Ili: "dom knjiga" prevedeno, rekao bih.”

“Da, da, zbilja čudesno...” gotovo nezainteresirano je odgovorio Thoron i požurio Osilaha u knjižnicu.

Ušavši u knjižnicu i osjetivši njenu hladnoću i nekakav miris truleži koji se osjetio u zraku, preko Thoronova lica prijede nekakva grimasa koju Osilah nije primijetio, a koja je pokazivala čisto gađenje spram tog smrada. *Doista, da nema upaljenih baklji pobjegao bih odavde glavom bez obzira*, mislio je Thoron.

Prolazili su između visokih polica neko vrijeme, kanda Thoron vodeći Osilaha. Ali to je bilo neuvjerljivo, jer Thoronu je prvi puta zapravo bilo da se ondje nalazi, pa je Osilah nakon nekog trenutaka naglo stao, i prozborio:

“Stani, a gdje su Eaa Zat'urne o kojima si govorio? Ne čujem nikakva glasa...”

“No, da... moguće je...”, Thoron počne govoriti, no najednom se trgne jer iza njega je pala sa police jedna knjiga. U pitanju je bilo, kao što bi promatrač lako mogao zaključiti, upravo od Thorona učinjena stvar, a koju je ovaj učinio tako da Osilah ne primijeti da je on taj koji je srušio knjigu. Kako je knjiga pala pred noge Osilaha, tisućnik je rekao: “Ne zamaraj se, ja ću, jerbo si stariji...” te se

sagnuo da knjigu podigne.

A ono što se sljedeće dogodilo, bio je glasan jauk, upravo iz Osilahovih usta izašao. Da je ikoga drugoga bilo u knjižnici, taj bi se zasigurno žestoko trgnuo da je taj povik čuo.

Naime, Osilah je jauknuo jer je osjetio nešto čvrsto, hladno i metalno da je kroza rebra u njegovim leđima ušlo u njega, a već sljedeću sekundu shvativši što to jest, on je povikao: “Zar tako činiš, Thorone?!”

Thron ne odgovori, već otme čarobnjački štap iz Osilahovih ruku, i baci ga što je dalje mogao. Nož, pak kojim je ubo tisućnika u leđa dok se ovaj saginjao, izvukao je i zabio ga još nekoliko puta u ovoga, ali ovaj puta na negdje iznad njegova boka.

Tri ili četiri puta Thron je ubo Osilaha nožem, a onda je progovorio: “No, da, kako rekoh, vidiš...”, a od trenutka kad je progovorio uspravio je iznenađenog Osilaha i još ga nekoliko puta izboo u stomak. “valjda se nećeš ljutiti, ovaj...”

“Ljutiti... Što...” Osilah je još mogao promrmljati, ali tada je već izgubio većinu svoje snage. Toliko je iznenađen bio da se jedva pomaknuti mogao.

No on je i dalje posjedovao magiju, makar se život u njemu gasio drastičnom brzinom, a oči mu se sklappale. I upravo stoga, baš negdje kada je Thron sječivo onog noža položio na njegov vrat i stao rezati, u tom posljednjem djeliću sekunde tisućnik Osilah dotaknuo je jednom rukom Thronova prsa i iz njenog dlana ispustio magijski impuls.

Kako i koliko snažno je to učinio, Osilah nije znao, jer nakon toga nije prošlo pola otkucaja srca, a magijski impuls kojeg je ispustio od silna je praska probudio pola ljudi u Erionu, a od vrućine koja je tada nastala u knjižnici u prah pretvorio nekoliko stotina knjiga. Sam on, pak, baš kao što je Thron odletio na drugi kraj knjižnice i zabio se u zid, odletio je spram vrata knjižnice i razvalio ih svojim tijelom u iverje te se zaustavio sav slomljen i u lokvi krvi negdje u hodniku.

No taj magijski impuls kojeg je tisućnik učinio bio je besmislen, jer tisućnik je u hodniku bio mrtav.

To je to, mislio je Thron gotovo stotinu metara dalje od mrtvog tijela Osilaha, gdje se nalazila druga strana knjižnice, i sa svojim izudaranim tijelom u kojemu je pola kostiju bilo slomljeno promatrajući isprevrtnu knjižnicu u kojoj je vladala vatrena stihija. Ubio sam još jednog nevinog. Vjerojatno posljednjeg i najmilijeg kralju. Sada, kada mi već oprosta nisu dali, završiti ću barem pravedno kažnjen...

* * *

Strašna je buka probudila Meroza iz njegova sna. Osjetivši kratko podrhtavanje i začuvši tu buku, te već nakon sekunde shvativši što je u pitanju, Meroz nije časa časio, već je skočio iz kreveta i, niti ne navukavši čizme, samo zgrabio svoj čarobnjački štap i potrčao koliko je god brzo mogao iz svoje odaje.

Bio je mrkli mrak vladao u hodniku, pa je Meroz stoga u jednom trenutku udario štapom po zidu i svi su hodnici u dvoru Eriona na to planuli svjetlošću, a njihova je svjetlost bila kao pod popodnevnim suncem.

Merozu je trebalo desetak sekundi da se u potpunosti razbudi dok je onako trčao, a prva osoba na koju je naletio bio je Ser Qarsam. Tog je mladog viteza čim ga je ugledao zgrabio za ramena i, uvidjevši da je ovaj pijan, protresao i vrlo oštro upitao: "Gdje je Thoron?!"

Ser Qarsam bio je zbunjen situacijom, ali niti najmanje uplašen. "U knjižnici, rekao je!", vitez je odgovorio. "No znate li...?" Ser Qarsam nakani upitati Meroza što li se uopće dogodilo i zašto je ovaj tako bijesan, ali Meroz ga tada iznenada ispusti i potrči duž hodnika u pravcu knjižnice.

Bio je podosta star taj čovjek, no trčao je poput mladića, i u vrlo kratkom vremenu Meroz je stigao pred razvaljena vrata knjižnice. Ondje je ugledao, ispred samog ulaza u knjižnicu, tijelo nekog čovjeka koje je ležalo u lokvi krvi, ali držeći kako je neprijatelj još živ u knjižnici on se na tijelo ne obazre, već samo nastavi u knjižnicu.

A u knjižnici, Meroz se nađe okružen mnoštvom polomljenih komada dasaka, dimom i stotinama uokolo razbacanih knjiga. Bijaše u knjižnici zagušljivo, tako da se Meroz dobro iskašljao prije nego li je viknuo iz sveg glasa: "Thorone, gdje si!"

Ali Thoron nije odgovorio.

"Thorone!" Meroz ponovno poviče, osvrćući se oko sebe mahnito kao životinja uhvaćena u stupicu.

"Čarobnjak ste, gospodine, ta ugasi te silnu vatru!" doviknuo mu je tada glas sa ulaza u knjižnicu, a koji nije pripadao Thoronu, već Ser Qarsamu.

Meroz na to kimnu glavom, iako ga ovaj nije od silnog dima i udaljenosti niti mogao vidjeti, podigne svoj štap iznad glave i reče što je mirnije mogao samoj vatri: "Ugasi se, prokletinjo..." i vatra se sva u knjižnici na to ugasi, a jedino što je preostalo bio je dim. Meroz nije zapravo trebao ništa reći da bi ugasio tu vatru, jer magija koju je koristio nije djelovala tako. No on je to učinio slijedeći instinkt, a instinkt mu je govorio da vatri naredi da se ugasi.

Silina upotrijebljene magije učini da Meroz malaksalo padne na svoja koljena i stane gubiti dah.

Neko vrijeme je Meroz tako klečio, nemajući uopće snage da ustane ili da uopće govori. Držao je da postoje šanse da netko izroni iz dima i ubije ga, a da je

taj netko najvjerojatnije sam Thoron, no kako nije bio u mogućnosti da se uopće pomakne, nije činio ništa u vezi tog predosjećanja.

No ipak nije bio sam.

“Gospodaru Meroz!” još je jedanput čuo Ser Qarsama govoriti, ali ovaj puta se vitez nalazio na korak od njega, jer mu se naime približio znajući iz iskustva (jer i on je uz Svijetle ratovao protiv Rutzona na zidinama) da jednom kada Svijetli koristi magiju, on gubi energiju za gotovo sve. Računajući na to, on je odlučio prići Merozu i vidjeti treba li mu pomoć, a, kako je ispalo, doista pomoć Merozu trebala i jest.

Ser Qarsam se ne iznenadi, dakle, kad je ugledao Meroza kako umoran kleči, pa je, može se reći, vrlo mirno zgrabio rukama ovoga i pomogao mu podići se na noge.

“Gospodaru...?” Ser Qarsam upita, ali Meroz mahne rukom pijanom čovjeku da se utiša.

“Idemo, vitez, radije van, da vidimo ono tijelo pomnije. A ako i ima koga ovdje u knjižnici... držim da nije pri svijesti ionako...”

“A ako je jedan od vaših i upravo umire?”

“Tada ću se pomoliti za njega. A sada me vodi!”

I bi tako.

Jednom kad su izašli iz zadimljene knjižnice, Ser Qarsam i Meroz nisu oklijevali, već su prišli onom tijelu što je ležalo u hodniku i klekli nad njim. Merozu sada više nije trebala pomoć Ser Qarsama, jer mu se povratila njegova prijašnja snaga.

“Tko bi to...?” Ser Qarsam je tada promrmljao, nagnuvši se iza Meroza koji je kleknuo kraj tijela. Ali niti Meroz odgovori, niti vitez uostalom i postavi do kraja pitanje, jer oboje nije više moglo neko vrijeme ništa reći jednom kad su ugledali ono što niti u najgorim snovima ne bi htjeli ugledati.

* * *

Prošao je čitav sat otkako je neki sluga prošao usnulom Gossahu i stao ga drmati i buditi, čudeći se usput kako li je ovaj uspio prespavati čitavu buku i galamu koja se oko njega odvijala sve to vrijeme. Upitavši slugu što li se dogodilo, sluga mu je odgovorio: “Netko je ubio tisućnika Osilaha!” i te riječi učinile su da Gossah u sljedećih sat vremena ne progovori niti riječi.

Meroz je gorke suze plakao za tim čovjekom gotovo čitav sat, i nije se odvajao od tijela pa i onda kada su tijelo već umotali u platno i pripremili za daljnju obradu prije konačne sahrane. Govorili su mu: “Gospodaru, moramo maknuti tijelo, pa makar od knjižnice!”, ali Meroz tijelo nije dao, već ga je držao

u čvrstom zagrljaju sve vrijeme i grcao kraj njega, zabijajući svoje lice i dlanove u trup tog mrtvog čovjeka.

Mnogi su znali da je Merozov najbolji prijatelj bio Osilah, no nitko nije bio pripremljen na tako duboko i snažno prijateljstvo, pa je uskoro pola Eriona plakalo.

Kako se Meroz nije odvajao od tijela i nije mogao doći sebi, komandu nad čitavim Erionom preuzeo je, nakratko, Ser Qarsam. On je zapovjedio da se probude kneževi Habor i Gossah, kao i da se dovedu pred knjižnicu svi ostali Gossahovi pratitelji.

Gossah je tako ostao skamenjen kad je čuo što se dogodilo, i skamenjen je stao pred Meroza. A Meroz nije ni dizao pogleda prema njemu, niti ga je on uopće zanimao.

“Pažljivo, gospodaru!”, čuo je tada Gossah kako mu je netko šapnuo kraj uha. “U Merozu ključa ogromna mržnja sada.” a kad se okrenuo da vidi tko je to tko mu govori, uvidio je da je u pitanju Ser Qarsam, čije je jedno oko lice bilo ozbiljno te večeri poput kamena, iako je vitez sam po sebi još uvijek bio pod utjecajem alkohola.

Sljedeći nakon Ser Qarsama koji je preuzeo komandu bio je sam Gossah, ali njegova vlast trajala je sve dok onih sat vremena otkako se probudio nije prošlo, jer točno tada, ničim izazvan, Meroz je naglo ustao i vlažnih očiju, a lica bijesna kao u divlje zvijeri, prišao Gossahu, te mu tiho rekao:

“Kneže, netko mi je ubio prijatelja. Idi sada i izvidi knjižnicu. Ako u knjižnici bude neki čovjek, ne brini se. Ali bude li u njoj kakav Eaa Zat'urna, brini se. O, itekako se brini...” i rekavši to, otišao je do Kraljevskog trona. A na pola puta do Kraljevskog trona, prvom Svijetlom do sebe Meroz je rekao: “Skupi mi sve Svijetle sposobne boriti se pred dvor, i neka budu spremni na boj.”

“Hoćemo li se to boriti, gospodaru?” isti je Svijetli upitao, održavajući dugi i brzi Merozov korak.

“Takvo što neka te ne zanima. Samo učini što je rečeno. A sada do viđenja!”

A Gossah je i dalje ostao stajati pred vratima uništene knjižnice, u koju su tada počeli ulaziti mnogi Svijetli na kojima je bilo da istraže ima li još tijela u njoj.

Nije mu padalo napamet da je prošlo išta više od par minuta kako stoji, a kamoli da stoji već više od sat vremena, i to je bio jedan od razloga zašto se i dalje nije micao s mjesta, već je gledao u prazno kao maloumnik.

Što li se to upravo dogodilo? pitao se.

Odgovor je znao, ali bojao se izreći ga si, pa makar i u mislima. Štoviše, on niti u jednom trenutku nije dosad pogledao u pravcu Osilahova tijela, već je ili gledao ravno pred sebe ili, kao što je ranije bio slučaj, u Meroza dok je ovaj grlio Osilaha.

Nije mu mnogo trebalo pa da stane osjećati strah. Nije bio u pitanju strah poradi smrti tisućnika, već strah poradi zakletve koju je bio položio ranije, a koja je glasila: ukoliko umre ijedan Svijetli u Erionu od ruke ezeruna, njegov sin, Habor, istog će trena platiti svojim životom za život tog ubijenog Svijetlog.

Vrlo dobro sjećao se te zakletve Gossah, i doista ga ona nikako nije niti napuštala tokom svih tih proteklih dana. No sada... *Sada me tjera da osjećam ledeni znoj, da mi srce udara kao u preplašena zeca dok čekam da se javi tko sa viješću je li u knjižnici ezerum ili čovjek.*

Nedaleko od njega stajali su Habor i Ser Qarsam, oboje tiši i od zidova. Piljili su, kao i sam Gossah, u prazno, i razmišljali o ishodu. Niti su oni imali namjeru prići njemu, niti je on imao namjeru prići njima.

Za to vrijeme, desetak je Svijetlih (a to su bili oni koji su ranije nagovarali Meroza da se okani trupla) već završilo sa svojim radom i oni su već umotali u potpunosti Osilahovo tijelo u bijelu plahtu, te mu tijelo stali odnositi. Nije prošla minuta, a već su se Habor, Ser Qarsam i Gossah našli i dalje u tom prokletom polumračnom hodniku sami i beznadni, jer već je svatko od Svijetlih napustio hodnik, a oni koji su još preostali bili su upravo oni što su se probijali kroz krš koji je vladao u knjižnici tražeći tijelo druge osobe.

Takvo je stanje vladalo još nekoliko minuta, ali onda je tišina najednom bila prekinuta povikom:

“Našli smo tijelo!”

Gossah se na povik trgne i stane osjećati nestrpljenje i radoznalost. “No?”, povikao je. “Tko je u pitanju?”

“Gospodar... Gospodar Thoron!”

Dok je Svijetli još govorio, Gossah tužno izdahnu, znajući što će uskoro morati učiniti. On tada pride Haboru i što je tiše mogao, rekao mu: “Slušaj, sine: onaj mač što se nalazi kraj moga kreveta u bolnici, on je...”

I ispriča Gossah tada Haboru čitavu povijest mača Zuba i zadatak kojeg je dobio od Zigorsa Kapa. Ispriča mu on sve, baš sve što je smatrao najbitnijim, a govorio mu je što je jednostavnije i jasnije mogao, smrtno ozbiljan, nekoliko minuta, a u konačnici zamoli Habora da on bude taj koji će odnijeti mač Mordu.

* * *

O, bogovi, što li se to upravo događa oko mene? Zašto li mira nemam pa ni onda kada rat ode? Zašto, bogovi, zašto ste dopustili Thoronu da mi prijatelja ubije, mislio je Meroz. Najboljeg prijatelja mog, kojega mi je teže izgubiti nego ženu i djecu što sam izgubio. A i njih, moju ženu i djecu moju, zašto ste i njih dopustili uzeti? Zar vam je to

naslada, zadovoljstvo nekakvo opako i krvavo, pa da tako uzimate meni moje najdraže? I to baš putem Thoronove ruke... O, ja znam da je Thoron oduzeo život Osilahu, znam! Ja to osjećam, jer tako naprosto mora biti, i samo je pitanje vremena kada će mi banuti kroz vrata sa viješću o tome: da je Thoron taj koji je ubio Osilaha... A Meroz je mislio to sjedeći na svom tronu u prostoriji koju su zvali Kraljevski tron, sam samcat ondje, i pognut sjedeći u čemeru svom, ne ispuštajući glasa, osim tek pokojeg tihog jecaja.

Osilahu, izgubih i tebe, posljednjeg od svih pravednih u ovom gadnom gradu. I ti mi ode, brate moj...

“Ah”, Meroz tada izusti, više u nekom bunilu no doista razmišljajući o tomu što govori, “Neka su ti, Osilahu, časni čovječe, prekrasne te vječne ravince kojima hodiš sada. A vidi i mene, budale! Ta ne bi li Osilahu neugodno bilo sada da zna da plaćem za njim, da plaćem uopće? Ta častan je to čovjek bio, i hrabar nadasve, i ne bi taj suzu ispustio radi nečeg takvog... Ne, Osilahu, prijatelju moj, biti ću – radi tebe ću biti! – i sam sada hrabar, i čeličnom ću šakom smrviti svakoga tko..”

Meroz naglo ušuti, jer vrata se Kraljevskog trona tada glasno otvoriše, a u prostoriju upadnu Gossah, Habor i nekolicina Merozovih Svijetlih. Meroz nije nikoga mogao naosob prepoznati, jer oči su mu bile vlažne od suza, pa se stoga morao obrisati podlakticom.

“Gospodaru, pronašli smo tijelo u ruševinama!” neki je Svijetli rekao.

“Thoron, jel' da?” Meroz umorno dobaci.

“Tako je, gospodaru. Što zapovjedate...?”

Meroz na trenutak zastane i razmisli, bacivši pogled na Gossaha, koji iako je bio uplašen, nije odavao ništa izrazom svoga lica. *Evo, ubiti ću ti sina, pomislio je Meroz pogledavši tako Gossaha. I neću tražiti oprosta. Ali eto, pokloniti ću ti, čovječe, ovaj ušljivi grad, ovaj Erion, i čini sa njim što te volja. A ja, zajedno sa svojim Svijetlima, odlazim. Odlazim još danas...!*

Napokon Meroz progovori: “Nemojte mi ga dovlačiti. Zgrabite ga samo za ruke i noge, i ma što da kaže odnesite ga van Eriona i ondje ga bacite na zemlju kao crknutog psa. No ni slučajno ga nemojte ubiti”, *Jerbo bi mu to samo pružilo zadovoljstvo*, pomislio je, jer je znao zašto je Thoron uopće učinio to što je učinio. *A ja ga kazniti neću, kao što mu ni oprosta nisam htio dati...* “A hoće li preživjeti vani ovisi u potpunosti o njegovim Eaa Zat'urnama.”

“A Eaa Zat'urne, gospodaru, što s njima?”

“I njih izbacite iz Eriona. Koji zastane, spalite ga istog trena!”

Meroz završi, a Svijetli se sprema da napuste Kraljevski tron. Dok su još izlazili, dvojici je mahnuo rukom da ostanu.

Tada Meroz ustane sa svog trona i pođe do Gossaha. Hodao je polako, bez žurbe, a stao je kad je došao na tri koraka od kneza. Tada je progovorio: “Jesi li

se oprostio sa svojim sinom, kneže?”

Habor, koji je također bio u prostoriji, samo odgovori prije svog oca: “To je nebitno. Učinite što ste naumili.”

“Ali bitno je to, itekako!”, Meroz se tada najednom pobunio. “Oproštaj... Ta evo, ja prvi nisam dobio priliku oprostiti se od Osilaha, a vama dajem taj luksuz. Uzimte ga, inzistiram, i oprostite se jedno od drugog!”

Habor reče: “Lakše mi je umrijeti ako se ne oprostim, znate.” a govorio je to što je hladnija glasa mogao.

“Nemoj, sine! Poslušaj gospodara Eriona, i dođi”, rekao je tada Gossah svome sinu. “Dođi i zagrlj me...”

Na te riječi, Habor provede neko vrijeme negodujući, ali naposljetku ipak odusta i pride Gossahu, te ga čvrsto zagrlj. Kao na zapovijed, hladnoća obojice u tom trenutku prestane postojati radi siline svih onih osjećaja koje su imali u sebi, pa su stoga oboje stali plakati.

A svim silama i sam Meroz trudio se da im se u tom plaču ne pridruži.

U odaji se tada našao Ser Qarsam, koji je ušao niti se najmanje zanimajući za to smije li uopće ući u Kraljevski tron, mada doduše, viteza nitko nije niti primijetio kada je otvorio vrata i ušao u odaju.

Meroz tada primi svoj čarobnjački štap sa obje ruke i pažljivo ga odmjeri u njima, kanda sa nostalgijom gledajući u taj štap. Napokon progovori: “Jeste li spremni?”

Habor na to pomisli odgovoriti, ali utiša ga Gossah, koji se tada odvoji od svoga sina i reče: “Evo, spreman sam! Umjesto moga sina, usmrti mene.”

Meroza ne začudi govor Gossaha, ali začudi Habora, koji se na to pobunio: “Ne, oče! Ja sam taj koji treba poginuti. Ta ne dam tebe da umreš...! Napokon, za mene je data riječ da ću umrijeti ukoliko neki Eaa Zat'urna ubije nekog Svijetlog!”

“Što ti misliš, Meroze, mogu li ja umrijeti umjesto svoga sina?” Gossah se obrati Merozu, a Meroz je bio na rubu plača, te je rekao gotovo sa povikom: “Ta što mi to radite! Svejedno je meni koga ću ubiti, i jednako mi je teško to učiniti! Požurite i ne otežavajte mi, molim vas! Molim vas...”

A Ser Qarsamu je trebalo neko vrijeme da u potpunosti shvati svojim opijenim umom što li se to događa. Napokon, kada je shvatio, pred njim se odvijalo sljedeće:

Gossah reče: “Evo, onda, uzmi mene. A vi”, dodao je onoj dvojici Merozovih Svijetlih, “držite Habora, jer otimat će se.” a Svijetli Merozovi poslušali su Gossaha i već u sljedećem trenutku uhvatili njegova sina. A Habor se nije otimao jednom kad su ga ovi uhvatili.

“Umrijet ćeš u vatri, kneže.”, Meroz je mirno rekao. “Bolno i dugo, ali najkraće što mogu učiniti. Evo, udalji se od svih, jer ostale ne želim ozlijediti.” i

postavio je Gossaha nešto dalje od svih ostalih ljudi.

Meroz tada pruži svoj štap pred sebe, a štap bukne plamenom čije svjetlo ugrije i obasja čitav Kraljevski tron jače od sunca.

“Potruditi ću se da budeš upamćen, kneže!” dobacio je Meroz Gossahu, dok je držao plameni štap sa objema rukama uperen spram Gossaha.

“Hvala ti, prijatelju!” Gossah je odgovorio.

A Ser Qarsam tek tada shvati što se događa, i uslijed tog shvaćanja on skoči pred Meroza uz povik: “Ne, evo ja svojim životom otkupljujem moga gospodara!”

No bilo je već prekasno.

Meroz je ognjem u prah pretvorio i Gossaha i Ser Qarsama.

* * *

“Mladi kneže, ti si sada gospodar ovoga grada.” nakon mnogo šutnje, bilo je prvo što je kralj Eriona rekao Haboru, a Habor je do njega stajao i dalje u čvrstom stisku Merozovih ljudi.

Habor ne odgovori.

“Ta čuješ li, gospodar si svega, baš svega što nije ezerunsko, a doprije je moje bilo. Gospodar!”, Meroz je tada lica kao u ludaka pogledao u Habora. “Riječ, mladi kneže, riječ je ono što je najbitnije. Ako ti riječ vrijednosti nema, bolje je da ni tebe nema. Jer vrijednost čovjekove riječi, vrijednost je samog čovjeka...” Meroz je, naime, sve to govorio više tješeći svoj postupak kojeg više nije mogao obrnuti (ali bi, vrlo rado), no što je doista govorio Haboru, a bio toga Habor svjestan ili ne Merozu nije bilo važno.

“Upravo moja riječ koju sam dao, a koja nije bila kukavički blef, natjerala me je da tebe tvome ocu uzmem i ubijem te ako netko ubije jednog od mojih. I sam sam ostao bez žene i djece, i poznajem gubitak druge polovice sebe. Štoviše...”, Meroz je nastavljao govoriti, više uopće ne brinući sluša li ga Habor ili ne, a doista da ni on samog sebe nije slušao, “... toliko sam izgubio, i toliko sam pao, da više pedlja niže nisam mogao. Strahovitom prijetnjom zaprijetio sam, ali nije me se držalo zaozbiljno. Ovo je cijena bila!” dodao je i pokazao rukom na hrpu pepela pred sobom, a među kojim se dalo nazrijeti nešto od dijelova udova i metalnih dijelova odjeće Ser Qarsama i kneza Gossaha.

Habor je samo kimnuo glavom na te posljednje Merozove riječi. Ljudi koji su ga držali nisu otpuštali stiska, bez obzira što je Meroz upravo proglasio Habora gospodarom Eriona. Oni su, pak, držali da je njihov gospodar skrenuo pameću, pa su se ipak držali svoje vlastite savjesti i onoga što su oni držali mudrim.

“Ali ovoga! Njega! Njega!”, najednom je stao vikati Meroz šutajući nogom

onaj pepeo gdje je donedavno stajao Ser Qarsam, "On je bio nedužan, a i njega sam ubio! U potpunosti odvojen od moje prijetnje i riječi moje... Nevin čovjek, razumiješ li?", Meroz se tada makne od pepela i hitrim korakom unese se u lice Haboru, a iz njegovih očiju Habor je mogao vidjeti kako teku suze. "Razumiješ li ti, mladi kneže, što sam ja upravo učinio?" šaptom je upitao.

"Razumijem." Habor je jednakim šaptom odgovorio. On je bio miran i nije se osvrtao na to šutanje ostataka koje je Meroz upravo učinio, a Meroza je to zaprepastilo.

"Ta ti si tako miran, kneže...! Zašto?" Meroz tada upita, začuđeno gledajući Habora ravno u oči.

"Ne znam. Doista ne znam." Habor odgovori.

Meroz tako ostane neko vrijeme promatrati Haborovo lice, ne znajući što li da učini, jer već je bilo ionako očito da je taj čovjek izgubio razum gotovo u potpunosti, ali naposljetku reče, kanda se pribavši:

"No, što je učinjeno, učinjeno je! Gossahov život bio je plaća za tvoj život. A onaj vitez, Qarsam, mislim, da se zvao...? Da, za njega ćeš dobiti Erion. A sada zbogom!" i doista, Meroz je rekavši to pošao do vrata Kraljevskog trona i napustio prostoriju.

A Habor je ostao u Kraljevskom tronu sa onom dvojicom Merozovih ljudi. Oni nisu znali što bi učinili.

"Ako me pustite, s obzirom da sam umoran od svega, samo ću otići ondje do trona i odmoriti malo na njemu..." Habor je prozborio što je mirnije mogao.

"Možemo li vam vjerovati, gospodaru Habor?" jedan je, onaj njemu s desna, upitao.

"Svejedno mi je..."

"Onda dobro", Svijetli reče i pusti Habora, a onaj do njega učini isto. Njih dvoje se tada brzo odmaknu od Habora i pridu vratima. "Primite naše isprike..." Svijetli je taj rekao jednom kad učinio da Habor ostane oslobođen stajati posred Kraljevskog trona, ne znajući što bi drugo rekao promatrajući čitav taj prizor pred sobom.

"No, idite, idite, molim vas! Vaš vas kralj čeka.", tada se obratio Habor Merozovim ljudima. "I molim vas, kad već odete, ako naletite na nekoga od njih, pošaljite mi moje ljude. Evo, viteza Zandira sam se zaželio vidjeti. Hajde, sada, idite...!"

I tako je Habor ostao sam u Kraljevskom tronu, tek par koraka od onoga što je predstavljalo posmrtnu ostatak njegovog oca i jednog od najbližih ljudi tog njegovog oca, pošutane i razbacane po petini čitave prostorije. Bilo je mučno Haboru ondje se nalaziti, no opet, nekako mu je bilo i drago. Naime, ta dragost nalazila u njemu jer je Habor napokon našao neku vrst mira. Sve je bilo gotovo, takoreći, baš sve.

Nije se ljutio niti na Meroza, niti je proklinjao Gossaha ili Ser Qarsama što se uopće nisu branili. Polako je shvaćao: ti ljudi htjeli su umrijeti. Tim ljudima je dozlogrdilo.

Baš kao i meni...

* * *

U potpunosti kako je Meroz obećao, ni Svijetlih ni ezeruna već sljedećeg dana nije bilo u čitavom Erionu. Svako lice od njih nekoliko tisuća već ujutro je nestalo, kao u zemlju propalo, a Habor, izašavši tada van iz dvora nakon što je čitavu noć probdio uz svoje podanike u Kraljevskom tronu sjedeći na tronu, svemu tomu nije se čudio. Zapravo, ništa mu zanimljivo bilo nije, i bilo mu je svejedno što bi se moglo već u sljedećem trenutku dogoditi.

Prvo mjesto gdje je Habor otišao bila je bolnica, do koje je pošao vukući korak. U bolnici ga je čekao, ondje u prostoriji gdje je i noćio tokom svog tog vremena provedenog u Erionu, mač Zub, za kojeg mu je njegov otac Gossah rekao da ga odnese Mordu. Od krucijalne je važnosti, rekao mu je Gossah, da Mord dobije taj mač, te da mu se prenese i poruka od Zigorsa Kapa koju je Gossah dobio uz taj mač, a koja je glasila da su Zigorsi na strani Morda.

Mač je pronašao ondje gdje je i mislio da će ga naći: ležao je kraj Gossahova kreveta, niti milimetra pomaknut odande gdje ga je Gossah odložio. Habor je primijetio da je i onaj oklop (na kojeg Habor sada nije obraćao pažnju) kojeg je on ostavio kraj svog kreveta također bio netaknut, jer ezeruni i Svijetli koji su napustili Erion i bolnicu, činilo se, nisu dirali ništa što je pripadalo Gossahu ili ikome od njegovih ljudi.

Žive duše u bolnici nije bilo, a svaki je krevet bio savršeno složene i poravnate posteljine, kao da nitko ondje nije niti spavao. Nije bilo niti jednog od onih ranjenika koji su ondje inače bili, pa čak niti onih koji se iz kome još nisu probudili. Svi su napustili Erion.

Habor uzme mač, koji je bio u koricama, i pažljivim pogledom prijede preko njega. Tek tih par sekundi bilo mu je dovoljno da zaključi kako taj mač nije bio namijenjen za borbu. Oko dva i pol metra dužine imao je mač sveukupno, koliko je Habor mogao zaključiti, a težio je kao tri prosječna dvoručna mača. Dakle, nezgrapnan za baratanje i vrlo težak. Ali ipak, onaj koji bi ga držao osjećao bi neobično zadovoljstvo dok bi ga držao. Na mahove, mač bi postajao hladan ili topao, kao da se prilagođava želji svog vlasnika, a usto je isijavao nekakvu slabašnu svjetlost. Haboru je otac ispričao i o "ljekovitosti" tog mača; o tome da onaj tko ima Zub uza se gotovo i ne može završiti ranjen ili umrijeti.

Razmišljajući i promatrajući neko vrijeme mač, ali ne izvlačivši ga iz korica,

Habor tada uzme i namjesti, privezavši mnogo remenja i zakopčavši mnogo kopči, korice sa tim mačem na svoja leđa.

O, težak je kao kakvo dijete da nosim na leđima, pomislio je Habor i već u sljedećem trenutku otišao iz bolnice, te se zaputio preko dvorišta do dveri Eriona, gdje su ga čekali njegovi ljudi.

U početku je izbjegavao mjesta u dvorištu koja su bila obasjana suncem, jer opekline po njegovu tijelu (u pogotovu na njegovoj glavi, koja više nije bila zaštićena nikakvim zavojem) obično bi ga tada stale ponovno peći, no sada, sa Zubom na svojim leđima, on je osjetio da ga opekline više ne muče, ma koliko jako sunce udaralo.

Čini mi se da je otac bio u pravu... Sa tom pomisli, Habor je stupio pred štitonošu Arona, koji ga je čekao izvan zidina Eriona, ondje gdje su planine, šume i livade započinjale.

“Svi su otišli, gospodaru... pretražili smo sve; samo su konji još u čitavom gradu.” bilo je prvo što mu je štitonoša rekao.

“Tako je, Arone. Ovo mjesto sada nama pripada.” Habor je odgovorio stojeći na rubu blage padine zarasle stablima i grmljem okruženim travom ispred ulaza u Erion. Kraj njega su se nalazili svi njegovi preživjeli podanici, što će reći da su kraj njega osim štitonoše Arona bili i Ser Zandir, Ser Khaz i štitonoša Orow, svi udaljeni od Habora najviše dvadesetak koraka.

Svi su bili umorni i nikakvi jer nisu spavali čitavu noć. *No svejedno*, Habor je držao, *većina ih još ovog sata mora uzjahati svoje konje i poći na novo putovanje, bez obzira na umor*. Dakako, najveći od problema (kojih je bilo nebrojeno) bio je taj što nisu znali gdje se mjesto sa Hinnorovim uplovljenim brodovima nalazi i jesu li Hinnorovi ljudi uopće još živi. Moglo je biti i da jesu i da nisu, a Haboru je bilo svejedno što je od toga posrijedi.

Jesu li Mord i moji prijatelji živi ili ne, i hoćemo li ih uopće ikada više vidjeti, samo će vrijeme pokazati, jer doista, nije sve to niti bitno, mislio je Habor, *već je bitno samo to da na putovanje već jednom pođemo. Da putujemo i ne zastajemo niti na tren... Pa ako i ne ostali sa mnom, a ono barem ja sam, pa da idem i idem i idem...*

Štitonoša Aron bio je taj koji je nešto ranije provjerio konjušnice; pet konja se osedlanih i, činilo se, svježe potkovanih ondje nalazilo. Te je konje Aron doveo vodeći ih za uzde pred Habora, a Habor je prihvatio jednog od njih i, dok je odgovarao na pitanja, prstima mu prolazio kroza grivu.

“Gospodaru, odlazimo li svi u tom slučaju, ili će netko od nas ostati u Erionu?” Aron upita.

“Razmišljao sam o tome.”, Habor je odvratio, promatrajući tada let nekog bumbara par koraka od sebe, koji je nadlijetao procvjetalo žuto i bijelo divlje cvijeće. “I zaključio sam da vas nekoliko doista ostaje. Ti”, rekao je, “za početak, ti si taj koji ostaje. Pak je sljedeći Ser Khaz. A Ser Zandir, Orow i ja odlazimo.

Odlazimo upravo sada.”

“Bit će kako zapovijedate, gospodaru.”, Aron odgovori. “No, smijem li upitati još nešto: kad stupite pred Morda, hoćete li tražiti od njega da pošalje nešto vojske u Erion k nama?”

“Znaš da hoću.” Habor se nasmiješi, a smijeh svoj uputio je u sebi zapravo činjenici kako štitonoša misli da će ovi uopće naći Morda. Habor je, dakako, sumnjao u to, a putovanje, uistinu, koje slijedi za njega nije shvaćao kao ništa drugo do li nešto čime će si pomoći da ne misli na sve protekle događaje, a koji su se ticali toliko toga.

Habor tada uzjaše svog konja, ne mareći ni najmanje ima li ista hrane u njegovim bisagama (a koliko je primijetio, svaki od konja nosio je i pune bisage), i polako se stane spuštati niz brežuljak. Nije odmakao niti deset metara od grada, kadli do njega dojašu Ser Zandir na svome konju i štitonoša Orow na svome. Oni su, naime, tek tada doznali da se kreće na putovanje, a da su ti koji će putovati uz Habora upravo oni. To im je rekao Aron par sekundi prije, pa su oni žurno uzjahali svoje konje uvidjevši da je knez već pošao na put.

“Gospodaru, o jezeru jeste li razmišljali?”, Ser Zandir bio je prvi koji se obratio Haboru. “Hoćemo li zaobići jezero, ili plivati kao prošli put?”

“Ni jedno ni drugo, viteže!”, dobacio je Habor sa nekakvim veseljem u glasu. “Umjesto toga, plovit ćemo!”

“Zar?” Ser Zandir bijaše začuđen.

“Jest, plovit ćemo.”, ponovi Habor. “Gospodar Meroz poklonio nam je svoje brodove, s obzirom da ih njegov narod više ne misli koristiti, i oni nas čekaju uplovljeni.”

Ser Zandir doista nije vjerovao riječima kneza, već je umjesto toga držao kako je knez skrenuo s pameću. No nije ništa od toga htio izreći, jer za njega je slijediti značilo ne odsupati od onoga koga se slijedi nikada, pa ni onda kada taj koji vodi ne vodi, očito, u dobrom smjeru. Vjernost – tako je to Ser Zandir nazivao.

Pak se Habor zadovoljno smiješio, znajući dobro da vitez, kao i štitonoša čak, sumnja u njegove riječi. No bilo je zapravo nešto drugo što se odvijalo u Haboru, a što oni nisu znali, i čemu se Habor stoga smiješio: naime, Habor je proniknuo u samu srž kralja Meroza. On je sada poznavao njegove osjećaje i, doista, znao je unaprijed sve njegove poteze.

I ne samo da će nam omogućiti prijeći na brodu Ajobb i osigurati nam siguran put, već će učiniti mnogo, mnogo više...

“Znate li, gospodaru, da Erionci grade drugačije brodove od nas iz Hil'guma?” tada se javio Orow, ne mogavši izdržati da ne ispriča nešto što mu se vrtilo po umu. Štitonoša je približio svoga konja Haborovu, i oni su počeli jahati usporedno.

“Ne poznajem erionske brodove, Orowe, ali zanima me. Reci, prijatelju, kakvi su!” Habor je odgovorio još veselije nego prije, a njegovu veselju nitko uzroka nije znao, a kada bi se njega pitalo vrlo vjerojatno ne bi znao ni on sam.

“Imao sam priliku razgovarati sa jednim od Svijetlih o tome još dok smo putovali do Šume tame, a taj je bio iz jedne od obitelji koja se oduvijek bavila brodogradnjom. I reče on meni: najduži brodovi načinjeni od strane moje obitelji dugi su točno četiristo metara.”

“Četiristo!” uz podsmijeh, tada se javi Ser Zandir štitonoši koji je bio stariji od njega. “Ta to je nemoguće! Ili si krivo čuo, ili je ovaj lagao... Ta znate”, obrati se Haboru uz gotovo mahnjito objašnjavanje rukama, “da brod kad dođe do određene duljine, on se savija i puca. Pušta vodu, naprosto... A ta duljina jedva da je i stotinu metara. A ovaj reče: četiristo!”

“Četiristo, četiristo, pazite što vam kažem, viteže!”, štitonoša gorljivo odvrati. “Ali niti pedlja duže od četiristo, baš mi je tako rekao. I nijedan od brodova niti propušta vodu, niti se savija ili slično tomu. I baš zato sam to išao spomenuti knezu, jer držim da bi, jednom kad se vratimo u Hil'gum, većina naših brodograditelja mogli preuzeti tu tehniku gradnje.”

“No pričaj, čovječe, onda! Objasni tehniku gradnje!” još je gorljivije mladi vitez rekao.

Haboru bijaše zanimljivo to o čemu je štitonoša govorio, no niti približno se tomu nije veselio koliko prestanku razmišljanja o ratovima, krvi i smrti. Drago mu je bilo što niti jedan od njegovih ljudi nije uopće spomenuo Gossahovu smrt, jer o tomu, iskreno, Habor i nije htio govoriti. Objasnio im je to još jučer, dok su za stolom razgovarali, a rekao im je: “Molim vas, ako mi doista mislite pomoći, tada znajte da ćete mi najbolje pomoći ako se budete veselili, a ne tugovali. Pričajte, pričajte o čemu hoćete, ali o Ser Qarsamu i mome ocu nemojte. Nemam snage za to...” a njegovi su ga ljudi poslušali, i to je bio razlog zašto se Orow nije bojavao početi pričati o brodovima.

“Vidi”, Orow je stao objašnjavati vitez, “jedan brod počet će se savijati, recimo, na duljini od stotinu metara. Ali ako povežemo u duljinu četiri broda duga stotinu metara, dobit ćemo jedan brod od četiristo metara koji se neće savijati. Ako isti taj brod još povežemo mnoštvom konopa i na bitnim ga mjestima okujemo čelikom, sprječavamo većinu nedaća i osiguravamo da brod niti pušta vodu, niti se savija. No pazi: ovo je princip. Nisu oni doista četiri broda povezali, već su učinili nešto slično...”

Tu je Habor prestao slušati, jer to je bio trenutak kada su njih trojica na svojim konjima već skrenula na put, pa se Habor više nije morao brinuti da će mu konj igdje zalutati, i dopustio je tada životinji da ga vodi.

A on sam, pak, zaklopio je oči i nasmiješen dopuštao vjetru da mu miluje opečeno lice...

Poglavlje 39

Bez obzira na Mordov strah da će putem možda naletjeti na kakvog Rutzona ili Taorga, put do Magisa prošao je ipak u najboljem redu, a putovali su do tog grada na svojim konjima sveukupno tri dana, prelazeći naizgled beskonačnu bijelu pješćanu ravnu plažu, koju je s jedne strane omeđavalo more, a s druge šuma.

Tri su dana putovali hraneći se pečenim komadima one krave zaklane i ispečene Myronu i Moorzu u čast, a te su komade ponijeli sa sobom u bisagama, sačuvane u bijeloj masti koja ih je čuvala. Bilo je dovoljno mesa za gotovo dva tjedna izbivanja, čak, tako da se za hranu nisu brinuli. Pak što se vode ticalo, ona oklada između Myrona i Moorza prešla je u nadanje, jer ne nađu li vodu, držao je Moorz, iako će imati oni vode za ta dva tjedna izbivanja, zalihe će se brodovlja uskoro isprazniti, a to će biti vrlo loše za sve.

Kako bilo, Myron, Perp, Jarez, Moorz i Mord stigli su svaki na svome konju pred suton trećeg dana do grada Magisa, a do njega su došli tako da su većinu puta proveli jašući plažom uz more, dok su tek na posljednjih desetak kilometara od grada bili primorani skrenuti spram zapada i zaći u šumu, te se probijati šumom sve dok nisu napokon izbili iz nje i stupili pred gradske zidine. Magis su tokom tih desetak kilometara probijanja šumom lako mogli vidjeti sve vrijeme, jer kula je posred tog grada bila visoka oko stotinu metara, pa ju se dalo vidjeti sa velike udaljenosti, i upravo stoga putnici su znali u kojem smjeru trebaju ići da bi došli do grada.

Kad su napokon stupili pred Magis, Mord je morao priznati da sada, gledano još dok vani kudikamo vlada danje svjetlo, taj grad izgleda daleko ljepši no što mu se činilo da je izgledao dok ga je gledao sa kule one večeri kad ga je Vjetar postavio na sam vrh magiške kule.

Držao sam da je lijep, ali ovoliko...? začuden je mislio Mord dok je svog konja jahao sporim korakom zajedno sa svojim suputnicima uz zidine tražeći ulaz u grad

Zidine bijahu većinom bijele, sa primjesama sive boje, što Mordu nije dalo zaključiti je li grad učinjen od granita ili pak bijela kamena. Visina tih zidina što su opasavale grad bila je, koliko je Mord mogao procijeniti, oko deset metara, a bile su podignute od mnoštva masivnih blokova, koje je međusobno vezivala

čista težina. Usred grada nalazila se kula, a njena visina, kako je rečeno, bila je oko stotinu metara, dok joj pak širinu Mord nije znao procijeniti.

Od zidina su sa vanjske strane najbliža stabla bila udaljena desetak metara, a prostor između zidina i šume bio je sačinjen tek od grmlja i visoke trave. Sve to Mord je promatrao letimice i divio se, a ostali njegovi suputnici komentirali.

Trebalo im je nešto manje od pola sata da pronađu ulaz u grad, ili dveri Magisa, a tomu nije bio uzrok ogroman promjer kružno podignutih zidina oko grada, koliko veliko poštovanje koje su imali putnici promatrajući te zidine, a koje naprosto nije dalo nikome da žuri, već da ide polako i promatra, te pogledom upija sve.

Napokon, kada su stupili pred dveri, oni su uvidjeli da su vrata podignuta, a vrata dveri bijahu od čelika, visoka koliko i zidine, a široka dovoljno da barem petnaest konjanika bok uz bok može proći kroz njih bez da se i dotaknu.

Ovdje Mord reče Myronu, koji mu je bio najbliži: "Čini mi se da ćemo morati naložiti ljudima da donesu novu užad, pa da zamijenimo užad što drži ova vrata.", bacio je pogled na podignuta rešetkasta čelična vrata, teška, po njegovoj procjeni, nekoliko tona, dok je prolazio podno njih na konju. "Jer bojim se da su ova vrata već dugo, dugo podignuta, a užad što ih drži teško da će još mnogo izdržati..."

"Da, i ja tako mislim." Myron se složio.

Petorica konjanika tada uđu u grad, i nađu se na zemljanom putu (ili barem na nečemu što je nekoć bilo put) zaraslom mnogim raslinjem, ali ipak ne raslinjem suviše visokim i neprohodnim. Taj put bijaše širine desetak metara, a tek su odande po njegovim rubovima započinjali redovi kamenih kuća, čiji su krovovi, baš kao što je Mord znao da će biti, bili većinom urušeni u unutrašnjost kuća.

"Ne vidim nigdje garotinu", odmakao ispred ostalih nekoliko desetaka metara, doviknuo je ostalima Myron. "Dakle, grad nikada nije bio zapaljen." Myron je, naime, jahao nešto bliže kućama, pa ih čak i znatizeljno zaobilazio na konju. On je bio prvi koji je ustvrdio kako se Magis sastoji od nekoliko zemljanih puteva i da svaki vodi do kule što se nalazi u središtu grada, a svaki od tih zemljanih puteva bio je duplo uži od onog koji je povezivao kulu i dveri, za kojeg su ubrzo ustvrdili da je glavni put u gradu, i svaki od puteva bio je omeđen kućama.

Od samih dveri Magisa pa do kule, koja je bila središte grada, Mord je procijenio da je bilo oko kilometar i pol glavnog puta kojeg je trebalo prijeći. Jednom kada su stupili pred kulu, oko koje je također sve bilo zaraslo, oni su i nju obišli na konjima i tu su zaključili kako je promjer grada Magisa oko tri kilometra. Također su zaključili kako do kule vode dvanaest zemljanih puteva, od kojih je onaj koji vodi do dveri najširi.

“Nikada nisam čuo za kruže gradove, barem ne u Hil'gumu” prokomentirao je Jarez, koji se u tom trenutku svim silama pokušao sjetiti opisa barem jednog mjesta u Hil'gumu koje se bilo iole slično Magisu. No nije se mogao sjetiti niti jednog mjesta.

“Što se mene tiče, neka je grad kakav hoće biti, no samo da ima vode.” Moorz je odgovorio Jarezu i sjahao sa konja. Sjahavši u visoku travu, on se probio kroza nju bliže kuli i, osjetivši žarku želju da ju pogladi rukom, to i učinio. *Kamen kao kamen*, pomislio je napokon dotaknuvši kulu. *Ništa što već nisam opipao...*

Mord tada baci pogled ka suncu, koje je sada bilo toliko nisko da ga se radi zidina nije dalo vidjeti. “Ako hoćemo vidjeti danas ima li vode oko grada, morat ćemo se još sada početi uspinjati na kulu.”, a sjetivši se otprilike i kako izgleda unutrašnjost kule te zaključivši kako je u kuli daleko bolje prenoćiti nego igdje drugdje u Magisu, on je dodao: “A mislim, također, i da će kula biti mjesto gdje ćemo noćiti.”

“A konji?” Perp, koji je sjahao nakon Moorza, upitao je.

“Konje ćemo pred vratima privezati.”, Mord odgovori. “Držim da ih demoni i zvijeri neće dirati, jerbo ćemo lako sa kule nadgledati čitav grad...”

Perp se složila sa Mordom još prije no što je ovaj završio, i već je u sljedećem trenutku pošao do ulaza u kulu koji je Myron pronašao, a čija su vrata bila širom otvorena i pokazivala unutrašnjost kule sačinjenu od glatkih kamenih zidova i podova, gdje se niti jedna travka nije uspjela probiti unatoč silnim godinama koliko su ta vrata bila otvorena, baš kao da je netko dolazio i odvržavao unutrašnjost kule. No to je, držao je Perp, bilo nemoguće.

Bio je hodnik taj u kojeg je Perp sve vrijeme izvan kule gledao i u kojeg se prvo ulazilo kad bi se jednom ušlo u kulu, a taj hodnik vodio je tko zna gdje.

Nakon što su konji bili svezani, a sedla im bila poskidana, putnici su, ponijevši sa sobom samo bisage sa hranom i malene drvene kaveze sa golubovima pismonošama, kao i pribor za pisanje (kojeg je ponio Moorz), ušli u kulu i stupili na taj hodnik kojeg je Perp doprije promatrao. Iako se iz daljine kula činila malenom, sada su, našavši se u njoj, ipak putnici shvatili u kakvoj su doprije bili zabludi. Samo je prvi kat te silne građevine zauzimao prostora koliko bi zauzimala čitava citadela Kessyra. A, znalo se, citadela je Kessyra zauzimala četvrtinu tog grada.

Hodnik bijaše osvjetljen svjetlošću sunca koje je još iz ulaza prodiralo poput zlatne prašine, a u njemu nije bilo ni hladno ni toplo, već naprosto ugodno. Strop se nalazio na visini većoj od tri metra, a širina je hodnika bila barem duplo toliko.

Polako su prolazili tim hodnikom i nisu se trudili obazirati na mnoga vrata koja su iskršavala duž njegovih zidova, jer ono što su tražili bilo je stepenište, a ne vrata. No na stepenište nisu nailazili.

Tek, zapravo, kad su, koliko je Mord zaključio, prošli nešto više od stotinu koraka tim hodnikom, najednom su se sa desne strane pojavile stepenice, a širina je tih stepenica bila tek jedva nešto manja od širine hodnika, i te stepenice bile su dio stepeništa podignutog, kako se činilo, uza unutrašnju stranu vanjskog zida same kule.

“Ovuda, vjerujem!” rekao je Mord i oni su pošli tim stepeništem.

Uspinjanje kulom, činilo se, trajalo je čitavu vječnost. Toliko su se patili uspinjući se da su bili prisiljeni smjenjivati se u nošenju onih inače kudikamo laganih bisagi i par kaveza sa golubovima, a čak su nekoliko puta i zastali da se odmore.

Bilo zato što su upravo završili jedno putovanje koje je trajalo tri dana, bilo zato što je jednostavno kula bila previsoka, oni nisu bili stvoreni za tu kulu. Ili barem za njeno stepenište.

Napokon, kada su došli na najgornji kat, gdje je jednu od odaja Mord mogao prepoznati, jer je bila najveća od odaja i bila je u pitanju upravo ona odaja u koju ga je Vjetar svojevremeno donio, putnici su odložili svoje stvari i, žureći se da ne izgube i ono malo preostalog sutonskog sunca, pojurili do najbližih velikih prozora bez stakla, odakle su mogli vidjeti desetke kilometara krajolika.

“Eno je, eno June!”, u jednom je trenutku povukao Myron. “Ha!”, pogledao je u Moorza, “ta nisam li ti rekao...!”

“Jesi! Priznajem ti, Myrone”, rekao je Moorz, i dalje dahćući od umora poradi svladavanja toliko stepenica, “imao si pravo...”

Kad je prošlo desetak minuta i kada su već svi došli k sebi, putnici su posjedali posred odaje u kojoj nije bilo nikakvog namještaja i, razgovarajući neko vrijeme, zaključili da bi bilo mudro napisati pisamce i poslati jednog od goluba sa tim pisamcetom u Rateh, da se jave ključne stvari tim ljudima.

A Jarez je bio taj koji je pisao.

“Dakle, reci da je put prošao dobro, da smo sigurno došli do grada i da nismo naletjeli ni na kakve neprijatelje.”, Mord je govorio Jarezu dok je ovaj nadvijen nad nekim sitnim pergamentom škripio perom umočenim u tintu, “dalje, spomeni da je grad relativno lako obnoviti i da... što ti misliš”, obratio se Moorzu, “koliko može držati ljudi?”

“Ne znam... no ne bih riskirao sa brojem većim od dvije tisuće.” Moorz je odgovorio.

“U redu, onda. Piši, Jareze, Alakonu: neka nam pošalje što više užadi može, da budu što jača, jer mislim da preostaje vrlo malo vremena prije no što konopi koji drže vrata Magisa istrunu i popucaju... Zatim mu piši da se pokraj Magisa nalazi rijeka, što je dobra vijest. I posljednje: neka u Magis pošalje tri tisuće ljudi.”

“Ta zar tri?” Jarez tada podigne pogled od pergamenta.

“Tri, tri”, ponovi Mord, “ti se kanda, Jareze, ne sjećaš da Magis neće biti grad vojnika, već grad učenjaka.”

“A čemu onda...?” zausti Jarez, a Mord ga prekinu:

“Ali Moorz je taj koji će nastaviti dalje istraživati Enzolart, a ja ga ne mogu pustiti da istražuje zemlju bez potrebnog ljudstva.”

Taj odgovor Moorza iznenadi, i on pogleda u Morda sa radošću kakvom kao da nikada nikoga pogledao nije. “Ti meni daješ vojsku, Morde?”

“Jedan dio, da.”, Mord odgovori. “Ta tebi duguje Kraljevstvo vrlo mnogo zlata, i zato sam smislio da ti uzmeš vojsku i sa njom pođeš, te si uzmeš koji god hoćeš komad zemlje, ma koliko velik. Što se mene tiče, što kvalitetniji to bolji. Naideš li na mjesto gdje kad baciš kamen na zemlju, od tog kamena izraste jabuka, uzmi si ga! Ako pak odabereš neko kršovito mjesto nehotice, a ja nađem neko mjesto u međuvremenu tako plodno da od kamena raste jabuka, obavezno se mijenjamo, ili pak ti nosiš sve...”

“No, ne razumijem...”, Moorz je promrmljao, očiju najednom blago vodenastih. “Kako...?”

“Ne, ne razumijem ja”, Mord je začuđen rekao. “Ta čini mi se kao da si ganut, a u pitanju je normalna stvar...”

“I jesam, Morde, ganut sam.” Moorz je priznao, i tada dopustio jednoj suzi da mu klizne niz lice. Na te njegove riječi Perp i Myron, koji su ležali na podu nešto dalje, bliže prozoru i promatrali zvijezde koje su se jedna po jedna pojavljivale na nebu, oboje su se okrenuli spram Moorza i znatiželjno stali promatrati prizor.

“Ali zašto?” Mord upita, sada već doista ne shvaćajući razloga Moorzovoj ganutosti.

Moorz neko vrijeme provede šuteći, a onda započne: “Inače nisam ovako osjećajan (doista, kao djevojka sam, ha!), ali ne znam što mi je... Vidi, Morde... čitavog me života ili poštuju ili preziru radi silnog mog zlata, a ovo je, čini mi se, bio jedan od onih najrjeđih trenutaka u mom životu gdje zlato niti ne dolazi u pitanje...”

“Ne razumijem te, Moorze...” Mord reče.

“Ovo je trenutak u kojemu ja zlata nemam, i u kojemu sam najranjiviji, shvaćaš li? Jednostavno, eto, nisam očekivao da će se prema meni ljudi, jednom kad na trenutak izgubim svoju staru moć, ponašati i dalje kao prema čovjeku. Da, to je. To je razlog zašto sam ganut. Zar ti ne vidiš da ja upravo ne posjedujem nikakvu moć, iako mi Kraljevstvo duguje? Zar nije očito da me možeš baciti sa ove kule i sav tvoj dug bit će ti zaboravljen? No, da... sad sam počeo lupetati... Hajdemo dovršiti tu stvar s pismom!”

Mord se složi sa Moorzovim prijedlogom, ali i dalje ostane u sebi misliti o tom nenadanom Moorzovom izljevu osjećaja. Taj čovjek, držao je Mord, čovjek

je toliko navikao da se ljudi obraćaju njemu uljudno, a zapravo se obraćaju njegovu novcu, da bi rado dao sve svoje blago samo da na jedan trenutak – čak ne toliko dugi trenutak – eto, netko pokaže samilost spram njega i uputi mu osmijeh. Njemu, a ne njegovu bogatstvu. Baš njemu, i to iskren osmijeh: staru njegovu licu, borama njegovim, staračkom nježnom smiješku njegovu i srcu njegovu što i dalje pumpa krv kao što je oduvijek pumpalo. To on hoće, i za to bi on dao zlato da može, baš svo...

A ne bih li i ja? Mord se upitao. A nakon nekog vremena pomisao postane još strašnija: *A ne bi li svi?*

Neko vrijeme Mord je proveo sjedeći zamišljen i nekakvim zastrašujućim pogledom piljeći u tamu prostorije, no onda ga u tomu prekinu Jarez:

“Morde, je li to to? Da šaljem pismo?”

Mord se naglo trgnu. “Ne.”, reče. “To jest da. No, možeš li...”

“Što?”

“U biti ništa. Spomeni još samo Alakonu da ako ima snage, da i on dođe, i to je to. Šalji pismo.”

* * *

Golubu je za nogu pismo bilo privezano i ptica je kroz najviši prozor magiške kule bila puštena na slobodu, koju je ona, dakako, iskoristila da pođe natrag do svojeg gnijezda, a koje se nalazilo u Ratehu. Odgovora nisu očekivali dobiti, jer iz Rateha se nije mogao poslati nikakav golub u Magis, već su odlučili pričekati nekoliko dana da Alakonovih tri tisuće ljudi dođe do Magisa.

A to čekanje oni su proveli istražujući Magis i njegovu okolicu.

Još je ujutro drugog dana nakon njihova dolaska Myron uzjahao konja i pošao na oko pet kilometara dugi put do rijeke June, jer je do podneva odlučio okusiti tu vodu. Sa njim je pošao i Perp.

Moorz je, pak, zamišljeno hodao zidinama, namjerno, činilo se, tražeći samoću i mir, a Jarez i Mord ostali su i dalje unutar grada, no oni su koračali među ruševnim kućama, sijekući usput travu koja im je priječila put.

Sunce je udaralo svom svojom žestinom to prijepodne, i znoj je curio niz lica sviju njih, no niti se Moorz spuštao sa visokih zidina, niti su se Perp i Myron vraćali, a sve je to bilo odlično, jer Mord i Jarez negdje su u to vrijeme započeli razgovor koji se i nije ticao nikog drugog do li njih dvojice:

“Misliš li da će pasati ovaj grad?” Mord je upitao Jareza.

“Držim da hoće. Vojnici koji dođu, napokon, provjerit će njegovu valjanost, i vrevu će, rekao bih, velikog ljudstva oživjeti ovaj grad, a srce će njegovo, da se tako izrazim, zakucati iznova...”, govorio je Jarez škiljeći očima radi sunca i

tareći svako malo znoj sa svoga lica. Bilo radi sunca, bilo radi svojih stvarnih osjećaja on je govorio tako neobično.

Mord nije niti negirao to što je ovaj rekao, niti se složio sa njim. Nije, zapravo, uopće ništa u vezi Magisa izustio, jer i ono pitanje upitao je tek iz razloga da ne provedu šetnju raslinjem u šutnji.

Ali šutnja kratka nastupila jest, i doista je nervirala njih dvojicu, jer nije da se ništa nije imalo reći, već je doista postojalo nešto što se moralo reći, a nitko od njih nije imao snage i hrabrosti biti taj koji će to sa svojih usana prevaliti.

A kada je napokon to prevaljeno, bilo je to sa Jarezovih usana: "Morde, mnogo smo smeća učinili i ti i ja i, držim, baš svaki čovjek koji je ikada stupio u vezu sa tom gadošću zvanom magija. Reci: činimo li pravu stvar što hoćemo u ovom gradu učiti ljude magiji?"

"Ne znam, Jareze." bilo je to što je Mord odgovorio, nakon što je proveo još neko vrijeme šuteći.

"A pitam te to, Morde", Jarez nastavi, "jer sam siguran da će ovo uspjeti i siguran sam da će Magis biti grad čarobnjaka."

"Znam i sam da će uspjeti, Jareze, i znam i sam da će mnogi moćni ljudi odavde izaći. No i dalje ne znam je li dobro to što činimo... No pogledaj ovako: ako ne stvorimo grad u kojemu će se magija učiti, istina, bit će manje čarobnjaka, ali ti čarobnjaci bit će gadan svat."

"Mač sa dvije oštrice, čini mi se..." promrmlja Jarez i baci pogled ka kuli Magisa.

Vrh te kule bi vjerojatno nestajao u oblacima da je ista oblaka na nebu uopće bilo. Ali sada je samo sunce udaralo i činilo da ta građevina blista i uzdiže se ponad svega. Razmišljajući o kuli neko vrijeme, Jarez zaključio zadivljeno: *Ovo zdanje mora da ima nevjerovatno čvrste temelje...*

Nastupi nova tišina, ali ona potraje točno onoliko koliko je Jarez razmišljao, jer već u sljedećem trenutku on ushićeno reče: "Temelji, Morde! Temelje magije trebamo! Da, to je odgovor!"

"Kakve temelje?" Mord bijaše zbunjen.

"O zakonima govorim! Zakoni će biti temelj magije u Magisu."

"A što ako ih ne budu slijedili?"

"Morat će, jer u suprotnom neće dobiti stupnjeve!" uza smiješak, rekao je Jarez.

"Kakve stupnjeve?"

"Čarobnjačke, Morde!", gotovo je uskliknuo Jarez. On je sada jasno mogao vidjeti pred očima sve, baš sve što mu je doprije bilo skriveno, a bilo je tako jednostavno... "Pogledaj: učenje ćemo posložiti prema njegovoj težini. Ono što zahtijeva najviše destruktivne magije, tražit će od čarobnjaka da bude čarobnjak većeg stupnja. Ako čarobnjak ne bude tog stupnja, neće moći pristupiti učenju i

tajne će mu biti zauvijek skrivene.”

“A stupnjevi, predmnijevam, njih će se dobivati na osnovu poštenja, racionalnosti, mudrosti i općenito pameti?”

“Tako je! Shvaćaš li sada...?”

“Mislim da shvaćam, Jareze.”, Mord je zamišljeno rekao. “Onaj tko je dovoljno mudar da shvati zakone i slijedi shvaćeno na svakom koraku, taj će dobivati nove stupnjeve, i nova znanja će mu biti pružena. O, shvaćam, Jareze! Genijalno, genijalno! Već vidim”, govorio je Mord, “toliko snažna uma, toliko jača uma od tebe i mene, Jareze, pojavljivat će se ljudi koji će biti dostojni u svojim rukama držati najdestruktivniju magiju, i njima će je se u ruke davati bez ikakve brige, jer oni će biti nepogrešivi... A takvi će se pojavljivati jedan u generaciji, ili čak i rjeđe...!”

“Točno o tomu govorim, Morde.”, potvrdio je Jarez. “A ono najgore od najgoreg u paleti destruktivne magije toliko ćemo zakopati u zagonetkama da će se takav koji to odgonetne pojavljivati u svijetu jednom u tisuću godina! A znaš što je to što je najgore, po meni?”

“Znam: Gausalus!”, Mord odgovori najednom pun bijesa spram same te riječi iza koje se skrivala čitava jedna gadna inkantacija. “Nju trebamo zakopati tako duboko, da će biti nemoguće shvatiti zagonetku...”

“Da, da, Morde, tako će biti! No, hajde da sada počnemo izmišljati ta pravila i zakone...!”

I tako su Jarez i Mord proveli čitavih tih nekoliko sati da složne pet glavnih pravila u magiji, a koji su temelj magije. Ta pravila kasnije su postala znana i kao “Čarobnjački zakoni”, a oni su u to vrijeme, tog dana – dapače, tog istog sata! – bila ovako posložena:

“Prvo pravilo”, ponovio je nakon mnogog puta Mord da si dobro usadi u um svako od njih, a govorio je kao u nekom zanosu, “jest: *“Učenju prekidanja nema!”*. Čitav život čovjekov jest učenje, i kao što čovjek ne može prekinuti svoj život i nastaviti ga kada mu se prohtije, tako se i sa učenjem stati ne može. Ili učiš, ili ne učiš. Trećeg puta nema. Drugo pravilo: *“Strahuj od ludosti!”*. Čovjek koji poznaje znanje ne smije ni od čega strahovati osim od samoga sebe. A kako je i strah od samoga sebe znak ranjivosti, izbjeci ćemo i to usmjeravanjem tog straha spram ludosti. Ludosti se valja bojati, a ne čovjeka, zvijeri ili smrti! Treće pravilo: *“Uzeto se mora vratiti!”*. Jer kao što čovjek dušu svoju bogovima mora vratiti nakon što prođe i svoje korake Enzolartom, tako se i svaka stvar, materijalna ili ne, mora naposljetku vratiti svome vlasniku. Tko hoće mir u svome životu, taj vraća uzeto. Četvrto pravilo: *“Moć je u volji!”*. Ništa pred čovjekom koji ima želju ne može dugo ostati a da se ne uruši, pa ni sami bogovi. Htjeti, i koračati uspravno prema tomu, sama je srž svakog postizanja, ma što to postizanje bilo. Peto pravilo: *“Ne prestaj!”*. Ma koračao ti u ponor ili u zemlju

veličanstvenu i oku ugodnu, nakon što si k srcu uzeo četvrto pravilo, i osjetio volju da spram nečega ideš, bolje ti je i umrijeti, nego da to pravilo prekršiš! Što si četvrtim pravilom zaželio, peto ti nalaže da to odeš i učiniti, i ne dao ti niti jedan od bogova da staneš! I konačno: dodatak petom pravilu, koji sam nije pravilo, a kojeg će samo najmudriji shvatiti, ključ ka inkantaciji najgoroj od svijui i vrata najdestruktivnijoj od svih destruktivnih magija, Gausalusu: "Ne strepi!". Dodatak broju pet daje zbroj šest, a šest je broj koji otkriva naveće tajne od svijui.

Taj koji probije svojom mudrošću sva ranija pravila i stupi pred posljednje, itekakvu će korist naći u samoj riječi "šest", jer od svih riječi svijeta njemu baš ta, "šest" neće na um padati. I samo ta riječ u tom će trenutku dopuštati tom čovjeku da pronikne u tajnu Gausalusa..."

A dok je to Mord govorio, Jarez je jasno u glavi skicirao plan jednog od mnogih podova izrađenih od kamenih ploča koji će se nalaziti ondje gdje će se najviša magija učiti. Na jednoj od tih kamenih ploča bit će urezani ti zakoni, a inkantacija Gausalusa bit će zapisana na jedan svitak, i taj svitak bit će postavljen ispod jedne od mnogih ploča u toj prostoriji. Svaka ploča težiti će koliko i jedan prosječan konj, i ništa neće jednu od druge razlikovati... osim šeste po redu od one sa izrezbarenim Čarobnjačkim zakonima.

Ispod te, zamišljao je Jarez, nalazit će se svitak.

"Ljudi će, Jareze, kako generacije budu prolazile, proći čitav Enzolart razmišljajući i mudrujući jednom kad napuste prostoriju sa tim pločama. Godinama će oni lutati tražeći mudrost i odgovore, i godinama će slijediti ta pravila. Ali tek u konačnici, kada se vrate ondje odakle su krenuli, kada se vrate nakon tolikih godina u tu prostoriju sa kamenim podom, i kada stanu ponovno pred zakone, oni će moći otkriti tajnu Gausalusa. Tek tada."

* * *

Poslijepodne, kada je nebo iznenada stalo pokazivati naznake da će ostatak dana, ili barem čitav sljedeći dan, biti popraćen nevremenom, iz svog izbivanja vratili su se Myron i Perp, i to sa viješću da je voda u rijeci Juni ni više ni manje već pitka i niti najmanje otrovna ili odvratna okusa. Također su se vratili i sa drugim detaljima u vezi te rijeke, a koji su se ticali njene prosječne širine i dubine, smjera njezina toka, ponašanja njezinih struja i, posljednje, kakvoće tla što ju je okruživalo. U svemu tomu, dakako, oni nisu bili stručnjaci, no mnogi su Učenjaci ipak objasnili davnih dana Myronu kako se većina tih stvari čini, pa je on stoga sada bio manje-više upućen u stvar. Juna je, dakle, tekla u smjeru planina, a Myron je procijenio da joj je širina oko tri kilometra. Oko nje, Myron

i Perp na nekoliko su mjesta ugledali krda turova; ti su pasli uopće se ne obraćajući na neobične posjetitelje.

Srušivši jedno stablo i dovukavši ga do površine vode, Perp je bio taj koji se spuštao rijekom na tom stablu nekoliko kilometara i koji je sa tog stabla nekoliko puta bacao olovnicu i pregledavao dubinu rijeke. Time je došao do zaključka kako je Juna manje-više mirna rijeka, ali koja ipak posjeduje nekoliko vrtloga, a što se njene dubine ticalo, šezdeset metara je izmjerio najviše. Dok je Perp tako plovio rijekom na stablu, Myron je šetao oko njene obale i promatrao tlo. Pak što se tla ticalo, poručio je u konačnici Myron Mordu kada su se Perp i on vratili u Magis i uspeli u kulu gdje su ih ostali čekali, tlo je bilo bolje no većina u Hil'gumu: zemlja bez ijednog kamečića ili pijeska, crna kao noć, prepuna kišnih glisti i na gotovo metar dubine puna ostataka lišća, nedvojbeno, dakle, plodna.

“Ako je tako kako govoriš”, rekao je Mord kada su se sastali u kuli vrlo kasno navečer, “onda mi se čini da će zemlja oko te rijeke pripadati Moorzu, u potpunosti prema našem dogovoru.”

“O čemu to govoriš?” Moorz upita, iznenađen što ga se spomenulo u stvari sa kojom nije htio da bude vezano njegovo ime. Naime, on je uživao u Myronovom i Perpovom opisivanju June i zemlje oko nje, i doista se zaljubio u sve to što je mogao tako živo zamisliti u svojoj glavi dok je slušao. Ali onda je Mord spomenuo to što mu se u posljednje vrijeme i više no gadilo: posjedovanje.

A Moorz ipak nije htio posjedovati Junu, ili ma i jedan centimetar kvadratni zemlje oko nje. Ako ničega drugog, onda ljudskosti radi.

“Ta zar nisam rekao, Moorze, da ukoliko nađem zemlju gdje od "kamena raste jabuka", da ona pripada tebi?” Mord upita.

“Jesi, rekao si.”, Moorz se prisili nasmiješiti tokom svog odgovaranja, iako je taj smiješak bio prilično neuvjerljiv, “no, iako je vrlo plodna zemlja oko June, ipak držim da neću na tome stati. Neka radije ostane ta zemlja Magisu i Jarezu kao gospodararu tog grada, a Enzolart je, koliko znam, velik... Ta lako ću već negdje drugdje plodnu zemlju naći.”

A Jarez, koji je sve to slušao, od toga trenutka stao je poštivati bankara Moorza daleko više no ikada prije.

Kasnije te večeri, kada je već bilo toliko kasno da su svi polijegali na svoja krzna po kamenom tlu i kada je sve što se moglo čuti bilo lupkanje kiše po vanjskim zidovima kule (jer kiša je naposljetku ipak stala padati), Jarezu se u glavi pojavila snažna želja da probudi Moorza i zahvali mu se na svemu. U početku se mislio okaniti te želje, jer time bi vjerojatno samo uznemirio

bankara, s obzirom da bi ga radi nečeg dosta nebitnog budio iz sna, ali ubrzo se dogodilo da se Jarez jednostavno nije mogao otarasiti toga, i on je, s obzirom da Moorz nije ležao daleko od njega, dopuzao umotan u svome krznu do bankara, i šapnuo: "Gospodaru, jeste li budni?"

Moorz nije odgovarao, i tu se Jarez već mislio vratiti do svog mjesta, prekoriti se radi gluposti i nastaviti spavati, ali ne prođe niti jedna sekunda, a tada se začuje i Moorzov glas: "Jareze, to si ti?" a glas je njegov bio neobičan, jer u pitanju je bio jedan od onih ljudi čiji je vrat takvog oblika da šaputati jednostavno ne mogu a da ne zvuče čudno.

"Jesam.", Jarez odgovori i odmah prijede na stvar: "Htio sam vam se zahvaliti radi onoga danas. Radi toga, naime, što ste ostavili Junu Magisu..."

"O, pa za to nema potrebe, mističe...", Moorza tada obuzme nelagoda, jer sve je manje podnosio kada bi ga se hvalilo. "Osim toga, dva naroda, moj i tvoj, već bi se za nekoliko generacija na tako malom prostoru pobili. Ljudima treba prostora, znaš..."

"To je istina.", Jarez se složi, najednom osjetivši nekakav mir u srcu jer je maknuo dosta tereta sa njega. "Pa, ovaj... ja se sada vraćam spavanju... Laku noć, gospodaru Moorz!" rekao je jednako tiho Jarez i već se stao udaljavati natrag do svog mjesta.

No Jarez se ne udalji niti pola ljudskog koraka, a Moorz ga već prekine u nakani, zaustavivši ga tihim riječima: "Stani, čovječe! Imam i ja jednu stvar na umu koja me muči i ne da mi spavati."

"Zar?", Jarez reče, već se u sljedećem trenutku vrativši natrag. "No, recite, što vas muči?"

"Vidiš, Jareze, razmišljam već neko vrijeme o imenu te zemlje koju ću uzeti, a hoću da ime bude dovoljno snažno, dovoljno bitno i pamtljivo. Da ljudi osjećaju poštovanje spram mjesta samo na osnovu tog imena... razumiješ li?"

Jareza obraduje što je problem Moorzov tako malen, i on tada gotovo orno prihvatiti ovome pomoći osmisliti ime. Približio se on tada bankaru i legao na leđa pokraj njega i stao voditi dugi razgovor o mogućem imenu tog još nepostojećeg grada. Prošli su njih dvoje kroz nekoliko tisuća riječi raznih značenja u krvavom i hil'gumskom jeziku tokom sljedećih nekoliko desetaka minuta, a kasnije i sati, i niti jedna od tih riječi nije, činilo se, pasala da bi se po njoj nazvao grad. Taj "tako malen" problem Moorzov, ubrzo je uvidio Jarez, kanda je postajao sve veći kako je vrijeme prolazilo a oni nisu bili niti približno blizu odgovoru.

Iako je već polako dolazila zora, a kiša je ona već odavno prestala padati, ni Moorz ni Jarez nisu se vratili spavanju dok nisu napokon došli do imena grada, jer bojali su se, ionako niti jedan od njih svejedno ne bi mogao zaspati više jednom kada bi se pokušao okaniti te stvari.

A kada su napokon došli do imena grada, došli su do imena čije je značenje bilo "Predahni!". Ili, na Krvavom jeziku: Uron.

* * *

Još je tri dana prošlo, tokom kojih su se prijatelji nadisali magišskog zraka i nahodali se njegovom mekom i plodnom zemljom i izgazili gotovo svu onu zaraslu travu svojim istraživanjem. Na mahove bi se činilo da su istražili baš svaki pedalj grada, ali, vrlo neobično, baš onda kada bi takvo što pomislili, pojavili bi se dijelovi Magisa još, kanda, nikada prije istraženi i tako neobični i tajnoviti, tako da odmora takoreći nikada nije bilo. Od jutra do mraka lutali bi prijatelji tim gradom, istražujući i najmanji njegov komad kamena i pukotinu na tom kamenu, ne umarajući se uopće, već štoviše uživajući nekakav neobičan duševni odmor tokom tog činjenja. U vrlo kratkom vremenu dogodilo se da se baš svaki od njih mogao pohvaliti kako je zaplivaio Junom, a Perp je bio taj koji ju je prvi i preplivaio. Moorz je ubio prvog tura, i to ga je ubio improviziranom praćkom. Myron se pak odvažio nekog drugog tura zajahati, a Mord je bio taj koji mu je pomogao u tome... A to su bile samo neke od mnogih dogodovština njihovih unutar ta tri dana što su ih sami proveli u Magisu.

A onda je u Magis došlo i to što su sve vrijeme očekivali: naime, vojska sa Učenjacom Alakonom na njenom čelu.

Kako je vojska vrlo rano ušla u grad, doista bi se ove u kuli, koji su još uvijek spavali, moglo zateći na spavanju unutar nje, no njih su ipak probudili njihovi konji, koji su pred tako velikim brojem došljaka stali glasno rzati i njištati, i time uspjeli probuditi i svoje vlasnike unutar kule.

Mord, koji se prvi probudio, znao je što je u pitanju i zašto se životinje glasaju, a, znajući to, on je čim je otvorio oči skočio na noge i povikao ostalima u prostoriji "Došli su!", a onda je potrčao do stepeništa i sletio se njime sve do dna kule.

A ondje pred njenim vratima, baš je negdje u tom trenutku sa svoga konja sjahao Učenjак Alakon, ogrnut krznom, i pošao da da nekakvu poslasticu konjima što su njištali. Plan njegov, dakako, uspio je, i konji su se i prije nego što je Mord napokon izašao iz kule, u potpunosti smirili.

"Alakone", bilo je prvo što je Mord rekao jednom kad je zadihan žurnim korakom izašao iz kule, "grad je, kako ti je pisano, u savršenom redu! Magis mu je, dakle, ime, a služit će kao kuća učernih ljudi. Rijeka postoji, a voda je pitka! Odlične vijesti, naprosto, neočekivano odlične, čovječje! O, još danas moraš otići vidjeti, i zaplivate u toj rijeci ako hoćeš, zapravo, moraš, moraš...!"

"I hoću, Morde! I hoću, doista! No, saslušaj za početak mene, jer i ja tebi

imam štošta za reći. Zapravo, jednu jedinu stvar...”

“Pričaj, Alakone!” veselo i još jedva razbuđeno gotovo je povikao Mord.

“Ser Gorzen, kojega si još davno poslao da izvidi Enzolart, vratio se.”

“Zar?”, Mord upita, najednom još radosniji. “No, reci? Što je pronašao; je li pronašao išta? Ikakvu zemlju, rijeke i slično tomu...?”

“Zapravo, nešto daleko bolje, Morde!”, Alakon odgovori, nasmiješivši se. “No neka ti on to radije sam objasni.”

I doista, u tom trenutku kada su se Myron, Perp, Moorz i Jarez napokon također pojavili na vratima kule i izašli iz nje, također zadihani, Učenjak Alakon naložio je istom onom mladom vojniku kojeg je Mord prekorio da pronade stotnika, i taj je mladić pošao gotovo trkom u potragu.

“O, eto i vas, prijatelji...!” uskliknuo je Alakon kada je primijetio ove kako izlaze iz kule i idu prema njemu, te je pošao njima, ostavivši time Morda samoga. No Mord je bio sam tek na kratki trenutak, jer već tada iz gomile Hinnorovih ljudi, među kojima su svi bili vojnici, izašao je onaj kojeg je Mord i očekivao:

“Gorzene, ne bi vjerovao koliko mi li je drago što i tebe vidim!” rekao je Mord pohrlivši ka Ser Gorzenu koji se tada gotovo niotkuda pojavio. U zadnji trenutak Mord je, prišavši stotniku, odustao od toga da zagrlji tog čovjeka, pa mu je stoga samo pružio ruku i rukovao se sa njime.

“I meni je drago što sam tu i vas, gospodaru, imam vidjeti!”, odgovorio je Ser Gorzen, također veseo. “Iako sam doista mislio tokom čitavog putovanja da ću poginuti, bilo od ruke demona ili kakve zvijeri...”

“A demona nisi vidio nijednog?” Mord ga najednom prekine, no nimalo neuljudno.

“Niti jednog, gospodaru. Ta barem to znate, jer da jesam, ne bih ovdje stajao... Ali sreli se jesmo ipak sa risovima, vukovima i medvjedima. A od svih njih, u pogotovu u planinama, medvjeda je, gospodaru, najviše... No, ostavimo to po strani, jer doista je nebitno naspram onoga drugoga što smo otkrili moji ljudi i ja... Gospodaru, otkrili smo grad u planini!”

“Grad?”, Mord upita, i inenađen i radostan u isto vrijeme. “Slične su mu kuće kao ove ovdje, u Magisu, ili...?”

“Ne, nešto sasvim originalno i fantastično, gospodaru. Nisam dosta dugo sam mogao vjerojati svojim očima!”, rekao je Ser Gorzen. “Mislio sam: ta ovo mora da je san! Ali nije bio. Grad podignut u samoj planini, isklesan u njoj, u njenoj unutrašnjosti, tako da se izvana ne primijeti. I doista, da nismo imali vraske sreće, ne bi nikada niti našli ulaz u taj grad, jer toliko je dobro sakriven i uopće ne odudara od okoline planine...”

“A o kojoj je riječ planini, Gorzene?”

“O onoj najvećoj, gospodaru. Ta planina, naime, šuplja je i unutar nje nalazi

se grad...”

“Saviun?”, Mord promrmlja, kao za sebe. “No, da... shvatio sam...”, rekao je. “A rekao si da je grad prazan?”

“Jest, prazan je. Niti žive duše u njemu nema... I da! Još nešto! Nedaleko od ulaza u grad nalazi se jedno jezero. Pitko jezero, ali tako ledeno i većinom smrznuto da je nemoguće iz njega piti ako se ne probije led na njegovoj površini...”

“Zbilja?” Mord upita, sada već nezainteresiran. On je, naime, stao misliti o Demonu Bez Vojske, sa kojim je sklopio kratkotrajno savezništvo u kojemu mu je ovaj obećao dati Magis ako se Mord ne bude petljao u odnose ezeruna i Svijetlih, ma tko oni bili... *Ali ništa nije rekao za Saviun! Mord je stao misliti. Bogovi, ta suviše lako mogu poslati vojsku u taj grad i zauzeti ga, no ne bi li bilo nepošteno spram Sile...? On takvo što nije odobrio...*

“I da, gospodaru”, Ser Gorzen je, tek je sada Mord primijetio, nastavljao govoriti niti ne znajući da ga ovaj gotovo i ne sluša, “to jezero odlučili smo nazvati “Ledovo jezero”, po “Ledu”, čitavom tom mjestu koje smo naznačili na zemljovidu, a “Led” smo mjesto nazvali radi silne hladnoće... slažete li se sa time, ili da mijenjamo naziv?”

“Ne, ne, odlično je, odlično...” rekao je Mord, nakon čega se ponovno vratio u svijet svojih tmurnih misli.

Vrlo kratko vrijeme je prošlo, dapače tek nekoliko sekundi, a Mord se uhvatio u strahovanju od srdžbe Demona Bez Vojske ako Mord dopusti Ser Gorzenu ili bilo komu drugomu da ode sa vojskom i zauzme Saviun. Taj strah Morda je obuzeo poput jeze, i raširio se čitavim njegovim tijelom u vrlo kratkom roku, a svemu tomu konačnica je bila da se on nije više osjećao dobro, jer u glavi mu se stalo vrtjeti, a niti mučnina nije bila daleko.

No kao što i žmarci brzo prođu, brzo je prošao i taj strah. A strah je taj istog tog trenutka zamijenio prkos. I Mord stane misliti: *Saviun je moj, i još danas dati ću poslati dio vojske i u njega. A ne bude li Sili pravo, teško njemu, jer tada će se sa mnom morati sukobljavati... A tko sam ja, ako ne najveći od najvećih?*

“Da, doista je odličan taj naziv: “Led””, stao je napokon govoriti Mord Ser Gorzenu. ““Hurn” na Krvavom jeziku, ako se ne varam? I jezero je onda “Hurnovo jezero”? Da, odlično, odlično...”

“Tako je, gospodaru.” Ser Gorzen potvrdi.

Ali Mord nije čuo Ser Gorzena. Naprosto zato što nije mogao, pa da je i htio. On je tek rekao: “Pođi za mnom!” nakon čega je sam pošao do Učenjaka Alakona, koji se nalazio dvadesetak koraka od njih i koji je vodio nekakav razgovor sa Myronom i Moorzom. Čim su im Mord i Ser Gorzen prišli, bez ikakva uvoda Mord je prekinuo njihov razgovor pitanjem: “Alakone, koliko si vojske doveo sa sobom u Magis? Jesu li u pitanju ovdje tri tisuće?” upita,

mahnivši rukom spram silnih onih ljudi što su stajali unutar zidina Magisa.

Kako je Učenjak Alakon mislio da se ovaj radi nečega ljuti, na trenutak se smeo, a tokom tog trenutka umjesto njega progovorio je Moorz: "Ako vam treba vojska, ovih tri tisuće si uzmite slobodno. Ja ću pričekati da dođe nova vojska iz Rateha. Tjedan dana mogu čekati..."

"Ne, to nikako...", Mord je stao da prekine Moorza, ali baš u tom trenutku Učenjak Alakon prekinuo je njega:

"Nije tri tisuće, već pet."

"Pet?", Mord upita. "Ne shvaćam čemu..."

"Predmnijevam da vam je Ser Gorzen rekao za Saviun i grad u njemu. No, kako je vitez sa tom viješću došao u Rateh tek nakon vašeg pisma, ja sam odlučio izdvojiti vojsku i za taj grad."

"U tom slučaju dobro si učinio, Alakone", prihvatio je Mord, "Slažem se sasvim. Neka kada im bude pasalo, stoga, Ser Gorzen i gospodin Moorz pođu na put sa pet tisuća ljudi, i većinu puta provedu zajedno. A kad dođu do Saviuna, neka stotnik ondje sa svoje dvije tisuće pođe i nastani se u tom gradu i ostane njime upravljati koliko ga je volja (jer netko doista treba vladati tim gradom), a Moorz neka pođe svojim putem i pronađe mjesto koje njemu odgovara. Ta zašto ne bi bilo tako jednostavno? Ne, štoviše: Ja zapovijedam da bude tako jednostavno! Da, zapovijedam..."

* * *

Gotovo tjedan dana provele su sve te tisuće ljudi u Magisu, i to su vrijeme proveli popravljajući ga, čisteći i čineći od njega grad sve ugodniji oku. Unutar i izvan grada, sva je trava bila skraćena, grmlje počupano i mladice posječene, nakon čega je sve bilo odnešeno i odloženo na jednu veliku hrpu ispred Magisa i zapaljeno. Dok je vatra tako gorjela i dok su sa svih strana u nju stotine ljudi dovlačili kojekakvo granje i travu, drugi su ponovno podizali krovove onim kućama u gradu koje su još imale dovoljno valjane zidove da se isplati na njih stavljati novi krov. Uklanjali su inkarat i razna smeća iz kuća i iznosili ih van grada i, jednu po jednu, te su kuće pripremali za svoje buduće stanovnike.

Pod okom Myrona, Alakona i Moorza popravljao se sustav kolotura kojima su se podizala vrata, a u pitanju je bio jedan naročito kompliciran posao, jer glavni su konopi, baš kako je ranije Mord držao da jest, bili većinom istrunuli, a sami koloturi bili su uništeni i podosta truli ondje gdje bi ih činilo drvo, a hrđavi ondje gdje bi ih činio čelik. Pak su vitla omotana užadima bila gotovo u potpunosti raspadnuta. Kako baš nitko od gospodara nije imao mnogo pojma o koloturima, bilo je razgllašeno među onih pet tisuća vojnika da se traže osobe

čija prošlost s tim ima veze, i roku od nekoliko sati nađeno je čak pola tuceta takvih vojnika, od kojih su svi bili vrsni majstori u Hil'gumu prije no što su postali vojnici. Glavni neprijatelj, nepovjerenje, nestao je odmah čim su se ti nekadašnji majstori sastali sa Myronom, Alakonom i Moorzom, i već unutar sat vremena plan popravljanja vrata Magisa bio je u detalje osmišljen, dok je pak samo popraljanje započelo nekoliko sati kasnije. Majstori su radili složno, i sa velikim uspjehom. Prvo su presjekli i uklonili stare konopce, na što su se glavna vrata Magisa uz gromoglasnu tresku zabila u zemlju, zatim su povadili stare koloture, uzeli njihove mjere, objasnili nekadašnjim kovačima i tesarima kakve metalne i drvene dijelove da im načine, uzeli te nove načinjene dijelove kolotura, od njih sastavili nove koloture i ugradili ih natrag u dveri. U konačnici su provukli nove konopce, tridesetak njih, kroz te koloture, povezali ih sa vratima i vitlom (također novim, izrađenim po mjerama onog starog, uklonjenog), i vrata grada ponovno podigli. Dakako, još je tu bilo mnogo dijelova u čitavom tom mehanizmu dveri koje je valjalo zamijeniti novima, laiku potpuno nepoznatih, i posla je bilo i više nego dovoljno da mnogim glavama zada puno briga, no to promatraču ipak ne bi bilo zanimljivo promatrati. Dovoljno je bilo znati da je posao trajao pola jednog dana, i čitavo to vrijeme u Magis se nije moglo niti ući niti izaći.

Kad su naposljetku majstori stali pred svoje djelo, nisu mogli ne uvidjeti da su sama vrata vrlo hrđava i ružna, pa su stoga upitali kovače mogu li izraditi nova vrata i koliko bi to trajalo. Kovači su odgovorili da bi mogli izraditi vrata, ali da im je potrebno strašno mnogo materijala, jer tone je čelika bilo u pitanju, a pak što se ticalo vremena kojeg bi proveli izrađujući takva vrata, rekli su, vrata bi izrađivali oko godinu dana. Sve to čuo je Učenjak Alakon, i on je upitao kovače koliko bi li mogla još izdržati ova stara vrata, jer njemu nije bilo do trošenja vremena i novca na nešto ako nije najpotrebnije. Da bi odgovorili na pitanje, neki od kovača su se uspeli na vrata i detaljno ih stali pregledavati. Činili su to nekoliko sati, jer nisu htjeli niti jedan dio da ostane neprovjeren, a kad su se u konačnici vratili pred Učenjaka, vratili su se sa viješću kako su vrata, iako na prvi pogled djeluju trula, itekako zdrava, i kao takva mogla bi izdržati još nekoliko stotina godina ukoliko ih se bude održavalo. To je Učenjaku Alakonu bilo dovoljno, i on je zaključio kako se nova vrata neće praviti.

Popravak su doživjele i zidine Magisa, jer su na mnogim mjestima blokovi bili odvaljeni iz zidina i valjalo ih je vratiti natrag na svoje mjesto. Mahovina je sa zidina poskidana, a svaka trava koja je izbijala između blokova završila je počupana.

U tih tjedan dana, koliko je pet tisuća ljudi stanovalo u gradu, od Magisa se, kao napuštenog i zaraslog mjesta, polako činio grad itekako ugodan oku, i kao kakav biser koji je upao u blato ovaj je biser polako bio čišćen, lašten i

pripreman da ponovno pokaže svoj nekadašnji sjaj.

Pak je nakon tih tjedan dana pet tisuća ljudi pod vodstvom Ser Gorzena i bankara Moorza pošlo na novo putovanje, a grad je ostao gotovo prazan, sa Jarezom i Učenjakom Alakonom kao svojim gospodarima, te sa onih pola tuceta nekadašnjih majstora kojima je naloženo da ipak ostanu u Magisu, i još dvadesetak vojnika koji su ostali da im budu od pomoći.

Mord, Perp i Myron pak su tada napustili Magis, a oni su pošli natrag u Rateh, mjesto koje im je bilo najomiljenije u čitavom Enzolartu, jer ondje je ipak sve počelo.

Poglavlje 40

idiš li, Morde, da je i to prošlo?”, u jednom je trenutku tokom putovanja Myron dobacio Mordu sa svoga konja. “Enzolart je naš, demoni su pobijeđeni, a na ljudima je samo još da istraže zemlju... Jer smo i mi dobrim dijelom bili na strani dobra, i bogovi su nas sve nagradili, pa se tako tebi rodila Alvera, a ti i ja ostali smo prijatelji unatoč svemu, a, k tomu još, i Perp nam se pridružio u tome, kao i Moorz, i Jarez i Alakon, čak...” govorio je Myron, a Mord ga nije htio prekidati, s obzirom da je uživao slušajući ga.

“Jest, istina je, pa makar i otišli Neurij i Thargelion”, Mord je naposljetku odgovorio. “Makar se tokom mnogih trenutaka činilo da sve propada, i da izlaza nema, mi smo ipak ostali. Pa i magija, čak, koja nas je većinu izludila, ipak nas nije uspjela uništiti i mi smo još tu, makar i razdvojeni, kao što su razdvojeni od nas Neurij i Thargelion...”

“Misliš li da će se i oni vratiti jednom?”

“Ne znam što bih mislio, ali i ne želim misliti. Uvidio sam, Myrone, da iako je logika vrlo pouzdan saveznik, pa čak i neka vrst vodilje, uopće je ipak najmundrije ne slijediti nikoga i ništa, i nemati nikakvo mišljenje ni o čemu. Ne biti zao, dakako, ali i ne ustrajati u dobru. Ne ustrajati ni u čemu, već tek promatrati i promatrati...”

“Ja se ipak nadam da će se i oni opametiti, i vratiti se.” dometnu Perp.

“Kada bih se nadao”, odgovorio mu je Mord, “i ja bih se sasvim sigurno jednako nadao. Doista, drago bi mi bilo vidjeti i njih još barem jednom, pa makar i na bojnopolju...” zamišljeno je rekao Mord držeći uzde svoga konja. Jahao je Mord gotovo kao da i nije jahao, daleko više uživajući u jahanju no imajući namjeru igdje stići. Putovali su pokraj mora, plažom, tek pet – šest metara od prvih valova morskih, zapravo, što su se razlijevali pješćanim rubovima. Ona kiša što je nedavno padala učinila je od predstojećih dana ugodne dane, sunčane i prepune lahora, u pogotovu osjetne baš onda dok su putnici putovali pokraj mora, jer sa mora su ti lahori i dolazili.

“Zapravo je gotovo sasvim sigurno da ćemo se i susresti upravo na bojnopolju ako se ikada susretnemo ponovno.”, nastavio je Mord. “Tako će biti jer tako osjećam.”

“U tom slučaju, ja se nadam da si u krivu. Ta ipak bi bila prevelika šteta...”

Uostalom, znate svi na što mislim...” rekao je Perp, nakon čega su neko vrijeme nastavili jahati u tišini.

“No”, napokon je nakon nekoliko minuta prekinuo tišinu upravo Perp, kanda se nečega sjetivši, “možda ipak ima i dobroga u tomu što su Thargelion i Neurij otišli. Jer ako Hinnor ikada dođe u Enzolart i vidi da mu sina nema, zar neće svu vlast upravo pokloniti tebi, Morde?”

“Takvo što nemoj ni pomišljati!”, Mord gotovo bijesno odgovori. Nije bio ni najmanje bijesan na Perpa, ali jest na ideju koju je ovaj iznio, jer o toj istoj ideji mnogo je vremena i on sam proveo misleći. “Ja ne želim nikakvu vlast i odgovornost. Vlast mi se, ustvrdio sam, gadi, i nalazim je vrlo odvratnom. Vlast ne želim, i plan mi je neko vrijeme već da čim se uvede red u novim gradovima i čim vidimo jednom za svagda na čemu smo sa Neurijem i Thargelionom, da uzmem Morrystu i Alveru, i pođem bilo gdje, ali vrlo daleko, i nastanim se ondje što duže. Hoću, Perpe, sa svojom obitelji da nađem mir, i da u miru dočekam jednog dana i smrt. A taj mir, shvatio sam, daleko je bolji od bilo kakve vlasti i novca kojeg bi mogao dobiti uz kralja, ma koliko jednostavan se činio.”

Mord nastavi: “A druga stvar tiče se opet same kraljeve odluke. Ako kralj Hinnor ikada dođe u Enzolart, ja držim da će prvo što on odluči učiniti biti to da će otići po svog sina i predati njemu vlast nad Enzolartom. To, ili će ostaviti vlast samome sebi. Ta što točno ja njemu značim? Baš ništa. A ako bude tako, najvjerojatnije će mi upravo on postati neprijatelj, to jest ja u njegovim očima, i zločinac, i kralj će me dati uhvatiti i, vrlo vjerojatno, pogubiti.”

“A ako mu se vrati Neurij?” Perp upita.

“Tada će, opet, najvjerojatnije dati njemu vlast. Nikako meni. U svakom slučaju, onog trenutka kada Hinnor stupi u Enzolart, ja propadam, a sa mnom i svi koji su na mojoj strani.”

Perp reče da je shvatio Mordove riječi, a Myron pak ostane šutjeti, kao što i jest šutio sve vrijeme, jer on je već poznavao taj problem, s obzirom da je već vodio sličan razgovor sa Mordom one noći kada je sa Moorzom doputovao iz Hil'guma.

“I upravo je to razlog zašto se ne želim ničemu nadati.”, Mord je rekao. “Ali ipak, baš sa svime što je Myron ranije rekao slažem se, jer držim da ma koliko da se činilo stanje loše za mene, da je ono itekako dobro, s obzirom kakvo je moglo biti. Ako se mene pita, svi smo – a ja najviše od svih – učinili toliko podlosti da ne zaslužujemo niti jednu tisućinu od ovoga što upravo imamo.”

“To je gadna i bolna istina, Perpe”, Myron se tada obrati naredniku. “Ali što je – tu je... No”, Myron se tada najednom obrati Mordu, “što je sa princezom Neridom? Što ako Hinnor nju pošalje da vlada Enzolartom?”

“Nerida?” Mord se tada iznenadi jer je čuo ime djevojke koju tako dugo nije vidio.

“U kakvim si odnosima sa princezom?” Myron upita.

“Ne mogu reći...”, Mord će zamišljeno, pokušavajući se prisjetiti kada je upoće zadnji puta imao prilike razgovarati sa tom osobom. Pamtio je Neridu kao povučenu djevojku, mlađu od Neurija, i uopće nevezanu uza sve to što je morilo njenog brata i oca. Dalo ju se vidjeti kako šće odsutno zidinama, ili luta knjižnicom Kessyra, i to je bilo to. Ako je ikada bila u *Suhom prutu*, Mord to nije pamtio. Nikada nije upoznala Jareza, koliko je znao, i nije čak imala pojma da se Kraljevstvo zadužio kod bankara Moorza – upravo to je mnogo govorilo o nedruštvenosti i neupućenosti te djevojke u sve što se odvijalo proteklih godina sa Kraljevstvom. “Nismo nikada bili u zavadi, ali nikada nismo bili ni prijatelji... No mislim da će, bude li ona vladar Enzolarta, biti jednako kao i da nad nama vlada sam kralj Hinnor. Jest, koliko znam, pametna je, ali i dalje ništa ne čini što nije odobreno od strane samog kralja...”

“Ako je tako, Morde, onda nam ne preostaje ništa drugo nego da pokušamo vratiti Neurija na pravi put. Ako se ne pomirite”, Myron reče, “bojim se da nećemo dobro završiti.”

“Svjestan sam toga, Myrone, ali ipak... Ipak, nisi upućen u mnogo toga (tisuće sitnica!) što itekako čini da se Neurij i ja više nikada ne pomirimo. Govorili smo o magiji već, i poznaješ tu stvar da me je Jarez poučio svemu o destruktivnoj magiji...”

“Poznajem to.”

“Ali, vidiš, ta magija da je ostala samo takva, destruktivna, iako bi i dalje razarala odnose nas sviju, u pogotovu Thargeliona, Neurija i mene, vjerojatno bi njih dvoje i dalje bili ovdje, i mi bi i dalje ostali braća. No, vidiš, magija je ta narasla, da tako kažem, iznenada i postala je nešto daleko, daleko veće i gore od onoga što je ranije bila.”

“Ta kako, zar sama od sebe?”, Myron upita, nakon čega nastavi: “Ta znao sam, znao, da je baš ta magija – prokleta bila! – korijen svim problemima i svemu zlu... Znao sam...!”

“Smiri se, Myrone”, Mord reče, “jer nije destruktivna magija sama po sebi stala činiti razdor, i doista, kako sam rekao, da je ostalo na tome, mi bi čak i mogli u miru živjeti. Nego ja sam kriv, ja, jer učinio sam glupost...”, Mord najednom zastane, ne znajući želi li doista objasniti Myronu sve o Gausalusu i hoće li taj čovjek to uopće moći shvatiti. Zaključivši, naposljetku, da će objasniti na neki drugačiji način, ali ništa lošiji, nastavio je: “Učinio sam, Myrone, da posjedujem magiju dovoljno snažnu da smlavim i bogove. Ali ta magija smlavila je mene, oduzevši mi prijatelje...”

“Ali kako? Čime? Zar si jednostavno ustao ujutro i rekao "Eto, ja ću sada biti moćan" i dobio si tu moć? Objasni bolje, molim te, Morde, jer moram znati...!”

“Ali teško je! Ne mogu, jer ne želim i vas izgubiti! Ta zar ti nisam to govorio

već ranije? Zar ti nisam rekao da ćeš i ti odustati od mene onog trenutka kada doznaš na koji sam način došao do te moći? Shvati, Myrone... ne mogu objasniti. Ali sve što možeš ipak znati jest da se Neurij i Thargelion ne mogu vratiti, i da žele to svim svojim srcem. Ne mogu, jer sputani su...”

“Razumijem, Morde.”, Myron tada reče. “Neću više tražiti da mi objašnjavaš... No možeš li mi, onda, za kraj odgovoriti: ako si toliko moćan, zašto ne uništiš to što sputava Thargeliona i Neurija?”

Ali Mord nije mogao odgovoriti. Sve što je mogao bilo je da misli: *A što misliš da činim, i za što se pripremam sve ovo vrijeme...?*

* * *

Ta ista misao nije napuštala Morda još dugo vremena, pa ni onda kada su konačno stigli natrag u Rateh. Pitaو se Mord: *Kako, kako se to ja pripremam? I nije li ta moja priprema jednaka pripremanju za smrt i konačnicu kakvog običnog čovjeka? Jer naime, nitko se ne može pripremiti za smrt i spreman dočekati njen zagrljaj. Uvijek je sve relativno, iznenada i neočekivano, van shvaćanja... Tako je i sa mojom magijom. Znati da mogu zgrabiti rukama svu svoju moć i početi je upotrebljavati za dobro ili zlo, ali ne znati što će od toga naposljetku biti vrlo je mučno za moj um. Jer ja ne znam, ne znam, i uopće držim da nitko ni znati to ne može, a opet – mnijenja sam da napredujem ka cilju. No, napredujem li? Je li istina...?* Upravo stoga, kada mu se um tih dana sačinjavao od takvih misli, ne treba čuditi da je Mord bio iznova, kao i mnogo puta ranije, povučen u sebe, u tišinu, čineći to kako bi mogao smisliti odgovore onome što naizgled odgovora nije moglo imati.

A u Ratehu, kada su ondje napokon stigli, dočekali su ih ne samo nekoliko desetaka ljudi, veselih i srdačnih, već i čitave nekakve nove građevine duž plaže koje se ondje nisu prije nalazile, a koje su ponicale kao gljive poslije kiše. Na desetke novh kuća pored onih starih nekoliko stotina, štaglji, pa čak i tornjevi – sve od drveta – bili su ondje podignuti, i to nevjerojatno, činilo se, kvalitetne izrade s obzirom na trajanje gradnje. A sve su se te građevine nalazile unutar velikog kruga palisada, podignutih od onih najdebljih i najdužih debala koje je sada već većinom raskršćena šuma mogla pružiti.

Čim je čula da su ova trojica u gradu, Morrysta je sa djetetom u naručju izašla iz svoje brodske kabine, napustila brod i sjurila se plažom spram tri prilike na konjima koje su sporim hodom napredovale. Trčala je prema Mordu upravo instinktivno znajući da je u pitanju Mord (jer naime, sunce koje je zalazilo onemogućavalo je vidjeti ičije lice sa te udaljenosti, pa su siluete koje je Morrysta mogla vidjeti bile sve jednake i tamne), a kad mu je prišla, to dabome da Mord i jest bio! Ugledavši Morrystu u čitavoj onoj gomili ljudi, Mord ne časi ni časa već

sjaše sa konja, potrčji do nje i zgrabi je u zagrljaj, zajedno sa djetetom. Ostadohu Mord i Morrysta neko vrijeme zagrljeni, tokom čega oni ljudi oko njih uzmu Mordova konja i povedu ga do konjušnice, a kad su se napokon rastavili, mogli su vidjeti da nikoga oko njih više ni nema, jer svi su pošli prateći Myrona i Perpa, koji su pak svoje konje jašući odveli do novonastalih konjušnica.

“Morrysta...”, Mord je tiho govorio gledajući tu još uvijek mladu djevojku ravno u oči. “... vidjeli smo Magis, i u pitanju je prekrasan grad. Voda je nađena i sve je dobro. Moorz je zadovoljan, neprijatelja nema, i nađen je još jedan grad, unutar Saviuna...” govorio je, ne znajući zapravo zašto govori o tim stvarima.

“Ali ja, Morde, ne marim za to!”, rekla je Morrysta. “Ta da mi dođu gласnici i kažu sve to što si mi ti rekao, ali da dodaju još i kako si ti ostao ondje, ja bih i mrzila tu vijest, Morde! Plakala bih radi nje, jer za tebe ja marim, a ne za gradove, rijeke i planine... Ja tebe volim.”

“Zar, Morrysta? Zar si mi oprostila naposljetku za moje odnose sa onom djevojkom Alverom, i ne mrziš me više?” Mord upita, začuđen i osjećajući najednom radost u duši.

“Vrijeme mi je bilo potrebno, ali tako je. Tako je!”, Morrysta odgovori zanošeći se. “Mnogo sam proplakala i mnogo sam mislila, ali sada shvaćam. O, ja shvaćam sve...! Nije mržnja, već ljubav to što osjećam spram tebe i držim da će tako ostati vječno. Štoviše, znam...!”

A oni su to govorili kao pijani, dopuštajući gotovo namjerno samima sebi da se tako zanose, a riječi – one su dolazile i prolazile poput ledena brzaca među planinskim kamenjem. Jednako kao i Mordova magija: nepredvidivo i neshvatljivo.

Oni su buncali, uzalud se pokušavajući riječima sporazumjeti kada je bilo tako očito da je jedini način da se sporazumiju bio onaj putem osjećaja. Nisu znali govoriti, takoreći, kada je trebalo govoriti o onomu sa čime riječi same toliko i nisu imale veze. Ali osjećali jesu. O, jesu itekako!

Naposljetku oni pođu do broda u kojemu se nalazila njihova kabina. Isti taj brod, već dugo vremena njihov dom, i dalje je bio uplovljen i škripao je pomičući se kao i prvog dana kada su došli u Enzolart. No Mord i Morrysta nisu pošli u svoju kabinu, već su pošli na palubu i sjeli za onaj stol pokraj nadgradnje gdje su se oduvijek svi prisnici okupljali, i ondje je Mord naložio nekom mornaru da im se donese vina, piva i jela svake vrste. Ne za Morda i Morrystu, već sa čitavo društvo koje se ondje imalo okupiti.

A društvo se naposljetku i jest okupilo, kada je stol bio pripremljen a blaga noć već pala, obasjana tu i tamo sa kakvom uljanicom, no to društvo bilo je ipak neočekivanijeg oblika no što je Mord mislio da će biti. Naime, kada su se Myron i Perp stali uspinjati preko daske na palubu broda, kraj njih su bile još tri prilike, a koje je Perp sa podosta velike udaljenosti predstavio veselim povikom

od kojega je Mordu zastao dah:

“Nećete vjerovati tko se vratio! Mi, izgleda, nismo jedini pridošlice...!”

* * *

Štitonoša Orow, vitez Zandir i knez Habor, naime, stigli su u Rateh jedva par minuta nakon Morda, Perpa i Myrona. Dok su tako Myron, Mord i Perp gotovo ceremonijalno stupali u Rateh na svojim konjima, nedaleko od njih, ne želeći praviti strku, tiho su i neprimjetno Habor, Orow i Zandir također ušli u Rateh i dojahali do konjušnice (koju se lako dalo prepoznati) i ostavili ondje konje. Nitko na njih nije obraćao pažnju jer su ih držali pukim vojnicima, a kako je već suton polako tada prelazila u noć, nitko nije mogao vidjeti ni Haborovo izobličeno lice, i upravo stoga niti jednim dijelom ti se ljudi nisu razlikovali od ostalih vojnika. Jest, kraj ispečenog lica Habor je imao i vrlo dugi mač na leđima, no tako je bio postavljen taj mač da se ni to nije primijetilo.

Neprepoznati nakon što su ostavili konje ipak nisu ostali dugo, jer tek desetak sekundi od njihova sjahivanja u konjušnicu su ušli Myron i Perp, ondje ih zatekavši. Istog trena, Myron je prepoznao Habora kao sina kneza Gossaha, kojeg je nekoć davno imao prilike vidjeti, a Perp ih je obojicu prepoznao kao svoje suborce koji su već neko vrijeme trebali biti među mrtvima. Upravo stoga, iako je Myron bio suzdržan (jer nije, naime, znao ni za kakve ranije događaje koji su govorili svima u Ratehu da su Gossah, Habor i njihova pratnja mrtvi), Perp je stao kao ukopan, blijeda i, naizgled, preplašena lica, nakon čega je prozborio: “Kako...?”

Ali ni Habor, ni itko od njegove pratnje nije stigao odgovoriti, a Perp je već prišao svoj trojici zgrabio ih u jedan veseo i snažan zagrljaj, na što su, htjeli – ne htjeli, i njih troje bili obuzeti mješavinom suza i smijeha. Perp se grohotom smijao, grlio i ljubio te ljude za koje je već dugo mislio da su među onima što ne dišu, a ti ljudi, Habor, Ser Zandir i štitonoša Orow nisu mu se mogli oduprijeti, mada, dakako, nisu niti htjeli, jer dabome da su i oni njega grlili.

Myron nije shvaćao što se događa, ali nije ni trebao, jerbo mu se ubrzo objasnilo. Ali u onom trenutku nitko, kanda, nije na njega pažnju ni obraćao, jer Perp je rekao: “Brzo, moramo vas odvesti Mordu! Držim da će večeras biti takvog veselja...!” i rekavši to, zgrabio je Habora za ruku i poveo ga do broda, a za Haborom su pošli i njegovi pratitelji, zajedno sa Myronom. “No, brže, brže!” došaptavao im je Perp veselo.

A kad su stupili na brod, i kada je Perp one riječi doviknuo Mordu, Mord nije znao o čemu se radi, pa je zbunjen prišao tomu čovjeku.

Ali čim je vidio koga mu je Perp doveo na palubu, u njemu se, kao na

zapovijed, sve ispremještalo, svaka misao, izmijenilo i razdrmalo, i on je u sekundi postao novi čovjek, stotinama puta veseliji no što je ranije bio.

“Habore!”, viknuo je Mord i, jednako kao i Perp ranije, zgrabio tog mladog kneza u zagrljaj. “Živ si!”, govorio je. “Živ!” A čim je ispustio Habora, što se dogodilo nakon prilično mnogo vremena, Mord nije izostavio niti Ser Zandira, kao ni štitonošu Orowa, te je i njih stao grliti, jer i njih je volio kao braću.

Poput sna se sve odvijalo, ali ne običnog sna, već onakvog najsladeg, kakvog doživljavaju samo zatvorenici zatočeni u najtamnijim prostorijama (jer kao što i promatrač zna, upravo najbolje snove snivaju zatvoreni ljudi). Ali Mord je bio slobodan! I u slobodi je on vidio svoje prijatelje, činilo se: i od smrti oslobođene.

Dakako, Mord je već znao da su Habor, Gossah i njihova pratnja živi, jer tako mu je poručio Demon Bez Vojske. Ali kanda je na to sve zaboravio, ili, možda čak i istinitije, nije bio spreman vjerovati Demonu Bez Vojske takvo što. *Jer ako bih vjerovao da su oni svi živi, držao je ranije, a u konačnici ispadne da je Sila lagao, ne vjerujem da bih bio dovoljno snažan izdržati takvo razočaranje.*

Ali to su bile njegove stare misli, davno zaboravljene, koje su sada bile daleko od njega. Sve na što je sada mogao misliti bili su ti ljudi pred njim. Njemu toliko dragi ljudi!

Uz te ljude – a to je i sam tek sada doznao – Mord je bio itekako vezan, i to vezan na onoj najvišoj razini prijateljstva, gdje dva srca kucaju kao jedno. Svaka loša misao u Mordu koja se doprije činila tako silna najednom se pokazala kao najsitnija i najslabija stvar, koju je tako lako smrviti. Sve je zlo nestalo, i svaka pakost, podlost, sujeta i mrzost, i sve ostale vrste ispraznosti kojih su se svi oni redom doprije bojali kao najstrašnijih zvijeri, a koje su se u njima pojavljivale prosto zato što su u pitanju bili ljudi, a sve što je ostalo, kada se sve to pod snagom prijateljstva spalilo, bila je ljubav. To su osjećali svi, i u svima je ta nova spoznaja stala nicati, zabijajući korijenje duboko u njihova srca.

Ali, kao i sve ostalo, i to je moralo završiti. A završilo je upravo onog trenutka kada je Habor stao pod svjetlo uljanice, i kada su svi mogli jasnije vidjeti njegovu rugobu.

Iako ne sa svima, ali sa Mordom jest, tada je nastupilo ono drugo: plač.

Doista, Mord je stao plakati poput kakvog djeteta čim je ugledao Haborovo nakazno lice opečeno vatrom, i nije znao što bi točno rekao. Nekoliko puta pokušao je izustiti nekakve riječi, ali niti jednom nije uspio. Već sve što je mogao, naposljetku, bilo je da zagrlji tog mladića i ne pušta ga. Tako je odmah i učinio, a, dok mu je bio u zagrljaju, Haboru ništa drugo nije padalo na pamet nego da započne priču, doduše svako malo prekinutu, ali itekako bitnu i za Morda i za svakog drugog čovjeka u Ratehu: “Slušaj, Morde...”, govorio je Habor, a razlog zašto bi nakon dvije – tri riječi prekinuo govor bila je bol jer bi ga Mord u zagrljaju dotaknuo ondje gdje je ovome pod odjećom još kakva rana bila

nezacijeljena i bolna. No Haboru nije na pamet padalo da Mordu takvo što spomene, već je pustio Morda da mu glave naslonjene na rame plače (a, istina, niti sam Habor nije bio daleko od plakanja). "... poslušaj, molim te, jer to što ću ispričati bitno je: sve se posljednjih dana odvijalo ovako..."

* * *

Najbolje što je mogao, Habor je Mordu prepričao svaku pojedinost doživljenu od onog dana kada je sa ocem napustio Rateh, pa sve do trenutka dok se u Rateh nije vratio. Ispričao je Habor Mordu o Eaa Zat'urnama i kralju Thoronu, zatim o Svijetlima i Merozu, te ratu Eaa Zat'urni, Svijetlih i Bića Bijelog Carstva. I imena tih Bića Bijelog Carstva je objasnio, rekavši kako se oni dijele na Rutzone, Taorge i Zigorse. O ratu je govorio opširno i u detalje, toliko čak da je spomenuo i točan broj poginulih ezeruna - trideset i sedam duša - i o mnogočemu sličnom on je govorio.

Mord ga je pažljivo slušao, više ne plačući, ali i dalje nemajući u sebi nikakva mira, jer držao je, mnoge su se oluje vodile u njegovu srcu tokom tih trenutaka.

O vatri koja ga je spržila također je Habor govorio i objasnio je Mordu točno kako se sve to dogodilo. "Iako sam radi vatre sakat, ipak mislim da sam imao sreće što sam to doživio, jer vjerojatno bi me Rutzoni osakatili mnogo gore." rekao je. Valjalo je zatim objasniti da je poradi te vatre bio u nesvjestici gotovo tjedan dana, a tokom čega su njegov otac, ezerunski i erionski kralj pošli u Bergh Hivu da ondje vojuju posljednju bitku sa Bićima Bijelog Carstva. U to vrijeme, rekao je Habor, ljudi i Eaa Zat'urne nisu znali da postoje i Zigorsi, pa su se iznenadili kada su zatekli jednog od njih, u nekakvom stanju nalika snu (upravo tako sam Gossah je objasnio Haboru). Taj se Zigors zvao Kap, i bio je u pitanju najbliži sluga kraljice Erone, vladarice Bergh Hive čije je prijestolje na neko vrijeme oduzeo Demon Bez Vojske, ali koji je sada otišao, i to zajedno sa svojom gadnom vojskom Rutzona i Taorga. Habor je govorio Mordu o svemu tomu ni više ni manje već onako kako je od riječi do riječi njemu rekao njegov otac Gossah.

Nakon desetak minuta njihova govora na palubi, oni su pošli, na Perpov i Myronov zahtjev, sjesti za drveni stol gdje su sjedili i svi ostali. Da se njih dvoje pitalo, oni se sa mjesta ne bi maknuli dok razgovor ne bi prišao svome koncu, pa makar morali danima stajati. Ali ona druga strana njih, koja je poštivala iste te ljude koji su sjedili za stolom i nukali ih da i oni dođu, tu je nevoljkost ugasila, i oni su poslušali.

Tu je Habor, osjećajući da je sigurno govoriti pred svima ostalima Mordu o maču Zubu i nalogu Zigorsa Kapa, sve to Mordu i objasnio. Rekao je da je Kap

dao Gossahu mač Zub i poruku da su Zigorsi na strani Morda, i da je na Gossahu bilo da to dvoje odnese Mordu.

“A Zub je više ukras no oružje.”, napomenuo je Habor, nakon čega je skinuo mač sa svojih leđa i predao ga ukoričenog Mordu. “To sam zaključio zbog njegove veličine. Naprosto je pretežak i predugačak.”

Mord nezainteresirano primi mač i letimično ga pogleda, a razlog njegove nezainteresiranosti bila je žarka želja da sazna što se dogodilo sa Gossahom, jer tog je čovjeka strašno poštivao. Iako u to nije htio vjerovati, Mord je slutio da će svakog trena doznati da je ovaj mrtav. “Da”, rekao je napokon. “Vjerojatno si u pravu. No i topuz bi se nekim ljudima činio nezgrapnan, bez obzira na njegovu korisnost. Vjerojatnije je da samo još ne poznajemo tehniku mačevanja takvim mačevima... No, govori dalje”, rekao je tada, odloživši Zub na rub stola, “što ti je bilo s ocem? Gdje su još ona tri čovjeka koja su sa vama pošla (ne znam im imena, ali znam da su u pitanju dva viteza i jedan štitonoša)...?”

“Ah, to ti je jedna teška priča, Morde...” izdahnuo je Habor. Istina je bila da se on zapravo tokom čitavog razgovora pripremao na tu najbitniju stavku. Način na koji će Mordu poručiti da su Ser Qarsam i Gossah među mrtvima, ma koliko ga tražio, Haboru je i dalje bio stran. *Ta kako, mislio je Habor, kako takvo što poručiti čovjeku? Što očekivati od čovjeka kojega je do suza dovela i sama ta stvar da sam opečena lica? Što će li tek reći kad dozna za te silne i nepotrebne smrti? Ali objasniti se Mordu moralo.*

A tako naposljetku i bi.

VII. glava,
vrhúnac

Poglavlje 41

Mord upadne u čemer i tamu svoga uma gdje, činilo se, rijetko kada da je ičega drugog i bilo. Čitav život on je kao na dlanu vidio, i gledajući ga tako osjećao je malo po malo predosjećaj kako se tom životu bliži kraj. A tama bijaše mračnija od najcrnijih noći, teža od najvećih planina i višlja od nebesa. Odvratna je bila, i ledena i kipuća u isto vrijeme. Prolaznost Mord stane uvidati oko sebe, i tu prolaznost promatrao je sa hladnokrvnošću kao u dželata. Dane je provodio uz Morrysu i Alveru u Ratehu, i dalje ne napuštajući brodsku kabinu iako su iz stotinu i jednog broda gotovo svi već ljudi odselili i pošli živjeti u kućama. Ni u čemu Mord nije nalazio radost, pa ni u svojoj kćeri, niti u svojoj ženi, niti u svojim prijateljima – ali itekako ih je sve redom štitio. Još je ranije, odavno zapravo, zabrinuto smatrao da bi takvo stanje njegove duše moglo doći, ali nekako se sve vrijeme proteklih godina nadao da ipak neće. Da će on naučiti kako sretno živjeti i sretno otići sa svijeta kad i njemu dođe vrijeme. Da će znati ljubiti i mrziti, davati i uzimati uvijek u najmudrijim mjerama, uvijek pravedno i ljudski. Nadao se, jednostavno, da će biti čovjek. Ali sve to, dakako, bila je sanjarija.

Gotovo svake večeri Mord bi lijegao, i dalje onako umoran i slab, pokraj Morryste, i u umu bi mu odzvanjalo:

On je ubio! On je ubojica! Ubojica! Ubojica!

Ne volimo ga!

Ne gledamo ga!

Ne čuvamo ga!

I to se ponavljalo iznova i iznova. Ta stara i gadna kletva, jednako starih i gadnih stvorenja zvanih bogovi. Neobično je bilo, doista, kako je čitavog života gordo žudio za moći i posjedovanjem, i kako se trudio gotovo u svakom trenutku da stekne moći što više, pa da vlada sa što više toga, a opet, sada kada je toliko moći sakupio da je mogao kad bi htio i sunce gasiti i paliti svojom voljom kao da je svijeca a ne sunce, ista mu je ta moć toliko dozlogrdila da on doista nikakvu magiju nije koristio još otkako su Thargelion i Neurij otišli. *Prije bih pepeo stao jesti nego magiju koristiti*, držao je. A ti ta misao bila mu je jednako gadna kao i svaka druga.

Nije znao što činiti. Bi li živio ili se ubio, jer sve je jednolično i nezanimljivo

bilo. Tek na mahove osjetio bi snažan plamen ljubavi spram Morryse, Alvere, svojih prijatelja ili samog svijeta, i tokom tih trenutaka živnuo bi, ali sve to ne bi trajalo dugo, i opet bi u istu onu tamu Mord ponovno pao, i dalje slušajući odzvanjajući glas:

On je ubio! On je ubojica! Ubojica! Ubojica!

Ne volimo ga!

Ne gledamo ga!

Ne čuvamo ga!

Ali promatrač bi znao, koji bi gledao u Morda, da to nije bilo tako bez razloga. Jer bilo je itekako mnogo razloga za veselje u Mordovu životu, a on je ipak osjećao tugu. Zašto je to tako bilo? Jednostavno: Stoga da olakša svome prijatelju, Sila, demon iz tristo i četrnaeste godine Doba jeda koji ga je i doveo u prošlost da ju ponovno proživi, isti onaj koji je pomogao sporazumjeti se ljudima, Svijetlima i ezerunima, na isti način je sada pomagao i Mordu, čineći da ovaj toliko zamrzi život, tako da mu sam rastanak ne padne teško.

A rastanak je doista i imao doći.

* * *

Prva zima u Enzolartu došla je i prošla vrlo brzo, i bila je vrlo hladna, iako je od sveg snijega sveukupno zemlju u Ratehu pokrila desetina pedlja. Tu je svako jutro mirisalo na zapaljeno pucketavo drvo, i čuli su se mnogi škriputavi zvuci koračanja kroza snijeg, a tek pucanje cijepanih panjeva – Myronu, koji je svako jutro pio vruću kavu pokraj ograde palube broda, mir bi prčinjao upravo taj zvuk! Smrznuti su panjevi pucali pod sjekirama poput stakla u mnoga triješća koja su se zatim palila u pećima. Dok je to slušao, čitao bi knjigu koju je našao u staroj i napuštenoj Jarezovoj kabini, *Savršenstvo prave taktike*, i tako bi provodio jutro. Kada ne bi čitao, pisao bi, isto tako sam, pognut nad stolom sa kojega bi prethodno uklonio sav snijeg, i to bi pisao grebući po pergamentima satima svako jutro na palubi pokraj nadgradnje. Nitko mu se ne bi pridružio, jer Perp bi bio u pohodima sa Haborom, a Mord bi lutao šumama sam samcat. Morrysa je, pak, nekoliko puta izašla iz svoje kabine, umotana u debela krzna i noseći u naručju Alveru, i sjela pokraj svoga brata da sa njim popije kavu, ali takvi su slučajevi bili rijetki, jer Morrysa nije voljela hladnoću.

Ali Myronu nije teško padalo biti sam. O, on je uvidio kako je to zapravo nešto itekako prekrasno, jedna od onih stvari koje se čine strahotnima i neobičnima sve dok ih se ne iskuša, a tada se uviđa kako je uopće bila greška ne iskušati to. Tajne ljepote samoće Myronu su se otkrivale malo po malo, i svaki je dan bio ljepši od prethodnog!

Do toga je to naposljetku došlo, da je Myron na kraju zaključio: *Istinski žalim one koji teže društvu. Njima će mnoge tajne ostati skrivene.*

Do proljeća je Myron već završio četvrtinu svog djela, a to djelo bilo je većim dijelom inspirirano Haborovom pričom o odnosima Gossaha, Thorona i Meroza. U pitanju je bilo djelo koje je čitatelju pružalo savjete kako da izbjegne svaku od nedaća koje su se dogodile tim ljudima, držeći se zaključka da ne postoji problem ukoliko se slijedi logika, jer logika će razmrsiti i zamršenu narav vladara. U djelu je vladala misao kako su vladari u suštini, poradi svoje moći, izluđeni i vrlo nalik parazitima, više naprosto niti nemajući potrebnu snagu da se izbave iz svog parazitskog načina razmišljanja, i Myron je, nalazeći u logici odgovore, iznosio čitatelju mnoge svoje zaključke, za koje je, dakako, držao da su valjani. Kako je prolazilo vrijeme, tako je djelo postajalo sve ekstremnijeg sadržaja. Bila je poruka u Myronu koju je on morao prenijeti, pa makar i na pergament. Poruka, naime, koja se nije smjela prešutjeti, a do koje će doći rijetko tko. Ekstremnost djela natjerala je Myrona već na sredini proljeća da više ni slučajno ne piše na palubi, već u svojoj kabini, i više tekstove nije pokazivao nikome, pa ni svojoj vlastitoj sestri. Za Morda i Perpa, pak, bojao se da bi se naljutili na njega kada bi takvo što pročitali, pa je zazirao od njihova pogleda u to djelo.

Djelo je raslo, i mnogo je misli Myron sakupio u njemu. A glavna misao bila je: Čovjek je uvreda postojanju, čiji je smisao postojanja sama želja bogova da stvore nešto izopačeno, odvratno, gadno i krvave naravi. Ali sve to ipak ne mora biti tako, već je tako samo ako čovjek odbije razumjeti i slijediti moralne zakone.

A što li gazi više moralne zakone od želje za moći, pitao se Myron dok je pisao. I, napokon, tko li više žudi za moći od vladara?

A djelo se zvalo "Obrana od dvorskih spletkarenja", i toliko je genijalno, držao je Myron, i istinito bilo da Myronu nije bilo druge već da jednom kad ju je završio, tu istu knjigu nije potpisao, već ju je ostavio bez autora. A knjigu je završio tokom sredine ljeta.

Pred kraj ljeta, tokom jednog podneva, opet pred nekakvom navalom inspiracije Myron se ushodao palubom broda ne znajući što da čini. Nije htio nikakvu novu misao zapisati, već je htio iskoristiti svoju mudrost i pomoći sa njom nekome. Tako je uzeo i hodao čitav sat Ratehom, tražeći bilo koga komu je bila potrebna pomoć, ali takvoga nigdje nije našao, pa se razočaran naposljetku vratio na brod u svoju kabinu. Myron je obitavao u jednoj od kabina Mordova broda a ne Moorzova, jer se preselio iz želje da bude bliže svojim prijateljima. Osim toga, Moorzov brod bio je gotovo u potpunosti prazan, jer Moorzovi su ljudi pošli za tim čovjekom jednom kad je on otišao tražiti svoj grad Uron.

Bilo kako bilo, Myron je, vrativši se u svoju kabinu i ne znajući što će, legao u krevet i ostao tako ležati razmišljajući. A razmišljao je o mnogim stvarima, ali najviše o vremenu koje je proveo zatvoren u ćeliji u Kessyru. Tu se, kako ga je san već polako svladavao, prisjetio kako je u nekoliko navrata u Kessyru osjetio kanda nekakav osjećaj da on može u svojim snovima pomagati nevoljnicima. *Mada je to davno bilo...* pomislio je ležeći dok su mu se oči sklapale. *Ali, kako bilo da bilo. Nekomu moram pomoći, jer tako osjećam. Pa makar i u snu...* I sa tim mislima u svome umu on je zaspa.

I stao je sanjati.

A sanjao je Myron rijeku Junu, onu u kojoj je plivao tokom prošlog ljeta. I turove je sanjao, čitavo krdo njih, kako umjesto da bezbrižno pasu oni trče ravno u rijeku i prelaze ju kao u stampedu. To Myrona uznemiri, jer nije znao što bi točno činio. Kako je u pitanju bio san, on je letio poput duha i promatrao njegov sadržaj, upijajući pogledom i najmanju dlaku svakog od onih uznemirenih turova, jer vidio je, poput kakvog boga, baš sve. Niti jedna mušica nije preletjela preko June a da ju on nije vidio, i niti jedna kapljica vode nije se pomaknula bez njegova znanja.

No to nije trajalo dugo vremena, jer u jednom trenutku Myronu je pažnju odvuklo nešto drugo: on je, naime, posred rijeke primijetio jednog čovjeka koji je tu rijeku prelazio sjedeći na leđima svog konja. Osvrnuvši se bolje, Myron je tada uvidio kako ono krdo turova od nekoliko stotina grla udara baš spram tog čovjeka.

Uznemiren i željan pomoći, Myron se sleti do turova i stane vikati na njih, ali turovai ga nisu čuli, već su i dalje pomahnitalo samo zaobilazili Myrona i, ne zaustavljajući se, išli prema čovjeku na konju. Koliko je mogao, Myron je od jednog do drugog tura išao i pokušavao ih zaustaviti, ali sve to nije urodilo plodom.

Valovi su rijeke bili podivljali, u potpunosti neprirodni i toliko snažni da bi bilo kakav čamac, držao je Myron, mogli s lakoćom prevrnuti. Takve valove Myron nikada nije vidio na Juni, pa je stoga zaključio kako je u čitavu tu stvar svoje prste imala upletene magija.

Svim silama Myron se trudio učiniti nešto – bilo što – ali sve je bilo uzalud. Okrenuvši se ponovno prema onom čovjeku na konju, uvidio je da čovjeka više nema, a da je na površini samo konj, okružen mnogim podivljanim životinjama.

Opsovavši, Myron zaroni u rijeku, gdje se odmah sjeti da joj je Perp olovnicom izmjerio maksimalnu dubinu šezdeset metara. Rijeka je bila toliko tamna da se ondje gdje je Myron zaronio nije vidjelo baš ništa. Ali čovjeku se moralo pomoći, i Myron nije kanio niti na jedan trenutak zaustaviti se. Tražio je neko vrijeme tog čovjeka, poput munje prolazeći uzduž i poprijeko po čitavom muljavom dnu rijeke, i doista, ma koliko se nemogućim činilo, u konačnici ga je

i našao.

Čovjek je bio bez svijesti, a što se ticalo Myrona, gotovo sigurno i mrtav. No to Myrona nije sprječavalo da mu priđe i pažljivije ga promotri. U pitanju je zasigurno bio čarobnjak, jer iz tijela mu je isijavala svjetlost i obasjavala ne samo njega, već i čitav jedan krug oko njega. Bio je u pitanju crnokosi čovjek, srednjovječan, možda koju godinu stariji od samog Myrona i, koliko je Myron mogao uvidjeti, imao je crnu kosu gotovo mu dugu do ramena i vrlo kratku bradicu koja mu je pokrivala čitavo lice. Čovjek ni po čemu nije bio zanimljiv Myronu, jerbo mu je on došao tek iz sažaljenja, ne čak niti da ga spasi, već tek iz razloga da, ako ništa drugo, barem svjedoči njegovoj smrti. Ni po čemu nije bio čovjek zanimljiv – osim po jednoj stvari: na leđima je nosio isti onaj mač kojega je Habor donio Mordu, mač Zub.

Taj mač, koliko je Myron mogao zaključiti, bio je toliko težak da je, nakon što su ga udarci životinja na površini rijeke bacili u nesvijest, čovjeka povukao na samo njeno dno, i ondje ga čak prikovao uz neki kamen.

Ali postojim. najednom se tada niotkuda kroz vodu prožmu nečije riječi.

Myron se trgne čuvši to, no ostane pribran. Ne znajući što da odgovori, rekao je: *Koliko i ja.* A iako mu je trebalo nekoliko trenutaka, Myron tada shvati da je onaj tko je te riječi izrekao bio upravo taj čovjek na dnu rijeke.

Činjenica da je mogao razgovarati sa tim čarobnjakom (kakvim ga je Myron smatrao) iako je čarobnjak bio bez svijesti, Myrona je iznenadila. Držao je da je u pitanju tek san i da nema razloga uzbuđivati se, ali svejedno, nije si mogao pomoći. Itekako je bio uzbuđen.

Onog čarobnjaka tada se opet čuje glas: *Zar razgovaram sa nekim?*

Myron se pomisli predstaviti, ali odustane od toga, jer ako je san u pitanju, držao je, kreacije njegova uma već znaju tko im je gospodar. Napokon reče sa namjerom da se izrugaju tom što njegova vlastita kreacija, ne samo da misli da postoji, već i misli da sa nekime razgovara: *Sa samim sobom, zapravo...*

Ali to kreaciju ne obeshrabi, jer ona je, činilo se, držala kako ona mora da postoji, pa je ustrajala u razgovoru: *Prepoznajem ti glas. Ti ne možeš biti ja.*

Ali tko bih tada ja bio? Myron odgovori na to, jer žarko je držao kako su njegova kreacija i on jedno.

Nastao je jedan trenutak tada, tokom kojega Myrona spopadne jeza poradi nekog novog shvaćanja. Naime, on je najednom shvatio da ta "kreacija" uopće nije kreacija, već stvarna osoba. Iznenada, kao kad munja sijevne, on je pred sobom vidio čitavu povijest tog čovjeka, i ta mu je povijest preletjela poput bljeska pred očima, ostavljajući Myrona u savršenom saznanju.

Da, znam te. Ti si Myron.

I to je bilo to. Myron se tada toliko prestravi da više nije sanjao. Baš kada je mogao krajičkom oka vidjeti da se i čarobnjak na dnu rijeke budi, i on se

najednom stao buditi.

Otvorivši oči i uvidjevši da se nalazi u krevetu svoje mračne kabine, on prošapće drhtava glasa: “Znam i ja tebe... Ti si Bellow.”

* * *

Čitav sljedeći dan Myron je proveo u uznemirenom razmišljanju. Mislio je o čarobnjaku Bellowu gotovo sve vrijeme i nije mogao prestati to činiti. Čitavo jutro, dok je pio kavu, nije se mogao skoncentrirati ni na što, čitavo podne i, konačno, čitavu večer. Sve se činilo poput sna, i to strahotnog sna, jer Myron je mislio: *Ako je istina da taj čovjek postoji, i ja imam uvid u njegov život, ne igram li se tada ja boga? I, napokon, odakle mi ta moć? Jest da sam nešto slično činio kada sam bio zatvoren u Kessyru, ali ovo daleko nadmašuje ta iskustva. Ovo može samo Mord... Ali otkud ja to mogu, Myrone! Je li do enzolarskog zraka? Magije svih mojih prijatelja koja je i na mene utjecala? Je li Jarez nešto petljao sa mnom iza mojih leđa...? A to su bile samo neke od mnogih misli Myrona dok mu je pred očima prolazio dan. Čitav dan on je proveo sam, namjerno ne odlazeći nikomu, jer nije htio da itko dozna za to što mu se događalo, pa ni sam Mord.*

U konačnici, pri kraju dana, nakon što je uporno iz straha odbijao poći u krevet i stoga ostao do kasno u noć sjediti za svojim radnim stolom čitajući neke svoje stare spise iz *Obrane od dvorskih spletkarenja*, Myron je htio – ne htio za istim tim radnim stolom zaspao.

A u snu koji je uslijedio on se pojavio pred istim takvim radnim stolom, a opet potpuno drugačijim. Stol bijaše pretrpan praznim pergamentima, tintaricama i perima, a za njim je sjedio isti onaj čarobnjak kojeg je posljednji puta sanjao kako se utapa u Juni. Ovaj puta čarobnjak je bio suh i odmoran, kanda spreman za rad za onim radnim stolom, a kraj njega ovaj puta nije bilo nikakva mača.

Myron pomisli žaliti radi sudbe koja ga je snašla, naime da je ili skrenuo pameću, ili da se nalazi na pragu nekakve bolesti koju će morati dugo odležavati, a koja se manifestira u početku kao puko sanjanje neobičnih i neželjenih snova. Ali ta pomisao nestala je gotovo istog trenutka kada se i pojavila, a Myron je najednom stao osjećati veselje. Razlog tom veselju bili su silni horizonti i saznanja koji su mu se, kao na zapovijed tada najednom otvorili, i on je stao shvaćati sve. Ne samo da je sada poznavao čitavu prošlost onog čarobnjaka, već mu je poznavao i budućnost. I ne samo da je poznavao prošlost i budućnost tek tog čarobnjaka, već je poznavao prošlost i budućnost čitavog svijeta. Svemir mu se najednom pojavio na dlanu, i on je ostao stajati u svome snu i gledati u to, znajući savršeno da će sve to saznanje biti zaboravljeno onog trena kada se

probudi, razumijevajući svaki njegov aspekt, od najmanjeg do najvećeg. Shvaćao je najednom i svjetlo i tamu, i život i smrt, i rat i mir. Nije se pitao "Bogovi, što mi se događa?" jer nije bilo potrebe za tim. Znao je sada daleko više i od bogova.

Ali sve ga to nije zanimalo, jer sve je njegovo interesiranje bilo usmjereno upravo spram radnog stola, onog čarobnjaka i njegovih pergamenata pred njim.

Napokon Myron reče: *Znaš li u što gledaš, Bellowe?*

A Bellow mirno odgovori: *Svoj um.*

No Myron je znao da ti prazni pergamenti ne predstavljaju um, već nešto daleko veće, pa je rekao: *Ne. Gledaš u svoje planove.* Rekavši to, Myron je bio svjestan da je u jednu ruku riječ "plan" bila kriva, jer puke planove budućnost Bellow može i ne mora slijediti, ali ove planove koji su se sada pred Bellowom nalazili, Myron je znao, ne samo da je budućnost morala slijediti, već im se morala kao rob pod bičem pokoravati.

A kako je uvidio da su pergamenti prazni, Bellow upita: *Znači, ja nemam planove?*

Myron je mogao, ali nije htio stati objašnjavati što to plan životni jest, pa je samo rekao: *Imaš ih, dakako. No oni su izgrađeni od stvarnosti nastale frustracijom. To nisu pravi planovi.*

Kakvi bi onda trebali biti? Bellow upita, a u njegovu glasu nije se moglo naći ni trunke sarkazma ili bilo čega drugoga što nije skrivalo samo poštivanje spram Myrona.

Myron ovdje pomisli stati objašnjavati Bellowu nadaleko i naširoko o tomu kako planovi funkcioniraju (u Myronu je ta spoznaja, naime, sada bila kristalno čista) ali tada najednom spazi nešto neočekivano: naime, on više nije bio tek duh pred Bellowom, već vidljiva pojava u obliku čovjeka. Spazivši tu stvar, Myron uvidi da neće biti potrebe za nadalekim i naširokim objašnjavanjem, jer sami pokreti njegova tijela, savršeno određeni, mogu reći daleko više od pukog objašnjavanja riječima. Napokon, odlučivši sve, Myron polako pruži svoju ruku prema nekom peru na stolu, uzme ga i preda čarobnjaku, nakon čega reče: *Umoči ovo pero u tintu i počni pisati.*

Čarobnjak ga poslušao. Umočio je pero u tintu, odstranio suvišne kapi i nadvio se nad nekim pergamentom kojeg je postavio pred sebe. Nije upitao "A što da pišem?", već je tek položio vrh pera na pergament, i dopustio peru da ga samo vodi. A pero ga je doista i vodilo. Vodilo ga je neodređeno vrijeme, jer u snu vrijeme nije postojalo, ali to neodređeno vrijeme činilo se podosta dugo. Pero je grebalo po pergamentu i pomicalo se, činilo se, po točnim onim mjestima kamo se trebalo pomicati, niti desetine milimetra lijevo ili desno.

Napokon, kada je Bellow završio sa pisanjem i odložio pero, Myron mu je rekao: *Pogledajmo što si napisao.*

Bellow učini kako mu je rečeno. Doista on nije znao o čemu piše dok je

pisao, već je mogao znati tek kada je završio i stao čitati te tekstove. A ti su tekstovi govorili o mnogočemu – o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti – i Myron je to itekako znao. Pak je Bellow to prestravljeno promatrao, ne vjerujući svojim očima.

Napokon Bellow, baš kao što bi se od čovjeka i moglo očekivati (jer naime, čovjek želi znati budućnost gotovo stalno, ali kada stane pred kakvog proroka i prorok otvori usta, te čovjek čuje što se ima dogoditi, isti taj čovjek pobjegne glavom bez obzira), reče Myronu gotovo ljutitim glasom: *Myrone, zašto si mi dao da pišem?*

Nisam ti dao tek da pišeš, mladi čarobnjače. Dao sam ti nešto više, Myron je odgovorio. Obratio se Bellowu sa "mladi čarobnjače" iako je Bellow bio stariji od njega, iz razloga što je znao da je Bellow čovjek daleke budućnosti, a samim time i oko tristo godina mlađi čovjek od Myrona. Toga je Myron bio svjestan kao i svega drugoga.

Što to? Bellow tada upita.

Myron iznenada osjeti da već sanja čitavu noć sjedeći za stolom, te da jutro ima doći vrlo brzo – štoviše, tek za desetak sekundi – i stoga zaključa da se mora rastati sa čarobnjakom. Zaključivši to, on reče, već na granici buđenja: *Uskoro ćeš shvatiti. Za sada, upamti prvu rečenicu.*

Tu je Myronov san završio.

I to je bio tek početak Myronova utjecaja na budućnost. A koji je razlog tomu bio i čijom je rukom Myron bio vođen, neka ipak zasad ostane neodgovoreno.

Poglavlje 42

Dvije su godine prošle otkako su se Thargelion i Neurij rastali sa Mordom i otišli u Dvorac Pet Vrhova, i upravo toliko dugo mučio je ta dva čovjeka bog Hez, gospodar sveg zla. On ih je još u samom početku uspio natjerati da se maknu od Morda, pa čak ih je uspio natjerati i da budu kadri uništiti gotovo sve što je Mord volio, ali da istinski zamrže samog Morda Dur'agemskog – to niti nakon dvije godine Hez uspio nije.

Onih četiri stotine Gossahovih vojnika preživjeli su i dopustili su da Thargelion i Neurij njima gospodare, pa su stoga zajedno čak podigli i grad unutar već postojećih zidina gdje se doprije samo nalazila jedna od tri kule u Enzolaru o kojima je Vjetar govorio. Blagoslovljen Hezom, vrlo brzo je Dvorac Pet Vrhova napredovao, i u vrlo kratkom roku stvorena je od tog grada sila kakvoj nije bilo premca, bez obzira na njihovu malobrojnost. Thargelion je odabrao, kako mu je Hez zapovjedio, osamdeset ljudi od onih četiri stotine i njih je naučio magiji, te od njih učinio svoje čarobnjake. Što se ostalih vojnika ticalo, oni ne samo da nisu dobili kakva znanja o magiji, već im je Thargelion magiju i zabranio. To je ovaj učinio bez Hezova znanja, a učinio je to jer je sam prezirao sve što je imalo veze sa magijom.

Tko je bio pravi gospodar Dvorca Pet Vrhova – Thargelion ili Neurij – nije se znalo, jer svakog bi se jutra njih dvoje prepirali tko će biti vladar tog dana. No nisu se prepirali jer su oboje htjeli vlast, već štoviše: prepirali su se jer niti jedan od njih nije htio vladati.

Što se ticalo vode i hrane, vodu je narod dobivao iz rijeke koja je okruživala kulu unutar Dvorca Pet Vrhova, a koja je tekla u more oko petnaest kilometara južno, a hrana se pak ticala onog Hezovog blagoslova; naime, Hez je činio da divljač iz šuma što su okruživale Dvorac Pet Vrhova sama dolazi, pa su ih stoga ljudi hvatali i činili sa njima što bi već htjeli. Tako je barem bilo u početku. Već nakon godine dana Thargelion i Neurij (pa i oni njihovi čarobnjaci) postali su toliko moćni da su lako i sami mogli činiti isto što i Hez. Riba je dakle u moru sama dolazila brodovima i ulazila u mreže, ptice bi same dolijetale lovcima, a veprovi bi svojevolumen ulazili u pripremljene štaglje.

Heza je to ubrzo stalo uznemiravati, jer većinu toga on uopće nije odobrio, već su Thargelion, Neurij i čarobnjaci to činili na svoju ruku. Ali to nije bio

jedini primjer, jer bilo je mnoštvo sitnica koje su Hezu davale naslutiti da se njegov vlastiti narod protiv njega pobunio.

Jednog jutra, dvije godine nakon što su se Thargelion i Neurij rastali sa Mordom, Hez se pojavio kao plamteće biće pred gospodarima Dvorca Pet Vrhova na samom vrhu kule, i to sasvim iznenada, rasplamtjela bijesa. Te godine snijeg je pao rano, još na samom kraju jeseni, pa je u odaji na vrhu kule gdje su Thargelion i Neurij sjedili na svojim tronovima bilo vrlo hladno. Oni su šutjeli i ispijali vrući čaj u trenutku kada se iznenada pred njima pojavio jedan od bogova, pa je stoga Thargelionu njegova šalica ispala i razbila se na podu.

“Dolazim pred vas da vam kažem da vas otpisujem!” zagrmio je Hez, a njegov glas činio je da prostorija podrhtava. Pak što se njegove plamteće pojave činilo, ona je ličila na konstantno sijevanje munja.

“Heže! I tebe nismo vidjeli dugo.”, Neurij je rekao sasvim mirno. “Hoćeš li čaj sa nama popiti?”

To pitanje Neurija natjeralo je da se bog još više naljuti. “Što!”, viknuo je on tada, a sav namještaj u toj prostoriji osim Neurijeva i Thargelionova trona prsnuo je u komadiće. “Ti se rugaš, gmizavče, Meni? Ta ja ću vas oboje sada smlaviti, i narod vaš i vas...!” gušeći se u svom govoru, Hez je podigao svoju desnu ruku, koja se jedva nazirala od silnih bljeskova, i pružio ju iznad glave kao da će nešto baciti.

“Neurij...!” dobacio je tiho Thargelion svom prisniku, ali Hez nije shvatio što je to dobacivanje značilo. Nije, napokon, niti trebao znati, jer još dok je ovaj to govorio Hez je iz svoje ruke poslao oganj na Neurija i Thargeliona i spalio baš sve što se u toj prostoriji nalazilo – od sveg drveta nastao je pepeo, a od sveg kamena otopljen masa. Sve je bilo uništeno... osim, dakako, Neurija i Thargeliona. Oni su i dalje ostali sjediti na svojim tronovima, i lijeno su promatrali boga.

Hez se tomu začudi, ali ubrzo sam za sebe reče pokušavši objasniti situaciju: “Vjerojatno sam im dao previše moći, pa su se obranili... No nema veze...” rekavši to, poslao je još nebrojeno vatri na ovu dvojicu, uništio čitav vrh kule, pa čak poslao i nekoliko stotina gromova sa neba na njih jednom kad je i krov uklonio i kada se ukazalo nebo nad njihovim glavama. Ali ništa nije djelovalo. Kad se sve smirilo, Thargelion i Neurij i dalje su ostajali sjediti na svojim mjestima, netaknuti.

“Ne shvaćam...!” rekao je Hez, a rekavši to stao je i manje blještati.

“Kako ne shvaćaš, Heže?”, Neurij je tada rekao. “Toliko si nam dao svoje moći da smo ti sada u najmanju ruku ravni.”, mirnoća Neurijevog govora Heza je prestravila. Neurij tada ustane, a za njim i Thargelion, te oni spora koraka krenu spram Heza. “Ali nisi nam niti trebao davati moć, jer mi bi ionako bili odvratno moćni. Vidiš, nisi računao na jednu sitnicu, a do koje smo nas dvoje došli nakon

dugog razmišljanja i ispijanja čaja: Thargelion i ja smo Stvaraoci.”

“Stvaraoci?” Hez reče, a Thargelion mu tada upadne u riječ: “Da, očito je da si ti nedovoljno čaja pio...”

Thargelion i Neurij nisu prestajali prilaziti Hezu sve dok nisu došli na korak od njega. Gledali su ga tada obojica, ravno u njegove mračne oči, i to su ga gledali sa pogledom onih ljudi koji će upravo učiniti neku vrlo gadnu stvar.

“No, vi ste kreacija moga oca... preslabi... to tako ne ide...!” govorio je Hez, a njegova sijevajuća pojava smanjivala se sa svakom njegovom riječi.

“I to je istina.” rekao je Neurij, nakon čega je ispružio ruku i boga dotaknuo.

Hez zadržti, a čitavo mu se tijelo najednom napne. Bog je osjetio silan bol, i radi te boli mislio je vrištati – no dakako, vrištati nije mogao, jer njime su u potpunosti upravljali Neurij i Thargelion.

Thargelion tada reče: “Klekni!” a Hez pred njih dvojicu kleknu.

Thargelion nastavi: “A sada, Heže, preporučam ti da stisneš zube, jer patnja kakvu zamisliti nisi mogao upravo počinje. Htjet ćeš vrištati više no što ti glas bude dopuštao, htjet ćeš izaći iz samoga sebe i pobjeći. Žalit ćeš što nisi smrtnan. Ukratko... vidjet ćeš.”

* * *

Nisu njih dvoje mogli ubiti Heza, i toga su bili itekako svjesni. Oni su bili Stvaraoci, ali bila su tek dvojica od njih sedam. Bez pomoći ostalih Stvaraoca oni nisu Hezu mogli ništa više učiniti od pukog mučenja.

Ali to nije značilo da ga neće sa zadovoljstvom mučiti. O, upravo suprotno!

U onim trenucima kada je mogao nešto izustiti, Hez bi povikao: “Mrtvi ste, jednom kad vas uhvatim!”, ili, znajući da njima ne smeta ako se njima prijete, ali im itekako smeta ako se prijete Mordu: “Mord je mrtav, mrtav, čim mi zapadne šaka! Pobiti ću sve njemu milo!” A Thargelion i Neurij znali su da ovaj iskreniji ne može biti.

Dva dana tako su mučili boga.

Prvo su poklonili Hezu ljudsko tijelo (jer Hez je običavao biti bestjelesan), a onda su se nad tim tijelom stali izživjavati gore od najgorih dželata. Učinili su magijom da mu istopljeni metal kola nutrinom, derali su mu kožu i vraćali na mjesto stare novu kožu, pa bi nakon toga i tu novu oderali, čineći sve to iznova i iznova. Tijelo su mu sjekli nevidljivim oštricama, nakon čega bi rane punili solju. Rastezali su ga i lomili mu svaku, i najmanju kost u tijelu, čupali su mu zube i nokte, uza sve to pomno pazeći da Hez osjeti baš sve, i to osjeti u budnom stanju.

Iako je u početku nekako mogao zadržati krikove u sebi, Hez je naposljetku

ipak popustio i većinu je kasnije vremena proveo urličući u patnji, a kad bi uhvatio daha da nešto kaže, bilo bi to ili moljakanje da ga se pusti, ili uzaludno i bijesno prijecenje, čemu bi se ovi samo podsmjehnuli i nastavili ga mučiti.

Govorili su mu: “Pao si, bože, jer si dopustio sujeti da tobom ovlada! Ta zar ti ne znaš da ne postoji vječito najmoćniji? Uvijek će pasti taj koji se uzdigne, ma koliko se uzdigao. Činio si tisućama godina najveće strahote sa ljudima Hil'guma i Enzolarta, mučio si ih i kažnjavao ih nizašto, tlačio ih iako su pred tobom bili bespomoćni, držeći kako si ti finalni sudac. A ti ne znaš da i sudac ima svog nadređenog? Da se i mučenik vrlo lako uspne do mučitelja?”

Čim bi se tako obratili Hezu, oni bi ga na trenutak prestali mučiti, dopuštajući mu da dođe do daha i kaže nešto u svoju obranu. A čim bi Hez doista i došao do daha, on bi itekako stao govoriti u svoju obranu:

“Ako sam ja pao jer sam se uzdigao... nećete li i vi pasti, jer isto činite? Hoćete, itekako...!”, rekao bi te stao povraćati krv, nakon čega bi nastavio: “Hoćete, čim se ja vratim na staro, a vratiti ću se, prije ili kasnije... A ako ne od mene, a ono ćete kaznu doživjeti od mog brata... ili mog oca, to vam obećajem...!”

“Thargelione, ne osjetim li ja i dalje sujetu u njegovu glasu?”, obratio bi se tada Neurij Thargelionu, na što bi Thargelion njegove riječi potvrdio. “Tada”, Neurij bi onda zaključio, “valja nastaviti sa poslom.” a Hez bi na to istog trenutka osjetio novu, stotinama puta goru od svih prošlih zajedno, patnju, i uvijao bi se po podu, osjećajući kako mu se kosti tijela lome i drobe, kako mu se vene savijaju i vežu u čvorove, i tomu slično. Što god bi najgnusnije i nagore ova dvojica mogla zamisliti, to bi i sproveli u djelo istog trenutka.

Ali u konačnici su se i Neurij i Thargelion umorili. Tako je moralo biti, bez obzira što nisu bili umorni fizički. Oni su, naime, tokom mučenja znali vrlo dobro zašto Heza muče i znali su da nema niti najmanjeg razloga zašto bi osjećali grižnju savjesti radi toga, ali svejedno: i njima se ubrzo sve to zgadilo. Ne fizički, već duhovno njih su se dvojica umorila.

Dogodilo se tako da se Hez našao kao krvava hrpa mesa nasred prostorije pred Neurijem i Thargelionom, čekajući sljedeću kaznu, ali ovi ga nisu nastavili kažnjavati. Hez se začudio i podigao je svoje drhtavo, krvavo lice prema njima, znajući točno što je posrijedi. Niti jedan niti drugi nisu na njega spustili pogleda, jer držali su da su ga toliko već izmučili da se on više niti pomaknuti ne može. I doista, u Hezu niti jedna kost nije postojala koja nije bila polomljena barem na nekoliko dijelova, i niti jedan organ koji nije bio izgnječen.

Napokon Hez promrsi kroz svoja usta bez zubi i usnica, polomljene vilice: “Zar je to... to?”

Ni tada se ova dvojica nisu obazrela na njega, već su i dalje promatrali neku točku ravno pred sobom dok su tako ponad Heza uspravno stajali, odjeće

mršene vjetrom što je ondje, u prostoriji na vrhu kule bez krova i zidova, prolazio slobodno. Oni su kanda zamišljeno nešto potpuno nevezano gledali i, činilo se, opterećivali svoje umove sa tim.

Hez je tu zaključio kako ovi mora da ga namjerno ignoriraju. To ga je uvrijedilo, pa je čak htio nešto i opsovati (spreman, dakako, radi toga pretrpjeti novi val mučenja), ali ubrzo je umjesto drskosti nastupila u njemu lukavost pa je on iskoristio te trenutke nepažnje Neurija i Thargeliona i, koliko je mogao, skupio svu preostalu snagu u sebi, okrenuo glavu ka jednoj strani prostorije gdje je nekoć bio zid, pažljivo na trenutak promotrio čitav slobodan krajolik Dvorca Pet Vrhova koji se odande mogao vidjeti, udahnuo po posljednji puta i – odletio.

Neurij i Thargelion primijetili su da je krvava hrpa mesa pred njima nestala tek par sekundi kasnije, kada su spustili poglede ka tlu, a razlog zašto nisu primijetili da je Hez pobjegao ranije bila je tišina kojom je Hez to učinio – naime, nekoliko puta tiše od onog vjetra što je u prostoriji hućao.

“Pošao je u Rateh.” zaključio je Neurij.

“Tako je.”, složio se Thargelion, jednako mirna glasa. “Mislim da je otišao učiniti obećano: napast će Morda.”

“Ako je tako”, Neurij reče, “tada idem naložiti nekome da nam napravi još čaja, i da”, ogledao se oko sebe, “poprave ove zidove i ponovno podignu krov... Jer kad stupi pred Morda, Hez će se sa nostalgijom prisjećati ova dva dana što je proveo sa nama.”

“I to je istina.”, Thargelion reče. “Ali... pitam se: što ako i Hez sam to zna?”

“Kako to misliš?”

“Pa lijepo: što ako Hez zna da će ga Mord smrviti ako stupi pred njega, i baš zato niti ne ode do Morda, već napadne one druge, nemoćne?”

“Misliš, Morrysu i Hinnorovu vojsku...? Ako je tako...” Neurij nije stigao niti dovršiti rečenicu, a Thargelion i on već su se zaletjeli spram ruba prostorije, gdje su ih na mjestu nekadašnjeg zida dočekali snažni vjetrovi i stotinjak metara dubok ponor, te su se ondje bacili ne čekajući ni trenutka.

* * *

Hez je letio nad Enzolartom kao što je to i Vjetar činio, onako okružen oblacima, i režao je poput zvijeri dok je u glavi smišljao sve što će učiniti jednom kad dođe u grad u kojemu se nalazi Mord Dur'agemski. Nije on kanio dirati Morda – o ne, on je kanio dirati Alveru, njegovu kći, i to na taj način da će ući u Morrysu i zapovjediti joj da ubije vlasitu kći. Jest bio izmučen i daleko od svoje stare snage, ali takvo je što lako Hez mogao učiniti i u sadašnjem jadnom stanju.

Ako Morrysta ubije Alveru, Mord će patiti, držao je Hez. A ako Mord pati, pate i Neurij i Thargelion. Štoviše, njih će i napasti jer na njih će krivnja i pasti. O, ja ću učiniti da padne! Ima da pate ti ljudi, pate, stotinama, ne, tisućama puta gore no što sam ja patio ova dva dana! Da, tako je!

Smijući se grohotom svojim izlomljenim ustima bez zuba, rasječena jezika i polomljene vilice, on je uživao kao luđak u svom planu. Uživao je u svakoj zamišljenoj sekundi svoga uma tokom koje bi mučio Mordovo dijete, i samo ga je to tjeralo da se smije. A smijeh je njegov više ličio na kašalj kakvog gadnog bolesnika no na smijeh. Dok se smijao, krv je sa njega u potocima padala, poput kiše, prema Enzolartu koji se nalazio stotinama metara pod njim. I doista, mnoge su grane stabala kasnije tog dana bile isprskane krvlju.

Dok je letio, po Hezu se polako stvarao takni sloj snijega, jer snijeg je tog dana neobično obilno padao, nošen vjetrom, i upravo to je značilo da se ovaj uza svu bol koju je osjećao još i smrzavao.

Dovraga, mislio je Hez, kad su mi prokletinje dale tijelo, pa da ga poput nakovnja nosim! Ta gdje su ona vremena kada bih u sekundi prevalio čitav Enzolart...! sa žudnjom je mislio. Ta prespor sam!

Tako je mislio neko vrijeme, sa svakom sekundom sve više mrzeći svoje tijelo. A ta je mržnja toliko narasla da se Hez uskoro zatekao kako si, i dalje se ne zaustavljajući u letu, krvavim prstima bez noktiju grebe po stomaku. Osjetio je nezamislivu bol poradi toga, ali svejedno nije odustajao od nauma. Naime, on je htio rasparati vlastiti torzo i izbaciti sve organe iz njega, pa da bude lakši i brže stigne do Rateha. Promatraču bi to možda bilo neobično, ali promatrač bi morao uzeti u obzir da je Hez bio bog.

Napokon, uvidjevši kako nema vajde od grebanja prstima po stomaku, jer bez noktiju je mogao samo muljati krv i sluz po sebi, Hez je odlučio upotrijebiti čistu silu. Bez ikakva prethodna plana on je tada svojim rukama zgrabio prvo jednu, a zatim i drugu svoju nogu i, mahnitito zapevši, otkinuo je i bacio. Učinivši to, on se stao smijati od silne sreće jer je makar malo ubrzao cjelokupno putovanje.

A usred smijanja, on opazi nešto drugo: naime, jezikom je opipao jedan jedini preostali zub u svojim ustima. Opipavši ga jezikom, on je ne čekajući sekunde, gurnuo prste u usta, zgrabio taj zub i iščupao ga. Iščupavši vlastiti zub, on ga je pažljivo primio sklizavim i krvavim prstima, okrenuo njegovu najoštriju stranu spram svoga trupa, i zabio ga si u trbuh, dakako, koliko li je to već mogao učiniti.

Desetak minuta trebalo mu je da si sa zubom uspije rasparati utrobu, a čim je to učinio, smijući se poput najsretnije osobe na svijetu, on je gurao ruke u sebe i čupao si organe.

Osjećam bol kakvu nitko nikada osjetio nije! mislio je čas se smijući, čas urličući.

Ali neka! Jer i drugi će patiti! Doista, ako se mene pita, ja mogu prolaziti kroz najgore patnje, ali ako je tu još jedan koji pati uz mene, ja ću iz vlastite zlobe trpjeti, pa čak i uživati u sveukupnoj patnji, jer pati i drugi, a ja u tuđoj patnji uživam! O Alvero, djetesče, kad ti dođem, a dolazim ti...! A čim bi to pomislio, nastavio bi sa svojim snatrenjem o mučenju i ubijanju tog nevinog djeteta.

U konačnici, odlučivši kako je i dalje prespor, on se zgrabio rukama za glavu. I, ne obazirući se na vlastito vrištanje, stao ju odvajati od tijela. Nekoliko trenutaka je to trajalo, a onda se dogodilo i to: Hez je samome sebi i glavu otkinuo.

* * *

Heza nisu dugo tražili, jer zaključak da je pošao u Rateh bio je valjan. Znali su mu, dakle, smjer kretanja, i to je uvelike pomoglo. Toliko, čak, da su već nakon desetak minuta prelijetanja enzolartskih krajolika Neurij i Thargelion tristotinjak metara ispred sebe ugledali kako neko beživotno tijelo, poput lutke, slobodno pada. Ugledavši to, odmah su zaključili kako to mora da se Hez upravo oslobodio jarma tijela kojeg su učinili da posjeduje, pa su stoga samo ubrzali let u nadi da će sustići i samog Heza.

Kako je ispalo, nisu se ni trebali nadati, jer sustigli su ga vrlo brzo, njega kao svjetlosno i bestjelesno biće kakvo on običava i biti. Bio je umoran i, činilo se, sposoban jedva i postojati, ali ipak je išao naprijed i nije ovoj dvojici dopuštao da ga sustignu jednom kada ih je iza sebe uočio.

“Heže, zaustavi se!”, viknuo je Thargelion. “Nemaš gdje! Pao si! Tvoje kraljevanje srozalo se!”

Ako se i srozalo, ja i dalje mogu sa sobom povući i ostale! dobacio bi mu na to Hezov gromoglasni povik, pukom ljudskom uhu u potpunosti jednak zvuku grmljavine. *Zaustavite se vi, jer krivog gonite! Vi ste ti koje valja goniti i vi ste ti koje će moj otac, prije ili kasnije, goniti!*

Tu je Thargelion pomislio nešto reći, no osvrnuvši se uvidio je da su oni već iznad Rateha, pa je stao šutjeti. Taj grad već je imao nekoliko tisuća kuća, što drvenih, što kamenih, i kojekakvih visokih građevina unutar čvrstih palisada. Od stotinu i jednog broda, ondje je uplovljeno bilo tek njih trideset – ostali brodovi bili su već odavno rastavljeni i njihovo drvo bilo je upotrijebljeno za mnoge druge stvari.

Snijeg je pokrio svaki krov u Ratehu, pa se stoga grad jedva i nazirao sa te visine, ali ova su trojica, Thargelion, Hez i Neurij, itekako bila svjesna što je podno njih. Kanda instinktivno, znala su sva trojica da je Mord jedan od onih koji se nisu odselili iz brodova, pa su se upravo spram brodova i obrušili.

Hez, kako nije znao u kojem je brodu Mord obitavao, spustio se na palubu

najsjevernijeg, dakle prvog broda, i čim je sletio počeo je kao bestjelesna pojava prolaziti kroz zidove broda, ulazeći iz jedne u drugu kabinu, tražeći, ali i ne nailazeći na Morda ili nekog njemu najmilijeg. Zapravo Hez je zazirao od Morda u tom trenutku. On je tražio Jareza, Perpa, Myrona, Morrysu, Alveru, pa čak i Alakona, jer za sve je njih znao da su Mordu dragi i da bi ovaj itekako patio kada bi mu oduzeo ijednog od njih. Ali Hez nije nailazio ni na koga od njih, a oni na koje jest nailazio – kojekakvi mornari i vojnici – koji bi, ugledavši ga, stali uplašeni i iznenađeni, kroz njih bi Hez samo prošao, a oni bi na to pali mrtvi.

Tako se dogodilo da je Hez, nakon što je pretražio dvadeset i devet brodova, pobio oko dvije stotine ljudi, a barem petina od njih bila su djeca, jer jedan od brodova je bio prenamijenjen u bolnicu, a čitav jedan dio te bolnice bio je pun novorođenčadi, na koje je, eto, naletio sam bog zla, i pružio im jednaku količinu milosti kao i svima ostalima.

Napokon kada je Hez došao do posljednjeg, tridesetog broda, uspio je u svom naumu: pronašao je Mordovu kabinu i Morrysu i Alveru u njoj.

Thargelionu i Neuriju trebale su jedva dvije sekunde da ga sustignu, jer – s obzirom da su oni ipak bili tjelesni – oni su razarajući morali uklanjati svaku prepreku pred sobom. Svaki komad brvna, užeta ili platna, pa čak i kakav čovjek – sve je bilo pretvarano u prah pred njima, jer svaka desetina sekunde bila je za njih itekako bitna.

Dvije sekunde bi se promatraču činile kao jedva primjetno vrijeme, ali njima, Neuriju i Thargelionu, to se činilo kao toliko ogromno vrijeme da su upravo i – zakasnili.

Naime, jedva sekundu prije nego su vrata kabine prsnula u iverje, a ondje se pojavili Neurij i Thargelion, te kada su pošli da ga magijom zgrabe i prikuju za tlo, Hez je već poletio i kao duh ušao u Morrysu.

Tako se dogodilo da su Neurij i Thargelion stajali pred Morrysom i Alverom u njenim rukama, zadihani drhtureći, ali itekako znajući što će se uskoro dogoditi, ma koliko oni ne htjeli da se to dogodi.

* * *

“Heže, ne čini to!” rekao je Neurij tada obuzetoj Morrysi, čijim je tijelom upravljao Hez.

“A zašto ne bih činio što mi se prohtije?“, Morrysinim ustima Hez tada reče. “Ta bog sam! Sve mi je dopušteno.” i rekavši to, on je postavio Morrysin u ruku na glavu malene Alvere koja se nalazila u Morrysinom naručju, zbunjene jer nije znala što se to događa sa njenom majkom i ljudima koji su ih upravo posjetili. Poradi razbijenih vrata i sve te silne buke koja je u tom trenutku nastala Alvera

nije ni glasa ispustila, a kamoli da bi (kao što je bilo očekivano) počela plakati. Ne, ona je samo šutjela i promatrala prizore oko sebe, nemajući nikakve želje niti riječi da izusti.

“Zar ćeš ju zbilja ubiti?” Neurij upita.

Morrysa tada svojom rukom kojom je dotaknula tjeme Alverine glave dijete pomiluje, te okrene glavu spram Neurija, pogledavši ga očima ni manje ni više već beživotnim i praznim (jer i Neuriju i Thargelionu već je bilo upitno je li Morrysa uopće i živa), nakon čega reče: “Mnijenja sam da odgovor na to pitanje svi znamo. No opet, ovisi o mnogim drugim...” ono što je dalje Hez koristeći se Morrysinim ustima rekao najednom je bilo utišano, a pred Thargelionom i Neurijem prizor se zaustavio.

Thargelione, predmnijevam da znaš zašto sam zaustavio vrijeme, mislima se tada Neurij obratio Thargelionu.

Znam, Thargelion odgovori, a čak i u zvuku njegovih misli dala se osjetiti neobično jaka tuga.

Onda, tko li će to učiniti? Ja, ili pak ti?

Ne znam... Thargelion reče. Takvo što mi je uopće teško i misliti.

Ali svjestan si, Neurij reče, onaj koji to učini od nas dvojice, taj će biti vječno gonjen od Morda, i Mord će ga mrziti više od svega. Svjestan si da će onaj koji to učini učiniti goru stvar no da Mordu nož u srce zabije?

Svjestan sam svega, Neurij... odgovorio je Thargelion.

Nastupila je tišina bez ikakvih daljnjih misli, ali Neurij i dalje nije htio vratiti vrijeme u njegov normalan tok. On je, naime, samo kupovao još vremena Thargelionu da ovaj može valjano i istinski razmisliti o svemu i zaključiti u konačnici što će učiniti,

Znaš da ne možemo vječno ovako. Prije ili kasnije vrijeme moram pustiti da teče, Neurij se napokon javi. Stoga odluči, molim te: ti ili ja?

Thargelion tada reče: Onaj koji to učini od svih će biti otpisan. Svi će ga mrziti, i svima će biti mrzak... Dakle, ako ja to pristanem učiniti, mogu li prije toga dobiti jedno obećanje od tebe, Neurij?

Zatraži i obećati ću, Neurij reče. Ma što da ti na um padne, zatraži!

Tada slušaj, Neurij. Tražim od tebe ovo: kada to učinim i kada se svi maknu od mene, kada se sve oko mene sruši i ostanem sam, jedva i sa samim sobom uza se, jer učinio sam nedjelo nad nedjelima... hoćeš li barem ti ostati uz mene?

Neurija pitanje njegova prijatelja ganu, ali on nije bio sposoban učiniti ništa dok je vladalo zaustavljeno vrijeme, pa čak ni suzu ispustiti. Napokon reče: *Obećajem ti to, Thargelione! Biti ću uz tebe i kada ništa više ne bude, pa ni tebe samoga.*

U redu, onda. Niti ne znaš koliko će mi to značiti... A sada, da ne duljimo, pusti vrijeme da ide...!

Neurij učini kako mu je Thargelion rekao. Vrijeme je već u sljedećem

trenutku poteklo onako kako i valja za vrijeme da teče.

Tu se Morrysinje zaustavljene riječi nastave: "... stvarima. Na primjer, što ste vi voljni učiniti..." ali opet joj se usred govora zaustavio glas, u potpunosti neočekivano i van utjecaja Neurijeve magije.

Ovoga puta glas joj je bio zaustavljen iz potpuno drugačijeg razloga: naime, Thargelion, kao onaj koji je pristao ubiti ju, tada je brzinom treptaja iz svog dlana poslao na nju ognjenu kuglu koja ju je pogodila posred prsa, i Morrysa je izgorjela u trenu.

Alvera je ispala iz Morrysinih ruku jednom kad se ova pretvorila u pepeo, i mala je dvogodišnja djevojčica pala na pod. Jednom kad je Morrysa završila ubijena, na njenu se kći ni Thargelion ni Neurij nisu ni obazirali. Jer držali su opasnost za nju da je prošla.

Ubivši Morrysu jer je znao da je to jedini način da se spasi Mordova kći, Thargelion osjeti toliku mučninu i malaksalost da je pao na koljena. Pavši na koljena, on je stao i povraćati.

Neobično, kraj njega je mislio Neurij. Donedavno je taj isti čovjek bio spreman iz pukog kažnjavanja Morda ubiti i mene i Morrysu zajedno, i vjerujem da tada radi toga ne bi osjetio ni trunke žalosti. Zašto je onda sada drugačije? pitao se, a uslijed tog pitanja njegov pogled padne na Alveru, koja je i dalje ležala nekoliko koraka od njih dvojice, vjerojatno onesviještena s obzirom da nije ispuštala glasa ili se uopće micala. Da nije možda Thargelionu stalo do malene? upitao se Neurij. Ali to je nemoguće, jer nikada nije Alveru ni poznavao...!

Ali nije bilo ni važno, i to su obojica znali. Neke daleko bitnije stvari imale su doći, a od njih je bila najbitnija sam sud Morda koji će uslijediti čim Mord sazna što se dogodilo. A sudeći, Mord neće biti ni najmanje milosrdan.

Poubijat će nas. Neurij pomisli.

"No hajde, Thargelione", Neurij je tada dotaknuo Thargelionovo rame dok je ovaj i dalje klečao i jecao. "Moramo ići. Alvera je živa, i to je najbitnije. Kad Mord dođe, on neće imati pojma da smo mu zapravo učinili uslugu, ali tako je valjda i najbolje, i za to ne treba brinuti, a još manje plakati. Plač je glupost sama po sebi. No, hajde, doista, idemo..."

"Neurij", Thargelion je tada podigao glavu spram Neurija i pogledao ga svojim vlažnim očima. "Ta upravo sam ubio Morrysu!"

"Jesi, Thargelione.", Neurij je potvrdio. "Jesi, ali tako je to moralo biti... No o tomu ćemo misliti kasnije. A sada moramo biti hitri i što prije se vratiti u Dvorac Pet Vrhova! No, idemo...!"

Poglavlje 43

N dalje obavijen svojim crnim mislima, kroz većinom raskršćenu šumu prekrivenu već podosta debelim slojem snijega Mord Dur'agemski umoran je hodao, niti sam ne znajući zašto ili gdje. Bio je trijezan, no takvim se ipak nije mogao nazvati. *Realnost, realnost od koje se ne može pobjeći, mene muči*, mislio je. *Počinjem shvaćati stvari koje su – i trebale bi biti! – neshvatljive. Barem ljudima neshvatljive. Ta tko još želi znati što se iza smrti krije? Što je nakon života i iza čitavog svemira? Nitko to znati ne želi, ma koliko suprotno govorili. Baš nitko, i ja to znam... No ja, opet, koji najmanje od svih želim te odgovore, imam ih sada pred sobom.*

Ogrnut krznom i odjeven u svoj teški kožun, Mord je sam samecat prolazio šumom, dok je oko njega padao snijeg, a pod njim isti snijeg škripao. Nije znao kuda ide, a nije ni mario. Jedva, zapravo, da je i gledao ispred sebe.

Mnoge stvari nikada se nisu trebale dogoditi, no one su ipak tu. Isto tako, sve ono što sam mogao učiniti, i što su drugi imali prilike učiniti, većinom nije učinjeno. Ali, ne smeta meni što nije učinjeno, već nešto sasvim drugo: meni smeta što svi ti ljudi svoje propuštene prilike tako hladno gledaju! Njih niti ne zanima što je moglo biti, što jest a što nije. Ne zanima ih ništa do li i njihovog prolaska ovim svijetom pod suncem. A krv koja ne kluća, misao koja ne gori, srce koje jedva da i kuca... pa čemu onda i živjeti?

Živimo, Morde Dur'agemski, da bi mislili. I uslijed mišljenja, stvarali nove svjetove, progovorio je tada glas onoga koga Mord nije čuo dvije godine. Bio je to Sila, ali Sila koji je Morda i doveo da proživljava svoju prošlost. Ne onaj iz Doba Krvi, već drugi, iz Doba Jeda.

Morda prisutnost Sile nije iznenadila, a prihvatio ju je kao što bi prihvatio prisutnost svakog dobrog prijatelja. "Misliš li, Rimuse, da je tako?"

Mislim, Sila je odgovorio.

"U tom slučaju ti vjerujem."

Njih dvoje tada su nastavili u tišini koračati šumom, pružajući nogu pred nogu, bez ikakva cilja. Magla koja je vladala nije im dala vidjeti ništa dalje od desetak metara pred sobom, tako da Mord nije bio svjestan svega što se događalo u Ratehu, tek koji kilometar dalje.

Ali Sila jest.

I upravo stoga, Sila je u jednom trenutku započeo: *Ovo su trenutci, Morde,*

tokom kojih ćeš ti doživjeti svoj kraj.

“Toga sam svjestan.” Mord odgovori.

Ali nakon kraja, to znaj, počet će vladavina druge strane tebe: Velikog Pukovnika, starog krvnika. Reci, znaš li tko je Veliki Pukovnik?

Mord nije znao, ali je osjećao kao da zna. Kao što bi čovjek koji ide spavati znao da će se ujutro probuditi. On ne zna što se sa svijetom i sa njim događa dok spava, i što li je spavanje uopće. Ne zna ništa o snovima i čitavom tom putovanju gdje se spavaču desetak sati sna čini kao desetak sekundi. Ali ipak – osjeća.

“Veliki Pukovnik gadna je verzija Morda Dur'agemskog”, Mord reče. “On je onaj koji vlada kad ja ne vladam. Onaj koji je toliko zao da neophodnim poput disanja doživljava ubijanje. Koji ubija svaku čeljad, bila to djeca, žene, starci ili muškarci u punoj snazi. Sve ih ubija.”

Nije li to onaj koji je svojevremeno povikao "Bogovi, suprotstavite mi se!" nakon što je razorio čitav jedan grad? Sila je upitao, znajući vrlo dobro odgovor na svoje pitanje.

“To je taj.”, potvrdio je Mord. “On, dakle, uskoro vlada? Oh, pa to onda znači da je čovječanstvo počinilo strahovitu grešku! Znaš, zadnji puta je prije dvije godine Veliki Pukovnik vladao mnome, i u nekoliko minuta pobio je preko tisuću ljudi. Čini se gadno, ali znaj: Veliki Pukovnik nikada nije tu ako ljudi nisu to zaslužili.”

Znam to, Morde, znam... Jest, kad postaneš Veliki Pukovnik ti ubijaš mnoge. Ali niti jednu smrt više ne uzrokuješ no što je potrebno.

“Prisiljen sam tako držati.”, Mord se složi sa Silom. “Neka gadna umjerenost, rekao bih.”

Mord je napredovao prema Ratehu. Sila, pak, nije postojao kao stvarna pojava, već je uz Morda išao oku nevidljiv. Nova tišina koja je nastupila, nastupila je na nešto duže vrijeme, tokom kojeg je Mord pokušavao osjetiti mir udišući ledeni zrak.

Napokon Mord progovori: “Rimuse?”

Reci, Morde.

“U vezi Velikog Pukovnika i naših zaključaka... Mislim da smo bili debelo u krivu.”

Naravno, Morde. Ta tko bi ikada i pomislio da je dobro činiti zlo?

“Ali zašto smo onda... Zašto smo ustrajali u tom zaključivanju?”

Vidiš, Sila je rekao, kada osobu muče stvari daleko iznad dohvata jezika, tako da on ne može izraziti svoju muku nikako, onda on htio ne htio počne govoriti o onomu što je njeogvu jeziku poznato, i on tu kaže mnoge stvari, bez obzira na to što se ni najmanje on ne obazire na to što je rekao. Mi smo tako govorili o Velikom Pukovniku, ali htjeli smo reći nešto sasvim drugo, neopisivo. Neizgovorivo.

“Mislim da razumijem...”

Nego, Morde, blizu smo Rateha. I suviše blizu, zapravo. A Veliki Pukovnik samo što nije ovladao tobom. Uskoro, vrlo uskoro, tebe će spopasti takva tuga i takav jad da više valjano misliti nećeš. I mene ćeš smrtnim neprijateljem smatrati, pa me čak i htjeti ubiti. Vidiš, ovo me podsjeća na sudbine mnogih ljudi koji su isto tako bespomoćni utjecati na cjelokupnu sliku prilazili svome domu, znajući da taj dom više nikada neće ostati isti. Kraj svakog od tih ljudi isto sam kao i kraj tebe sada stajao, i svakoga sam savjetovao što da čini (mada, ti si jedini koji me doista i čuje dok mu govorim), i svakoga sam pripremao na nezamislive strahote i potreze njihovih srca što su imali uslijediti. Kalg je jedan od njih, i Barrik, kao i kraljica Roana... Doduše, ti te ljude ne poznaješ, ali ti ni ne znaš koliko su oni bliski tebi!

“Reci, Silo, hoće li me jako srce sada boljeti?” Mord upita kada se najednom zaustavio.

O tomu, Morde, znat ćeš samo ti. Reći ću ti samo da ti je uskoro otići, a odlazeći, pazi da izvučješ pouku i naučiš jednom zasnagda tko je Mord Dur'agemski. A ja, Morde, sada polako odlazim...

Mord se nalazio u Ratehu, na jedva stotinu metara od onih trideset uništenih brodova koji su sada gorjeli u bukthinji, i mnoštva ljudi što su spašavali sve one zatočene u brodovima. No on to nije vidio poradi magle.

Sve dok se magla sekundu kasnije nije pod nalogom Sile povukla.

Tada je Mord stisnuo šake.

* * *

Veliki Pukovnik zavladao je Mordovim umom istog trena, a Mord se našao nemoćan pred svim tim zlom i željnom za uništenjem.

Da je Mord išta nosio u rukama, to bi mu iz ruku tada ispalo, a da je govorio, utihnuo bi. Ugledavši brodovlje kako uplovljeno gori, Mord se koraka pomaknuo nije. Samo je stajao, sam, pokušavajući još uvijek spasiti barem ono malo normalnosti što mu je preostalo u umu. Jer itekako je znao: gadne stvari će se upravo dogoditi.

Dakako, nije uspio ostati onaj stari. Mržnja ga je obavila kao što bi neko dijete u šaku uhvatilo kakvog kukca i zdrobilo ga.

“Vrijeme je da se pođe.” nakon što je neko vrijeme proveo tako stojeći na snijegu, on je rekao. A već u sljedećem trenutku, Mord je nakon dvije godine dopustio samome sebi koristiti magiju i poletio je prema brodovlju.

Pojavio se na nekoj gorućoj gredi onoga broda u kojemu se nalazila njegova kabina već sljedeće sekunde, jer toliko mu je trebalo da prevali put. Skočivši sa grede na pod palube, on potrči do najbližih vrata što su vodila do njegove

kabine i, magijskim impulsima uništavajući svako goruće brvno pred sobom, do kabine naposljetku i dođe.

Vrata su kabine bila razvaljena, a sve što je od njih ostalo bile su vratnice koje je lizalo plamenje. Vrućina je bila nesnosna, no Mord se na to nije obazirao. Štoviše, sama njegova odjeća je gorjela, no on to kanda nije ni primijetio.

Neobično... Mord je tada pomislio, kada je stao na prag svoje kabine. Jasno osjećam kako mi srce udara, a znoj me poradi straha od gubitka hladi čitavog. Zaista, neobično je što osjećam to čak i kad sam Veliki Pukovnik...

Pomislivši to, on uđe u kabinu.

Krevet, ormar i naslonjač gorjeli su kao uljem natopljeni, a strop samo što se nije urušio. Čitava prostorija bila je puna dima i vatre, i tu, držao je Mord, jedva da bi kamen mogao obitavati, a ne on, pa makar bio to što je bio. Mogao je Mord zapovjediti vatri da prestane gorjeti, pa čak i brodu da samoga sebe popravi, jer sve je to bilo u njegovoj moći, no on to nije htio. On je, takoreći, uživao u svakoj opeklini koja bi zadesila njegovo tijelo jer, držao je, on je ni više ni manje već zaslužio da ga se peče i muči.

Nakon što je proveo nekoliko sekundi u bukćejoj kabini, Mord spazi hrpicu bijelog pepela pokraj kreveta. Čim je ugledao taj pepeo, on je odmah znao što je posrijedi i, iako je bio najgori od najgorih, on je pustio suzu koja je odmah isparila i rekao: "Morrysa!" nakon čega je klenuo pokraj tog pepela i ostao neko vrijeme tako klečati, niti sam ne znajući što točno čini.

Mord je znao da je to pepeo Morryse, jer njegove oči vidjele su daleko više toga od pukih ljudskih očiju. I u svom znanju, Mord se našao kao zgažen.

A zašto su to učinili? Što imaju od toga...? pitao se. Ta zar ti ljudi što su mi nekoć braća bili uživaju u mojoj patnji? Ako je tako...

Nije pomisao priveo svome kraju, a već je podigao ruku iznad svoje glave i strovalio je ravno u Morrysin pepeo. Udarivši pepeo, on je povikao, a svih trideset brodova raskolili su se na to po sredini, nakon čega su se, zajedno sa morem pod njima i pijeskom pod morem stali uzdizati prema nebu.

Pun mržnje, Mord je ne samo brodove, more i pijesak, već i pola kuća i stabala Rateha stao čupati iz zemlje i podizati ih u zrak, gotovo do visine oblaka, gdje je sve to tada stao drobiti u najsitnije komadiće i oblikovati u nešto slično kugli.

Kugla bijaše tolika da ju zidine Magisa ne bi mogle okružiti, a bila je sačinjena od satrtih leševa ljudi, konja, morskih riba, kao i samog mora, zemlje, pijeska i one šume što je donedavno okruživala Rateh. Bez i najmanje milosti, Mord je sve to drobio i pravio od toga kuglu a, što je najgore bilo, on nije imao pojma što li sa tom kuglom misli učiniti.

Zapravo, nije ga niti zanimalo što će se dogoditi. Dvije godine Mord je poradi sigurnosti drugih držao magiju podalje od sebe, i namjerno bio kao i

svaki drugi čovjek: ograničen u svemu što čini.

No to više nije bilo tako.

Ne žureći se, Mord je čupao jedan po jedan brežuljak sa Enzolarta i dodavao ga svojoj kugli. Svaka ptica koju bi u zraku vidio bila bi zaustavljena, smrvljena i bačena u kuglu.

“Htjeli ste zlo, gadovi!”, proderao se tada Mord, a spram glasa njegova grmljavina bi se činila ništavnom i tihom. “Evo vam zlo!”

I povikavši to, kao kamen sa ramena on je bacio onu kuglu koja je u to vrijeme već bila kao pola Saviuna velika, a bacio ju je negdje na sjever Enzolarta, gdje se ona zabila u zemlju i načinila potres od kojeg su se počupala sva stabla u krugu od stotinjak kilometara od tog mjesta.

Toliko je gadan taj potres bio da je od nekoć bujne vegetacije čitavog sjevera Enzolarta na mnogo stotina godina ondje nastala pustinja. A to brdo, nastalo od Mordove kugle, kasnije i jest nazvalo "Brdo", to jest "Anorg", i na njemu se nekoliko desetaka godina kasnije podigao grad.

A pak je mjesto sa kojeg je Mord kuglu bacio kasnije prozvano "Mjesto bacanja" ili "Stehhim", i ondje je također nastala pustinja.

No sve to Mord u onom trenutku nije znao, i nije suviše ni mario za to. On je tada samo zaključio: *Dosta mi je uništavanja! Sada mi je ubijati! Idem, dakle, da gazim i palim ljude!*

A tako i bi.

Poglavlje 44

a zadnjoj trećini puta do Dvorca Pet Vrhova, kamo su se njih dvoje zaputili nakon što su ubili Morrysu opsjednutu Hezom, Neurij i Thargelion najednom su se predomislili i zaustavili. “Ne idemo dalje.” Neurij je rekao, a Thargelion je dijelio njegovo mišljenje.

Oni su letjeli ponad ghardovih planina, gdje je obitavao narod zvan Ghardani. Bio je to narod gigantska rasta, za što su Učenjaci kasnije ustvrdili da ima veze sa jednim neobičnim plinom što ondje prolazi podno zemlje i utječe na rast ljudske djece (plin, zaključili su, suprotna učinka onomu što prolazi podno Eriona, Gavoa i Gotha, koji čini da se ljudskoj djeci visina oduzme, a pridoda dugovječnost), a narod je taj bio u potpunosti odcijepljen od ostatka svijeta. Oni nisu voljeli nikakve pridošlice i novotarije, i u zadnje dvije godine putnici iz Hil'guma naučili su izbjegavati ih jer od osjećaja, činilo se, prema vanjskom svijetu nisu odavali ništa osim agresije.

Tako je bilo i sada, i dok su ova dvojica lebdjela ponad ghardanskih kuća tomu narodu nije bilo svejedno, u pogotovu nakon jednog iznenadnog potresa što se dogodio tek nekoliko trenutaka prije, a koji im je porušio gotovo pola kuća u naselju.

Oni nisu znali imaju li ikakve veze sa tim potresom Neurij i Thargelion, ali to ih nije priječilo u tomu da ih jedva minutu kasnije stanu gađati iz lukova i prački.

Od svih projektila upućenih na Neurija i Thargeliona, samo je neki kamen stigao okrznuti Thargelionovo rame prije no što je ovaj stvorio nevidljivu barijeru sličnu kupoli oko sebe i Neurija, nakon čega su njih dvoje nastavili gledati ka jugu, u potpunosti se ne obazirući na bijesni narod nekoliko desetaka metara ispod njihovih nogu.

“Ovaj potres, to je, predmnijevam, bio Mord?” Thargelion tada reče.

“Da, dolazi...”

“Tada, kad već imamo nešto vremena, na nama je da odlučimo: hoćemo li se boriti protiv Morda, ili mu pokušati objasniti da je Hez taj koji mu je ubio ženu i dijete?”

Neurij, kao ni Thargelion, nije micao pogleda od neke udaljene točke, za koju su oboje znali da se ondje nalazi Mord, udaljen od njih možda stotinjak

kilometara, ali kojemu je prevaliti tih stotinjak kilometara, u pogotovu kada ga obuzme magija (kao sada, držali su), isto kao i pucnuti prstima. Gledajući tako u tu udaljenu točku, Neurij progovori: “Ako je stvorio potres od kojega se ovdje, toliko mnogo kilometara dalje, ruše kuće, to mi daje zaključiti da je bijesan. A ako je bijesan... Ne znam, ta poznaješ ga; bijesan Mord nije Mord, već nešto drugo. Neka druga osoba kojoj je jedini cilj ubijanje. Ako je, dakle, tako, držim da ga nećemo uspjeti uvjeriti ni u što.”

“A ako ga prikujemo za zemlju, kao Heza?”, Thargelion upita, znajući savršeno u svome umu da njih dva nemaju za takav pothvat ni približno dovoljno snage. “Neće li nam to kupiti nešto vremena da mu objasnimo situaciju.”

“Možda. No, pokušaj razumjeti problem: nije stvar u vremenu, već u tomu hoće li nas Mord slušati. On, mislim, da sada niti vidi niti čuje, već za sve dopušta instinktima da ga poput zvijeri vode... Osim toga, ti i ja, mi smo gadan svat, jel' tako?”

“To je istina.” složi se Thargelion.

“Ali i dalje nam je ubiti čovjeka čin koji bi nas proganjao mjesecima, ako ne i godinama, i sveukupno, mi jedva da smo ikoga i ubili... A on, što misliš: kao osoba koja je zamahom ruke ubila preko tisuću svojih ljudi, hoće li biti išta samilosniji spram nas, pa makar mu i braća bili?”

Thargelion je savršeno razumio. Nije bilo smisla odgovoriti na nešto što je bilo jasno kao dan. *Ali, pokušat ćemo. Dakako da ćemo pokušati*, pomislio je Thargelion.

Nakon te pomisli nije prošlo dvadesetak sekundi, kadli se na obzoru nešto zacrveni, poput crvene munje, no udaljene nekoliko desetaka kilometara. Ništa više od bljeska, no bljeska koji nije odlazilo. A, činilo se, ogromnom brzinom, ista ta crvena pojava približavala im se, a njen izgled nije ličio ni najmanje na nešto što se dalo opisati kao “dobronamjerno”.

“O, čini se da ide!”, uskliknuo je Neurij, nakon čega se osvrnuo spram ghardana, koji su, također ugledavši onu crvenu pojavu na obzoru na trenutak stali sa napadanjem. “Ako nas poubija, i njih će.”, dodao je, kao pod utjecajem neke nove ideje. “Onda, ako nizašto drugo, hoćemo li pokušati barem kako bi ove živote podno nas spasili?”

Thargelion pristane, nakon čega se protegne, pripremajući se za obračun sa Mordom. “Mogu ti reći, Neurij, da mi je doprije bila teška misao da ću se boriti protiv Morda, no sada, kada si spomenuo da ipak ima onih kojima time činim dobro, težina kao da je dobrim dijelom nestala.”

“Znam, Thargelione. A mislim da znam i koji je tomu razlog: istinska moć altruizma je da od zvijeri, ma kolika zvijer bila, učini ponovno čovjeka. I upravo to je razlog zašto nikada, ma koliko čovjek klonuo i ma koliko u blatu zapeo, on

ne bi smio odustajati: jer sveta svjetlost je tek korak dalje. Samo valja ustati i učiniti taj korak.”

“To, Neurij, što si mi sada rekao, kanda čini da opet imam vjeru u ljude...”

“Ha! Ta zar ti ne znaš, Thargelione, da tu vjeru nikada nisi ni izgubio?”

* * *

Ona crvena pojava, kako je ispalo, bila je pijavica koja se rotirala oko Morda i, vrteći se tako, čupala sve iz zemlje i slala ka nebu, ma što to bilo. Prolazeći, ta je pijavica uništavala sve, pa čak i samu zemlju jer, naime, pijavica ta nije bila načinjena od vjetra već od vatre.

Oganj se rotirao oko Morda dok je on letio spram planina Gharda, gdje je znao da ga čekaju Neurij i Thargelion, a levitirajući, on je išao brzinom nekoliko puta većom od brzine leta bilo koje ptice.

Onaj oganj – a ta pomisao bijaše neko vrijeme na Mordovu umu – zapravo je hladio Morda, a hladio ga je da bi ga zaštitio od prave vrućine: one vrućine koju je izazivao njegov bijes.

Kako je prolazio nad Enzolartom, tako je sve što bi ugledao Mord svojom vatrom pretvorio u prah. Životinje, ljude, stabla – ma što god bilo pod njim, on je nemilosrdno to palio.

Oganj bijaše širine dva ili tri kilometra, a visina mu je bila tolika da je činio da oblaci nestaju. Onaj ognjeni stup kojeg je načinio u mladosti nedaleko od Kessyra, a koji je bio i sam moguć za izvesti jedino možda bogovima, naspram ove vatrene pijavice bio je ništavan. Da je kojim slučajem na istoj udaljenosti od Kessyra umjesto ognjenog stupa Mord tada načinio ovu pijavicu, Kessyr bi se, bez obzira na udaljenost, stao topiti. Ljudi bi u njemu stali isparavati kao voda na usijanom željezu.

Enzolartsko more ključalo je od silne vrućine, a Mord je od njega bio udaljen više od pedeset kilometara. Pak što se snijega ticalo, njega do Ajobba nije bilo nigdje.

No to je sve bio samo početak.

Morrysa je bila čitav Mordov život, a samoj Alveri Mord je odavno obećao da će se suprotstaviti za nju baš svemu, pa i samome sebi ako je potrebno. Te dvije duše bile su razlog zašto je Mord disao, mislio i uopće živio, i doista, njegovo srce kanda je predahnulo od umora na neko vrijeme, jer dalje nije moglo. Ona vatra, onaj bijes – sve te siline koje su činile da se zemlja podno Morda u ciglu pretvara – sve je to bilo ništa naspram Mordove uništene ljubavi. Nitko koga je Mord ubio vatrom nije osjetio ni približnu bol kakvu je osjećao on sve to vrijeme u svome srcu poradi gubitka svoje žene i kćeri.

Ako nemam ja razloga živjeti, a bez njih ga i nemam, zaključio je Mord sasvim miran. *Tada nema nitko*. A pomislivši to, odmah potom je povikao:

“Enzolarte, o Enzolarte, maknuti ću korov u kojega si zarastao! Maknuti ću korov koji te guši!” i čim je to povikao, ogranj oko njega povećao se za nekoliko puta.

A Thargelion i Neurij, sada jedva kilometar udaljeni od njega, uvidjevši da su ljudi podno njih, Ghardani, počeli umirati od silne vrućine, uvijajući se po podu i vrišteći poradi vreline samog zraka oko njih kojeg je Mord svojim vrtlogom zagrijao, odlučili su prekinuti sve to, pa su poletjeli spram Morda, spremni na konačan sukob.

Čim su Mordu prišli, oni su magijom obuzeli njegovu vatrenu pijavicu i, zapevši svim silama, stali je obuzdavati i smanjivati. No to jedva da su mogli, bez obzira na to što su ranije samog boga prikovali uza zemlju, i ma koliko da se oni trudili pijavica je i dalje bila jednake veličine.

“Morde!”, povikao je Thargelion u namjeri da barem pokuša objasniti ovome istinu. “Morde, Morrysa je morala umrijeti! Ženu sam ti morao ubiti!”

Ali Mord nije slušao. Njegova moć je bila daleko veća od moći ove dvojice, pa ih je on stoga već nakon desetak sekundi ne samo nadvladao, već im i prišao na manje od metar udaljenosti, i učinio ih zarobljenima u svome vatrenom vrtlogu. Oni iz vrtloga nisu mogli van, a sve što ih je dijelilo od te gadne smrti uzrokovane vatrom bila je barijera od magije u kojoj su se nalazili.

Mord je prislonio ruku na tu barijeru u jednom trenutku, i ona je tada na neko vrijeme prestala biti nevidljiva. Umjesto nevidljiva, sada je bila narančasta poradi usijanosti. Odmah potom, čim ju je Mord prestao doticati, kada se ona stala hladiti, po njoj su ostale crne mrlje, jer sama je magija nakon Mordove vatre ostajala čadava i ispućala.

Sasvim mirna glasa, jer imao je vremena koliko god je htio, Mord je tada prošaputao: “Pobiti ću vas sve...” a dok je to govorio, tek su tada ovi imali prilike vidjeti njegovo lice: bijelo je bilo poput kreča, a oči su mu bile crne poput noći.

“Morde, poslušaj!” povikao je tada Thargelion, no povik je očito bio uzaludan. Mord se nije zaustavljao.

Još vrlo malo imali su vremena Neurij i Thargelion, jer energija koju su obojica ulagali u održavanje barijere, iako je bila sva koju su uopće i posjedovali, gubila se pod Mordovom rukom prebrzo. Energija kojom su ovi barijeru održavali, a i ona kojom je Mord tu istu barijeru pokušavao uništiti, da se usmjerila na Saviun, od te bi planine učinila jezero, jer planina bi se istopila. Pak da se usmjerila na more, čitavo more bi se isušilo, a morsko dno bi se ispeklo.

Nekoliko trenutaka kasnije, Thargelion baci pogled na Neurija i njihovi se pogledi sretnu. U pitanju je bio pogled koji je služio kao posljednji pozdrav, jer

obojica su znala da će već u sljedećem trenutku njihova barijera u potpunosti nestati, a od njih dvojice da neće ostati ništa.

Kraj je njima dvojici bio blizu, i obojica su ga bila itekako svjesna.

A u pitanju je bio neobičan kraj, doista: onaj koji ih je išao ubiti, bio je upravo njihov. Onaj za kojega bi obojica život ionako položili. Njihov prijatelj; njihov brat. I uopće je u ljudi tako da kada se čuvaju drugih ljudi, oni uporno na krivu stranu gledaju.

Neurij, vrijeme nam je poći. A ja odabirem da pođemo dostojanstveno, ne u strahu, rekao je Thargelion u Neurijevu umu. Ne boj se, stoga, jer sve što je tu, jednom mora nestati. Držim: ljudi umiru jer bi bilo nesnošljivo da to nije tako.

Misliš li da će boljeti? Neurij upita.

Neizmijerno, Neurij, Thargelion odgovori.

Ah, onda, što je tu je. I mi kraj doživjeti moramo... Pa, Thargelione, prijatelju moj, bilo mi je itekakvo zadovoljstvo živjeti uz tebe. Pogledao je u Morda. A u uz Morda također, kao i Myrona i svih ostalih ljudi svijeta. Jest, činilo se na mahove da su ljudi zli, no ja sada uviđam, Thargelione, da zlo niti ne postoji. Sada, pred svojim krajem, ja vidim da kada bi skupio sve zlo svijeta na jednu hrpu, dobio bi tek nekakvo gmizavo i slabašno stvorenje na izdah. To je zlo – baš ništa.

Vjerujem ti, Thargelion reče.

No, Thargelione, prije no uklonimo barijeru, dozvoli mi reći koju i Mordu, pa da odemo sva trojica kao ljudi. Jer ljudi prije svega i jesmo...

I Neurij tada pogleda u Morda, te stane govoriti, niti tiho niti glasno: “Morde, ako ti je pravo ubiti nas, ubij nas. No ja znam koliko ćeš ti patiti radi naših smrti. Ali ne nagovaram te da nas poštetiš – to nikako – već te samo... ako nas već hoćeš ubiti, ubij i Heza nakon nas, ako je živ. Poslušaj, kada već ne znam ništa valjano reći o čovjeku i životu, dobru i zlu, barem onda razlog zašto smo učinili Thargelion i ja to što smo učinili: vidiš, Hez je bio kivan na nas dvojicu, jer dao nam je previše moći i stoga nije više mogao nama upravljati. Poradi te kivnosti htio nas je kazniti, ali nije mogao. Upravo stoga, pošao je da kazni tebe.”

“Ako je tako, Neurij, tada me i jest kaznio. A ja ću kazniti vas sve redom.” Mord je tada promrmljao. To mrmljanje možda bi se promatraču činilo kao znak da se Mord vratio, a Veliki Pukovnik povukao, no promatrač bi krivo držao, jer to mrmljanje jedva da je i ličilo na ljudski glas.

“Razumijem, Morde, tvoj bijes, no dopusti da dovršim: Hez je pošao da tebe kazni, ali i ti si bio previše moćan za njega. Jer naime već smo im ravni. Ravni smo bogovima, Morde, i već imamo moć gaziti, uništavati i mučiti svakoga na koga nam padne oko. Hez je stoga pošao da ubije Morrysu, jer znao je da bi ti time naškodio najviše.”

“Hez je ubio Morrysu i Alveru?” Mord je upitao, ali tokom postavljanja tog

pitanja niti u jednom trenutku nije prestao vršiti silu na barijeru ove dvojice i niti u jednom trenutku, ni najmanje, nije se oko njih prestajala vrtjeti vatra.

“Morrysu je spalio Thargelion. Bilo je ili on, ili ja da je spalim, jer spaliti ju se moralo. Morde, Hez je, uvidjevši da ćemo ga uhvatiti, ušao u Morrysu i opsjeo ju, a Morrysa je doprije držala Alveru. Znali smo, Thargelion i ja, da je Morrysa ionako mrtva. Nju Hez nikako neće ostaviti živom. Ali Alvera, Morde, ona je u rukama Morryste bila i za nju je bilo nade. I upravo stoga, Morrysa je morala biti ubijena kako bi se Alveru spasilo. A gdje je nestao Hez kada smo ubili Morrysu ne znamo, no držimo kako je toliko izranjavan da neko vrijeme neće praviti nikakve probleme.”

Na te Neurijeve riječi Mordova magija iznenada popusti. Mord pogleda Thargeliona ravno u oči i upita ga: “Thargelione, to je dakle istina?”

“Jest, Morde.”, Thargelion odgovori. “Ubio sam Morrysu i u potpunosti sam poradi toga spreman završiti ubijen.”

“Tada u redu, Thargelione.”, Mord reče, a ovaj puta glas mu bijaše miran i daleko više ljudski. Da su ga ovi više poznavali, uvidjeli bi da je to doista sada bio Mord, a da Velikog Pukovnika ni nema. “Uklonite barijeru.” rekao je.

Neurij i Thargelion pristanu, i u jednoj sekundi njihova barijera nestade. Očekivahu njih dvoje tada umrijeti istog trena od spaljivanja vatrenim vrtlogom što se oko njih rotirao, no dogodilo se tada nešto drugo: oni su se našli u novoj barijeri, koju je stvarao Mord.

“Nećeš nas ubiti?” Neurij upita.

Mord ga kanda ni ne čuje, već im tada obojici pride i, iznenada, zagrlj ih. Istog trena, kao da su djeca, sva trojica su počela plakati.

“Neurij, ta što je to život od nas učinio?”, Mord je tada rekao. “Zar nismo do jučer bili najbolji prijatelji? Zar smo toliko zavoljeli biti moćni da smo i prijateljstvo za to prodali?”

“Oprosti mi, Morde, što sam te prodao!” Neurij odgovori ne ispuštajući Thargeliona i Morda iz ruku.

“Ne, oprostite vi meni, jer ja sam vas obojicu putem Gausalusa onom smrdljivom Hezu dao. Mene kazniti treba. Mene!”

“Ako to i jest istina, Morde”, Thargelion sada reče, “tada je to već izvršeno. Život te je kaznio koliko je samo to mogao učiniti. A kaznio je i nas, i sve to poradi naše svekolike gluposti. Glupi smo, Morde, i to je istina.”

“Glupi, zli, grijешni... Da, Thargelione. Tužno, ali tako je. Što li je onda u nama pa da i mi imamo dopuštenje bivati?” Neurij prihvati.

“Baš ništa, rekao bih.” Thargelion odgovori.

“Ne, Thargelione.”, Mord reče, nakon čega on ispusti svoje prijatelje iz zagrljaja. “Razgovarao sam o tome sa jednim čovjekom, ne znam sjećaš li ga se, Habor mu je ime, i doista smo mnoge sate proveli uz razgovore... Patnja,

Thargelione, koja slijedi nakon počinjena grijeha već je otplaćivanje duga. Čovjek, dakle, gotovo nikada nije dužan. Uvijek je čist. I upravo to govori da je u ljudima ono sljedeće, što im daje dopuštenje hodati zemljom: sposobnost činjenja dobra. Ne valja, Habor je zaključio, jadikovati nad greškama, jer tako se dublje u ponor pada. I ne valja zamjerati drugima na njihovim greškama. Ne valja govoriti "Ja sam na dnu, ali i oni najveći padaju na moju razinu" i uz tu pomisao nikada se ne htjeti uzdići. Već nešto drugo valja: uspinjati se, a uspinjati se duševno putem činjenja dobra."

"No što je dobro, Morde?"

"Dobro? I ja sam se to pitao. I u samoći samo došao do odgovora: dobro je kada se poradi sreće drugih čovjek dobrovoljno unazađuje. Jer to unazađivanje je varljivo: kada učini dobro, jest, čovjek možda i ode jedan korak natrag (jer time gura ove kojima je učinio dobro naprijed), ali odmah potom, čim je poradi učinjena dobra došao natrag, on već čini dva koraka naprijed. Jesam li rekao "dva"? Mislio sam dvadeset! Ne, tisuću, ili još daleko više!" Mord je govorio, u nekakvom zanosu u kojeg su upala sva trojica tokom tih trenutaka, a koji je činio da govore bez i da razmišljaju o čemu govore. A čak se moglo reći da se nisu međusobno ni čuli, jer ih je hućanje vatrenog vrtloga nadglašavalo, ali ipak, oni su znali što međusobno govore. Osjećali su to!

Zapravo, čitavi ti trenutci činili su se ništa više do li san. Toliko su magije njih troje učinili tog dana da ih je uopće bilo više nemoguće nazvati ljudima, pa se od njih nije moglo ni očekivati da govore poput ljudi. Promatrač bi možda pomislio da su tri prijatelja konačno postala bogovima, a u jednu ruku tada bi se možda našao i u pravu.

"Onda, Morde, i nas troje imamo dopuštenje hodati Enzolartom, disati i misliti?" Neurij upita.

"Imamo, no prvo moramo učiniti toliko dobra da ćemo stvoriti na zemlji raj."

"A kako ćemo to učiniti?"

"Nije pravo pitanje kako, već kada. Naime, došao sam upravo do zaključka da ćemo stati doista nas troje činiti dobro, Neurij, i učinit ćemo od Enzolarata raj, no moramo prvo učiniti još jedno zlo: posljednje."

Mord se tu, naime, sjetio svih riječi Vjetra i Demona Bez Vojske na vrhu Saviuna koje su govorile o Stvaraocima. Valja ih biti sedam, a Demon Bez Vojske ih hoće okupiti. *Jednom okupljeni*, mislio je Mord, *bit ćemo dovoljno jaki da ubijemo boga, i to će biti naše posljednje učinjeno zlo.*

"Predmnijevam da ćemo ubiti Heza."

"Tako je, Neurij." Mord odgovori.

"Jesmo li mi za to dovoljno moćni?" Thargelion upita.

"Sedmero je Stvaraoca, držim da vam je stvar o tome već jasna. A ako nije,

objasniti ću vam...”, Mord je rekao i utihnuo da dozvoli ovoj dvojici reći jesu li ili nisu čuli za Stvaraoce. Kako su mu ovi potvrdili da znaju sve o tome, Mord je nastavio: “U Enzolartu nas je šestero. Jedan nedostaje: Massor iz Bijelih prostranstava, no morat ćemo bez njega, s obzirom da je sada mrtav. Šestero će stoga morati dostajati. I ako odemo u Hurn, jer ondje su Perp i Myron sada, sva šestorica bit ćemo na okupu.”

“Misliš li da ćemo uspjeti?”

“Thargelione, uspjeh me ne zanima. Pokušaj je ono što je bitno. Bitno mi je da se okupimo, pa makar i u neuspjehu, jer okupljeni, nas šestero većinom zavađenih osoba, dobit ćemo priliku makar se ponovno sprijateljiti prije konačnice. No, onda, idemo?”

“Idemo.” ovi odgovore, i njih troje već u sljedećem trenutku odlete spram Saviuna.

Poglavlje 45

anda su znali da ova trojica dolaze, Myron i Perp su ih u selu podno Saviuna, Hurnu, dočekali. Zbilo se to jedva stotinjak metara izvan sela, daleko od neželjenih očiju, na jednoj čistini usred borove šume, gdje je zrak bio paran glasnim pjevušenjem mnogih ptica.

Tlo je šumsko bilo bez snijega i vlažno kao da je par minuta prije padao gadan pljusak, a po njemu je sa neba padao novi snijeg, ne žureći se. Ovdje nije bilo ni vlati trave, a razlog tomu bio je početak zime. Umjesto trave, samo je zemlja činila tlo, crna i mekana, prepuna borovih iglica i velikog kamenja što je tu i tamo ležalo po njoj.

Myron i Perp sjedili su svaki na nekoj bijeloj kamenčini, kakvih je ondje bilo mnogo, i kada su ugledali tri prilike kako se spuštaju sa neba nisu pokazali mnogo iznenađenosti. Štoviše, kada su napokon Thargelion, Mord i Neurij sletili na zemlju i stupili pred njih, te kada su ovi ustali sa kamenja i susreli ih, Myron je rekao: "Očekivali smo vas."

"Zar?", Thargelion reče i pogleda upitno u Morda, držeći kako mora da im je on nekako poručio. Ali Mord samo slegne ramenima.

"Tko vam je poručio?" Neurij upita.

"Jedan seljak.", Myron odgovori. "Prišao nam je u gostionici i rekao "Idite tamo i tamo, dočekajte Morda i njegove prijatelje." Kad smo ga pitali tko je pak njemu to rekao, on nije htio odgovoriti. Samo je rekao: "Ne čekajte, već idite.", pa je i sam napustio napustio gostionicu i otišao svojim putem. Držali smo da je čovjek lud, ali eto... izgleda da nije."

"Neobično..." Thargelion promrmlja.

Čovjek je bio opsjednut, pomisli Mord, nakon čega baci pogled ka bijelim oblacima na nebu. *Hvala ti, Vjetro, doda. A čim je to pomislio, kraj njegova uha prostroje riječi koje je samo on čuti mogao: I drugi puta, Veliki Pukovniče!*

"No nije ni bitno", Mord sada prekine tišinu, "imamo daleko većih briga o kojima valja raspraviti..."

"Hoćemo li u gostionicu?" Myron upita, a na njegovo se pitanje nitko ni ne obazre, jer u riječ mu je upao Perp, obraćajući se Mordu:

"Ali, Morde, nisu li Thargelion i Neurij naši neprijatelji? Zar da pijem sa njima?"

Mord na to pride Perpu, te mu reče: “Jesu, bili su. Ali više nisu. I, molim te, ako mene poštuješ, iznova stani poštivati i njih.”

Perp kimnu glavom, nakon čega stane pred Thargeliona i Neurija, te im obojici pruži ruku, odmah potom se rukujući prvo sa jednim, a onda i sa drugim. “U tom slučaju”, tada je Perp rekao, “ponovno vas smatram svojim...” a te riječi bijahu i Thargelionu i Neuriju vrlo drage.

Čim se to dogodilo, njih petorica pošli su, prelazeći vlažnu zemlju između mnogih borovih stabala, do Hurna. Tih stotinjak metara, činilo bi se možda promatraču, ne bi trebalo biti teško za prevaliti, no zemlja koja je Hurn okruživala bila je u najmanju ruku teška za prevaliti ju. Ljepljiva i skliska, lijepila se za čizme ljudi, i činila time hod nemoguć ukoliko se čovjek hodajući ne bi pridržavao za stabla pokraj sebe.

Napokon, kada su desetak minuta kasnije konačno izbili iz šume i stali na prag Hurna, što je bio jedan put od sabijene zemlje koji je vodio u centar Hurna i ondje se račvao na mnogo strana poput žila, oni su pošli do gostionice. Taj novi put od sabijene zemlje, iako također vlažan, nije bio ni približno toliko težak za prevaljivanje kao ona šumska zemlja a razlog tomu bilo je mnogo sitno kamenje koje su stanovnici donijeli i posuli po putu.

A na putu do gostionice, Morda zaustavi neki glasan povik. U pitanju je bio vrisak nekog mladića, no od silne vreve ljudi (jer bilo je u Hurnu podosta ljudi) nije mogao u prvi mah odrediti otkud vrisak dolazi.

“Što je, Morde?” Myron ga je upitao.

“Onaj povik, Myrone, nije li netko u opasnosti?”

“Ah, to!”, Myron odgovori i mahne rukom. “To je neki novi običaj ovdje u Hurnu. Pokušao sam nekoliko puta ukinuti ga, ali stanovništvo ga obožava, pa je već postalo i nemoguće... Dođi, pogledaj!” rekao je i poveo Morda ka jugu Hurna, u neki zabačeni kraj gdje ni kuća nije bilo. Gostionica se nalazila na suprotnoj strani, i doista u onom trenutku kada se Mord zaustavio začuvši krik nisu oni bili niti pedeset koraka od nje.

Najposlje, kada su njih dvoje (Thargelion, Perp i Neurij pošli su u gostionicu sami, jer Myron im je javio da će se Mord i on vratiti brzo) došli u taj zabačeni kraj Hurna, tu su ugledali stotinjak ljudi kako se gužvaju oko nekakve drvene ograde. Što je bilo unutar ograde, Mord nije znao, jer od ljudi jedva da je i ogradu mogao vidjeti.

“U pitanju je neka vrst arene.”, Myron je objašnjavao dok su prilazili okupljenim ljudima. “Primitivne je izrade, od pukih drvenih greda, i nevelika, a u njoj se svakoga dana neki novi mladić bori sa kakvom živinom.”

“Radi čega?” Mord upita, a u njegovom glasu nije se dalo čuti ništa više do li umora, jer tog dana taj je čovjek ostao bez dvije najmilije mu osobe na čitavom svijetu, ali svim se silama trudio da to na svome licu ne pokazuje.

“Pa to i jest razlog zašto sam htio ukinuti tu glupost: nema nikakve svrhe. Štoviše, često mladići i pogibaju unutar arene. Evo, baš je prošli tjedan jedan... Ah, evo, pogledaj!” rekao je kada su se napokon probili kroz gomilu i naslonili se na samu ogradu.

Ograda bijaše kružnog oblika, doista tolika da u nju ne bi stalo više od pet konja, a visina joj je sezala Mordu do prsa. Neki od onih ljudi najbližih ogradi držali su koplja u rukama i njima mahali, usput povikujući psovke na onog mladića koji se nalazio unutar ograde.

A taj mladić, činilo se, ne stariji od dvadesetak godina, golih se ruku hrvao sa nekakvim razjarenim bikom. Dok se mladić hrvao, ovu ljude van ograde boli su kopljima i njega i životinju s kojom se borio, tako da su oboje bili i blatnjavi i krvavi.

Tu Myron stane ponovno objašnjavati, podosta glasnim povikom: “Postalo je već zakon da svaki dječak koji napuni devetnaest godina mora ući u arenu i ubiti razjarenu životinju, inače neće postati muškarcem. Životinja koju imaju ubiti, glasanjem im odaberu upravo ovi”, pokazao je rukom na one ljude sa kopljima u rukama, “a ona može biti doista svake vrste, od medvjeda do vuka. Neki su se borili sa jelenima, neki sa konjima čak, a neki sa risovima. Svejedno je muževima Hurna (tako zovu te ljude sa kopljima) kakva će životinja biti, jer njima je samo do krvi.”

Mord jedva da je slušao svog prijatelja, jer krvožedni povici mnogih ljudi i vruštanje tog nesretnika koji se okupan krvlju hrvao sa bikom uzrokovali su u Mordu mučninu.

“Inače, zakon je da mladić ne smije ubiti životinju nikakvim oružjem ili magijom...” dodao je Myron, sjetivši se kako nije objasnio tu stvar, koja bi se mnogima obično činila najbitnijom.

“Jasno mi je...” promrmljao je Mord, gledajući sa suosjećanjem u mladića.

Mladić bijaše gol do pasa. Otvorenih i dubokih posjeklina na mnogim mjestima (jer, činilo se, biku su naoštrili rogove), sve umorniji i umorniji, i držao je bikove rogove u stisku koliko je mogao, dok se pak životinja uvijala skačući, navaljujući i divljajući, svakim pokretom svoje glave dovodeći mladića u smrtnu opasnost. Mord ovdje uvidi logiku ubijanja životinje: dalo ju se ubiti samo ako bi joj se iskopale oči, pregrizao grkljan ili ju se obgrlilo rukama i udavilo. Možda još kada bi se pregrizla kakva tetiva sa unutrašnje strane nogu, i to su bile sve opcije – sve prije toga bila je samo borba izdržljivosti i upornosti. Onaj koji bi se prvi umorio, taj bi bio gotov.

Kako su se mladić i on vrtjeli u krug, kao u plesu, tako se svako malo bik nabio uz ogradu, gdje bi ga odmah dočekalo pet – šest uboda kopljem u butove, na što bi bik glasno kriknuo, i još žešće, skupljajući i iskorištavajući posljednju kap snage, navaljivao na mladića. A ni mladić ne bi bio ništa manje umoran i

izranjavan.

“Ovaj će umrijeti.” dometnuo je u jednom trenutku Myron. Mord ga ne čuje, jer kao opčinjen on je promatrao tu neobičnu borbu dvaju zvjeradi. *Ako mladić pogine, mislio je, pokopat će ga. A ako bik pogine, oni ljudi, takozvani muževi, ispeći će ga i u slavlju pojesti. Doista, pomislio je bacivši pogled na te ljude, pečeno meso dobro će im doći, ako ništa drugo, makar da ih otrijezni.* A to je mislio jer je uvidio kako je gotovo svaki od tih ljudi pijan da pijaniji biti ne može. *Mješavina alkohola i isparavajuće krvi – gadna, gadna stvar...*

“Štoviše”, Myron je u tom trenutku rekao, “ovdje i jest uzrečica među starijima kada se održavaju ovakve borbe “Netko će večeras umrijeti”. Neobično, ne misliš li?”

“Myrone”, Mord je odgovorio umorna glasa, “ne znam što bih mislio i ne želim misliti. Ne želim više ovdje biti. Molim te, odvedi me u gostionicu, moram, moram pokušati izbaciti iz glave sve... Molim te, Myrone...” i rekavši to, on je posrnuo kao da će se srušiti.

Myron ga stigne prihvatiti rukama, i takvomu mu pomoći odvesti ga dalje od arene i silnih glasova svih onih ljudi. Čudio se usput kako je Mord, kao osoba koja je kadra sve ljude svijeta u jednom jutru pobiti, tako osjetljiv kada vidi sve ono. *Doista, mislio je Myron, čovjek bi rekao da će bezazleno promatrati krv, jer mu nije strana...*

Ali Myron nije znao što je Mord doista osjećao i što ga je to doista tjeralo da gubi tlo pod nogama. On je, naime, osjetio jednu sponu, jedan novi savez kojeg će sklopiti na istom tom mjestu, unutar iste te arene sa jednim drugim čovjekom, čiji će život time uništiti zajedno sa temeljima. *Ali uništiti život Eltiuru, nužno je zlo...!* htio ne htio, niti ne znajući tko je Eltiur, Mord je mislio. *Nužno, bogovi, nužno...!*

* * *

A unutar gostionice, u koju su ušli njih dvoje tek nekoliko trenutaka kasnije, bilo je poluprazno. To je bila kuća od borova drveta podignuta, krova, temelja i dimnjaka od kamena, a atmosfere unutar nje neobično ugodne.

Tu se nisu okupljali pijanci, već onaj radni svijet koji je završio sa poslom, i možda je to bio jedini detalj koji je u Mordu izazivao nezadovoljstvo, jer *Suhi prut* na kojega je dotad navikao, i njemu slične gostionice podignute širom Enzolarta uvijek su bili dupkom puni pijana svijeta, a pijan svijet čovjeku, htio on to ili ne, prije ili kasnije uđe pod kožu, i on taj svijet zavoli.

U gostionici bijaše jedan kamin, i u njemu je sada vatra buktala, sveukupno time čineći da u gostionici vlada vrućina. Tu bijaše i šank, od gruba drveta

izrađen, i neki nepoznati gostioničar iza tog šanka, koji je, ugledavši kako Mord i Myron ulaze, prekinuo kartašku igru sa nekim gostom, i pošao poslužiti ljude.

Myron i Mord ugledali su Thargeliona, Perpa i Neurija za stolom najbližim kaminu, a taj čin, sjesti ondje gdje ima najviše topline, i Mordu i Myronu činio se pametnim.

“Nema vas dugo.” komentirao je Perp, no ni najmanje neprijateljski. Štoviše, činilo se da je u dobrom raspoloženju, jednako kao i Thargelion i Neurij do njega. Činilo se da su njih trojica do Mordova i Myronova dolaska uživali u mnogim razgovorima. Mord i Myron sjednu nasuprot njih, tako da im je kamin bio iza leđa. Tu su imali uvidjeti kako je Perp pio pivo, a Thargelion i Neurij pivo uz vrući čaj.

Napokon, sjevši za stol, Mord pomisli odgovoriti, no ne stigne jer ga je upravo u tom trenutku gostioničar pozdravio, zajedno sa Myronom, te ih upitao što žele popiti.

“Isto što i oni.” Mord odgovori, a Myron se složi sa tim.

“I čaj?” gostioničar upita.

“I čaj.” Mord će, nakon čega se, uvidjevši kako se gostioničar naklonio i otišao, okrenuo spram Perpa, te rekao: “Nisam znao da u Hurnu postoji arena.”

“Ma, to je čista glupost.”, Perp reče, nakon čega je objasnio Thargelionu i Neuriju do sebe stvar: “Nekakav se običaj ovdje pojavio da mladariju od devetnaest godina bacaju pred kojekakve zvijeri bez ikakva oružja i, budući ih kopljima, tjeraju da se ubijaju...”

“Misliš li, Morde, da je to dobro za narod?”, Myron upita Morda. “Jer za nekoliko će generacija svaki muškarac biti jedan od onih što se borio sa zvijeri golim rukama...”

“Hoćeš reći da će ljudi poludjeti, što li?” Perp upita i srkne nešto piva iz svoje čaše.

“Po meni, hoće. No što ti misliš, Morde...?” Myron reče.

“A što bi mislio?”, Mord napokon progovori. “Reći "pusti neka se narod zabavlja" i "nije svaka zabava bezopasna za moral" jednako vjetra iz pluća uzima, i jednako ulazi u jedno uho slušatelja, a kroz drugo izlazi. Ako me pitate za mišljenje, evo: svaka prosuta krv, po meni, bilo životinjska, bilo ljudska, prije ili kasnije naškodit će čovjeku, a kada škodi čovjeku, škodi i društvu u cjelini. Temelji tog društva rune se i, polako ali sigurno, pripremaju za konačno rušenje.” Mord se potrudio izreći svoje mišljenje, ako se to mišljenjem dalo nazvati. Jer on dabome da nije zapravo razmišljao ni o čemu, već je sve vrijeme svu svoju energiju iskorištavao na suzbijanje patnje i misli o Alveri i Morrysi. Doista, sada je Mord shvaćao, ne sa vatrenim stupovima i vrtlozima koje je stvarao, već sa tim, sa obuzdavanjem vlastite patnje unutar sebe kako time ne bi uznemirio svoje prijatelje, on je dokazivao svoju snagu.

“Pametno rečeno...” promrmlja Neurij, pušujući u svoj čaj.

“No ako danas ili sutra dođe do rata?”, sada se Thargelion javi. “Neće li muškarci koji su na taj način postali muškarci biti čvršći i spremniji?”

“Hoće, Thargelione, no ne misliš li da upravo takvi ljudi i izazivaju rat?” Mord reče.

Thargelion na to ne odgovori, jer vidio je da Mord ima još neke stvari za reći, pa ga je pustio da to i kaže:

“Mržnja, Thargelione, otac i majka je sveg zla. I mržnja se ne može ukloniti. Ta kako jednog člana Vijeća nagovoriti da ne mrzi člana Kraljevstva u Kessyru, ili obrnuto? Nikako. Ali mržnja se može preventirati. E, tu na pozornicu stiže moral. Shvaćate li, ako se moral njeguje, on ima moć uklanjati mržnju, i samim time omogućavati mir među ljudima. No, problem je što je sam moral nevidljiv, i vrlo ga je teško prepoznati. Stvari za koje nikada ne bi rekao da to mogu, mogu itekako naškoditi moralu. Jednako tako, i najsitnije stvarce, koje čovjek često uzima zdravo za gotovo, mogu moral dovesti do njegova trijumfa!” Mord je govorio sa svoje stolice nagnut nad podom, očiju zatvorenih i glavom polako njišući, kao da pokušava otrresti sve one stvarne, one bitne misli koje su mu tih trenutaka pokušavale ovladati umom.

“Sitnice?” Myron upita.

“Evo, na primjer, činjenica da nas je gostioničar pozdravio. Sitnice slične tomu. Kad se čovjeku obratiš sa poštovanjem, kada nalaziš vremena za drugoga, ako treba i otkidajući vrijeme od sebe. Kada, makar bio i jedini, sa smiješkom hodaš ulicom, šireći time pozitivan ugođaj, koji će se stati tada širiti poput požara. Jer usrećiš li jednog čovjeka, pazi, nemoj misliti da si usrećio jednoga. Ti si ih usrećio na tisuće! Ovaj će se nasmijati onomu, sljedeći nekom drugome i tako dalje, i tako dalje...” govorio je Mord.

“Shvaćam te, Morde.”, Thargelion se složi sa svim Mordovim riječima. “I onda dođu takva vremena gdje ne samo normalno, već i zakon postane takva gadost kakva je ta borba mladića sa zvijerima, i eto... Čovjek padne.” on dometnu, nakon čega otpije gutljaj piva. Za razliku od Morda, Thargelion kao da nije imao problema sa tjeranjem iz uma svega onoga što se ranije tog dana dogodilo.

Nastupilo je tada vrijeme tišine, a uz tišinu i teške misli. Mord, kojemu su još toga dana izdahnuli žena i dijete. Thargelion, koji je ubio Morrysu i zadobio oprost o Morda. Myron, koji je samo imao doznati da mu je sestra mrtva. A Neurij i Perp, kao ljudi koji su tada osjetili kako se uskoro imaju teške stvari dogoditi.

A kao da je sve ovo dosad bilo lagano! pomislio je Neurij i naslonio glavu držeći se za sljepoočnice.

Valjalo je tugovati, ali nitko od njih nije bio spreman na to. Kanda su odgađali neodgodivo, znajući da onog trena kada tugovanje započne, možda će

tolikom silinom nastupiti da će im se svima redom poradi toga pomračiti umovi.

Napokon, da bi prekinuo tišinu, Mord reče: “Neobično su se rano počele ložiti vatre, kad još ni snijega nema...”

“O, ali bilo ga je, još jutros!”, reče Perp. “No jedva da je jutro i prošlo, kadli nastade vrućina kao usred ljeta, i sav snijeg se najednom istopio. Zato je ona zemlja vani i vlažna tako...”

“Vrućina?” Mord upita, i najednom utihne, sjetivši se koji je tomu uzrok bio. U pitanju je, dakako, bila vrućina uzrokovana vatrenim vrtlogom kojeg je stvorio Mord. No o tomu svemu Mord nije htio misliti, pa se stoga i prekorio što je tišinu našao prekidati krivim riječima. *Trebao sam o nečemu drugomu*, mislio je. *Ali sada je kasno...*

“Vrijeme se nesumnjivo mijenja...”, dometnuo je Myron, također razmišljajući spram čega da usmjeri razgovor, jer slutio je da je Mord na jedan poseban način vezan uz vrućinu kao temu, i da mu ta povezanost nikako nije bila po volji. Konačno reče: “Valja istražiti, Morde, taj Enzolart. Jesi li uvidio da nitko već dvije godine od putovanja Ser Gorzena nije išao ni na kakvu ekspediciju Enzolartom? To bi valjalo promijeniti... Štoviše, ja sam sam mislio poći na jednu ekspediciju, prvo na jug što dalje mogu, a onda bih skrenuo na zapad. Skrenuo bih nakon nekoliko mjeseci putovanja na sjever, i tuda išao sve dok ne izbijem negdje kod Rimmarriona. Čak sam mislio, kada bih već bio ondje, da i ondje istražim Enzolart: da pođem na zapad i ondje, i idem dokle mogu, nekih mjesec dana možda, i onda da se okrenem i vratim natrag kad mi dosadi. Mislim, mogu naći kakvu planinu punu rude, kakvu novu rijeku ili jezero, ili pak drevni grad... Misliš li, Morde, da ću pronaći išta?”

“Ne bih znao.”, Mord odgovori. “Ali draž putovanja i nije u pronalasku nečega, već u samom putovanju. Nije li tako?”

“Jest, Morde, to je istina.”

Razgovor se tada okrenuo spram bankara Moorza i njegov Uron. Mord se zanimao za tog čovjeka (koliko se već u tom trenutku mogao zanimati uopće za išta), jer doista, Mord u ove protekle dvije godine uopće iz Ratcha nije ni izlazio. Čak ni u Magis nije odlazio kod Jareza i Alakona, ili igdje drugdje. Kao i svatko drugi od njegovih prisnika, on je nalazio da je samoća blagoslov.

Doznao je Mord da je zemlja Urona najplodnija u Enzolartu, i da se ondje najviše proizvodi. Štoviše, pivo koje su upravo pili došlo je iz Urona. Doznao je poziciju tog grada, kao i činjenicu da je Uron, kako je uz Ajobb podignut, postao i najmoćnija luka.

“A odnosi Urona i Eriona?” Mord upita, želeći svim srcem da su Habor i Moorz, njemu toliko dragi ljudi, i dalje u prijateljstvu.

Perp odgovori: “U odličnim su odnosima. Zapravo, dok se Uron nije pojavio,

Erionu je strepio od Gavonaca. A sada kralj Thoron zna da onog trena kada napadne Erion, da će mu se vojska iz Urona pojaviti u gradu i savnati Gavo za zemljom. To omogućava mir sva tri naroda... No, bojim se”, nastavio je, “da će Moorz sve više pretvarati vojsku u radnike, tako da od Urona kao grada moćne vojske neće biti mnogo vajde.”

“Ali tu je Ser Gorzen i njegov Saviun.” Mord dometnu.

“Istina. Koliko znam, Ser Gorzen će pomoći i Erionu i Uronu onog trena kada Thoron odluči stvarati nevolje. Ali, koliko sam čuo o tom Thoronu... tako on neće činiti.”

“To mi je drago čuti...” Mord reče i uzme šalicu sa čajem.

“No opet, briga i dalje ima, jer nekolicina je Moorzovih ljudi zatražila da stvore novi grad, koji su nazvali Gorgh. Jedva dvestotinjak ljudi je u pitanju, a grad će, rekli su Moorzu, služiti kao stražarnica čitavog tog dijela stepe, na samom dnu Ajobba, gdje mogući neprijatelji iz Gavo mogu zaobići Ajobb i poći na Uron. Moorz je pristao – i ja bih, odmah da kažem – no problem je ispao u samim tim ljudima koji su se odcijepili i stvorili Gorgh.”

“Što s njima?”

“Okrenuli su se protiv Urona i nas, Saviuna. Nakon što su pokupili što su više mogli zaliha hrane i zlata od Moorza, što im je ovaj dobrovoljno dao držeći da su oni na njegovoj strrani, jednom moćni, protiv njega su se okrenuli. Trenutno Ser Gorzen sa njima muku muči, jer taj čovjek koji se prozvao grofom u Gorghu podigao je gotovo savršene drvene zidine i stražarske tornjeve, pa ga je takoreći nemoguće i napasti, ako se ne želi – kao što Ser Gorzen i ne želi – bespotrebno izgubiti podosta ljudskih života. No da dodam, Morde, ne traže oni neovisnost, nego neprijateljstvo. Dobili bi neovisnost, da su samo to htjeli...”

“Rekao bih da je najjednostavnije tada onemogućiti im pristup Ajobbu”, Mord odgovori, “i onemogućavati im da sade usjeve, i oni će sami propasti. Osim ako se ne ujedine poradi toga sa Eaa Zat'urnama...”

“Upravo toga se i bojim.” Perp reče.

Tu se razgovor naglo stao ticati drugih stvari, onih daleko od ratova, a i svega ostalog što je spadalo pod kudikamo pametne stvari. Razgovarali su, naime, o vremenu i Enzolartu kao zemlji. Govorili su o njenoj ljepoti, gdje su u razgovoru odabrali koji je najljepši, a koji najružniji, pak, dio Enzolarta. Bilo je očito da je ili tema ponestajalo, ili se onih pravih tema nitko od njih nije usudio prihvatiti. O Ratehu Mord nije htio, a molio se u sebi da ga nitko ne upita za taj grad, kao ni za Roth. Jednako tako, molio se da ga nitko ništa ne upita o Alveri i Morrysi, i za isto su se Neurij i Thargelion molili u svojim umovima. Bio je to sklizav razgovor, koji se u trenu mogao pretvoriti u katastrofu. Da je doznao da je Thargelion ubio Morrysu, Myron bi poradi svoje sestre vjerojatno skočio da ubije Thargeliona, a Neurij, kao Thargelionov najbolji prijatelj, stao bi braniti

Thargeliona. Pak bi Perp branio Myrona, a Mord ne bi znao kome da se prikloni.

Nastade ponovno šutnja, jer nitko se nije usudio postaviti nikakvo pitanje, bojeći se kamo bi to pitanje čitav razgovor moglo povesti. Pića koja su pili već su prilazila svojim krajevima, a Mordov Zub, za kojeg je ovaj tek sada primijetio da ga nosi na leđima iako je sjedio na stolici, polako je započinjao svoju igru sa svjetlošću. Nije to bila suviše primjetna svjetlost, ali Mord se bojao da bi mogla biti, a toga on nije htio.

Napokon, kada je već prošlo dobrih desetak minuta, Myron izdahne i progovori najiskrenije što je mogao:

“Morde”, Myron tada reče, “zašto ste došli?”

Mord, osjetivši želju za iskrenošću u Myronovu glasu, već nakon sekunde odbaci sve što mu se na umu nalazilo, a ondje umjesto svega ostane samo istina. Istinu je odmah izrekao: “Idemo se sastati sa gospodarom svih demona. To još sada moramo učiniti, jer on je gore, na Saviunu.”

Te riječi Myrona su zbunile, kao i Perpa, uostalom: “Zašto?”, Myron upita. “Zar ćemo stvoriti savezništvo?”

“Toga ne znamo.”, Mord odgovori. “Ovisi sve o njemu. Nama je to u interesu, a za demona ne znam. Myrone, u planu mi je nešto za što će nam mnoge generacije zahvaljivati...!” kanda braneći se, Mord je rekao.

Zaključivši u tom trenutku kako je taj plan daleko bitniji od sjedenja u gostionici, Perp se upleo pitanjem: “Onda, kada idemo?”

No Mord to pitanje nije mogao do kraja čuti, jer u istom tom trenutku najednom mu je kraj uha prostrujio povjetarac, ali ovaj je nosio glas Vjetra, kojeg je samo on u tom trenutku mogao čuti. A glas je rekao: *Sila mi je poručio... ne dozvoli da idu i ostali. Poginut će. A i ti ćeš, čim se uspneš...*

Čuvši glas Vjetra, Mordovo se raspoloženje u trenutku promijenilo. On tada ustane i reče: “Ne, ja idem. I to idem sada i sam.”, rekao je, “Moram. Vrijeme mi je.”

“A zašto ne mi ostali?” Perp, ustavši, reče.

“Postoje razlozi...”, Mord stane odgovarati, no nije uspio dovršiti rečenicu, jer mu u taj tren u riječ upadne Neurij: “Morde”, Neurij je rekao. “ta i mi moramo...!”

Sada su već svi bili na nogama, a gostioničar, kao i ono nešto gostiju, tada su ih stali upitno gledati. No nisu se htjeli petljati, držeći kako se među njima upravo stvorio bitan spor.

A Mord prekine Neurijev govor riječima, i te riječi bijahu ozbiljnim glasom stvorene: “Neurij, slušaj me: odete li sa mnom, ponovno ću vas neprijateljima smatrati. Dakle, ne idete nikuda!”

Ta iznenadna Mordova ozbiljnost zbuni svakoga od njegovih prisnika. Oni

su se pitali, ali nisu shvaćali zašto je Mord najednom kanda ljutit. A ostali gosti su se, pak, jednako kao i gostioničar, stali čuditi Mordovu maču, jer Zub je tada, naime, stao lizati njegov plavi plamen.

Neurij izusti: "Ali, Morde..."

"Molim te, slušaj me!" Mord prekori ovoga, i učinivši to, okrenuo se i pošao do vrata gostionice. Tokom tih trenutaka vladala je tišina kao u grobu.

Mord otvori vrata gostionice, na što ga zapuhne ledeni zrak izvana, kao i mnoge pahulje snijega tog maglovitog dana, i nasloni se na trenutak na vratnice. Njegovi prijatelji mu tada priđu, a on izađe van i stane na već smrznutu zemlju.

"Ne brinite suviše", tada je Mord rekao, promatrajući svoje prijatelje brižno kao da je u pitanju zlato. "Jer vratiti ću se."

Nitko od njih na to ne reče ništa. Oni su bili svi bijedna izraza lica, i gledali su u njega susprežući suze, a to je bilo stoga što su oni znali što se ima dogoditi. Naime, oni su to osjećali.

Mord tada, gledajući u svoje prijatelje, osjeti kako mu iz oka klizi neka suza po licu, a ne htjedovši da ga oni takvoga pamte, on se tada naglo okrene.

Okrenuvši im leđa, na što su oni mogli vidjeti njegov plamteći mač, Mord šapne: "Doista ću se vratiti. Očekujte me stoga ubrzo...", i utihnuvši na jedan trenutak, doda: "No... Zbogom!"

Šapnuvši to, sa mjesta poput munje on odleti ka nebu.

* * *

Mordovim odlaskom, u gostionici se stanje promijenilo. Od Mordovih prisnika više jedva da je itko i riječ rekao. Svi su samo šutjeli i mrko promatrali one najmračnije kuteve gostionice.

Mogao bi promatrač pomisliti da su o nečemu razmišljali, no oni niti razmišljati valjano nisu mogli. Čisti jad je zavladao, jad od kojega ne samo u piću, već ni u samom životu više nisu mogli uživati. Mada, doista im je svima u planu bilo stati naručivati najjača pića, i piti dok ne izgube i to malo razuma. Jer valja znati da piće ne donosi utjehu – ono je radije samo najkraći put do spokoja.

A takvo je raspoloženje vladalo sve dok Perp nije progovorio:

"Ne mogu više biti ovdje." i, rekavši to, on je ustao i pošao do vrata.

Ne osvrnuvši se, on izađe na ulicu, a učinivši to, odmah udari po onom putu što je vodio ka Hurnovom jezeru.

Ljude je zaobilazio ne pozdravljajući ih, iako su ga većina u gradu poznavala, jer nije mu bilo ni do pozdravljanja. Ruke je držao u džepovima kožuna, a hod mu je bio pognut i brz, jer kanda je negdje, niti ne znajući gdje, hitao.

Za života je obično uživao u pucketanju leda onih par smrznutih lokvi kada

bi na njih stao nogom, ili pak u škripanju tankog i novog snijega kada bi po njemu hodao, ali sada ni u tomu nije uživao. Onaj snijeg, koji je sada bio visioak trećinu pedlja, gledao je bezizražajno, baš kao i sve ostalo, a led što je pucketao podno njegovih čizama jednako mu je nebitan bio kao i bijela para što mu je izlazila iz usta.

Da bi se iz Hurna došlo do Hurnovog jezera valjalo je prevaliti desetak kilometara puta, ali Perp je iz nekog neobičnog razloga bio voljan to učiniti. Taj put bio je satkan od blata, snijega starog tek par sati, i kamenja, i jedva da je je bio prohodan, no za sve to Perp nije suviše mario. On je, došavši do konca glavnog puta u Hurnu bez ikakva razmišljanja stupio na ono blato, u kojemu je sada mogao vidjeti mnogo otisaka čizama (u pitanju su zasigurno bili, zaključio je, otisci koraka Morda, Thargeliona, Myrona, Neurija i njega samoga, Perpa), i pošao je tim blatom naprijed, ne osvrćući se.

A tek su tu odlučile nahrupiti mnoge misli u njegovu izranjavanu umu. Mislio je Perp: *Nije li put ljudski jednak ovom blatnjavom putu? Pogledajmo*, mislio je on ne razmišljajući svojevrijedno, već se mislima prepuštajući, *pogledajmo kuda ovaj ljepljivi i neuredni put vodi: on vodi do Hurnovog jezera, čiste i ledene, prekrasne vode, takoreći remek – djela bogova. A onaj put u Hurnu? Onaj put po kojemu se hoda tako lako, i kojim je tako ugodno hodati, kuda on vodi? Do arene gdje se mladići kolju sa zvijerima? Do gostionice u kojoj ljudi piju? Shvaćas li, dakle, Perpe, da se nikada ne valja žaliti poradi izgleda puta, jer mjesto kamo put vodi, jedino je bitno.*

Zastao je sa mislima, iako su mu se noge i dalje probijale kroz blato, a ruke hvatale za najbliža stabla. On je tu stao promatrati tamnozeleno bodljice borova i njihovu hrapavu koru što je bila na ponos njihovim deblima. Onda ono sitno kamenje podno njih, što je debla okruživalo, i sama zemlja, pokrivena snijegom i tim bodljicama, zajedno sa pokojom otpalom i suhom granom. Iste takve grane, jedanko kržljave i suhe, nalazile su se i na samim stablima, tako da se one otpale nisu suviše razlikovale od onih što su još rasle.

Vidiš li, Perpe, kao i u tih grana, tako i kod ljudi, neki će ostati na nogama, a neki će padati da trunu i nestanu, bez obzira što se fizički ne razlikuju. No, ovi što su pali, da imaš dobro oko mogao bi vidjeti da su pali sa razlogom: njihov najčvršći i najbitniji građevni materijal, moral u čovjeku i nutrina u stablu, postao je trul i hrđav i nikakav. I kao što po kamenom putu kad bos čovjek hoda time otvrdnjuje kožu na svojim stopalima i omogućuje si da lakše ide dalje, tako i onaj ljudski put, blatnjavi i ljepljivi, jedva prohodni put, učvršćuje moral čovjeka, i čovjek postaje jednak nepotopivu brodu – spreman poći i gdje je zamislivo, i gdje je nezamislivo. Bez ikakva straha, sa mirom u duši.

A oni što polaze lakim putevima, pitaš se? Njihov moral – oklop njihov – jauče i umire. On moli, ali nitko se ne odaziva. On umire, pa i umrijet će – ali nitko ga pokopati neće. Samo će poput grane pasti i, eto, istrunuti kao da ga nikada nije ni bilo.

Takav čovjek smrtan je čovjek, i njegov je moral također poradi svoje slabosti smrtan. On je danas tu, a sutra ga više nema. No, onaj kojemu je moral takav da od čovjeka učini brod neprobojni – takav živi vječno, i on konca neće vidjeti.

Perp tada uvidi da je, razmišljajući u tom zanosu, prevalio više od pola puta. Okružen maglom, planinama i drvećem, sam samcat, on je postao žrtvom otkrivanja mnogih tajni. Jer obično je tako: priroda nikada mudrost nije poklonila onomu koji je u društvu, već onaj koji je u samoći – taj otkriva svijet oko sebe.

Perp nastavi misliti:

I eto, moj prijatelj danas će umrijeti. Najlošiji i najbolji čovjek kojeg znam. Nesumnjivo jedan od onih koje će povijest dugo pamtit. On danas vrlo vjerojatno prestat će disati... I sa tom pomisli, Perp je napokon prišao Hurnovu jezeru.

Desetak kilometara široko i petnaestak dugo, to se smrznuto jezero itekako isticalo u čitavoj ovoj enzolarstkoj prirodi, i to se isticalo gotovo kao sveta čistina, gdje će mnoge duše, ukoliko zastanu, itekako biti u mogućnosti da nađu svoj mir.

Perpova je bila jedna od tih duša. On je, čim je ugledao jezero, pošao do jednog kamena vrlo blizu vodi i, uklonivši sa kamena snijeg, na njega sjeo. Sjevši na kamen, Perp je stao promatrati prizor pred sobom.

Jezero se dalo opisati jednom riječju: "strpljivo", jer doista, ono je strpljivo prevaljivalo preko dana, mjeseci i godina, pa čak i stoljeća i tisućljeća bez da je ikakvu misao stvorilo. Druga bi bića – a pogotovo ljudi – da moraju toliko čekati dosad već stvorila čitave knjižnice pune knjiga, a u tim knjigama redom bi bile ispisane psovke. Čitavi redovi luđačkih pomisli, nevriranja vruća poput žari, sve što bi čovjek učinio da je zatočen na jednom mjestu bez mogućnosti da se uopće pomakne ili nešto kaže, i tako kroz čitavu vječnost. Ali, Hurnovo jezero prolazilo je to u trpljenju i mudrosti, i upravo to Perpu je dalo zaključiti: *Obična lokva vode mudrija je od svih ljudi svijeta zajedno.*

Promatrajući smrznuti pličak Hurnova jezera, Perp najednom spazi dva kamena, jedan veći od drugoga, kako vire iz leda tek na pet – šest koraka od njega. Ugledavši ta dva kamena, Perp skoči na noge i pride im.

On je to sve činio vodeći se instinktom, jer otkako je Mord otišao dojadilo mu je i razmišljati o svojim postupcima. Doista, da je instinkt rekao Perpu "Skoči u jezero!", on bi skočio bez premisslanja.

Prišavši tom kamenju, a svaki od njih bijaše jedva duže i šire od jednog pedlja, a debljine manje od pola pedlja, Perp ih obujmi prstima i stane ih izvlačiti iz ledenog stiska.

Pomućio se dobro, jer led ih je držao čvrsto i Hurnovo jezero kada ih nije htjelo dati – no, nakon jedva pola minute, led je popucao i smrvio se, a kamenje se našlo u Perpovim rukama.

Sa kamenjem u rukama, Perp se vratio do onog svog na kojemu je doprije sjedio. Sjevši i pogledavši u kamenje na svome krilu, Perp se pitao: *Što ću li s njima? Krasno, Perpe, kada se sa kamenjem igraš, a Mord negdje upravo umire!* I sa tom pomisli na umu, on zgrabi onaj manji kamen, pruži ruku iza sebe kanda će kamen baciti i, iznenada, zajaukne osjetivši bol u desnom boku.

“K vragu!” povikao je glasno, a jeka njegova povika tada se stala razlijevati između planina i površinom Hurnovog jezera, te se umnožavati u nebrojeno povika.

Vratio je kamen u krilo, te svukao kožun i podigao košulju da vidi što li mu se to dogodilo sa bokom. Podigavši košulju, on uvidi kako mu je bok krvav.

Shvativši odmah što je posrijedi, on gurne ruku u desni džep kožuna. “Odlično, kada nož spremaš neukoričen...!” promrmljao je izvukavši nož krvava vrha. Naime, dogodilo se da je Perp sve to vrijeme u džepu kožuna držao nož, i kako se nagnuo da baci kamen, taj nož je probio i džep i tanku Perpovu košulju i ubo je Perpa. No, srećom, taj ubod nije bio suviše strašan. Štoviše, u pitanju je bilo tek jedva nešto više od posjekline.

Ogrnuvši se kožunom, jer nije mu se dalo oblačiti ga, Perp je, držeći se lijevom rukom za ranu, desnom sa nožem od bijesa stao grebati po jednom od onih kamenja. Isprva, to je činio iz bijesa, tek čineći to u čekanju da bol malo prestane. Kasnije, uvidio je da je vrh noža ionako preoštara, pa je grebao njime po kamenu da ga malo otupi.

A u konačnici, kada je već bol polako i minula, i kada se Perp smirio, one ogrebotine na kamenu uskoro su umjesto ogrebotina postajale riječi. Nekoliko je riječi Perp napisao, ali je uvidio da samo grebati nožem po kamenu ne čini mnogo, jer dubina riječi bila je tolika da su se riječi jedva vidjele.

Upravo stoga, on onaj veći kamen postavi između nogu, a onaj manji kamen uzme u desnu ruku. Primivši tada nož pažljivo lijevom rukom, on je stao riječi klesati po velikom kamenu, a te riječi klesao je sa najvećom pažnjom što je mogao. Pišući, on je u riječi ulijevao sve svoje osjećaje, sve što je ikada proživio, i uopće je sebe kao ljudsko biće ubacio u te riječi. On je pisao niti ne znajući da će kasnije upravo to što je on napisao mnoge generacije upamtiti kao jedan od najvećih tekstova ikada.

A tekst je glasio:

*Gars hi, eruz gorm,
os grimmor rebir, ri zerkis.
Ist brin hi harbz, ist brin hi jarus,
himorz hu re.*

Gebiz, minoz haz res reg bragh, dermuz gebiz!

*Ber bristos vom, ber ri bern!
Ber zah, ber ri kach. Ber he souz bong borgh.
Formz oz omis her hus omrez,
Bergh rebir ha'ur.*

*Os hurus bars, her bertos he regyz neryd,
Her he renwh regyz eruvs,
Ost renwh. Ber utirz setr renwh,
S gebiz minoz re barst, eruvs mestos gorm.*

*Ber hasz onuh sur berr'arion omes,
Sur hus, minos renwh, formz gebiz saz'zer,
Oregh reg birz. Usors hasz lart.*

*Harg mirz gebiz, fe, germ renwh.
Furh mirz bergh, lart, drroh!
Urt dimerz renwh rebir ri brar zerkis.*

*Renwh bergh ber gebiz omes, gebiz minoz naz res hus kharr!
Gorm hus renwh, hus eruvs.
Rigg he toz garm sur hurr renwh, dorf bur berrnuh mirz he gomir re.
Onz irros orimus toz ha'ur, horm omerz.*

*Renwh reg rebir inahh basyrd,
hurr mirz ri'veill gorm mriz renwh!
Furh mirz istuz, eruvs hus.
Ber grimmor ha'ur toryd hasz, birn hus myrz basiras.*

I, prišavši nakon nekoliko sati koncu teksta, Perp je, rekavši: “Evo, Pjesma Palog Heroja je završena!” primio objema rukama taj kamen i, najdalje što je mogao, bacio ga u Hurnovo jezero. Kamen je uz pljusak probio led na površini jezera istog trenutka, i već u sljedećem trenutku, potonuo je na samo dno.

Kako je upamtio samo prvu strofu pjesme, Perp ju je zapisao na onom manjem kamenu, i taj kamen, kada je napokon pošao natrag u Hurn, ponio je sa sobom.

Toga dana, Perp je zaključio kako je njegov duh našao svoj mir.

Poglavlje 46

u Mordovoj je pak duši i dalje vladala oluja, jer onaj korak ka duševnom miru kojeg je i on morao učiniti, on još nije učinio. Prema vrhu Saviuna letio je neko vrijeme, u potpunosti prazna uma, i činilo se da će takva prazna uma stići do vrha. No, dogodilo se da je nakon dvije-tri minute letenja Mord iznenada stao misliti, i to ga je toliko pogodilo da jednostavno letjeti više nije mogao, već je morao sletjeti, a sletio je negdje među Saviunovim strmim liticama, na pola puta do vrha.

Odande se nastavio uspinjati korakom.

Zrak ovdje bijaše vrlo rijedak i, da nije brže-bolje oko sebe postavio barijeru magijom, Mord je bio siguran da bi prije ili kasnije izgubio svijest. Tu snijega nije bilo, već je sve zamijenio led, zajedno sa hladnim vjetrom. Taj led ulazio je u sve – u kamen, u stablo i ono malo zemlje što se tu još dalo naći – i činio je da baš sve od toga pod njegovim stiskom puca.

Neugodno mjesto za bivanje bilo kojem od ljudi, ali – Mord je tu ipak uživao biti.

Ovdje sam sam sa sobom, i ovdje se mogu hrvati sa tom činjenicom da sam, kada sam sam, u nevaljalom društvu, mislio je Mord više se uspinjući na sve četiri no kao čovjek, no on za to nije mario. Štoviše, u naporu uspinjanja on je i uživao.

O, bogovi, ta koliko li toga ja imam na umu, a naprosto je nemoguće sve zaključiti dok idem naprijed! nakon nekog je trenutka pomislio, da bi već u sljedećem trenutku stao tražiti kakvo sklonište gdje bi mogao sjesti na koji trenutak i stati misliti pravilno.

I dalje misleći, dakako, o mnogim stvarima (promatraču zasigurno vrlo nebitnima i nelogičnima), on je stao tražiti oko sebe kakvu vjetrometinu, ili čak ni to – i pukom bi se kamenčinom zadovoljio, samo da sjedne na nju i prisloni glavu na svoje dlanove, te odmori na nekoliko trenutaka. Ali, nigdje niti dobre vjetrometine, niti dobre kamenčine.

Ta zar si i ti, Saviune, protiv mene? nakon jedva pola minute traženja Mord je umorno pomislio. A pomislivši to, pred njim se najednom ukaza nekakva spilja.

U pitanju zapravo i nije bila spilja, koliko puka udubina u stijeni, a ta se udubina nalazila na stotinjak koraka od Morda, negdje na visini do koje se moglo doći samo magijom. Mord zaključio kako mu se ta udubina, bez obzira na

njenu veličinu, sviđa i upravo stoga već u sljedećem trenutku Mord skoči i poleti do nje, kao list nošen vjetrom.

Doletjevši do udubine, Mord ju pobliže pogleda: dubine je imala jedva pet koraka, a visine je bila tolike da Mord stojeći i ispruženih ruku i dalje nije mogao doticati strop. Širine je pak imala dovoljno da čovjek u njoj leži u kojem god hoće položaju, i to ležanje ne bi mu bilo neudobno poradi malena prostora.

Ta udubina u planini Mordu se činila poznatom, kao da je ondje već bio, no problem je bio u tomu što je ovo bio prvi puta uopće da je Mord ušao u jednu od Saviunovih udubina. To Mordovo čuđenje, promatrač bi valjano zaključio, i trebalo je biti tako, jer on je je uporno mislio o prošlosti – je li ikada bio tu? – a pravi odgovor krio se u budućnosti: hoće li ikada više biti tu?

“Ovdje ću odmoriti.” rekao je tada Mord i skinuo Zub sa svojih leđa, nakon čega ga je naslonio na kameni zid.

Kako je i rekao da će biti, tako je i bilo: Mord je ležao, sklopljenih očiju, i pokušavao primiriti sve pomisli koje su njime vladale.

A one su vladale ovako:

Otkako sam počeo disati, oko mene drugi disati prestaju, bilo poradi mene, bilo poradi drugih. Prvo Barrik, otac moj kojeg se ni ne sjećam, a onda Githa, moja majka, koje je oboje pobio moj očuh, vitez Tarrob.

I njega sam ja ubio, Ser Tarroba, nakon što je on ubio nekakvog seljačkog dječčića, i tada su nastupile smrti mojih učitelja, Ser Horma, Ser Kolhosa i Ser Raaha. Jer smrt je neminovna, i ona je krajnji vladar, sam vrh svega, ponad svega i podno svega, smrt je tu jedina da ostane. Mi – mi svi odlazimo.

I što sam ja pred smrću, mada sam bio i bog pred ljudima? Baš ništa, jer smrt je i moj bog, i moj gospodar, i moje sve. Bojimo je se, i imamo pravo što osjećamo taj strah.

A život, Morde, što je sa životom? Reći ću samome sebi odgovor: iako je smrt strahotna, ona do koljena životu nije! I ne mogu prestati pitati se: ne boje li se mrtvi živjeti, kao što se živi boje umrijeti? Mora da je tako!

Otvorio je oči, i našao da sjedi u udubini u Saviunu. To mu je bilo sasvim neočekivano, jer tokom razmišljanja zaboravio je na sve.

Okrenuo je čitavo tijelo spram provalije, i pružio je noge da mu slobodno vise preko ruba, i tu je stao provaliju promatrati. On je gledao neko vrijeme, gotovo desetak minuta, uopće ne trepćući, da bi naposljetku zaključio kako nije ugledao baš ništa.

Jer ima tako u ljudi trenutaka da ih toliko misao obuzme da oni ni vidjeti ne mogu jasno, jer naime oni sada gledaju umom, a umom gledati – gledanje je dalje od najdaljih horizonata.

Nova misao tada zavlada: *Ubio sam Ser Tarroba, i od toga je sve počelo. To je korijen svemu, i tu je samo rođenje Velikog Pukovnika, a smrt mene kao čovjeka. Želim li da se oluja stiša, ja moram prevladati to sljedeće pitanje: Opraštam li ja, Morde,*

samome sebi na svom nedjelu?

I pomislivši to, Morda prodoše srsi kao da su ga zalili vjedrom ledene vode.

Nemajući više snage misliti, jer sve osim "da" ili "ne" nije htio da mu se nalazi u glavi, on kao da time žeđ utažava stane promatrati prizore podno i ponad Saviuna.

Provalije, kamenje, led i krš. Tu i tamo pokoji kržljavi bor ili smreka. Oblaci visoko na nebu, bijeli kao duše bez grijeha, i magla daleko, daleko dolje, gdje se nalazio Hurn, zajedno sa Hurnovim jezerom i ljudima što su ondje živjeli. A oko Saviuna – planine. Mnoštvo njih, povezane šumama, zemljom i granitom kao krunom, poput djece okruživale su Saviun. A iza planina – stepa. Ogromna stepa, što se pružala ka sjeveru, gdje su zatim započinjali Ajobb i pustinja, da bi nakon Ajobba zavladała i Bergh Hiva. A nakon Bergh Hive...? Nezamislive stvari. Da ih vidi... ne, čovjek te stvari neće vidjeti.

Mord tada začuje fićuk vjetra što je nosio mnogo lišća i sitne prašine, i taj fićuk zavlada prizorom pred Mordom, a fićuk je govorio, jer u pitanju bijaše glas Vjetra:

O, kako li je lijep svijet kada nema zavada! Vjetar je povikivao nedaleko od Morda. Ta pogledaj ova stabla! Što je njima do zla i dobra, do pameti i gluposti, do života i smrti? Baš ništa! Ona rastu, bez obzira na ljude i njihove besmislice! Ona rastu, polako, i pružaju se ka suncu, niti ponosno, niti podređeno, već upravo tako, eto, kako su se i pojavila, niti neutralna niti ne.

I zemlja je tu, bez obzira na tebe i mene, i ona će tu biti još mnogo vremena nakon nas, pa i vječno! I svi će nestati, a ona će biti tu! Strahotan si, Morde, ljudima i oni će se pokloniti tebi uplašeni i tresući se, ali zemlji – njoj si upravo smiješan, jer ništa si naspram nje! Čak niti naspram njene prašine, jer i prašina će vječno tu biti. Zašto tada prolijevati po zemlji krv, kada ona više voli smijeh, tragove dječjih nožica i prijatelje što u veselju šale zbijaju?

Ta ne gadi ti li se, Morde, više živjeti takvim životom kakvim živiš, krvničkim i gadnim? Dakako da ti se gadi, i upravo stoga, neka mudra tvoja sljedeća pomisao bude, jer upravo ona bit će most između dvaju svjetova!

Tu je Vjetar naglo ušutio, i kako je vjetar prestao puhati, tako je baš svime najednom zavladała tišina, jer Vjetar nikomu dopuštao nije upasti u riječ Mordu, jer do Mordove mu je riječi bilo i više nego stalo.

A Mord je tada pomislio: *Da! Ja opraštam samome sebi!*

I pomislivši to, Mord je ustao, osjetivši kako jedan teški i truli teret spada sa njegove duše. Stavši tako, Mord je povikao: "Ja opraštam!" a glas se njegov zaorio među planinama.

Nastade tišina, tokom koje se Mord sagne i uzme u ruke Zub, a Vjetar vrati svemu oko Morda ponovnu sposobnost da pravi zvuke.

Primivši Zub, Mord skoči sa litice i odleti daleko od one udubine u planini,

ka vrhu Saviuna, a Vjetar, dopustivši stotinama krošnji da se ponovno mreškaju, tim je mreškanjem tada rekao:

Tako treba, Morde, prijatelju moj koji mi je na ponos! Tako treba!

* * *

Kad je sletio na kameni krug što se nalazio na samom vrhu Saviuna, Mord je samome sebi šapnuo: "Ne smiješ se bojati..."

Do vrha je planine Saviun on letio manje od dvije minute, a kada se napokon ondje pojavio, tokom čitavih prvih desetak sekundi on nije otvorio oči, jer bojao se i pogledati u ono što je pred njim bilo. Srce mu je snažno lupalo, a dah mu je drhtao. Bilo je to stoga što je znao da se približio svome kraju.

A kada je otvorio oči, Mord je ugledao Demona Bez Vojske kako stoji posred kamenog kruga, pogleda uprtog u tlo, i uslijed tog stajanja, Sila kao da je izgarao u svojoj crnoj magli.

Silin glas tada odjekne kamenim krugom: "Ipak mi uslišuješ molitvu, Morde, i pristaješ stajati mi uz bok dok stupamo spram Heza?"

Mord bijaše zbunjen, jer nije navikao vidjeti Demona Bez Vojske da igdje stoji. On je oduvijek *lebdio* nad tlom. Znao je Mord da se nema čemu čuditi, no ipak, Sila je previše ličio na čovjeka dok je stajao umjesto da lebdi.

Napokon, pribavši se, Mord odgovori: "Pristajem na to, Silo."

"Tada evo", Sila reče, "tvoj sam sluga." i rekavši to, on kleknu na koljena. No kleknuvši on i dalje nije prestajao gledati u tlo.

Mord kimnu glavom što je mirnije mogao i pride Sili sporim korakom. Stvar je bila u njegovom srcu koje je ubrzano udaralo – polaganim kretnjama, Mord je htio umiriti svoje srce.

"Rimuse..." Mord je šapnuo kad je prišao na pola koraka od Demona Bez Vojske, a to je šapnuo glasom kao da se obraća svom najboljem prijatelju, za kojeg bi vrlo rado dao ma što god da ovaj zatraži.

Prišavši Sili, on pomisli postaviti ruku na njegovo rame, ali tada Mord uvidi kako mu se u ruci već nalazi Zub izvučen iz korica. Promotrivši plamteću površinu Zuba, Mord primijeti kako je oštrica tog mača neodoljivo blizu Silina vrata obavijena crnom maglom.

Ne znajući zašto, Mord tada oštricu Zuba još više približi Silinu vratu, a Sila to nije mogao primijetiti jer je gledao sve vrijeme u tlo. Sve se to zbivalo kao u snu i doista se moglo reći da Mord kanda nije znao valjano niti što čini.

Zaustavivši mač na pedalj od Rimusova vrata, Mord htjedne reći: "Ustani!" ali on je zastao na pola izgovorene riječi i naglo ušutio, nakon čega je i sam klenuo na koljena. Nije on kleknuo na koljena svojevoljno, već mu je nešto te

sekunde oduzelo mogućnost stajati i takoreći ga bacilo na koljena – nekakva silna i parajuća bol posred prsa, popraćena tihim *fićukom*.

Spustivši pogled na svoja prsa, Mord ugleda kako iz njih viri zarivena crna strijela, a strijela ta bila je zarivena posred Inwog što mu se nalazila pod kožom.

“Sila...” Mord je tada izustio. Htio je nešto povikati, reći bilo što, no ispustiti uopće ikakva glasa bilo mu je vrlo teško, gotovo nemoguće. Na te Mordove riječi Sila podigne pogled spram njega, a pogled Silin, čim je ovaj ugledao da iz Mordovih prsa viri strijela, bio je iznenađen i uplašen.

“Morde!” Sila tada poviče i skoči, te Morda obuhvati rukama. Ali i Silu tada nešto zgrabi s leđa i baci ga daleko sa Saviuna. Promatrajući bez riječi i iznenađeno, Mord uvidi da je to što je Silu zgrabilo i bacilo, demona u isto vrijeme i ranilo zarivši mu nekakvu oštricu u leđa.

Prizor pred Mordom stane se mutiti, a ono što je njime tada polako stalo vladati bio je bijes. Mord nije stigao razmisliti o svemu i valjano zaključiti što li se to upravo dogodilo, kadli se pred njim niotkuda tada ukaže blještavi lik, a iz tog blještavog lika izlazio je glas Heza: “Moj pozdrav, Morde Dur'agemski!”

Čuvši glas jednog od bogova, kojeg je zadnji puta čuo dok je izgovarao Gausalus, Mord je zadrhtao. No to Mordovo drhtanje Hez kanda nije primijetio, već je niti ne zastavši nastavio: “Postat ćeš Veliki Pukovnik, Morde.”, rekao je. “Upravo sam stoga gađao u Inwog.” a glas Hezov bio je miran i, kako se Mordu činilo, natopljen mržnjom kakvu rijetki mogu osjetiti.

Spustivši ponovno pogled ka svojim prsima, Mord uvidi da je strijela probila obje ogrlice koje je nosio: prvu, zlatnu, što ju je dobio na dar od kralja Hinnora, a koju je nosio uvijek oko vrata ispod košulje, i onu drugu, pravu Inwog, koja mu se nalazila pod kožom.

Strijela ih je probila obje.

Ne ispustivši ni riječi, Mord tada obuhvati prstima strijelu i stane ju iz sebe izvlačiti. Očekivao je da će strijela izlaziti dugo i da će sve to biti popraćeno sa mnogo boli, no tako nije bilo; strijela je iz njega izašla gotovo odmah.

Izvukavši strijelu, Mord usput slučajno pokida i Hinnorovu zlatnu ogrlicu, a ta se ogrlica na to u nekoliko komada prospe po podu.

Hez tada progovori: “Kada su ti misli ranjene bile, ti si gradove iz zemlje čupao. Što će li Veliki Pukovnik sada, na samrti činiti? Ako postaneš Velikom Pukovnikom, nećeš li i mene i svako drugo živo biće svijeta satrati u prah?”

Na te riječi Mord nije nikako reagirao, jer u pitanju je bilo nešto što je savršeno shvaćao. Naime, on je imao dvije opcije: umrijeti ili dopustiti Velikom Pukovniku da zavlada njime, te stane činiti gadosti kakve svijet vidio nije.

“Odlaziš ti... ili odlaze drugi?” Hez je promrmljao, zainteresirano promatrajući Morda.

Mord ne odgovori. Vjerojatno je to stoga bilo što je držao kako šutnjom

Heza izluđuje, pa je htio prije samog kraja iskoristiti situaciju maksimalno. Gubio je on osjećaj u svemu, i jedva da je uopće još pri svijesti bio. Sve što je mogao bilo je isprekidano disati... Ali to ga nije sprječavalo da najednom, sasvim neočekivano, zabije prste u svoj vrat i stane grebati po njemu.

“Što to činiš?” Hez je upitao.

No Mord se na Heza nije obazirao. On je grebao noktima po svom vratu derući svoju kožu sve više, i zabadajući time prste u meso sve dublje. Jedva je nekoliko sekundi prošlo, a Mord je već bio okupan vlastitom krvlju, i dalje se ranjavajući prstima. On je probijao prstima vlastite mišiće, i rovao je prstima između arterija, kanda tražeći nešto, a činio je to trpeći veliku bol.

Napokon, pronašavši ono što je tražio, i uhvativši to prstima, Mord progovori: “Slio si ovo sa svojim bogovima po meni dok sam dijete bio...”, rekavši to, Inwog je, koju je prstima zgrabio što je čvršće mogao, stao od svoga vrata odvajati.

Inwog se sekundu kasnije pokazala između njegovih prstiju kad je on izvukao prste iz krvave i gadne rane na svome vratu. Ogrlica je bila krvava, sluzava i vruća kao usijan čelik, i poradi toga sa nje je isparavala krv, a Mordovi su se prsti, kao i sve ostalo što bi došlo u doticaj sa njom, uz cvrčanje pekli sve vrijeme.

Ogrlica se odvajala teško, jer mnogo je godina zalijepljena za Mordovo meso bila.

“... a sada ja sve to prekidam!” i rekavši to, Mord je posljednjim trzajem u potpunosti odvojio Inwog od svoga tijela.

Začuden nad tim Mordovim činom, Hez je rekao: “Ne razumijem te, Morde Dur'agemski! Ta zar ti doista misliš da ćeš od Velikog Pukovnika biti slobodan ako skineš Inwog?”

“Ne...”, Mord stane odgovarati, dahćući i boreći se za svaku riječ. “... nego sam te nakanio zadaviti svojim vlastitim rukama, ne rukama Velikog Pukovnika i ne uz pomoć Inwog. Ja sam... hoću da budem taj koji će te zadaviti!”

Začuvši te riječi, Hez se naljuti i Mordu udari pljusku, a Mord na to padne na leđa, ali Inwog iz ruke nije ispuštao.

“Buncaš, smrdljivi i slabašni čovječe!”, Hez je povikao. “Još dok je Inwog bila na tebi, mogao si mi nešto učiniti. Ali sada, bez Inwog, ništa si! Tek si čovjek, a snaga je čovjeka baš nikakva...!”

Mordovo je tijelo bilo slabo, ali takav mu nije bio i duh. Naprotiv, dok je tako Mord umirući ležao, njegov je duh slavio, jer napokon, on je stao pobjeđivati bitku koju je vodio čitav život.

A Hez se bojavao toga, i toga je Mord bio itekako svjestan.

Napokon Mord progovori, nasmiješen: “Podcijenio si snagu čovjeka, Heže. Ja sam proživio ovaj život tražeći odgovor, i baš sada, u ovom trenutku, ja znam

koji je odgovor svemu... i upravo stoga, Heže... izgubio si.”

“Ludače, ne znaš što govoriš! Ne znaš!”, udarajući ga, Hez je vikao. “Ne znaš, Morde Dur'agemski, ne znaš!”

Mord je polako gubio svijest, ali ta njegova svijest nije odlazila unepovrat, kamo svi ljudi prije ili kasnije idu, već negdje drugdje, u Inwog, i ondje se polako počinjala nastanjivati.

To bijaše Mordovo mjesto počinka, i to bijaše mjesto gdje je Mord doista uživao biti.

“U Inwog ćeš?” Hez je, sada se luđački smiješeći, vikao, drmajuci Mordovo beživotno tijelo. Izvukao je tada Inwog iz Mordovih prstiju i stao gaziti po njoj.

A u svome umu Hez tada začuje, što ga sledi na mjestu:

*Uskoro se vraćam, kada prođe jedan Krug vremena. I jao tebi kada se vratim...
Zbogom!*

Kraj druge knjige.

Epilog

30. godiņa, Doba Jeda.

Jedna od mnogih zima još je trajala i vjetar je ulicama Magisa zametao i kovitlao snijeg kada je Vrhovni čarobnjak Magisa, Jarez Rommirski, u vrlo kasnu noć pognut sjedio za svojim stolom nad mnogim spisima osvjetljenim treperavom svijećom.

U njegovoj bi odaji mnogim ljudima bilo vruće, jer vatra je u kaminu buktala, ali Jarezu, krhkom starcu koji bi se od hladnoće naježio i pod najmanjim daškom vjetra bilo je upravo ugodno, i on je, dovršavajući svoj vrući čaj, dopisivao posljednje retke u nešto što će kasnije biti znano kao *Kronike Krvave zemlje i njeni počeci*.

Bio je umoran Jarez, i jedva je gledao, ali spavati nije mogao. Štoviše, bio je uzbuđen, i čak radostan jer očekivao je te večeri susresti starog prijatelja.

A tako i bi.

U jednom trenutku, dok je Jarez još pažljivo čitao ono što je napisao, njegovo čitanje prekinulo je kucanje na teškim, drvenim vratima. Jarez se na to trgne i nasmiješen ustane sa stolice, te sporim staračkim koracima pride vratima, te ih otvori.

“Pozdrav, Jareze!” rekao je gost što je stajao u hodniku pred Jarezovom odajom.

“O, zdravo, zdravo!”, Jarez je odgovorio, nakon čega je zagrlio svog gosta. Gost se kanda iznenadi, ali prihvatio je zagrljaj. Odmaknuvši se od njega, Jarez mu je rekao: “No, upadaj!” nakon čega ga je propustio u odaju i za njim zatvorio vrata.

Taj nepoznati gost bijaše velike građe, kao u kakvog viteza, a korak je njegov bio težak i glasan.

“Vidim, Jareze, da te um i dalje drži.” taj je gost rekao, i dalje stojeći posred odaje. Stajao je tako sve dok mu Jarez nije donio neki stolac na kojega je ovaj tada sjeo.

“Misliš poradi ovih silnih spisa?”, Jarez reče. “Jest, da sam imalo slabija uma, izgubio bih se odavno među njima... Mada, mogu reći, ni um mi nije kao što je

nekada bio... Starim, prijatelju, kao što svi stare..." i doista, na njegove ga riječi gost pobliže pogleda, te uvidi da su Jarezove bore duboke, kosa, obrve i brada sijedi, ruke žilave i mršave, lice upijeno a oči vodenaste.

"Bogovi, kako li vrijeme prolazi..."

"Jest, istina je. Evo, prije dvije godine od starosti umrije moj prijatelj Myron. Nije prošlo ni dva mjeseca, a za njim je otišao i Perp. Moorz bankar je pak umro prije devet godina, a kralj Hinnor prije dvadeset i nešto... Tuga me mori, prijatelju, kada stanem misliti o tomu. Evo, i Nerida, kći Hinnorova, što je preuzela prijestolje – sjećam je se kao mladu djevojku, a danas je i ona sijede kose. I ona već unuke ima..."

"Sve je to ljudski, Jareze", gost odgovori, "jer svačije vrijeme kad-tad mora doći."

"Osim Neurija i Thargeliona..." izdahne Jarez.

"Oni odlaze nešto sporije, ali i oni će doći na svoje prije ili kasnije... Nego", gost nastavi, "donio sam nešto što sam prokleo da ne napušta Magis dok se stari vlasnik ne vrati. A vlasnik se doista uskoro ima vratiti."

"Što god treba, za tebe će biti učinjeno..." Jarez reče.

Još dok je Jarez to govorio, njegov sugovornik ustane i niotkuda izvuče nešto vrlo dugačko, ukoričeno i na mahove svjetleće, što je svatko upućen imao prepoznati kao Zub.

"Mordov mač?" i dalje sjedeći, Jarez je upitao kada je podigao pogled ka tomu što je ovaj držao. A upitavši to, starac zadrhti i oba svoja dlana prisloni svojim ustima.

"Što ti je, Jareze?" gost, kanda ne shvaćajući ljude i njihove emocije, tada upita.

"Ništa, prijatelju...", Jarez je odgovorio, a iz njegovih suza sugovornik je jasno mogao vidjeti da ništa ne može biti, već je posrijedi nešto, "... evo, sjetih se svog starog prijatelja, Morda Dur'agemskog, i svih onih divnih ljudi što su nas okruživali. Svi su oni danas mrtvi, i Ser Gorzen i Ser Khaz, zajedno sa Morrysom, Gossahom i njegovom djecom, Haborom i Zironom... I moj prijatelj Alakon je također otišao prije par godina... Bogovi, pa zar sam ja jedini na svijetu ostao?"

"Nisi jedini, čovječe."

"Ta kako nisam? Sve oko mene neki novi ljudi, ili djeca onih starih. Mladarija podigla nove gradove, nove luke i nove puteve. Avan, takozvani "Bijeli kamen", Anorg i Stehhim su podigli, gradove koji tu prije dvadeset godina nisu bili, i ne staju na tomu, već idu još dalje, i grade i podižu i ne staju..."

"Tako i treba biti, Jareze. Svijet ide dalje. Stari ljudi idu pod zemlju. Tako je to, jer tako valja biti..."

"Ako je tako, prijatelju, tada ni ja ne želim više biti.", Jarez odgovori i ustane

na svoje slabašne noge. On uhvati tada rukama svog sugovornika za nadlaktice i reče mu: “Evo, onda i mene uzmi!”

A sugovornik njegov tada, spuštajući pogled ka Jarezu jer je ovaj za tri glave bio niži od njega, mirna glasa odgovori: “Upravo sam tu tvoju želju i čekao, jer kao što znaš, zato sam i došao.”

“O, ja znam, znam...! Ta kako i ne bih znao, kada je sve od mene i krenulo? Ta nije li Mord davnih dana rekao da mi neće oprostiti jer sam učinio da Neurij i Thargelion upoznaju magiju? Nije li me trebalo poradi toga kazniti? Trebalo je, ali Mord to nije doživio. I ne treba li me kazniti jer sam i samoga Morda sa magijom upoznao...?”

“Treba, Jareze. I ja sam stoga samome Mordu obećao to učiniti.”

Na te riječi Jarez podigne pogled i pogleda u oči svog sugovornika. Bile su crne kao noć, a lice mu bijaše jedva vidljivo od crne magle što se oko čitavog njegovog tijela kovitlala.

“Onda, idemo li?” Jarez upita.

Demon Bez Vojske zagrlj Jareza, reče: “Dakako.”

I Jarezu Rommirskom, posljednjem od Mordovih prijatelja, tada oduzme život.

DODATAK

LIKOVI

101. GODINA DOBA KRVI – 30. GODINA DOBA JEDA:**Kraljevstvo Erion:**

Meroz – kralj Eriona.

Osilah – tisućnik.

Pratnja kneza Gossaha:

Ser Qarsam

Ser Khaz

Ser Zandir

Štitonoša Orow

Štitonoša Aron

Kraljevstvo Kessyr:

Hinnor – kralj Hil'guma. Otac princa Neurija Mračnog i princeze Neride Kessyrške.

Nerida – pokojna kraljica Hil'guma. Po njoj je nazvana njena kći, princeza Nerida.

Nerida – princeza Kessyra, kasnije kraljica. Kći kralja Hinnora i kraljice Neride.

Orgoh – knez Dur'agema.

Ser Hraw – najbolji prijatelj Ser Tarroba.

Ser Tarrob – očuh Morda Dur'agemskog. Otac Thargeliona Kessyrskog.

Mera – supruga Ser Tarroba. Majka Thargeliona Kessyrskog.

Laron – otac Ser Tarroba.

Ezoh – stražar u Dur'agemu.

Barrik – otac Morda Dur'agemskog

Githa – majka Morda Dur'agemskog.

Merek – tesar u Dur'agemu.

Loroh – vidar u Dur'agemu.

Ser Horm – tutor i očuh Morda Dur'agemskog i Thargeliona Kessyrskog.

Ser Kolhos – učitelj Morda, Thargeliona, Neurija i Myrona.

Ser Raah – učitelj Morda, Thargeliona, Neurija i Myrona.

Alvera – djevojka Morda Dur'agemskog. Kasnije supruga Perpa Ugaškog.

Brat ili "Buco" – vlasnik gostionice Suhi prut.

Jarez – mistik. Učitelj Morda, Thargelina i Neurija.

Morrysa – sestra Svetog Myrona.

Alvera – dijete Morda Dur'agemskog i Morryse. Nazvana po djevojci iz Mordove mladosti.

Moorz – bankar.

Forst – knez Pirga

Joras – knez Rommira

Alakon – Učenjak i učitelj.

Gossah – knez Hurr bertosa

Habor – Gossahov sin.

Ziron – Gossahov sin. Brat Haborov.

Ser Gorzen – stotnik u Ratchu.

Erah – jedan od pobunjenika.

Kraljevstvo Bergh Hive:

Erona – kraljica.

Hassyr – njezin brat.

Kap – Eronin savjetnik.

Kraljevstvo Gavo:

Thoron – kralj ezeruna.

Zabiris – Thoronov nećak.

Stvaraoci:

Mord Dur'agemski – Mord zapravo nije rođen u Dur'agemu, već pokraj grada Ugasa, tako da bi njegovo prezime valjalo biti Ugaški. No kako nitko nije znao da je njegov otac Barrik, već su mislili da je to Ser Tarrob, prozvan je Dur'agemskim jer Ser Tarrob je živio u Dur'agemu.

Massor iz Bijelih prostranstava – dolazak Massora iz Bijelih prostranstava u Hil'gum označava nultu godinu te zemlje, dakle je Massor u Hil'gum došao 4868. godina prije 314. godine Doba jeda, kada započinje knjiga *Enzolar*. Massor iz Bijelih prostranstava je najpoznatiji po tomu što je u Hil'gum donio vjeru u Troje Božanstava, a i ogrlica Inwog prvi puta je ugledana upravo oko njegova vrata. Činjenica da su se ljudi Morda Dur'agemskog mogli sporazumjeti sa ezerunima i Svijetlima Enzolarata mnogi Učenjaci objašnjavaju teorijom da su "Bijela prostranstva" zapravo Enzolar.

Demon Bez Vojske – znan i kao Rimus, ili Sila.

Neurij Mračni – nadimak, koji mu kasnije postaje i prezime, “Mračni”, Neurij dobiva u Enzolartu nakon 30. godine Doba Jeda, a to su mu nadjenuli stanovnici Stehhima, čiji je vladar kasnije i postao.

Thargelion Kessyrski – prezime “Kessyrski”, iako je Thargelion zapravo Dur'agemski, nadjenuli su mu kasnije njegovi ljudi tokom vladavine u Dvorcu Pet Vrhova. Razlog tomu bio je što ovi nisu htjeli da ga se poistovjećuje sa njegovim bratom, Mordom Dur'agemskim, kojeg nisu podnosili.

Perp Ugaški – napisao je Pjesmu palog heroja u čast Mordu Dur'agemskom. Smatra se Mordovim najvećim saveznikom i prijateljem.

Sveti Myron – titulu svetca Myron dobiva povratkom sa svoga putovanja, a Jarez Rommirski odgovoran je za to. Naime, mistik Jarez bio je zahvalan čitavog života što Myron nije imao nikakve želje posjedovati magiju i taj Myronov neoboriv stav bio je razlog zašto je Jarez učinio da se ovoga proglasi svecem. “Čovjek doista mora biti svet da odbije nešto tako primamljivo” rekao je na to Jarez.

314. GODINA DOBA JEDA:

Kraljevstvo Erion:

Roana – kraljica Eriona.

Mihael – njezin sin, princ Eriona.

Bisir – princ koji se odrekao svoje krvi. Brat Mihaelov.

Thar – pukovnik erionske vojske.

Eliana – sestra Ser Reteka.

Mirra – kći Prvog Učenjaka Hatora, smaknuta u Bargu.

Učenjaci Eriona:

Hator – Prvi Učenjak. Savjetnik kraljice Roane.

Albert – Hatorov pomoćnik.

Dorg – kirurg.

Ruber – erionski knjižničar.

Lorg – najstariji Učenjak Eriona.

Sulis – Učenjak novak.

Elarh – Učenjak novak.

Vitezovi Eriona:

Ser Parksus (ujedno i narednik)

Ser Retek

Ser Viton

Ser Tesej

Ser Seltes (nekadašnji Učenjak)

Ser Averg

Ser Salikus

Ser Mitur

Ser Bolg

Kraljevstvo Enzoltart:

Thargelion – kralj.

Hirgor – njegov sin, princ.

Olirrya – Thargelionova kći.

Pripovjedač – jedan od Eltiurovih učitelja.

Aber Špirit – erionski doušnik.

Tharon – travar. Zatočenik u Avanu.

Orus – Neurijev doušnik.

Kund Manijak – vođa odmetnika.

Kalg – Eltiurov oćuh.

Eltiur – onaj koji je našao Inwog.

Derrna – Eltiurova maćcha. Kalgova žena.

Gorst – knez Anorga

* Kalg, Eltiur i Derrna su iz Hurna, a Hurn pripada kraljevstvu Enzoltart.

Kraljevstvo Saviun:

Dagor Hladni – kralj.

Errok – njegov sin, princ. Narednik Ledene vojske.

Lenya – kći Dagora Hladnog.

Hurrib – najpouzdaniji vitez kralja. Zovu ga "Prvi vitez".

Kraljevstvo Magis:

Gwath – kralj. Vrhovni čarobnjak.

Urtes – njegov sluga.

Bellow – čarobnjak sedmog stupnja. Gwathov savjetnik.

Revon – jedan od čarobnjaka.

Bohhar – dječak kojeg Gwath uzima za učenika.

Kraljevstvo Kessyr:

Eolus – kralj Hil'guma.

Kraljevstvo Bergh Hive:

Erona – kraljica.

Hassyr – njezin brat.

Kap – Eronin savjetnik.

Kraljevstvo Gavo:

Thoron – kralj ezeruna.

Gorymus – njegov štitonoša.

Zabiris – Thoronov nećak.

DOBA

Nulta godina u Hil'gumu jest godina dolaska Massora iz Bijelih prostranstava u tu zemlju. Određeni nizovi godina nazivaju se Doba. Dobima imena daju Pripovjedači, a daju im ih u skladu sa duhom vremena što je tokom tih godina vladao.

Postoje hil'gumska Doba i enzolartska Doba.

Hil'gumska Doba:

Doba Uspona – traje od 0. do 132. godine od dolaska Massora iz Bijelih prostranstava u Hil'gum.

Tamno doba bezvlada i ratovanja – traje od 132. do 4414. godine od dolaska Massora iz Bijelih prostranstava u Hil'gum.

Doba Krvi – traje od 4414. do 4554. godine od dolaska Massora iz Bijelih prostranstava u Hil'gum.

Doba Jeda – počinje dolaskom Morda Dur'agemskog u Enzolart, što je 4554. godina od dolaska Massora iz Bijelih prostranstava u Hil'gum.

Enzolartska Doba:

Doba demoni i mraka – traje od 0. godine Hil'guma do Doba Jeda. Prema predaji Zigorsa počinje padom Rimusa sa nebesa.

Doba Jeda – počinje dolaskom Morda Dur'agemskog u Enzolart, što je 4554. godina od dolaska Massora iz Bijelih prostranstava u Hil'gum.

VLAST

314. godina Doba Jeda:

Vlast u Enzolartu i Hil'gumu posjeduju Kraljevstva, Učenjaci, bankari i svećenici. Te četiri strane obično niti su u miru, niti u ratu.

U Hil'gumu vlast drže Kraljevstvo i Vijeće. Članovi Vijeća su bankari, kneževi, Učenjaci i svećenici, a članovi Kraljevstva kralj, njegova obitelj i ostali dvorjani. Vijeće posjeduje novac, a Kraljevstvo vojne snage i simpatije naroda – stoga jedno bez drugoga ne mogu, baš kao ni jedno protiv drugoga.

Glavni grad Hil'guma je Kessyr, a kralj Hil'guma u 314. godini Doba Jeda je Kralj Eolus.

U Enzolartu pak vlast drže tri strane: Pobunjenička kraljevstva, Kraljevstvo Bergh Hive (koje je postoji i ne postoji, ovisno o tomu koga se pita) i Kraljevstvo Enzolart (službeno kolonija Kraljevstva Hil'gum)

Kraljevstvo Enzolart:

Kraljevstvo Enzolart na vrhu u 314. godini ima kralja Thargeliona (službeno namjesnika podno Eolusa, kralja Hil'guma).

Pod Kraljevstvom Enzolart nalaze se sljedeći gradovi: Anorg, Roth, Rateh, Stehhim, Avan, Gijam, Arena, Ghard, Barg, Uron, Hurn i Odis.

Napomene:

Odis je zapravo kastrum veličine grada. Kao takav, sačinjen je gotovo u potpunosti od vojnika.

Anorg je na strani Pobunjeničkih kraljevstava, ali službeno je pod Kraljevstvom Enzolart.

Uron, Barg i Arena su neovisni gradovi, ali službeno su također pod Kraljevstvom Enzolart.

Selo Hurn službeno je pod Kraljevstvom Enzolart, ali i Kraljevstvo Saviun smatra ga svojim. Pak se stanovnici Hurna smatraju neovisnima.

Glavni grad Kraljevstva Enzolart je Stehchim, a grad u kojemu boravi kralj je Dvorac Pet Vrhova.

Pobunjenička Kraljevstva:

Ona u 314. godini čine:

Kraljevstvo Erion
 Kraljevstvo Magis
 Kraljevstvo Gavo
 Kraljevstvo Saviun

Od ostalih saveznika, tu su Gorgh i Kneževina Anorg.

Gorgh je nekoć bila Grofovija Gorgh, sve dok grof nije završio smaknut od strane barbara (pročitaj: Povijest Gorgha). U 314. godini vladar Gorgha je Barbarski kralj, ili Kund Manijak.

Vladar Kneževine Anorg je Knez Gorst, koji je daljnji rođak Mihaela, princa Eriona.

Pod Kraljevstvom Erion se nalaze: grad Erion i zemlja Rimmation, zajedno sa okolnim naseljima navedenim na zemljovidima.

Pod Kraljevstvom Magis se nalaze: grad Magis, zemlja Settah i selo Sail. Rijeka Juna također se smatra vlasništvom Magisa.

Pod Kraljevstvom Gavo se nalaze: gradovi Gavo i Goth.

Pod Kraljevstvom Saviun se nalaze: zamak i planina Saviun, selo Hurn i Hurnovo jezero.

Kraljevstvo Bergh Hive:

U osnovi ono nije kraljevstvo jer Zigorsi koji tu žive inherentno su jedno biće. Zigors je jedan, ali se manifestira kao mnogo njih. Ili radije: Zigorsa možda jest mnogo, ali oni prepoznaju da su jedno i žive u skladu sa tim. No ljudi kraljevstvo Bergh Hive ("Šuma tame" na Krvavom jeziku) smatraju takvim zbog manifestacije Zigorsa u skladu sa uvjerenjima onih koji ih promatraju. U Zigorsu osoba vidi ono što želi vidjeti, a ne ono što on stvarno jest.

U 314. godini Doba Jeda, u skladu sa uvjerenjima ljudi Eriona, vladar Bergh Hive je kraljica Erona.

Kraljevstvom Bergh Hive ljudi obično smatraju: Zid četrdeset i šest planina, čitava Bergh Hiva te gradovi Naar, Mur i Huma (koji nisu gradovi, već proizvodi iluzija posjetitelja).

Ostali:

Rutzoni, Taorzi, Settašani i Ghardani smatraju se neovisnima, što čini da Ghard i Settah, iako se smatraju dijelom određenih kraljevstava, zapravo nisu ni na čijoj strani.

Društvo bankara, Učenjaci i svećenici također se smatraju neovisnima i nisu ni na čijoj strani.

VOJNE SNAGE

314. godina Doba Jeda:

Pobunjenička Kraljevstva:

Najvećom vojskom u Pobunjeničkim kraljevstvima smatra se Ledena vojska, koja u 314. godini Doba Jeda broji oko 20 tisuća vojnika pješaka.

Sljedeći po snazi je Gorgh, koji pod Kundom Manijakom u 314. godini Doba Jeda ima oko 5000 vojnika (prije Kunda Manijaka, dok je Gorgh još bio grofovija, stari je grof posjedovao oko 1500 vojnika konjanika i manje od 1000 vojnika pješaka. Svi oni, dolaskom Kunda, ili su umoreni ili su se pridružili Kundovim snagama).

Vojska Gavoa raspolaže sa oko 4200 vojnika pod kraljem Thoronom i 900 vojnika pod njegovim savjetnikom Gorymusom.

Erionska vojska u 314. godini Doba Jeda broji 900 vojnika pješaka, 200 streličara, 1500 vojnika za balistama i 9 vitezova. Erionske baliste smatraju se najjačim vojnim sredstvom među Pobunjeničkim kraljevstvima, a u 314. godini Doba Jeda ima ih pet stotina.

Kraljevstvo Magis nema vojsku, već građane od kojih je svaki sposoban i spreman boriti se za svoje kraljevstvo. Takvih je građana oko tri stotine, a s obzirom da su u pitanju čarobnjaci, tih tri stotine građana jednako je snazi kakvih 6000 vojnika.

Kraljevstvo Kessyr:

Hil'gum posjeduje vojsku od preko 100 000 ljudi, ali preko mora ih odjedanput može prevesti manje od 15 000.

Kraljevstvo Enzoltart:

Kralj Thargelion većinu svoje vojske drži u Odisu, garnizonu Enzoltarta. Snage Odisa u 314. godini Doba Jeda procjenjuju se na od 100 000 do 200 000 vojnika, kojih čini barem 20 000 konjanika. Prije 310. godine Doba Jeda, vojska Odisa bila je oko dvadeset puta manja. Također, tu su i čarobnjaci, Rutzoni i Taorzi, kao i neki od Ghardana – no njima se broja ne zna.

Kraljevstvo Bergh Hive:

Kako su Zigorski ljudi koji su zbog prevelike magije spoznali svekolikost i postali jedno, oni niti imaju hijerarhiju, niti vojsku. Svaki Zigorski isti je Zigorski, jer su povezani. Zigorski ne smije napasti nikoga, jer tim činom postat će Rutzon. Kao Rutzon, Zigorski bi bio mnogo moćniji, ali bi sasvim izgubio razum. Zigorski bi teoretski mogao odvojiti jednu jedinku sebe i kao ta jedinka koristiti magiju, žrtvujući time postajanje Rutzonom, ali jako je malo toga što je Zigorski vrijednije od onoga što bi tim činom izgubio. No, ako bi se na to odlučio, jedan Zigorski mogao bi s lakoćom magijom uništiti vojsku od barem 1000 ljudi.

Ostali:

Snage Rutzona, Taorga, Ghardana i Settašana se ne znaju jer se smatra da oni nisu ni na čijoj strani. Učenjaci, bankari i svećenici, pak, posjeduju moć u novcu, no ni oni nisu ni na čijoj strani.

HIJERARHIJA

Kralj > Pripovjedač > namjesnik* (može i ne mora biti Pripovjedač) > pukovnik (može i ne mora biti namjesnik) > vitez > tisućnik > stotnik > pedesetnik > desetnik

* u 314. godini Doba Jeda, Thargelion je de facto kralj ali de jure namjesnik kralja Eolusa, s obzirom da Enzolart nikada nije službeno emancipiran od Hil'guma.

Napomene:

-Pukovnik upravlja sa onoliko vojnika koliko kralj odredi. Drugim riječima, limita broju vojnika kojima pukovnik upravlja nema.

-Tisućniku, stotniku, pedesetniku i desetniku može se obratiti sa "naredniče", bez obzira na broj ljudi pod njima. Navedeni narednici mogu i ne moraju biti i vitezovi.

-Vitezu se obraća sa "ser", što je prijevod engleske riječi "sir" i ekvivalent hil'gumskog izraza koji se u Ciklusu Crnih Knjiga originalno koristi: "sazu", što bi u prijevodu značilo: "vrijedan pokoravanja".

-Vitez može i ne mora biti narednik. Štoviše, vitez uopće nije obvezan služiti, s obzirom da u Enzolaru i Hil'gumu vitez u nitko ne može oduzeti titulu.

Vojni simboli:

-U 314. godini Doba Jeda, vitezovi Eriona nose plave plašteve sa velikim napisanim slovom "E" na krvavom jeziku posred plašta. Vitezovi Dvorca Pet Vrhova pak nose crne plašteve. Oklopnici Dvorca Pet Vrhova poznati su po svojim zelenim plaštevima na kojima je nacrtan sivi toranj okružen sa četiri plave planine. U ostalim kraljevstvima, uključujući i Hil'gum, boja plašteva ne smatra se bitnom. U Hil'gumu se umjesto po plaštu viteza može prepoznati po njegovom maču na čijem je balčku gravirana molitva Troje Božanstava. Taj mač svaki vitez Hil'guma dobiva od svećenika po postanku vitezom i njega smije doticati samo vitez.

MJERE

U Enzolartu i Hil'gumu mjere za duljinu su: milimetar, centimetar, pedalj, korak, metar, strelomet i kilometar.

Jedan strelomet je otprilike dvjesto metara.

Mjere za zapreminu su litar i hektolitar, a za težinu se koristi kilogram.

Mjerenje vremena pak dijeli se na sekunde, minute, sate, dane, tjedne, mjesece i godine, s time da se određeni skup godina nakon nekog vremena naziva Dobom. O vremenu svršetka to jest početka nekog Doba, kao i o njegovu imenu, odlučuje Pripovjedač.

Kada je nečega tri stotine i četrnaest, tada se to naziva jednim Krugom. Tako se od nulte do 314. godine Doba Jeda to vrijeme naziva Krugom vremena.

NOVAC

U Enzolartu i Hil'gumu trguje se bakrenjacima, srebrnjacima i zlatnicima.

Novac ne varira veličinom i postotkom kovine, već su svi iste veličine i postotka. Svaki novčić u Enzolartu proizveden je u Stehhimu, i ondje je prošao kroz isti postupak izrade, i pravljen u istom kalupu, tako da im je svima ista širina, debljina, težina i postotak zlata, srebra ili bakra, ovisno jesu li srebrnjaci, zlatnici ili bakrenjaci u pitanju. Enzolartski novac smije se praviti samo uz dopuštenje kralja Enzolarta (u 314. godini Doba Jeda, to je Thargelion). U Hil'gumu se pak novac proizvodi u Kessyru, i proizvodnja je u rukama Vijeća.

Najviše novca posjeduje Društvo bankara. Zatim Hram boga Mordaniusa, te gradovi Kessyr, Dvorac Pet Vrhova i Uron.

Vrijednost kovanica je sljedeća:

Jedan zlatnik vrijedi kao pedeset srebrnjaka.
Jedan srebrnjak vrijedi kao pedeset bakrenjaka.

Kovanice se mogu dijeliti maksimalno na dva dijela, pod uvjetom da su dijelovi u potpunosti jednaki. Tada je pravilo:

Pola zlatnika vrijedi kao dvadeset i pet srebrnjaka;
pola srebrnjaka vrijedi kao dvadeset i pet bakrenjaka.

Kessyrске kovanice manje su od enzolartskih, a da bi riješili taj problem, članovi Vijeća u Hil'gumu stvorili su sljedeći sustav pretvaranja:

Jedan enzolartski zlatnik vrijedi kao jedan i pol hil'gumski;
jedan enzolartski srebrnjak vrijedi kao jedan i pol hil'gumski;
jedan enzolartski bakrenjak vrijedi kao jedan i pol hil'gumski.

U 314. godini Doba Jeda u Avanu je pola bakrenjaka vrijedilo kao jedan kilogram brašna.

POVIJEST GORGHA

Grad Gorgh nastao je u 2. godini Doba Jeda, kao grad kojemu je primarni cilj braniti Uron od mogućih napada ezeruna sa juga. No, čim je nastao, Gorgh prekida savezništvo sa Uronom i stvara novo, sa kraljem Thoronom.

Nakon smrti Morda Dur'agemskog, kada se bog Hez vratio na noge i uspio ponovno ovladati Neurijem i Thargelionom, te kada je kralj Thargelion odlučio zavladatai kao kralj ne samo Dvorca Pet Vrhova, već čitavog Enzolarta (što je doprije neslužbeno bio Habor, kralj Eriona, i njegov sin Goroth nakon njega, te njegov sin Oryas nakon njega i njegov sin Girstos Prvi nakon Oryasa), Gorgh prekida savezništvo sa Thoronom i pripaja se Thargelionu.

Thoron, pak, u tom trenutku pristaje biti saveznik novonastalih Pobunjenika, među kojima su osim ezerunskog kraljevstva bili i Kraljevstvo Saviun, Kraljevstvo Magis i Kraljevstvo Erion, zajedno sa kneževinom Anorg. Hil'gum je, pak, ostao neutralan u čitavom tom sukobu.

Gorgh, sada financiran od straha Thargeliona, nakon toga svako malo napada Pobunjenička kraljevstva, od kojih je posljednji bio napad na Kraljevstvo Erion. Napad na Kraljevstvo Erion bio je izvršen na sljedeći način: gorghski konjanici jahali su ispred zidina grada i time su privlačili pozornost, a dok su konjanici tako jahali, u grad su, preko onih zidina gdje nitko nije stražario, ušle ubojice, koje su, ušavši jednom u grad, neprimjetno išli od jednog viteza najvišeg ranka, do drugoga, te ih ubijali. Tu, suočena pred vjerojatnim gubitkom rata, kraljica Roana traži savjet Učenjaka Lorga. Učenjak Lorg, nemajući odgovora, šalje pitanje u Barg Prvom Učenjaku Hatoru, i od tog trenutka, u skladu sa savjetom Prvog Učenjaka, pukovnik Eriona postaje narednik Thar.

Narednik Thar, sada znan kao Thar Pukovnik, okuplja vojsku i svojih šezdeset vitezova, izlazi iz Eriona i sraza se sa konjanicima Gorgha, kojih je bilo tisuću i dvjesto.

Konjanici Gorgha završili su pobijedeni, a od Tharovih šezdeset vitezova, njih je trinaest preživjelo.

Uvidjevši da je grofovija Gorgh doživjela poraz i samim time oslabljena, Kund Manijak, vođa jedne omanje skupine vojnika brđana, napada Gorgh i osvaja ga, nakon čega ubija grofa. To se dogodilo 302. godine Doba Jeda, točno tri stotine godina nakon što je Gorgh uopće osnovan.

Tako na vlast u Gorghu dolazi Kund Manijak, i tako Gorgh od neprijatelja Pobunjenika postaje jedan od njihovih saveznika.

UČENJACI

Vladaju Hil'gumom i Enzolartom. Obično su neovisni i neprijateljstvo njihovih vladara na njih ne utječe. Dije se na:

Novake – novaci su ljudi, većinom mladići, koji su manje od pet godina pridruženi Učenjacima. Njihov je položaj najniži.

Učenjake – novaci koji dobivaju sva prava Učenjaka nakon odsluženih pet godina. Učenjaci mogu biti dekani, liječnici, knjižničari ili travari.

Prve Učenjake – Prvi Učenjak je vrhovni Učenjak, kojega od drugih izdvajaju kralj i ostali Učenjaci. Prvi Učenjak ima položaj najbliži kralju. On može odlučivati u ime kralja kada kralj nije prisutan. Prvi Učenjak može biti samo jedan sve dok ne umre ili ne počini izdaju i doživi progon – tada ga zamjenjuje neki drugi.

Pripovjedače – Prvi Učenjak ili Učenjak koji je od čitanja izgubio vid. Pripovjedač je najviši stupanj. Pripovjedač je jednak kralju. Najčešće se pojavi jednom u generaciji. U 314. godini Doba Jeda, samo je jedan pripovjedač u Enzolartu i Hil'gumu. Onaj koji bi postao pripovjedačem, izgubio bi svoje osobno ime i svi bi ga znali pod imenom: Pripovjedač.

RELIGIJE

Najzastupljenija je vjera u Tri božanstva, koja čine tri boga: Oba Gromovnik i njegova dva sina, Mordanius i Hez.

Vjeru u Tri božanstva u Hil'gum je donio Massor iz Bijelih prostranstava, kada u Hil'gumu nastaje i nulta godina. Massor je tvrdio da su ga upravo ti bogovi čuvali tokom godinu dana duge plovidbe brodom do Hil'guma, što je ostalo zapamćeno u ljetopisima Kessyra.

U Dobu Jeda, među nastalim legendama o životu Morda Dur'agemskog, nalazi se i ona koja govori da je Oba, vrhovni bog, u vremenu prije nego se povukao iz mitologije, svojim sinovima dao zadatke.

Mordaniusov je zadatak bio da jednoga dana herojem oslobodi Krvavu zemlju, dok je na Hezu, pak, ležao zadatak da sve koji se usprotive Mordaniusovim pravilima pošalje u vječne vatre i to čini sve dok i heroj Mordaniusov ne završi tamo.

U početku je Hez svoj posao činio kako mu je zapovjedbno, no kasnije su ga svi ti zločinci koje je mučio svojim vriscima izludili, tako da je i sam postao zao.

Mordanius je, za razliku od Heza, uspio izvršiti što mu je otac naredio. Stvorio je čovjeka i predao mu prva četiri slova svog imena. Heroj kojeg je stvorio zvao se, dakle, Mord.

Kao što je Oba zapovjedio, Mord je oslobodio Krvavu zemlju.

U religiji Troje božanstva postoji deset svetih masti kojima se premazuje pokojnik.

Kraj Tri Božanstva, postoji još i vjera u Bezimene bogove. Takvi bogovi su bogovi vjetra, vatre, vode, ravnica i planina. Razlikuju se Bezimeni bog kao dio religije i Bezimeni bog kao Biće koje djeluje, jer prvi može i ne mora biti stvaran, a potonji jest stvaran i djeluje u svijetu.

Hramovi Mordaniusa najčešći su i u Enzolartu i u Hil'gumu, a njihovi su svećenici najmoćniji. Na drugom mjestu su hramovi boga Obe. Hezovih pak hramova nema.

Iza bankara, svećenici su najmoćniji ljudi u Enzolartu i Hil'gumu.

RASE

Sve rase Enzolarta i Hil'guma nastale su od ljudi, stoga će sve navedene rase (osim Bića, koja se uzgred ovdje pomalo rastresito svrstava među rase) u osnovi biti ljudi, ali sa drugačijim stadijem duše. Duša se može nazvati gorivom magije u Enzolartu i Hil'gumu. Što više magije čovjek koristi, to mu više propada duša a on se od ljudskosti udaljava. Evolucija duše je sljedeća: čovjek koji koristi previše magije postaje Svijetli. Svijetli koji koristi previše magije postaje Zigors. Zigors koji koristi previše magije postaje Rutzon.

Živi:

LJUDI – Djelo Obe, Mordaniusa i Heza. Vladaju svime osim Bergh Hive, Gharda, Settaha i Kraljevstva Gavo.

EZERUNI – To su ljudi čije su majke u trudnoći živjele ponad jednim nepoznatim plinom bogatim mjestima, koji ih je učinio nižim od običnih ljudi, tri puta duža životna vijeka, i ovisnim o ljudskom mesu. Taj plin upućeni smatraju greškom Obine kreacije. “Ezerun” znači “starosjedilac”. Njima oprečni su Settašani i Ghardani, ljudi pod kojima se nalazi plin koji ih je učinio višljima od ljudi, tri puta kraća životna vijeka i sa mrzošću prema ikakvom mesu. Sami sebe ezeruni nazivaju “horm renwh rebir”, što na krvavom jeziku znači “oni bijele zemlje” ili Eaa Zar'urna što se prevodi sa zigorškog a znači “životom prokleti”. Ezeruni nastanjuju Gavo, Goth i Rimmarion. Plin koji stvara ezerune nalazi se ispod Gavao, Gotha, Rimmariona i Eriona, ali ljudi rođeni u Erionu nisu njime utjecani. To je zbog kovine zvane eron koja se podno tog grada nalazi, a koja utjecaj tog plina uklanja. Mač Zub Morda Dur'agemskog izrađen je od te kovine.

Službeno izumrli početkom Doba Jeda:

TAORZI – Jednom u nekoliko godina, Rutzon, Biće Bijelog Carstva, dobiva poriv razmnožiti se. Tada on započinje potragu za Zigorsom. Ako Rutzon uspije naći Zigorsa i pod prisilom ga oplodi, rezultat svega toga je Taorg. Taorzi se još nazivaju i Sinovima Zlobnika. Upućeni Rutzonov poriv smatraju kulumnacijom destruktivne magije, koja na neki način mora iz njega izaći. Jednostavno korištenje magije bilo bi kontraproduktivno, jer kako je izvor energije Rutzonu sama njegova crna duša, korištenjem iste samo bi još dublje propao.

ZIGORSI – Zigorsi su nekoć bili ljudi, ali onda im je dana destruktivna magija.

Oni su ju koristili slobodno sve do trenutka kad su vidjeli da neki od njih gube razum i postaju Rutzoni. Tada su destruktivnu magiju prestali koristiti, ali bilo je prekasno; zbog količine učinjene destruktivne magije, ljudi su spoznali svekolikost i postali Zigorsi. S obzirom na tu spoznaju, Zigorsi su jedan i smatraju se jednim. Zigors nema oblika i nije tjelesan, već sve što čovjek vidi i čuje kad stane pred manifestaciju Zigorsa, ovisi o čovjeku.

Zbog negativnih manifestacija pred određenim ljudima, ustalilo se nazivati ih Zlobnicima. Kad osoba navikla na tu riječ stane pred Zigorsa, Zigors će tom riječju nazivati Taorge. Neki ih, kao i Rutzone, nazivaju Bezdušnicima. Zigorsi nastanjuju Bergh Hivu, ili Šumu tame.

RUTZONI – Rutzoni su Zigorsi koji su toliko koristili destruktivnu magiju da im je sasvim zacrnila dušu i otela im razum. Rutzon ništa ne čini na svoju ruku (osim kad dobije poriv množiti se), već su sva njegova djela odgovori na naloge onoga koji njime manipulira. Od pamtivijeka, Rutzonima su manipulirali demoni, koji su ih koristili kao roblje i vojsku. Mnogi ih nazivaju i Bezdušnici. Po snazi, jedini iznad Rutzona su demoni, Stvaraoci, Troje Božanstava, i sama Svekolikost.

UTVARE – Osobe koje ne žele umrijeti, već iz straha, određenim postupcima, postaju besmrtni. Kao takve, one mogu opsjedati, ali priroda svijeta je takva da kad utvara opsjedne nekoga, ona sama tokom tih trenutaka izgubi razum.

DEMONI – Demoni su Bića Bijelog Carstva stvorena od samog Rimusa. On ih je stvorio davanjem magije ljudima ali uz oduzimanje njihovih duša. Demon, stoga, između je života i smrti, i on ne trune korištenjem magije kao čovjek. Sam Rimus, koji je poznat kao Demon Bez Vojske, nije demon već Stvaraoc, ali kako je u pitanju pejorativ, demonima su često uz Rimusa bili nazivani i Rutzoni, Zigorsi, Taorzi, kao i sam Mord Dur'agemski. Ironično, Mord Dur'agemski je dolaskom u Enzolart krajem Doba Krvi demone sasvim iskorijenio.

BIĆA – Dijelovi okoline u kojima je dovoljno moćna osoba dozvala Svekolikost. Sva Bića zapravo su jedno Biće, to jest Svekolikost. Ali razgovarati sa Bićima nije isto što i razgovarati sa Svekolikošću, jer probuđeni, dijelovi okoline obično imaju svoj pogled na svijet koji javljanje Svekolikosti kompromitira. Ukoliko se probuđeno Biće ne vrati u san, ono će ako fizički gledano ima tu mogućnost, postati osoba. Ako Biće kao osoba osjeća želju djelovati u svijetu i to čini, bez obzira bilo to dobro ili zlo, tada je ono Bezimeni bog. Dva najpoznatija Bića Enzolarta i Hil'guma su Vjetar i Vrijeme. Njih je oboje probudio Demon Bez Vojske. Od njih dvoje samo je Vjetar postao Bezimeni bog.

GHARĐANI I SETTAŠANI - Znani i kao giganti. Ljudi rođeni na mjestima pod kojima se nalazi plin suprotan onomu podno Gavo, Gotha i Eriona. Ghardani i Settašani, stoga, žive jedva trideset godina, visoki su oko tri metra, i ne mogu podnijeti meso.

SVIJETLI - ljudi koje tek korak dijeli od Zigorsa. Osnivači grada Eriona.

JEZICI

Četiri su jezika u Enzolartu: *zigorški*, *krvavi*, *enzolartski* i *gorghski*.

U Hil'gumu se govori *hil'gumskim*.

Zigorškim se služe Zigorsi i Svijetli.

Gorghski se jezik koristi samo u Gorghu. To je jezik južnjaka, ili barbara. Prije nego su južnjaci smaknuli gorghskog grofa, u Gorghu se govorilo enzolartskim.

Enzolartskim jezikom se govori u svim kraljevstvima Enzolarta, osim u Bergh Hivi i Gorghu.

Krvavi jezik je nastao od *hil'gumskog*. U Dobu Jeda koristi se jedino u molitvama. *Enzolartski*, *hil'gumski* i *krvavi jezik* jedno od drugog razlikuju se više poput naglasaka nego jezika, s time da ljudima u Enzolartu *krvavi jezik* zvuči arhaično, dok im je *hil'gumski* gotovo sasama nerazumljiv.

IZVAN ENZOLARTA

Kada ga je osvojio, Mord nikada nije odredio granice Enzolarta. Na zemljovidu se uvijek kao Enzolart vidjela zemlja u kojoj se može živjeti. Sva ostala zemlja izvan granica zemljovida, iako također pripada Enzolartu, smatra se bezvrijednom.

Iako bezvrijedna, kroz tu zemlju običavaju proći svećenici i pustinjaci, tražeći spokoj, ili lovci, tražeći divljač.

Prvi koji je prošao kroz južnu i zapadnu stranu Enzolarta izvan granica zemljovida bio je Sveti Myron, koji je svoje doživljaje opisao u dvije rečenice, kasnije pohranjene na pergamentu u erionskoj knjižnici:

“U početku bijah uzbuđen, a nakon toga umoran. Oštri me granit ne impresionira.”

ČAROBNJAČKI ZAKONI

1. Učēnju prekidanja nema
2. Strahuj od ludosti
3. Uzeto se mora vratiti
4. Moć je u volji
5. Ne prestaj i ne strepi

Čarobnjački zakoni zapravo su zagonetka stvorena od strane Morda Dur'agemskog i Jareza Rommirskog, a koja, ako se odgonetne govori kako se izgovara Gausalus, najveća od svih inkantacija.

PRIJEVODI

“Horm renwh rebir” – najbliži prijevod: “Oni bijele zemlje”
(sa krvavog jezika)

* * *

“Renwharion” - najbliži prijevod: “Svjetlo ravnice”
Rjedi naziv za običaj Renwharion jest “Proljetno slavlje”
 (“renwh” - “duh/svjetlo”, “arion” - “ravnicu”)
(sa hil'gumskog jezika)

“Ber'runah irros” - najbliži prijevod: “Čuvar onog velikog”
 (“ber'runah” - “čivati/zastititi”, “irros” - “mnogo/nebrojeno/veliko”)

* * *

“Eaa Zat'urna” – “Životom prokleti”
 (“eaa” – “život/djeca”, “zat'u” – “ubiti”, “raen” – “smisao”)
(sa zigorškog jezika)

* * *

“Nosterio: zorg katz, tcho enk enar.” – “Nosterio: prostor sam, dakle
podređujem ga.”
(sa zigorškog jezika)

* * *

“Romm Quiorr” – “Dom knjiga”
(sa krvavog jezika)

* * *

“j'oon” – “snaga”
(sa krvavog jezika)

* * *

“jun” – “prekrasno”
(sa krvavog jezika)

* * *

“Inwog” - “Uvijek prisutna”
 (“inas” - “tu”, “wogu” - “bivati/činiti dio”)
 (sa krvavog jezika)

* * *

“Ezerun” - “Starosjedilac”
 (“eza” - “čovjek”, “reun” - “staro”)

* * *

“Horm renwh rebir” - doslovan prijevod: “Oni bijele zemlje”
 (sa krvavog jezika)

Prijevod mjestu Enzolarta:

“Rimmarion” - “Planinozemlje”
 (“rimm” - “stijena”, “arion” - “ravnicu”)

“Ratch” - “Novo”

“Roth” - “Početak”

“Uron” - “Predahni!”

“Juna” - “Prekrasna”

“Saviun” - “Gorostas”

“Stehhim” - “Mjesto bacanja”
 (“stea” - “baciti”, “hima” - “mjesto/tlo”)
 Rjeđi nazivi za “Stehhim” jesu “Stea'rebir” i “Stearion”
 (“rebir” - “zemlja”, “arion” - “ravnicu”)

“Anorg” - “Brdo”

“Hurn” - “Led”

“Avan” - “Bijeli kamen”
 (“ae” - “svjetlo/bijelo/sveto/zrcaleće”, “vanu” - “kamen/stijena”)

“Gorgh” – “Stražarnica”

“Bergh Hiva” – “Šuma tame”
 (“bergh” – “tama”, “hiva” – “šuma”)

Pjesma palog heroja:

Gars hi, eruz gorm,
 os grimmor rebir, ri zerkis.
 Ist brin hi harbz, ist brin hi jarus,
 himorz hu re.
 Gebiz, minoz haz res reg bragh, dermuz gebiz!
 Ber bristos vom, ber ri bern!
 Ber zah, ber ri kach. Ber he souz bong borgh.
 Formz oz omis her hus omrez,
 Bergh rebir ha'ur.
 Os hurus bars, her bertos he regyz neryd,
 Her he renwh regyz eruvs,
 Ost renwh. Ber utirz setr renwh,
 S gebiz minoz re barst, eruvs mestos gorm.
 Ber hasz onuh sur berr'arion omes,
 Sur hus, minos renwh, formz gebiz saz'zer,
 Oregh reg birz. Usors hasz lart.
 Harg mirz gebiz, fe, germ renwh.
 Furh mirz bergh, lart, drroh!
 Urt dimerz renwh rebir ri brar zerkis.
 Renwh bergh ber gebiz omes, gebiz minoz naz res hus kharr!
 Gorm hus renwh, hus eruvs.
 Rigg he toz garm sur hurr renwh, dorf bur berrnuh mirz he gomir re.
 Onz irros orimus toz ha'ur, horm omerz.
 Renwh reg rebir inahh basyrd,
 hurr mirz ri'veill gorm mirz renwh!
 Furh mirz istuz, eruvs hus.
 Ber grimmor ha'ur toryd hasz, birn hus myrz basiras.
 (sa krvavog jezika)

Otišao si, moj pukovniče,
 u vječne zemlje, bez pozdrava.
 Ono što si ostavio, ono što si napravio,

zaboravljeno biti neće.
 Oni koji su nam te oduzeli, proklinjem ih.
 Nek' žive vječno, nek' ne umru!
 Nek' čekaju, nek' ne trunu. Nek' se gade sebe samih.
 Sve do dana kad tvojom vojskom,
 zle zemlje spalim.
 U taj čas, kad trublje se tvoje oglase,
 kad se svjetlost tvoja ukaže.
 Prvim svjetlom. Nek' novo doba zasja,
 a oni koji te svrgnuše, ugledaju svoga kralja.
 Nek' i ja tad sa bojišta dođem,
 i sa tobom, moj pukovniče, sve ih pokorim,
 pod tvojim nogama. Pred mojim Krvnikom.
 Klanjat' će se oni, hoće, dajem riječ.
 Bit' će mučeni, klani, ubijani!
 al' u vječne zemlje neće moć' prijeć.
 Vječna agonija nek' ih snađe, one koji su nam te oduzeli!
 Vladat' ćeš ponovno, kažem ti.
 Dok je i zadnji od nas međ' živima, znaj da borit' će se za te.
 Protiv nebrojenih zlotvora i pakosne, demonske garde.
 Duh tvoj zemlju će zatresti,
 naš će izgubljeni kralj ponovno zasjati!
 Bit' će tako, kažem ti.
 Nek' vječna vatra spali me, ako ti imam lagati.

